अध्यात्म उपनिषद्

(एकादश अध्यात्मग्रंथ सार संग्रह रुपम्)

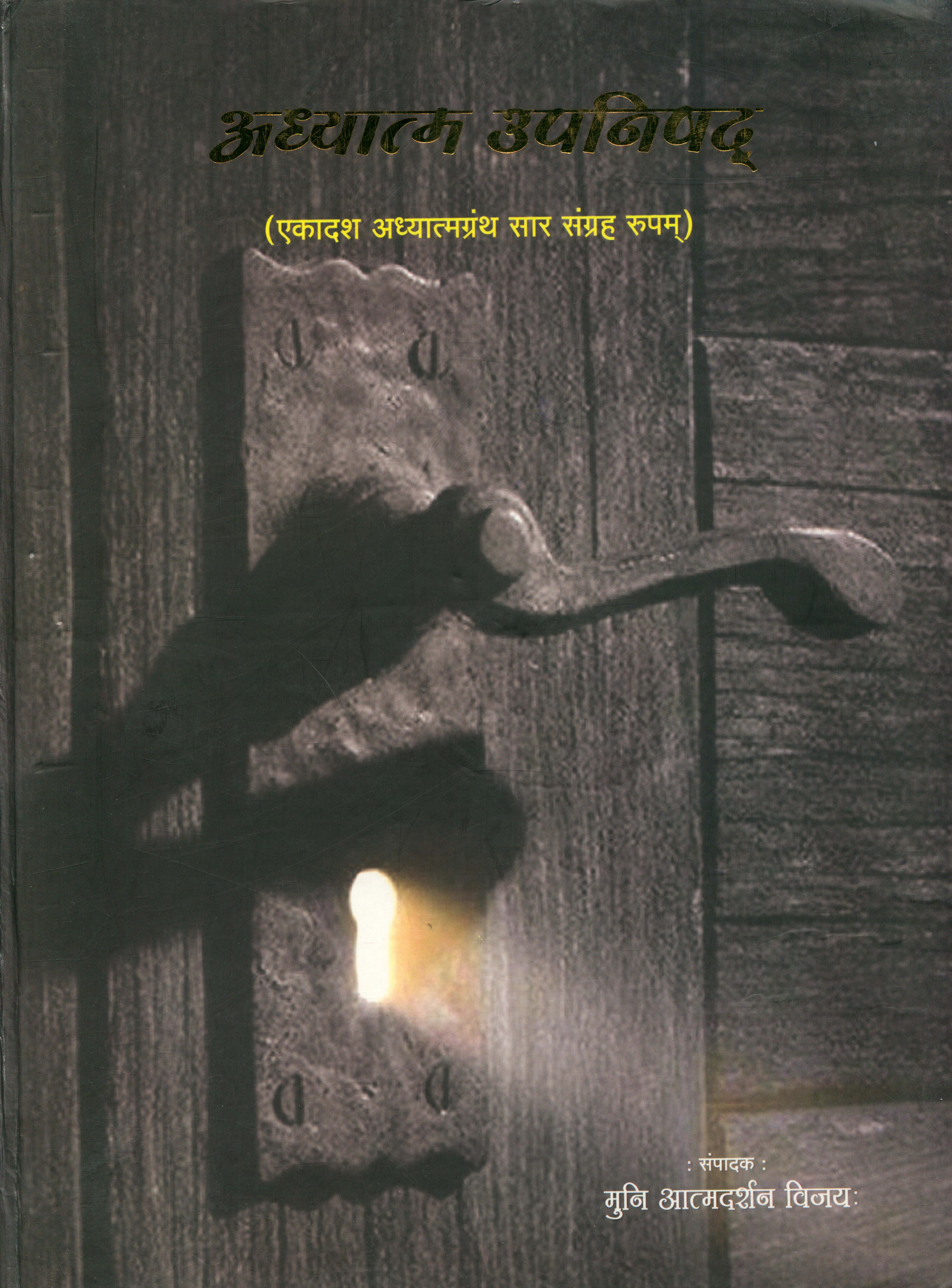

: संपादक :

मुनि आत्मदर्शन विजयः

प्रसिद्ध प्रवचनकार-श्री श्रेयांसप्रभसूरीश्वर-संयम-अर्धशताब्दि वर्षे

श्री धर्मदासगणि प्रमुखसूरि गणि मुनिप्रवररचित
एकादश अध्यात्मशास्त्र - टीकागत पारिभाषिकशब्द-उपनिषद्
तत्वसंख्यामृत - सुभाषितसंग्रहरूपम्

अध्यात्म उपनिषद्

: संपादक :
तपागच्छाधिराज व्याख्यान वाचस्पति पूज्यपाद आचार्यदेव
श्रीमद्ध विजय रामचन्द्रसूरीश्वरजी महाराजा
साम्राज्यवर्ति प्रसिद्ध प्रवचनकार सूरिमंत्रसन्निष्ठसाधक पूज्यपाद आचार्यदेव
श्रीमद् विजय श्रेयांसप्रभसूरीश्वराणां शिष्यरत्न
मुनि आत्मदर्शन विजयः

(ग्रन्थस्य संपादनं ज्ञाननिधिद्रव्यैः कृतत्वात् श्रावकै-र्विना मूल्यं न पठनीयम्)

(ग्रन्थस्य पठन-पाठनसम्पन्ने ज्ञानभण्डागारे स्थापनीयमिति विज्ञप्तिः)

।। नमो बंभी लिवीए ।।
।। णमुत्थुणं समणस्स भगवओ महावीरस्स ।।
।। अनंत लब्धिनिधान श्री गौतमस्वामिने नमः ।।
।। श्रीमद् आत्म-कमल-वीर-दान-प्रेम-रामचन्द्र-मुक्तिचन्द्र-महोदय-जयकुञ्जर-पुण्यपाल-मुक्तिप्रभ-हेमभूषणसूरि सद्गुरुभ्यो नमः ।।
श्री सूरिमंत्र समाराधन संस्कृत-प्राकृत ग्रंथमाला - ३०

निमित्तम् :
प्रसिद्ध प्रवचनकार पूज्यपादाचार्यश्रीविजय श्रेयांसप्रभसूरीश्वराणां संयमार्धशताब्दि वर्ष मृगशीर्ष शुक्ल द्वितीया १, सोमवार, वि.सं. २०७५

आशीर्वाद प्रदाताः
सुविशालगच्छनायक प्रवचन प्रदीप **पूज्यपादाचार्यप्रवराः श्री विजय पुण्यपालसूरीश्वराः ।**
जिर्णोद्धारज्योतिर्धराः **पूज्यपादाचार्यप्रवराः श्री विजय मुक्तिप्रभसूरीश्वराः ।**
प्रसिद्ध प्रवचनकार **पूज्यपादाचार्यप्रवराः श्री विजय श्रेयांसप्रभसूरीश्वराः ।**

ग्रंथ :
अध्यात्म उपनिषद्

संपादक :
मुनि आत्मदर्शन विजयः

ग्रंथकर्ताः :
श्री धर्मदासगणि प्रमुखाः संविग्न-गीतार्थाः ।

प्रकाशन मङ्गलम् :
वि.सं. २०७५, मृगशीर्ष शुक्ला द्वितीया ९
वीर सं. २५४५, ई.सं. १७-१२-२०१८ (सोमवार)

प्रतयः : प्रथमा आवृत्ति : ७००
मूल्यम् : अध्ययनम् ।
मुद्रणम् : आईकोन्सेप्ट

प्रकाशक :
स्मृतिमंदिर प्रकाशन ट्रस्ट, पालडी-अहमदाबादः

श्रुत अनुमोदकाः
'' अध्यात्म उपनिषद्'' ग्रन्थसंपादने
श्री पंचदशा ओसवाल जैन संघः
(श्री शीतलनाथ स्वामी जिनमंदिरम्)
पूना - एकबोटे कॉलोनी, स्वज्ञाननिधिद्रव्यसमर्पणेन लाभान्वितो जातः
तथा
सुश्राद्ध - श्रेष्ठिवर्यदत्त - निधिः

प्राप्तिस्थान :
आशिष विजयकुमार शाहः
बी-४०३, नैरुत सोसायटी, राजीव नगर, एन्ड ऑफ़ तिरुपति फेस-१, विरारः (वे) पालघर-४०१३०३.
मो. : ९३२४९७९८८८ • ९३२२९७९८८८

आशीर्वचनम्

''श्री जिन प्रवचनम्'' - ऽप्रतिमप्रतिमाभाण्डागार: । सकलजगज्जन्तुसुखैककखानि: । विश्वविश्वोपकारि-श्रीजिनेश्वरदेवानां जन्तुजातामरसुखाय प्रधानं प्रदानम् । त्रिकालवर्तिसंसारोदरगतजीवा यत्किञ्चित्सुखा-सिकामनुभवन्ति तत्रैतदेव श्रीजिनप्रवचनं कारणमिति सद्बुद्धिशालीनां ह्रदये प्रतिष्ठितमस्ति । ''धर्मफलं सुखम्, पापफलं दु:खमि''-त्यध्यात्ममार्गनि:स्यन्दभूतवार्ता यत्र यत्र व्याप्ता तस्या अपि मूलं श्री जिनप्रवचनम् ।

श्री जिनप्रवचनम-ध्यात्ममयं, अध्यात्मस्याधार:, अध्यात्मोपनिषद्भूतम्, ''आत्मन्यधी''-ति व्याप्तिप्राप्तमध्यात्मशब्दरहस्यमात्मास्तित्वस्वीकारत एव घटामाटीकते । आत्मास्तित्वं स्वरूपनिर्णय: तत्फलत्वेनात्मसुखपूर्णता तन्मार्गनिर्णय इत्यादि विचारचञ्चूनामध्यात्मप्रापकमस्ति । अनेकदर्शनेषु अध्यात्मविषयकग्रंथानामनेकविधत्वमस्ति । श्रीजिनशासनं तु स्वयमध्यात्ममूलमस्ती-त्यत्रत्यमेकैको ग्रन्थ, ऐकैक: श्लोक, ऐकैक: शब्दोपि चाध्यात्मरूपम् ।

''अध्यात्म उपनिषद्'' नामोऽयं ग्रन्थ: संग्रहात्मक: । तस्मिन् योगविंशिका-शतक-दृष्टी-बिंदु-पंचसूत्रोपदेशमाला-धर्मरत्नप्रकरण-हितोपदेशाध्यात्मसार-ललितविस्तरा-संबोधप्रकरणरुपै-कादशग्रन्थाना -मध्ययनकाले मुनिश्री-आत्मदर्शनविजयस्य मदन्तेवासिनो मनसि नैका भावना: प्रादुरभवन् । अध्यात्म-मार्गस्योपनिषद्रुपेण किञ्चित् कर्तव्यमिति विचारेण मुनिवरेण त्रि:स्तबकरूपोऽयं ग्रन्थ: संदृब्ध: ।

''आकृति-र्गुणान्कथयती'' - ति यज्जेगीयते तदनुसारेण अस्य ग्रन्थस्य मुख्यपृष्ठं हि वक्ति यदुतास्मिन् आत्मन: प्रकाश: प्रथयिष्यते । तत्र प्रथमे स्तबके पारिभाषिकशब्दानां या या व्याख्या एकादशग्रंथेषु संति तेषां संग्रहोऽस्ति । द्वितीये स्तबके एक-द्वि-त्रिक्रमेण संख्यायां पदार्थानां वैविध्यं संगृहितमस्ति । तृतीये स्तबके तु यानि सुभाषितानि उक्तग्रंथेभ्य: प्राप्यन्ते तानि प्रदर्शितानि । इदं स्तबकत्रयं अध्यात्मजिज्ञासूनां प्रयत्नातिशयं विना जिज्ञासातृप्तिरध्यात्मवृद्धि-धर्मचिंतनादौ च नि:संशयमुपकरिष्यति ।

चरमतीर्थनायक-श्रमणभगवच्छ्री-वीरविभूनां तत्पट्टपरंपराभाविभावाचार्यादिमहापुरुषाणां-श्री आत्म-कमल-वीर-दान-प्रेमसूरीश्वर-सुविहित-सुविदित-संविग्न-गीतार्थमूर्धन्याऽध्यात्ममय-षण्णवतिवर्षायुर-ऽष्टदशकमयचारित्रधराणां शुद्धमार्गप्ररूपणैकधूरीणां परमगुरुदेवाचार्यदेवेशश्रीमद्विजय-रामचन्द्रसूरीश्वराणां मार्गस्थप्ररूपणादर्शकग्रंथानामध्ययनादिना शास्त्रीयपदार्थरहस्य-प्राप्तौ कृतोद्यमस्य मुनिश्रीआत्मदर्शनस्यायं प्रयासो मदीयसंयमसुवर्णवर्षमुपलक्ष्य प्रवर्तितोऽध्यात्मोपनिषत्प्राप्तौ यततां अध्येतृ-श्रमणश्रमणीश्रावक-श्राविकादिजिज्ञासूनां अध्यात्मप्रकर्षदो भवेदित्याशास्महे । अध्यात्ममार्गाराधकानां करपद्मे अलङ्कुरुतामित्यपि स्पृहामहे ।

एकविंषत्यधिकशतसंख्याध्यात्मशास्त्राणां रहस्यानि एकादशैकादशग्रन्थविभागेन एकादशग्रन्थसंग्रहरुपेण संगृहीतु-र्मुनिवरस्य भावना झटित्येव पूर्णतां यायादित्यस्माकमाऽऽशीर्वचनम् । परमगुरु-श्रीमुक्तिचन्द्र-जयकुंजर-मुक्तिप्रभसूरीश्वराणां कृपयैत्सर्वमपि सफलीभवतु इति प्रार्थना जिनशासन देवेभ्य: !

वि. सं. २०७५
माघशुक्ला प्रतिपदा
श्री सात रस्ता जैन संघोपाश्रय:, भायखला-मुंबई ।

इति,
सद्गुरुचरणसेवाहेवाकी
आचार्य विजय श्रेयांसप्रभसूरि:

प्रास्ताविकम्

ऐन्द्रवृन्दनतश्रीवीरजिनवदननिर्झरनिसृतं द्वादशाङ्गं जगति विजयतेतराम् । सकलसिद्धान्ताचारप्रस्तुति-र्द्वादशाङ्गीमयैव, अतः सर्वं वचनविन्यासं द्वादशाङ्गीसमुद्भूतमेव वर्तते।

तीर्थकृद्भिः प्ररुपणाऽर्थतः कृता, गणधरैः सूत्रैर्गुम्फिता । तत्पश्चात् श्रीभद्रबाहुसूरिभि-र्निर्युक्ती रचिता । श्रीजिनभद्रगणिक्षमाश्रमणैस्तु तदुपरि भाष्यो विस्तारितः । श्रीजिनदासगणिमहत्तरैश्चूर्णिरुपनिबद्धा । नैकपूज्यपादाचार्यप्रवरैस्तु टीका रचिता । ततो महत्तमप्रभावसंपन्नान्यागमसूत्राणि ।

सूत्रादिप्रकारैस्तीर्थकृद्वचनस्य कृतोऽयं विस्तारः पञ्चाङ्गी कथ्यते। तदनुसारेणाद्यपर्यंतमनेकशास्त्राणि तदुपरि च टीकाग्रंथा अपि रचिताः। तेषु या नेकलक्षसङ्ख्यकश्लोकप्रमाणविवेचना कृता सा नवनवोन्मेषशालिनी विधविधभावप्रसिद्धा प्रज्ञाप्रतिभासंयुक्ता जीवादितत्त्वपदार्थगर्भा वैराग्यादिभावसंजीवनीरुपा च बहुप्रकारैर्विशिष्टा दृश्यते।

इदं तु प्रतियते यदुत पदार्थ-शब्द-सूत्र-श्लोकरहस्य-परिज्ञाने टीका पथगा भवति। तेन कारणेन न तां विना कदापि श्लोकरहस्यं ज्ञाप्यते। अत एव ऐदंयुगीनमहात्मनोऽल्पमेधया विशिष्टटीकां विना न श्लोकरहस्यं ज्ञातुं शक्नुवन्त । ततः टीका बहुधा समुपयोगिना दृश्यतैव । तेनैव अस्य ग्रन्थस्य प्रथमस्तबकेऽनेक- -सूरिपुङ्गवरचितशास्त्र-तट्टीकागतानैक-शब्दोपनिषदानि टीकासहितानि सङ्कलितानि सन्ति। तानि तु नव्यग्रन्थ-रचना-संशोधनादिकर्तॄणां प्रभूतोपकारभूतानि भविष्यन्ति।

यतस्तेषु ग्रन्थकारैः सामान्यशब्दानामपि व्याख्याऽद्भूतरहस्यभूता कृता । यथा, योगविंशिकाटीकायं महामहोपाध्यश्रीयशोविजयगणिभिः ''देशना'' शब्दस्य व्याख्या ''वस्तुप्रज्ञापना मातृकापदत्रयोद्धाररुपा'' इति कृता ।

तथा, श्रीप्रभानन्दसूरिरचितस्य हितोपदेशग्रन्थस्य श्रीपरमानन्दसूरिकृट्टीकायां 'दाक्षिण्यपराः' शब्दस्य 'परोपरोधबन्धुरधियः' इति व्याख्या कृता ।

श्रीहरिभद्रसूरिरचितस्य योगदृष्टिसमुच्चयग्रन्थस्य स्वोपज्ञटीकायां 'महोदया' शब्दस्य व्याख्या 'निर्वार्णोपशमकला' इति कृता । अस्यैव शब्दस्योपाध्यायश्रीयशोविजयगणिभिः 'प्रशस्तमाहात्म्यलाभः' इति व्याख्या कृता। एकस्यैव शब्दस्यानेकार्था उपलभ्यन्ते ।

एवं शब्दस्यापि रहस्यभूतोपनिषद् ग्रत्थकृद्भिर्निष्काशितमस्ति । शब्दार्थस्य वैविध्यमप्यनेकग्रन्थेषु दृश्यते । यथा एकस्यैव 'मार्गः' शब्दस्य योगशतके ''सम्यञ्दर्शनादिः ''योगदृष्टौ'' चित्तविशुद्धिलक्षणः'' तथा धर्मरत्नप्रकरणे ''शुद्धधर्मः'' इति अर्थवैशीष्ट्यं दृष्यन्ते ।

द्वितीयस्तबके एकादशग्रन्थस्य एक-द्वि-त्रि-चतुः-पञ्च-षडादिसंख्याबद्धपदार्थाः सङकलिताः सन्ति । यथा, संबोधप्रकरणे ''एकविधं रुचिमात्रं सम्यक्त्वम्'' । पञ्चसूत्रे ''सुकृतानुमोदनायाः प्रधानमङ्गम्'' । योगबिन्दौ तु 'आत्मशुद्धया द्वौ हेतू' । इत्यादि प्रकारैः संख्यासु पदार्थाः संगृहीताः।

तृतीयस्तबके तु एकादशग्रन्थेभ्यः सुभाषितानि उद्धृतानि सन्ति। टीकाकारै - ग्रन्थरचयितृणा-माशयस्पष्टीकरणार्थं सुवाक्यानि रच्यन्ते । यथा, श्री उपदेशमालाटीकायां श्री सिद्धर्षिगणिभिरुक्ता -'अकर्माणा एव वीतरागाः', ''अनार्जवं हि मूलबीजमधर्मद्रुमस्य । पञ्चसूत्रटीकायां'' अनुपाय एवैष धर्मप्रतिपतौ परोपतापः' । एवमनेकानि सुभाषितानि संगृहितान्यत्र सन्ति ।

परिश्रमजन्योऽयं ग्रन्थः । संशोधनादिकार्यकर्तृणां बहुधा परिशीलनकरणोचितोऽयं ग्रन्थः । तपागच्छाधिराजपरमाराध्यपादाचार्यप्रवरश्रीमद्विजयरामचन्द्रसूरीश्वरादिसर्वगुरुवर्गाणां कृपापात्र-प्रवचनलब्ध-प्रासाद-सूरिमन्त्रसन्निष्ठसाधक-गुरुदेव-पूज्यपादाचार्यप्रवरश्रीमद्-विजयश्रेयांसप्रभसूरीश्वराणां संयम-सुवर्णवर्षानुमोदनाय मुनिश्री-आत्मदर्शनविजयेनानल्पपुरुषार्थोऽस्मिन् कार्ये यः कृतः स सुतरां स्तुत्यः प्रशंसनीयोस्ति ।

संगृहात्मकग्रन्थप्रकाशनस्यायं प्रथमो यत्नः स्व-परज्ञानवृद्धौ परंपरे च कल्याणकरणे कलशायमानो भवतुः।

।। इति शम् ।।

लि.
प्रसिद्धप्रवचनकार
पूज्यपादाचार्यप्रवरश्री
श्रेयांसप्रभसूरीश्वरचरणसेवाहेवाकः
पंन्यास सम्यग्दर्शन गणि. ।

संपादकस्य हृदयोद्गारः

अथ श्री जिनशासने तीर्थकराः केवलज्ञानानंतरे प्रथमदेशनायां गणधरपदयोग्यजीवेभ्यस्तत्त्वजिज्ञासायां सत्यां त्रिपदीं ''उपन्नेइ वा, विगमेइ वा, धुवेइ वा'' रूपेण प्रकाशयन्ति । तत् श्रवणेन जले तैलबिंदुरिव गणधरात्मसु संपूर्णश्रुतज्ञानं प्रसरति द्वादशांगीरचना च भवति । तीर्थकरा गणधरशिरसि वासक्षेपेण द्वादशांगीं प्रमाणीकृत्य तीर्थं प्रवर्तयन्ति ।

एषा शासनस्थापना धर्मतीर्थस्थापना वा कथ्यते । तदनुसारेण गणधरात्मनः स्वशिष्यान् वाचनया प्रतिबोधयन्ति। तेऽपि गणधरशिष्या धिया धृतागमानुसारेण स्वशिष्येभ्यो मोक्षमार्गं प्रतिपादयन्ति । एवं यावद् मेधाशक्तिः प्रबलासीत् तावत् शिष्यान्वये श्रुतज्ञानं कर्णोपकर्णं गुरुमुखगङ्गोत्र्या एवावहत् ।

भावितीर्थरक्षामनुगुण्य द्विपूर्वधर-श्री देवर्धिगणिक्षमाश्रमणप्रभृतिभिः श्री वीरनिर्वाणाद ९८० तमे वर्षे सर्वश्रुतं ग्रन्थारुढं कृतम् । ये केऽपि ग्रंथकाराः टीकाकारा वा जातास्ते सर्वेऽपि आगमसूत्राणि अनुसृत्य एव स्वस्वग्रंथान् रचयन्ति स्म ।

तेषु मुख्याः श्री धर्मदासगणयः, श्री सिद्धसेनदिवाकराः, श्री जिनभद्रगणिक्षमाश्रमणाः, श्री हरिभद्रसूरयः, श्री मलयगिरिसूरयः, कलिकाल सर्वज्ञश्री हेमचन्द्रसूरयः, श्री मुनिचन्द्रसूरयः, श्री देवेन्द्रसूरयः, श्रीमुनिसुंदरसूरयः, श्री रत्नशेखरसूरयः, उपा. श्री विनयविजयगणिनः, उपा. श्री यशोविजयगणिनश्च बभुवुः ।

परमात्मनः शासनं २१,००० वर्षपर्यंतं पञ्चमारके जिनप्ररुपिततत्त्वज्ञानं हेयज्ञेयोपादेयविवेकरूपं त्रिकरणयोगेन सत्यङ्कारिभिः साधुभिरेव ऊह्यते । इत्थं च शास्त्रपरिज्ञानेन विना न शक्यते । अथ एकादशग्रन्थानां उपनिषद् अत्र प्रस्तूयते ।

प्रथमस्तबके ग्रंथगतपारिभाषिकशब्दानां व्याख्या अकारादिक्रमेण दर्शितास्ति । द्वितीयस्तबके ग्रंथगततत्त्वभूतपदार्थाः संख्यया निदर्शिताः । तृतीयस्तबके च ग्रन्थगतसुभाषितानि संगृहितानि सन्ति।

एषां उपयोगिता तु एवं अवसेया,

(१) जैन सिद्धांतगत-पारिभाषिकशब्दानां परिचयः ।

(२) पारिभाषिकशब्दानां अनेकार्थाः ।

(३) ग्रंथसंशोधकानां ग्रंथगतरहस्यानां उद्बोधः ।

(४) नव्यटीकाकाराणां अनेकपदार्थानां विविधशब्दानां च विज्ञप्तिः ।

(५) प्राथमिकाभ्यासकर्तॄणां साधु-साध्वीगणानां संस्कृतचरित्र-टीकाग्रंथपठने साहाय्यकम् ।

(६) उपयुक्तग्रंथेषु प्ररूपितविषयाणां एकवाक्यताप्रतीत्या सर्वज्ञमूलकं जिनशासनं प्रति तीव्रादरणीयता ।

(७) ग्रंथ-टीका रचयितृणां ज्ञानवैभवदर्शने अहोभावः ।

(८) एतद् ग्रंथपरिशीलनेन चारित्रपरिणामस्य शुद्धि-वृद्धिश्च ।

(९) सुभाषितवाक्यैः प्रमादवशप्राप्तशीथिलताया विरतिः ।

(१०) तत्त्वसंख्यामाध्यमेन दर्शितविविधशास्त्रतत्त्वचिंतने आर्त्तध्यानपरिहारो धर्मध्यानप्राप्तिश्च ।

(११) कलिकाले दुषम-पञ्चमारके प्राप्तदुर्लभचारित्ररत्नस्य सफलता भवांतरे च सुलभता ।

अस्यां ग्रंथरचनायां परमाराध्यपादानां गुरुदेवानां श्री श्रेयांसप्रभसूरीश्वराणां उपकारा आशिर्वचनानि च मम शक्तिं च प्रेरयन्ति स्म । रत्नाधिक-ज्ञानदाता-पन्यासप्रवर-श्री धर्मदर्शन-सम्यगदर्शनविजयगणिनां मार्गदर्शनेन ग्रन्थरचना निर्विघ्नं समाप्तिं नीता । तथा सुश्राद्ध प्रवीणा-ऽऽशिषमहानुभावाभ्यां स्वसमययोगदानेन ग्रंथमुद्रणं 'आइकोन्सेप्ट' मुद्राणालये जातम् । एते सर्वेऽस्मिन्नवसरे न विस्मर्यन्ते ।

अध्यात्मविशुद्ध्यर्थं अयं ग्रंथःस्वपरोपकारय युक्तः स्याद् अतोऽस्य नामापि ''अध्यात्म उपनिषद्'' दत्तमिति शम् ।

गुरुचरणकिंकरः

मुनि आत्मदर्शन विजयः

श्री पंचदशा ओसवाल जैन संघः
एकबोटे कॉलोनी, पूना,
वि. सं. २०७४-७५ चातुर्मासे,
कार्तिक शुक्ल - ५.

एकादश अध्यात्म ग्रन्थ संक्षिप्त परिचय पत्रम्

१) श्री धर्मदास गणि कृत् - ''उपदेशमाला''

विषयः - साधु - श्रावकयोरुपदेशः । टीकाकारः - श्री सिद्धर्षि गणिनः ।

२) चिरंतनाचार्य कृत् - ''पंचसूत्रम्''

विषयः - दीक्षा सफलीकरणाय पञ्च सूत्राणि । टीकाकारः - श्री हरिभद्रसूरयः ।

३) श्री हरिभद्र सूरि कृत् - ''ललित विस्तरा''

विषयः - पञ्चदण्डकसूत्रविवरणम् । टीकाकारः - श्रीमुनिचन्द्रसूरयः ।

४) श्री हरिभद्रसूरि कृत् - ''संबोध प्रकरणम्''

विषयः - देव-गुरू-धर्मस्वरूपम् । (मूलसूत्राणि)

५) श्री हरिभद्रसूरि कृत् - ''योगविंशिका''

विषयः - योगस्य सम्यक्करणे पञ्चाशयाः । टीकाकारः - उपा. यशोविजय गणिनः ।

६) श्री हरिभद्रसूरि कृत् - ''योग शतकम्''

विषयः - निश्चय-व्यवहार योगस्वरूपम् टीकाकारः - स्वोपज्ञः ।

७) श्री हरिभद्रसूरि कृत् - ''योगदृष्टि समुच्चयः''

विषयः - मित्रादियोगदृष्टीणां वर्णनम् । टीकाकारः - स्वोपज्ञः ।

८) श्री हरिभद्रसूरि कृत् - ''योगबिंदुः''

विषयः - स्व-परदर्शनेषु योगस्य विवेकः । टीकाकारः - श्री मुनिचन्द्रसूरयः ।

९) वादिवेताल श्री शांतिसूरि महा. कृत् - ''धर्मरत्नप्रकरणम्''

विषयः - साधु-श्रावकयोः भावलिङ्गानि । टीकाकारः - स्वोपज्ञः ।

१०) श्री प्रभानंदसूरि महा. कृत् - ''हितोपदेशः''

विषयः - सम्यदर्शन - अणुव्रत-महाव्रतानां वर्णनम्। टीकाकारः - श्री परमानंद सूरयः ।

११) उपाध्याय यशोविजयगणि कृत् - ''अध्यात्मसारः''

विषयः - आध्यात्ममार्गसोपानानि । टीकाकार :- श्री गंभीर विजय महा. ।

अध्यात्म उपनिषद ग्रन्थे उपयुक्त संक्षिप्त - नामानां परिचयः

१)	अ.सा.	=	अध्यात्म सार: ।	टी = टीका ।
	अ.सा. प्र.	=	अध्यात्म सार: प्रथम प्रबंध: ।	
	अ.सा.द्वि.	=	अध्यात्म सार: द्वितीय प्रबंध: ।	
	अ.सा.तृ.	=	अध्यात्म सार: तृतीय प्रबंध: ।	
	अ.सा.च.	=	अध्यात्म सार: चतुर्थ प्रबंध: ।	
	अ.सा.पं.	=	अध्यात्म सार: पंचम प्रबंध: ।	
	अ.सा.ष.	=	अध्यात्म सार: षष्ठ प्रबंध: ।	
	अ.सा.स.	=	अध्यात्म सार: सप्तम प्रबंध: ।	
२)	उप. मा. (सि.)	=	उपदेशमाला (सिद्धर्षिगणिकृत् टीका) ।	
३)	ध.र.	=	धर्मरत्न प्रकरणम् ।	
४)	पंच सू.	=	पंच सूत्रम् ।	
	पंच सू. प्र.सू.	=	पंच सूत्रं प्रथम सूत्रम् ।	
	पंच सू.द्वि.सू.	=	पंच सूत्रं द्वितीय सूत्रम् ।	
	पंच सू.तृ.सू,	=	पंच सूत्रं तृतीय सूत्रम् ।	
	पंच सू.च.सू.	=	पंच सूत्रं चतुर्थ सूत्रम् ।	
	पंच सू.पं.सू.	=	पंच सूत्रं पंचम सूत्रम् ।	
५)	यो.विं.	=	योगविंशिका ।	
६)	यो.श.	=	योगशतकम् ।	
७)	यो.दृ.	=	योगदृष्टि समुच्चय: ।	
८)	यो.बिं.	=	योगबिंदु: ।	
९)	ल.वि.	=	ललित विस्तरा ।	व्या.= व्याख्या ।
	पुरिस पुण्ड.	=	पुरिसवर पुण्डरियाणम् ।	
	पुरिस. गंध.	=	पुरिसवर गंधहत्थीणम् ।	
	लोगपज्जो.	=	लोगपज्जोअगराणम् ।	
	धम्मवर.	=	धम्मवर चउरंत चक्कवट्टीणम् ।	
	वियट्ट.	=	वियट्टछउमाणम् ।	
	जिणा.जाव.	=	जिणाणं जावयाणम् ।	
	तिन्ना.तार.	=	तिन्नाणं तारयाणम् ।	

अध्यात्म उपनिषद ग्रन्थे उपयुक्त संक्षिप्त - नामानां परिचयः

बुद्धा.बोह.	=	बुद्धाणं बोहयाणम् ।
सव्वन्नूणं.	=	सव्वन्नूणं सव्वदरिसीणम् ।
सिव-मयल	=	सिव-मयल-मरुअ-मणंत-मक्खय- मव्वाबाह-मपुणराविति सिद्धिगई-नामधेयम् ।
नमो जिअ.	=	नमो जिणाणं जिअभयाणम् ।
अरिहंत चेइ.	=	अरिहंत चेइयाणम् ।
पुक्खर.	=	पुक्खरवरदीवड्ढे ।
सिद्धाणं.	=	सिद्धाणं बुद्धाणम् ।
चतुर्विंशति.	=	चतुर्विंशति स्तवः ।

अधि.= अधिकारः ।

१०)	संबोध प्र.	=	संबोध प्रकरणम् ।
	संबोध प्र.अविरत दृष्टिः	=	अविरत सम्यग्दृष्टिः ।
	संबोध प्र.श्राव.प्र.	=	श्रावक प्रज्ञप्तिः ।
	संबोध प्र.श्राव.व्र.	=	श्रावक व्रतम् ।
	संबोध प्र.मिथ्या.	=	मिथ्यात्वम् ।
	संबोध प्र.सम्य.	=	सम्यक्त्वम् ।
	संबोध प्र.आलो.	=	आलोचना ।
११)	हित.	=	हितोपदेशः।

स्तबकः - १ उपनिषद्

अनुक्रमः

क्रमः	शब्दाः	उपनिषद् - क्रमः	पृष्ठः
१	अ	अंतरात्मा	१
२	आ	आकुट्टिः	१२
३	इ	इङ्गिनीपादपोगमे	१५
४	ई	ईर्यासमितः	१६
५	उ	उक्तक्रिया	१७
६	ऊ	ऊनोदरता	१९
७	ऋ	ऋजुव्यवहारः	१९
८	ए	एकता	१९
९	ओ	ओघः	२०
१०	क	कटुककषायाः	२०
-११	ख	खण्डना	२४
१२	ग	गंभीरः	२५
१३	घ	घातिकर्म्मक्षयः	२७
१४	च	चक्षुदाः	२८
१५	छ	छद्मस्थाः	२९
१६	ज	जडः	२९
१७	ड	डमरः	३१
१८	ण	णयणिपुणम्	३१
१९	त	तत्त्वचिंतनम्	३१
२०	द	दक्षाः	३५
२२	ध	धनम्	३९
२२	न	नमस्करणम्	४२
२३	प	पक्षः	४५
२४	फ	फलम्	५३
२५	ब	बकुशचारित्रम्	५३
२६	भ	भंगाः	५५
२७	म	मतिज्ञानम्	५९

क्रम:	शब्दा:	उपनिषद् - क्रम:	पृष्ठ:
२८	य	यतना	६४
२९	र	रत्नम्	६८
३०	ल	लक्षणम्	६८
३१	व	वंदनम्	७०
३२	श	शंका-काङ्क्षे	७८
३३	ष	षट्स्थानम्	८२
३४	स	संक्षोभ:	८३
३५	ह	हाठिक:	९५
३६	क्ष	क्षण:	९६
३७	ज्ञ	ज्ञाततत्त्व:	९७

स्तबक: - २ तत्वसंख्यामृतानि

अनुक्रम:

क्रम:	तत्वसंख्यामृतानि - क्रम:	पृष्ठ:
	१ संख्या	
१	धर्मध्यानस्य प्राणम्	९९
२	सम्यक्त्वस्य परम-लक्षणम्	९९
३	केवलज्ञानम्	९९
४	जापस्य फलम्	९९
५	सम्यक्त्वम्	९९
६	सुकृतानुमोदनाया: प्रधानं अङ्गम्	९९
७	प्रतिक्रमणस्य श्रेष्ठं फलम्	९९
	२ संख्या	
१	आत्मशुद्धया: हेतू	९९
२	अवधिज्ञानम्	९९
३	अतीन्द्रियपदार्थबोधे उपायौ	९९
४	आसन्नसिद्धे: लक्षणे	१००
५	सामायिकचारित्रम्	१००
६	मन:पर्यवज्ञानम्	१००
७	उपकार:	१००
८	मदिरा, मांस:	१००
९	चौर्यत्यागस्य फले	१००
१०	ज्ञानगर्भितवैराग्यस्य स्वामिनौ	१००

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
११	जीवस्य भेदौ	१००
१२	ममता नाशस्य कारणे	१००
१३	यथाख्यातचारित्रम्	१००
१४	श्रावकव्रतम्	१००
१५	सम्यक्त्वम्	१०१
१६	अदत्तादानम्	१०१
१७	जिनआज्ञा	१०१
१८	परिग्रहः	१०१
१९	मृषावादः	१०१
२०	शुभानुबंधस्य उपायौ	१०१
२१	सामर्थ्य योगस्य प्रकारौ	१०१
२२	गुरू	१०१
२३	प्रव्रज्यायाःप्राप्तिः	१०१
२४	परिहारविशुद्धिचारित्रम्	१०१
२५	परिग्रहः	१०१
२६	भोगोपभोगपरिमाणव्रतम्	१०२
२७	मिथ्यात्वम्	१०२
२८	अनुबंध-अहिंसायाः हेतू	१०२
२९	मैथुनक्रिया	१०२
३०	व्रतारोपनार्हस्य जीवस्य योग्यतागुणौ	१०२
३१	पूजायां योग्यवस्त्रम्	१०२
३२	ज्ञानगर्भितवैराग्यम्	१०२
३३	मार्गः	१०२
३४	सूक्ष्मसंपरायचारित्रम्	१०२
३५	छेदोपस्थापनीयचारित्रम्	१०२
३६	भोगोपभोगः	१०२
३७	लेश्ये	१०३
३८	समाधिः	१०३
३९	धर्मक्रिया	१०३
४०	प्रव्रज्यापालनस्य फले	१०३
४१	श्रुतज्ञानम्	१०३
४२	त्रसजीवानां भेदौ	१०३
४३	कायोत्सर्गकरणे निमित्ते	१०३
	३ संख्या	
१	वृत्तिक्षययोगस्य फलानि	१०३
२	धर्मश्रोतारः	१०३
४	धर्माधिकारिणो लक्षणानि	१०३
५	तत्त्वप्राप्तेः उपायाः	१०४
६	निश्चयेन योगसिद्धेः उपायाः	१०४

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
७	तत्त्वप्राप्तेः उपायाः	१०४
८	बोधाः	१०४
९	अनादिसंसारस्य विशेषणानि	१०४
१०	समतायोगस्य फलानि	१०४
११	दुःखरुपसंसार नाशस्य कारणानि	१०४
१२	श्रावकाः	१०४
१३	चैत्यवंदनसूत्राधिकारिणः गुणाः	१०४
१४	अनादिभवेषु चारित्रधर्माऽयोग्यतायाः कारणाणि	१०४
१५	व्रतपालने आवश्यकानि	१०४
१६	अध्यात्मयोगस्य लक्षणानि	१०५
१७	विघ्नानि	१०५
१८	करणानि	१०५
१९	योगस्य भेदाः	१०५
२०	आर्त्तध्याने लेश्याः	१०५
२१	रौद्रध्याने लेश्याः	१०५
२२	आर्तध्याने लेश्याः	१०५
२३	रौद्रध्याने लेश्याः	१०५
२४	सम्यक्त्वम्	१०५
२५	भूमि-क्षेत्रं, गृहम्	१०५
२६	एषणासमितौ शुद्धयः	१०६
२७	शुद्धयोगधर्मस्य गवेषणा	१०६
२८	कल्याणप्राप्ति उपायाः	१०६
२९	चारित्रस्य अतिचाराः	१०६
३०	चैत्यद्रव्यम्	१०६
३१	वित्तम्	१०६
३२	भवक्षयस्य उपायाः	१०६
३३	अध्यात्मस्य आरोहस्थानानि	१०६
३४	कर्मानुबंधापनयनकृद् दुष्कृतगर्हाया लक्षणानि	१०६
३५	परिपूर्णयोगसिद्धेः निमित्तानि	१०६
३६	आगमवचनस्य प्रकाराः	१०७
३७	वैराग्यम्	१०७
३८	तीर्थंकरस्य धर्मसारथित्वे कारणानि	१०७
३९	तथाभव्यत्वपरिपाकस्य साधनानि	१०७
४०	सम्यक्त्वम्	१०७
४१	धर्मध्यानिनो लिंगानि	१०७
४२	योगप्राप्तौ आवश्यक तत्त्वानि	१०७
४३	भावसाधोः द्रव्यतो लिङ्गानि	१०७
४४	तीर्थंकरस्य श्रेष्ठधर्मदमनत्वे हेतवः	१०७
४५	चरमावर्तजीवस्य लक्षणानि	१०७

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
४६	अध्यात्मस्य स्थानानि	१०८
४७	भावना योगस्य फलानि	१०८
४८	देशविरति व्रतपालने आवश्यकानि	१०८
४९	श्रावकधर्मशुद्धौ आवश्यकानि	१०८
५०	सम्यक्त्वस्य लिङ्गानि	१०८
५१	अपुनर्बंधकजीवस्य लक्षणाणि	१०८
५२	हिंसाः	१०८
५३	जिन प्रतिमाः	१०८
५४	वैराग्योद्भवे हेतवः	१०८
५५	अपुनर्बन्धक-सम्यग्दृष्टिजीवयोःसाध्यानि अंगानि	१०८
५६	स्थावर वस्तु, दुपदः	१०८
५७	सम्यक्त्वस्य शुद्धयः	१०९
५८	जिनपूजाः	१०९
५९	धर्मध्यानध्यातुः लक्षणानि	१०९
६०	मनःकालुष्यकाले जापपरिहारस्य फलानि	१०९
६१	शुद्धतपसो अङ्गानि	१०९
६२	कायोत्सर्गे विवेक - विद्याप्राप्तौ बीजानि	१०९
६३	अवंचकयोगानि	१०९
६४	स्वौचित्यालोचनम्	१०९
६५	ध्यानयोगस्य फलानि	१०९
६६	दुष्कृतनाशाय बोधदातारः	१०९
६७	मैत्र्यादिभावनाऽधिकृतजीवस्य लक्षणानि	१०९
६८	विशेषणकरणे कारणानि	१०९
६९	शुद्धानुष्ठानस्य प्रकाराः	११०
७०	क्रियाः	११०
७१	सम्यग्दृष्टेः लिङ्गानि	११०
७२	श्रुतज्ञानस्य सिद्धिः	११०
७३	स्थविराः	११०
७४	वीर्याचारस्य अतिचाराः	११०
७५	पूजाः	११०
७६	सामायिकस्य पर्यायाः	११०
७७	मोक्षमार्गः	११०
७८	जिनचैत्ये गुणाः	११०
७९	सुप्रणिधानस्य फलानि	१११
८०	पारमार्थिक हितानि	१११
८१	सम्यग्दृष्टिजीवस्य लिङ्गानि	१११
८२	सम्यक्त्वस्य लिङ्गानि	१११
८३	संसारमार्गः	१११
८४	ध्यानम्	१११
८५	अधमाधमजीवस्य लक्षणानि	१११

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
	४ संख्या	
१	ध्यानम्	१११
२	अध्यात्मयोगस्य चतुष् फलैः अमृतानुष्ठानसिद्धिः	१११
३	निदान करणे दोषाः	१११
४	अनुष्ठानम्	१११
५	परमात्मानः अतिशयाः	११२
६	आर्तध्यानम्	११२
७	शुक्लध्यानस्य लिङ्गानि	११२
८	अनर्थदंडम्	११२
९	स्वजनवर्गस्य औचित्यम्	११२
१०	तीर्थकररस्य अभयदातृत्वे कारणानि	११२
११	श्रावकाः	११२
१२	धर्मध्यानम्	११२
१३	धर्मध्यानम्	११३
१४	तीर्थकराज्ञायाः उपमाः	११३
१५	धर्मध्यानस्य विषयाः	११३
१६	अंतराश्रवः	११३
१७	द्रव्यस्तवः	११३
१८	ध्यानम्	११३
१९	उपासकाः	११३
२०	आर्तध्यानम्	११४
२१	इर्यासमितौ शुद्धयः	११४
२२	आलोचनाया भेदाः	११४
२३	द्रव्यप्राणाः	११४
२४	यमाः	११४
२५	ऋजुव्यवहार गुणः	११४
२६	अतीन्द्रयपदार्थज्ञानयोग्यतायां लक्षणानि	११४
२७	शुद्धधर्मप्राप्त्याः परिबलाः	११५
२८	धर्मश्रोतारः	११५
२९	निक्षेपाः	११५
३०	सम्यक्त्वम्	११५
३१	पुष्पपूजाः	११५
३२	भाषाः	११५
३३	श्रावकाः	११५
३४	कर्मबंध परिहाराय शरणम्	११५
३५	आगमवाचनाया अयोग्या जीवाः	११५
३६	बोधिनाशस्य कारणानि	११५
३७	दुर्गतिगामिनो लक्षणानि	११५

क्रम:	तत्वसंख्यामृतानि – क्रमः	पृष्ठ:
३८	भावसाधुधर्मस्य भावनाः	११६
३९	अहिंसापालनस्य विकल्पाः	११६
४०	धर्मध्यानस्य भावनाः	११६
४१	कृतव्रतकर्मगुणाः	११६
४२	तीर्थकरस्य श्रेष्ठधर्मसिद्धौ कारणानि	११६
४३	तीर्थकरस्य धर्मनायकत्वे हेतवः	११६
४४	तीर्थकरस्य धर्मवशीकरणे हेतवः	११६
४५	जीवभेदाः	११६
४६	अनर्थदंडानि	११६
४७	अप्रमत्तव्रतपालनाय भावनाः	११६
४८	धनस्य उचित विनियोगः	११६
४९	मुनेः भाषाः	११७
५०	मिथ्यात्वम्	११७
५१	जिनपूजाः	११७
५२	तीर्थकरस्य श्रेष्ठधर्मफलपरिभोगे हेतवः	११७
५३	तीर्थकरस्य धर्माभावविरहत्वे कारणानि	११७
५४	श्रावकाः	११७
५५	गुणस्थानकप्राप्तिहेतुविधिगत अंगानि	११७
५६	रौद्रध्यानम्	११७
५७	धर्मध्यानगत भावनायाः फलानि	११७
५८	प्रतिक्रमणस्य कारणानि	११७
५९	प्रतिसेवनाः	११८
६०	दानम्	११८
६१	आगम सूत्रस्य अर्थाः	११८
६२	सम्यक्त्वस्य सद्हणाः	११८
६३	पौद्गलिकसुखस्य दुःखरूपत्वे कारणानि	११८
६४	साधर्मिकाः	११८
६५	पूजाः	११८
६६	धर्मध्यानाय भावनाः	११८
६७	देवपूजायाः प्रकाराः	११८
६८	पूर्वसेवाया भेदाः	११८
६९	आर्त्तध्यानस्य लिंगानि	११८
७०	भावसंवराः	११९
७१	मैत्र्यादिभावनानां विषयाः	११९
७२	रौद्रध्यानम्	११९
७३	सुगुरुज्ञप्तौ उपायाः	११९
७४	शुक्लध्यानिनो लिंगानि	११९
७५	लौकिकविनयः	११९
७६	समारंभत्यागे कारणानि	११९

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
७७	प्रवचनभक्तेः अङ्गानि	११९
७८	विधिपूर्वकपूजायाः फलानि	११९
७९	औपशमिक-क्षायोपशमिक-क्षायिक-सम्यक्त्वस्य योग्या जीवाः	११९
८०	शुद्धदेशनाया योग्य-अपुनर्बंधकजीवस्य विशेषणानि	११९
८१	सुपात्रस्य लक्षणानि	१२०
८२	आर्त्तध्यानम्	१२०
८३	सम्यक्त्वस्थिरतायाः परिबलाः	१२०
८४	संवरस्य अंगानि	१२०
८५	शुक्लध्यानम्	१२०
८६	रौद्रध्यानम्	१२०
८७	तीव्रश्रद्धाया लक्षणानि	१२०
८८	संघः	१२१
८९	श्रमणोपासकाः	१२१
९०	तीर्थकरस्य धर्मस्य सम्यक्प्रवर्तने हेतवः	१२१
९१	शुक्लध्यानम्	१२१
९२	सम्यक्त्वस्य लिङ्गानि	१२१
९३	सामायिकस्य उपकरणानि	१२१
९४	सामायिकस्य भेदाः	१२१
९५	अदत्तादानम्	१२१
९६	गुरुशुश्रुषाः	१२२
९७	देव ज्ञप्तौ उपायाः	१२२
९८	सुकृतअनुमोदनायाः सम्यक्करणे प्रणिधानानि	१२२
	५ संख्या	
१	सुशिष्यस्य गुणाः	१२२
२	पूजायां अयोग्यं धनम्	१२२
३	चैत्यवंदनस्य सम्यक्करणे नियमाः	१२२
४	योगस्य भेदाः	१२२
५	पौषधव्रतस्य अतिचाराः	१२२
६	स्थुल भोगोपभोग परिमाणव्रतस्य अतिचाराः	१२२
७	पौषधव्रतस्य अतिचाराः	१२२
८	मिथ्यात्वम्	१२२
९	मिथ्यात्वम्	१२३
१०	स्थुल मृषावादविरमणव्रतस्य विकल्पाः	१२३
११	बाह्यतपप्राप्त्या गुणाः	१२३
१२	सर्वथा मृषावादविरमण महाव्रतस्य भावनाः	१२३
१३	व्यवहाराः	१२३
१४	देशावकाशिक व्रतस्य अतिचाराः	१२३
१५	आलोचनायाः तिथयः, वाराः	१२३

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
१६	सर्वथा मैथुनविरमण महाव्रतस्य भावनाः	१२३
१७	सम्यक्त्वस्य अयोग्या जीवाः	१२३
१८	समितयः	१२३
१९	सर्वथा प्राणातिपातविरमण महाव्रतस्य भावनाः	१२३
२०	संलेखनाया अतिचाराः	१२४
२१	तत्त्वधर्मस्य योनयः	१२४
२२	गुणस्थानकसंरक्षणाय उपायाः	१२४
२३	संयमविराधकाः	१२४
२४	कायशुद्धौ आवश्यकानि	१२४
२५	अधिकारिणः चैत्यवंदनसूत्रदाने लाभाः	१२४
२६	अनर्थदंडविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१२४
२७	सामायिकव्रतस्य अतिचाराः	१२४
२८	समवायी कारणानि	१२४
२९	अनर्थदंडविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१२४
३०	स्थुल परिग्रहपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः	१२४
३१	संयम आराधकाः	१२५
३२	चैत्यवंदनसूत्र विधौ तत्परजीवस्य लिङ्गानि	१२५
३३	स्थुल अदत्तादानविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१२५
३४	स्थुल अदत्तादानविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१२५
३५	अरिहंतस्य विशेषणानि	१२५
३६	सम्यक्त्वस्य भूषणानि	१२५
३७	सम्यक्त्वस्य भूषणानि	१२५
३८	जिनमंदिराशातनाः	१२५
३९	सर्वथा परिग्रहविरमण महाव्रतस्य भावनाः	१२५
४०	स्थुल परिग्रहपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः	१२५
४१	चैत्यवंदन सूत्रबहुमानिनो लिङ्गानि	१२६
४२	दिशीपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः	१२६
४३	धर्म योनयः	१२६
४४	अविनीतशिष्यस्य लक्षणानि	१२६
४५	स्थुल मृषावादविरमणव्रतस्य भेदाः	१२६
४६	तीर्थंकरस्य धर्मप्रवर्तकत्वे कारणानि	१२६
४७	भवाभिनंदीजीवस्य देशनाश्रावणे दोषाः	१२६
४८	मनःशुद्धौ आवश्यकानि	१२६
४९	वचःशुद्धौ आवश्यकानि	१२६
५०	निर्ग्रन्थाः	१२६
५१	यतयः	१२६
५२	ज्ञानानि	१२६
५३	अनेकशास्त्रेषु विवेकस्य पर्यायाः	१२७
५४	सम्यगदृष्टेः लक्षणानि	१२७

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
५५	साधोः महाव्रतानि	१२७
५६	योगमार्गप्राप्त्याः कारणभूतानि स्थानानि	१२७
५७	अवंदनीयो गुरुः	१२७
५८	पौषधव्रतस्य पर्यायया:	१२७
५९	परिणत बुद्धयाः विशेषणानि	१२७
६०	जिनपूजा	१२७
६१	क्षायिकसम्यक्त्वस्य अयोग्या जीवाः	१२७
६२	भावसाधोः लक्षणानि	१२७
६३	स्थुल मैथुनविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१२७
६४	प्रमादाः	१२८
६५	सामायिकव्रतस्य अतिचाराः	१२८
६६	शास्त्रश्रवणविधौ आवश्यकानि	१२८
६७	गुरुवर्गः	१२८
६८	सम्यक्त्वस्य लक्षणानि	१२८
६९	व्यवहारः	१२८
७०	सम्यक्त्वस्य लक्षणानि	१२८
७१	लोकोत्तरविनयः	१२८
७२	चैत्यवंदन सूत्राधिकृतजीवस्य उचितवृत्तौ लिङ्गानि	१२८
७३	दिशीपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः	१२८
७४	स्थुल मैथुनविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१२८
७५	देशावकाशिव्रतस्य अतिचाराः	१२८
७६	पापमित्रत्यागे कारणानि	१२९
७७	स्थुल प्राणातिपातविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१२९
७८	स्थुल परिग्रहपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः	१२९
७९	अनुष्ठानानि	१२९
८०	अनुष्ठानानि	१२९
८१	सम्यक्त्वस्य लिङ्गानि	१२९
८२	सम्यक्त्वम्	१२९
८३	पापकर्मविगमाय कारणानि	१२९
८४	नियमाः	१२९
८५	सम्यक्त्वस्य दूषणाः	१२९
८६	सम्यक्त्वस्य अतिचाराः	१२९
८७	मांडली दोषाः	१३०
८८	अतिथिसंविभागव्रतस्य अतिचाराः	१३०
८९	भोगोपभोगपरिमाणव्रते भोजनगताः अतिचाराः	१३०
९०	अतिथिसंविभागव्रतस्य अतिचाराः	१३०
९१	भावश्रावक गुणाः	१३०
९२	सर्वथा अदत्तादानविरमण महाव्रतस्य भावनाः	१३०
९३	कल्याणमार्गप्राप्तौ आवश्यकानि	१३०

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
९४	स्थुल मृषावादविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१३०
९५	स्थुल मृषवादविरमणव्रतस्य अतिचाराः	१३०
९६	चारित्रम्	१३०
९७	साधो-र्नाशकृद् दोषाः	१३०
९८	भावश्रावकस्य गुणाः	१३१
९९	चित्तम्	१३१
१००	सविधि प्रव्रजितस्य गुणाः	१३१
१०१	स्नातक निर्ग्रंथस्य भेदाः	१३१
१०२	स्थिरबुद्ध्या विशेषणानि	१३१
	६ संख्या	
१	बाह्य तपांसि	१३१
२	विपरीताचरणाया भेदाः	१३१
३	अवधिज्ञानानि	१३१
४	वेद्यपदयुक्तजीवस्य लक्षणानि	१३१
५	आत्मोकर्षरतस्य दोषपरंपराः	१३१
६	सम्यक्त्वस्य स्थानानि	१३२
७	अल्पसंसारिणो लक्षणानि	१३२
८	आहार त्यागे कारणानि	१३२
९	सदनुष्ठानस्य लक्षणानि	१३२
१०	सदनुष्ठानस्य लक्षणानि	१३२
११	साधोः आहारकरणे कारणानि	१३२
१२	शीलवतो लक्षणानि	१३२
१३	योग सिद्धेः लक्षणानि	१३२
१४	धर्माधिकृतजीवस्य लिङ्गानि	१३२
१५	भावश्रावकस्य लिङ्गानि	१३३
१६	भावश्रावकस्य गुणाः	१३३
१७	शुद्धानुष्ठानाय योग्यजीवस्य लक्षणानि	१३३
१८	आहारकरणे कारणानि	१३३
१९	साधोः तपसो निष्फलत्वे कारणानि	१३३
२०	योगस्य प्रकाराः	१३३
२१	मिथ्यात्वस्य पदानि	१३३
२२	जयणाः	१३३
२३	अभ्यंतर तपांसि	१३३
२४	सम्यक्त्वस्य स्थानानि	१३३
२५	सम्यक्त्वस्य आगाराः	१३३
२६	श्रावकस्य विशेषणम्	१३४
२७	चारित्रस्य लिङ्गानि	१३४
२८	परस्त्रीगमने विपाकाः	१३४

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
२९	धर्मध्यानस्य आलंबनानि	१३४
३०	असदग्रहे गुणानां नाशः	१३४
३१	धर्मबीजाद् आरभ्य आमोक्षप्राप्तिं अवस्थाः	१३४
३२	आसन्न सिद्धिजीवानां लक्षणानि	१३४
३३	साधोः आहारकरणे कारणानि	१३५
३४	अध्यात्मगुण वृद्धयै योग्यताः	१३५
३५	तंत्र व्याख्यायाः अङ्गानि	१३५
३६	सूत्र व्याख्यायाः अङ्गानि	१३५
३७	वशीकरणे उपायाः	१३५
३८	कुलयोगीगतानि लक्षणानि	१३५
३९	प्रवचनकुशलस्य विषयाः	१३५
	७ संख्या	
१	जीव भेदाः	१३५
२	भयाः	१३५
३	रौद्रध्यानिनो लिङ्गानि	१३५
४	भावसाधोः लिङ्गानि	१३६
५	भावश्रावकस्य लिङ्गानि	१३६
६	साधुधर्मयोग्यजीवस्य गुणाः	१३६
७	दानयोग्यानि क्षेत्रानि	१३६
८	साधोः अवग्रहाः	१३६
९	सूत्रव्याख्याया आवश्यकानि	१३६
१०	क्रियाः	१३६
११	तीर्थंकरपरमात्मनो विशेषणानि	१३६
१२	आसन्नमरणकाल-ज्ञप्त्यै उपायाः	१३६
१३	सम्यक् सुकृत अनुमोदनायाः फलानि	१३७
१४	साधोः विशेषणानि	१३७
१५	सिद्धस्य विशेषणानि	१३७
१६	केवलिप्रज्ञप्तधर्मस्य विशेषणानि	१३७
१७	अवेद्यपदयुक्तजीवस्य दोषाः	१३७
१८	व्यसनानि	१३७
१९	सत्त्वशालिनो गुणाः	१३७
२०	पूजायां शुद्धयः	१३७
२१	प्रायश्चित्तस्य फलानि	१३७
२२	श्री वीरशासने निह्णवाः	१३७
२३	भावसाधोः लिङ्गानि	१३८
२४	पिंडैषणाः	१३८
२५	विकथाः	१३८

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
२६	भावगुरोः लक्षणानि	१३८
२७	सम्यग्देवादिवंदनस्य लक्षणानि	१३८
	८ संख्या	
१	जीव भेदाः	१३९
२	प्रभावकाः	१३९
३	योगदृष्टौ गुणानां प्राप्तिः	१३९
४	ब्रह्मचर्यपालने लाभाः	१३९
५	प्रवचनमाताः	१३९
६	गोचरभूमयः	१३९
७	मिथ्यात्वम्	१३९
८	सम्यग् दुष्कृतगर्हायाः फलानि	१३९
९	तीर्थंकरस्य प्रातिहार्याणि	१३९
१०	ज्ञानस्य आचाराः	१३९
११	जिनपूजाः	१३९
१२	भाषासमितौ त्याज्यानि स्थानानि	१३९
१३	भवाभिनंदीजीवस्य लक्षणानि	१४०
१४	भवाभिनंदीजीवस्य लक्षणानि	१४०
१५	भवाभिनंदीजीवस्य लक्षणानि	१४०
१६	योगदृष्टौ चित्तस्य दोषनाशः	१४०
१७	मदाः	१४०
१८	आत्मनिरीक्षणविधिगतानि अङ्गानि	१४०
१९	पौषधव्रतस्य भेदाः	१४०
२०	दृष्टिगत बोधस्वरुपाः	१४०
२१	चारित्रस्य सद्भाव-अभावयोः रत्नत्रयस्य भंगाः	१४१
२२	दर्शनस्य आचाराः	१४१
२३	चरित्रस्य आचाराः	१४१
२४	प्रभावकाः	१४१
२५	प्रभावकाः	१४१
२६	जातिस्मरणज्ञान प्राप्त्या उपायाः	१४१
२७	जिनपूजाया गुणाः	१४१
२८	साधुवाण्या लक्षणानि	१४१
२९	योगस्य दृष्टयः	१४२
३०	योगस्य अङ्गानि	१४२
३१	आलोचनाशुद्धौ फलानि	१४२
३२	लोभस्य पर्यायाः	१४२
३३	प्रभावकाः	१४२
३४	जिनवचनस्य सम्यक्श्रवणे आवश्यकगुणाः	१४२
३५	तत्त्वबुद्ध्या गुणाः	१४२

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
३६	सुकृतानुमोदनायाः स्थानानि	१४२
३७	श्रावकाः	१४२
३८	स्तोत्रपाठे विषयः	१४३
३९	देहान्तरसंक्रमणस्य निमित्तानि	१४३
	९ संख्या	
१	प्रणिधाने लाभाः	१४३
२	आलोचनादायकस्य लक्षणानि	१४३
३	जीवदयायाः फलानि	१४३
४	औचित्यस्य विषयाः	१४३
५	जीव भेदाः	१४३
६	नियाणाः	१४३
७	नियाणाः	१४४
८	दुर्लभ वस्तूनि	१४४
९	लोकविरुद्धकार्य त्यागकरणे कारणानि	१४४
१०	संसारस्य नाशकरणे हेतवः	१४४
११	बाह्यपरिग्रहः	१४४
१२	रौद्रध्यानस्य लिङ्गानि	१४४
१३	ब्रह्मचर्यस्य गुप्तयः	१४४
१४	ब्रह्मचर्यस्य गुप्तयः	१४४
१५	ब्रह्मचर्यस्य गुप्तयः	१४४
१६	हिंसकवस्तुप्रदानम्	१४४
१७	साधुयतनायाः स्थानानि	१४५
१८	संविग्नपाक्षिकस्य लक्षणानि	१४५
१९	लोकविरुद्ध कार्याणि	१४५
२०	लोकविरुद्ध कार्याणि	१४५
२१	आचार्यस्य तीर्थंकरैः सह तुलना	१४५
	१० संख्या	
१	भक्तिपात्र स्थानानि	१४६
२	तीर्थंकर योग्य जीवस्य आनिगोदाद् विशिष्टताः	१४६
३	वैयावृत्यस्य प्रकाराः	१४६
४	प्रायश्चित्तम्	१४६
५	प्रायश्चित्तम्	१४६
६	संज्ञाः	१४६
७	चौर्यस्य विपाकाः	१४६
८	आहारादौ साधोः उपघाताः	१४६
९	सत्यमृषाभाषाः	१४६
१०	प्रव्रज्याविधौ आवश्यकानि	१४७

क्रम:	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
११	असत्यभाषाः	१४७
१२	कलहस्य कारणानि	१४७
१३	चतुष्पदः	१४७
१४	मनुष्यभव प्राप्तौ दृष्टांताः	१४७
१५	दुःशील स्त्रियाः विपाकाः	१४७
१६	धनस्य अनर्थाः	१४७
१७	सत्यभाषाः	१४७
१८	जिनालयस्य जघन्याशातनाः	१४७
१९	उपाध्यायस्य विशेषणानि	१४७
२०	प्रतिसेवाः	१४८
२१	सम्यक्त्वम्	१४८
२२	प्राणाः	१४८
२३	ग्रहणैषणा दोषाः	१४८
२४	ग्रहणैषणा दोषाः	१४८
२५	धर्ममित्रसेवनविधौ आवश्यकानि	१४८
	११ संख्या	
१	गुणश्रेणी	१४८
२.	सिद्धाः	१४८
३	आत्मनिरीक्षणस्य स्थानानि	१४८
४	श्रावकस्य प्रतिमाः	१४९
५	सम्यक्त्व स्थिरीकरनार्थं कर्तव्यानि	१४९
६	पापोदेशाः	१४९
७	दुष्कृत आचरणाः	१४९
	१२ संख्या	
१	अङ्गप्रविष्ट श्रुतानि	१४९
२	असत्य-अमृषाभाषाः	१४९
३	धर्मध्यानाय द्वाराणि	१४९
४	श्रावकस्य व्रतानि	१४९
५	जीव भेदाः	१५०
६	श्रावकस्य व्रतानि	१५०
७	तपः	१५०
८	तारादृष्टि गता गुणाः	१५०
९	लोके दुर्लभवस्तूनि	१५०
१०	मानस्य पर्यायाः	१५१
११	साधोः प्रतिमाः	१५१
१२	श्रावकस्य व्रतानि	१५१
१३	दुष्कृतगर्हायाः सम्यक्करणे प्रणिधाणानि	१५१

क्रम:	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
	१३ संख्या	
१	क्रियास्थानानि	१५१
२	काठीयाः	१५१
३	सम्यक् चैत्यवंदनकरणे आवश्यकानि	१५१
४	सम्यग् ग्रहण-आसेवनशिक्षाया आवश्यकानि	१५२
५	मोक्षस्य विशेषणानि	१५२
६	आर्त्तध्यानस्य लक्षणानि	१५२
७	सम्यकत्वाधिकारिणो गुणाः	१५२
८	गुरुवर्गपूजाया भेदाः	१५२
९	मायायाः पर्यायाः	१५३
	१४ संख्या	
१	आलोचनादायकगुरोः गुणाः	१५३
२	धर्मविरुद्धकार्याणि	१५३
३	क्रोधस्य पर्यायाः	१५३
४	असंप्राप्तकामाः, संप्राप्रकामाः	१५३
५	जीव भेदाः	१५३
६	सुगुरोः गुणाः	१५४
७	स्थविरकल्पिनः साधोः उपधयः	१५४
८	अभ्यंतर ग्रंथी	१५४
९	अविरत सम्यग्दृष्टि श्रावकस्य नियमाः	१५४
१०	ज्ञानगर्भितवैराग्यस्य लक्षणानि	१५४
११	निरुपक्रमकर्मानुबंधनाशाय उपायाः	१५४
	१५ संख्या	
१	कर्मादानानि	१५५
२	कर्मादानानि	१५५
३	सिद्धाः	१५५
४	सम्यक्प्रव्रज्यायाः फलानि	१५५
	१६ संख्या	
१	उद्गम दोषाः	१५५
२	उद्गम दोषाः	१५५
३	वचन भेदाः	१५६
४	मृषावादकरणे दोषाः	१५६
५	दुष्कृतगर्हाया विषयाः	१५६
६	उत्पादना दोषाः	१५६
७	उत्पादना दोषाः	१५६
८	वचन भेदाः	१५६
९	आलोचनाया नक्षत्राणि	१५६

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि – क्रमः	पृष्ठः
	१७ संख्या	
१	जीव भेदाः	१५७
२	भावश्रावकस्य लक्षणानि	१५७
३	श्रावकस्य भावगत लिङ्गानि	१५७
४	योगसिद्धेः लिङ्गानि	१५७
५	योगबीजानि	१५७
६	संयम भेदाः	१५८
७	संयम भेदाः	१५८
८	जिनपूजा	१५८
	१८ संख्या	
१	अब्रह्मत्यागः	१५८
२	जिनानां दोषनाशः	१५८
३	अब्रह्म सेवनम्	१५८
४	चौर्य दोषाः	१५८
५	चोरपल्लिरिव गच्छस्य दोषाः	१५९
	१९ संख्या	
१	मोहगर्भितवैराग्यस्य लक्षणानि	१५९
२-	जीव भेदाः	१५९
३	सदाचाराः	१५९
	२१ संख्या	
१	अविरत सम्यग्दृष्टि श्रावकस्य गुणाः	१६०
२	धर्म योग्यताया गुणाः	१६०
३	जीव भेदाः	१६०
४	प्रवचनश्रवणयोग्यतायां गुणाः	१६०
	२२ संख्या	
१	गुरुबहुमानस्य वैशिष्ट्यानि	१६०
२	अभक्ष्य वस्तूनि	१६१
३	अभक्ष्य वस्तूनि	१६१
	२३ संख्या	
१	साधोः उपमाः	१६१
	२४ संख्या	
१	कामस्य भेदाः	१६१
२	धान्यानि	१६१
३	रत्नानि	१६१
	२५ संख्या	
१	उपाध्यायस्य गुणाः (१)	१६१

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
२	उपाध्यायस्य गुणाः (२)	१६२
३	उपाध्यायस्य गुणाः (३)	१६२
४	उपाध्यायस्य गुणाः (४-५)	१६२
५	उपाध्यायस्य गुणाः (६-७)	१६२
६	उपाध्यायस्य गुणाः (८-९)	१६२
७	उपाध्यायस्य गुणाः (१०)	१६२
८	उपाध्यायस्य गुणाः (११)	१६२
९	उपाध्यायस्य गुणाः (१२)	१६२
१०	उपाध्यायस्य गुणा (१३-१४)	१६२
११	उपाध्यायस्य गुणाः (१५)	१६२
१२	उपाध्यायस्य गुणाः (१६)	१६२
१३	उपाध्यायस्य गुणाः (१७-१८)	१६३
१४	उपाध्यायस्य गुणाः (१९-२०-२१)	१६३
१५	उपाध्यायस्य गुणाः (२२-२३)	१६३
१६	उपाध्यायस्य गुणाः (२४-२५)	१६३
१७	उपाध्यायस्य गुणाः (२६)	१६३
१८	साधुत्वे अशुभा भावनाः	१६३
	२६ संख्या	
१	धर्मजागरिकायाः स्थानानि	१६३
२	सिद्धजीवस्य गुणाः	१६४
	२७ संख्या	
१	साधोः गुणाः (१)	१६४
२	साधोः गुणाः (२-३)	१६४
३	साधोः गुणाः (४)	१६४
४	साधोः गुणाः (५)	१६४
५	साधोः गुणाः (६)	१६४
६	साधोः गुणाः (७)	१६४
७	साधोः गुणाः (८)	१६४
८	साधोः गुणाः (९)	१६४
९	साधोः गुणाः (१०)	१६५
१०	साधोः गुणाः (११)	१६५
११	साधोः गुणाः (१२-१३)	१६५
१२	साधोः गुणाः (१४-१५)	१६५
१३	साधोः गुणाः (१६)	१६५
१४	साधोः गुणाः (१७)	१६५
१५	साधोः गुणाः (१८)	१६५
१६	साधोः गुणाः (१९)	१६५
१७	साधोः गुणाः (२०)	१६५

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
१८	साधोः गुणाः (२१-२२)	१६५
१९	साधोः गुणाः (२३)	१६५
२०	साधोः गुणाः (२४)	१६६
२१	साधोः गुणाः (२५)	१६६
	२८ संख्या	
१	उभयलोकहितकारी गुणाः	१६६
२	साधोः उपमाः	१६६
	३२ संख्या	
१	कुशीलसाधोः लक्षणानि	१६७
२	कर्तव्यानि	१६७
३	अनंतकायः	१६८
४	जीव भेदाः	१६८
	३३ संख्या	
१	चरमावर्तवर्ति जीवस्य लिङ्गानि	१६८
२	चैत्यवंदनसिद्धौ कर्तव्यानि	१६९
३	श्रावकस्य कर्तव्यानि	१६९
	३४ संख्या	
१	ज्ञानयोगिनो लक्षणानि	१६९
२	अरिहंतस्य अतिशयाः	१७०
	३५ संख्या	
१	द्रव्यश्रावकस्य गुणाः	१७०
२	श्रावकधर्मस्य गुणाः	१७१
३	अर्हद्देशनाया गुणाः	१७२
	३६ संख्या	
१	आचार्यस्य गुणाः (१)	१७२
२	आचार्यस्य गुणाः (२)	१७२
३	आचार्यस्य गुणाः (३)	१७२
४	आचार्यस्य गुणाः (४)	१७३
५	आचार्यस्य गुणाः (५)	१७३
६	आचार्यस्य गुणाः (६)	१७३
७	आचार्यस्य गुणाः (७)	१७३
८	आचार्यस्य गुणाः (८)	१७३
९	आचार्यस्य गुणाः (९)	१७३
१०	आचार्यस्य गुणाः (१०)	१७३
११	आचार्यस्य गुणाः (११)	१७३
१२	आचार्यस्य गुणाः (१२)	१७३
१३	आचार्यस्य गुणाः (१३)	१७४

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
१४	आचार्यस्य गुणाः (१४)	१७४
१५	आचार्यस्य गुणाः (१५)	१७४
१६	आचार्यस्य गुणाः (१६)	१७४
१७	आचार्यस्य गुणाः (१७)	१७४
१८	आचार्यस्य गुणाः (१८)	१७४
१९	आचार्यस्य गुणाः (१९)	१७४
२०	आचार्यस्य गुणाः (२०)	१७४
२१	आचार्यस्य गुणाः (२१)	१७४
२२	आचार्यस्य गुणाः (२२)	१७४
२३	आचार्यस्य गुणाः (२३)	१७४
२४	आचार्यस्य गुणाः (२४)	१७५
२५	आचार्यस्य गुणाः (२५)	१७५
२६	आचार्यस्य गुणाः (२६)	१७५
२७	आचार्यस्य गुणाः (२७)	१७५
२८	आचार्यस्य गुणाः (२८)	१७५
२९	आचार्यस्य गुणाः (२९)	१७५
३०	आचार्यस्य गुणाः (३०)	१७५
३१	आचार्यस्य गुणाः (३१)	१७५
३२	आचार्यस्य गुणाः (३२)	१७५
३३	आचार्यस्य गुणाः (३३)	१७५
३४	आचार्यस्य गुणाः (३४)	१७५
३५	आचार्यस्य गुणाः (३५)	१७६
३६	आचार्यस्य गुणाः (३६)	१७६
३७	आचार्यस्य गुणाः (३७)	१७६
३८	आचार्यस्य गुणाः (३८)	१७६
३९	आचार्यस्य गुणाः (३९)	१७६
४०	आचार्यस्य गुणाः (४०)	१७६
४१	आचार्यस्य गुणाः (४१)	१७६
४२	आचार्यस्य गुणाः (४२)	१७६
४३	आचार्यस्य गुणाः (४३)	१७६
४४	आचार्यस्य गुणाः (४४)	१७६
४५	आचार्यस्य गुणाः (४५)	१७६
४६	आचार्यस्य गुणाः (४६)	१७७
४७	आचार्यस्य गुणाः (४७)	१७७
४८	आचार्यस्य गुणाः (४८)	१७७
४९	आचार्यस्य गुणाः	१७७
	३७ संख्या	
१	निर्ग्रंथस्य प्ररूपणा	१७७

क्रमः	तत्वसंख्यामृतानि - क्रमः	पृष्ठः
	३८ संख्या	
१	अभव्यजीवस्य अस्पृश्य भावाः	१७७
	४० संख्या	
१	जिनमंदिरस्य मध्यम आशातनाः	१७८
	४४ संख्या	
१	चारित्री प्राणान् रक्षयति	१७८
	४७ संख्या	
१	मुनेः आहारगता दोषाः	१७९
	५५ संख्या	
१	नृत्य मंडलीव गच्छस्य दोषाः	१७९
	५६ संख्या	
१	वैक्रियशरीरधारीजीव भेदाः	१८०
	६४ संख्या	
१	बाह्यपरिग्रहः	१८०
	६७ संख्या	
१	सम्यक्त्वस्य स्थानानि	१८०
	७० संख्या	
१	करणसित्तरी	१८०
२	करणसित्तरी	१८०
३	चरणसित्तरी	१८०
४	चरणसित्तरी	१८०
	९५ संख्या	
१	विषयज्ञा गीतार्थाः	१८१
	१०८ संख्या	
१	जीवस्य परिणामाः	१८१
	११६ संख्या	
१	जीव भेदाः	१८१
	२४३ संख्या	
१	अहिंसाया भेदाः	१८१
२	जिवहिंसाया भेदाः	१८१
	३३६ संख्या	
१	मतिज्ञानस्य भेदाः	१८२
	३६३ संख्या	
१	पाखण्डिनः	१८२
	५८४ संख्या	
१	जीव भेदाः	१८२

स्तबक: - ३ सुभाषितानि

अनुक्रम:

क्रम:	सुभाषितानि - क्रम:		पृष्ठ:
१.	अ कार आदि	अकर्म्मण एव वीतरागा इति ।	१८३
२.	आ कार आदि	आगमपरतन्त्रतैव लोकाचरितनिरपेक्षा परलोकाङ्गम्, तस्यां सत्यां शक्त्यनुरूपं	१८४
३.	इ कार आदि	इयं च भागवती सदाज्ञा सर्वैव अपुनर्बन्धकादिगम्या । आदिशब्दान्मार्गाभिमुखमार्गपतितादय:	१८४
४.	उ कार आदि	उत्तमपदस्थस्य तद्धर्माननुपालनमऽघोषणा विडम्बना, इति वृद्धाः ।	१८४
५.	ए कार आदि	एकान्ताऽनभिष्वङ्गानुष्ठानं क्रियमाणं श्रेय: । ''तत्त्वाभिष्वङ्गस्यापि तत्त्वतोऽतत्त्वत्वाद्	१८४
६.	औ कार आदि	औचित्याचरणमेव गुणवतामपि प्रसिद्धिनिबन्धनमिति ।	१८४
७.	क कार आदि	कदभिनिवेशविसंस्थुले हि मनसि कुत: सरलाशयत्व – विनीतत्वादिसाध्यो गुणगण: ।	१८५
८.	ग कार आदि	गुणप्रकर्षविषयस्य बहुमानस्यैव फलदायकत्वात् ।	१८५
९.	च कार आदि	चरणोपबृंहितसम्यग्दर्शनस्याणीयसोपि विशिष्टफलहेतुत्वादिति ।	१८५
१०.	ज कार आदि	जनवाल्लभ्यं तु सम्यक्त्वतरो – मूलबीजम् ।	१८५
११.	त कार आदि	त एवात्र सचेतना ये अनुपकृता: परमुपकुर्वन्ति ।	१८५
१२.	द कार आदि	दर्शनसाराणि हि प्राय: प्रेमाणि ।	१८६
१३.	ध कार आदि	धर्म एव सुगतिसुखहेतुत्वाद् धनम् ।	१८६
१४.	न कार आदि	न केवलं यो महतां विभाषते, श्रुणोति तस्मादपि य: स पापभाष्येव ।	१८६
१५.	प कार आदि	परचेतोवृत्तीनां दुरन्वयत्वात् ।	१८८
१६.	फ कार आदि	फलप्रधानाः समारम्भा इति ।	१८८
१७.	ब कार आदि	बहुद्वश्चानो हि पितृप्रभृतय: सम्यगाराधिता: प्रकाशयन्त्येव कार्यरहस्यानि ।	१८८
१८.	भ कार आदि	भवोच्छित्तिनिमित्तत्वाद् दानादिधर्माराधनस्य ।	१८८
१९.	म कार आदि	मन:परिणामायत्तत्वात् कर्मबन्धस्य ।	१८९
२०.	य कार आदि	यथा सुवर्णघटो भिद्यमानोऽपि न सुवर्णानुबन्धं मुंचति, एवं शुभमऽनुष्ठानं	१८९
२१.	रा कार आदि	राजद्वारे श्मशाने च यस्तिष्ठति स बान्धव: ।	१८९
२२.	ल कार आदि	लब्धप्रसरा हि कुशीलकौलादयो विविधशास्त्रपरिमिलितमनसं पुमांसमपि सत्पथात् प्रच्यावयन्ति ।	१८९
२३.	व कार आदि	वर्षाकल्पादि गुरोश्च सम्बन्धि सर्वं वन्ध्यमेव भवति न भोग्यम् ।	१९०
२४.	श कार आदि	शतसहस्रलक्षम्भरित्वाद् भूभुजाम् ।	१९०
२५.	स कार आदि	संमार्गे प्रवर्तितव्यम्, सन्मार्गस्खलनाद्धि महतामप्यवस्तुता सम्पद्यत इति ।	१९०
२६.	ह कार आदि	हेतुस्वरुपानुकारिण एव कार्यस्योपलम्भात् ।	१९२
२७.	ज्ञा कार आदि	ज्ञाततत्त्वस्य ऋद्धि-रस-सातगौरवेषु प्रतिबंधाभावात्, तद्वत: परमार्थतो ज्ञानशून्यत्वात् ।	१९२

स्तबक :- १
उपनिषद्

शब्दाः		उपनिषद्	ग्रन्थाः

अ

अंतरात्मा	*	तत्त्वश्रद्धा ज्ञानं महाव्रतान्यप्रमादपरता च ।	
		मोहजयश्च यदा स्यात्तदान्तरात्मा भवेद् व्यक्तः ।।२३।।	।।अ.सा.स.।।
अंशः	*	निर्विभागो भागः ।	।।अ.सा.च. १२९टी।।
अकल्याणवन्तः	*	संमुखीभूताऽतिप्रभूताऽशुभवन्तः पुंसः ।	।।यो. बिं १३९टी।।
अकस्माद्भयम्	*	बाह्यनिमित्तानपेक्षं गृहादिष्वेव स्थितस्य रात्र्यादौ भयमकस्माद्भयम्	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।
अकामनिर्जरा	*	अज्ञानक्लेशाधिसहनरुपा ।	।।हित. २०२टी।।
अकार्यम्	*	धिक्कारार्हम् ।	।।उप.मा.(सि.)१२८टी।।
अक्रमः	*	युगपदेकस्मिन् क्षणे सर्वासां क्रियाणां करणम् ।	।।अ.सा.च. ८९टी।।
अक्रूरः	*	कूरो किलिट्ठभावो सम्मं धम्मं न साहिउं तरइ ।	
		इय सो न एत्थ जोगो जोगो पुण होइ अक्कूरो ।। १२ ।।	।।ध.र.।।
अक्षयम्	*	नास्य क्षयो विद्यते इत्यक्षयम्, विनाशकारणाभावात्, सततमनश्वरमित्यर्थः	।।ल.वि. सिव-मयल व्या.।।
अक्षर-निमित्तजीवी	*	अक्षर-निमित्ताभ्यां लेखशालादैवज्ञत्वाभ्यां जीवितुं शीलमस्येति अक्षरनिमि-	
		त्तजीवी तन्मात्रवृत्तिकः ।	।।उप.मा.(सि.)३६५ टी।।
अक्षुद्रः	*	सूक्ष्मदर्शी सुपर्यालोचितकारी ।	।।ध.र. ८टी।।
	*	गंभीराशयः ।	।।यो.बिं.२४४टी।।
अक्षेपः	*	अव्यभिचारः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
अगीतनिश्रा	*	गीतं गणधरैः शब्दितं श्रुतं तन्न विद्यते यस्याऽसावगीतः,तस्य निश्राऽऽश्रयण-	
		मगीतनिश्रा ।	।।उप.मा.(सि.)४०८ टी।।
अङ्कुरः स्कन्धः	*	तस्या एवानुबन्धश्चाकलंकः कीर्त्यतेऽङ्कुरः ।	
		तद्धेत्वन्वेषणा चित्रा स्कन्धकल्पा च वर्णिता ।।७८।।	।।अ.सा.तृ.।।
अङ्गः - अङ्गोपाङ्गः	*	सीसमुरोयरपिट्ठी दो बाहू ऊरुगा य अट्ठंगा ।	
		अंगुलिमाइउवंगा अंगोवंगाणि सेसाणि ।। १ ।।	।।ध.र. ९टी।।
अङ्गप्रविष्टश्रुतम्	*	पढमं जिणिंदचंदेहिं अत्थओ सुत्तओ गणहरेहिं ।	
		जं पन्नत्तं सक्खा तं आयाराइ इह नेयं ।। ८३।।	।।हित.।।
अङ्गबाह्यश्रुतम्	*	बीयं चउदसदसपुव्व-धारएहिं तहा महेसीहिं ।	
		संघयणकालबलबुद्धि- हाणिमागामिपुरिसाणं ।। ८४ ।।	
		मुणिऊणं परमकरुणाइ गहिरसुत्तत्थसारमादाय ।	
		जं विरइयमिह सामाइयाइ तं अंगबज्झं तु ।। ८५ ।।	।।हित.।।
अचपलः	*	स्थिरस्वभावः ।	।।उप.मा.(सि.)११ टी।।
अचलम्	*	स्वाभाविक-प्रायोगिकचलनक्रियारहितत्वान्न चलमचलम् ।	।।ल.वि. सिव-मयल व्या.।।
अचिकित्स्यः	*	यः शृण्वन् सिद्धान्तं, विषयपिपासातिरकेतः पापः ।	
		प्राप्नोति न संवेगं, तदापि यः सोऽचिकित्स्य इति ।।१४।।(१० षोडशक)	।।यो.विं. १५टी।।
अजरामरत्वम्	*	न विद्येते जरामरणे यत्र तदजरामरत्वं मुक्तत्वम् ।	।।हित. ६टी।।
अज्ञः	*	जीवाद्यनभिज्ञोऽश्रद्धावान् ।	।।अ.सा.प्र. ३०टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
अज्ञानम्	* अबोधः ।	।।अ.सा.प्र. १टी।।
	* कुत्सितं ज्ञानमज्ञानं नामफलवर्जितकुबोधः ।	।।अ.सा.प्र. ४७टी।।
	* अबोधः संसारे सुखभ्रन्त्यादिरुपम् ।	।।अ.सा.पं. १२७टी।।
अज्ञानयुक्तश्रावकः	* तप्पण्णाइविहूणा, अइयाराइं वि जे न सम्माइं । ते अन्नाणपराणा, केवलमुज्जुत्तया जुत्ता ।।७।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
अज्ञानशक्तियोगः	* नास्ति ज्ञानफलरुपा मोक्षप्राप्ति-र्यस्माद् विपरीतज्ञानात् तदज्ञानं, तस्य या शक्तिरन्यथावस्तुबोधकता, तस्या योगो विद्यमानसंबन्धत्वं तेन कृत्वा ।	।।अ.सा.च. ४९टी।।
अज्ञानी	* तत्त्वबोधवर्जितो जीवः ।	।।अ.सा.ष. १०९टी।।
अञ्जलिबन्धः	* करकमलकुङ्मलीकरणं शिरसि निधानं च ।	।।हित. २१६टी।।
अट्टहासः	* विवृतवदनस्य सशब्दं हसनम् ।	।।उप.मा.(सि.)३१६ टी।।
अणुत्वादयो लब्धयः	* तत्र अणुत्वमणुशरीरविकरणं येन बिशच्छिद्रमपि प्रविशति, तत्र च चक्रवर्तिभोगानपि भुक्ते । महत्त्वं मेरोरपि महत्तरशरीरकरणसामर्थ्यम् । लघुत्वम् वायोरपिलघुतरशरीरता । गुरुत्वं च वज्रादपि गुरुतरशरीरत्वेन इन्द्रादिभिरपि प्रकृष्टबलैर्दुस्सहता । प्राप्तिर्भूमिष्ठस्य अङ्गुल्यग्रेण मेरुपर्वताग्रचन्द्रार्कमण्डलादिस्पर्शसामर्थ्यम् । प्राकाम्यमप्सु भूमाविव प्रविशतो गमनशक्तिः, अप्स्विव भूमावुन्मज्जननिमज्जनेन वा । ईशित्वं त्रैलोक्यस्य प्रभुता, त्रिदशेश्वर-तीर्थकरऋद्धेर्विकरणम् । वशित्वं सर्वजीववशीकरणलब्धिः । अप्रतिघातित्वं पर्वतमध्येऽपि निस्संगगमनम् । अन्तर्द्धानमदृश्यरूपता । कामरुपित्वं युगपदेव नानाकाररुपविकरणशक्तिः। इत्यादयोऽन्याश्च प्रज्ञाश्रमणत्वादिलब्धयः सर्वास्तपःप्रभावादुद्भवन्तीति ।	।।हित. १९७टी।।
अतत्वाभिनिवेशः	* विपरीतवस्तुस्वभावात्यन्ताग्रहः ।	।।यो.बिं. ७३टी।।
अतात्विकः	* व्यवहारतो निश्चयतश्चातत्त्वरुपः ।	।।यो.विं. ३टी।।
अतिचारः	* देसे भंगो सव्वंमि (होइ) नो भंगमित्थपरिणामे । एवं भंगाभंगं, अइयारे लक्खणं नेयं ।।११।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
	* मूलोत्तरगुणमर्यादातिक्रमः ।	।।ध. र. १०४टी।।
अतिथिसंविभागः	* अतिही लोइयपव्वतिहि-वज्जओ भोयणंमि वेलाए । संपत्तो गुणजुत्तो, साहू वा सड्ढओ भणिओ ।।१३६।। तस्स य जो संभागो, निरवज्जाहारवत्थपत्तवत्थूणं । सो अइहिसंविभागो, विण्णेयो निच्चकरणिज्जो ।।१३७।।	।।संबोध.प्र.श्रा.व्र.अधि.।।
अतिथिसंविभागव्रतम्	* अन्नाईणं सुद्धाण, कप्पणिज्जाण देसकालजुयं । दाणं जईणमुचियं, चउत्थसिक्खावयं बिंति ।। ४४२ ।।	।।हित.।।
अत्युद्भटः	* कृत्याकृत्यविचारशुन्यः ।	।।हित. ३५४टी।।
अदत्तादानम्	* अदत्तस्य तत्स्वामिनाऽननुज्ञातस्य वस्तुनः समादानमदत्तादानम् ।	।।हित. ४१८टी।।
अदूराराधाः	* सुखेनैवाभिमुखं कर्तुं शक्याः ।	।।हित. १३टी।।
अद्वैतः	* आत्मानामेकीभावः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
अद्वैतम्	※ द्वौ प्रकाराविते द्वीतं, तस्य भावो द्वैतं, तद्विपर्ययेण अद्वैतम् ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
अधः	※ कुमार्गादिपापप्रवृत्तिः ।	।।अ.सा.च. १६५टी।।
अधर्मकर्मजीवी	※ अधर्मकर्मणा पापानुष्ठानेनाऽङ्गारदाहादिना जीवितुं शीलमस्येति अधर्मकर्मजीवी ।	।।उप.मा.(सि.)४३/२३५ टी।।
अधिमुक्तिः	※ श्रद्धाः ।	।।यो.बिं. २४९टी।।
अधिमुक्त्याशयः	※ आप्तश्रद्धारुपः ।	।।यो.बिं. २९४टी।।
अधृतिः	※ क्वचित् क्षेत्रादौ तद्वियोगबुद्धिः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१९ टी।।
अधैर्यम्	※ विपत्स्वस्थैर्यम् ।	।।अ.सा.द्वि. ५१टी।।
अध्यक्षम्	※ प्रत्यक्षप्रमाणम् ।	।।अ.सा.च. ९५टी।।
अध्यवसानम्	※ सुनिश्चितध्येयस्वरुपगतज्ञानादिरुपजीवपरिणामः ।	।।अ.सा.पं. ८४टी।।
अध्यात्मचिंतकाः	※ भावयोगयः ।	।।यो.बिं. ४०४टी।।
अध्यात्मम्	※ गतमोहाधिकाराणामात्मानमधिकृत्य या । प्रवर्तते क्रिया शुद्धा तदध्यात्मं जगु-र्जिनाः ।।२६।।	।।अ.सा.प्र.।।
	※ आत्मानमधिकृत्य भवतीत्यध्यात्मं शुद्धात्मस्वरुपश्रवणमनननिदिध्या-सनरुपमिति यावत् ।	।।अ.सा.प्र. ६टी।।
	※ सज्ज्ञानक्रियात्मकात्मानुयायिनी परिणतिः ।	।।अ.सा.द्वि. ९१टी।।
-	※ ज्ञानक्रियाशुद्धिरुपप्रोज्वलमनःपरिणतिमयम् ।	।।अ.सा.पं. १३१टी।।
	※ उचितप्रवृत्तेर्व्रतभृतो मैत्र्यादिभावगर्भं शास्त्राज्जीवादितत्त्वचिन्तनम् ।	।।यो.विं. ३टी।।
	मैत्र्यादिसारमऽध्यात्मं तद्विदो विदुः । औचित्याद् वृत्तयुक्तस्य, वचनात्तत्त्वचिन्तनम्। ।।३५८ ।।	।।यो.बिं. ।।
	※ परमार्थभावनारुपम् ।	।।यो.बिं. ३७९टी।।
अध्यासः	※ अतस्मिन् तद्बुद्ध्यारोपः ।	।।अ.सा.च. ११२टी।।
अनध्यवसायः	※ विधीयमानानुष्ठानोचिताध्यवसायाभावः।	।।यो.बिं. १५१टी।।
अनध्यवसायी	※ न विद्यतेऽध्यवसायो लक्ष्ये लक्ष्यतारुपशुभपरिणतिर्यस्य स शून्यहृदयः ।	।।अ.सा.तृ. ६४टी।।
अनध्यवसितम्	※ शून्यमनसाऽज्ञातमनुपलक्षितम् ।	।।अ.सा.तृ. ६६टी।।
अननुगामुकं(अवधिज्ञानम्)	※ यत्र क्षेत्रे स्थितस्योत्पन्नं ततः प्रच्युतस्य प्रतिपतति, प्रश्नादेशपुरुषज्ञानवत् ।	।।हित. ९१टी।।
अननुष्ठानम्	※ न अनुष्ठानं धर्मसेवनमननुष्ठानं यदोघसंज्ञानुगतं तदननुष्ठानमुच्यते ।	।।अ.सा.तृ. ५८टी।।
	※ प्रणिधानाद्यभावेन कर्मानध्यवसायिनः । संमूर्च्छिमप्रवृत्ताभमननुष्ठानमुच्यते ।।६४।।	।।अ.सा.तृ.।।
	※ अनाभोगवतश्चैतदऽननुष्ठानमुच्यते । सम्प्रमुग्धं मनोऽस्येति ततश्चैतद्यथोदितम् ।। १५८ ।।	।।यो.बिं. ।।
अनन्तम्	※ नास्यान्तो विद्यते इत्यनन्तं, केवलात्मनोऽनन्तत्वात् ।	।।ल.वि. सिव-मयल व्या.।।
अनन्यदेवतः	※ न विद्यतेऽन्या भगवद्व्यतिरिक्ता देवता यस्य । सोऽनन्यदेवतः	।।उप.मा.(सि.) २३१ टी।।
अनन्यविकृतम्	※ नास्त्यन्यकृतो विकारो यस्मिन् तन्निर्विकारं रुपमात्मसौन्दर्यं स्वभावो वा ।	।।अ.सा.ष. ८४टी।।
अनपेक्षितगुरुलाघवम्	※ गुरुःनिश्चयनयः, तदितरो लघुः, तयो-र्भावो 'गुरुलाघवं । सद्भूतार्थविषयः	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	सम्यक्स्तवः,गुरुपक्षश्च तत्राश्रयितुं युक्तो, नेतरः, इति तत्त्वपक्षोपेक्षणात् अनपेक्षितं गुरुलाघवं यत्र तद्यथा भवतीति । यद्वा गुणदोषविषयं गुरुलाघवमपेक्ष्य प्रेक्षावतोऽपि क्वचिद् व्यवहारत-स्तत्त्वोप्लम्भशून्या प्रवृत्तिः स्यात् तत् अनपेक्षितगुरुलाघवम् ।	।।ल.वि. लोगपईवाणं व्या.।।
अनर्थः	✻ अहितोऽनिच्छाविषयोऽनादेयत्वात् ।	।।अ.सा.च. ५७टी।।
अनर्थदण्डः	✻ निष्फलपापारम्भप्रवृत्तिः ।	।।ध.र. ४१टी।।
अनर्थदण्डः	✻ जं इंदियसयणाई, पडुच्च पावं करेज्ज सो होइ । अत्थे दंडे इत्तो, अन्नो उ अणत्थदंडो य ।।९८।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
अनवस्था	✻ मर्यादाहानिः ।	।।ध.र. १३३टी।।
अनवस्थितं(अवधिज्ञानम्)	✻ पुनः पुनर्वर्द्धते हीयते च हीयते वर्द्धते च, प्रतिपतति चोत्पद्यते च सलिलोर्म्मिवत् ।	।।हित. ९१टी।।
अनवास्थाप्यता	✻ दुष्टपरिणामस्याकृततपोविशेषस्य व्रतानामारोपणम् । तपःकर्म्म चास्योत्थान-निषदनादिकर्म्मकरणाशक्तिपर्यन्तम् । एतावति तपसि कृते तस्योत्थापना विधीयते ।	।।हित. १९०टी।।
अनशनम्	✻ अशनमाऽऽहारस्तत्परिहारोऽनशनम् । तच्च नमस्कारसहितादि षण्मासान्तं-श्रीमन्महावीरतीर्थे, प्रथमजिनतीर्थे तु संवत्सरपर्यन्तम्, मध्यमतीर्थकृत्ती-र्थेष्वष्टौ मासान् यावत्, इदमित्वरम् यावत्कथितं तु भक्तप्रत्याख्यान-इङ्गिनीपादपोपगमरुपम् । केवलमिङ्गिनी सचेष्टस्य, पादपोपगमं तु निरुद्धबाह्यचेष्टस्य ।	।।हित. १८९टी।।
अनाकारम्	✻ सामान्यग्रहणपरिणामवत् ।	।।ल.वि. सव्वन्नूणं व्या.।।
अनादर आशातना	✻ जारिसतारिसवेसो, जहा तहा जम्मि तम्मि कालम्मि । पूयाइ कुणइ सुण्णो, अणायरासायणा एसा ।।८२।।	।।संबोध.प्र.देव.अधि.।।
अनादिनिधने	✻ आदिः आरम्भदिनम्, निधनं-विनाशावसरः, न विद्येते आदिनिधने यस्य स तथा ।	।।हित. ७टी।।
अनाभिग्रहिकं(मिथ्यात्वम्)	✻ प्राकृतलोकानां सर्वे देवा वन्दनीया नावन्दनीयाः, एवं सर्वे गुरवः, सर्वे धर्म्मा इति ।	।।हित. १५टी।।
अनाभोगः	✻ भवस्वरुपानिर्णायको योऽनाभोग उपयोगाभावः ।	।।यो.बिं. १८२टी।।
	✻ क्रियास्वनुपयोगः ।	।।अ.सा.तृ. ७३टी।।
अनाभोगद्रव्यस्तव	✻ पूयाविहिविरहाओ अपरिन्नाणाओ जिणगयगुणाणं । सुहपरिणामकयत्ता, एसो णाभोगदव्वथओ ।।२०८।।	।।संबोध.प्र.देव.अधि.।।
अनाभोगिक(मिथ्यात्वम्)	✻ विचारशून्यस्यैकेन्द्रियादेर्वा विशेषज्ञानविकलस्य स्यादिति ।	।।हित. १५टी।।
अनायतनम्	✻ दंसणनिब्भेयणि या चरित्तनिब्भेयणी य अणवरयं । जत्थ पयट्टइ विगहा तमणाययणं महापावं ।। २ ।।	।।ध.र. ३७टी।।
अनिकाचिता	✻ स्पृष्टाद्यवस्थास्थिताः ।	।।हित. १९४टी।।
अनियतः	✻ मासकल्पादिविहारी ।	।।उप.मा.(सि.)३८८ टी।।
अनिष्टपथः	✻ अनिष्टः संसारः पथो मार्गः, संसारस्य मार्गोऽनिष्टपथः ।	।।उप.मा.(सि.) ३२७ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
अनुकंपा	* दुःखिष्वप्राप्तधर्मेषु च द्रव्यतो भावतश्च क्रमेण दया ।	।।अ.सा.च. ५८टी।।
	* द्रव्यतो दुःखितस्य दुःखप्रतीकारकरणे भावतश्च अप्राप्तधर्मस्य धर्मप्रापणे करुणा ।	।।अ.सा.तृ. ९०टी।।
	* द्रव्यतो भावतश्च यथाशक्ति दुःखितदुःखपरिहारेच्छा ।	।।यो.विं. ८टी।।
अनुकम्पादानम्	* दीणाणमणाहाण य बंधवरहियाण वाहिविहुराण चारयपडियाण विएसियाण वसणावलीढाणं ।। ६८ ।। अंधाण य पंगूण य कुणीण खुज्जाण वामणाणं च बालाण य वुड्ढाण य छुहियाण पिवासियाणं च ।। ६९ ।। एवंविहाण पाणीण दिंती करुणामहन्नवा जमिह । तं अणुकंपादाणं भन्नइ सन्नाणसालीहिं ।। ७० ।।	।।हित.।।
अनुचिंतनम्	* मनसैवाविस्मरणनिमित्तं सूत्राद्यनुस्मरणम् ।	।।हित. ४८५टी।।
अनुचितकारी	* विरुद्धप्रवृत्तिमान् ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
अनुचितवृत्ति-आशातना	* धरणरणरुयणविगहा, तिरिबंधणरंधणाइगिहकिरिया । गालीविज्ञवणिज्जाइ चेइए चयणुचियवित्ती ।।८५।।	।।संबोध.प्र.देव.अधि.।।
अनुचिन्तनम्	* सूक्ष्मार्थानां मनसा आलोचनम् ।	।।अ.सा.पं. ११४टी।।
अनुप्रेक्षा	* अनित्यतादिचिन्तनरुपा ध्यानोत्तरकालीनभावना भवति ।	।।अ.सा.पं. ८४टी।।
	* तत्त्वार्थानुचिन्ता । इयमप्यत्र ज्ञानावरणीयकर्म्मक्षयोपशमसमुद्भवोऽनु- भूतार्थाभ्यासभेदः परमसंवेगहेतुः तद्दार्ढ्यविधायी, उत्तरोत्तरविशेषसम्प्रत्य- याकारः केवलालोकोन्मुखश्चित्तधर्म्मः । अनुप्रेक्षानलोऽप्यात्मरत्नमुपसंप्राप्तः कर्ममलं दग्ध्वा कैवल्यमापादयति तथातत्स्वभावत्वादिति ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
अनुबंधः	* उत्तरत्रानुवृत्तिलक्षणः ।	।।यो.बिं. २११टी।।
अनुबन्धकर्म	* अनुबन्धेनात्मस्वरुपानुकूलेन शान्तवृत्त्या तत्त्वानुगतं तपःशीलशुभध्यानादि- करणमनुबन्धकर्म अनुबंधक्रिया ।	।।अ.सा.प्र. ४६टी।।
अनुबन्धानुष्ठानम्	* तृतीयमप्यदः किं तु, तत्त्वसंवेदनानुगम् । प्रशान्तवृत्त्या सर्वत्र, दृढमौत्सुक्यवर्जितम् ।।२१४ ।।	।।यो.बिं.।।
अनुभवः	* लोकप्रतीतिरुपः ।	।।यो.बिं. ५०२टी।।
	* सर्वस्य स्वप्रत्यक्षवेदनाज्ज्ञानम् ।	।।अ.सा.च. ३९टी।।
	* अभ्रान्तयथार्थवस्तुस्वरुपग्राहिप्रमाणजं ज्ञानम् ।	।।अ.सा.स. १टी।।
	* तत्तज्ज्ञानवृत्तिः ।	।।ल.वि. जिणा.जाव. व्या.।।
अनुमा	* अनु लिंगदर्शनतः पश्चात् मा लिंगिज्ञानं अनुमा व्याप्तिविशिष्टपक्षधर्म- ताज्ञानजन्यं ज्ञानं, यथा धूमज्ञानानन्तरं पर्वतो वह्निमानिति ज्ञानम् ।	।।अ.सा.च. ९४टी।।
	अनुमानज्ञानम् ।	।।अ.सा.च. ९५टी।।
अनुमानम्	* तथोपपत्त्यऽन्यथानुपपत्तिरुपम् ।	।।यो.बिं. ४१२टी।।
	* लिङ्गाल्लिङ्गज्ञानम् ।	।।यो. दृ. १०१टी।।
	* लिंगिज्ञानप्रमाणम् ।	।।अ.सा.पं. ७४टी।।
अनुयोगी	* अनुरुपो ज्ञानादिभिः सह योगः सम्बनधोऽनुयोगः । सोऽस्याऽस्तीत्यनुयोगी ।	।।उप.मा.(सि.)३८८ टी।।

शब्दाः		उपनिषद्	ग्रन्थाः
अनुरागः	*	प्रीतिप्रकर्षः ।	।।ध.र. १२५टी।।
अनुवृत्तिः	*	व्याप्तिरन्वयोऽनादिप्रवाहेण या या वर्तना स्वस्मिन् संबंधवतीति यावत् ।	।।अ.सा.द्वि. ६०टी।।
अनुशयम्	*	क्रोधानुबन्धम् ।	।।उप.मा.(सि.)७५ टी।।
अनुषंगोपनता	*	अनुषंगोऽन्यस्योद्देशेऽनिच्छितस्येतरस्य निष्पत्तिः ।	।।अ.सा.द्वि. १०३टी।।
अनुष्ठानम्	*	नक्तन्दिनविभागव्यवस्थापितक्रियाकलापरुपम् ।	।।हित. ३९८टी।।
	*	परब्रह्मप्राप्त्युपायसेवनम् ।	।।अ.सा.तृ. ७६टी।।
	*	अलुप्तवीर्याचारेण विहीतम् ।	।।हित. ३९८टी।।
अनुस्रोतः	*	इन्द्रियकषायानुकूला वृत्तिरनुस्रोतस्तत्प्रतिकूला तु प्रतिस्रोतः ।	।।यो.बिं. २०२टी।।
अनेकाग्रता	*	चित्तविसंस्थुलता ।	।।उप.मा.(सि.)३१८ टी।।
अन्तःकरणरत्नम्	*	अन्तःकरणं मनः तदेव रत्नं, तस्य चिन्तारत्नादिभ्योऽप्यऽतिशायितत्वात् ।	।।यो.बिं. २२९टी।।
अन्तरात्मा	*	निर्गतदेहादिप्रतिबन्धसाक्षिधरत्वमात्रवृत्तिः ।	।।अ.सा.स. २०टी।।
	*	धर्मार्थीभूतान्तरंगवृत्तिः ।	।।अ.सा.च. २१टी।।
	*	कायादीनां योऽधिष्ठाता कृताकृतदर्शकः ।	।।अ.सा.स. २१टी।।
अन्यथाबुद्धिः	*	अतथाज्ञानम् ।	।।अ.सा.च. ११२टी।।
अन्यसंयोगयोग्यता	*	अन्येन कर्मणा सह यो जीवस्य संयोगस्तस्माज्जाताऽन्यसंयोगयोग्यता भवमाता ।	।।यो.बि. ४०६टी।।
अन्वयसंपत्तिः	*	अविच्छेदभावः ।	।।यो.विं १टी।।
अन्वयि	*	ध्रौव्यसत्तारुपेण सर्वकालं संबद्धम् ।	।।अ.सा.ष. २३टी।।
अपक्षपातभावः	*	माध्यस्थ्यसुस्थचेतः ।	।।ध.र. २३टी।।
अपवादः	*	विशेषभणितः ।	।।ध.र. ५२टी।।
	*	द्रव्याद्यपेक्षम् (अनुष्ठानम्) ।	।।उप.मा.(सि.)२१८ टी।।
	*	कारणिको विशेषविधिः ।	।।अ.सा.द्वि. ३५टी।।
	*	विशेषः कारणिकः ।	।।अ.सा.द्वि. ७१टी।।
	*	कारणविशेषे समाचरणीयो मार्गः ।	।।अ.सा.पं. १३०टी।।
	*	सूत्राबाधया गुरुलाघवालोचनपरोऽधिकदोषनिवृत्त्या शुभः शुभानुबन्धी महासत्त्वाऽऽसेवित उत्सर्गभेद एव, न तु सूत्रबाधया गुरुलाघवचिन्ताऽभावेनाहितमऽहितानुबन्ध्यऽसमंजसं परमगुरुलाघवकारि क्षुद्रसत्त्वविजृम्भितमिति ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
	*	विशेषरुपम् ।	।।हित. ४०४टी।।
अपवादसूत्र-दृष्टांतम्	*	न या लभेज्जा निउणं सहायं गुणाहियं वा गुणओ समं वा । एक्कोवि पावाइं विवज्जयंतो विहरेज्ज कामेसु असज्जमाणो ।।६।।	।।ध.र. १०६टी।।
अपहसनम्		उत्प्रासनम्।	।।उप.मा.(सि.)३१६ टी।।
अपायः	*	अवगृहीते विषये सम्यगसम्यगितिगुणदोषविचारणाऽध्यवसायेऽपनोदोऽपायः।	।।हित. ८०टी।।
अपायम्	*	अपायमाहुःकर्मैव, नापरं किञ्चित् ।	।।यो.बिं. ३७३ टी ।।
अपायविचयधर्मध्यानम्	*	रागद्दोसकसायासवाइकिरियासु वट्टमाणाणं । इहपरलोगावाए, झाइज्जा वज्जपरिवज्जी ।।५४।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।

शब्दाः		उपनिषद्	ग्रन्थाः
अपायविचयध्यानम्	※	रागद्वेषकषायादिपीडितानां जनुष्मताम् ।	
		ऐहिकामुष्मिकांस्तांस्तान्नानापायान् ॥१२०॥	॥अ.सा.पं.॥
अपायविचयम्	※	अपाया ज्ञानादिविनाशहेतुभूता रागादस्तेषां कष्टहेतुत्वेन निर्धारणं अपायविचयम् ।	॥अ.सा.पं. ११८टी॥
अपायाः	※	नाऽर्थ्यन्ते न काम्यन्ते ये दारिद्र्यक्षुद्रोपद्रवादयोऽपायाः ।	॥ध.र. २टी॥
अपार्थकः	※	अपगतपरमार्थप्रयोजनः ।	॥यो.बिं. ३०६टी॥
अपुनर्बंधकः	※	न पुनर्भूयस्तीव्राध्यवसायेन पापकर्म बध्नाति यः स तथा ।	॥अ.सा.प्र. ३९टी॥
	※	पावं न तिव्वभावा कुणइ, ण बहुमण्णई भवं घोरं ।	
		उचियट्ठिइं च सेवइ, सव्वत्थ वि अपुणबंधोत्ति ॥ १३ ॥	॥यो.श.॥
	※	य इह परिणामादि भेदादऽपुनर्बन्धकत्वेन तांस्तान् कर्मपुद्गलान् बध्नाति	
		स तत्क्रियाविष्टोऽप्यऽपुनर्बन्धक उत्कृष्टस्थितेः ।	॥यो.श. ९टी॥
	※	आदिधार्म्मिकः ।	॥ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्॥
	※	ये सत्त्वा उत्कृष्टां कर्मस्थितिं तथा अपुनर्बन्धकत्त्वेन	
		क्षपयन्ति ते खल्वऽपुनर्बन्धकाः।	॥पंच सू.- पं.सू.टी॥
अपुनर्बंधकादिभूमिका	※	तत्तद्धर्मस्थानयोग्यतारुपा ।	॥यो.श. २४टी॥
अपूर्वकरणम्	※	अपूर्वपरिणामः शुभोऽनादावपि भवे तेषु तेषु धर्मस्थानेषु वर्तमानस्य तथा-	
		ऽसंजातपूर्वो ग्रंन्थिभेदादिफल उच्यते ।	॥यो. दृ. १०टी॥
	※	अपूर्वपरिणामः शुभोऽनादावपि भवे तेषु तेषु धर्मस्थानेषु वर्तमानस्य	
		तथाऽसंजातपूर्वो ग्रन्थिभेदादिफल उच्यते ।	॥ल.वि. नमुत्थुणं व्या.॥
अपेक्षा	※	इहलोकपरलोकफलस्पृहा ।	॥यो.बिं. १५५टी॥
अपोहः	※	उक्तियुक्तिभ्यां विरुद्धादर्थात्प्रत्यपायसम्भावनया व्यावर्तनम् विशेषज्ञानम् ।	॥ल.वि. सरणदयाणं व्या.॥
अप्रज्ञाप्याः	※	रक्तद्विष्टादयः ।	॥यो.बिं. ४०२टी॥
अप्रतिपाति	※	प्रतिपतनं हि स्वरुपात् प्रच्यवनम्, तन्न विद्यते यस्य तदप्रतिपाति ।	॥हित. ९८टी॥
अप्रतिबद्धः	※	द्रव्यक्षेत्रकालभावप्रतिबन्धवन्ध्यः ।	॥हित. ४६३टी॥
अप्रतिस्रावी	※	निश्छिद्रशैलभाजनवत् परकथितात्मगुह्यजलाऽप्रतिस्रवणशीलः ।	॥उप.मा.(सि.)११ टी॥
अप्रत्ययानुग्रहबोधतन्त्राः	※	अप्रत्ययो = हेतुनिरपेक्षात्मलाभत्वेन महेशः, तस्य	
		अनुग्रहो = बोधयोग्यस्वरुपसम्पादनलक्षण उपकारस्तेन	
		बोधः = सदसत्प्रवृत्तिनिवृत्तिहेतु-र्ज्ञानविशेषस्ततप्रधान-	
		स्तन्त्र = आगमो येषां ते तथा सदाशिववादिन ईश्वरकारणिकाः ।	॥ल.वि. सयं संबुद्धाणं व्या.॥
अप्रमतः	※	मिथ्यात्वादिसकलप्रमादवर्जितः ।	॥अ.सा.च. ५१टी॥
	※	न प्रमत्तः कर्तव्ये कर्तव्यबुद्धियुक्तः सदा सावधानोऽप्रमत्तः ।	॥अ.सा.पं. ७टी॥
	※	न प्रमत्तोऽप्रमत्तस्त्यक्तरागादिसर्वप्रमादः ।	॥अ.सा.पं. ८२टी॥
अप्रमादः	※	अशैथिल्यम् ।	॥ध.र. ७९टी॥
	※	अकर्तव्येऽकर्तव्यधीः कर्तव्ये च कर्तव्यधीः सावधनतेति यावत् ।	॥अ.सा.च. ५२टी॥
अप्रमादिः	※	विकथादिप्रमादरहितोऽप्रमादिः ।	॥यो.दृ. ४टी॥

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
अब्रह्मवर्जनप्रतिमा	* असिणाण वियडभोई, मोलियडो दिवसबंभयारी य । रत्तिपरिमाणकडो, पडिमावज्जेसु दिवसेसु ।।९९।। एवं किरियाजुत्तो, बंभं वज्जेइ नवरि राइं पि । छम्मासावहि नियमा, एसा हु अबंभपडिमत्ति ।।१००।। सिंगारकहविभूसुक्करिसं इत्थीकहं च वज्जंतो । चयइ अबंभमेगंतओ य छट्टीइ छम्मासे ।।१०१।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
अभयम्	* विशिष्टमात्मनः स्वास्थ्यम्, निःश्रेयसधर्म्मभूमिका (बीजभूतो मार्गबहुमानादिर्गुणः) निबन्धनभूता धृतिरित्यर्थः ।	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।
अभिगमनम्	* काले तद्(गुरु) अभिमुखं यानम् ।	।।उप.मा.(सि.) १५ टी।।
अभिगमनरुचिः	* योऽङ्गोपाङ्गादिरूपं सूत्रमधीयमानः तत्त्वाभिलाषी जातः सोऽभिगमनरुचिः ।	।।अ.सा.च. ७टी।।
अभिग्रहमतिकः	* अभिग्रहा द्रव्यादिषु नानारुपा नियमाः, तेषु स्वपरविषये मतिस्तद्ग्रहणग्रहण- परिणामो यस्याऽसौ अभिग्रहमतिकः ।	।।उप.मा.(सि.)११ टी।।
अभिधेयः	* अभिधानविषयभावपरिणतिमान् ।	।।ल.वि. पुरिस. गंध. व्या.।।
अभिन्नसूत्रचारी	* अभिन्नम् अविवृतार्थम् यत् सूत्रं विशिष्टव्याख्यानरहितं सूत्रमात्रमित्यर्थः । तेन चरितुं तदनुसारेणानुष्ठानं कर्तुं धर्मो यस्य सोऽभिन्नसूत्रचारी ।	।।उप.मा.(सि.) ४१५ टी।।
अभियोगः	* आज्ञादानम् ।	।।ध.र. ४१टी।।
अभिसन्धिः	* तथाविधाशयलक्षणः ।	।।यो. दृ. ११८टी।।
अभ्युत्थानम्	* सम्मुखमुत्थानम् ।	।।हित. २१६टी।।
अमरणमरणावन्ध्यबीज -योग	* चरममरणावन्ध्यकारणसम्यक्त्वादियोगः ।	।।पंच सू-तृ.सू.टी।।
अमाघातः	* अमारिः। मा लक्ष्मीः सा चेह प्राणरुपा ततस्तस्या घातो हननं तस्याऽभावो- ऽमाघातः।	।।उप.मा.(सि.)२६९ टी।।
अमूर्त्तत्वम्	* रुपादिरहितत्वम् ।	।।ल.वि. पुरिस.पुण्ड. व्या.।।
अमृतम्	* मोक्षः ।	।।हित. १७टी।।
अमृतानुष्ठानम्	* जिनोदितमिति त्वाऽऽहु-र्भावसारमऽदः पुनः । संवेगगर्भमऽत्यन्तमऽमृतं मुनिपुङ्गवाः ।। १६० ।।	।।यो.बिं. ।।
	* अमृतमिव यज्जन्मादिरोगहरं परं प्रकृष्टं सूत्रानुसारेण विधिशुद्धं मोक्षार्थिभिः क्रियते तदमृतानुष्ठानमुच्यते ।	।।अ.सा.तृ. ५८टी।।
	* सहजो भावधर्मो हि शुद्धश्चन्दनगन्दवत् । एतद्गर्भमनुष्ठानममृतं संप्रचक्षते ।।८१।। जैनीमाज्ञां पुरस्कृत्य प्रवृत्तं चित्तशुद्धितः । संवेगगर्भमत्यन्तममृतं तद्विदो विदुः ।।८२।। शास्त्रार्थालोचनं सम्यक् प्रणिधानं च कर्मणि । कालाद्यंगाविपर्यासोऽमृतानुष्ठानलक्षणम् ।।८३।।	।।अ.सा.तृ.।।
अयोगता	* शैलेष्यऽवस्थारुपा ।	।।यो.श. ९२टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
अयोगियोगः	※ अयोगिव्यापारो विपरीतोपदेशादिः अत्यन्तविपाकदारुणो ज्ञेयः ।	।।यो.श. ३७टी।।
अरतिः	※ गाढं चित्तोद्वेगः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१८ टी।।
अरतिविनोदम्	※ परितापप्रेरणम् ।	।।उप.मा.(सि.) ४६१ टी।।
अरमन्तिका	※ धर्मध्यानवैमुख्यम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३१८ टी।।
अरुजम्	※ रुजाशब्देन व्याधिवेदनाभिधानं, ततश्चाविद्यमानरुजमरुजम्, तन्निबन्धनयोः शरीरमानसोरभावात् ।	।।ल.वि. सिव-मयल व्या.।।
अरुहाः	※ न रोहन्ति न भवाङ्कुरोदयमाऽऽसादयन्ति, कर्मबीजाभावादिति अरुहाः (अरिहंताः) ।	।।पंच सू-प्र.सू.टी।।
अर्थः	※ उपदेशपदप्रसिद्धपदवाक्यमहावाक्यैदंपर्याऽर्थपरिशुद्धज्ञानम् ।	।।यो.विं ११टी।।
	※ अर्थशब्दस्यागमवचनत्वाद् अर्थ्यतेऽनेन तत्वम् इति कृत्वा ।	।।यो. दृ. ३टी।।
	※ सूत्राभिधेयः ।	।।ध.र. ५२टी।।
	※ वस्तुविचारः ।	।।ध.र. १०१टी।।
	※ विवेकविकलै- र्याच्यते इत्यर्थो हिरण्यादिः ।	।।उप.मा.(सि.) ५० टी।।
	※ साध्यरुपसद्वस्तु ।	।।अ.सा.च. ५७टी।।
	※ आगमवचनः, अथ्येतेऽनेन तत्त्वमिति कृत्वा ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
अर्थक्रिया	※ स्थित्युत्पादलयरुपा ।	।।अ.सा.च. ९८टी।।
अर्थम्	※ वस्तुसद्भावम् ।	।।अ.सा.च. १५७टी।।
अर्थी	※ धर्माधिकारी प्रस्तावात्तदभिलाषातिरेकवान् ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
अर्हन्	※ सुरेन्द्रादिकृतपूजां ज्ञानादिसकलैश्वर्यं चार्हतीत्यर्हन् जिनेश्वरः ।	।।अ.सा.पं. ६९टी।।
अर्हन्तः	※ अशोकाद्यऽष्टमहाप्रातिहार्यलक्षणां पूजामऽर्हन्तीत्यऽर्हन्तः ।	।।पंच सू.- प्र.सू.टी।।
	※ अशोकादिपूजामर्हन्तीत्यर्हन्तः ।	।।उप.मा.(सि.)४४८ टी।।
	※ अशोकाद्यष्टमहाप्रातिहार्यादिरुपां पूजामर्हन्तीत्यर्हन्तः तीर्थकराः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
अल्पभवता	※ अल्पः = पुद्गलपरावर्तादारतो भवः = संसारो यस्य तद्भावोऽल्पभवता ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
अल्पार्थना	※ अतितुच्छलब्ध्यादिस्पृहणा ।	।।यो.बिं. १५६टी।।
अवगतम्	※ सम्यगऽवबुद्धम् ।	।।ध.र. ९६टी।।
अवग्रहः	※ अव्यक्तं यथास्वमिन्द्रियैर्विषयाणामालोचनमवधारणमवग्रहः ।	।।हित. ८०टी।।
अवज्ञा आशातना	※ तत्थ अवण्णासायण, पल्हत्थियदेवपिट्ठदाणं च । पुडपुडियपयपसारण, दुट्ठासणसेवणं जिणग्गे ।।८१।।	।।संबोध.प्र.देव अधि.।।
अवञ्चकः	※ समाधिविशेषः ।	।।यो. दृ. ३३टी।।
	※ चित्रक्षयोपशमतस्तथाविधाशयविशेषोऽव्यक्तसमाधिरेवैषः ।	।।यो. दृ. ३४टी।।
अवश्चिका क्रिया	※ पराव्यसनहेतुः शरीरव्यापारः ।	।।ध.र. ४७टी।।
अवधिज्ञानम्	※ अवही किल मज्जाया सा विज्जइ जम्मि तं अवहिनाणं । भवपच्चइयं च खओवसमसमुत्थं च तं पि दुहा ।। ८८ ।।	।।हित.।।
अवन्ध्यम्	※ न कदाचिन्निष्फलम् ।	।।यो.विं. १टी।।
अवमम्	※ दुर्भिक्षम् ।	।।उप.मा.(सि.)५२३ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
अवसन्नः	* ओसन्नो वि य दुविहो, सव्वे देसे य तत्थ सव्वंमि । उउबद्धपीढफलगो, ठवियगभोई य नायव्वो ॥१२॥ आवस्सयसज्झाए, पडिलेहणझाणाभिक्खभत्तट्ठे । आगमणे निग्गमणे, ठाणे अ निसीयण तुअट्टे ॥१३॥ आवस्सयाइं न करइ, अहवा य करेइ हीणमहियाइं । गुरुवयणबला उ तहा, भणिओ देसावसन्नोत्ति ॥१४॥	॥संबोध.प्र.गुरु अधि.॥
	* आवस्सयाइयाइं न करे अहवावि हीणमहियाइं । गुरुवयणबलाइ तहा भणिओ एसो हु ओसन्नो ॥ १ ॥	॥ध.र. ११४टी॥
	* आवश्यकादिष्ववसदनादवसन्नः ।	॥उप.मा.(सि.)३५३ टी॥
	* आवश्यकादिषु शिथिलः ।	॥उप.मा.(सि.)३८७ टी॥
	* मन्दक्रियोद्यमः ।	॥अ.सा.प्र. ६७टी॥
अवसन्नचरणकरणम्	* शिथिलितमूलोत्तरगुणम् ।	॥उप.मा.(सि.)२२८ टी॥
अवसन्नचरणकरणाः	* स्वयं कर्मपरतन्त्रतया प्रमादिनः ।	॥उप.मा.(सि.)६५/५१४ टी॥
अवस्थितं (अवधिज्ञानम्)	* यावति क्षेत्रे उत्पन्नं ततो न प्रतिपतति, आ केवलप्राप्तेरवतिष्ठते ।	॥हित. ९१टी॥
	* आ मरणान्तं भवेत् भवान्तरमपि वा सङ्क्रामति (यत् तत्) ।	॥हित. ९२टी॥
अविकत्थनः	* अबहुभावी अनात्मश्लाघापरो वा ।	॥उप.मा.(सि.)११ टी॥
अविकृतात्मा	* सर्वतः स्वस्वरुपात्किञ्चिदऽप्रच्यवमानः ।	॥यो.बिं. ४४९टी॥
अविद्या	* अज्ञानफला माया ।	॥अ.सा.पं. ७२टी॥
	* कर्म्मकृतो बुद्धिविपर्यासः ।	॥ल.वि. वियट्ट. व्या.॥
अविद्याकल्पितम्	* अनादिवितथवासनावशोत्पन्नविकल्पकल्पितशरीरम् ।	॥यो.बिं. ३६४टी॥
अविद्यामलिनात्मा	* सद्भूतवस्तुविषयभ्रान्तिवशाशुद्धीभूतस्वरुपः ।	॥यो.बिं. ४१टी॥
अविधिः	* आगमोक्तादन्यथाविधानम् ।	॥अ.सा.च. ५५टी॥
अविनीतः	* आसनदानादिविनयविकलः ।	॥उप.मा.(सि.) २७ टी॥
अविवेकिता	* कार्याकार्ययो - र्निर्विचारता ।	॥अ.सा.द्वि. ३५टी॥
अविशुद्धः	* अनालोचितातिचारतया कलुषितचित्तः ।	॥उप.मा.(सि.) ६५ टी॥
अवेद्यपददुष्टजीवः	* दीणो माई मच्छरठाणी किवणो भवाहिनंदी य । माणी अहलारंभी, अवेज्जपयदुट्ठदोसजुओ ॥२६॥	॥संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.॥
अवेद्यसंवेद्यपदम्	* मिथ्यादृष्ट्याऽऽशयस्थानम् , यथावस्थितवस्तुतत्त्वाऽनापादनात् ।	॥यो. दृ. ७२टी॥
	* अवेद्यसंवेद्यपदं, विपरीतमतो मतम् । भवाभिनन्दिविषयं, समारोपसमाकुलम् ॥७५॥	॥यो. दृ.॥
	* महामिथ्यात्वनिबन्धनं पशुत्वादिशब्दवाच्यं च ।	॥यो. दृ. ८६टी॥
अव्यक्तः	* भावबालः ।	॥पंच सू.- च.सू.टी॥
अव्याक्षिप्तः	* शब्दादिषु रागद्वेषावगच्छन् ।	॥उप.मा.(सि.) २९६ टी॥
अशठः	* असढो परं न वंचइ वीससणिज्जो पसंसणिज्जो य । उज्जमइ भावसारं उचिओ धम्मस्स तेणेसो ॥ १४ ॥	॥ध.र.॥

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
अश्लाघाभयम्	※ अकीर्तिभयम्, एवं हि क्रियमाणे महदायशो भवती ति तद्भयान्न प्रवर्तते इति ।	।।ल.वि. अभयदाणं व्या.।।
असंगानुष्ठानम्	※ व्यवहारकाले वचनप्रतिसंधाननिरपेक्षं दृढतरसंस्काराच्चन्दनगन्धन्यायेनात्म-सात्भूतं जिनकल्पिकादीनां क्रियासेवनम-ऽसंगानुष्ठानम् ।	।।यो.विं १८टी।।
	※ जं पुण अब्भासरसा, सुयं विणा कुणइ फलनिरासंसो । तमसंगाणुट्ठाणं, विण्णेयं णिऊणदंसीहिं ।।२४०।।	।।संबोध.प्र.देव.अधि.।।
असंमोहजनकम्	※ युक्तस्वरप्रधानतया स्वव्यतिरिक्ततदनुष्ठानप्रवृत्तजनासंमोहसंपादकम् ।	।।या.बि. ३९८टी।।
असंमोहो बोधः	※ सदनुष्ठानवज्ज्ञानं बोधराज इति ।	।।यो. दृ. १२१टी।।
असंयताः	※ मुत्कलमनोवाक्कायाः ।	।।उप.मा.(सि.) ४३५ टी।।
असंयमपदाः	※ पृथिव्याद्युपमर्दस्थानाः ।	।।उप.मा.(सि.) २१ टी।।
असङ्गः	※ रागद्वेषमोहाद्यविषयः ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
असच्छ्रद्धा	※ असच्छ्रद्धा शास्त्रबाह्या स्वाभिप्रायतस्तथाविधाऽसद्ग्रहात्मिका गृह्यते ।	।।यो. दृ. १७टी।।
असत्	※ अयुज्यमानम् ।	।।ल.वि.नमुत्थुणं व्या.।।
असत्क्रिया	※ असर्वज्ञोक्ताऽविधिकृता च क्रियाऽमोक्षोपायत्वात् ।	।।अ.सा.तृ. ७४टी।।
असत्फला	※ अविद्यमानाभिप्रेतार्थाः ।	।।यो.बिं. २२६टी।।
असदग्रहम्	※ अशोभनाभिनिवेशम् ।	।।ध.र. ७३टी।।
असद्ग्रहः	※ असद्बोधः ।	।।ध.र. १०७टी।।
	※ असत्यविद्यमाने विपर्ययवति वा वस्तुनि ग्रह आग्रहोऽन्यथाश्रद्धानप्ररुपणम् ।	।।अ.सा.च. १४८टी।।
	※ दुराग्रहः ।	।।अ.सा.च. १५६टी।।
असपत्नः	※ परस्पराविरोधी, स्वस्वकालानुष्ठानात् ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
असमञ्जसत्वम्	※ सन्न्यायविरुद्धम् ।	।।यो.श. ८०टी।।
असम्प्रज्ञातः	※ यत्र समाधौ वृत्त्याद्यऽशेषं निरुध्यते, आत्मा च लब्धतत्समाधिस्वरुपाऽनुवेधो भवति सोऽसम्प्रज्ञातो मानसविज्ञानवैकल्यादुच्यत इति ।	।।यो.बिं. ४४१टी।।
असहिष्णुः	※ सुकुमारदेहः ।	।।उप.मा.(सि.) ४०३ टी।।
असाधारणम्	※ क्वचिदन्यत्रावृत्तम् ।	।।ल.वि. पुरिससिहाणं व्या.।।
अस्तित्वम्	※ सद्भावः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
अस्तिवादः	※ तत्वेषु जीवाजीवादिषु अस्तिवादः शङ्कादिपरिहारेण सर्वज्ञप्रणेतृप्रत्ययेनैव निर्विवादश्चेतःसंवादः ।	।।हित. २४टी।।
अहिंसा	※ प्राणिदया ।	।।अ.सा.च. ४५टी।।
	※ करुणा ।	।।अ.सा.च. ४९टी।।
अहितम्	※ भवावस्थानम् ।	।।हित. १०टी।।
	※ पापोदेशरुपं स्वपरयोरनर्थानुबन्धि दीर्घभवभ्रमणकारणं अवेतनक्रीतं नरकपथपाथेयम् ।	।।हित. १३टी।।
अहितार्थः	※ रागद्वेषकरणलक्षणः संसारकारणम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३२९ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	आ	
आकुट्टिः	❊ उपेत्यकरणम् ।	।।हित. ५१टी।।
आक्रोशः	❊ वचनैः शपनम् ।	।।उप.मा.(सि.) १३५ टी।।
आक्षेपणी कथा	❊ आक्षिपत्याऽऽवर्जयत्यत्यभिमुखीकरोति या सा आक्षेपणी कथा शृङ्गारादिप्राया ।	।।हित. ४७२टी।।
आगमः	❊ गुरुवचनप्रत्ययः ।	।।या.बिं./२३९टी।।
	❊ सर्वज्ञवचनम् ।	।।यो.दृ./१०टी।।
	❊ वितरागवचनम् ।	।।ध.र. ८०टी।।
	❊ आगमो ह्याप्तवचनमाऽऽप्तं दोषक्षयाद्विदुः । वीतरागोऽनृतं वाक्यं न ब्रूयाद्धेत्वसंभवात् ।। १ ।।	।।ध.र. ८०टी।।
	❊ आप्तवचनम् ।	।।यो.दृ./१०१टी।।
आगमधार्मिकाः	❊ आगमप्रधाना धार्मिका आगमधार्मिका वेदवादिनः । ते हि आत्माधर्मादि-केऽतीन्द्रियार्थे आगममेव प्रमाणं प्रतिपद्यन्ते, न प्रत्यक्षादिकमपि,यदाहुस्ते अतीन्द्रियाणामर्थानां साक्षाद्द्रष्टा न विद्यते । वचनेन हि नित्येन, यः पश्यति स पश्यति । ।।१।। इति ।	।।ल.वि. तित्थयराणं व्या.।।
आगमनीतिः	❊ सिद्धान्तभणिताचारः, अथवा संविग्नबहुजनाचीर्णमिति द्विरुपोऽवगन्तव्य इति ।	।।ध.र. ८०टी।।
आगमव्यवहारः	❊ आगम सुय आणा धारणा य जीए च पंच ववहारा । केवलमणोहिचउदसदसनवपुव्वाइ पढमोऽत्थ ।।६६।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
आगमश्रद्धा	❊ जिनागमे दृढा प्रीतिः ।	।।अ.सा.पं. १५४टी।।
आचरणम्	❊ शुभभावनाभ्यासादितदुपायसेवने प्रवर्तनम् ।	।।अ.सा.तृ. ९६टी।।
आचारः	❊ पुरुषार्थप्रतिबद्धः शिष्टजनाचीर्णश्च ।	।।हित. ३३९टी।।
आचार्यः	❊ पडिरुवो तेयस्सी जुगप्पहाणागमो महुरवक्को । गंभीरो धीमंतो उवएसपरो य आयरिओ ।।३।।	।।ध.र. ४९टी।।
	❊ ज्ञानादिपञ्चविधमाचारं स्वयमाचरति परांश्चाचारयतीत्याचार्यः ।	।।हित. १९०टी।।
आजीवकाः	❊ आजीवन्ति द्रव्यलिङ्गेन लोकमिति आजीवका निह्नवाः ।	।।उप.मा.(सि.) ४५९ टी।।
आजीवभयम्	❊ वर्त्तनोपायस्तस्मिन् अन्येनोपरुध्यमाने भयमाजीवभयम् ।	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।
आजीवी	❊ लिङ्गोपजीवको वेषविडम्बकः ।	।।उप.मा.(सि.) २९८ टी।।
आज्ञा	❊ शङ्कादिरहितं द्वादशाङ्गागमरुपं वचनमाज्ञा ।	।।हित. ४८४टी।।
	❊ जिनैर्नानुमतं किंचिन्निषिद्धं वा न सर्वथा । कार्ये भाव्यमदंभेनेत्येषाज्ञा पारमेश्वरी ।।७३।।	।।अ.सा.प्र.।।
	❊ सिद्धान्तोक्तपद्धतिः ।	।।अ.सा.तृ. ८२टी।।
	❊ आप्तोपदेशः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
आज्ञामृतम्	❊ आज्ञैवामृतं परमस्वास्थ्यकारित्वादाज्ञामृतम् ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
आज्ञारुचिः	❊ यो वितरागद्वेषमोहे जिने प्रत्ययवशात् तत्त्वाभिलाषी जातः, स आज्ञारुचिः ।	।।अ.सा.च. ७टी।।
आज्ञाविचयधर्मध्यानम्	❊ सुणिऊणमणाइनिहणं-भूअहियं भूयभावणमहग्घं । अमियमजियं महत्थं, महाणुभावं महाविसयं ।।४६।।	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	झाइज्जा निरवज्जं, जिणाण आणं जगप्पईवाणं ।	
	अनिउणजणदुन्नेयं नयभंगपमाणगमगहणं ।।४७।।	
	तत्थ य मइदुब्बलेणं, तव्विहायरियविरहओ वा वि ।	
	नेयगहणत्तणेण य, नाणावरणोदएणं च ।।४८।।	
	हेऊदाहरणासंभवे य सइ सुट्ठु जं न बुज्झिज्जा ।	
	सव्वन्नुमयमवितहं तहावि तं चिंतए मइमं ।।४९।।	
	अणुवकयपराणुग्गहपरायणा जं जिणा जगप्पवरा ।	
	जियरागदोसमोहा, य नन्नहावाइणो तेणं ।।५०।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
आज्ञाविचयध्यानम्	※ नयभंगप्रमाणाढ्यां हेतूदाहरणान्विताम् ।	
	आज्ञां ध्यायेज्जिनेन्द्राणामप्रमाण्याकलंकिताम् ।।११९।।	।।अ.सा.पं.।।
आज्ञाविचयम्	※ यस्या भंगे संसारपातादिरुपं महद्भयं वर्तते नृपादेशभंगवत् साज्ञा जिनागमरुपा	
	वाणी, तस्या यो विशिष्टो विविधो वा चयो निर्णयकरणरुपोपचयो	
	यत्र तदाज्ञाविचयम् ।	।।अ.सा.पं. ११८टी।।
आतङ्कः	※ सद्योघाती रोगः ।	।।पंच सू.- तृ.सू.टी।।
आत्मकर्म	※ आत्मना स्वयमेव विकल्पितं स्वस्वमतानुसारेण लोकसंज्ञया मिथ्यादृशां	
	यमनियमादिकरणीयं आत्मकर्म आत्मक्रिया ।	।।अ.सा.प्र. ४६टी।।
आत्मदर्शनम्	※ आत्मनैवाऽऽत्माऽवलोकनम् ।	।।यो.बिं. ४५७टी।।
आत्मप्रेक्षणम्	※ आत्मनःप्रकर्षेण ईक्षणं निरुपणमित्यर्थः। कथम् ? अतिनिपुणं स्वतः परतः	
	स्वभावादिभिः । दोषापेक्षया किमहं रागबहुलो मोहबहुलो द्वेषबहुलो	
	इत्युत्कटदोषप्रतिपक्षभावनाभ्यासोपपत्तेः ।	।।यो.श. ५२टी।।
आत्मवान्	※ आत्मा यस्य वशेऽस्ति स आत्मवान् ।	।।अ.सा.पं. ३८टी।।
आत्मसम्प्रेक्षणम्	※ किं कृतं किं वा कर्तव्यशेषमित्याद्यात्मनिभालनरुपम् ।	।।यो.बिं. ३९४टी।।
आत्मसाक्षिकम्	※ प्रत्यायितस्वचित्तं ।	।।उप.मा.(सि.) २० टी।।
आत्महितम्	※ स्वपथ्यं तपःसंयमादिकम् ।	।।उप.मा.(सि.) १०८ टी।।
	※ स्वस्मै पथ्यं जिनवचनोक्तसदनुष्ठानम् ।	।।उप.मा.(सि.) ४५३ टी।।
आत्मा	※ निस्तरङ्गमहोदधिकल्पः ।	।।यो.बिं. ३६६टी।।
	※ अतति सततं गच्छत्यपरापरपर्यायानित्यात्मा जीवः ।	।।अ.सा.च. २४टी।।
	※ जीवोऽजस्वभाववान्, न विद्यते जन्मस्भावो यस्य स ।	।।अ.सा.ष. २५टी।।
आत्मानुष्ठानम्	※ द्वितीयं तु यमाद्येव लोकदृष्ट्या व्यवस्थितम् ।	
	न यथाशास्त्रमेवेह , सम्यग्ज्ञानाद्यऽयोगतः ।। २१३ ।।	।।यो.बिं.।।
आत्मारामसुनिः	※ आत्मनि निजस्वभावे आरामो विश्रामो रमणप्रवृत्तिर्वा यस्य स मुनि-योंगी ।	।।अ.सा.स. ८टी।।
आत्मोत्कर्षः	※ आत्मनि सौष्ठवाभिमानः ।	।।ध.र. १३४टी।।
आदरः	※ हृदि बहुमानपूर्वकोद्यमवत्वम् ।	।।अ.सा.द्वि. ७६टी।।
	※ इष्टादौ यत्नातिशयः ।	।।यो. दृ. १२३टी।।
आदान-निक्षेपणा समितिः	※ ओहारोवहोपग्गहियं भंडगं दुविहं मुणी ।	
	गिण्हंतो निक्खिवंतो य आयाणं निक्खिवे विहिं ।।१५।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
आदानभण्डमत्तनिक्षे-पणासमिति:	* दट्ठुं दिट्ठीइ, पमज्जिऊण रयहरणमाइणा सम्मं । आयाणसमिइसमिया गिण्हंति मुयंति उवगरणं ।।४८२।।	।।हित.।।
	* पुव्विं चक्खुपरिक्खियपमज्जियं जो ठवेइ गिण्हइ वा । आयाणभंडनिक्खेवणाए, समिओ मुणी होइ ।।२९८।।	।।उप.मा.(सि.)।।
आदानभयम्	* चौरादिभ्यो यद्भयं तदादानभयम् ।	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।
आदिकरा:	* आदौ करणशीला:, अनादावपि भवे तदा तदा तत्तत्कर्म्माण्वादिसम्बन्ध- योग्यतया विश्वस्यात्मादिगामिनो जन्मादिप्रपञ्चस्येति ।	।।ल.वि.आइगराणं व्या.।।
आदिकर्मकम्	* प्रधानधार्मिकलक्षणम् ।	।।यो. बिं. ३८१टी।।
आदिकर्मण:	* प्रथममेवारब्धस्थूलधर्माचारा: ।	।।यो.बिं. ११९टी।।
आदेश:	* वस्तुप्रमाणीकरणे पक्ष: सामान्यप्रकार इति यावत् ।	।।अ.सा.ष. ५३टी।।
आध्यानम्	* उचित प्रवृत्ते-र्व्रतभृतो मैत्र्यादिभावगर्भ शास्त्राज्जीवादितत्वचिन्तनम् ।	।।यो.विं ३टी।।
आनन्द:	* सम्यग्दर्शनलाभरुप:, ''तमोग्रन्थिभेदादानन्द:'' इतिवचनात् ।	।।ल.वि. मग्गदयाणं व्या.।।
आनुगामुकं (अवधिज्ञानम्)	* यत्र क्वचिदुत्पन्नं तत्रस्थस्य क्षेत्रान्तरगतस्याऽपि न प्रतिपतति भास्करप्रकाशवत् ।	।।हित. ९१टी।।
आपवादिकम्	* अपवादेन निर्वृत्तमापवादिकमं यद् द्रव्यक्षेत्राद्यपेक्षमिति ।	।।उप.मा.(सि.) ४०० टी।।
आप्त:	* अविप्रतारक: ।	।।उप.मा.(सि.) ४८८ टी।।
आभिग्रहिकं मिथ्यात्वम्	* पाखण्डिनां स्वस्वशास्त्रनियन्त्रितविवेकालोकानां परपक्षप्रतिक्षेपदक्षाणां भवति ।	।।हित. १५टी।।
आभिनिवेशिकं मिथ्यात्वम्	* जानतोऽपि यथावस्थितं वस्तु दुरभिनिवेशलेशविप्लोवितधियो जमालेरिव भवति ।	।।हित. १५टी।।
आभोगद्रव्यस्तव:	* देवगुणपरिन्नाणा, तब्भावाणुगयमुत्तमं विहिणा । आयारसारं जिणपूयणेण आभोगदव्वथओ ।।२०६।।	।।संबोध.प्र.देव अधि.।।
आय:	* अन्यसंभूति: ।	।।पंच सू.-तृ.सू.टी।।
आयत:	* आयतो गुरुबहुमान:साद्यऽपर्यवसित्वेन दीर्घत्वादाऽऽयतो मोक्ष:,स गुरुबहुमान:, गुरुभावप्रतिबन्ध एव मोक्ष इत्यर्थ: ।	।।पंच सू.-च.सू.टी।।
आयतनम्	* धार्मिकजनमीलनस्थानम् ।	।।ध.र. २७टी।।
	* जत्थ साहम्मिया बहवे सीलवंता बहुस्सुया । चरित्तायारसंपन्ना आययणं तं वियाणाहि ।। १ ।।	।।ध.र. ३७टी।।
आयतार्थी	* मोक्षार्थी ।	।।पंच सू.- च.सू.टी।।
आयास:	* चित्तखेद: ।	।।ध.र. ६२टी।।
आयुक्त:	* धर्मध्यानोपयुक्त: सन् ।	।।उप.मा.(सि.) २९६ टी।।
आयोज्यकरणम्	* केवलाभोगेनाचिन्त्यवीर्यतया योज्यं - तथा तत्कालक्षपणीयत्वेन भवोपग्राहि- कर्मणस्तथावस्थानभावे करणं-कृतिरायोज्यकरणं शैलेश्यवस्थाफलमेतत् ।	।।यो. दृ. १०टी।।
	* केवलाभोगेनाचिन्त्यवीर्यतया आयोज्य = ज्ञात्वा तथा तत्कालक्षपणीयत्वेन भवोपग्राहिकर्म्मणस्तथाऽवस्थानभावेन करणं = कृति:, आयोज्यकरणं शैलेश्यवस्थाफलमेतत् ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
आरंभत्यागप्रतिमा	* आरंभसयंकरणमट्ठमिया अट्ठमासे वज्जेइ । असिणाणो वि हु पूयापरायणो उसिणजलन्हाणो ।।१०५।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
आराधनता	* नमस्कारप्रत्याख्यानादिभावरुपा।	।।उप.मा.(सि.) १५७ टी।।
आराधना	* जा जिणवयणे जयणा, विहिकरणं दव्वपमुहजोगेहिं।	
	सा धम्माराहणा खलु, विराहणा ताण पडिसेहो ।।३।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
आरोग्यम्	* नीरोगता, संयमभारोद्वहनक्षमतेत्यर्थः।	।।उप.मा.(सि.) ४६६ टी।।
आर्यः	* सर्वहेयधर्मेभ्य आराद्यागयायिन्।	।।यो.बिं. २१८टी।।
आलम्बनतत्परः	* यत् किञ्चिद् व्याजीकृत्य सर्वकार्येषु प्रवर्तते।	।।उप.मा.(सि.) ३८५ टी।।
आलोचनम्	* गुरोः पुरतः आसेवनानुलोम्येन प्रायश्चित्तानुलोम्येन वा स्वापराधस्य प्रकटनम्।	।।हित. १९०टी।।
आलोचना	* लोयालोयस्स मज्जाया आत्ति लोयत्ति लोयणं तस्स।	
	अयणत्ति संपाडण-मालोयणसद्दणिज्जुत्ती ।।१८।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
आलोचना प्रतिक्रमण-प्रायश्चित्तम्	* आलोइज्जइ गुरुणो पुरओ, कज्जेण हत्थसयगमणे।	
	समिइपमुहाण मिच्छा-करणे कीरइ पडिक्कमणं ।।४९।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
आवर्तः	* नरनारकादिपर्यायपरिवर्त्तरुपः।	।।ल.वि.तिन्ना.तार.व्या.।।
	* आवर्तन्ते प्राणिनोऽस्मिन्नित्याऽऽवर्त्तः संसारः।	।।पंच सू.- च.सू.टी।।
आवश्यकानि	* सामायिक-प्रतिक्रमणादीनि नित्यकृत्यानि।	।।उप.मा.(सि.) २३४ टी।।
आविद्धदज्ञनादि सिद्धम्	* सर्व्वजनप्रतीतम्।	।।ल.वि.जिणा.जाव. व्या.।।
आशयः	* परिणामः।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
-	* भावः।	।।यो.विं १टी।।
आशातना	* ज्ञानाद्यायशातनरुपा।	।।हित. २२२टी।।
आश्रवाः	* नवकर्मजलप्रवाहप्रवेशमार्गाः।	।।अ.सा.पं. १३०टी।।
आसन्नसिद्धिपथः	* संसारचारए चारए व्व, आवीलियस्स बंधेहिं।	
	उव्विग्गो जस्स मणो, सो किर आसन्नसिद्धिपहो ।।२८८।।	।।उप.मा.(सि.)।।
आसेवनापुलाकः	* आसेवणापुलाओ, पंचविहो नाणदंसणचरित्ते।	
	लिंगंमि अहासुहुमो, होइ आसेवणानिरओ ।।२४४।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
आस्तिक्यम्	* आस्थारुपम्।	।।अ.सा.च. ५७टी।।
आस्रवः	* आस्रवत्याऽऽपतति कर्म यस्मिन् स आस्रवः।	।।यो.बिं. ३७६टी।।
	* शुभाशुभकर्म्माश्रयणरुप आस्रवः।	।।हित. १५टी।।

इ

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
इङ्गिनीपादपोगमे (अनशने)	* एकाकिनः शून्यारण्ये तीर्थादिषु यज् जायते,	
	केवलमिङ्गिनी सचेष्टस्य पादोपगमं तु निरुद्धबाह्यचेष्टस्य।	।।हित. १८९टी।।
इच्छा-प्रवृत्तियोगः	* इच्छा तद्वत्कथाप्रीतियुक्ताऽविपरिणामिनी।	
	प्रवृत्तिः पालनं सम्यक् सर्वत्रोपशमान्वितम् ।।८७।।	।।अ.सा.तृ.।।
इच्छायोगः	* कर्तुमिच्छोः श्रुतार्थस्य ज्ञानिनोऽपि प्रमादतः।	
	विकलो धर्मयोगो यः स इच्छायोग उच्यते ।।१।।	।।ल.वि.नमुत्थुणं व्या.।।
	* स्थानादियोगयुक्तानां कथायां प्रीत्या अर्थबुभुत्सयाऽर्थबोधेन वा जनितो या हर्षस्तल्लक्षणया सङ्गता सहिता विपरिणामिंनी विधिकर्तृबहुमानादिगर्भ	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	स्वोल्लासमात्राद्यत्किञ्चिदभ्यासादिरुपं विचित्रं परिणाममादधाना इच्छा भवति, द्रव्यक्षेत्राद्यसमाग्र्येणाङ्गसाकल्याभावेऽपि यथाविहितस्थानादि-योगेच्छया यथाशक्ति क्रियमाणं स्थानादि इच्छारुपमित्यर्थः ।	।।यो.विं. ६टी।।
	* कर्तुमिच्छोः श्रुतार्थस्य, ज्ञानिनोऽपि प्रमादतः । विकलो धर्मयोगो यः, स इच्छायोग उच्यते ।।३ ।।	।।यो. दृ.।।
	* तद्वत्कथाप्रीतियुता, तथाऽविपरिणामिनी । यमेष्विच्छाऽवसेयेह, प्रथमो यम एव तु ।।२१५ ।।	।।यो. दृ.।।
इच्छायोगादयः	* न्यायतन्त्रसिद्धा इच्छादिप्रधानाः क्रियया विकलाविकलाधिकास्तत्व-धर्मव्यापाराः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
इत्वरास्रवभावः	* केवलं योगप्रत्ययद्विसामायिकबलवेदनीयबन्धसद्भावः ।	।।यो.बिं. ३७७टी।।
इन्द्रियम्	* इन्दनादिन्द्रो जीवः, सर्वविषयोपलब्धिभोगलक्षणपरमैश्वर्ययोगात्, तस्य लिङ्गमिन्द्रियं श्रोत्रादि ।	।।ल.वि. चक्खुदयाणं व्या.।।
इन्द्रियार्थाश्रया बुद्धिः	* तीर्थयातृकदर्शने तद्गमनबुद्धिवत् ।	।।यो. दृः१२१टी।।
इर्यासमितिः	* जुगमित्तंतरदिट्ठी, पयं पयं चक्खुणा विसोहिंतो । अव्वक्खित्ताउत्तो, इरियासमिओ मुणी होई ।।२९५।।	।।उप.मा.(सि.)।।
	* इरियासमियाण भवे परिमलियपहम्मि मिहिरकरपुट्ठे । अणवज्जकज्जमासज्ज गमणमेगग्गमणनयणं ।। ४६७ ।।	।।हित.।।
	* त्रसस्थावरजन्तुजाताऽभयदानदीक्षितानां मुनीनां प्राणीरक्षानिमित्तमात्मर-क्षार्थं च चरणाग्रादारभ्य युगमात्रक्षेत्रं यावदवलोक्य यदीरणं गमनं सैवेर्यासमितिः ।	।।हित. ४६७टी।।
इष्टम्	* अनुमानादि ।	।।अ.सा.च. ८२टी।।
	* सपरिणामं हितम्, उत्तरोत्तरशुभफलानुबन्धि सुखकारि प्रकृतहितयोगसाध्योऽ-नुग्रह इति भावः । स्वादुपथ्यान्नवदतिरोगिणः ।	।।ल.वि. लोगहिआणं व्या.।।
	* वचनोक्तमेव ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
इष्टसिद्धिः	* विशिष्टमार्गावताररुपाः ।	।।यो. बिं. ११९टी।।
इहलोकभयम्	* मनुष्यादिकस्य सजातीयादेरन्यस्मान्मनुष्यादेरेव सकाशाद् यद्भयं तदिहलोकभयम् ।	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।

ई

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
ईर्यासमितः	* ईरणमीर्या गमनमित्यर्थः, तस्यां सम्यगित ईर्यासमितः,यथोक्तगमनानुष्ठायी ।	।।उप.मा.(सि.) २९६ टी।।
ईश्वरः	* मुक्तो बुद्धोऽर्हन्वापि यदैश्वर्येण समन्वितः । तदीश्वरः स एव स्यात्संज्ञाभेदोऽत्र केवलम् ।।३०२ ।।	।।यो बिं.।।
ईहा	* अवग्रहगृहीते विषयार्थैकदेशाच्छेषाऽनुगमननिश्चयविशेषजिज्ञासा चेष्टा ईहा ।	।।हित. ८०टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	उ	
उक्तक्रिया	※ उक्तस्य विज्ञातस्य तत्तत्कालयोगिनः तदासेवनसमये तथोपयोगपूर्वं शक्तितस्तथाक्रिया ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
उचितवृत्तिः	※ ब्राह्मणादिस्ववर्णोचितविशुद्धवृत्तिमान् (स्वकुलाद्युचितपरिशुद्धसमाचारा) ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
उच्चारः	※ पुरीषम् ।	।।उप.मा.(सि.) १५९ टी।।
उत्कृष्ट-मध्यम-जघन्य श्रावकः	※ उक्किट्ठमज्झिमजहन्नभेएहिं ते वियाणिज्जा । उक्किट्ठो पडिमठिओ, मज्झिमओ बारसवओ य ।।१२।। एगाइवयजहण्णो सकम्मनिरओ जहुत्तविहिकलिओ । भत्तट्ठाइयनियमुज्जुत्तो संपत्तसम्मत्तो ।।१३।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
उत्तरसांख्याः	※ एकं नित्य सर्वात्मसु प्रधानामिति प्रतिपन्नाः ।	।।ल.वि. आइगराणं व्या.।।
उत्तानमतिः	※ अनिपुणबुद्धिः ।	।।ध.र. ८टी।।
उत्पादः	※ सर्वेषां वस्तूनां वर्तमानपर्यायस्य व्ययेनानागतपर्यायत्वेनोद्भवनं ।	।।अ.सा.पं. १२२टी।।
उत्सर्गः	※ सामान्योक्तिः ।	।।ध.र. ५२टी।।
	※ निर्विशेषणमनुष्ठानम् ।	।।उप.मा.(सि.) २१८ टी।।
	※ सामान्यतः साधुसामाचारमार्गः ।	।।अ.सा.द्वि. ७१टी।।
	※ सदा समाचरणीयो मार्गः ।	।।अ.सा.पं. १३०टी।।
	※ सामान्यरुपम् ।	।।हित. ४०४टी।।
उत्सर्गसूत्र-दृष्टांतम्	※ इच्चेसिं छण्हं जीवनिकायाणां नेव सयं दंडं समारंभेज्जा ।। ५ ।।	।।ध.र. १०६टी।।
उत्सर्गापवादसूत्र-दृष्टांतम्	※ अट्टज्झाणाभावे सम्मं अहियासियव्वओ वाही । तब्भावम्मि उ विहिणा पडियारपवत्तणं नेयं ।।७।।	।।ध.र. १०६टी।।
उत्सूत्रप्ररुपणा	※ सूत्रनिरपेक्षदेशना ।	।।ध.र. १०१टी।।
उत्सूत्रम्	※ आगमादुत्तीर्णम् ।	।।उप.मा.(सि.) ५१८ टी।।
उदकशूकरः	※ नित्यस्नायित्वात् त्रिदण्डी ।	।।उप.मा.(सि.) २६७ टी।।
उदात्तः	※ उच्चोच्चतराद्याऽऽचरणस्थितिबद्धचित्तः ।	।।यो.बिं. १८६टी।।
उदारबुद्धिः	※ योगी ।	।।अ.सा.तृ. ११७टी।।
	※ उदारा परमार्थपरीक्षाविधौ प्रधाना बुद्धि-र्मति-र्यस्य स मुनिः ।	।।अ.सा.च. १६९टी।।
उदासीनः	※ रागाद्यन्तरालवर्ती माध्यस्थ्यपरिणामी ।	।।अ.सा.पं. ३५टी।।
उद्दिष्टवर्जनप्रतिमा	※ दसमी पुण दसमासे, उद्दिट्ठकडंपि तत्थ न वि भुंजे । छुरमुंडो ससिहो वि हु, सज्झायज्झाण पुव्वुत्तो ।।१०८।। जं निहियमत्थजायं, पुच्छंतसुयाण नवरि सो तत्थ । जइ जाणइ तो साहइ अह नवि तो बेइ न वियाणे ।।१०९।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
उद्भटवेषः	※ रागान्धजघन्यजननेपथ्यः ।	।।ध.र. ४०टी।।
उद्भावनम्	※ परसमक्षं गुणवर्णनम् ।	।।उप.मा.(सि.) २३७ टी।।
उद्यमसूत्र-दृष्टांतम्	※ दुमपत्तए पंडुयए जहा निवडइ राइगणाण अच्चए । एवं मणुयाण जीवियं समयं गोयम ! मा पमायए ।। १ ।।	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	वंदइ उभओ कालंपि चेइयाइं थयथुईपरमो । जिणवरपडिमा घरधूयपुप्फगंधच्चणे जुत्तो ॥ २ ॥	॥ध.र. १०६टी॥
उद्वेगकः	❋ मनाग् धर्मधृतेश्चलनम् ।	॥उप.मा.(सि.) ३१८ टी॥
उन्मादः	❋ मतिभ्रंशश्चित्तविभ्रमो वा ।	॥अ.सा.ष. २१०टी॥
उन्मार्गः	❋ मोक्षप्रतीपा वर्त्तिनी ।	॥ध.र. ९६टी॥
	❋ चौर्य-पारदार्यादिभावोत्पथः ।	॥उप.मा.(सि.) २२ टी॥
उपकरणेन्द्रियम्	❋ विषयग्रहणे समर्थं छेद्यच्छेदनेखडगस्येव धरा, यस्मिमन्नुपहते निवृत्तिसद्- भावेऽपि विषयं न गृहणाति ।	॥ल.वि. चक्खुदयाणं व्या.॥
उपकारपरः	❋ नरमणिः ।	॥हित. ३८५टी॥
उपक्रमः	❋ प्रोज्ज्वलनम् ।	॥हित. १९४टी॥
उपचारः	❋ व्यवहारोऽपेक्षा च ।	॥अ.सा.द्वि. ७५टी॥
	❋ उपचरितवस्तुव्यवहाररुपः ।	॥यो.बिं. १५टी॥
	❋ आरोपः कल्पना इति यावत् ।	॥अ.सा.च. १११टी॥
उपचारविनयः	❋ मणवयणकायजोगे सुपसत्थे तेसु धरइ निच्चं पि । आसायणं च सम्मं, वज्जंतो वहइ बहुमाणं ॥ २२२ ॥	॥हित.॥
उपदेशः	❋ उपदिश्यत इत्युपदेशो हितप्रवृत्तिहेतुवचनप्रपञ्चः ।	॥ध.र. १टी॥
	❋ वस्तुधर्मप्रकाशनम् ।	॥अ.सा.च. १४९टी॥
उपदेशपरः	❋ सद्वचनै-र्मार्गप्रवर्तकः ।	॥उप.मा.(सि.)११ टी॥
उपदेशरुचिः	❋ यो गुरुपद्देशं श्रुत्वा तत्त्वाभिलाषी भवति स उपदेशरुचिः ।	॥अ.सा.च. ७टी॥
उपयुक्तः	❋ दत्तावधानः ।	॥ध.र. ११३टी॥
उपयोगः	❋ ज्ञानदर्शनरुपः सामान्यविशेषबोधरुपो वा चेतनाव्यापारः ।	॥अ.सा.पं. १२३टी॥
	❋ सामान्यविशेषात्मको ज्ञानव्यापारः ।	॥अ.सा.ष. ८५टी॥
उपशमः	❋ रागादिजयः ।	॥उप.मा.(सि.) ४८३ टी॥
	❋ क्रूराणामनन्तानुबन्धिक्रोधादिकषायाणां क्षयोपशमाद् वा तद्विपाकदर्शनाद् वा कृतापराधेष्वपि प्राणिषु यः कषायानुदयः स उपशमः ।	॥हित. २४टी॥
उपशमसम्यक्त्वम्	❋ खीणंमि उइण्णंमि, अणुइज्जंते अ सेसमिच्छत्ते । अंतोमुहुत्तमित्तं, उवसमसम्मं लहइ जीवो ॥९॥	॥संबोध.प्र. सम्य. अधि.॥
उपशमसारविचारः	❋ उपशमः कषायानुदयः, तत्सारं तत्प्रधानं विचारयति धर्मादिस्वरुपं यः स उपशमसारविचारः ।	॥ध.र. ७३टी॥
उपसर्गाः	❋ उपसृज्यते सन्मार्गात् प्रेर्यते एभिरित्युपसर्गाः कदर्थनानि ।	॥उप.मा.(सि.) ५ टी॥
उपाधिः	❋ उप-समीपे आधीयते धार्यत इत्युपाधिः ।	॥यो.बिं. ४४८टी॥
उपाध्यायः	❋ आचारगोचरं विनयं स्वाध्यायं चाचार्यलब्धानुज्ञाः साधव उप समीपे अधीयतेऽ- स्मादित्युपाध्यायः ।	॥हित. १९०टी॥
उवभोग-परिभोगौ	❋ उवभोगो विगईओ, तंबोलाहार पुप्फफलमाई । परिभोगे वत्थसुवण्ण-माइयं इत्थिगेहाइं ॥६५॥	

शब्दाः		उपनिषद्	ग्रन्थाः
		सइवेलं खलु भोगोऽसणपुप्फाईणमसइमुवभोगो । भोगुवभोगं दुविहा, संकप्पारंभओ अहवा ।।६८।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
		ऊ	
ऊनोदरता	※	द्वात्रिंशतः कवलेभ्यो यथाशक्ति शनैः शनैराहारं न्यूनयति यावदष्टकवलाहार इति । इदं पुरुषापेक्षं, स्त्रीणांस्त्वष्टाविंशतिकवलाहारप्रमाणमतस्तासाम-मष्टाविंशतेरारभ्योनोदरता भावनीया ।	।।हित. १८९टी।।
ऊहः	※	विज्ञातमर्थमवलम्ब्य अन्येषु व्याप्त्या तथाविधवितर्कणं सामान्यज्ञानम् ।	।।ल.वि. सरणदयाणं व्या.।।
	※	विमलमनोरुपः स्फुरद्रत्नकल्पः समुज्जृम्भमाणरुचिजालजटिलपद्मरागादि-मणिविशेषसमानः ।	।।यो.बिं. २०८टी।।
		ऋ	
ऋजुव्यवहारः	※	उजुववहारो चउहा जहत्थभणणं अवंचिगा किरिया । हुंतावायपगासण मेत्तीभावो य सब्भावा ।। ४७ ।।	।।ध.र.।।
ऋजुव्यवहारी	※	प्रगुणव्यवहारवान् ।	।।ध.र. ४८टी।।
ऋतम्भरः	※	सम्यग्दर्शनपूर्वको देवतापूजादिव्यापारः । ऋतस्य=सत्यस्य भरणात् ।	।।ल.वि. मग्गदयाणं व्या.।।
ऋद्धयः	※	पुरुषार्थोपबृंहणपटवः सम्पदः ।	।।हित. ३५७टी।।
ऋद्धिः	※	सत्कर्म्मानुकूल्येनोपनता सम्पत् ।	।।हित. ३५४टी।।
		ए	
एकता	※	अनन्यता ।	।।अ.सा.ष. १२टी।।
एकत्ववितर्काविचार-शुक्लध्यानम्	※	जं पुण सुनिप्पकंपं, निवायसरणप्पईवमिव चित्तं । उप्पायट्ठिइभंगाइयाणमेगंमि पज्ञाए ।।८३।। अवियारमत्थवंजण-जोगंतरओ तयं बिइअसुक्कं । पुव्वगयसुयालंबणमेगत्तवियक्कमवियारं ।।८४।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
एकाकी	※	केवलो धर्मबन्धुरहितः ।	।।उप.मा.(सि.) ३८७ टी।।
एकाग्रं चित्तम्	※	समाधौ स्थिरम् ।	।।अ.सा.स. ३टी।।
	※	अद्वेषादिगुणवतां नित्यं खेदादिदोषपरिहारात् । सदृशप्रत्ययसंगतमेकाग्रं चित्तमाम्नातम् ।।७।।	।।अ.सा.स.।।
एकान्तः	※	अव्यभिचारः ।	।।ल.वि. पुरिस. गंध. व्या.।।
एकान्तिकं मिथ्यात्वम्	※	क्षणिकोऽक्षणिको जीवः, सर्वथा सगुणोऽगुणः । इत्यादिभाषमाणस्य, तदैकान्तिकमुच्यते ।।६।।	।।संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.।।
एवंभूतप्रतिमा	※	खुरमुंडो लोएण व, रयहरण पडिग्गहं च गिण्हित्ता । समणब्भूओ विहरइ, मासा इक्कारसुक्कोसं ।।११०।। नियकुलनिस्साए वा, साहम्मियाण भिक्खत्थमुवहिंडे । पडिमापडिवन्नस्स य, दलाहि मे भिक्खमिइवयणो ।।१११।। मुणिवसहिओ बहिया, वसही पुव्वुत्तज्झाणसंजुत्तो । गामंतरे विहारं, साहुव्व करिज्जमपमाओ ।।११२।।	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	ससहाओ जइ नइवि, संतरिज्ञा वि तहाविहे कज्जे । भावत्थयसंजुत्तो, दव्वत्थयमित्थ नो कुज्ञा ।।११३।। आसेविऊण एया, पडिवज्जइ सव्वविरइमह देसे । गिहिभावं पडिवज्जइ, कोवि पुणो जह तहा भावे ।।११४।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
एषणासमिति:	✻ बायालमेसणाओ, भोयणदोसे य पंच सोहेइ । सो एसणाए समिओ, आजीवो अन्नहा होइ ।।२९७।।	।।उप.मा.(सि.)।।
	✻ उग्गमउप्पायणदुविहएसणासुद्धमन्नवत्थाई । कारणजाए जइणो गिण्हंता एसणासमिया ।। ४७७ ।।	।।हित.।।

ओ

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
ओघः	✻ सामान्यव्याख्यानः ।	।।हित. ४०५टी।।
ओघदृष्टिः	✻ सामान्यदर्शनं भवाभिनन्दिसत्त्वविषया, ज्ञानावरणीयादिकर्मक्षयोपशमवैचित्र्याच्चित्रा ।	।।यो. दृ. १४टी।।
ओघसंज्ञा	✻ प्रवृत्तप्रवाहदृष्टिः ।	।।अ.सा.तृ. ६५टी।।
	✻ न लोकं नापि सूत्रं नो गुरुवाचमपेक्षते । अनध्यवसितं किञ्चित् कुरुते चौघसंज्ञया ।।६६।।	।।अ.सा.तृ.।।
औचित्यप्रवृत्तिः	✻ परलोकप्रधाना (प्रवृत्तिः) ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
औचित्यम्	✻ तत्तद्द्रव्यक्षेत्रकालाद्यनुरुपम् ।	।।यो.बिं. ३४७टी।।
	✻ उचितप्रवृत्तिरुपम् ।	।।यो.बि. ३५८टी।।
	✻ दृष्टादृष्टापायपरिहारप्रवृत्तिरुपा ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
औत्सर्गिकम्	✻ तत्रोत्सर्गेण निर्वृतमौत्सर्गिकं यन्निर्विशेषणं क्रियते ।	।।उप.मा.(सि.) ४०० टी।।
औदासिन्यम्	✻ मध्यस्थ्यपरिणामी तद्भाव औदासिन्यं, सांसारिके सुखे दुःखे चोपेक्षावत्त्वम् ।	।।अ.सा.द्वि. ३६टी।।
औपशमिकं सम्यक्त्वम्	✻ तत्रोपशमो भस्मछन्नाग्निवत् मिथ्यात्वमोहनीयस्यानन्तानुबन्धिनां च क्रोध-मान-माया-लोभानामनुदयावस्था, उपशमः प्रयोजनं प्रवर्त्तकमस्येत्यौपशमिकम् । तच्चानादिमिथ्यादृष्टेः करणत्रयपूर्वकमान्तर्मुहूर्तिकं चतुर्गतिगतस्यापि जन्तोर्भवति । उपशमश्रेण्यारुढस्येवौपशमिकं सम्यक्त्वं भवति ।	।।हित. १५टी।।
	✻ मिच्छत्तस्स उवसमा, उवसमं तं भणंति समयण्णू । तं उवसमसेढीए, आइमसम्मत्तलाभे वा ।।८५।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।

क

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
कटुककषायाः	✻ कटुकाश्च ते संयमसुखभङ्गहेतुत्वात् कषायाश्च कटुककषायाः ।	।।उप.मा.(सि.) ३६ टी।।
कदाग्रहः	✻ कुत्सित आग्रहो गर्हिताग्रह इति यावत् ।	।।अ.सा.पं. १२७टी।।
कन्दर्प्पः	✻ कामस्तद्धेतुस्तत्प्रधानो वा वाक्प्रयोगः कन्दर्प्पः ।	।।हित. ४२३टी।।
करणम्	✻ क्रियतेऽनेनेति करणं कर्तुः साधकतमं तच्चेह परिणामः ।	।।यो.बिं. २६४टी।।
	✻ पिण्डविशुद्ध्यादि ।	।।उप.मा.(सि.) ४१७ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
करुणम्	❊ विवेकीनां कृपाकारणम् ।	।।उप.मा.(सि.) ४६७ टी।।
करुणा	❊ परदुःखसमुच्छेदनप्रवृत्तिः ।	।।यो.बिं. ४१८टी।।
	❊ परदुःखनिवारणबुद्धिः ।	।।ध.र. १२४टी।।
कन्दर्पम्	❊ सामान्येन हास्यम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३१६ टी।।
कर्म	❊ क्रियते इति कर्म ज्ञानावरणादि ।	।।उप.मा.(सि.) ४६० टी।।
	❊ संसारफलं ज्ञानावरणादिकम् ।	।।अ.सा.पं. ७२टी।।
	❊ ज्ञानावरणादिरुपं क्रियास्वभावं प्रवर्तनादिव्यापारधर्मवद् भवति ।	।।अ.सा.ष. २५टी।।
	❊ शुभाशुभादृष्टोदयम् ।	।।अ.सा.ष. ४५टी।।
कर्मयोगः	❊ स्थानादिषु स्थानोर्णालक्षणम् ।	।।यो.विं २टी।।
	❊ तपःसंयमादिक्रियारुपोपायः ।	।।अ.सा.पं. ८३टी।।
कर्मसम्बन्धयोग्यता	❊ ज्ञानावरणादिकर्मसंश्लेषनिमित्तभावम् ।	।।यो.बिं. १६४टी।।
कलमलकः	❊ विषयलौल्यात् तदप्राप्तौ चेतसः क्षोभः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१८ टी।।
कलुषीकृतः कर्मः	❊ जलमिव पार्थिवरेणुभिः, अनेन बद्धावस्थां लक्षयति ।	।।उप.मा.(सि.) २४९ टी।।
कल्पः	❊ कारणवशात् करणम् ।	।।हित. ५१टी।।
कल्पाकल्पम्	❊ कल्प्यं यत् साधूनामुचितं ततोऽन्यदकल्प्यम् यद्वा कल्पो मासकल्पादिः स्थविरकल्पादिर्वा ततो ऽन्योऽकल्पः, कल्पश्चाकल्पश्च कल्पाकल्पम् ।	।।उप.मा.(सि.) ४१७ टी।।
कल्याणः	❊ परिशुद्धप्रवचनाधिगमातिशायिधर्मकथाऽविसंवादिनिमित्तादिलक्षणः ।	।।यो.बिं. २८८टी।।
कल्याणाशययोगः	❊ मनाग् मुक्त्यनुकूलशुभभावसम्बन्धः ।	।।यो.बिं. १७९टी।।
कविः	❊ कवते गद्यपद्यादिभिः प्रबन्धैर्वर्ण्णनं करोतीति कविः ।	।।हित. २५टी।।
कषशुद्धम्	❊ अविरुद्धं कर्तव्यार्थोपदेशकं वाक्यं, यथा स्वर्गमोक्षार्थिना तपोध्यानब्रह्मचर्य-समितिगुप्तिदानादिशुद्धा क्रिया कर्तव्या इत्येवंभूतो विध्युपदेशो यत्र पदे पदे भूयान् भवेत्, निषेधस्तु न हिंस्यात्सर्वभूतानि, नानृतं वदेदित्यादिरुपौ विधिप्रतिषेधौ तत्र प्रभूततयोपलभ्येते तत्कषशुद्धम् ।	।।अ.सा.च. २१टी।।
कषायाः	❊ कष्यन्ते हिंस्यन्ते प्राणिनोऽस्मिन्ननेनेति वा कषः संसारः कर्म्म वा तस्य आया लाभाः प्राप्तय इति व्युत्पत्तेः ।	।।हित. ४९२टी।।
	❊ क्रोधाभिमानकापट्यतृष्णाभिनिवेशजाः क्रियाः ।	।।अ.सा.पं. १२०टी।।
काकिणी	❊ रुपकाशीतितमभागरुपा ।	।।उप.मा.(सि.) १८८ टी।।
काङ्क्षा	❊ अन्यान्यदर्शनाभिलाषाः शैवसौगतादिदर्शनानामप्यर्हद्दर्शनसाम्येनैवा--वस्थापनम् ।	।।हित. २३टी।।
कान्तादृष्टिः	❊ कान्तायामेतदन्येषां, प्रीतये धारणा परा । अतोऽत्र नान्यमुन्नित्यं, मीमांसास्ति हितोदया ।। १६२ ।।	।।यो.दृ.।।
कापिलाः	❊ कपिलस्य शिष्याः कापिला आसूर्यादयः ।	।।अ.सा.च. १०३टी।।
	❊ सांख्याः ।	।।हित. ३१३टी।।
कापोतलेश्या	❊ मूढो आरंभपिओ, पावं न गणेइ सव्वकज्जेसु । न गणेइ हाणिवुड्ढी, कोहजुओ काउलेसाए ।।१६।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
कामः	* मदनो वेदोदयजनितविकार इति यावत् ।	।।अ.सा.प्र. १५टी।।
कामविनयः	* कामविणओ य कामिणिजणम्मि कामिण चाडुपभिईओ । एसो लोइयविणओ चउप्पयारो समक्खाओ ।। २१८ ।।	।।हित.।।
कायक्रिया	* आगमबाधयाऽसद्भावतो भावशून्यया, वचनबाधोपेतयावा तथाविधानुष्ठानसम- भिव्यङ्ग्यो दोषक्षयोऽक्षय एव, जन्मान्तरादिनिमित्तयोगतस्तदधिकभावादिति ।	।।यो.श. ८६ टी।।
कायक्लेशः	* कायो देहस्तस्य शास्त्राविरोधेन बाधनं क्लेशः । दुर्लभलाभबुद्ध्या कायोत्स- र्गोत्कटिकासनकेशोल्लुञ्चनातापनादिषु दुष्करकृत्येषु वर्त्तनम् ।	।।हित. १८९टी।।
कायगुप्तिः	* वीरासणाइएहिं अगणंता गिम्हसिसिरमसगाई । आयाविंता मुणिणो अपमत्ता हुंति तणुगुत्ता ।। ४८६ ।।	।।हित.।।
कायपातिनः	* कायमात्रेणैव सावद्यक्रियावतारिणः ।	।।यो.बिं. २७१टी।।
कायशुध्दिः	* छिन्नंतो भिन्नंतो, पीलिज्जंतो व डज्झमाणो वि । जिणवज्जदेवयाणं, न नमइ जो तस्स तणुसुध्दी ।।६७।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
कायिकमिथ्यात्वत्यागः	* करसन्नभमुहखेवाइएहिं, न य कारवेइ अन्नेणं । न पसंसइ अन्नकयं, छोडियहसियाइचेट्ठाहिं ।।४८।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
कारक-रोचक-दीपक सम्यक्त्वम्	* विहियाणुट्ठाणं पुण, कारगमिह रोअगं तु सद्दहणं । मिच्छद्दिट्ठी दीवइ, जं तत्ते दीवगं तं तु ।।८३।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
कारुदितम्	* ईषद् रुदितम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३१९ टी।।
कार्योत्सर्गः	* कायः शरीरं, तस्योत्सर्गः कृताकारस्य स्थानमौनध्यानक्रियाव्यतिरेकेण क्रियान्तराध्यासमधिकृत्य परित्याग इत्यर्थः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
कालातीतम्	* ग्रहणकालात् पौरुषीत्रयातिवाहनेन ।	।।उप.मा.(सि.) ३६२ टी।।
कालादिकारणापेक्षम्	* दुष्मादिस्वरुपालोचनपूर्वकम् ।	।।ध.र. ८१टी।।
काव्यभावम्	* श्रृङ्गारादिरससूचकवचनरहस्यम् ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
किं	* (१) क्षेप-अर्थे, "स किं सखा योऽभिद्रुह्यति ?" (२) प्रश्न-अर्थे, "किं ते प्रियं करोति ? " (३) निवारण-अर्थे, "किं ते रुदितेन ?" (४) अपलाप-अर्थे, "किं ते धारयामि ?" (५) अनुनय अर्थे, "किं तेऽहं करोमि ?" (६) अवज्ञान-अर्थे, "कस्त्वामुल्लापयते ?"	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
किट्टीकृत-कर्म	* अन्योन्यानुवेधद्वारेण रसलोलीभूतसुवर्णचूर्णवद्, अनेन निधत्तावस्थामाऽऽचष्टे ।	।।उप.मा.(सि.) २४९ टी।।
कीर्तिः	* एकदिग्गामिनी लोकान्तरितप्रसिद्धिरुपा वा ।	।।हित. १९२टी।।
कुग्रहाः	* दुष्षमाभाविनो मतिमोहविशेषाः ।	।।ध.र. १४४टी।।
कुचितिकाग्रहः	* कौटिल्यावेशरुपः ।	।।यो.बिं. ३०८टी।।
कुच्छा	* निन्दा ।	।।उप.मा.(सि.) ३२१ टी।।
कुतर्कः	* बोधरोगः शमापायः, श्रद्धाभङ्गोऽभिमानकृत् । कुतर्कश्चेतसो व्यक्तं, भावशत्रुरनेकधा ।। ८७ ।।	।।यो. दृ.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* यथावस्थितबोधोपघातकारी, असदभिनिवेशजनक आगमनिरपेक्षश्चेतसः परमार्थरिपुः, अनेकधाऽऽर्यापवादादिकारणेन ।	।।यो. दृ. ८७टी।।
कुदेवत्वम्	* किल्बिषिकादित्वम् ।	।।उप.मा.(सि.) २५९ टी।।
कुप्यम्	* रुपसुवर्णव्यतिरिक्तं कांस्यलोहताम्रादिभाण्डम् ।	।।हित. ४२३टी।।
कुलम्	* एकपुरुषसन्तानः ।	।।हित. १४टी।।
	* बहूनां गच्छानामेकजातीयानां समूहः कुलं चन्द्रादि ।	।।हित. १९०टी।।
कुलयोगिनः	* योगिनां कुले जाता–स्तद्धर्मानुगताश्च ये । कुलयोगिन उच्यते, गोत्रवन्तोऽपि नापरे ।। २१०।।	।।यो. दृ.।।
कुलिङ्गिनः	* शाक्यादयः ।	।।उप.मा.(सि.) २३२ टी।।
कुलिङ्गी	* एकेन्द्रियादि ।	।।हित. ४६९टी।।
कुशलचित्तम्	* भगवदर्हत्सु द्वेषाद्यऽभावेन प्रीत्यादिमच्चित्तम् ।	।।यो. दृ. २३टी।।
कुशलबुद्धयः	* कल्याणमतयः ।	।।हित. ३३८टी।।
कुशलम्	* बुद्धिमान् ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
कुशलहेतुः	* अपायपरिहारेण कल्याणहेतुरिति ।	।।यो.श. ५०टी।।
कुशीलः	* कुत्सितं शीलमस्येति कुशीलः ।	।।उप.मा.(सि.) ३५३ टी।।
कुशीलः	* कालविणयाइरहिओ, नाणकुसीलो य दंसणे इणमो । निस्संकियाइरहिओ, चरणकुसीलो इमो होइ ।।१५।। कोउयभूइकम्मे, पसिणापसिणो निमित्तमाजीवी । कक्ककुरुयाइलक्खण–मुवजीवइ विज्जमंताइं ।।१६।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
कुशीलचारित्रम्	* आसेवणा कसाए दुहा कुसीलो दुहावि पंचविहो । नाणे दंसण चरणे तवे य अह सुहुमए चेव ।।२।। इह नाणाइकुसीलो उवजीवी होइ नाणमाईणि । अह सुहमो पुण तुस्स एस तवस्सित्ति संसाए ।।३।।	।।ध.र. १३५टी।।
कुशीलजनः	* पार्श्वस्थादिलोकः ।	।।उप.मा.(सि.) २२५ टी।।
कुशीलनिर्ग्रंथः	* पडिसेवणाकसाए, दुहा कुसीलो दुहावि पंचविहो । नाणे दंसणचरणे, तवे य अहसुहुमए चेव ।।२४६।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
कुशीलाः	* सातिचारज्ञानादिगुणाः ।	।।ध.र. १३५टी।।
कुहूः	* अमावास्याया रात्रिः ।	।।अ.सा.च. १५२टी।।
कूटस्थः	* गुणपर्यायघनवदनुत्पन्नोऽविनष्टस्थिरैकरुपः ।	।।अ.सा.ष. ८९टी।।
कृतघ्नः	* नरावकरः ।	।।हित. ३८५टी।।
	* हणइ किर परकयं जं तेण कयग्घो इमु त्ति भणइ जणो । अप्पकयं चिय सुकयं निहणइ एसु त्ति मह बुद्धी ।। ३८७ ।।	।।हित.।।
कृतघ्नाः	* नृजघन्याः ।	।।हित. ३८४टी।।
कृतज्ञः	* परेण कृतमुपकारमऽविस्मृत्या जानातीति कृतज्ञः ।	।।ध.र. २६टी।।
	* बहु मन्नइ धम्मगुरुं परमुवयारित्ति तत्तबुद्धीए ।	

शब्दाः		उपनिषद्	ग्रन्थाः
		तत्तो गुणाण वुड्ढी गुणारिहो तेणिह कयन्नू ।। २६ ।।	।।ध.र.।।
	✻	स स्तोकमप्युपकारमैहिकं पारत्रिकं वा न विस्मरति ।	।।ध.र. ७टी।।
कृतज्ञता	✻	परकृतोपकारपरिज्ञानम् ।	।।यो.बिं. १२६टी।।
	✻	उपकाराविस्मृतिः ।	।।ध.र. १२९टी।।
कृतव्रतकर्मः	✻	विणयबहुमाणसारं गीयत्थाओ करइ वयसवणं ।	
		भंगयभेयइयारे वयाण सम्मं वियाणाइ । ३५ ।।	
		गिण्हइ गुरुण मुले इत्तरमियरं व कालमह ताइं ।	
		आसेवइ थिरभावो आयंकुवसग्गसंगेवि । ।। ३६ ।।	।।ध.र.।।
कृतागमः	✻	कृतो विहितः सामर्थ्यादात्मन्यागमः श्रुतं येन स कृतागमः ।	।।उप.मा.(सि.) १६४ टी।।
कृष्णलेश्या	✻	वेरेण निरणुकंपो, अइचंडो दुम्मुहो खरो फरुसो ।	
		किण्हाइ अणज्झप्पो, वहकरणरओ य तक्कालं ।।१४।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
केलिकिलत्तणम्	✻	केलिना क्रीडया किरति विक्षिपति परानिति केलिकिलस्तद्भावस्तत्त्वम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३१६ टी।।
केवलज्ञानम्	✻	केवलनाणं पुण सव्वदव्वपज्ञायकालअक्खलियं ।	
		एगसरुवमणंतं अप्पडिवाई निरावरणं ।। ९८ ।।	।।हित.।।
	✻	अस्यैवात्मनस्तथाभव्यत्ववशात् स्फटिकवलयवदपुनः सङ्घटनाय विघटिते	
		घातिकर्म्मचतुष्टये अनन्तवीर्यानन्दात्मकं यद् आत्मस्वरुपमुन्मीलति तत्	
		केवलज्ञानमित्युच्यते ।	।।हित. ९८टी।।
	✻	करामलकवत्सर्वभावावभासिनिरावरणज्ञानम् ।	।।अ.सा.द्वि. ६७टी।।
केवलम्	✻	सकलद्रव्यपर्यायगोचरत्वात् परिपूर्णं ज्ञानमुपयोगविशेषः ।	।।यो.बिं. ३६७टी।।
कौटस्थ्यम्	✻	कूटस्थस्य भावः कौटस्थ्यं उत्पादव्ययनिरपेक्षैकपरिणामत्वं ।	।।अ.सा.तृ. ३४टी।।
कौलाः	✻	नास्तिका योगिदर्शनदृश्या इति ।	।।हित. ३१३टी।।
कौलाचार्याः	✻	चार्वाकाः ।	।।हित. ३५३टी।।
क्रमः	✻	कालभेदेन क्रियाणां भवनं करणं वा ।	।।अ.सा.च. ८९टी।।
क्रिया	✻	प्रवृत्तिनिवृत्तिरुपव्यपारः ।	।।अ.सा.ष. ९९टी।।
क्रूरः	✻	क्लिष्टभावः क्रोधादिदूषितपरिणामः ।	।।ध.र. १२टी।।
क्लीबः	✻	हीनसत्वः ।	।।उप.मा.(सि.) ३५६टी।।
क्लीबप्रकृतयः	✻	सत्त्वशून्यचेतांसि ।	।।हित. २३६टी।।
क्लेशः	✻	मोहोफलो रागादिगणः ।	।।अ.सा.पं. ७२टी।।

ख

खण्डना	✻	एकादिमूलगुणविराधनम् ।	।।उप.मा.(सि.) २५४ टी।।
खपुरीकृत-कर्म	✻	गाढं तद्भावमाऽऽपन्नो गुन्दादिरुपतां गतः तदन्यद्रव्यवत्,अमुना निकाचितावस्थां	
		सूचयति ।	।।उप.मा.(सि.) २४९ टी।।
खराः	✻	कर्मणा निष्ठुराः ।	।।उप.मा.(सि.) १५१ टी।।
खेलः	✻	श्लेष्मा ।	।।उप.मा.(सि.) ३०० टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	ग	
गंभीरः	✻ अनुत्तानः ।	।।यो.बिं. ३१७टी।।
	✻ अतुच्छः परैरलब्धमध्य इत्यर्थः ।	।।उप.मा.(सि.)१० टी।।
गंभीरचित्तः	✻ अनुपलक्ष्यमाणहर्षविषादादिविकारः ।	।।यो.बिं. ४०३टी।।
गच्छः	✻ एकाचार्यप्रणेयः साधुसमूहः ।	।।हित. १९०टी।।
	✻ सद्गुर्वधिष्ठितसुसाधुगणः ।	।।उप.मा.(सि.) ५२५ टी।।
गड्डुरिकप्रवाहम्	✻ गड्डुरिका एढकास्तासां प्रवाहः सञ्चरणं गड्डुरिकप्रवाहम्, एकस्या अनुमार्गेण सर्वासां गमनम् ।	।।ध.र. ६८टी।।
गणः	✻ मल्लादि-महाजनसमुदायो वा ।	।।हित. १४टी।।
	✻ कुलसमुदायो गणः कोटिकादिः ।	।।हित. १९०टी।।
	✻ साधुसंहतिरुपः ।	।।उप.मा.(सि.) ८ टी।।
गणधरः	✻ देवदानवमानवादिमाननीयमहिमा तीर्थकराग्रिमशिष्यः ।	।।यो.बिं. २८९टी।।
	✻ तीर्थकृदनन्तरशिष्यः ।	।।हित. १४३टी।।
गणधरेन्द्राः	✻ गणधराः सामान्यसूरयस्तेषु प्राग्भवार्जितेन तीर्थकृन्नामकर्म्मणः किञ्चिदूनेन कर्म्मणा समुत्पन्नास्तीर्थ कृत्कल्पपरमैश्वर्येणेन्द्रा इवेन्द्राः ।	।।हित. ५टी।।
गणावच्छेदकः	✻ संपुण्णजोगवाही, कालग्गहणप्पभिइअणुट्ठाणे । उज्झमइ उज्झमावइ, जहजुग्गं सो गणी गच्छे ।।१९३।। उद्धावणा पहावण, खित्तोवहिमग्गणेसु अविसाई । सुत्तत्थतदुभयविऊ,गुणसिद्धो एरिसो अ गणी ।।१९४।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
गणिम-धडिम-मिज्ज-पारिच्छिण्णम्	✻ गणिमं जाईफलपुप्फलाइ धडिमं च कुंकुमगुडाई । मिज्जं चुप्पडलोणाइ रयणवत्थाइ परिछिज्जं ।।१।।	।।हित. ४२३टी।।
गणिम-धरिममेय-पारिच्छेद्यम्	✻ गणिमं जाइफल-फोफलाइ, धरिमं तु कुंकुमगुडाइ । मेज्जं चोप्पडलोणाइ, रयणवत्थाइ परिच्छेज्जं ।।५३।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
गतानुगतिकम्	✻ अविचारितचारिणम् ।	।।ध.र. ६८टी।।
गमाः	✻ अर्थमार्ग्गाः ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
गम्भीराः	✻ अतुच्छत्वात् परैरलब्धमध्या इति । अथवा सुखदुखोद्गिरणार्थं शरीराह्लादपरितापकथनप्रयोजनमधिकृत्योदधय इव गम्भीराः । पररमै निष्कारणं तदकथनान्नतुच्छा इति ।	।।उप.मा.(सि.) ७८टी।।
गरानुष्ठानम्	✻ गरः कुद्रव्यसंयोगेन निष्पन्नं कालान्तरे प्राणापहारि विषं तद्वदनुष्ठानमपि गरानुष्ठानमुच्यते ।	।।अ.सा.तृ. ५८टी।।
	✻ दिव्यभोगाभिलाषेण कालान्तरपरिक्षयात् । स्वादृष्टफलसंपूर्तेर्गरानुष्ठानमुच्यते ।।६१।।	।।अ.सा.तृ.।।
	✻ निदानचिन्तनरुपमिति यावत् ।	।।अ.सा.तृ. ६१टी।।
	✻ दिव्यभोगाभिलाषेण, गरमाहुर्मनीषिणः । एतद्विहितनीत्यैव, कालान्तरनिपातनात् ।। १५७ ।।	।।यो.बि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
गर्वितः	* स्वगुणोत्सेकवान्, आत्मश्लाघापरो वा ।	।।उप.मा.(सि.) २७ टी।।
गांभीर्यम्	* अलक्षितविकाररुपम् ।	।।यो.बिं. २४७टी।।
गीतार्थः	* गीतं सूत्रमर्थश्च व्याख्यानं तौ द्वौ वेत्ति यः स तथा ।	।।अ.सा.द्वि. ७५टी।।
	* गीयं भन्नइ सुत्तं अत्थो तस्सेव होइ वक्खाणं । गीएण य अत्थेण य संजुत्तो होइ गीयत्थो ।। ३ ।।	।।ध.र. ३५टी।।
	* विदितागमतत्वः ।	।।ध.र. ८५टी।।
	* संसारवृद्धिभिरवो विदितागमतत्त्वः ।	।।ध.र. ९९टी।।
	* सम्यक् समयसागरावगाहनावगतज्ञानानुयोगरहस्यः ।	।।हित. १०४टी।।
	* अधिगतागमः	।।उप.मा.(सि.) ३७६टी।।
	* विदितागमः ।	।।उप.मा.(सि.) ३९५टी।।
	* गृहीतागमसारः पुरुषः ।	।।उप.मा.(सि.) ५२७टी।।
	* गीयं कप्पनिसीहाइ सुत्तं, अत्थं च तदुभयविहिन्नू । सो गीयत्थो अन्नो, समवायधरोऽणुओगधरो ।।३१२।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
गीतार्थपारतन्त्र्यम्	* आगमविदाज्ञा ।	।।ध.र. ८९टी।।
गुणः	* अप्राधान्यं गौणतेति यावत् ।	।।अ.सा.पं. २४टी।।
गुणम्	* सम्यग्दर्शनविरत्यादिकम् ।	।।ध.र. १९टी।।
गुणरागी	* गुणेषु बहुमानवान् ।	।।ध.र. ६टी।।
	* गुणेषु धार्मिकलोकभाविषु रज्यत्येवंशीलो गुणरागी ।	।।ध.र. १९टी।।
	* गणरागी गुणवंते बहु मन्नइ निग्गुणे उवेहेइ । गुणसंगहे पवत्तइ संपत्तगुणं न मयलेइ ।। १९ ।।	।।ध.र.।।
गुणवन्तः	* गुरुगुणभाजो यतिश्रावकादिनः ।	।।ध.र. १९टी।।
गुणवान्	* सज्झाए करणंमि य विणयम्मि य निच्चमेव उज्जुत्तो । सव्वत्थणभिनिवेसो वहइ रुइं सुट्ठुजिणवयणे ।। ४३ ।।	।।ध.र.।।
गुणव्रतम्	* उड्ढहोतिरियदिसिं, चाउम्मासाइकालमाणेण । गमणपरिमाणकरणं, गुणव्वयं होइ पढममिह ।। ४२५ ।।	।।हित.।।
गुणश्रेणिः	* ज्ञानादिगुणपद्धतिः ।	।।उप.मा.(सि.) ६५टी।।
गुणसंपत्	* परिपूर्णधर्मसाधनसामग्री ।	।।ध.र. १२५टी।।
गुणसंप्रयोगम्	* गुणै – र्ज्ञानादिभिः सह संबन्धम् ।	।।ध.र. १८टी।।
गुणस्थानम्	* गुणानां सज्ज्ञानादीनां स्थानं भाजनम् ।	।।अ.सा.प्र. ३८टी।।
गुणाः	* ज्ञानादयः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१५टी।।
	* वस्तुधर्माः शुभाशुभस्वरुपाः ।	।।ध.र. १टी।।
	* धर्मवर्तनप्रकाराः ।	।।अ.सा.स. ४६टी।।
	* पुरुषार्थोपयोगिजीवाजीवधर्म्माः ।	।।ल.वि.पुरिस.पुण्ड.व्या.।।
गुणानुरागः	* गुणपक्षपातः ।	।।ध.र. ७९टी।।
गुणायुक्तः	* गुणेषु प्रतिदिनक्रियासु आयुक्तोऽप्रमादी गुणायुक्तः ।	।।उप.मा.(सि.) ३८८टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
गुप्तिः	✻ प्रवीचाराप्रवीचाररुपा ।	।।ध.र. ११३टी।।
गुरुः	✻ धर्माचार्यः ।	।।हित. २९०टी।।
	✻ धर्मोपदेशदायकः ।	।।अ.सा.प्र. ६टी।।
	✻ धर्मोपदेशदः ।	।।अ.सा.च. १५७टी।।
	✻ अन्वर्थव्यवस्थितशब्दार्थः गृणाति शास्त्रार्थमिति गुरुरित्यन्वर्थः ।	।।यो.श. २४टी।।
	✻ शास्त्रार्थं गृणातीति गुरुः ।	।।ध.र. १३०टी।।
	✻ धर्मज्ञो धर्मकर्त्ता च सदा धर्मप्रवर्त्तकः । सत्वेभ्यो धर्मशास्त्राणां देशको गुरुरुच्यते ।। १ ।। अपरिस्सावी सोमो संगहसीलो अभिग्गहमईओ । अविकत्थणो अचवलो पसन्नहियओ गुरु होइ ।। २ ।।	।।ध.र. ४९टी।।
	✻ गृणाति शास्त्रार्थमिति गुरुः ।	।।उप.मा.(सि.) ७ टी।।
गुरुकुलवासः	✻ गुरुपदच्छायासेवनम् ।	।।ध.र. १२७टी।।
	✻ गुर्वधिष्ठितगच्छमध्यस्थानम् ।	।।उप.मा.(सि.) ७५ टी।।
गुरुपदसेवानिरतः	✻ गुरवस्तेषां पदानि चरणास्तेषां सेवा सम्यगाराधनम्, न पुनराऽऽसन्नवर्तित्व-मात्रम्, तस्यां निश्चयेन रतो निरतो नैहिकफलार्थमेव, न च क्वचिन्निष्ठुरो-क्तिभिर्निर्भर्त्सितोऽपि गुरुं जिहासति, केवलं गुरुषु बहुमानमेव विधत्ते ।	।।ध.र. १२६टी।।
गुरुबहुमानः	✻ मानसप्रीत्यतिशयः ।	।।ध.र. १३३टी।।
गुरुमूलम्	✻ गीतार्थगुरुजनोपान्तम् ।	।।हित. ६५टी।।
गुरुयोगः	✻ गुरुणा यथार्थाभिधानेन स्वपरतन्त्रविदा परहितनिरतेन पराशयवेदिना सम्यक्सम्बन्धः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
गुरुवचनम्	✻ सामान्येन सामाचारीप्ररुपकमाऽऽचार्यवचः ।	।।उप.मा.(सि.) ६१टी।।
गुरुवचनसाधुप्रतिपत्तिः	✻ तीर्थकर–गणधरादिवचसा शोभनप्रतिज्ञा ।	।।उप.मा.(सि.) २४५टी।।
गुरुवर्गः	✻ गौरव्यलोकसमुदायरुपः ।	।।यो.बिं. ११०टी।।
गुरुशुश्रुषा	✻ सेवाए कारणेण य संपायणभावओ गुरुजणस्स । सुस्सूसणं कुणंतो गुरुसुस्सूसो हवइ चउहा ।। ४९ ।।	।।ध.र.।।
गुरुलाघवचिन्ता	✻ गुणदोषविषया गुरुलघुभावमीमांसा ।	।।यो.बिं. २१७टी।।
गुर्वनुपदेश्यः	✻ उपदेशमर्हतीत्युपदेश्यः, ततोऽन्योऽनुपदेश्यः, गुरोरनुपदेश्यो गुर्वनुपदेश्यः ।	।।उप.मा.(सि.) २६टी।।
गौरवम्	✻ अभिमानः स्वोत्कर्षपरापकर्षमाहात्म्यवृद्धेरिच्छारुपः ।	।।अ.सा.प्र. २९टी।।
ग्रंथिः	✻ गंठित्ति सुदुब्भेओ, कक्खडघणरुढगूढगंठिव्व । जीवस्स कम्मजणिओ, घणरागद्दोसपरिणामो ।।६।।	।।संबोध.प्र.सम्य. अधि.।।
ग्रन्थः	✻ शास्त्रविशेषः ।	।।अ.सा.स. ४७टी।।
ग्रहणम्	✻ शास्त्रार्थमात्रोपादानम् ।	।।ल.वि.सरणदयाणं व्या.।।
ग्रहम्	✻ अतत्त्वाभिनिवेशम् ।	।।यो.बिं. ३१७टी।।

घ

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
घातिकर्म्मक्षयः	✻ ज्ञानावरणाद्यदृष्टचतुष्टयप्रलयः ।	।।ल.वि.तित्थयराणं व्या.।।

च

चक्षुदाः	* चक्षु=विंशिष्टमेवात्मधर्म्मरुपं (उपयोगविशेषतया जीवस्वभावभूतं) तत्त्वा-वबोधनिबन्धनश्रद्धास्वभावं (जीवादिपदार्थप्रतीतिकारणश्रद्धालक्षणं) गृह्यते, तं ददातीति चक्षुदाः ।	।।ल.वि. चक्खुदयाणं व्या.।।
चपलाः	* चित्त-कायाभ्यां तरलाः, चित्तेनास्थिरतयाऽपरापरशास्त्रपल्लवग्राहिणः, कायेनाऽसमञ्जसगात्रविक्षेपिणः ।	।।उप.मा.(सि.) ७४टी।।
चरणम्	* यतिधर्मः, षट्कायसंयमः , चारित्रमोहनीयकर्मक्षयोपशमश्च ।	।।ध.र. ११०टी।।
	* व्रतादि ।	।।उप.मा.(सि.) ४१७टी।।
	* समतास्थितिरुपचारित्रम् ।	।।अ.सा.तृ. ११४टी।।
चरमावर्तः	* चरमोऽन्त्यो यः पुद्गलपरावर्तः, एकपुद्गलपरावर्तपरिमाणशेषसंसारकालः ।	।।अ.सा.तृ. ७३टी।।
चारणलब्धिः	* यया संख्यातीतयोजनानि यावद्गमनमार्गेन गन्तुं प्रत्यागन्तुं च सामर्थ्यं भवति ।	।।अ.सा.द्वि. १०३टी।।
चारित्रभावना	* जीवस्य नवकर्मानादानं पूर्वकृतनिर्जरणं शुभकर्मादानं च चारित्राद् भवतीति चारित्रभावना ।	।।अ.सा.पं. १०२टी।।
	* नवकम्माणायाणं, पोराणविणिज्जरं सुभादाणं । चारित्तभावणाए, झाणमयत्तेण य समेइ ।।३३।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
चारित्रभेदिनी कथा	* न संभवन्तीदानीं महाव्रतानि, ज्ञानदर्शनाभ्यां तीर्थं प्रवर्त्तत इति ज्ञानदर्शन-कृत्येष्वेवादरो विधेय इति ।	।।ध.र. २०टी।।
चारित्रम्	* महाव्रतसमितिगुप्तिक्षान्त्यादिरुपम्	।।हित. २२०टी।।
	* अध्यात्मादिः । अध्यात्मम्, भावना, आध्यानम्, समता, वृत्तिसंक्षयश्च ।	।।यो.विं ३टी।।
	* क्रियात्मकसंयमम् ।	।।अ.सा.द्वि. ५७टी।।
	* स्वस्वभावे स्थैर्यम् ।	।।अ.सा.ष. ६टी।।
चारित्रविनयः-तपविनयः उपचारविनय	* चरणे तवम्मि य इमो विणओ तेसिं जहुत्तकरणं जं । उवयारिओ उ विणओ आयरियाईसु इय नेओ ।। २२१ ।।	।।हित.।।
चारित्रिणः	* शुद्धचारित्रवन्तः ।	।।ध.र. ८६टी।।
चारित्री	* मग्गाणुसारी सद्धो, पण्णवणिज्जो कियापरो चेव । गुणरागी सक्कारंभसंगओ तह य चारित्ती ।। १५ ।।	।।यो.श. ।।
चारिसञ्जीवनीचारन्यायः	* चारेः प्रतीतरुपाया मध्ये संजीवन्यौषधिविशेषश्चारि संजीवनी तस्याश्चारश्चरणं स एव न्यायो दृष्टान्तश्चारिसंजीवनीचारन्यायः ।	।।यो.बिं. ११९टी।।
चार्वाकः	* चर्वति भक्षयति विनाशयतीति चार्वाकः ।	।।अ.सा.च. ६८टी।।
चार्वाकदर्शनम्	* सर्वभक्षिनास्तिकमतम् ।	।।अ.सा.च. ८६टी।।
चालनम्	* पक्षविचारणम् ।	।।अ.सा.द्वि. ७२टी।।
चिदानन्दमयम्	* चिज्ज्ञानं तस्य तद्रुपो वा आनन्दः सकलद्वन्दवर्जितसहजाह्लादस्तेन प्रचुरस्तन्मयः ।	।।अ.सा.द्वि. ७९टी।।
चिदानन्दम्	* ज्ञानरुपपरमप्रमोदमयं पदम् ।	।।अ.सा.च. १०२टी।।
चिन्तनम्	* एकाग्रतया समालोचनम् ।	।।अ.सा.पं. ८७टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
चिन्ता	❊ शरीरधनविषयादिष्वार्तरौद्रध्यानानुगतविचारणारुपा भवति ।	।।अ.सा.पं. ८४टी।।
	❊ अभिलाषः ।	।।ल.वि.नमुत्थुणं व्या.।।
चिन्तितम्	❊ सूक्ष्मालोचनम् ।	।।उप.मा.(सि.) २६टी।।
चिररुढम्	❊ अज्ञातादिभावम् ।	।।ध.र. ९९टी।।
चेतनम्	❊ आत्मनो विज्ञानं गीयते।	।।यो.बिं. ४४८टी।।
चेतना	❊ चिद्रुपपरिणितिः ।	।।अ.सा.ष. ४५टी।।
चेतसो न्यासः	❊ अभिलाषातिरेकाच्चैत्यवन्दने एव पुनः पुनर्मनसः स्थापनम् ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
चेष्टा	❊ कायवाङ्मनोव्यापाररुपा द्रव्यक्रिया ।	।।यो.विं १टी।।
चैतन्यम्	❊ आत्मनो रुपं चैतन्यं, पुरुषस्य स्वरुपं इति वचनप्रामाण्यात् ।	।।यो.बिं. ४२७टी।।
चैत्यम्	❊ चित्तम्-अन्तःकरणं, तस्य भावः कर्म्म वा चैत्यम् ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
चैत्यवंदनम्	❊ लोकोत्तरकुशलपरिणामहेतुः, यथासंभवं ज्ञानावरणीयादिस्वभावकर्म्मक्षय-क्षयोपशमफलः परिणामः ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
चैत्यवन्दनविधिः	❊ त्रिकदशकाराधनारुपः ।	।।ध.र. ६९टी।।
चैत्यानि	❊ अर्हद्‌बिम्बलक्षणानि ।	।।उप.मा.(सि.) २३०टी।।
	❊ अर्हदालयाः ।	।।हित. ३५२टी।।
	❊ प्रतिमालक्षणानि अर्हच्चैत्यानि प्रशस्तसमाधचित्तोत्पादकत्वात् ।	।।ल.वि.अरिहंत चेइ. व्या.।।
चोदना	❊ उत्तमप्यकुर्वति असकृत् खरमधुरवचनैः प्रवर्तनं चोदना ।	।।उप.मा.(सि.) १५५टी।।
	❊ व्युत्पन्नमतित्वाच्चालना ।	।।उप.मा.(सि.) १५७टी।।

छ

छद्मस्थाः	❊ विशिष्टज्ञानातिशयरहिताः ।	।।हित. ४६८टी।।
छाया	❊ लोकमध्ये उन्नतिः ।	।।उप.मा.(सि.) ३२७ टी।।
छिद्रप्रेक्षिणः	❊ मत्सरितया गुरोरपि दोषस्थाननिरीक्षणशीलाः ।	।।उप.मा.(सि.) ७४ टी।।
छेदः	❊ तपसा दुर्दमस्य अहोरात्रपञ्चकादिना क्रमेण श्रमणपर्यायच्छेदनम् ।	।।हित. १९०टी।।
छेदशुद्धम्	❊ तत्र विधिप्रतिषेधयोः साफल्यताकारिणी व्रतादेःपालनात्मकक्रियोक्तिः, शुद्धा भिक्षा, निर्दोषा बाह्यचेष्टा इत्यादिरुपात्मकोपदेशो यत्र प्रचुरो भवति, तच्छास्त्रं छेदशुद्धं ज्ञेयम् ।	।।अ.सा.च. २१टी।।
छेदोपस्थापनं चारित्रम्	❊ छित्तू णियपरियागं, पोराणं जो ठवेति अप्पाणं । धम्मंमि पंचजामे, छेओवट्ठावणं स खलु ।।२५७।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।

ज

जडः	❊ विगतबोधो मूर्खः ।	।।अ.सा.पं. १७१टी।।
जनः	❊ लोक उत्तममध्यमाधमलक्षणः ।	।।हित. १४टी।।
जननीसम-श्राद्धः	❊ चिंतइ जइकज्जाइं न दिट्ठखलिओ वि होइ निन्नेहो । एगंतवच्छलो जइजणस्स जणणीसमो सड्ढो ।। १ ।।	।।हित. ३०१टी ।।
जनपदत्यागम्	❊ भवानुगतिकलोकव्यवहारपरित्यागम् ।	।।यो.बिं. ४१०टी।।
जनप्रियत्वम्	❊ शिष्टलोकवल्लभभावः ।	।।यो.बिं. ५२टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
जपः	✻ जपःपुनः पुनः परिवृत्तिरुपः, सन्मंत्रविषयः, ऋषभादिदेवतास्तवरुपः प्रणवनमः-शब्दादिस्वाहापर्यन्तः ।	।।यो.बि. ३८२टी।।
	✻ पञ्चविधस्वाध्यायरुपः ।	।।हित. ३७७टी।।
जयः	✻ विबन्धकाभिभवः, विघ्नजयोऽनिवृत्तिकरणम् ।	।।ल.वि. मग्गदयाणं व्या.।।
जरा	✻ वयोहानिः ।	।।हित. ६टी।।
जल्लः	✻ देहमलः	।।उप.मा.(सि.) ३०० टी।।
जातिवादी	✻ सामान्यवस्तुवादी ।	।।अ.सा.पं. ७१टी।।
जिज्ञासा	✻ योगमार्गं ज्ञातुमिच्छा ।	।।यो.बिं. १०१टी।।
	✻ ज्ञातुमिच्छा तत्त्वविचारणा ।	।।अ.सा.तृ. २३टी।।
	✻ वास्तविकधर्मादीनां ज्ञातुमिच्छा ।	।।अ.सा.तृ. ८५टी।।
	✻ सविशेषनिर्धारणीयवस्तुस्वरूपं ज्ञातुमिच्छा ।	।।अ.सा.पं. ७६टी।।
	✻ तत्र धर्मं प्रति मूलभूता वन्दना, अथ ''कोऽस्यार्थः' इति ज्ञातुमिच्छा जिज्ञासा ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
जिनधर्ममहारत्नम्	✻ स्वर्गापर्गादिसुखश्रीसंपादनावन्ध्यनिबन्धनम् ।	।।ध.र. १टी।।
जिनपूजा	✻ माल्यादिभि-र्भगवद्बिम्बाभ्यर्चनम् ।	।।उप.मा.(सि.) ४९१ टी।।
जिनप्रवचनम्	✻ आचाराङ्गादिद्वादशाङ्गरुपः ।	।।हित. ४०८टी।।
जिनप्रवचने स्थिरत्वम्	✻ शाक्यौलूक्यादिकुप्रावचनिकानां तथाविधाद्भुतभूपतिप्रतिपत्तिप्रभृतिप्रभाव-दर्शने जिनशासनं प्रति यद्वा मिथ्यात्वमोहनीयोदयवशात् कस्यापि निःप्रकम्पता । जिनशासनं प्रति विप्रतिपद्यमानस्य सैद्धान्तिकविशुद्धहेतु-दृष्टान्तबलेन पुनः स्थैर्योत्पादनम् ।	।।हित. २५टी।।
जिनमतम्	✻ अर्हच्छासनम् ।	।।ध.र. ४टी।।
	✻ मदगदौषधकल्पं सर्वज्ञवचनम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३८१टी।।
जिनमतरहस्यम्	✻ जीवाजीवादितत्त्वपरिज्ञानम् ।	।।हित. ४०२टी।।
जिनमुद्रा	✻ चत्तारि अंगुलाइं, पुरओ ऊणाहिं जत्थ पच्छिमओ । पायाणं उस्सग्गो, एसा पुण होइ जिणमुद्दा ।।१।।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
जिनवचनश्रुतिसकर्णाः	✻ अर्हद्भाषितस्य कषायविपाकदर्शिनो या श्रुतिः श्रवणं तया सकर्णाः सश्रुतिका इति जिनवचनश्रुतिसकर्णाः ।	।।उप.मा.(सि.) ४३टी।।
जिनवराः	✻ श्रुतादिजिनप्रधानाः ।	।।ल.वि. चतुर्विंशति व्या.।।
जिनशासनम्	✻ दुरन्तसंसृतिसमुद्रवदुःखलक्षविमोक्षक्षमं सर्वविन्मूलत्वेनेतरकुशासनैर्दुर्द्धर्षम् ।	।।हित. ३५३टी।।
जिनसमयः	✻ अर्हदागमः ।	।।हित. १९७टी।।
जिनसमयसागरः	✻ जिनसमयः सिद्धान्तः स एव सूत्रार्थगम्भीरनीरपूरपूरितत्वेन, स्फुरद्दृष्टान्त-हेतुनयविचित्ररत्नराजिविराजितत्वेन मन्दमेधादुर्गमभङ्गतरङ्गसङ्गत्वेन च सागर इव सागरः ।	।।हित. ६टी।।
जिनाः	✻ रागादिजेतारः ।	।।ध.र. ६९टी।।
	✻ समग्रान्तरङ्गरिपुवर्गविजेतारः ।	।।हित. १टी।।
	✻ रागद्वेषकषायेन्द्रियपरिषहोपसर्गघातिकर्म्मजेतृत्वात् ।	।।ल.वि.जिणा.जाव.व्या.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* रागादिजेतारः ।	।।ल.वि.चतुर्विंशति व्या.।।
जिनागमः	* जिनैः प्रणीतः सिद्धान्तो जिनागमः ।	।।ध.र. ६९टी।।
	* अर्हच्छासनम् ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
जिनेन्द्रचन्द्राः	* जिना अवधिजिनादयस्तेषु विशिष्टज्ञानपरमैश्वर्यशालित्वेनेन्द्राः केवलिनस्तेष्वपि विशिष्टाष्टप्रातिहार्यादिदेदीप्यमानत्वेन चन्द्रास्तीर्थकृतः ।	।।हित. ८३टी।।
जीतम्	* यत्संविग्नजनाचीर्णं,श्रुतवाक्यैरबाधितम् । तज्जीतं व्यवहाराख्यं, पारम्पर्यविशुद्धिमत् ।। १ ।। यदाचीर्णमसंविग्नैः, श्रुतार्थानवलम्बिभिः । न जीतं व्यवहारस्तदन्धसन्ततिसम्भवम् ।। २ ।। तस्माच्छ्रुतानुसारेण, विध्येकरसिकैर्जनैः । संविग्नजीतमालम्ब्यमित्याज्ञा पारमेश्वरी ।। ३ ।।	।।यो.विं १६टी।।
जीतव्यवहारः	* दव्वाई चिंतिऊणं, संघयणाईण हाणिमासज्ज । पायच्छित्तं जीयं, रुढं वा जं जहिं गच्छे ।।७१।। जं बहुगीयत्थेहिं, आइन्नं तं जीयं समावण्णं । देसाइसव्ववववहार, पुरओ कारिज्ज दिज्जइ जा ।।७८।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
जीवः	* शुद्धचैतन्यम् ।	।।अ.सा.च. १२२टी।।
जीवाः	* अजीवन् जीवन्ति जीविष्यन्ति यथायोग्यं दशधा प्राणान् धारयन्तीति जीवाः ।	।।अ.सा.च. १टी।।
जैमिनीयाः	* मीमांसकाः सर्वज्ञाभाववादिनः ।	।।अ.सा.ष. २०२टी।।
ज्येष्ठव्रतानि	* महाव्रतानि कनिष्ठानुव्रतापेक्षया तान्येवातिदुर्वहत्वात् ।	।।उप.मा.(सि) ६२टी।।
ज्योतिष्कम्	* ग्रहगणितम् ।	।।उप.मा.(सि) ११५टी।।
	ड	
डमरः	* कुतोऽपि हेतोःप्रकुपितदेवतादिजनितमशिवम् ।	।।हित. १२४टी।।
	ण	
णयणिपुणम्	* सद्भावानयनहेतुराक्षेपणादिरुपः प्रकार इह नयः, तन्निपुणम् ।	।।यो.श. २९टी।।
	त	
तत्त्वचिंतनम्	* जीवादिपदार्थसार्थपर्यालोचनम् ।	।।यो.बिं. ३५७टी।।
तत्त्वदर्शनम्	* योग एवेह परमार्थ इति समालोचनम् ।	।।यो.बिं. ४१०टी।।
तत्त्वधर्म्मयोनयः	* पारमार्थिककुशलोत्पत्तिस्थानानि धृति श्रद्धा-सुखा-विविदिषा-विज्ञप्तिरित्येता यथाक्रमम् अभय-चक्षु-मार्ग-शरण-बोधि-रपरनामानः ।	।।ल.वि. बोहिदयाणं व्या.।।
तत्त्वनिर्णयः	* परमार्थपरिच्छेदः ।	।।यो.दृ. ६५टी।।
तत्त्वभावितबुद्धयः	* परमार्थदर्शिधियः।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
तत्त्वम्	* परमार्थम् ।	।।यो.विं. ४टी।।
	* ऐदंपर्यपर्यालोचम् ।	।।यो.बिं. १टी।।
	* अनारोपितयथार्थवस्तु ।	।।अ.सा.च. ६टी।।
	* अनारोपितवस्तुसद्भावः ।	।।अ.सा.च. १५३टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* सद्भावम् ।	।।अ.सा.च. १६८टी।।
	* सहजस्वरुपादिवस्तुभावम् ।	।।अ.सा.पं. १३६टी।।
	* अनुपचरितसत्पदार्थः ।	।।अ.सा.ष. १९०टी।।
तत्त्वसंवेदनानुगम्	* जीवादितत्त्वसम्यक्परिज्ञानानुगतम् ।	।।यो.बिं. २१४टी।।
तत्त्वान्तवादिनः	* कल्पिताविद्यावादिनः, तत्त्वनिष्ठारुपं निराकारं स्वच्छसंवेदनमेव वस्तुतया वदितुं शीलं येषां ते तथा तत्त्वान्तवादिनः । एते च सुगतशिष्यचतुर्थ-प्रस्थानवर्तिनो माध्यमिका इति सम्भाव्यते, तेषामेव निराकारं स्वच्छसंवेदन-मात्रमन्तरेण संवेदनान्तराणां भ्रान्तिमात्रतया एकान्तत एवासत्त्वाभ्युपगमात्। तथा च सौगतप्रस्थानचतुष्टयलक्षणमिदं, यथाः- ''अर्थो ज्ञानसमन्वितो मतिमता वैभाषिकेणोच्यते । प्रत्यक्षो न हि बाह्यवस्तुविसरः सूत्रान्ति-कैराश्रितः ।।१।। योगाचारमतातानुगैरभिहिता साकारबुद्धिः परा । मन्यन्ते बत मध्यमाः कृतधियःस्वच्छां परां संविदम् ।।२।।''	।।ल.वि.जिणा.जाव.व्या.।।
तत्त्वाभिनिवेशः	* विज्ञानोहानुगमविशुद्धम् इदमित्थमेवेतिनिश्चयः ।	।।ल.वि. सरणदयाणं व्या.।।
तथाभव्यता	* तथाविधा विचित्रा भव्यता मुक्तिगमनयोग्यता ।	।।अ.सा.च. १४४टी।।
	* भविष्यति विवक्षितपर्यायेणेति भव्यः तद्भावो भव्यता, भव्यता नाम सिद्धि-गमनयोग्यता जीवानामनादिपारिणामिको भावः, तेनानियतप्रकारेण भव्यता तथाभव्यता ।	।।अ.सा.च. १४५टी।।
तथाभव्यत्वम्	* तथा = तेन प्रकारेण प्रतिविशिष्टं भव्यत्वमेव तथाभव्यत्वम् ।	।।ल.वि. सयंसंबुद्धाणं व्या.।।
	* भव्यत्वं नाम सिद्धिगमनयोग्यत्वमऽनादिपारिणामिको भावः । तथाभव्यत्वमिति विशिष्टमेतत्, कालादिभेदेनाऽऽत्मनां बीजसिद्धिभावात् । आदिशब्दात् कालनियतिकर्मपुरुषकारपरिग्रहः ।	।।पंच सू.-प्र.सू.टी।।
	* भव्यत्वं नाम सिद्धिगमनयोग्यत्वमनादिपरिणामिकोभावः, तथाभव्यत्वं चैतदेव कालनैयत्यादिना प्रकारेण वैचित्र्यमापन्नम् ।	।।यो.बिं. २७४टी।।
	* तथाफलपरिपाकी ।	।।पंच सू.-पं.सू.टी।।
	* तथा तेनानियतप्रकारेण भव्यत्वं सिद्धिगमनयोग्यत्वं विचित्रमेतत्, कालादिभेदेन सहकारिकालक्षेत्रगुर्वादिद्रव्यवैचित्र्येणात्मनां बीजादिसिद्धिभावाद्-धर्म्मप्रशंसा-धर्म्मचिन्ता-श्रवणादिसत्वात् ।	।।ल.वि.लोगुत्तमाणं व्या.।।
तथाविधलोकदृष्टि	* तथाविधः= परमार्थतोऽसत्यपि तथारुपे वस्तुनि बहुरुढव्यवहारप्रवृत्तः स चासौ लोकश्च तथाविधलोकः, तस्य दृष्टिः अभिप्रायो व्यवहारनय इत्यर्थः ।	।।ल.वि.लोगपईवाणं व्या.।।
तथावेषादिमात्रम्	* तत्प्रकारं भावसाराध्यात्मभावनायुक्तयोगियोग्यं यद्वेषादिमात्रं नेपथ्यचेष्टा-भाषालक्षणं श्रद्धानशून्यं वस्तु ।	।।यो.बिं. ३७०टी।।
	* तदिच्छोच्छेदरुपं द्राग् वैराग्यमुपजायते ।।१।।	।।अ.सा.द्वि.।।
तद्धेतु-अनुष्ठानम्	* तद्धेतुः तस्य मोक्षस्य हेतुत्वेन तदभिलाषेण यद्भव्यैः क्रियते तद्धेतु-अनुष्ठानमुच्यते ।	।।अ.सा.तृ. ५८टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	❋ सदनुष्ठानरागेण तद्धेतुर्मार्गगामिनाम् ।	
	एतच्च चरमावर्तेऽनाभोगादेर्विना भवेत् ।।७३।।	।।अ.सा.तृ.।।
	❋ तद्धेतुः स एव मोक्ष एव मोक्षोद्देश एव हेतुः प्रवृत्तेः कारणं यत्रानुष्ठाने स तद्धेतुः ।	।।अ.सा.तृ. ७३टी।।
	❋ एतद्रागादिदं हेतुः , श्रेष्ठो योगविदो विदुः ।	
	सदनुष्ठानभावस्य शुभभावांशयोगतः ।। १५९ ।।	।।यो.बिं. ।।
तनुशुश्रूषा	❋ चरणक्षालनाङ्गसंवाहनोत्थापननिवेशनादिरुपा देशकालसात्म्यौचित्येन	
	भोजनशयनीयवसानाङ्गरागादिसम्पादनरुपा ।	।।हित २७३टी।।
तन्त्रम्	❋ आगमम् ।	।।यो.बिं. ४५५टी।।
	❋ योगप्रधानशास्त्रम् ।	।।यो.विं. २टी।।
तपः	❋ तावेइ जेण कम्मं तविज्जए जं च सिवसुहत्थीहिं ।	
	तेणिह तवं ति भन्नइ तं दुविहं बारसविहं च ।। १८७ ।।	।।हित.।।
	❋ छेदग्रंथानुसारेण जीतकल्पानुसारेण वा येन केनचित्तपसा विशुद्धिर्भवति	
	तत्तद् देयमासेवनीयं ।	।।हित. १९०टी।।
	❋ यत्र रोधः कषायाणां ब्रह्म, ध्यानं जिनस्य च ।	
	ज्ञातव्यं तत्तपः शुद्धमवशिष्टं तु लंघनम् ।।१५७।।	।।अ.सा.ष.।।
तप-छेदप्रायश्चित्तम्	❋ निव्विगयाई दिज्जइ, पुढवाइविघट्टणे तवविसेसो ।	
	तवदुद्दमस्स मुणिणो, किज्जइ पज्जायवुच्छेए ।।५२।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
तपस्वी	❋ विकृष्टं दशमादि किञ्चिन्न्यूनषण्मासान्तं तपः कुर्वंस्तपस्वी ।	।।हित. १९०टी।।
	❋ तपः सकामनिर्जरारुपं विकृष्टमष्टमदशमादि तद् यस्यास्तीति स तपस्वी ।	।।हित. २५टी।।
	❋ विकृष्टतपोनिष्टप्तदेह ।	।।उप.मा.(सि.) ६३टी।।
तर्कः	❋ न्यायप्रतिपादकशास्त्रम् ।	।।अ.सा.द्वि. ४०टी।।
	❋ सन्नयायः ।	।।अ.सा.ष. २०१टी।।
तर्जना	साक्षेपमङ्गुल्यादिभि-र्निर्भर्त्सनम् ।	।।उप.मा.(सि.) १३६टी।।
तात्त्विकदृशी	❋ तत्त्वे वस्तुपरमार्थे दृग् दर्शनं वर्तते यस्य स तथा ।	।।अ.सा.प्र. ९६टी।।
तात्त्विकप्रकृतिः	❋ संक्लेशायोगतो भूयः कल्याणाङ्गतया च यत् ।	
	तात्विकी प्रकृतिर्ज्ञेया तदन्या तूपचारतः ।। १८४ ।।	।।यो.बिं. ।।
तापशुद्धिः	❋ सा च कषच्छेदयो-मूलाधारभूतात्मवादात्मिका, कथमात्मन उत्पादविनाशौ	
	स्यातां न वेति विचाररुपा शास्त्रपरीक्षाविधौ तापशुद्धि र्भवेत् ।	।।अ.सा.च. २१टी।।
तारादृष्टिः	❋ तारायां तु मनाक्स्पष्टं, नियमश्च तथाविधः ।	
	अनुद्वेगो हितारम्भे, जिज्ञासा तत्त्वगोचरा ।। ४१ ।।	।।यो. दृ.।।
तीर्णाः	❋ ज्ञानदर्शनचारित्रपोतेन भवार्णवं तीर्णवन्तस्तीर्णाः ।	।।ल.वि.तिन्ना.तार.व्या.।।
तीर्थकरः	❋ तित्थं तित्थे पवयणेण संगोवंगे य गणहरे पढमे ।	
	जो तं करेइ तित्थंकरो य अण्णे कुतित्थिया ।।२९३।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* तीर्थकरणशीलाः, अचिन्त्यप्रभावमहापुण्यसंज्ञिततन्नामकर्म्मविपाकतः, तस्यान्यथावेदनाऽयोगात् ।	।।ल.वि. तित्थयराणं व्या.।।
तीर्थः	* तित्थं चाउव्वण्णो संघो, संघो वि इक्कगो पक्खो । चाउव्वण्णो वि संघो, सायरिओ भण्णए तित्थं ।।२९२।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
	* व्यसनसलिलनिधिनिस्तारणोपायः स स्थावरजङ्गमभेदभिन्नस्तीर्थः ।	।।यो.बिं. ५७टी।।
	* अधिकृत श्रुतार्थोभयविद् अभ्यस्तभावनामार्ग आचार्यः ।	।।यो.श. ५२टी।।
	* तित्थे सुत्तत्थाणं गहणं विहिणा उ एत्थ तित्थमिणं । उभयन्नू चेव गुरु विही उ विणयाइओचित्तो ।। १ ।।	।।ध.र. ५३टी।।
	* समुद्रादेरिव संसारस्यापि तरणार्थं सुखावतारो मार्गः ।	।।हित. २५टी।।
	* प्रवचनं प्रथमगणधरो वा ।	।।हित. १६७टी।।
	* चतुर्वर्णश्रमणसङ्घरुपः ।	।।हित. ३९१टी।।
	* जिनशासनम् ।	।।अ.सा.तृ. ६७टी।।
	* येनेह जीवा जन्मजरामरणसलिलं मिथ्यादर्शनाविरतिगम्भीरं महाभीषण-कषाय-पातालं सुदुर्लङ्घ्यमोहावर्त्तरौद्रं विचित्रदुःखौघदुष्टश्वापदं रागद्वेष-पवनविक्षोभितं संयोगवियोगविचीयुक्तं प्रबलमनोरथवेलाकुलं सुदीर्घं संसारसागरं तरन्ति तत् तीर्थमिति । एतच्च यथावस्थितसकलजीवादिप-दार्थप्ररुपकम्, अत्यन्तानवद्यान्याविज्ञातचरणकरणक्रियाऽऽधारम्, त्रैलोक्यगतशुद्धधर्मसंपद्युक्तमहासत्त्वाश्रयम्, अचिन्त्यशक्तिसमन्विताविसंवादिपरमबोहित्थकल्पं प्रवचनं संघं वा ।	।।ल.वि.तित्थयराणं व्या.।।
	* तीर्यतेऽनेनेति तीर्थम् ।	।।ल.वि.चतु.विशंति व्या.।।
तीर्थव्यवस्थापकगुरुः	* विधिश्रवणरसिकं श्रोतारमुद्दिश्य विधिप्रापणेनैव गुरुस्तीर्थव्यवस्थापको भवति विधिप्रवृत्त्यैव च तीर्थमव्यवच्छिन्नं भवतीति सिद्धम् ।	।।यो.विं. १५टी।।
तीर्थानि	* अर्हतां जन्म-निष्क्रमण-ज्ञान-निर्वाणादिस्थानानि ।	।।हित. ४५०टी।।
तीर्थोच्छेदः	* अविध्यनुष्ठाने क्रियमाण एव विहितान्यथाकरणादशुद्धपारम्पर्यप्रवृत्त्या सूत्रक्रियाया विनाशस्तीर्थोच्छेदः ।	।।यो.विं. १४टी।।
तीर्थोन्नतिः	* विधिव्यवस्थापने ह्येकस्यापि जीवस्य सम्यग् बोधिलाभे चतुर्दशरज्ज्वात्म-कलोकेऽमारिपटहवादनात्तीर्थोन्नतिः, अविधिस्थापने च विपर्ययात्तीर्थोच्छेद एवेति ।	।।यो.विं. १५टी।।
तेजस्विनः	* समग्राङ्गोपाङ्गतरङ्गितलवणिमजलोत्पीलाः ।	।।हित. ६३टी।।
तेजस्वी	* दीप्तिमान् ।	।।उप.मा.(सि.)१० टी।।
तेजोलेश्या	* शुभप्रभावरुपा । चित्तसुखलाभलक्षणा ।	।।पंच सू.- च.सू.टी।।
	* तेज इवात्मधर्मप्रकाशवती लेश्या ज्ञानकारुण्यादिरुपा परिणतिरानन्द इत्यर्थः ।	।।अ.सा.पं. ४१टी।।
	* दक्खो संवरसीलो, रिजुभावो दाणसीलगुणजुत्तो । धम्मंमि होइ बुद्धी, अरुसणो तेउलेसाए ।।१७ ।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
त्रिकोटिपरिशुद्धः	※ तिसृभिरादिमध्यान्ताविसंवादिलक्षणाभिः कषच्छेदतापरुपाभि-र्वा कोटिभिः= विभागैः परिशुद्धो=निर्दोषो यो धर्म्मः । कषादिलक्षणं चेदम्, पाणवहाईयाण पावट्ठाणं जो उ पडिसेहो । झाणज्झयणाईणं, जो उ विही एस धम्मकसो ।। १।। बज्झाणुट्ठाणाणं जेण न वाहिज्जए तयं नियमा । संभवह य परिसुद्धं, सो पुण धम्ममि छेओत्ति ।।२।। जीवाइभाववाओ, बंधाइपसाहगो इह तावो । एएहिं सुपरिसुद्धो धम्मो धम्मत्तणमुवेइ ।।३।।	।।ल.वि. धम्मवर. व्या.।।
त्रिकोटिपरिशुद्धिः	※ कषच्छेदतापपरिशुद्धिः ।	।।पंच सू.-पं.सू.टी।।
त्रिपदी	※ उत्पादव्ययध्रौव्यलक्षणपदत्रयी ।	।।हित. १४२टी।।
त्रैलोक्यगुरवः	※ त्रैलोक्यवासिसत्वेभ्यो गृणन्ति शास्त्रार्थमिति त्रैलोक्यगुरवः (तीर्थंकराः) ।	।।पंच सू.-प्र.सू.टी।।

द

दक्षाः	※ सहजनिजप्रज्ञाऽवज्ञातवाचस्पतिमतिविभवाः ।	।।हित. ३७५टी।।
दया	※ प्राणिरक्षा ।	।।ध.र. १७टी।।
	※ पाणिंति जीवंती जं तेणं पाणिणो इह जीवा । सा होइ दया जं पुण तेसिं हिंसाइ परिहारो ।। ४६ ।।	।।हित.।।
दयालुः	※ मूलं धम्मस्स दया तयणुगयं सव्वमेवऽणुट्ठाणं । सिद्धं जिणिंदसमए मग्गिज्जइ तेणिह दयालू ।। १७ ।।	।।ध. र.।।
दर्प्पः	※ धावनवल्गनादिः ।	।।हित. ५१टी।।
दर्शनप्रतिमा	※ पसमाइगुणविसुध्दं, कुग्गहसंकाइसल्लपरिहीणं । सम्मद्दंसणमणहं, दंसणपडिमा हवइ पढमा ।।९०।। जम्हा दंसणपमुहाण कज्जमुप्पत्तिकायकिरीयाइ । सम्मं लक्खिज्जइ तिवेलपूयाओ पढम पडिमा ।।९२।। सुस्सूस धम्मराओ, गुरुदेवाणं जहा समाहीयं । वेयावच्चे नियमो, दंसणपडिमा भवे एसा ।।९३।। वावन्नदंसणाणं, निन्हवहाछंदकुग्गहहयाणं । मणसावि न वंदंति य, दंसणपडिमाट्ठिया सड्ढा ।।९४।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
दर्शनभावना	※ दर्शने प्रयत्नपरस्य जीवस्य प्रशमसंवेगनिर्वेदानुकंपास्तिक्यरुपं जिनशासने स्थैर्यं भवतीति दर्शनभावना ।	।।अ.सा.पं. १०२टी।।
	※ संकाइदोसरहिओ, पसमत्थिज्जाइगुणगणोवेओ । होइ असंमूढमणो, दंसणसुद्धीइ झाणंमी ।।३२।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
दर्शनभेदिनी कथा	※ ज्ञानाद्यतिशयतः कुतीर्थिकप्रशंसादिरुपा ।	।।ध.र. २०टी।।
दर्शनम्	※ चैतन्यापरनामकम् ।	।।यो.बिं. ४५४टी।।
	※ सम्यक्त्वं सामान्यबोधो वा ।	।।अ.सा.तृ. ११४टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	※ वस्तुबोधः ।	।।ल.वि.लोगहिआणं व्या.।।
	※ उपयोगभेद एव ।	।।ल.वि.सव्वन्नूणं व्या.।।
दाक्षिण्यपराः	※ परोपरोधबन्धुरधियः	।।हित. ३७५टी।।
दानम्	※ त्यागः ।	।।ध.र. ११टी।।
	※ दत्तं यदुपकाराय द्वयोरप्युपजायते । नातुरापथ्यतुल्यं तु तदेतद्विधिवन्मतम् ।। १२४ ।।	।।यो.बिं.।।
	※ स्वविभवातिसर्गरुपम् ।	।।यो.बिं. १२१टी।।
दान्तः	※ मनइन्द्रियदमनतः ।	।।अ.सा.प्र. ३१टी।।
	※ अन्तर्बहि-र्विषयविकारवर्जितः ।	।।अ.सा.पं. १५१टी।।
दिदृक्षा	※ अनिवृत्तकौतुकत्वेन बाह्यानर्थान्द्रष्टुमिच्छा ।	।।यो.बिं. ४५५टी।।
दिविषद्दुर्गतिः	※ आगामिनी भवे दिवि देवलोके सीदन्ति निवसन्तीति दिविषदो देवास्तेषां तेषु वा या दुर्गतिः किल्बिषिकदेवत्वरुपनीचत्वप्राप्तिः स्यात् ।	।।अ.सा.च. ५०टी।।
दिव्यज्ञानी	※ विमलकेवलालोकभास्करो भगवदर्हद् ।	।।हित. २४०टी।।
दीनः	※ परसुखं दृष्ट्वा दुखी दैन्यवान् वा ।	।।अ.सा.प्र. ३०टी।।
	※ सदैवाऽदृष्टकल्याणः ।	।।यो.बिं. ८७टी।।
	※ सदैवाऽदृष्टकल्याणदर्शी ।	।।यो. दृ. ७६टी।।
	※ क्षीणसकलपुरुषार्थशक्तिः ।	।।यो.बिं. १२३टी।।
दीनवृत्तयः	※ दीना दृश्यमाना श्रूयमाणा वाऽऽर्द्रहृदयानां दयोत्पादिनी वृत्तिश्चेष्टा येषां ते तथा ।	।।हित. १३टी।।
दीप्रादृष्टिः	※ प्राणायामवती दीप्रा, न योगोत्थानवत्यलम् । तत्त्वश्रवणसंयुक्ता, सूक्ष्मबोधविवर्जिता ।। ५७ ।।	।।यो. दृ.।।
दीर्घदर्शी	※ आढवइ दीहदंसी सयलं परिणामसुंदरं कज्जं । बहुलाभमप्पकेसं सलाहणिज्जं बहुजणाणं ।। २२ ।।	।।ध.र.।।
दीर्घायुषः	※ प्रवर्त्तमानारकानुमाने पुरुषायुषजीविनः ।	।।हित. ६३टी।।
दुःखम्	※ प्रतिकूलतया वेदनीयश्चित्तधर्मः कष्टमिति यावत् ।	।।अ.सा.च. १११टी।।
दुःखर्गभितवैराग्यम्	※ गृहेऽन्नमात्रदौर्लभ्यं लभ्यन्ते मोदका व्रते । वैराग्यस्यायमर्थो हि दुःखगर्भस्य लक्षणम् ।। ४३ ।।	।।अ.सा.द्वि.।।
दुःखार्त्तसत्वः	※ असातोद्वेवेजितजन्तुः ।	।।हित. ६७टी।।
दुराराधाः	※ दुःखेनाराध्यन्ते अभिमुखीक्रियन्ते इति दुराराधाः ।	।।हित. १३टी।।
दुर्गतिः	※ तिर्यङ्नारकादिरुपा ।	।।हित. ३५१टी।।
दुर्भिक्षम्	※ अवमम् ।	।।हित. १२४टी।।
दुर्मतिः	※ निचितरागादिदूषणै-र्दूषिता मति-र्यस्य स दुर्मतिः ।	।।अ.सा.च. ४९टी।।
दुर्विदग्धः	※ ज्ञानमदभृत्पंडितमन्यः ।	।।अ.सा.ष. १९४टी।।
	※ विपरीतशास्त्रपल्लवग्राहिणः ।	।।उप.मा.(सि.) ४९० टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
दुष्प्रणिधान-आशातना	* रागेण व दोसेण व, मोहेण व दूसिया मणोवित्ती । दुप्पणिहाणं भण्णइ, जिणविसए तं न कायव्वं ।।८४।।	।।संबोध.प्र.देव अधि.।।
द्वन्द्वसहिष्णुता	* निरुपक्रमक्लिष्टकर्मोदयापादितानामिष्टवियोगानिष्टसंप्रयोगादीनां व्यसनानां सम्यक्सहनभावः ।	।।यो.बिं. ५३टी।।
दृष्टम्	* प्रत्यक्षप्रमाणम् ।	।।अ.सा.च. ८२टी।।
	* अशेषप्रमाणोपलब्धम् ।	।।ल.वि.नमो.जिअ. व्या.।।
दृष्टिः	* जिनोक्तिषु रुच्यात्मकं सम्यग्दर्शनम् ।	।।अ.सा.द्वि. ६३टी।।
	* बोधलक्षणाऽष्टधा भवति ।इमा मित्रा, तारा, बला, दीप्रा, स्थिरा, कान्ता, प्रभा, परा च । तत्राऽवन्ध्य (स्थिरादि) सद्दृष्टिहेतुत्वेन मित्रादिदृष्टीनामऽपि सत्वादिति ।	।।यो.दृ. १५टी।।
	* सच्छ्रद्धासङ्गतो बोधो, दृष्टिरित्यभिधीयते । असत्प्रवृत्तिव्याघाता - त्सत्प्रवृत्तिपदावहः ।। १७ ।।	।।यो.दृ.।।
	* सच्छ्रद्धासङ्गतो बोधो दृष्टिः । दर्शनं दृष्टिरिति कृत्वा निष्प्रत्यपायतया शास्त्रा-विरुद्धप्रवृत्तिपदावहोऽवेद्यसंवेद्यपदपरित्यागेन वेद्यसंवेद्यपदप्रापक इत्यर्थः ।	।।यो.दृ. १७टी।।
	* दर्शनम् ।	।।ध.र. १८टी।।
दृष्टेष्टार्थाविरोधी	* दृष्टः सर्वनयवीक्षित इंद्रियादिप्रत्यक्षोऽशेषव्यवहारः इष्टश्च स्वर्गमोक्षादिगतो नैश्चयिकवस्तुस्वरुपसर्वज्ञागमानुमानादिगम्यश्च तादृशौ यावार्थौ पदार्थौ तयो-र्विषयेऽविरोधी विरोधी व्यभिचारी न भवतिः यः स तथा ।	।।अ.सा.च. ८२टी।।
देवः	* इष्टदृष्टोऽर्हदादिः ।	।।हित. २९०टी।।
देशः	* एगस्स भूमिवइणो नयरस्स व जो हविज्ज पडिबद्धो । भूभागः सो देसो तस्स विरुद्धं तु पडिकुलं ।।८३२२ ।।	।।हित.।।
देशना	* वस्तुप्रज्ञापना मातृकापदत्रयोद्घाटरुपा ।	।।यो.बिं. ४२८टी।।
	* समुत्पन्नविमलकेवलस्यास्य (जिनस्य)सुरासुरनरनिकरविराजितायां समव-सरणसंसदि सर्वभाषापरिणामिण्या योजननिहारिण्या पञ्चत्रिंशद्गुणोपेतया गिरा भव्यलोकोपकृतये धर्म्मकथनम् ।	।।हित. ३टी।।
देशविरतिः	* पाणिवहाईयाणं पावट्ठाणाण देसपडिसेहो । देसविरइ त्ति समणोवासगधम्मु त्ति सा होइ ।। ४११ ।।	।।हित.।।
देशविरतिपरिणामः	* जिनपूजा-सत्कारयोः करणलालस खल्वाद्यो देशविरतिपरिणामः,औचित्य-प्रवृत्तिसारत्वेन ।	।।ल.वि.अरिहंत चेइ. व्या.।।
औचित्यप्रवृत्तिः	* निजावस्थाया आनुरुप्येण या प्रवृत्तिः चेष्टा सा ।	।।ल.वि.अरिहंत चेइ. व्या.।।
देश-सर्वविरतश्रावकः	* देसे सड्ढो बारस-वयजुत्तो गिहिपसत्तवावारो । सव्वे पडिमाभिग्गहनिरओ णिद्धूयपावरओ ।।१०।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
देशावगाशिकव्रतम्	* पुव्विं दिसिवयमाणं, जं विहियं जम्मपभिइ देसिक्कं । तं चेव मुहुत्तमित्तं, जहन्नओ सव्ववयमाणं ।।११९।। देसावगासियं पुण, दिसिपरिमाणस्स निच्चसंखेवो । अहवा सव्ववयाणं, संखेवो पइदिणं जो उ ।।१२२।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	※ दिसिवयगहियस्स दिसापरिमाणस्सेह पइदिणं जं तु । गमणपरिमाणकरणं बीयं सिक्खावयं एयं ।। ४३७ ।।	।।हित.।।
देहः	※ संयमाधारः ।	।।हित. ३४४टी।।
दैवम्	※ दैवं नामेह तत्त्वेन कर्मैव हि शुभाशुभम् । तथा पुरुषकारश्च स्वव्यापारो हि सिद्धिदः ।। ३१९ ।।	।।यो.बिं. ।।
दोषशतमूलजालम्	※ दुष्यते आत्मा एभिरिति दोषा रागादयः प्राणिवधादयो वा, तेषां शतानि, तेषां मूलं कारणं चासौ जालं च मत्स्यबन्धजालवत् तद् बन्दहेतुत्वाद्दोष-शतमूलजालम् ।	।।उप.मा.(सि.) ५१ टी।।
दोषाः	※ मिथ्यात्वाविरतिक्रोधादिपापव्यापाराः ।	।।अ.सा.च. १५३टी।।
	※ मदनमोहादयः सर्वविरतिप्रतिबंधकाः ।	।।अ.सा.पं. २७टी।।
	※ दूषयन्तीति दोषाः रागादयः ।	।।यो.श. ५२टी।।
	※ दुष्टव्यापाराः ।	।।ध.र. १२०टी।।
	※ क्रोधादयः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१५ टी।।
द्रढधर्मरागरक्ता	※ धर्मे दुर्गतिप्रपतत्प्राणिगणधारणक्षमे रागः, अयमेव तत्त्वमिति प्रत्ययः, तेन रक्ताः, आमञ्जमनुप्रविश्य तन्मयतामाऽऽपादितेति ।	।।हित. १२टी।।
द्रव्यप्राणाः	※ द्रव्येणाप्रधानभावेन प्राणा जीवितविशेषाः ।	।।अ.सा.ष. ५५टी।।
द्रव्य-भावलेश्ये	※ तत्थ परिणामजणिया, सिलेसदव्वप्पकम्मगयभावा । कण्हाइ दव्वसइ वा, फलिहस्सिव दव्वओ अप्पा ।।२।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
द्रव्यम्	※ द्रवति तांस्तान् पर्यायान् गच्छतीति द्रव्यम् ।	।।अ.सा.च. ३९टी।।
	※ गुणपर्यायभाजनं वस्तु ।	।।अ.सा.ष. ९८टी।।
द्रव्यतीर्थम्	※ यत्र भगवतामर्हतां जन्मदीक्षाज्ञानसमवसरणनिवार्णादि भवति।	।।हित. २५टी।।
द्रव्यलेश्या	※ कण्हाइदव्वजोयण, फलिहस्सिव अप्पणो य परिणामो । जायइ कज्जपवित्ती, दव्वओ सा भवे लेसा ।।२०।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
द्रव्यसाम-सम-सम्यगेकाः	※ महुरपरिणाम सामं, समं तुला सम्मखीरखंडजुई । दोरे हारस्स चिई, इगमेयाइं तु दव्वंमी ।।१०७।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
द्रव्यादिवादिनः	※ सर्वगतात्मवादिनो द्रव्यगुणकर्म्मसामान्यविशेषसमवायवादिनो वैशेषिकाः ।	।।ल.वि. सिव-मयल व्या.।।
द्रव्येन्द्रियम्	※ बाह्यनिर्वृत्तिसाधकतमकरणरुपं ''निर्वृत्त्युपकरणे द्रव्येन्द्रिय'' मिति वचनात् ।	।।ल.वि. चक्खुदयाणं व्या.।।
द्विजाः	※ लब्धदीक्षानामकद्वितीयजन्मनो मुनीनः ।	।।यो.बिं. ४४टी।।
द्विदलम्	※ जंमि उ पीलिज्जंते, नेहो नहु होइ बिंति तं वियलं । विदले वि हु उप्पन्नं, नेहजुयं होइ नो विदलं ।।८५।। उग्गमाणे विदलं, विदलं सव्वं च कट्ठदलयं च । निन्नेहं समदलयं, जं हुज्जा तं हवे विदलं ।।८६।। निन्नेह विदलसंभवमवि, तयपत्ताइसव्वमवि विदलं । जइ गोरसंमि पडइ, ता तसजीवाण उप्पत्ती ।।८७ ।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
द्वेषः	✻ द्विष्यतेऽनेनेति द्वेषः, द्वेषवेदनीयं कर्म, आत्मनःक्वचिदऽप्रीतिपरिणामापादनाद्, द्वेषणं वा द्वेषः द्वेषवेदनीयकर्मापादितो भावोऽप्रीतिपरिणाम एव ।	।।पंच सू.- प्र.सू.टी।।
	✻ अप्रीतिलक्षणो द्वेषः ।	।।यो.श. ५३टी।।
	✻ अनुरागविषयोपरोधिनि प्रतिहति-र्द्वेष इति ।	।।यो.श. ७०टी।।
	✻ द्वेषणं द्वेषः क्वचिदात्मनोऽप्रीतिपरिणामः ।	।।अ.सा.तृ. ३४टी।।
	✻ अप्रीत्यरुच्यादिपरिणामजा द्वेषक्रिया ।	।।अ.सा.पं. १२०टी।।
	✻ अप्रीतिस्वभावो द्विष्टः ।	।।अ.सा.ष. ४५टी।।

ध

धनम्	✻ गणिम-धडिम-मेयपरीक्ष्यलक्षणम् ।	।।हित. ४२३टी।।
धन्याः	✻ सुचरितसुकृताः ।	।।हित. १६६ टी ४६३टी।।
धर्मः	✻ धर्मस्तावद्रागादिमलविगमेन पुष्टिशुद्धिमच्चित्तमेव । पुष्टिश्च पुण्योपचयः, शुद्धिश्च घातिकर्मणां पापानां क्षयेण या काचिन्निर्मलता, तदुभयं च प्रणिधानादिलक्षणेन भावेनानुबन्धवद्भवति, तदनुबन्धाच्च शुद्धिप्रकर्षः संभवति । निरनुबन्धं च तदशुद्धिफलमेवेति न तद्धर्मलक्षणम् ।	।।यो.विं. १टी।।
	✻ केवलिप्ररुपितः श्रुतादिरुपो धर्मः ।	।।पंच सू.- प्र.सू.टी।।
	✻ पततो दुर्गतौ यस्मात्सम्यगाचरितो भवात् । प्राणिनो धारयत्येष तस्माद्धर्म इति स्मृतः ।। १ ।।	।।ध.र. १टी।।
	✻ दुर्गतौ पततः प्राणिणो धारयतीति धर्मः ।	।।ध.र. १टी।।
	✻ यथावस्थितमुक्तिमार्गः ।	।।ध.र. ११टी।।
	✻ हिताहितावबोधप्रधानः ।	।।ध.र. २०टी।।
	✻ श्रुतचारित्ररुपः ।	।।ध.र. ९०टी।।
	✻ अहिंसालक्षणः ।	।।हित. ४५टी।।
	✻ ऐहिकामुष्मिकसकलसुखनिबन्धनः ।	।।हित. १३९टी।।
	✻ दुर्गदुर्गतिनिपतत्प्राणिगणधारणक्षमोऽहिंसादिः ।	।।हित. २९०टी।।
	✻ धरइ पडंतं जो दुग्गईइ दक्खत्तसत्तसंघायं । सो इह वुच्चइ धम्मो तस्स विरुद्धं तु पुण ण इणमो ।। ३५१ ।।	।।हित.।।
	✻ सकलैहिकामुष्मिकसुखशाखिसन्दोहदोहदप्रतिमः ।	।।हित. ५०७टी।।
	✻ दुर्गतिपतदात्मधारणाद् धर्मः श्रुतचारित्ररुपः ।	।।उप.मा.(सि.) १६टी।।
	✻ गुणाधिकविषयप्रमोदसाध्यम् ।	।।उप.मा.(सि.) ६७टी।।
	✻ अहिंसादिलक्षणः ।	।।उप.मा.(सि.) २३१टी।।
	✻ सर्वज्ञोक्तोऽशेषजन्तुसूक्ष्मरक्षणाभिधायकः ।	।।उप.मा.(सि.) २३२टी।।
	✻ दुःखप्रचुरसंसारोच्छेदकः सर्वज्ञोक्तः ।	।।उप.मा.(सि.) २८८टी।।
	✻ सद्भावसाध्यः ।	।।उप.मा.(सि.) ३९३टी।।
	✻ सर्वजीवानामहिंसनरुप आत्मपरिणामः । निवृत्तिरुपात्मस्वभावः षड्जीवनिकायवधनिषेधाच्चारित्रधर्मो वा आत्मघातदुःखतुल्यपरघातदुःखबोधात्सामा-	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	यिकधर्मो वा ।	।।अ.सा.च. ७टी।।
	※ क्षमादिपरिणामरुपः ।	।।अ.सा.पं. ११४टी।।
	※ कर्तव्यतास्वभावः ।	।।अ.सा.ष. ३७टी।।
	※ श्रुतचारित्ररुपः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
	※ चेतःस्वाल्थ्यसाध्यः ।	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।
	※ दुर्गतौ प्रपन्तमात्मानं धारयतीति धर्मः । उक्तं च, दुर्गतिप्रसृताञ्जीवान् यस्माद् धारयते ततः । धत्ते चैतान् शुभे स्थाने तस्माद् धर्म इति स्मृत ।।१।।	।।ल.वि. चतुर्विंशति व्या.।।
धर्मजागरा	※ तत्त्वालोचनरुपा ।	।।पंच सू.-द्वि.टी।।
धर्मध्यानकाले लेश्या	※ हुंति कमविसुद्धाओ, लेसाओ पम्हपीयसुक्काओ । धम्मज्झाणोवगयस्स तिव्वमंदाइभेयाओ ।।७०।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानफलम्	※ हुंति सुभासवसंवर-विणिज्जरामरसुहाइ विउलाइं । झाणवरस्स फलाइं, सुहाणुबंधीणि धम्मस्स ।।९७।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानयोग्यकालः	※ कालो वि सुच्चिय जहिं, जोगसमाहाणमुत्तमं लहइ । न उ दिवसनिसावेलाइनियमणं झाइणो भणियं ।।३८।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानयोग्यक्रमः	※ झाणपडिवत्तिकमो, होइ मणोजोगनिग्गहाईओ । भवकाले केवलिणो, सेसाण जहासमाहीए ।।४४।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानयोग्यदेशः	※ तो जत्थ समाहाणं, होइ मणोवयणकायजोगाणं । भूओवरोहरहिओ, सो देसो झायमाणस्स ।।३७।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानयोग्यध्यातारः	※ सव्वप्पमायरहिया मुणओ खीणोवसंतमोहा य । झायारो नाणधणा, धम्मज्झाणस्स निद्दिट्ठा ।।६७।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानयोग्यालंबनानि	※ आलंबणाइ वायण-पुच्छणपरियट्टणाणुचिंताओ । सामाइयाइयाइं, सद्धम्ममावस्सयाइं च ।।४२।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानयोग्यासनः	※ जच्चिय देहावत्था, जिया ण झाणोवरोहिणी होइ । झाइज्जा तयवत्थो, ठिओ निस्सण्णो निविन्नो वा ।।३९।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानलिङ्गम्	※ आगमउवएसाणा-निसग्गओ जं जिणप्पणीयाणं । भावाणं सद्दहणं, धम्मज्झाणस्स तं लिगं ।।७१।। जिणसाहूगुणकित्तण-पसंसणादाणविणयसंपत्तो । सुयसीलसंजमरओ, धम्मज्झाणी मुणेयव्वो ।।७२।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मध्यानविरहेऽनुप्रेक्षा	※ झाणोवरमे वि मुणी, निच्चमनिच्चाइचिंतणापरमो । होइ सुभावियचित्तो, धम्मज्झाणेण जो पुव्विं ।।६९।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
धर्मबहुमानी	※ त्रिवर्गरुपपुरुषार्थचिंतायां धर्म्ममेव बहु मन्यते ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
धर्मबीजम्	※ धर्मकारणम् , तच्च प्रधानं मानुषत्वम् ।	।।यो. दृ. ८३टी।।
धर्मबीज-सत्प्रशंसादि	※ वर्णवाद- कुशलचित्त-उचितकृत्यकरणलक्षणम् ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
धर्मभ्रंशः	※ श्रुतचारित्रलक्षणधर्माच्चयवनम् सदाचारविलोपो वा ।	।।उप.मा.(सि.) ५० टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
धर्मयोगः	✻ वन्दनादिविषयो धर्मव्यापारो धर्मयोगः ।	।।यो. दृ. ३टी।।
धर्मरत्नम्	✻ जिणप्रणितो देशविरतिसर्वविरतिरुपःसमाचारः ।	।।ध.र. ५टी।।
धर्मरागः	✻ धर्माभिष्वङ्गः, सामग्रीवैकल्यात् तदकरणेऽपि चेतसोऽनुबन्धः, दरिद्रब्राह्मण-विशेषहविःपूर्णरागसमधिकः ।	।।यो.श. १४टी।।
	✻ परमार्थचिन्तारुपा ।	।।यो.बिं. ३०८टी।।
धर्मवरचतुरन्तचक्रवर्तिनः	✻ चत्वारो गतिविशेषा नारकतिर्यग्नरामरलक्षणाः । तदुच्छेदेन तदन्तहेतुत्वाच्चतुरन्तम् ,चतुर्भि-र्वाऽन्तो यस्मिंस्त-च्चतुरन्तं, कैः? दान-शील-तपो-भावनाख्यैर्धर्मैः, अन्तः प्रक्रमाद् भवान्तोऽभिगृह्यते, चक्रमिव चक्रमतिरौद्रमहामिथ्यात्वादिलक्षणभावशत्रुलवनात् । दानाद्यभ्यासादाग्रह-निवृत्त्यादिसिद्धेः। एतेन च वर्तन्ते भगवन्तः, तथाभव्यत्वनियोगतो वरबोधि-लाभादारभ्य तथा तथौचित्येन आसिद्धिप्राप्तेः एवमेव वर्तनादिति । तदेवमेतेन वर्तितुं शीला धर्म्मवरचतुरन्तचक्रवर्तिनः ।	।।ल.वि. धम्मवर. व्या.।।
धर्मसंयुक्तम्	✻ निरवद्यम् ।	।।उप.मा.(सि.) ८० टी।।
धर्मकथा	✻ स्वपरयोरनुग्रहाय यथावस्थितस्यार्हद्देशितस्यार्थस्यैहिकपूजासत्कार-श्लोकाद्यनभिषेणैकान्ततो निर्जरार्थं प्रथनम् ।	।।हित. ४८५टी।।
धर्मतीर्थम्	✻ धर्म एव धर्मप्रधानं वा तीर्थं धर्मतीर्थम् ।	।।ल.वि. चतुर्विंशति व्या.।।
धर्माचार्याः	✻ धर्मोपदेशसम्यक्त्वादिदायका गुरवः ।	।।हित. २९८टी।।
धर्माः	✻ विशेषाः ।	।।यो.बिं. ४६४टी।।
धर्मी	✻ द्रव्यरुपः ।	।।यो.बिं. ४६४टी।।
धर्मोचितः	✻ यः पापकर्मचिकीर्षाभावे युक्तायुक्तमालोचयति, स धर्मोचित इति ।	।।ध.र. १३टी।।
धान्यम्	✻ व्रीह्यादिसप्तदशविधम् ।	।।हित. ४२३टी।।
धारणम्	✻ अविस्मरणम् ।	।।ल.वि. सरणदयाणं व्या.।।
धारणा	✻ चित्तस्य देशबन्धलक्षणा ।	।।यो.दृ. १६२टी।।
	✻ प्रतिप्रत्तिर्यथास्वमत्यवस्थानमवधारणं च ।	।।हित. ८०टी।।
	✻ पूर्वापरगुणानां निरन्तरस्मृत्युपयोगः, तया च परार्थसाधनसमर्थत्वात् सिद्धियोगे साफल्यं भवति ।	।।अ.सा.तृ. ९१टी।।
	✻ अधिकृतवस्त्वविस्मृतिः । इयं चेह ज्ञानावरणीयकर्म्मक्षयोपशमसमुत्था अविच्युत्यादिभेदवती प्रज्ञातवस्त्वानुपूर्वीगोचरा चित्तपरिणतिः, एतद्बलात् स्थानादियोगप्रवृत्तस्य यथोक्तनीत्यैव निष्पद्यते योगगुणमालापुष्टिनिबन्ध-नत्वादिति ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
धारणाव्यवहारः	✻ गीयत्थेणं दिण्णं, सुद्धिं अवहारिऊण तह चेव । दिंतस्स धारणा तह, उद्धियपय धरणरुवा वा ।।७०।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
धार्म्मिकाः	✻ कामार्थयोर्गुणीभावेन केवलधर्म्मनिर्मितिरतयः ।	।।हित. ३५४टी।।
धीमान्	✻ ज्ञानी सुविचारयोगी ।	।।अ.सा.पं. ७२टी।।
	✻ कार्यपरिणामपर्यालोचकबुद्धिधनः ।	।।यो.बिं. ३९२टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	✻ अनुपहतबुद्धिः ।	।।यो. दृ. १०६टी।।
धीरः	✻ अक्षोभ्या बुद्धि-र्यस्य स ।	।।अ.सा.प्र. ४१टी।।
धीराः	✻ सत्त्वशालिनः ।	।।हित. ४७६टी।।
	✻ सत्त्ववन्तः ।	।।उप.मा.(सि.) २३९ टी।।
धृतिः	✻ मनःप्रणिधानम्, विशिष्टा प्रीतिः । इयमप्यत्र मोहनीयकर्मक्षयोपशमा-दिसंभूता रहिता दैन्यौत्सुक्याभ्यां, धीरगम्भीराशयरुपा, अवन्ध्यकल्याण-निबन्धवस्त्ववाप्त्युपमया, जिनधर्म्मचिन्तारत्नप्राप्तावपि विदित-तन्माहात्म्यस्य ''क इदानीं संसार'' इति तद्दुःखचिन्तारहिता सञ्जायत एवेयम्, उत्तमालम्बनत्वादिति ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
	✻ मनोवीर्यम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३८४ टी।।
	✻ येनकेनचिद् व्यसन-भोजनादिना निर्वाहमात्रनिमित्तेन संतोषः ।	।।यो.बिं. ५४टी।।
	✻ धर्मयोनिरुपा ।	।।यो. दृ. ३७टी।।
	✻ संतुष्टचित्तता व्रतस्थैर्यं वा ।	।।अ.सा.द्वि. ९४टी।।
	✻ चेतसः स्वास्थ्यम्, तया चातिचाराद्यनुत्थानहेतुत्वात् स्थिरयोगे साफल्यम् ।	।।अ.सा.तृ. ९१टी।।
धृतिमान्	✻ निष्प्रकम्पचित्तः ।	।।उप.मा.(सि.)१० टी।।
धैर्यः	✻ परैरक्षोभ्यभावलक्षणः ।	।।यो.बिं. २४६टी।।
धैर्यम्	✻ व्यसनोपनिपातेऽपि प्रतिज्ञातोऽविचलनम् ।	।।यो.बिं. ४१०टी।।
ध्यान-चित्तम्	✻ जं थिरमज्झवसाणं, तं झाणं जं चलं तयं चित्तं । तं हुज्ज भावणा वा, अणुपेहा वा अहव चिंता ।।२।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
ध्यानम्	✻ शुभालम्बनं चित्तं ध्यानमाहुर्मनीषिणः । स्थिरप्रदीपसदृशं सूक्ष्माभोगसमन्वितम् ।। ३६१ ।।	।।यो.बिं. ।।
	✻ स्थिरमध्यवसानं यत्तद्ध्यानं चित्तमस्थिरम् । भावना चाप्यनुप्रेक्षा चिन्ता वा तत्त्रिधा मतम् ।।८४।।	।।अ.सा.पं.।।
	✻ एकाग्रप्रणिधानं ज्ञेयम् ।	।।अ.सा.ष. १२३टी।।

न

नमस्करणम्	✻ आन्तरा प्रीतिः ।	।।उप.मा.(सि.) १५ टी।।
नयस्थानावतारी	✻ नया नैगमादयस्तान् स्थाने स्याद्वादमर्यादया यथास्थितवस्तुस्वरुपे मोक्षाराध्यत्वे च अवतारयति योजयतीत्येवं शीलं यस्य स तथा ।	।।अ.सा.तृ. ५१टी।।
नागराः	✻ जत्थ सयं निवसिज्जइ नयरे तत्थेव जे किर वसंति । ससमाणवित्तिणो ते नायरया नाम वुच्चंति ।। ३०५ ।।	।।हित.।।
नास्तिकः	✻ नास्त्यात्मेति वावदूकः ।	।।अ.सा.पं. १७५टी।।
निकाचिताः	✻ बन्धस्य प्रकर्षावस्थामाऽऽपन्नाः ।	।।हित. १९३टी।।
नित्यः	✻ अप्रच्युतानुत्पन्नस्थिरैकस्वभावः ।	।।अ.सा.च. २४टी।।
	✻ जिनागमे आत्मा पारिणामिकत्वेन कथञ्चिन्नित्योऽसंख्यातप्रदेशित्वेन चैतन्याकारत्वेन चावस्थितस्वरुपत्वादनुत्पन्नाविनष्टत्वाद्द्रव्यतो नित्यः ।	।।अ.सा.च. ३८टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	❋ अविनष्टानुत्पन्नस्वरुपतयाऽवस्थितः ।	।।अ.सा.च. ३९टी।।
नित्यमुनिवृषभाः	❋ स्थिरमुनिवृषभाः सुसाधवः ।	।।उप.मा.(सि.) १५२ टी।।
नित्यम्	❋ अप्रतिपाति ।	।।यो. दृ. १५४टी।।
	❋ शाश्वतं स्थिरमविनाशीति यावत् ।	।।अ.सा.च. १०२टी।।
निदानम्	❋ क्लिष्टकर्मबन्धहेतो- र्भवानुबन्धिनः संवेगशून्यस्यमहर्द्धिभोगगृद्धावऽध्यवसानस्य निदानत्वात् ।	।।पंच सू.-प्र.सू.टी।।
	❋ नितरां दायते-लूयते सम्यग्दर्शनप्रपञ्चबहलमूलजालो ज्ञानादिविषयविशुद्धविनयविधिसमुद्धुरस्कन्धबन्धो विहितावदातदानादिभेदप्रभेदशाखोपशाखाखचितो निरतिशयसुरनरभवप्रभवसुखसंपत्तिप्रसूनकीर्णोऽनभ्यर्णीकृतनिखिलव्यसनव्याकुलशिवालयशर्मफलोल्लसद् धर्म्मकल्पतरुरनेन सुरर्द्धयाद्याशंसापरिणामपरशुनेति निदानम् । द्वेषाभिष्वङ्गमोहगर्भं हि तत्, तत्र, द्वेषो= मत्सरः, अभिष्वङ्गः = विष्यानुरागो, मोहः= अज्ञानं ततस्ते द्वेषाभिष्वङ्गमोहाः, गर्भाः= अन्तरङ्गकारणं यस्य तत् तथा हिः यस्मात् तत् = निदानम् ।	।।ल.वि.चतुर्विंशति. व्या.।।
निन्दा	❋ सदसद्दूषणोद्घोषणरुपा ।	।।हित. ३४६टी।।
निभृतस्वभावाः	❋ शान्ततया संयमव्यापारवन्तोऽपि निर्व्यापारधर्माणः साधव इत्यर्थः ।	।।उप.मा.(सि.) ७९टी।।
निभृतानाहतनादसादरम्	❋ निभृत एकाग्रसमाधौ निश्चलोऽनाहतो निरंतरं ब्रह्मद्वारे श्रूयमाणो यो नाद ओँकाराद्यल्लेखात्मको ध्वनिस्तस्मिन् सादरं सबहुमानप्रेमपरम् ।	।।अ.सा.द्वि. ८३टी।।
निमित्तम्	❋ होराज्ञानादि ।	।।उप.मा.(सि.) ११५टी।।
निमित्तानि	❋ इष्टानिष्टसूचकानि शकुनादीनि सहकारिकारणानि वा ।	।।ल.वि.धम्मदेसयाणं व्या.।।
नियमः	❋ नियम्यते वशीक्रियते आत्मा तपसंयमाभ्यामिति नियमः ।	।।उप.मा.(सि.) १८०टी।।
	❋ नियम्यते कृतकालावधिं यावत्सेव्यते यः स तथा ।	।।अ.सा.च. १७टी।।
	❋ सदसदाचारप्रवृत्तिनिवृत्तिलक्षणः ।	।।ल.वि. सयं संबुद्धाणं व्या.।।
नियमिताः	❋ धर्मवन्तः ।	।।उप.मा.(सि.) २८१टी।।
निरञ्जनम्	❋ निर्गतमञ्जनं समग्रकर्मलेपो यस्मात् स ।	।।अ.सा.पं. ६२टी।।
निरवनामः	❋ गुरुष्वप्यप्रणतिप्रवणः ।	।।उप.मा.(सि.) २७टी।।
निरारम्भजनम्	❋ साधुलोकम् ।	।।ध.र. ६५टी।।
निरालंबं ध्यानम्	❋ स्वात्मन्येव व्याप्तं बहिर्विषयवर्जितम् ।	।।अ.सा.स. १६टी।।
निरावरणम्	❋ निर्गतान्येकान्ततः प्रलीनान्यावरणानि घातिकर्म्मचतुष्टयलक्षणानि यस्य तन्निरावरणम् ।	।।हित. ९८टी।।
निराशंसः	❋ परित्यक्तास्थाबुद्धिः ।	।।ध.र. ७६टी।।
	❋ ऐहिकपारत्रिकाशंसाविप्रमुक्तः ।	।।ध.र. ११७टी।।
निरुद्धं चित्तम्	❋ त्यक्तबहिर्विषयमात्मन्येवागतम् ।	।।अ.सा.स. ३टी।।
	❋ उपरतविकल्पवृत्तिकमवग्रहादिक्रमच्युतं शुद्धम् । आत्मारामामुनीनां भवति निरुद्धं सदा चेतः ।।८।।	।।अ.सा.स.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
निरुपकारी	❋ कृतघ्नः ।	।।उप.मा.(सि.) २७ टी।।
निरुपसर्ग्गः	❋ मोक्षः, जन्माद्युपसर्गाभावेन ।	।।ल.वि. अरिहंत चे. व्या.।।
निर्ग्रंथ-निर्ग्रंथः	❋ गंथो मिच्छत्तधणाइओ मोहाओ निग्गओ जो सो । उवसामओ य खवगो, दुहा नियंठो वि पंचविहो ।।२४८।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
निर्ग्रन्थाः	❋ सबाह्याभ्यन्तरग्रन्थरहिताः ।	।।हित. १२०टी।।
निर्जरा	❋ भवभूरुहबीजभूतकर्म्मणां जरणात् सकामाकामभेदाद् द्विधा निर्जरा ।	।।हित. १५टी।।
	❋ कर्मपरिशाटना ।	।।अ.सा.प्र. ३५टी।।
निर्दयत्वम्	❋ अनार्द्रत्वम् ।	।।हित. ३५५टी।।
निर्दोषम्	❋ रागादिदोषविकारै-र्वर्जितं निर्विकारमिति यावत् ।	।।अ.सा.पं. ४४टी।।
निर्ममाः	❋ निर्गता ममेति बुद्धि-र्येभ्यस्ते निर्ममाः ।	।।उप.मा.(सि.) ३८९टी।।
निर्वृत्तिः	❋ आकारः, सा च बाह्या अभयन्तरा च । तत्र बाह्या अनेकप्रकारा, अभ्यन्तरा पुनः क्रमेण श्रोत्रादीनां कदम्बपुष्प-धान्यमसूरअतिमुक्तकपुष्पचन्द्रिकाक्षुरप्र नानाकारसंस्थाना ।	।।ल.वि. चक्खुदयाणं व्या.।।
निर्वेदः	❋ नैर्गुण्यपरिज्ञानेन भवचारकाद्विरक्तता ।	।।यो.विं ८टी।।
	❋ भवादावौदासिन्यम् ।	।।अ.सा.तृ. ९०टी।।
	❋ संसारौदासीन्यं वैराग्यमिति यावत् ।	।।अ.सा.च. ५८टी।।
निर्वेदनी कथा	❋ निर्वेदं नीयते यया कथया कामभोगेषु सा निर्वेदनी । यस्याः स्त्रीशरीराद्य-शुचित्वकामभोगादिबीभत्सत्वपरिणामदारुणत्वादिश्रवणेन निर्विण्णः परित्यज्य विषयान् निस्सङ्गः सिद्धिवध्वाराधनसज्ञः प्रवर्त्तत इत्येवंरुपा कथा ।	।।हित. ४७२टी।।
निवृत्ताधिकारा प्रकृतिः	❋ व्यावृत्तपुरुषाभिभवलक्षणव्यापारा सत्त्वरजस्तमोलक्षणा ज्ञानावरणादिकर्म्माणि ।	।।ल.वि. बोहिदयाणं व्या.।।
	❋ व्यावृत्तपुरुषाभिभवप्रकृतिः ।	।।यो.बिं. २०१टी।।
निवृत्ति	❋ मोक्षसुखं परभाववर्जनरुपा सुस्थिति वा ।	।।अ.सा.द्वि. ९५टी।।
निश्चयः	❋ जीवस्य परमनिरञ्जनभावमयशुद्धसत्तावलंबनं द्रव्यत्वमात्राश्रयणम् ।	।।अ.सा.द्वि. ७१टी।।
निश्चयः	❋ उपचारपरिहारः ।	।।यो.बिं. ३६८टी।।
	❋ कर्तव्यैकाग्रपरिणामः ।	।।यो.बिं. ४१०टी।।
निश्चयनयः	❋ अन्तस्तत्त्वनिरुपणाभिप्रायः ।	।।उप.मा.(सि.) ५१२ टी।।
निश्चयनयम्	❋ भावरुपम् ।	।।हित. ४०४टी।।
निश्चियनयमतम्	❋ परमार्थनयाभिप्रायः। -	।।ल.वि. लोगुत्तमाणं व्या.।।
निश्रा	❋ नितरां तदाज्ञाप्रधानत्वेन आश्रयणं निश्रा ।	।।अ.सा.द्वि. ७५टी।।
निष्फलारंभसंगतः	❋ निष्फलो निष्प्रयोजन आरंभोऽनुचितादररुपो जीवहिंसादिकरणरुपो वा तस्मिन् संगतो निःशूकतया प्रवृत्तो यः स तथा ।	।।अ.सा.प्र. ३०टी।।
निसर्गजं (सम्यक्त्वम्)	❋ निसर्गजं निसर्गः स्वभावोऽनुपदेशस्तस्माज्जातं सम्यक्त्वम् ।	।।अ.सा.प्र. ४४टी।।
निसर्गमिथ्यात्वम्	❋ दीनो निसर्गमिथ्यात्व-स्तत्त्वातत्त्वं न बुध्यते ।	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	सुन्दरासुन्दरं रुपं, जात्यन्ध इव सर्वथा ।।११।।	।।संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.।।
निसर्गरुचिः	✻ कश्चिल्लघुकर्मा क्षयोपशमपाटवात्स्वयमेवोक्ततत्त्वाभिलाषी भवति, स निसर्गरुचिः ।	।।अ.सा.च. ४टी।।
निह्नवाः	✻ निह्नुवते जिनवचनमन्यथा भाषन्ते ये ते निह्नवाः ।	।।अ.सा.च. ५०टी।।
नीतिः	✻ उत्सर्गापवादरुपः शुद्धसंयमोपायः ।	।।ध.र. ८०टी।।
	✻ परमार्थचिन्तारुपा ।	।।यो. बि. ३०८टी।।
नीत्युपार्जितम्	✻ स्वामीमित्रद्रोहविश्वस्तवञ्चनचौर्यदुरोदरादिपरिहारेण स्वकुलोचितवृत्त्या न्यायोपात्तम् ।	।।हित. १५४टी।।
नीललेश्या	✻ मायादंभे कुसलो, उक्कोडालुद्धचवलचलचित्तो । मेहुणतिव्वाभिरओ, अलियपलावी य नीलाए ।।१५।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
नैःश्रेयसधर्म्माः	✻ निःश्रेयसफलानां सम्यदर्शनादिधर्म्माः ।	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।
नैमित्तिकः	✻ त्रिकालविषयलाभालाभादिप्रतिपादकं शास्त्रम्, तद् वेत्ति अधीते वा नैमित्तिकः ।	।।हित. २५टी।।
नैर्गुण्यलब्धिः	✻ जरामरणादिव्यसनबहुलतयाऽसारतापरिज्ञानम् ।	।।यो.बिं. ३४१टी।।
नौबोद्रः	✻ यो हि जलधौ नावं भित्त्वा लोहकीलकं गृहणाति मूर्खतया तद्वद् द्रष्टव्यः, संयमनौभङ्गे गृहीततपोऽयःकीलकस्याऽपि भवजलधौ निमज्जनाद् व्यर्थं तद्ग्रहणमिति ।	।।उप.मा.(सि.) ५०९टी।।
न्यायः	✻ शास्त्रसिद्धदृष्टान्तः ।	।।ल.वि. आइगराणं व्या.।।
	✻ युक्तियुक्तः ।	।।ल.वि. सयंसंबुद्धाणं व्या.।।
न्यायतन्त्रसिद्धाः	✻ न्यायो = युक्ति, स एव तन्त्रम्= आगमः, तेन सिद्धाः= प्रतिष्ठिताः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।

प

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
पक्षः	✻ परिग्रहः परिकरः ।	।।ध.र. २१टी।।
पक्षपातम्	✻ भावप्रतिबन्धम् ।	।।ध.र. ९१टी।।
पञ्चाङ्गप्रणिपातः	✻ दो जाणू दोण्णि करा, पंचमंगं होइ उत्तमंगं तु । संमं संपणिवाओ, णेओ पंचंगपणिवाओ ।।१।।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
पटुप्रज्ञाः	✻ विपुलशास्त्रार्थरहस्यनिस्यन्दकन्दलितचेतसः ।	।।हित. ४९४टी।।
पठनम्	✻ शोभनमऽध्ययनं स्वेनाऽऽत्मना वाऽध्यायः स्वध्यायः स्वाध्यायो वा ।	।।ध.र. ४३टी।।
पठितम्	✻ सूत्रस्य ग्रहणम् ।	।।उप.मा.(सि.) ६४ टी।।
पत्नी	✻ पतति यया वशीकृतः प्राणी दुःसहे दुर्गतिकष्टे सा पत्नी कान्ता ।	।।अ.सा.तृ. ४टी।।
पत्रं-पुष्पम्	✻ प्रवृत्तिस्तेषु चित्रा च पत्रादिसदृशी मता । पुष्पं च गुरुयोगादिहेतुसंपत्तिलक्षणम् । ।।७९।।	।।अ.सा.तृ.।।
पदज्ञानम्	✻ चैत्यवन्दनदण्डकविषयं श्रद्धायुक्तस्य क्रियास्तिक्यवतस्तेन प्रकारेणोच्चार्य-माणस्वरसम्पन्मात्रादिशुद्धस्फुटवर्णानुपूर्वीलक्षणेन अभ्रान्तं पदज्ञानं भवति ।	।।यो.विं. ११टी।।
पदम्	✻ पदनात् पदमाऽऽशयस्थानम् ।	।।यो. दृ. ७४टी।।
पद्मलेश्या	✻ सत्तणुकंपो य थिरो, दाणं खलु देई सव्वजीवीणं । अइकुसलबुद्धिमंतो, धिइमंतो पम्हलेसाए ।। १८।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
परतत्त्वम्	✻ संसारातीततत्त्वं निर्वाणसंज्ञितम् ।	।।यो. दृ. १२९टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
परतीर्थिकाः	* शाक्यादयः ।	।।उप.मा.(सि.) २३७ टी।।
परतीर्थिप्रशंसा	* साङ्ख्य-शाक्य-कापिलादयस्तीर्थिनो दर्शनिनः, तेषां प्रशंसा तीव्रतपोध्यानमौनकायक्लेशादिगुणगणानां प्रीत्युत्कर्षेण वा सर्वत्र माध्यस्थ्यं मे प्रथतामिति धिया वा उपवर्णनं परतीर्थिप्रशंसा ।	।।हित. २३टी।।
परपरिवादम्	* आत्मव्यतिरिक्तावर्णवादम् ।	।।उप.मा.(सि.) ६९ टी।।
परममुनिशासनम्	* वीतरागवचनम् ।	।।पंच सू.- तृ.सू.टी।।
परमसंविग्नः	* लब्धिपूजाख्यात्याद्याशयरहितः ।	।।यो.श. ७८टी।।
परमात्मा	* शुद्धब्रह्मचैतन्यमूर्तिः ।	।।अ.सा.स. २०टी।।
	* ज्ञानं केवलसंज्ञं योगनिरोधः समग्रकर्महतिः । सिद्धिनिवासश्च यदा परमात्मा स्यात्तदा व्यक्तः ।।२४।।	।।अ.सा.स.।।
परमानन्दसुखालसाः	* परमः सर्वोत्कृष्टः, सर्वैः स्वांशैः परिपूर्णत्वात् स्वाभाविकत्वाच्च, स चासावानन्दः स्वब्रह्मस्वरुपानुभवजनित आह्लादस्तदात्मको यो रसः परमनिवृत्तिरुपसंतुष्टिस्तेन आलसा आ समन्ताल्लसन्ते विराजन्ते ये ते ।	।।अ.सा.द्वि. ९७टी।।
परमार्गदर्शनानि	* कुदर्शनमार्गकथनानि ।	।।उप.मा.(सि.) ३२० टी।।
परम्परानुग्रहकराः	* परम्परया= व्यवधानेनाऽनुग्रहकरा = उपकारकराः कल्याणयोग्यतालक्षणो हि जीवानां स्वपरिणाम एव क्षायोपशमिकादिरनन्तरमनुग्रहहेतुः, तद्धेतुतया भगवन्तः परम्परानुग्रहकराः, अथवा परम्परया= अनुबन्धेन स्वतीर्थानुवृत्तिकालं यावत् सुदेवत्वसुमानुषत्वादिकल्याणलाभलक्षणया वाऽनुग्रहकरा तीर्थकरा इति ।	।।ल.वि. तित्थयराणं व्या.।।
परलोकप्रस्थिताः	* संयमोनमुखतया परत्र हिताभ्युद्यताः ।	।।उप.मा.(सि.) ५३९ टी।।
परलोकभयम्	* विजातीयात्तिर्यग्देवादेः सकाशान्मनुष्यादीनां यद्भयं तत् परलोकभयम्	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।
परलोकमार्गः	* परः प्रधानो लोको मोक्षस्तस्य मार्गो ज्ञानादिरुपः परलोकमार्गः ।	।।ध.र. ६९टी।।
परहितनिरतः	* परहियनिरओ धन्नो सम्मं विन्नायधम्मसब्भावो । अन्नेवि ठवइ मग्गे निरीहचित्तो महासत्तो ।। २७ ।।	।।ध.र.।।
परहितार्थकारी	* अन्येषां हितानऽर्थान् प्रयोज़नानि कर्तुं शीलं यस्य स परहितार्थकारी ।	।।ध.र. ७टी।।
परा जिज्ञासा	* विशेषवती ज्ञातुमिच्छा ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
पराक्रमः	* वीर्यविशेषवृद्ध्या अपूर्वकरणम् ।	।।ल.वि. मग्गदयाणं व्या.।।
परा दृष्टिः	* समाधिनिष्ठा तु परा , तदासङ्गविवर्जिता । सात्मीकृतप्रवृत्तिश्च, तदुत्तीर्णाशयेति च ।। १७८ ।।	।।यो. दृ.।।
परावर्तनम्	* पूर्वाधीतस्यैव सूत्रादेरविस्मरणं निर्जरानिमित्तमभ्यासकरणम् ।	।।हित. ४८५टी।।
परावृत्तिः	* पूर्वाधीतस्य पुनः पुनरुद्वर्तनम् ।	।।अ.सा.पं. ११४टी।।
परिणतबुद्धिः	* परिपक्वमतिः परिणामसुंदरमतिः ।	।।ध.र. २४टी।।
परिणामः	* अवस्थितस्यैवाऽवस्थान्तरप्राप्तिः ।	।।यो.बिं. ४८२टी।।
परिछिन्नम्	* मिन्नं चुप्पडलोणाइ रयणवत्थाइ परिछिन्नं ।	।।हित. ४२३टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
परिशुद्धः	* प्रणिधानाद्याशयविशुद्धिमान्, अनीदृशस्य द्रव्यक्रियारुपत्वेन तुच्छत्वात् ।	।।यो.विं १टी।।
परिशुद्धाज्ञायोगः	* त्रिकोटिपरिशुद्धाज्ञानुसारि ।	।।यो.श. २७टी।।
परिठापना	* अतिरिक्ताऽशुद्धभक्तपानोपकरणादीनां विधिना त्यागः ।	।।उप.मा.(सि.) ३७९ टी।।
परिहारिकसंयत-चारित्रम्	* परिहरइ जो विसुद्धं, पंचजामं अणुत्तरं धम्मं । तिविहेण फासयंतो, परिहारियसंजओ स खलु ।।२५९।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
परोपकारः	* यद् धनधान्यादिप्रदानविपदुद्धरणप्रभृतिभिः परेषामुपकरणं स परोपकारः ।	।।हित. २४०टी।।
परोपकारिणः	* अनुपकृता अपि प्रकृतिपरोपकृतिवत्सलमनसः ।	।।हित. ३७५टी।।
पर्यायाः	* परिणामा उत्पादव्ययस्वरुपा भावाः ।	।।अ.सा.ष. ५५टी।।
	* उदात्तादयोऽनुवृत्तिरुपाः पररुपाभवनस्वभावाश्च व्यावृत्तिरुपाः ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
पश्चात्कृतविषयम्	* आरुढपतितगोचरम्, पश्चात्कृतो व्यस्तपातितः स्वकर्म्मभिरेव ज्ञानदर्शन-चारित्रेभ्य इति पश्चात्कृतः, तद्विषयं तदुद्देशभणितम् । पश्चात्कृतो हि गीतार्थगुर्वाद्यसद्भावे गुरुमुखान्मयेदमिदमाकर्णितमिति धर्मार्थिने जनाय किञ्चिदुपदिशति ।	।।हित. ११५टी।।
पश्चात्कृत्	* पच्छाकडिति जेण य चरणं पच्छाकडं कयं रम्मं । उक्खित्ता गिही जाओ ससिहो भिक्खइ अभज्जो य ।।३३२।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
पांडित्यम्	* पंडा तत्त्वानुगा बुद्धिः संजाताऽस्येति पंडितो बुद्धिमान् तस्य भावः कर्म वा पांडित्यं नैपुण्यम् ।	।।अ.सा.प्र. १टी।।
पात्रम्	* दायकलोकरक्षाकरम् ।	।।यो.बिं १२१टी।।
	* उचितग्राहकम् ।	।।ध.र. ९७टी।।
पापम्	* द्रोहाभिसन्धिलक्षणम् ।	।।उप.मा.(सि.) १७५ टी।।
	* पायइ सोयइ पुण्णं, पांसइ गुंडेइ जीववत्थं वा । पावसद्दस्स अत्थो, णिज्जुत्तिपएहि विण्णेओ ।।१७।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
पापश्रमणः	* कुत्सितयतिः ।	।।ध.र. १३७टी।।
पामरः	* धर्मधूर्तः खल इति यावत् ।	।।अ.सा.च. १५८टी।।
पारगताः	* पारं= पर्यन्तं संसारस्य प्रयोजनव्रातस्य वा गताः पारगताः ।	।।ल.वि. सिद्धाणं व्या.।।
पाराञ्चितकम्	* पारमन्तं प्रायश्चित्तानां, तत उत्कृष्टतरप्रायश्चित्ताभावात् । अपराधानां वा पारमञ्चति गच्छतीत्येवंशीलं पाराञ्चितं, तदेवपाराञ्चितकम् । तच्च महत्यपराधे लिङ्गकुलगणसङ्घेभ्यो बहिःकरणम् ।	।।हित. १९०टी।।
पाराञ्चितप्रायश्चित्तम्	* पारंचियमावज्जइ, सलिंगनिवभारियाइसेवाहिं । अव्वत्तलिंगधरणे, बारस वरिसाइं सूरीणं ।।५४।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
पारिठापनिका समितिः	* उच्चारं पासवणं, खेलं सिंघाणजल्लियं । आहारं उवहिं देहं , अन्नं वा वि तहाविहं ।।१६।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
	* उच्चार-पासवण-खेल-जल्ल-सिंघाणाए य पाणिविही । सुविवेइए पएसे, निसिरंतो होइ तस्समिओ ।।२९९।।	।।उप.मा.(सि.)।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* मलजलखेलाईयं सुप्पडिलेहियपमज्जियपएसे । जयणाइ वोसिरावणपुव्वं, निसिरंति तस्समिया ।। ४८३ ।।	।।हित.।।
पार्श्वस्थः	* पार्श्वे ज्ञानादीनां तिष्ठतीति पार्श्वस्थः ।	।।उप.मा.(सि.) ३५३ टी।।
	* ज्ञानादिपार्श्ववर्ती ।	।।उप.मा.(सि.) ३८७ टी।।
पार्श्वस्थः	* सो पासत्थो दुविहो, सव्वे देसे य होइ नायव्वो । सव्वंमि नाणदंसणचरणाणं जो उ पासम्मी ।।९।। देसम्मि य पासत्थो, सिज्जायरभिहडरायपिंडं च । नीयं च अग्गपिंडं, भुंजइ निक्कारणे चेव ।।१०।। कुलनिस्साए विहरइ, ठवणकुलाणि य अकारणे विसइ । संखडिपलोयणाए, गच्छइ तह संथवं कुणइ ।।११।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
पुण्यम्	* सातवेद्यादि शुभप्रकृतिबंधरुपम् ।	।।अ.सा.पं. ३टी।।
	* सुकृतराशेः फलं कार्यम् ।	।।अ.सा.ष. ६३टी।।
पुद्गलपरावर्तः	* औदारिकादिवर्गणाग्रहणमोक्षात्मकः ।	।।यो.बिं. ७४टी।।
पुमर्थः	* पुरुषस्यात्मनोऽर्थः कार्यं मोक्ष इत्यर्थः ।	।।अ.सा.तृ. १०७टी।।
पुरुषः	* पुरुषार्थसार्थसाधनपटुः पुमान् ।	।।हित. २३२टी।।
	* आत्मा ।	।।यो.बिं. ४५४टी।।
पुरुषकारः	* जीववीर्यशुद्धिः ।	।।यो.बिं. ३३७टी।।
पुरुषवरगन्धहस्तिनः	* पुरुषा वरगन्धहस्तिन इव गजेन्द्रा इव क्षुद्रगजनिराकरणादिना धर्म्मसाम्येन पुरुषवरगन्धहस्तिनः । यथा गन्धहस्तिनां गन्धेनैवतद्देशविहारिणः क्षुद्रगजा भज्यन्ते, तद्वदेतेऽपरचक्रदुर्भिक्षमारिप्रभृतयः सर्व एवोपद्रवगजा अचिन्त्यपुण्यानुभावतो भगवद्विहारपवनगन्धादेव भज्यन्त इति ।	।।ल.वि.पुरिस.गंध. व्या.।।
पुरुषवरपुण्डरीकाणि	* पुरुषा वरपुण्डरीकाणीव संसारजलासङ्गादिना धर्म्मकलापेन पुरुषवरपुण्डरीकाणि । यथा पुण्डरीकाणि पङ्के जातानि, जले वर्धितानि तदुभयं विहाय वर्तन्ते, प्रकृतिसुन्दराणि च भवन्ति, निवासो भुवनलक्ष्म्याः, आयतनं चक्षुराद्यानन्दस्य, प्रवरगुणयोगतो विशिष्टतिर्यङ्नरामरैः सेव्यन्ते, सुखहेतूनि च भवन्ति । तथैतेऽपि भगवन्तः कर्म्मपङ्के जाताः, दिव्यभोगजलेन वर्द्धिताः, तदुभयं विहाय वर्तन्ते, सुन्दराश्चातिशययोगेन, निवासो गुणसंपदां, हेतवो दर्शनाद्यानन्दस्य, केवलादिगुणभावेन भव्यसत्त्वैः सेव्यते, निर्वाण-बन्धनं च जायन्ते इति ।	।।ल.वि.पुरिस.पुण्ड. व्या.।।
पुरुषवस्तु	* पुरुषा एव ज्ञानादिगुणवसनयोगाद् वस्तु पुरुषवस्तु आयव्ययतुलनया गोचरो भवतीति गम्यते ।	।।उप.मा.(सि.) ३९५ टी।।
पुरुषसिहाः	* पुरुषाः सिंहा इव प्रधानशौर्यादिगुणभावेन ख्याताः पुरुषसिंहाः । ख्याताश्च (परमात्मनः) कर्म्मशत्रून् प्रति शूरतया, तदुच्छेदनं प्रति क्रौर्येण, क्रोधादीन् प्रति त्वसहनतया, रागादीन् प्रति वीर्ययोगेन, तपःकर्म्म प्रति वीरतया । अवज्ञैषां परीषहेषु, न भयमुपसर्गेषु, न चिन्तापीन्द्रियवर्ग्गे, न खेदः संयमाध्वनि, निष्प्रकम्पता सद्ध्यान इति ।	।।ल.वि पुरिससीहाणं व्या.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
पुरुषाः	❋ पुरि शयनात् पुरुषा आत्मान एव ।	।।हित. १४टी।।
पुरुषोत्तमाः	❋ पुरिशयनात् पुरुषाः = सत्त्वा एव, तेषां उत्तमाः = सहजतथाभव्यत्त्वादि-भावतः प्रधानाः पुरुषोत्तमाः ।	।।ल.वि. पुरिसुत्तमाणं व्या.।।
पुलाकनिर्ग्रंथः	❋ धन्नमसारं भन्नइ, पुलायसद्देण तेण जस्स समं । चरणं सो उ पुलाओ, लद्धीसेवाहि सो य दुहा ।।२४२।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
पुलाकलब्धिः	❋ यया चक्रवर्तिसैन्यमपि चूर्णीकर्तुं सामर्थ्यं भवति ।	।।अ.सा.द्वि. १०३टी।।
पुस्तकाः	❋ अक्षराधाराः ।	।।हित. १४७टी।।
पूजनम्	❋ गन्धमाल्यादिभिः समभ्यर्चनम् ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
पूर्वव्युद्ग्रहमिथ्यात्वम्	❋ पूर्णः कुहेतुदृष्टान्तैर्न तत्त्वं प्रतिपद्यते । मण्डलश्चर्मकारस्य, भोज्यं चर्मलवैरिव ।।९।।	।।संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.।।
पूर्वसेवा	❋ योगप्रासादप्रथमभूमिकारुपा ।	।।यो.बिं. १०९टी।।
पृच्छा	❋ संशयनिवृत्तये विनिश्चित्यर्थं च सूत्रार्थयोः शंकितस्थानस्य गुर्वादिः सकाशात् पृच्छनम् ।	।।अ.सा.पं. ११४टी।।
पृथक्त्ववितर्कसविचार-शुक्लध्यानम्	❋ उपायट्ठिइभंगाइ-पज्जवाणं जमेगदव्वंमी । नाणानयाणुसरणं, पुव्वगयसुयाणुसारेणं ।।८१।। सुवियारमत्थवंजण-जोगंतरओ तयं पढमसुक्कं । होइ पहुत्तवियक्कं, सवियारमरागभावस्स ।।८२।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
पृष्टमांसादनम्	❋ परोक्षे दोषोत्कीर्त्तनम् ।	।।हित. २९६टी।।
पौषधः	❋ आहार-ब्रह्मचर्यादिः ।	।।उप.मा.(सि.) २३४ टी।।
	❋ पोसं पुट्ठिं धम्मस्स धारिज्जइ तेण पोसहो भणिओ । पव्वंमि जो भत्तट्ठं सो पोसहोववासवयाणं ।।१२४।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
पौषधप्रतिमा	❋ पोसह चउव्विहं पि य, पडिपुन्नं सम्मं सो य अणुपाले । बंधाई अइयारे, पयत्तओ वज्जईमासु ।।९६।। पोसहकिरियाकरणं, पव्वेसु चउसु तहा सुपरिसुध्दं । जह भवभावपसाहगमणहं तह पोसहप्पडिमा ।।९७।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
पौषधव्रतम्	❋ आहारदेहसक्काराबंभवावारचागनिप्फन्नं । इह पोसहं ति वुच्चइ तइयं सिक्खावयं पवरं ।। ४३९ ।।	।।हित.।।
प्रकल्पयतिः	❋ प्रकल्पो निषीथाध्ययनम् तदुपलक्षितेन परिशीलितनिशीथादिग्रन्थेन तदभिज्ञगुरुजनाऽभिगृहीतेन वा यः ।	।।हित. ११४टी।।
प्रकृतिः	❋ अविद्या ।	।।अ.सा.च. १०४टी।।
प्रज्ञा	❋ श्रुतमेधाऽसंमोहसारा ।	।।यो. दृ. १०९टी।।
	❋ बहुबहुविधादिगहनविषयावबोधशक्तिः ।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
प्रज्ञापनीयः	❋ असद्ग्राहग्रहविकलः ।	।।ध.र. १०५टी।।
प्रज्ञापनीयत्वम्	❋ सद्बोधलम्पटत्वम् ।	।।ध.र. ७८टी।।
प्रणिधानम्	❋ वैराग्यादिधर्मकृत्येषु सोपयोगमनस्त्वेनैकाग्र्यम् ।	।।अ.सा.द्वि. ५०टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* हीनगुणद्वेषाभावपरोपकारवासनाविशिष्टोऽधिकृत धर्मस्थानस्य कर्तव्यतोपयोगः ।	।।यो.विं १टी।।
	* जिनानामेव भगवतां छद्मस्थकेवलिसिद्धत्वाद्यवस्थाऽनुस्मरणम् ।	।।हित. १६५टी।।
	* क्रियमाणायां क्रियायामेकाग्रत्वेन सोपयोग्यता ।	।।अ.सा.तृ. ६४टी।।
	* एकाग्रमनस्त्वम् ।	।।अ.सा.तृ.।।
	* विशुद्धभावनासारं तदर्थार्प्पितमानसम् । यथाशक्तिक्रियालिङ्गं, प्रणिधानं मुनि-र्जगौ ।।१।।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
प्रणिधानादयः	* प्रणिधान-प्रवृत्ति-विघ्नजय-सिद्धि-विनियोगाः, एते सर्वेऽपि कथञ्चित्क्रियारुपत्वेऽपि तदुपलक्ष्या आशयभेदाः ।	।।यो.विं १टी।।
प्रणिपातः	* पञ्चाङ्गनमनादिः ।	।।हित. २९८टी।।
प्रतिक्रमणम्	* स्वस्थानाद्यत्परं स्थानं प्रमादस्य वशाद्गतः । भूयोऽप्यागमनं तत्र प्रतिक्रमणमुच्यते ।। १ ।।	।।यो.बिं. ३९७टी।।
	* अतिचाराभिमुख्यपरिहारेण प्रतीपं क्रमणमपसरणं प्रतिक्रमणम्, तच्च मिथ्या- दुष्कृतसम्प्रयुक्तेन पश्चात्तापेन पुनरेवं न करिष्यामीति प्रत्याख्यानम् ।	।।हित. १९०टी।।
प्रतिपत्तिः	* अवकिलाप्तोपदेशपालना ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
प्रतिप्रच्छनम्	* मुग्धबुद्धितया प्रश्नः ।	।।उप.मा.(सि.) १५७ टी।।
प्रातिभज्ञानसंगतः	* मार्ग्गानुसारिप्रकृष्टोहज्ञानयुक्तः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
प्रतिमाप्रतिमा	* चउदिसि काउसग्ग-प्पडिमाकरणं तु इह भवे पडिमा । पुव्वुत्तसयलकिरियाजुत्तो वा जाव पणमासा ।।९८।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।। ।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।-
प्रतिरुपः	* प्रतिनियतं विशिष्टावयवरचनया रुपं यस्य स प्रतिरुपः प्रतिविभक्ताङ्गः, अनेन शरीरसम्पदमाह । प्रधानगुणयोगितया वा तद्गोचरबुद्धिजनकत्वात् -तीर्थकरादीनां प्रतिरुपः प्रतिबिम्बाकारः ।	।।उप.मा.(सि.)१० टी।।
प्रतिवादः	* परोपन्यस्तपक्षप्रतिवचनरुपः ।	।।यो.बिं. ६७टी।।
प्रतिसेवना	* निषिद्धाचरणा ।	।।उप.मा.(सि.) ४०४ टी।।
प्रतिसेवा	* [1]आउट्टिया उ तिव्वा [2]दप्पो पुण होइ वग्गणाईओ । विगहाइओ [3]पमाओ [4]कप्पो पुण कारणे करणं ।। १ ।।	।।ध.र. १०४टी।।
प्रत्यक्षम्	* चक्षुरादीन्द्रियम् ।	।।अ.सा.च. ६८टी।।
प्रत्ययः	* प्रतियते भाव्यर्थोऽस्मादिति ।	।।यो.बिं. २३१टी।।
प्रत्यात्मप्रधानवादिनः	* सत्त्वरजस्तमसां साम्यावस्था प्रकृतिः, सैव प्रधानं, ततः आत्मानमात्मानं प्रति प्रधानं वदितुं शीलं येषां ते प्रत्यात्मप्रधानवादिनो मौलिकसाङ्ख्याः ।	।।ल.वि. आइगराणं व्या.।।
प्रत्याहारः	* स्वविषयाऽसम्प्रयोगे स्वचित्तस्वरुपानुकारी चेन्द्रियाणां प्रत्याहारः । (योगसूत्र २-५४)	।।यो. दृ. १५४टी।।
प्रत्येकबुद्धलाभाः	* एकं वस्तु प्रति प्रत्येकम्, बोधो बुद्धम्, तस्य लाभो बुद्धलाभः, प्रत्येकं बुद्धलाभो येषां ते करकण्ड्वादयः ।	।।उप.मा.(सि.) १८० टी।।
प्रथमधर्म्मस्थानप्राप्तिः	* धर्म्मप्रशंसादिरुपा ।	।।ल.वि. धम्मसारहीणं व्या.।।
प्रधानम्	* मुख्यता ।	।।अ.सा.पं. २४टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
प्रबलाशीविषा	✻ प्रबलाऽत्युग्रा आशी दंष्ट्रा तस्यां विषमिव विषं विद्यते यस्यां सा, तथा शापमात्रप्रदानतो व्यापादनसमर्थेति यावत् ।	।।अ.सा.द्वि. १०३टी।।
प्रभा दृष्टिः	✻ ध्यानप्रिया प्रभा प्रायो नास्यां रुगत एव हि । तत्त्वप्रतिपत्तियुता, विशेषेण शमान्विता ।। १७० ।।	।।यो. दृ.।।
प्रभावना	✻ उत्सर्पणा ।	।।ध.र. ६७टी।।
	✻ प्रावचनिकप्रभृतयोऽष्टावपि स्वप्रभावेणैव प्रभवतो भगवच्छासनस्य देशकालौचित्येन यथायथं साहाय्यकरणात् प्रभावकाः, तेषां कर्म्म प्रभावना ।	।।हित. २५टी।।
प्रभावनाहेतुः	✻ तीर्थोन्नतिकारणम् ।	।।ध.र. ९टी।।
प्रमत्तम्	✻ विषयादिवाञ्छा ।	।।उप.मा.(सि.) ४७६ टी।।
प्रमदम्	✻ आन्तरं प्रीतिप्रकर्षम् ।	।।हित. २२८टी।।
प्रमाणम्	✻ प्रत्ययहेतुः ।	।।ध.र. ६९टी।।
	✻ प्रत्यक्षानुमानशाब्दादिकम् ।	।।अ.सा.च. २२टी।।
प्रमाता	✻ प्रकर्षेण मिनोति इयत्तामवधारयति यःस तथा ।	।।अ.सा.प्र. ८९टी।।
प्रमादः	✻ अनाभोगादिः ।	।।हित. ५१टी।।
	✻ विकथादि ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
प्रवचनकुशलः	✻ सुत्ते अत्थे य तहा उस्सग्गववायभाववववहारे । जो कुसलत्तं पत्तो पवयणकुसलो तओ छद्धा ।। ५२ ।।	।।ध.र.।।
प्रवचनम्	✻ प्रकृष्टं वचनं प्रवचनमाऽऽगमः ।	।।ध.र. ५२टी।।
	✻ द्वादशाङ्गं गणिपिटकम् ।	।।हित. २५टी।।
	✻ तीर्थं चातुर्वर्णसङ्घरुपमागमरुपं च ।	।।उप.मा.(सि.) १२ टी।।
	✻ सर्वज्ञागमः ।	।।उप.मा.(सि.) ३९२ टी।।
	✻ प्रकृष्टं सकलदोषवर्जितं यथावस्थितवस्तुस्वरुपाभिधायि यद् वचनमागमः ।	।।अ.सा.च. ३८टी।।
प्रवरः	✻ प्रधानो निर्मिथ्य इति भावः ।	।।ध.र. १२०टी।।
प्रवर्तकः	✻ तवसंजमजोगेसु, जो जोगो तत्थ तं पवत्तेइ । असुहं च निवत्तेइ, गणतत्तिल्लो पवित्तीओ ।। १९१ ।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
प्रवृत्तचक्रयोगिनः	✻ प्रवृत्तचक्रास्तु पुन–र्यमद्वयसमाश्रयाः । शेषद्वयार्थिनोऽत्यन्तं, शुश्रूषादिगुणान्विताः ।। २१२ ।।	
	✻ आद्यावश्चकयोगाप्त्या, तदन्यद्वयलाभिनः । एतेऽधिकारिणो योग–प्रयोगस्येति तद्विदः ।। २१३ ।।	।।यो. दृ.।।
प्रवृत्तिः	✻ चरमयथाप्रवृत्तकरणशुद्धिलक्षणा ।	।।ल.वि. मग्गदयाणं व्या.।।
प्रवृत्तियोगः	✻ अधिकृतधर्मस्थानोद्देशेन तदुपायविषय इतिकर्तव्यताशुद्धः शीघ्रक्रियासमाप्तीच्छादिलक्षणौत्सुक्यविरहितः प्रयत्नातिशयः प्रवृत्तिः ।	।।यो.विं. १टी।।
	✻ प्रवृत्तिस्तु सर्वावस्थायां उपशमप्रधानं यथा स्यात्तथा यथाविहितस्थानादियोगपालनं वीर्यातिशयाद् यथाशास्त्रमङ्गसाकल्येन विधीमानं स्थानादि प्रवृत्तिरुपमित्यर्थः । प्रवृत्तिरुपं स्थानादियोगविधानं सातिचारत्वाद्बाधकचिन्तासहितं भवति ।	।।यो.विं. ६टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	※ सर्वत्र शमसारं तु, यमपालनमेव यत् । प्रवृत्तिरिह विज्ञेया, द्वितीयो यम एव तत् ।। २१६ ।।	।।यो. दृ.।।
प्रव्रज्या	※ जिनदीक्षा ।	।।ध.र. १११टी।।
	※ प्रवृत्तिलक्षणधर्मसन्यासरुपा, तस्याः ज्ञानयोगप्रतिपत्तिरुपत्वात् ।	।।यो. दृ. १०टी।।
	※ सद्विवेकात् सर्वसङ्गपरित्यागरुपा भागवती दीक्षा ।	।।उप.मा.(सि.) ४६६ टी।।
प्रशंसा	※ स्तुतिः ।	।।अ.सा.तृ. ७७टी।।
प्रशमः	※ क्रोधकण्डूविषयतृष्णोपशमः ।	।।यो.विं ८टी।।
	※ सामर्थ्ये सत्यपि कृतापराधेष्वपि क्षमा ।	।।अ.सा.तृ. ९०टी।।
प्रशस्तरागः	※ अरिहंतेसु य रागो, रागो साहुसु बंभयारीसु । एस पसत्थो रागो, अज्ञ सरागाण साहूणं ।।३३।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
प्रशान्तः	※ रागादिक्षयक्षयोपशमोपशमवान् ।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
प्रशान्तवृत्तिः	※ कषायादिविकारनिरोधरुपा ।	।।यो.बिं. २१४टी।।
प्रशान्तहृदयः	※ क्रोधाद्यस्पृष्टचित्तः ।	।।उप.मा.(सि.)११ टी।।
प्रश्नः	※ शङ्किते सूत्रादौ संशयापनोदाय गुरुप्रच्छनं प्रश्नः ।	।।हित. ४८५टी।।
प्रश्रवणम्	※ मूत्रम् ।	।।उप.मा.(सि.) १५९ टी।।
प्राण-भूत-जीव-सत्त्वाः	※ दुतिचउरिंदिय पाणा, भूया पत्तेय तरुगणा नेया । सव्वे पणिंदि जीवा, सेसा सत्ता थिराइआ ।।३।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
	※ प्राणाः द्वित्रिचतुः प्रोक्ता, भूतानि तरवः स्मृताः । जीवाः पञ्चेन्द्रियाः प्रोक्ताः, शेषाः सत्त्वाः इतिरिताः ।। १ ।।	।।ध.र. ३टी।।
प्राणिवधः	※ सत्त्वोन्मथनः ।	।।हित. ६१टी।।
प्रातिभज्ञानम्	※ मार्गानुसारिप्रकृष्टोहाख्यज्ञानं प्रातिभज्ञानम् । नैतच्छ्रुतं न केवलं, न ज्ञानान्तरमिति, रात्रिंदिवारुणोदयवत् । तत्काल एव तथोत्कृष्टक्षयोपशमवतो भावात् श्रुतत्वेन तत्त्वतोऽसंव्यवहार्यत्वान्न श्रुतं, क्षायोपशमिकत्वादशेषद्रव्य-पर्यायाविषयत्वान्न केवलमिति ।	।।यो. दृ. ८टी।।
	※ केवलज्ञानादधोवर्ति सहजं शुद्धिप्रकर्षप्राप्तिरुपं मतिज्ञानम् ।	।।अ.सा.पं. १७९टी।।
प्रामाण्यम्	※ आप्तोपदिष्टत्वेनाभिधेयार्थाव्यभिचारिभावः ।	।।ल.वि. पुरिसुत्तमाणं व्या.।।
प्रायश्चित्तम्	※ प्रायो बाहुल्येन चित्तविशोधना प्रायश्चित्तम् ।	।।हित. १९०टी।।
प्रावचनी	※ प्रवचनं द्वादशाङ्गं गणिपिटकं, तदन्यापेक्षया अतिशयवदस्यास्तीति प्रावचनी, युगप्रधानागम इत्यर्थः ।	।।हित. २५टी।।
प्रियंवदाः	※ कृतविप्रियेऽपि परे क्षीरमध्वाश्रविणः ।	।।हित. ३७५टी।।
प्रियवचनम्	※ श्रवणसुखदम् अमर्म्मोद्घट्टनं धर्म्मानुगतं च वचनम् ।	।।हित. १३टी।।
प्रीति-अनुष्ठानम्	※ जं कुणओ पीइरसो, वड्ढइ जीवस्स ऊजुसहावस्स । बालाईण व रयणे, पीइअणुट्ठाणमाहंसु ।।२३६।।	।।संबोध.प्र.देव अधि.।।
	※ यत्रानुष्ठाने प्रयत्नातिशयोऽस्ति परमा च प्रीतिरुपद्यते शेषत्यागेन च यत्क्रियते तत्प्रीत्यनुष्ठानम् ।	।।यो.विं. १८टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
प्रीतिः	✻ योगानुष्ठानं करणादौ हर्षः,आदिना धृतिधारणादिपरिग्रहः ।	।।यो.विं ७टी।।
	✻ देवगुरुधर्मविषये रुचिः ।	।।अ.सा.तृ. ८९टी।।
प्रेक्षा	✻ तत्त्वातत्त्वविचारवती बुद्धिः ।	।।अ.सा.प्र. ९२टी।।
प्रेक्षावन्तः	✻ अतिनिपुणबुद्धिभाजः ।	।।यो.बिं. २४४टी।।
	✻ यथालोचितकारिणः ।	।।यो. दृ. ९८टी।।
	✻ परहियनिरओ धन्नो सम्मं विन्नायधम्मसब्भावो । अन्नेवि ठवइ मग्गे निरीहचित्तो महासत्तो ।। २७ ।।	।।ध.र.।।
प्रेष्यत्यागप्रतिमा	✻ नवमी नवमासे पुण, पेसारंभं विवज्जए सव्वं । पुव्वकिरियासमेओ, पूया कप्पूरवासेहिं ।।१०७।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
	फ	
फलम्	✻ भावधर्मस्य संपत्तिर्या च सद्देशनादिना । फलं तदत्र विज्ञेयं नियमान्मोक्षसाधकम् ।।८०।।	।।अ.सा.तृ.।।
फलावञ्चकयोगः	✻ फलावञ्चकयोगस्तु, सद्भ्य एव नियोगतः । सानुबन्धफलावाप्ति-र्धर्मसिद्धौ सतां मता ।। २२० ।।	।।यो. दृ. ।।
	ब	
बकुशचारित्रम्	✻ उवगरणदेहचोक्खा रिद्धिजसगारवा सिया निच्चं । बहुसबलछेयजुत्ता निग्गंथा बाउसा भणिया ।। १ ।।	।।ध.र. १३५टी।।
बकुशनिर्ग्रंथः	✻ उवगरणसरीरेहिं, बउसो दुविहो य सोवि पंचविहो । आभोगाणाभोगसंवुडासंवुडसुहुमेहिं ।।२४५।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
बकुशाः	✻ शरीरोपकरणविभूषाकारिणः ।	।।ध.र. १३५टी।।
बन्धः	✻ जीवस्य कर्मणः संयोगः ।	।।यो.बिं. १६५टी।।
	✻ कर्मसंचयरुपः ।	।।यो.बिं. ४८६टी।।
	✻ प्रकृति-स्थिति-प्रदेश-रसभेदाच्चतुर्द्धा बन्धः ।	।।हित. १५टी।।
बन्धत्वम्	✻ जीवेन गृह्यमाणकार्मणवर्गणापुद्गलरुपया कृतकत्वम् ।	।।यो.बिं. १६५टी।।
बन्धयोग्यता	✻ कषाययोगप्रवृत्तिरुपा ।	।।ल.वि. वियट्ट. व्या.।।
बहिर्मुखम्	✻ आत्मधर्माद्विमुखम् ।	।।अ.सा.स. ४टी।।
बला दृष्टिः	✻ सुखासनसमायुक्तं , बलायां दर्शनं दृढम् । परा च तत्त्वशुश्रूषा, न क्षेपो योगगोचरः ।। ४९ ।।	।।यो.दृ.।।
बहिरात्मा	✻ आत्मबुद्ध्या गृहीतदेहादिः ।	।।अ.सा.स. २१टी।।
बहुजनाः	✻ स्वजनपरिजनाः शिष्टाः ।	।।ध.र. २२टी।।
बहुज्ञापना	✻ ज्ञाप्यते परप्रतीतं क्रियतेऽमूभिरिति ज्ञापना रञ्जना बहवश्च ता ज्ञापनाश्च बहुज्ञापनाः ।	।।उप.मा.(सि.) २० टी।।
बहुमानः	✻ आन्तरप्रीतिः ।	।।उप.मा.(सि.) ७५ टी।।
बहुमानः	✻ भवर्निर्वेदः ।	।।ल.वि. धम्मदयाणं व्या.।।
	✻ आन्तरप्रीतिं धर्मप्रतिपत्तिहेतुं बोधिबीज़भूतं वा ।	।।ध.र. ११टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	✻ भावेण अणुदिनं चिय एस गुरु पंडिओ महप्पा य । इय माणसपरिणामो बहुमाणो माणणिज्जेसु ।। २ ।।	।।ध.र. ३५टी।।
	✻ मानसः प्रीतिविशेषः ।	।।ध.र. ३५टी।।
	✻ विशेषगौरवम् ।	।।हित. १०९टी।।
	✻ आन्तरप्रीतिप्रकर्षम्	।।हित. २२२टी।।
	✻ आन्तरप्रीतिः ।	।।अ.सा.तृ. ७७टी।।
बालः	✻ हिताहितविवेकशून्यः ।	।।यो. दृ. ३०टी।।
बालक्रीडा	✻ बालिशजनविनोदव्यापारा ।	।।ध.र. ३८टी।।
बालश्रावकः	✻ सारं मण्णइ सव्वं, पच्चक्खाणं खु भवदुहपमट्टं । सुभसंसासंजणिया, बाला रुइमत्तसम्मत्ता ।।८।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
बाह्यात्मा	✻ विषयकषायावेशस्तत्त्वाश्रद्धा गुणेषु च द्वेषः । आत्माज्ञानं च यदा बाह्यात्मा स्यात्तदा व्यक्तः ।।२२।।	।।अ.सा.स.।।
बिभीषिका	✻ वेतालादिभि-र्वित्रासनम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३२० टी।।
बीजं बीजबीजम्	✻ बीजं सम्यक्त्वम् , बीजबीजं तदाक्षेपकशासनप्रशंसादि ।	।।पंच सू.- च.सू.टी।।
बीजम्	✻ बीजं चेह जनान् दृष्ट्वा शुद्धानुष्ठानकारिणः । बहुमानप्रशंसाभ्यां चिकीर्षा शुद्धगोचरा ।।७७।।	।।अ.सा.तृ.।।
	✻ उत्पत्तिकारणम् ।	।।अ.सा.च. ४५टी।।
	✻ हेतुः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
बीजरुचिः	✻ यस्यैकदेशेऽपि प्राप्ते वटबीजवदनेकप्रकारेण तत्त्वावगाहिनी मतिर्भवति, स बीजरुचिः ।	।।अ.सा.च. ७टी।।
बीजाधानादिसंविभक्तो	✻ धर्म्मबीजवपनचिन्तासच्छ्रुत्यादिना कुशलाशयविशेषेण सर्व्वथा स्वायत्तीकृतेन संविभक्तः समयापेक्षया संगतविभागवान् कृतो यः ।	।।ल.वि. लोगनाहाणं व्या.।।
बुद्धाः	✻ अज्ञाननिद्राप्रसुप्ते जगत्यपरोपदेशेन जीवाजीवादिरुपं तत्त्वं बुद्धवन्तो बुद्धाः, स्वसंविदितेन ज्ञानेन ।	।।ल.वि. बुद्धा.बोह. व्या.।।
	✻ अज्ञाननिद्राप्रसुप्ते जगत्ययपरोपदेशेन जीवादिरूपं तत्त्वं बुद्धवन्तो बुद्धाः सर्वज्ञसर्वदर्शिस्वभावबोधरुपा इत्यर्थः ।	।।ल.वि. सिद्धाणं व्या.।।
बुद्धिगुणाः	✻ शुश्रूषादयः सकललौकिकलोकोत्तरव्यवहारगोचराः ।	।।हित. २७४टी।।
बुद्धिधर्मभूतज्ञानवादिन	✻ बुद्धियोगज्ञानवादिनः कपिलाः सांख्याः, तेषां प्रक्रियाः सत्त्वरजस्तमोलक्षणस्त्रयो गुणाः, तत्साम्यावस्था प्रकृतिः, सैव च प्रधानमित्युच्यते । प्रकृते-र्महान् महदिति बुद्धेराख्या । महतोऽहङ्कारः, आत्माभिमानः । ततः पञ्च बुद्धीन्द्रियाणि, श्रोत्रादीनि, वाक्पाणिपादपायूपस्थलक्षणानि पञ्चैव कर्मेन्द्रियाणि, एकादशरुपं मनः, तथा पञ्च तन्मात्राणि गन्धरसरुपस्पर्शशब्दस्वभावानि । तन्मात्रेभ्यश्च यथाक्रमं भूप्रभृतीनि पञ्च महाभूतानि प्रवर्तन्ते इति । अत्र च प्रकृतिविकारत्वेनाचेतनापि बुद्धिश्चैतन्यस्वतत्त्वपुरुषोपरागात् सचेतनेवावभासते । तदुक्तम् ,	

शब्दाः		उपनिषद्	ग्रन्थाः
		पुरुषोऽविकृतात्मैव स्वनिर्भासमचेतनम् । मनः करोति सान्निध्यादुपाधिः स्फटिकं यथा ॥१॥ बुद्धयध्यवसितमर्थं पुरुषश्चेतयते इति वचनात् । बुद्ध्या अनन्तरोक्तया अध्यवसितं प्रतिपन्नं अर्थं शब्दादिविषयं पुरुष आत्मा चेतयते जानाति, अर्थचेतने बुद्धेरन्तरङ्गकरणत्वात् ।	॥ल.वि. सव्वन्नूणं. व्या.॥
बुद्धिभेदः	*	यथाकथाञ्चित् क्रियमाणायामधिकृतक्रियायामनास्थया क्षुद्रसत्त्वतया च शुद्धकरणासामर्थ्यात् करणपरिणामविघटनम् ।	॥ल.वि. प्रस्तावना॥
बुधः	*	स्वपरभावविवेचने पंडितः तत्त्वविदित्यर्थः ।	॥अ.सा.पं. ८१टी॥
बोधः	*	विशेषग्राहिज्ञानम् ।	॥अ.सा.तृ. ११४टी॥
	*	ज्ञानविकाशः ।	॥अ.सा.च. १५४टी॥
	*	विषयादिवस्तुस्वरुपविज्ञप्तिः ।	॥अ.सा.ष. ४५टी॥
	*	सदसत्प्रवृत्तिनिवृत्तिहेतु-र्ज्ञानविशेषः ।	॥ल.वि. सयं संबुद्धाणं व्या.॥
बोधपरिणतिः	*	सम्यग्ज्ञानस्थिरता, रहिता कुतर्कयोगेन, संवृतरत्नाधारावाप्तिकल्पा, युक्ता मार्गानुसारितया, तन्त्रयुक्तिप्रधाना ।	॥ल.वि. नमुत्थुणं व्या.॥
बोधस्य सूक्ष्मत्वम्	*	भवसमुद्रसमुत्तारणाल्लोकोत्तरप्रवृत्तिहेतुतया तथा कर्मवज्रविभेदेन कात्स्न्येना-ऽनन्तधर्मात्मकतत्त्वप्रतिपत्त्या च निपुणत्वम् ।	॥यो. दृ. ६६टी॥
बोधिः	*	तत्त्वार्थश्रद्धानरुपा शिवशाखिबीजकल्पा ।	॥हित. ४७६टी॥
बोधिदाः	*	बोधिः = जिनप्रणितधर्मप्राप्तिः । इयं पुन-र्यथाप्रवृत्तापूर्वाऽनिवृत्तिकरण-त्रयव्यापाराभिव्यङ्ग्यमभिन्नपूर्वग्रन्थिभेदतः पश्चानुपूर्व्या प्रशम-संवेग-निर्वेदाऽनुकम्पाऽऽस्तिक्याभिव्यक्तिलक्षणं तत्त्वार्थश्रद्धानं सम्यग्दर्शनम् विज्ञप्तिरित्यथः। तं ददाताति बोधिदाः ।	॥ल.वि.बोहिदयाणं व्या.॥
बोधिलाभः	*	प्रेत्य जिनप्रणीतधर्मप्राप्तिलक्षणः ।	॥उप.मा.(सि.) ४९३ टी॥
	*	जिनप्रणीतधर्मप्राप्तिः ।	॥ल.वि.अरिहंत चेइ. व्या.॥
बोधिविघातः	*	प्रेत्य जिनधर्मप्राप्त्यऽभावः ।	॥ध.र. १३४टी॥
बौद्धाः	*	सुगतशिष्याः ।	॥अ.सा.ष. २०२टी॥
ब्रह्म	*	सकलोपाधिरहितमात्मस्वरुपम् ।	॥अ.सा.पं. ४४टी॥
ब्रह्मज्ञः	*	ब्रह्म निर्विकारशुद्धचैतन्यं जानाति वेत्ति यः सः ।	॥अ.सा.स. २६टी॥
ब्रह्मविलासः	*	चिदानन्दसमुल्लासः ।	॥अ.सा.स. २६टी॥
ब्रह्मस्थः	*	ब्रह्माणि परमात्मनि तिष्ठति ज्ञानोपयोगेन निवसतीति ब्रह्मस्थः ।	॥अ.सा.स. २६टी॥
ब्रह्मा	*	परमपुरुषः, अद्वैतरुपः, पुरुष एवेदमित्यादि वेदवाक्यनिरुपितः ।	॥ल.वि.नमो.जिअ. व्या.॥

भ

भंगाः	*	सर्वेषां द्रव्यानामर्थविकल्पाः अर्थान्तरगमनप्रकारा वा ।	॥अ.सा.पं. १२२टी॥
भक्तप्रत्याख्यान-मनशनम्	*	गच्छे स्थितस्यैव तीव्रवेदनीयोदयादुद्भूत-दुस्सहवेदनस्याहारपरिहारेण भवति,यदि वा वयःपरिणामे कृतकृत्यस्य ।	॥हित. १८९टी॥
भक्ति-अनुष्ठानम्	*	बहुमाणविसेसाओ, मंदविवेगस्स भव्वजीवस्स । पुव्विल्लसमं करणं, भत्तिअणुट्ठाणमाहंसु ॥२३७॥	॥संबोध.प्र.देव.अधि.॥

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
भक्तिः	※ एतत् (प्रीतिः) तुल्यमऽप्याऽऽलम्बनीयस्य पूज्यत्वविशेषबुद्धया विशुद्धतरव्यापारं भक्त्यनुष्ठानम् ।	।।यो.विं १८टी।।
	※ निर्व्याजमानसप्रीतिः ।	।।हित. ३०३टी।।
	※ बाह्यसेवा ।	।।उप.मा.(सि.) ७५ टी।।
	※ जिने पूज्यबुद्धिगुणोपकारस्मरणप्रीतिबहुमानरुपा ।	।।अ.सा.च. ४८टी।।
भक्तिबहुमानपूर्वम्	※ भक्तिरान्तरा प्रीतिः, बहुमानस्तु वाचिकः कायिकश्च । तत्पूर्वं तत्पुरस्सरम् ।	।।हित. २९८टी।।
भक्तिरागः	※ मानसप्रीतिप्रकर्षः ।	।।हित. २६टी।।
	※ चेतसोऽनुबन्धः ।	।।उप.मा.(सि.) २३७ टी।।
भगः	※ समग्रैश्वर्यादिलक्षणः । उक्तं च, ऐश्वर्यस्य समग्रस्य रुपस्य यशसः श्रियः । धर्म्मस्याथ प्रयत्नस्य षण्णां भग इतीङ्गना ।।१।।	।।ल.वि. भगवंताणं व्या.।।
भगवद्बहुमानम्	※ अर्हत्पक्षपातः, भवनिर्वेदस्यैव भगवद्बहुमानत्वात् ।	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।
	※ अचिन्त्यचिन्तामणिकल्पतीर्थंकरप्रतिबन्धः ।	।।पंच सू.- च.सू.टी।।
भगवन्तः	※ भगः समग्रैश्वर्यादिलक्षणः, स विद्यते येषां ते भगवन्तः ।	।।पंच सू.- प्र.सू.टी।। ।।उप.मा.(सि.) ४४८ टी।।
	※ कुरीचर-बहूदक-हंस-परमहंसभेदाश्चतुष्प्रकाराः ।	।।हित. ३१३टी।।
भगवान्	※ सर्वातिशयनिलयः ।	।।हित. १४६टी।।
	※ सर्वातिशयकोशः ।	।।हित. ४०३टी।।
	※ क्षीणरागद्वेषमोहः।	।।हित. ४८४टी।।
	※ परमगुरुः ।	।।ल.वि. धम्मदयाणं व्या.।।
भद्रः	※ कल्याणः सुखश्च तत्स्वरुपत्वात्तद्धेतुत्वाद्वा ।	।।उप.मा.(सि.) ६ टी।।
भद्रिकश्रावकः	※ जं जं भणियं समए, तं तं वि तह गुरुविणिद्दिट्ठं । इइ मुणिऊण समग्गं, कुव्वंति हु भद्दिया ते य ।।९।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
भयम्	※ हीनसत्त्वतयाऽऽकस्मिकम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३२० टी।।
भयविनयः-अर्थविनयः	※ चोराभिमराईसुं अंजलिबंधाइओ उ भयविणओ । अत्थविणओ य पत्थिवपभिइसु पडिवत्तिकरणं जं ।। २१७ ।।	।।हित.।।
भयसूत्र-दृष्टांतम्	※ नरएसु मंसरुहिराइवन्नाणं जं पसिद्धिमेत्तेण । भयहेउ इहर तेसिं वेउव्वियभावओ न तयं ।। ४ ।।	।।ध.र. १०६टी।।
भवः	※ भवन्त्यऽस्मिन्नारकतिर्यङ्नरामररुपेण प्राणिन इति भवः संसारः ।	।।ध.र. २टी।।
	※ भवन्त्यऽस्मिन् कर्म परिणामवशवर्तिनः प्राणिन इति भवः संसारः ।	।।यो.श. १३टी।।
	※ दुरन्तदुःखलक्षाक्षीणखनिः ।	।।हित. २५९टी।।
	※ कर्म्माष्टकोदयलक्षणः ।	।।ल.वि.तिन्ना.तार. व्या.।।
भवनिर्वेदः	※ संसारोद्वेगः । "कायः संनिहितापायः सम्पदः पदमापदाम् । समागमाः सापगमाः, सर्व्वमुत्पादि भङ्गुरम् ।।१।।" एवं चिंतालक्षणः ।	।।ल.वि. अभयदयाणं व्या.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
भवनैर्गुण्यम्	✻ जरामरणादिव्यसनबहुलतया संसारनिर्गुणभावम् ।	।।यो.बि.२८४टी।।
भवबालदशा	✻ प्रवर्धमानमोहमतिकतया संसारस्य कुमारावस्था ।	।।अ.सा.तृ. ७३टी।।
भवबीजपरित्यागः	✻ मनाक् स्वगतसंसारयोग्यतापरिहाणिः ।	।।यो.बिं. १४०टी।।
भवभावः	✻ संसारपर्यायः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
भवभीरुः	✻ संसारवासचलितमनाः ।	।।ध.र. ६४टी।।
भवसंसारानुबन्धि	✻ भवन्त्यस्मिन्नानारुपाः प्राणिन इति भवो नारकादिः, तस्मिन् संसरणं पर्यटनं भवसंसारस्तमनुबद्धुं शीलं यस्य तद् भुवसंसारानुबन्धि ।	।।उप.मा.(सि.) ३० टी।।
भवातीतार्थयायिनः	✻ प्राकृतेष्विह भावेषु, येषां चेतो निरुत्सुकम् । भवभोगविरक्तास्ते, भवातीतार्थयायिनः ।। १२७ ।।	।।यो. दृ.।।
भवान्ध्यम्	✻ रागद्वेषमोहलक्षणसंसारान्धभावम् ।	।।यो.बिं. ५२६टी।।
भवाभिनंदी	✻ भवं सांसारिकविषयजन्यसुखमभिनन्दति प्रशंसतीति भवाभिनन्दी भवप्रियः ।	।।अ.सा.प्र. २९टी।।
	✻ अत्यन्तासारमपि संसारं प्रति बहुमानवन्तः ।	।।यो.बिं. १३६टी।।
	✻ क्षुद्रो लाभरतिर्दीनो मत्सरी भयवान् शठः । अज्ञो भवाभिनन्दी स्यान्निष्फलारम्भसंगतः ।। ८७ ।।	।।यो.बिं. ।।
	✻ संसारबहुमानी ।	।।यो. दृ. ७६टी।।
भवाभिष्वङ्गः	✻ इहामुत्रफलापेक्षा भवाभिष्वङ्ग उच्यते । तथानध्यवसायस्तु स्यादनाभोग इत्यपि ।। १५१ ।।	।।यो.बिं. ।।
भविः	✻ भवनं भवो मोक्षः सोऽस्ति प्राप्तव्यतया यस्य स भविः ।	।।अ.सा. प्र.२टी।।
भव्यत्वम्	✻ योग्यतामात्रमेव सिद्धिं प्रति केषाञ्चित्प्राणिनां येन कदाचिदऽपि सेत्स्यन्ति ।	।।पंच सू.- पंच.सू.टी।।
	✻ सिद्धिगमनयोग्यत्वम् अनादिपरिणामिको भावः । भविष्यति विवक्षितपर्यायेणेति भव्यः, तद्भावो भव्यत्वम् । भव्यत्वनामको जीवपर्यायः ।	।।ल.वि. लोगुत्तमाणं व्या.।।
भव्यसत्त्वाः	✻ मुक्तिगमनयोग्याङ्गिनः ।	।।हित. २५८टी।।
	✻ मोक्षगमनयोग्याऽपुनर्बन्धकादिजन्तवः ।	।।यो.विं ७टी।।
भव्याः	✻ मुक्तिगमनयोग्याः ।	।।ध.र. १२५टी।।
	✻ समासन्नमुक्तयः ।	।।हित. १६४टी।।
	✻ निर्वाणार्हजीवाः ।	।।यो.बिं. २६५टी।।
	✻ भव्यत्वं मुक्तिगमनयोग्यत्वमनादिपारिणामिकभाववत्त्वं, तदस्ति यस्य स भव्यः ।	।।अ.सा.च. १२६टी।।
भागवताः	✻ भक्तिमार्गिणः पौराणिकाः ।	।।अ.सा.च. १३टी।।
भावः	✻ चेतोभावः ।	।।ध.र. ४९टी।।
	✻ निश्चयनयाभिप्रायः ।	।।ध.र. ५२टी।।
	✻ नैश्चयिकः परिणामः ।	।।ध.र. ५४टी।।
	✻ शुभाध्यवसायः ।	।।हित. ४०टी।।
	✻ मनःशुद्धिप्रकर्षः।	।।हित. २११टी।।
	✻ विशुद्धवासना ।	।।हित. २०१टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* श्रद्धा ।	।।हित. २०२टी।।
	* शुभपरिणामपूर्वकोपयोगविशेषः ।	।।अ.सा.तृ. ६८टी।।
	* धर्मपरिणामः ।	।।अ.सा.तृ. ९२टी।।
भाव-द्रव्यलेश्ये	* अणुभागहेऊरुवा, भावा पुण कम्मझरणओ दव्वा । करणपवित्तिनिमित्ता, जोगाणं सरुवमेयासिं ।।३३।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
भावधर्म्मप्राप्तिः	* क्षायोपशमिकादिधर्म्मलाभः ।	।।ल.वि. धम्मसारहीणं व्या.।।
भावना	* अध्यात्मस्यैव प्रतिदिनं प्रवर्धमानश्चित्तवृत्तिनिरोधयुक्तोऽभ्यासः ।	।।यो.विं. ३टी।।
	* अभ्यासोऽस्यैव (अध्यात्मस्यैव)विज्ञेयः प्रत्यहं वृद्धिसंगतः । मनःसमाधिसंयुक्तः पौनः पुन्येन भावना ।।३५९।।	।।यो.बिं. ।।
	* वचनगर्भा चित्तवृत्तिः ।	।।यो.श. ८६टी।।
भावनाश्रुतपाठः	* रागादिप्रतिपक्षभावनं भावना, तत्प्रतिबद्धं श्रुतं भावनाश्रुतम् , रागादिनिमित्त- स्वरुप - फलप्रतिपादक मित्यर्थस्तस्य पाठः, विधिनाऽ- ध्ययनम्, अन्यथा त्वन्यायोपात्तार्थवत् ततः कल्याणाभावात् ।	।।यो.श. ५२टी।।
भावप्राणाः	* स्वरुपसिद्धजीवविशेषा निरावरणज्ञानादयः ।	।।अ.सा.ष. ५४टी।।
भावमलम्	* तत्तत्पुद्गलादिसम्बन्धयोग्यतालक्षणम् ।	।।यो. दृ. ३०टी।।
भावमलाल्पता	* कर्मसम्बन्धयोग्यताल्पता ।	।।यो. दृ. ३५टी।।
भावतीर्थम्	* चतुर्विधः श्रीश्रमणसङ्घः प्रथमगणधरो वा ।	।।हित. २५टी।।
भावलिंगरतः	* भावतोऽन्तर्वृत्तितो लिंगं सम्यग्वस्तुधर्मश्रद्धानज्ञानादिधर्मिलक्षणं तस्मिन् रतः प्रीतः ।	।।अ.सा.ष. १८२टी।।
भावलेश्या	* परिणामो सव्वत्थ, वि जायइ समत्तकज्जसंपत्ती । सा णेया भावलेसा, कम्मनिस्संदरुवा य ।।२१।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
भावश्रावकः	* कयवयकम्मो तह सीलवं गुणवं च उज्जुववहारी । गुरुसुस्सूसो पवयणकुसलो खलु सावगो भावे ।।७३।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
भावसाधुः	* क्षान्त्यादिगुणसंपन्नो मैत्र्यादिगुणभूषितः । अप्रमादि सदाचारे भावसाधुः प्रकीर्त्तितः ।। २ ।।	।।ध.र. ७७टी।।
भावसाम-सम-सम्यगेकाः	* आओवमाइ परदुक्खमकरणं(साम) रागदोसमज्झत्थं(समः) । नाणाइतिय(सम्यग्) तस्साइ पोयणं (एकः) भावसामाई ।।१०८।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
भावसारः	* स्वतो वासितेनान्तःकरणेन संवेगसारः ।	।।यो.श. २९टी।।
	* शुद्धश्रद्धाप्रधानम् ।	।।यो.बिं. १६०टी।।
	* तत्त्वपरिणतिप्रधानाः ।	।।यो.बिं. १७७टी।।
भावस्तवः	* यथाभूताऽन्याऽसाधारणगुणोत्कीर्तनरुपत्वाद् भावस्तवस्य ।	।।यो. दृ. १टी।।
भावस्तवाङ्गम्	* शुद्धसाधुभावनिबंधनम् ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
भावस्तैमित्यम्	* भावोऽन्तःकरणं, तस्य स्तैमित्यं क्षुद्रतादिभवाभिनन्दिचित्तदोषैरऽक्षोभणीयता ।	।।यो.बिं. २०८टी।।
भावाभिग्रहः	* विशिष्टक्षयोपशमभावरुपः ।	।।यो. दृ. २७टी।।
भावितपरमार्थाः	* मनसि परिणामितः परमार्थो यथावस्थितपक्षो यैस्ते भावितपरमार्थाः ।	।।ध.र. १३६टी।।
भावेन्द्रियम्	* क्षयोपशम उपयोगश्च, लब्ध्युपयोगौ भावेन्द्रियमिति वचनात् ।	।।ल.वि. चक्खुदयाणं व्या.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
भाषासमिति:	✻ कज्जे भासइ भासं, अणवज्जमकारणे न भासइ य । विगहविसोत्तियपरिवज्जिओ य जइ भासणासमिओ ।।२९६।।	।।उप.मा.(सि.)।।
	✻ भयहासकोहलोहेहिं विरहियं निउणबुद्धिसंठवियं । सियवायमणुपविट्ठं भासं भासंति तस्समिया ।। ४७१ ।।	।।हित.।।
भिन्नग्रन्थि:	✻ अपूर्वकरणवज्रप्रहारविदारितघनरागद्वेषमोहपरिणामः ।	।।यो.बिं. ७२टी।।
	✻ विदारितातितीव्ररागद्वेषपरिणामः ।	।।यो.बिं. २०३टी।।
भीरु:	✻ इहपरलोगावाए संभावेंतो न वट्टई पावे । बीहइ अयसकलंका तो खलु धम्मारिहो भीरु ।। १३ ।।	।।ध.र.।।
भूतानुकम्पा	✻ भूताःस्वाभाविकौपाधिकशारीरवाचनिकमानसिकाद्यनेकव्याधितापसन्तप्ताः प्राणिनः, तेषु तद्दुःखदर्शनादपक्षपातेन प्रतीकारेच्छाऽनुकम्पा ।	।।हित. २४टी।।
भूतार्थदर्शी	✻ तत्त्वार्थदर्शी ।	।।पंच सू.- च.सू.टी।।
भूतिकर्म	✻ अभिमन्त्रितभूतपरिवेषादिकम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३६५ टी।।
भोग-आशातना	✻ भोगो तंबोलाइ कीरंतो, जिणगिहे कुणइ वस्सं । नाणाइयाण आयस्स सायणं तो तमिहि वज्जे ।।८३।।	।।संबोध.प्र.देव.अधि.।।
भ्रम:	✻ विषयादिषु सुखत्वज्ञानरुपा भ्रान्ति ।	।।अ.सा.तृ. ३४टी।।
भ्रातृसम-श्राद्ध:	✻ सुत्थावत्थे न नमइ मुणीण मंदायरो विणयकम्मे । भायसमाणो साहूण परिभवे होइ सुसहाओ ।। २ ।।	।।हित ३०१ टी ।।

म

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
मतिज्ञानम्	✻ मिज्जइ नज्जइ जेणं सद्दो अत्थो य उग्गहाइहिं । तं वट्टमाणविसयं मइनाणं भन्नए तेसु ।। ८० ।।	।।हित.।।
मतिमान्	✻ मार्गानुसारी प्राज्ञः ।	।।यो.बिं. २२१टी।।
मत्सर:	✻ परकल्याणदुःस्थितः ।	।।यो. दृ. ७६टी।।
मत्सरित्वम्	✻ असहनत्वम् ।	।।हित. ३५४टी।।
मत्सरी	✻ मत्सरः परसंपदसहनं विद्यते यस्य स तथा ।	।।अ.सा.प्र. ३०टी।।
	✻ परकल्याणदुःस्थितः ।	।।यो.बिं. ८७टी।।
मधुरम्	✻ श्रोतुराहलादकम् ।	।।उप.मा.(सि.) ८० टी।।
मधुरवाक्य:	✻ पेशलवचनः ।	।।उप.मा.(सि.)१० टी।।
मधुरोपक्रम:	✻ सुखदोपायः ।	।।ध.र. १३१टी।।
मध्यस्थ:	✻ सर्वत्र तुल्यचित्तः ।	।।ध.र. ७३टी।।
	✻ स्वपक्षपरपक्षयो रागद्वेषरहितः सद्भूतवादी ।	।।ध.र. ९५टी।।
	✻ मज्झत्थसोमदिट्ठी धम्मवियारं जहट्ठियं मुणइ । कुणइ गुणसंपओगं दोसे दूरं परिच्चयइ ।। १८ ।।	।।ध. र.।।
	✻ क्वचिद्दर्शने पक्षपातविकलाः ।	।।ध.र. १८टी।।
	✻ स्वदर्शनराग-परदर्शनद्वेषयोर्मध्यभागवर्तिनः ।	।।यो.बिं. १टी।।
	✻ रागद्वेषविकलाः ।	।।ध.र. ६टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	※ कुग्रहाद्यदूषिताः ।	।।ध.र. १३६टी।।
मनः	※ मनस उत्पादनभूता मनस्त्वेन परिणता वा पुद्गला मनः प्रोच्यते ।	।।अ.सा.ष. ४७टी।।
मनःपर्यवज्ञानम्	※ आमाणुसुत्तराओ नगाओ पंचिंदियाण सन्नीणं ।	
	मुणइ मणोगयभावे जं तं मणपज्जवं बिंति ।। ९४ ।।	।।हित. ।।
मनःशुद्धिः	※ मनसः शुद्धिःसद्भावग्राहिणी विमलता ।	।।अ.सा.च. १टी।।
	※ मण वाया कायाणं, सुध्दी सम्मत्तसोहणी जत्थ ।	
	मणसुध्दी जिणजिणमयवज्जमसारं मुणइ लोयं ।।६५।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
मनःसमाधिसंयुक्तः	※ चित्तनिरोधयुक्तः ।	।।यो.बिं. ३५९टी।।
मनोगुप्तिः	※ परिचत्तअट्टरुद्दे मणंमि समभावभाविए सम्मं ।	
	वरधम्मसुक्कझाणाण संकमो होइ मणगुत्ती ।। ४८४ ।।	।।हित.।।
मन्त्रम्	※ देवाधिष्ठितम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३६५ टी।।
मन्मथः	※ सत्पथप्रमथनः ।	।।हित. १७९टी।।
मन्युः	※ शोकातिरेकात् श्रोतसां निरोधः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१९ टी।।
मरणम्	※ भवान्तरसङ्क्रान्तिः ।	।।हित. ६टी।।
मलना	※ जीवस्वभावविष्कम्भणा ।	।।यो.बिं. १६८टी।।
मलिनितः कर्म	※ बहिर्जातमलः शुष्करेणुगुण्डितशरीरवत्, अनेन स्पृष्टदशां दर्शयति ।	।।उप.मा.(सि.) २४९ टी।।
महाजनः	※ एकोऽपि शास्त्रनीत्या यो , वर्तते स महाजनः ।	
	किमज्ञसार्थैः? शतमप्यन्धानां नैव पश्यति ।। १ ।।	।।यो.विं. १६टी।।
महात्मनः	※ प्रशस्तस्वभावाः ।	।।यो.बिं. ६३टी।।
	※ परलोकप्रधानतया प्रशस्तात्मनः ।	।।यो.बिं. ११७टी।।
	※ शुद्धप्रकृतिवान् उत्तमपुरुषः ।	।।अ.सा.च. ४७टी।।
महादुःखबीजनाशः	※ तत्त्वं प्रति विपर्यासरुपमहादुःखं तस्य यद्बीजं हेतु र्मिथ्यात्वमोहादि तस्य नाशाद् विरहात् ।	।।यो.बिं. ३४२टी।।
महापायनिवृत्तिः	※ महापायस्य संसारनामकस्याऽपारस्य पारकरणं निवृत्तिः ।	।।यो.बिं. १४९टी।।
महाभागः	※ प्रशस्याऽचिन्त्यशक्तिः ।	।।यो.बिं. २२७टी।।
महाभीषणकषाय-पातालानि	※ पातालप्रतिष्ठितत्वात् तद्वद्गम्भीरत्वाच्च पातालानि, योजनलक्षणप्रमाणाश्चत्वा-रोमहाकलशा महाभीषणाः कषाया एव पातालानि ।	।।ल.वि. तित्थयराणं व्या.।।
महामतिः	※ महती मोक्षरुपकार्यसाधिका मति-र्बुद्धिर्यस्य स तथा ।	।।अ.सा.तृ. १०७टी।।
	※ शिवेच्छुः ।	।।अ.सा.पं. १७टी।।
महामिथ्यादृष्टिः	※ पुद्गलपरावर्ताधिकसंसारः ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
महामोहः	※ मिथ्यात्वमोहः ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
महावीरः	※ कषायादिशत्रुजयाद् महाविक्रान्तो विशेषेणेरयति कर्म याति वेह शिवमिति वीरः, महांश्चासौवीरश्च महावीरः ।	।।यो.श. १टी।।
	※ विशेषेण ईरयति कर्म्म गमयति, याति चेह शिवमिति वीरः,महांश्चासौवीरश्च महावीरः ।	।।ल.वि. सिद्धाणं व्या.।।

शब्दाः		उपनिषद्	ग्रन्थाः
महाशयः	*	प्रशस्तपरिणामः ।	।।यो.बिं. २६३,२८५टी,।।
	*	स्फीतचित्तः ।	।।यो.बिं. २७२टी।।
महोदयः	*	प्रशस्तमाहात्म्यलाभलक्षणः ।	।।यो.बिं. २४२टी।।
	*	प्रशस्तगुणोद्गमः ।	।।यो.बिं. २७३टी।।
	*	निर्वाणपरमफला ।	।।यो. दृ. १५३टी।।
मातृस्थानम्	*	दोषाच्छादकत्वात् संसारिजन्महेतुत्वाद् वा मातेव माता माया, तस्याः स्थानम् ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
मात्राधिकः	*	असाधारणगुणोपचितः ।	।।हित. २११टी।।
मात्राहीनः	*	जघन्यगुणः ।	।।हित. २११टी।।
माध्यस्थ्यम्	*	मध्यस्थोऽपक्षपाती तत्त्वपरीक्षाकृदिति यावत् तस्य भाव कर्म वा माध्यस्थ्यम् ।	।।अ.सा.द्वि. ७२टी।।
		मध्ये तत्त्वपरिक्षायामपक्षपातित्वेन रागद्वेषयोरन्तराले तिष्ठतीति माध्यस्थ-स्तद्भावो माध्यस्थ्यम् ।	।।अ.सा.द्वि. ७६टी।।
	*	स्वपक्षानुरागपरपक्षद्वेषयोरऽन्तरालस्थायित्वम् ।	।।यो.बिं. ३००टी।।
मानसिकमिथ्यात्वत्यागः	*	एयं अणंतरुत्तं मिच्छं, मणसा न चिंतइ करेमि । सयमेसो व करेउ, अन्नेण कए व सुट्ठ कयं ।।४६।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
मायामरिचयः	*	मृगतृष्णिकाः ।	।।यो. दृ. १५६टी।।
मार्गः	*	सम्यग्दर्शनादिलक्षणः ।	।।यो.श. १५६टी।।
	*	चित्तविशुद्धिलक्षणः ।	।।यो. दृ. १२८टी।।
-	*	शुद्धधर्मः ।	।।ध.र. २७टी।।
	*	मृग्यतेऽन्विष्यतेऽभिमतस्थानावाप्तये पुरुषै-र्यः स मार्गः ।	।।ध.र. ८०टी।।
मार्गगामी	*	कल्याणप्रापकपथयाथी ।	।।यो.बिं. २७२टी।।
मार्गदाः	*	मार्गः चेतसोऽवक्रगमनं, भुजङ्गमगमननलिकायामतुल्यो विशिष्टगुणस्था-नावाप्तिप्रगुणः स्वरसवाही क्षयोपशमविशेषो दुःखहेतुर्दर्शनमोहादिक्षयविशेषः। हेतु-स्वरुप-फलशुद्धा धृतिश्रद्धालक्षणेन हेतुना स्वगतेन स्वरुपेण विविदिषादिना फलेन शुद्धा उपशमसुखरुपा सुखासिकेत्यर्थः, एष मार्गस्व-रुपनिश्चयः । तं ददातीति मार्गदाः ।	।।ल.वि. चक्खुदयाणं व्या.।।
मार्गविभेदः	*	पथि गच्छतः सिंहादिभयादुद्वर्तनम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३२० टी।।
मार्गानुसारिक्रिया	*	मग्गो आगमनीई अहवा संविग्गबहुजणाइन्नं । उभयाणुसारिणी जा सा मग्गणुसारिणी किरिया ।। ८० ।।	।।ध.र. ।।
मार्गानुसारिणी	*	मोक्षाध्वानुपातिनी ।	।।ध.र. ७८टी।।
मार्ग्गानुसारिबुद्धिः	*	सम्यग्दर्शनादिमोक्षमार्गानुयायिप्रज्ञा ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
मालिन्यातिशयः	*	भव्यत्वाऽपरिपाकः ।	।।यो.बिं. ७३टी।।
मितम्	*	अर्थवत् प्रयोजनसापेक्षम् ।	।।हित. १३टी।।
मित्रसम-श्राद्धः	*	मित्तसमाणो माणा ईसिं रुसइ अपुच्छिओ कज्जे । मन्नइ जो अप्पाणं मुणीण सयणाउ अब्भहियं ।। ३ ।।	।।हित. ३०१ टी ।।
मित्रा दृष्टिः	*	मित्रायां दर्शनं मन्दं , यम इच्छादिकस्तथा । अखेदो देवकार्यादा-वद्वेषश्चापरत्र तु ।। २१ ।।	।।यो. दृ.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
मिथ्याचारः	✻ अन्तरऽनिरुद्धेन्द्रियादिविकारः ।	।।यो.बिं. ३८३टी।।
मिथ्यात्वम्	✻ जीवाजीवादीनामस्तित्वानुपलब्धिर्वितथोपलब्धि-र्वा मिथ्यात्वम् ।	।।हित. १०टी।।
	✻ जीवाजीवादीनामयथावस्थिता प्रतीति-र्मिथ्या, तद् भावो मिथ्यात्वम् ।	।।हित. १५टी।।
	✻ विपरीताभिनिवेशम् ।	।।उप.मा.(सि.) ५०४ टी।।
	✻ जिनोपदेशतो वैपरीत्येन वस्तुनः श्रद्धानम् तत्परिज्ञानं च।	।।अ.सा.च. ५९टी।।
	✻ मिथ्याऽसत्यं विपर्यस्तबुद्धित्वं च तद्भावस्तत्त्वम् ।	।।अ.सा.च. ९२टी।।
	✻ सद्भूतभावापह्नुत्यसद्भूतभावोद्भाविनी दृष्टिः ।	।।अ.सा.पं. १टी।।
	✻ विपरीतदृष्टिता ।	।।अ.सा.ष. १३२टी।।
मिथ्यादुष्कृतम्	✻ मित्ति मिउमद्दवत्तेच्छत्ति य दोसाण छायणे होइ । मित्ति य मेराए ट्ठिओ दुत्ति दुगंच्छामि अप्पाणं ।। ६८६ ।। कत्ति कडं मे पावं डत्ति य डेवेमि तं उवसमेणं । एसो मिच्छादुक्कड-पयक्खरत्थो समासेणं ।। ६८७ ।।(आवश्यक निर्युक्तिः)	।।पंच -प्र.सू.टी।।
मिथ्यादृशः	✻ मिथ्याऽर्हद्दृष्टिर्विसंवादिनी दृष्टिर्विचारो येषां ते ।	।।हित. ९३टी।।
मिथ्यादृष्टयः	✻ विपर्यस्तबुद्धयः ।	।।उप.मा.(सि.) २१६ टी।।
	✻ विपरीताभिनिवेशाद् भवानुयायिन इत्यर्थ ।	।।उप.मा.(सि.) ५२० टी।।
मिथ्यादृष्टिः	✻ जाणिज्ज मिच्छदिट्ठी , जे पडणालंबणाइं घिप्पंति । जे पुण सम्मद्दिट्ठी, तेसिं पुण चढइ पयडीए ।।४३।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
	✻ मिथ्या विपरीताऽन्यथावस्तुग्राहिणीति यावत् दृष्टिर्दर्शनं वस्तुस्वरुपश्रद्धानं यस्य स तथा ।	।।अ.सा.च. ४टी।।
	✻ जिनोक्ततत्त्वे विपरीतश्रद्धावान् ।	।।अ.सा.च. ४९टी।।
	✻ धर्म्मबीजाधानाद्यनर्हः।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
	✻ जो उस्सुत्तं भासइ, सद्दहइ कुणइ कारवे अण्णं । अणुमन्नइ कीरंतं, मणसा वाया वि काएणं ।।२९४।। मिच्छद्दिट्ठी नियमा, सावएहिं पि सो वि मुणिरुवो । परिहरियव्वो जं दंसणे वि पच्छित्तं तस्स चउगुरुयं ।।२९५।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
मिथ्याभिनिवेशः	✻ मिथ्यात्वमोहनीयोदयवशादयथावस्थितार्थप्रतीतिर्मिथ्या, तद्रूपोऽभिनिवेश आग्रहो मिथ्याभिनिवेशः ।	।।हित. २४टी।।
मिश्रप्रायश्चित्तम्	✻ सद्दाइएसु रागाइविरयणं साहिउं गुरुण पुरो । दिज्जइ मिच्छादुक्कड-मेयं मीसं तु पच्छित्तं ।।५०।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
	✻ आलोचनप्रतिक्रमणरुपं प्रागालोचनं पश्चाद् गुरुसन्दिष्टेन विधिना प्रतिक्रमणम् ।	।।हित. १९०टी।।
मीमांसकः	✻ कर्म्ममीमांसक-ब्रह्ममीमांसकभेदाद् द्विधा । तत्र कर्म्ममीमांसका द्विजन्मानो ब्रह्ममिमांसकाश्च भगवन्त एव ।	।।हित. ३१३टी।।
मीमांसा	✻ तत्त्वविचारणा ।	।।अ.सा.द्वि. ५३टी।।
	✻ सद्विचारात्मिका ।	।।यो. दृ.१६२टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्था:
	* तीर्णः ।	।।ल.वि. तिन्ना.तार. व्या.।।
मुक्तः	* क्षीणभवः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
मुक्तासुक्तिमुद्रा	* मुत्तासुत्ती मुद्दा, समा जहिं दोवि गब्भिया हत्था । ते पुण निडालदेसे, लग्गा अन्ने अलग्गत्ति ।।१।।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
मुक्तिः	* कर्मक्षपणापर्यन्तप्राप्तः ।	।।यो.बिं. ४९५टी।।
	* अपुनरागमनेन एकान्तविशुद्धि-र्मुक्तिः ।	।।यो.श. ९२टी।।
	* भवाधिकारनिवृत्तिरेव ।	।।ल.वि. तिन्ना.तार. व्या.।।
मुक्तियोगः	* योगनिरोधेन शैलेश्यवस्थां गत्वा चरमासंगयोगः ।	।।अ.सा.पं. ८३टी।।
मुख्यम्	* अनुपचरितम् ।	।।यो. दृ. २००टी।।
मुणितम्	* अर्थज्ञानम् ।	।।उप.मा.(सि.) ६४ टी।।
मुणी	* वासीचन्दणकप्पो, समसुहदुक्ख मुणी समक्खाओ ।	।।यो.श. २०टी।।
मुण्डकेवली	* भवमोक्खापडिबद्धो ।	।।यो.बिं. २९०टी।।
मुदितम्	* ऋद्धिस्तिमितं निर्भयम् ।	।।उप.मा.(सि.) ४१ टी।।
मुनयः	* सर्वज्ञपुत्रत्वेन परिज्ञातविज्ञेयवस्तुतत्त्वाः ।	।।हित. ३४४टी।।
मुनिः	* योगी ।	।।यो.बिं. ४१०टी।।
	* मन्यते यथावस्थितं मोक्षकारणमिति मुनिः ।	।।उप.मा.(सि.) ३५ टी।।
मुनिजनाः	* भक्तिबहुमानार्हा अनुपकृतपरोपकृतिपराः ।	।।हित. ३५२टी।।
मुनितत्तत्त्वाः	* अवबुद्धसिद्धान्तसद्भावाः ।	।।ध.र. १४२टी।।
मूढदृष्टिमिथ्यात्वम्	* देवो रागी यतिः संगी,धर्मः प्राणिनिशुम्भनः । मूढदृष्टिरिति ब्रूते, युक्तायुक्ताविवेचकः ।।१२।।	।।संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.।।
मूढं चित्तम्	* उभयलोकविवेकहीनम् ।	।।अ.सा.स. ३टी।।
	* क्रोधादिभिर्नियमितं विरुद्धकृत्येषु यत्तमोभूम्ना । कृत्याकृत्यविभागासंगमेतन्मनो मूढम् ।।५।।	।।अ.सा.स.।।
मूढाः	* मोहोपहतमतयः ।	।।हित. ४००टी।।
मूलगुणसंप्रयुक्तः	* मुलगुणा महाव्रतानि व्रतषट्ककायषट्कादयो वाऽष्टादश । उक्तं च, वयछक्कं कायछक्कं अकप्पो गिहिभायणं । पलियंकनिसिज्जाय सिणाणं सोहवज्जणं ।।१।। इति, तैः सम्यक् सद्बोधप्रधानं प्रकर्षेणातिशयेन युक्तोऽनुगतो मूलगुण- संप्रयुक्तः गुरुः ।	।।ध. र. १३०टी।।
मूलं प्रायश्चित्तम्	* महाव्रतानां मूलत आरोपणम् ।	।।हित. १९०टी।।
मूला-ऽनवस्थाप्य-प्रायश्चितम्	* पाणाइवायपमुहे, पुणव्वयारोवणं विहेयव्वं । प्रायश्चित्तम् ठाविज्जइ न वएसु, कराइघायप्पदुट्ठमणो ।।५३।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
मृदुकारुणिकी कथा	* श्रोतुर्हृदयमार्दवजननान्मृद्वी,सा चासौ कारुणिकी च कारुण्यवती मृदुकारु- णिकी कथा ।	।।ध.र. २०टी।।
मेधा	* अर्थावधारणक्षमा प्रज्ञा ।	।।हित. ५०१टी।।
	* शास्त्रोक्तसूक्ष्मार्थग्राहिचित्तधर्मस्तया च सर्वव्रतप्रतिज्ञपालनार्थत्वात्	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	प्रवृत्तियोगे साफल्यम् ।	।।अ.सा.तृ. ९१टी।।
	* ग्रन्थग्रहणपटुः परिणामः, ज्ञानावरणीयकर्म्मक्षयोपक्षमजः चित्तधर्म्म इति भावः । अयमपीह सद्ग्रन्थप्रवृत्तिसारः पापश्रुतावज्ञाकारी गुरुविनयादिविधिवल्लभ्यो महांश्तदुपादेयपरिणामः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
	* सूक्ष्मभावग्रहणसमर्था ग्रन्थज्ञानवती बुद्धिः ।	।।अ.सा.पं. २०टी।।
मेधावी	* अर्थधारणक्षमया अतिसूक्ष्मरहस्यभेदिन्या प्रज्ञया समुपेतः ।	।।हित. १०३टी।।
मैत्री-करूणा-मुदिता -उपेक्षा भावना	* परहितचिन्ता मैत्री परदःखविनाशिनी तथा करुणा । परसुखतुष्टिर्मुदिता परदोषोपेक्षणमुपेक्षा ।।१ ।।	।।ध.र. १२४टी।।
मोक्षः	* कृत्स्नकर्मक्षयो मोक्षः, अपुनर्बन्धकत्वेनात्मनाऽऽत्मन्येवावस्थानम् ।	।।यो.श. २टी।।
	* सकलकर्मक्लेशक्षयलक्षणो हि मोक्षः ।	।।यो.बिं. ३टी।।
	* सकलकर्म्मक्षयलक्षणो मोक्षः ।	।।हित. १५टी।।
	* अजरामरम् ।	।।हित. २०७टी।।
	* अनाशंसारुपः ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
मोक्षपथाः	* सुसाधु-श्रावक- संविग्नपाक्षिकलक्षणा निर्वाणमार्गाः ।	।।उप.मा.(सि.) ५२० टी।।
मोक्षमार्गक्रिया	* सम्यग्दर्शनाद्यवस्था ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
मोक्षमार्गप्रवृत्ताः	* सम्यग्दर्शनाद्याराधनाऽवहितात्मनः ।	।।यो.बिं. ३७३टी।।
मोहः	* असर्वज्ञप्रणीतविपरीतवस्तुस्वरुपाभिधायककुशास्त्रसंस्कारतः संभूतो मतिव्यामोहोऽज्ञानमिति यावत् ।	।।अ.सा.द्वि. ३७टी।। -
	* अज्ञानलक्षणो मोह इति ।	।।यो.श. ५३टी।।
	* मोहनं वा मोहो मोहवेदनीयकर्मापादितो भावोऽज्ञानपरिणाम एव ।	।।पंच सू.- प्र.सू.टी।।
	* मिथ्याज्ञानम् ।	।।हित. १८टी।।
	* मोहनीयकर्मोदयजो जीवपरिणामोऽज्ञता वा ।	।।अ.सा.ष. ७१टी।।
मोहगर्भितवैराग्यम्	* कुशास्त्राभ्याससंभूतं भवनैर्गुण्यदर्शनात् । मोहगर्भं तु वैराग्यं मतं बालतपस्विनाम् ।।४४।।	।।अ.सा.द्वि.।।
	सिद्धान्तमुपजीव्यापि ये विरुद्धार्थभाषिणः । तेषामप्येतदेवेष्टं कुर्वतामपि दुष्करम् ।।४५।।	।।अ.सा.द्वि.।।
मोहहतः	* अज्ञानग्लुपितः ।	।।हित. ४०७टी।।
मौनम्	* मुने-र्भाव आश्रवादिसर्वहेयेभ्यो निवृत्तिभावः ।	।।अ.सा.द्वि. ५५टी।।
मौनीन्द्रम्	* मन्यन्ते यथावस्थिततया त्रिकालावस्थासु जगदिति मुनयः मतिश्रुतावधिमनःपर्यायकेवलज्ञानिनस्तेषामिन्द्रः सकलातिशयसमन्वित-केवलज्ञानभास्करो जिनेन्द्रस्तेन प्रणीतं यत् तत् ।	।।अ.सा.च. ३८टी।।

य

यतना	* आगमोक्तगुण-दोषाश्रयण-परिहार-लक्षणा ।	।।उप.मा.(सि.) २९४ टी।।
	* कर्तव्या-ऽकर्तव्यकरणा-ऽकरणरुपा ।	।।उप.मा.(सि.) २९५ टी।।
	* संयमक्रियाव्रतपरिरक्षणमिति यावत् ।	।।अ.सा.प्र. ६९टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	✼ जीवरक्षणकृते भूपुष्पशोधनजलगालनादिरुपा ।	।।अ.सा.च. ४८टी।।
यतिः	✼ जीवादिपदार्थज्ञो यः समभावेन सर्वजीवानाम् । रक्षार्थमुद्यतमतिः स यतिः पात्रं भवति दातुः ।। १ ।।	।।ध.र. ९७टी।।
यतिताऽलवसप्तमासुर-विमानवासिनः	✼ मानं माः परिछेदः सम्पदादेराकृतिगणत्वात् क्विप् । सप्त च ते माश्च सप्तमाः, एकपदव्यभिचारेपि समासः, लवः कालविशेषः, लवानां सप्तमाःलवसप्तमाः अविद्यमाना लवसप्तमा येषां तेऽलवसप्तमाः, यति-र्मुनिः, यते-र्भावो यतिता मुनिता, पूर्वभवे यतितायामलवसप्तमा यतिताऽलवसप्तमाः, सुराः सुष्ठु शोभनो रा अर्थो यस्य स सुरस्ते सुराः, यतितालवसप्तमाश्च ते सुराश्च यतिताऽलवसप्तमासुराः, विशेषणान्यथानुपपत्त्याऽनुत्तराः, ते पूर्वभवे यतो यतयो मुक्तिप्राप्तियोग्याः सन्तो न्यूनसप्तायुर्लवत्वाद् भवन्ति, तेषां विमानानि आलयाः, तेषु वासोऽवस्थानं, स विद्यते येषां ते यतिताऽलवसप्तमासुरविमानवासिनः सुरा एव ।	।।उप.मा.(सि.) २९ टी।।
यतिधर्मः	✼ साध्वाचारो मोक्षमार्गः ।	।।उप.मा.(सि.) ५१९ टी।।
यथाख्यात-चारित्रम्	✼ उवसंते खीणंमि वि, जो खलु कम्मंमि मोहणिज्जंमी । छउम्मत्थो य जिणो, वा अहक्खायसंजओ स खलु ।।२६३।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
यथाच्छन्दः	✼ स्वाभिप्रायमागमनिरपेक्षतया वर्तत इति यथाच्छन्दः ।	।।उप.मा.(सि.) ३५३ टी।।
	✼ उस्सुत्तमणुवइट्ठं, सच्छंदविगप्पियं अणणुवाई । परतत्तिं पवत्ते तिंतिणे य इणमो अहाछंदो ।।१९।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
यथार्थभणनम्	✼ अविसंवादिवचनं धर्मव्यवहारे क्रयविक्रयव्यवहारे साक्षिव्यवहारे राज-व्यवहारादौ वा ।	।।ध.र. ४७टी।।
यथासूत्रम्	✼ सूत्रोक्तस्याऽनतिक्रमेण ।	।।ध.र. ११४टी।।
यथास्थितवस्तुवादिनः	✼ यथास्थितमभिलाप्याऽनभिलाप्यत्वादिना प्रकारेण स्थितं वस्तु वदितुं शीलाः यथास्थितवस्तुवादिनः ।	।।पंच सू.- प्र.सू.टी।।
यथोक्तकारिणः	✼ विहितानुष्ठानपराः ।	।।उप.मा.(सि.) २३९ टी।।
यमकः	✼ काव्यालङ्कारविशेषः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१६ टी।।
यमाः	✼ अहिंसादिलक्षणः,यथोक्त अहिंसासत्यास्तेयब्रह्मचर्यापरि-ग्रहा यमाः। इच्छादिकः,एते च इच्छाप्रवृत्तिस्थैर्यसिद्धिभेदा इति।	।।यो. दृ. २१टी।।
	✼ उपरमाः ।	।।यो. दृ. २१४टी।।
	✼ यम्यते निवर्त्यते आरंभादिभ्यो यावज्जीवमातमा येन स ।	।।अ.सा.प्र. ४७टी।।
यशः	✼ सर्वदिग्व्यापकं जीवत्प्रसिद्धरुपं वा ।	।।हित. १९२टी।।
युक्तयः	✼ साधकबाधकप्रमाणोपन्यासेनार्थावधारणप्रकाराः ।	।।अ.सा.च. ४०टी।।
युक्तस्वरता	✼ परयोगानुपघातिशब्दता ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
युक्तिः	✼ शुद्धहेतुप्रयोगरुपा ।	।।यो.बिं. ४६३टी।।
	✼ सुनिपुणन्याययुक्तशास्त्रघटितार्थे गुरुभिरुक्ता या युक्तिः सद्भूतार्थस्येय-त्तावधारणरुपा ।	।।अ.सा.च. १५९टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	❋ अनुमानादिनाऽर्थावधारणप्रकारा ।	।।अ.सा.पं. ७१टी।।
	❋ अन्वयव्यतिरेकविमर्शरुपा ।	।।ल.वि. अन्नत्थ सूत्र व्या.।।
युगप्रधानागमः	❋ युगं वर्तमानकालस्तस्मिन् प्रधानः शेषजनापेक्षयोत्कृष्टो बहुत्वात्, आगमः श्रुतं यस्याऽसौ युगप्रधानागमः ।	।।उप.मा.(सि.)१० टी।।
योगः	❋ निच्छयओ इह जोगो, सण्णाणाईण तिण्ह संबंधो । मोक्खेण जोयणाओ णिद्दिट्ठो जोगिणाहेहिं ।। २ ।।	।।यो.श.।।
	❋ धर्मविशेषः, सज्ज्ञानादीनां – सज्ज्ञानस्य सद्दर्शनस्य सच्चारित्रस्य च सद्ग्रहणं मिथ्याज्ञानादिव्यवच्छेदार्थम्, एतेषां त्रयाणां सम्बन्धः । त्रयाणामेव सम्बन्धो निश्चयतो योगः ।	।।यो.श. २टी।।
	❋ चित्तवृत्तिनिरोधः ।	।।यो.श. २२टी।।
	❋ प्रणिधानादिभावेन परिशुद्धः सर्वोऽपि धर्मव्यापारः सानुबन्धत्वाद् योगः ।	।।यो.विं १टी।।
	❋ मोक्षेण महानन्देन योजनात् सर्वोऽपि धर्मव्यापारः साधोरालयविहारभाषा-विनयभिक्षाटनादिक्रियारुपो योगो विज्ञेयः ।	।।यो.विं. १टी।।
	❋ स्थीयतेऽनेनेति स्थानं आसनविशेषरुपं कायोत्सर्गपर्यङ्कबन्धपद्मासनादि सकलशास्त्रप्रसिद्धम् । उर्णः शब्द स च क्रियादावुच्चार्यमाणसूत्रवर्णलक्षणः। अर्थः शब्दाभिधेयव्यवसायः । आलम्बनं बाह्यप्रतिमादिविषयध्यानम् । रहितः रुपिद्रव्यालम्बनरहितो निर्विकल्पचिन्मात्रसमाधिरुपः । इत्येवं एष योगः पञ्चविधः ।	।।यो.विं. २टी।।
	❋ इच्छा तद्वत्कथाप्रीतिः, पालनं शमसंयुतम् । पालनं दोषभीहानिः, स्थैर्यं सिद्धिःपरार्थता ।। १ ।।	।।यो.विं. ६टी।।
	❋ द्विविधो हि योगः-सापायो निरपायश्च, तत्र निरुपक्रममोक्षपथप्रतिकूल-चित्तवृत्तिकारणं प्राक्कालार्जितं कर्म अपायस्तत्सहितो योगः सापायः, तद्रहितस्तु निरपाय इति ।	।।यो.विं. ११टी।।
	❋ मोक्षहेतोरऽनुष्ठानम् ।	।।यो.बिं. १टी।।
	❋ अध्यात्मं भावना ध्यानं समता वृत्तिसंक्षयः । मोक्षेण योजनाद्योग एष श्रेष्ठो यथोत्तरम् ।। ३१ ।। तात्त्विको भूत एव स्यादन्यो लोकव्यपेक्षया । अच्छिन्नः सानुबन्धस्तु छेदवानपरो मतः ।। ३३ ।। सास्रवो दीर्घसंसारस्ततोऽन्योऽनास्रवः परः । अवस्थाभेदविषयाः संज्ञा एता यथोदिताः ।। ३४ ।। योजनाद्योग इत्युक्तो मोक्षेण मुनिसत्तमैः । स निवृत्ताधिकारायां, प्रकृतौ लेशतो ध्रुवः ।। २०१ ।।	।।यो.बिं.।।
	❋ ध्यानादिको मनःशुद्धिश्च ।	।।अ.सा.पं. २२टी।।
	❋ ब्रह्यतानिष्पादनोपायः ।	।।अ.सा.स. ३टी।।
	❋ मैत्र्यादि ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	✻ स्वाध्यायादिसमाचारः ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
	✻ समस्तमोक्षसाधकज्ञानक्रियाव्यापाराः ।	।।अ.सा.प्र. २७टी।।
	✻ मित्रादयः (दृष्टयः) ।	।।यो. दृ. ११टी।।
योगत्वम्	✻ मोक्षकारणीभूतात्मव्यापारत्वं योगत्वं इति योगलक्षणयोगाद् अनुपचरितमेव । स्थानादिषु योगाङ्गत्वेन योगरुपता हेतुफलभावेन उपचाराद् अभिधीयते ।	।।यो.विं. २टी।।
योगनिरोधः	✻ मनोवाक्कायव्यापाराणां समग्रनिरोध आत्मनि सर्वथाऽसत्ता ।	।।अ.सा.स. २४टी।।
योगबीजम्	✻ जिनेषु कुशलं चित्तं, तन्नमस्कार एव च । प्रणामादि च संशुद्धं, योगबीजमनुत्तमम् ।। २३ ।। आचार्यादिष्वपि ह्येतद्विशुद्धं भावयोगिषु । वैयावृत्यं च विधिव-च्छुद्धाशयविशेषतः ।। २६ ।। भवोद्वेगश्च सहजो, द्रव्याभिग्रहपालनम् । तथा सिद्धान्तमाश्रित्य, विधिना लेखनादि च ।। २७ ।। लेखना पूजना दानं, श्रवणं वाचनोद्ग्रहः । प्रकाशनाथ स्वाध्याय-श्चिन्तना भावनेति च ।। २८ ।। बीजश्रुतौ च संवेगात् प्रतिपत्तिः स्थिराशया । तदुपादेयभावश्च, परिशुद्धो महोदयः ।। २९ ।।	।।यो. दृ.।।
-	✻ योगबीजं मोक्षयोजकानुष्ठानकारणम् ।	।।यो. दृ. २३टी।।
	✻ अवन्ध्यमोक्षहेतुः ।	।।यो. दृ. २२टी।।
योगमार्गः	✻ योग एव निर्वाणपुरप्रापकतया मार्गो योगमार्गः ।	।।यो.बिं. ३०टी।।
योगमुद्रा	✻ अण्णोण्णंतरियंगुलि-कोसागारेहिं दोहिं हत्थेहिं । पिट्टोवरिकोप्पर- संठिएहिं तहजोगमुद्दत्ति ।।१।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
योगम्	✻ विशिष्टद्रव्यात्मकम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३६५ टी।।
योगलोचनः	✻ यथावस्थितवस्तुपरिज्ञानाऽवन्ध्यकारणत्वाद्योग एव लोचनमऽक्षि यस्य स तथा ।	।।यो.बिं. ५२७टी।।
योगवशिता	✻ योगाभ्याससामर्थ्यलक्षणा ।	।।यो.श. ७५टी।।
योगवृद्धिः	✻ सम्यग्दर्शनादिमुक्तिबीजोत्कर्षरुपा ।	।।यो.बिं ५४टी।।
योगाचार्यः	✻ नैयायिकमुख्यो गौतमः ।	।।अ.सा.ष. २०२टी।।
योगारुढः	✻ यदा हि नेन्द्रियार्थेषु न कर्मस्वनुषज्यते । सर्वसंकल्पसंन्यासी योगारुढस्तदोच्यते ।। २३ ।।	।।अ.सा.पं.।।
योगावश्चकः	✻ सद्भिः कल्याणसम्पन्नै-र्दर्शनादपि पावनैः । तथादर्शनतो योग, आद्यावश्चक उच्यते ।। २१९ ।।	।।यो. दृ.।।
योगिः	✻ सद्दृष्टिः ।	।।यो. दृ. १५टी।।
योगिनः	✻ दिव्यदृशः।	।।यो.बिं. ४९,३१४टी।।
योगिनाथः	✻ योगः सज्ज्ञानादिसम्बन्धरुपो निश्चयादिभेदभिन्नः, स विद्यते येषां ते यागिनो मुनयस्तेषां नाथो योगिनाथः ।	।।यो.श. १टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* गणधरादिमहामुनिः ।	।।यो.बिं. १टी।।
योगी	* परब्रह्मोपायसेविः ।	।।अ.सा.पं. ६१टी।।
योग्यः	* उचितः ।	।।ध.र. ४टी।।
	* बीजं हेतुः ।	।।यो.बिं. ४०६टी।।
योग्यता	* योगकषायपरिणतिरुपा ।	।।यो.बिं. १६५टी।।
	* योग्यता चेह विज्ञेया बीजसिद्ध्याद्यपेक्षया । आत्मनः सहजा चित्रा तथाभव्यत्वमित्यतः ।। २७८ ।।	।।यो.बिं.।।

र

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
रत्नम्	* जातौ जातौ यदुत्कृष्टं रत्नं निगद्यते हि तत्, इत्येवं सुधियः प्राहुर्निर्वि- संवादमुत्तमाः ।	।।ध.र. १टी।।
रत्नाधिकाः	* ज्ञानादिप्रधानाः ।	।।उप.मा.(सि.) ३६४ टी।।
रसः	* सुखप्रीत्यादिना मनोविनोदः ।	।।अ.सा.प्र. २१टी।।
रसत्यागः	* रसाः क्षीरदधिघृततैलगुडावगाहिमप्रभृतयो विकारहेतवस्तेनैव विकृतिशब्द- वाच्याः, तेषां त्यागो वर्जनं धर्म्मबुद्ध्या करणनिग्रहाय च रसत्यागः ।	।।हित. १८९टी।।
रागः	* रञ्जनं रागः क्वचिदात्मनोऽभिलाषपरिणामः ।	।।अ.सा.तृ. ३४टी।।
रागः	* रञ्जनाभिलाषादिरुपा प्रेमक्रिया ।	।।अ.सा.पं. १२०टी।।
रागः	* रञ्जनस्वभावो रक्तः ।	।।अ.सा.ष. ४५टी।।
रागः	* रागः – अभिष्वङ्गलक्षणो रागः ।	।।यो.श. ५३टी।।
	* रज्यतेऽनेनेति रागः, रागवेदनीयं कर्म । आत्मनः क्वचिद्ऽभिष्वङ्गपरिणामा- पादनात् । रञ्जनं वा रागः, रागवेदनीयकर्मापादितो भावोऽभिष्वङ्गपरिणाम एव ।	।।पंच सू.– प्र.सू.टी।।
	* अभिष्वङ्गलक्षणो रागः ।	।।यो.श. ५३टी।।
	* प्रतिबन्धः ।	।।ध.र. १२०टी।।
	* चेतसोऽभिष्वङ्गः ।	।।उप.मा.(सि.) १६४ टी।।
रीढा	* अवज्ञा ।	।।हित. ३४६टी।।
रुदितभावः	* महता शब्देनाऽऽक्रन्दनम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३१९ टी।।
रुपवान्	* प्रशस्तरुपोपेतः ।	।।ध.र. ५टी।।
	* संपुन्नंगोवंगो पंचिदियसुंदरो सुसंघयणो । होइ पभावणहेऊ खमो य तह रुववं धम्मे ।। ९ ।।	।।ध.र.।।

ल

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
लक्षणम्	* लक्ष्यतेऽनेनेति लक्षणं पररुपव्यावर्तको धर्मः ।	।।उप.मा.(सि.) ५१४ टी।।
	* स्वभावः ।	।।ल.वि. वियट्ट. व्या.।।
लज्जालुः	* लज्जालुओ अकज्जं वज्जइ दूरेण जेण तणुयंपि । आयरइ सयायारं न मुयइ अंगीकयं कहवि ।। १६ ।।	।।ध.र.।।
लब्धलक्ष्यः	* लक्खेइ लद्धलक्खो सुहेण सयलंपि धम्मकरणिज्जं । दक्खो सुसासणिज्जो तुरियं च सुसिक्खिओ होइ ।। २८ ।।	।।ध.र.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
लब्धलक्ष्यत्वम्	* निर्णीतं सर्वत्रानुष्ठाने पर्यन्तसाध्यं येन स तद्भावस्तत्त्वम् ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
लब्धिपुलाकः	* संघाइयाण कज्जे, चुण्णिज्जा चक्कवट्टिमवि जीए । तीए लद्धीइ जुओ, लद्धिपुलाओ मुणेयव्वो ।।२४३।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
लब्धीन्द्रियम्	* तद् (इन्द्रियम्) आवरणक्षयोपशमः ।	।।ल.वि. चक्खुदयाणं व्या.।।
लवसप्तमासुरविमानवासिनः	* मानं माः सम्पदादेराकृतिगणत्वात् क्विप्, सप्तभिरपूर्यमाणै-र्माः परिच्छेदः प्राप्ततया मोक्षगमनयोग्यानामायुष्कस्य येषां तानि सप्तमानि, लवैः कालविशेषैः सप्तमानि लवसप्तमानि, कानि ? सुरविमानानि अनुत्तरविमाना-नीत्यर्थः तेषु वासः स्थानम्, स विद्यते येषां ते लवसप्तमासुरविमानवासिनः।	।।उप.मा.(सि.) २९ टी।।
लिङ्गिन्यः	* पाखण्डिन्यः ।	।।हित. ३५३टी।।
लोकः	* पञ्चास्तिकाया उच्यन्ते । धर्म्मादीनां वृत्ति-र्द्रव्याणां भवति यत्र तत् क्षेत्रम् । तै-र्द्रव्यैः सह लोकस्तद्विपरीतं ह्यलोकाख्यम् ।।१।। इति	।।ल.वि. लोगुत्तमाणं व्या.।।
	* लोक्यत इति लोकः, प्रमाणेन दृश्यत इति भावः ।	।।ल.वि. चतुर्विंशति व्या.।।
लोकग्रहणम्	* जनचित्तरञ्जनम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३७१ टी।।
लोकदृष्टिः	* लोकः कुप्रवचनं परिव्राजकादिजनो वा तस्य या दृष्टिर्दर्शनं मतमिति यावत् तथा ।	।।अ.सा.प्र. ४७टी।।
	* स्थुलव्यवहारिणो लोकस्य मतः ।	।।यो.बिं. २१३टी।।
लोकनाथा	* विशिष्ट एव तथा तथा रागाद्युपद्रव्यरक्षणीयतया बीजाधानादिसंविभक्तो भव्यलोकः, तस्य नाथो योगक्षेमकृत् लोकनाथस्ते लोकनाथाः । येषामेव भव्यानां बीजाधानोद्भेदपोषणेन धर्मबीजस्य प्रशंसादिनाऽऽधानेन, चिन्ताङ्कुरकरणेनोद्भेदेन सत्श्रुत्यादिकाण्डनालादिसम्पादनेन पोषणेन योगः= अप्राप्तलाभलक्षणः क्षेमं च = लब्धपालनलक्षणं, तत्तदुपद्रवाद्यभावेन चित्ररुपनरकादिव्यसन-तन्निबधनभूतरागाद्यत्यनतोच्छेदेन भवति तेषामेव भव्यानां जिना नाथाः, लोकनाथाः ।	।।ल.वि. लोगनाहाणं व्या.।।
लोकपंक्तिः	* लोकाराधनहेतो-र्या मलिनेनान्तरात्मना । क्रियते सत्क्रिया सात्र लोकपक्तिरुदाहृता ।। ८८ ।।	।।यो.बिं. ।।
	* लोकसदृशभावसम्पादनरुपा ।	।।यो.बिं. ८६टी।।
लोकप्रदीपाः	* अत्र लोकशब्देन विशिष्ट एव तद्देशनाद्यंशुभिर्मिथ्यात्वतमोऽपनयनेन यथार्हं प्रकाशितज्ञेयभावः संज्ञिलोकः परिगृह्यते, तदपेक्षयैव (भगवन्तः) लोकप्रदीपाः ।	।।ल.वि.लोगपईवाणं व्या.।।
लोकप्रद्योतकाः	* अत्र लोकध्वनिनोत्कृष्टमतिः औत्पत्तिक्यादिविशिष्टबुद्धिमान् गणधरपदप्रायोग्यो भव्यसत्त्वलोको यो हि प्रथमसमवसरण एव भगवदुपन्यस्तमातृकापदत्रयश्रवणात् प्रद्योतप्रवृतौ दृष्टसमस्ताभिलाप्यरुपप्रद्योत्यजीवादिसप्ततत्त्वो रचितसकल-श्रुतग्रन्थः सपदि सञ्जायते स इह गृह्यते इति तत्रैव तत्त्वतः प्रद्योतकरण-शीलत्वोपपत्तेः । ''उप्पन्नेइ वा, विगमेइ वा, धुवेइ वा'' इति पदत्रयोपन्यासेन प्रद्योतस्य प्रकृष्टप्रकाशरुपस्य तच्छीलतया विधानघटनात्। प्रद्योतकशक्तेस्तत्रैव भव्यलोके कात्स्न्र्येनोपयोग इतिकृत्वा । भगवत्प्रज्ञापना-	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	प्रद्योतप्रतिपन्ननिखिलाभिलाप्यभावकलापा गणधरा एवोत्कृष्टचतुर्दश-पूर्वविदो भवन्ति, गणधराणामेव भगवतः प्रज्ञापनाया एव उत्कृष्टप्रकाश लक्षणप्रद्योतसम्पादनसामर्थ्यात् ।	।।ल.वि. लोगपज्जो. व्या.।।
लोकप्रियः	❊ इहपरलोयविरुद्धं न सेवए दाणविणयसीलड्ढो । लोअप्पिओ जणाणं जणेइ धम्मंमि बहुमाणं ।। ११ ।।	।।ध. र.।।
लोकसंज्ञा	❊ भगवद्वचनप्रतिकूला प्रभूतसंसाराभिनन्दिसत्वक्रियाप्रीतिरुपा ।	।।पंच सू.- च.सू.टी।।
	❊ अविचारितरमणीया लोकहेरिः ।	।।ध.र. ६८टी।।
	❊ शुद्धस्यान्वेषणे तीर्थोच्छेदः स्यादिति वादिनाम् । लोकाचारादरश्रद्धा लोकसंज्ञेति गीयते ।।६७।।	।।अ.सा.तृ.प्र.।।
	❊ शास्त्रगुरुक्तिलोकव्यवहारसारज्ञाने निरपेक्षता ।	।।अ.सा.तृ. ९५टी।।
	❊ शास्त्रनिरपेक्षलोकरुढिः ।	।।अ.सा.स. ३८टी।।
	❊ गतानुगतिकलक्षणा लोकहेरिः ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
लोकहिताः	❊ इह लोकशब्देन सकलसांव्यावहारिकादिभेदभिन्नः प्राणिलोको गृह्यते, पञ्चास्तिकायात्मको वा सकल एव, तदेवंविधाय लोकाय हिताः । यथावस्थितदर्शनपूर्वकं सम्यक्प्ररुपणाचेष्टया तदायत्यबाधनेनेति च ।	।।ल.वि. लोगहिआणं व्या.।।
लोकाचारानुवृत्तिः	❊ बहुजनरुढाविरोधिलोकव्यवहारानुपालनरुपा ।	।।यो. बि. १३०टी।।
लोकोत्तमाः	❊ भव्यसत्त्वलोकस्य सकलकल्याणैकनिबन्धनतथाभव्यत्वभावेनोत्तमा लोकोत्तमाः ।	।।ल.वि. लोगुत्तमाणं व्या.।।
लोकोपचार-विनयः	❊ तदुचियअब्भुट्ठाणं अंजलिबंधो य आसणपयाणं । देवातिहीण पूया इय एसो लोइओ विणओ ।। २१६ ।।	।।हित.।।

व

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
वंदनम्	❊ अभिवादनं प्रशस्तकायवाङ्मनप्रवृत्तिरित्यर्थः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
वक्राः	❊ मनो-वाग्भ्यां कुटिलाः, मनसा गुरुविषयेऽपि मायाविनः, वाचापि ये वचनं विबन्धन्ति ।	।।उप.मा.(सि.) ७४ टी।।
वचनगुप्तिः	❊ विगहापरिहारेण सज्झायं पंचहा जहाजोगं । जुंजंता वयगुत्ता हुंति मुणी अहव कयमोणा ।। ४८५ ।।	।।हित.।।
वचनम्	❊ निरुपका ध्वनिः ।	।।ल.वि. पुरिसुत्तमाणं व्या.।।
	❊ दृष्टेष्टाविरुद्धस्य, तत्र ''दृष्टम्''= अशेषप्रमाणोपलब्धम् ''इष्टम्''= वचनोक्तमेव, तयोरविरोधेन अविरुद्धस्य ''वचनस्य'= आगमस्य वचनत्वात् ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
	❊ आगमः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
वचनशुध्दिः	❊ तित्थंकरचलणाराहणेणं जं मज्झ सिज्झइ न कज्जं । पत्थेमि तत्थ नन्ने, देवविसेसे हि वयसुध्दि ।।६६।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
वचनानुष्ठानम्	❊ शास्त्रार्थप्रतिसंधानपूर्वं साधोः सर्वत्रोचितप्रवृत्तिर्वचनानुष्ठानम् ।	।।यो.विं १८टी।।
	❊ जो पुण जिणगुणगणचेइसु, सुत्तविहाणेण वंदणं कुणइ । वयणाणुट्ठाणमिणं, चरित्तिणो होइ नियमेण ।।२३९।।	।।संबोध.प्र.देव अधि.।।
वञ्चनम्	❊ अतिसन्धानम् ।	।।हित. ३५४टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
वन्दनम्	✻ द्वादशावर्तादि ।	।।उप.(सि.) १५ टी।।
वरज्ञानम्	✻ वरं क्षायिकत्वादऽप्रतिपाति, यदि वा लोकालोकप्रकाशकत्वेन मतिज्ञाना-द्यपेक्षया वरं प्रधानं यज् ज्ञानं केवललक्षणम् ।	।।हित. ३७टी।।
वरबोधिसमेतः	✻ तीर्थंकरपदप्रायोग्यसम्यक्त्वसमेतः ।	।।यो.बिं. २७४टी।।
वर्णकसूत्रदृष्टांतम्	✻ वर्णकसूत्राणि चरितानुवादरुपाणि । यथा , द्रौपद्या पूरुषपञ्चकस्य वरमालानिक्षेपः, ज्ञाताधर्मकथाद्यङ्गेषु नगरादिवर्णकरुपाणि च वर्णकसूत्राणि च ।	।।ध.र. १०६टी।।
वर्णाः	✻ ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशुद्रलक्षणाः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
वर्तना	✻ नवपुराणादिकरणरुपेण पूर्वापरत्वरुपेण वा प्रवर्तमन् ।	।।अ.सा.ष. ५१टी।।
वर्द्धमानगुणप्रायः	✻ शुक्लपक्षक्षपापतिमण्लमिव प्रतिकलमुल्लसन्तो गुणा औदार्यदाक्षिण्यादयः प्रायो बाहुल्येन यस्य स तथा ।	।।यो.बिं. १७८टी।।
वर्धमानं अवधिज्ञानम्	✻ पुनर्यदङ्गुलस्यासङ्ख्येयभागादिषूत्पन्नं वर्द्धते आ सर्वलोकात् ।	।।हित. ९१टी।।
वस्तु	✻ उत्पादव्ययध्रौव्यलक्षणम् ।	।।यो.बिं. ४७२टी।।
वस्तुनः	✻ द्रव्याः सचेतनाचेतना धर्माधर्महेतवः ।	।।ध.र. २३टी।।
वाचना	✻ विनेयाय निर्जरायै सूत्रार्थदानम् ।	।।हित. ४८४टी।।
	✻ सूत्रार्थयोः पठनं पाठनं च ।	।।अ.सा.पं. ११४टी।।
वाचिकमिथ्यात्वत्यागः	✻ एवं वाया न भणइ करेमि, अण्णं च न भणइ करेहि । अन्नकयं न पसंसइ, न कुणइ सयमेव काएणं ।।४७।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
वात्सल्यम्	✻ आन्तरप्रीतिरुपम् ।	।।हित. १४०टी।।
वादः	✻ पूर्वपक्षरुपः ।	।।यो.बिं. ६७टी।।
वादग्रन्थाः	✻ परपक्षनिराकरणेन स्वपक्षप्रतिष्ठापनानि तर्कप्रकरणानि ।	।।यो.बिं. ६५टी।।
वादी	✻ वादि-प्रतिवादि-सभ्य-सभापतिरुपायां चतुरङ्गायां संसदि प्रतिपक्षविक्षेपपुरस्सरं स्वपक्षव्यवस्थापनार्थं नियमेन वदतीति वादी ।	।।हित. २५टी।।
वारणा	✻ अकर्तव्यानां निषेधो वारणा ।	।।उप.मा.(सि.) १५५ टी।।
वासनासंक्रमः	✻ वासनाऽपरापरक्षणोद्भवस्य ज्ञानस्य पूर्वपूर्वानुभूतभावानामनुस्मृतिहेतुः संस्कारस्तस्याः संक्रम उत्तरोत्तरज्ञानक्षणेषु व्याप्तिः ।	।।अ.सा.च. ९३टी।।
वासीचन्दनतुल्यता	✻ वासी कुठारिका तया शरीरस्य च्छेदनं तथा चन्दनेनार्चनं तयो-र्विषये तुल्यता शोकहर्षाभावात् सादृश्यः स्याद् रागद्वेषयोरवकाशाभावादित्यर्थः ।	।।अ.सा.तृ. ३७टी।।
वास्तु	✻ गृहग्रामनगरादि ।	।।हित. ४२३टी।।
विकटना	✻ आलोचना ।	।।ध.र. १०४टी।।
विकथा	✻ विरुद्धकथा ।	।।ध.र. ११०टी।।
विकल्पितम्	✻ स्थुलालोचितम् ।	।।उप.(सि.) २६ टी।।
विकारी	✻ विकारं परिणतिविपर्यासं देहविपर्यासं च कुर्वति यः स ।	।।अ.सा..द्वि. ९२टी।।
विक्षिप्तं चित्तम्	✻ किञ्चिद्रक्तं किञ्चिद्विरक्तं च ।	।।अ.सा.स. ३टी।।
	✻ सत्त्वोद्रेकात्परिहृतं दुःखनिदानेषु सुखनिदानेषु । शब्दादिषु प्रवृत्तं सदैव चित्तं तु विक्षिप्तम् ।।६।।	।।अ.सा.स.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
विक्षेपणी कथा	✻ विक्षिपति भोगाभिलाषान् या कामभोगेषु वैमुख्यमाऽऽपादयति सा विक्षेपणी ।	।।हित. ४७२टी।।
विग्रहः	✻ मुष्ट्यादियुद्धम् ।	।।उप.मा.(सि.) ७० टी।।
विघ्नजयः	✻ विघ्नजयो नाम धर्मान्तरायनिवर्तकः परिणामः ।	।।यो.विं १टी।।
विचारः	✻ युक्तिगर्भः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
विचिकित्सा	✻ चित्तविभ्रमः ।	।।हित. २३टी।।
विचिकित्सा-अन्य-तीर्थिकप्रशंसासेवना	✻ वितिगिच्छा य फलं पइ, संदेहो मलिणयंमि वि दुगंछा । परतित्थीण पसंसा, परिचयकरणं पसंगो य ।।४०।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
विज्ञातः	✻ वचानानुसारेणैव विनिश्चितविषयविभागः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
विज्ञानम्	✻ मोहसंदेहविपर्ययव्युदासेन ज्ञानम् ।	।।ल.वि. सरणदयाणं व्या.।।
विड्वरः	✻ स्वचक्रपरचक्रसमुत्थः ।	।।हित. १२४टी।।
वितंडा	✻ स्वपक्षव्यवस्थापनेन दूषणाभावेऽपि परपक्षनिवारणाय शब्दार्थाभ्याञ्छलवादः ।	।।अ.सा.च. १५१टी।।
विद्या	✻ ससाधना स्त्रीस्वामिका वा विद्या ।	।।यो.बिं. ५७टी।।
	✻ देव्याधिष्ठिता ।	।।उप.मा.(सि.) ३६५ टी।।
	✻ शास्त्रेषु विद्वत्ता ।	।।अ.सा.पं. ४३टी।।
विद्यावान्	✻ विद्या प्रज्ञप्तिप्रभृतयो जैनशासनाधिष्ठायिन्यः सान्निध्यमध्यासते यस्य स विद्यावान् ।	।।हित. २५टी।।
विद्वान्	✻ कृत्याकृत्यविवेकपंडितः ।	।।अ.सा.प्र. ८३टी।।
	✻ विदते यथार्थभावेन स्वस्वरुपं जानति यः स विद्वान् ।	।।अ.सा.द्वि. ८९टी।।
विधिः	✻ लोकलोकोत्तरशास्त्रसंवादपूर्वम् । आगमोक्तप्रकारः । आप्तप्रणीतयुक्तिः ।	।।हित. १६५टी।।
	✻ सर्वत्र समयोक्तयुक्तिवाची ।	।।हित. १६६टी।।
विधिरसिकाः	✻ विधिबहुमानिनः ।	।।ध.र. १००टी।।
विधिसूत्र- दृष्टांतम्	✻ संपत्ते भिक्खकालंमि असंभंतो अमुच्छिओ । इमेण कमजोएण भत्तपाणं गवेसए ।। १ ।।	।।ध.र. १०६टी।।
विधूतरजोमलाः	✻ अपनीते रजोमले यैस्ते तथाविधाः । तत्र बध्यमानं कर्म्म रजोऽभिधीयते, पूर्वबद्धं तु मलमिति अथवा बद्धं रज, निकाचितं मलम्, अथवैर्यापथं सांपरायिकं मलमिति ।	।।ल.वि. चतुर्विंशति व्या.।।
विनयः	✻ उचितप्रतिपत्तिः ।	।।ध.र. ११टी।।
	✻ विनीयते अपनीयते विलीयते वाऽष्टप्रकारं कर्म येन, स विनय इति सामायिकी निरुक्तिः ।	।।ध.र. २५टी।।
	✻ अभ्युत्थानादिः ।	।।ध.र. ३५टी।।
	✻ प्रतिपत्तिलक्षणः ।	।।हित. ४०टी।।
	✻ जम्हा विणयइ कम्मं अट्ठविहं चाउरंतमोक्खाए । तम्हा उवयंति विऊ विणओत्ति विलीणसंसारा ।। २१४ ।।	।।हित.।।
	✻ आन्तरप्रीतिप्रकर्षः ।	।।हित. २७३टी।।
	✻ दण्डकग्रहणादिः ।	।।उप.मा.(सि.) १५७ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	✻ अभ्युत्थानाऽऽसनदानादिः ।	।।उप.मा.(सि.) १६५ टी।।
	✻ विनीयतेऽनेनाऽष्टप्रकारं कर्मेति विनयः ।	।।उप.मा.(सि.) ३४२ टी।।
	✻ निवृत्तिपरिणामपूर्वकपूज्यपूजनस्वभावः ।	।।अ.सा.पं. ४३टी।।
	✻ देवगुरुधर्मेषु प्रचुरप्रणत्यादिभक्तिः ।	।।अ.सा.पं. १५४टी।।
विनियोगः	✻ स्वप्राप्तधर्मस्थानस्य यथोपायं परस्मिन्नपि संपादकत्वे विनियोगः ।	।।यो.विं. १टी।।
विनिवृत्ताग्रहत्वम्	✻ निर्मुक्तानुचितार्थाभिनिवेशित्वम् ।	।।यो.बिं. ५३टी।।
	✻ व्यावृत्ताऽत्यन्तवितथाभिनिवेशभावत्वम् ।	।।यो.बिं. १७१टी।।
विनिश्चयः	✻ विविधनयाश्रितनिश्चयम् ।	।।अ.सा.ष. १९५टी।।
विनीतः	✻ गुरुजने गौरवकृत् ।	।।ध.प्र. ७टी।।
	✻ विणओ सव्वगुणाणं मूलं सन्नाणदंसणाईणं । मोक्खस्स य ते मूलं तेण विणीओ इह पसत्थो ।। २५ ।।	।।ध.र.।।
	✻ अभुट्ठाणंजलीकरणं तहेवासणदायणं । गुरुभत्तिभावसुस्सूसा विणओ सो वियाहिओ ।। १ ।।	।।ध.र. ३५टी।।
	✻ मनःशुद्ध्या सम्यग् विनयोपचारचतुरः ।	।।हित. १०३टी।।
विनीतविनयः	✻ विशेषेण नीतः प्राप्तो विनयो येन स विनीतविनयः ।	।।उप.मा.(सि.) ६ टी।।
विपरितरुचिमिथ्यात्वम्	✻ अतथ्यं मन्यते तथ्यं, विपरीतरुचिर्जनः । दोषातुरमनास्तिक्तं, ज्वरीव मधुरं रसं ।।१०।।	।।संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.।।
विपाकविचयधर्मध्यानम्	✻ पयइठिइपएसाणुभावभिन्नं सुहासुहविहत्तं । जोगाणुभावजणियं, कम्मविवागं विचिंतिज्जा ।।५५।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
	✻ विपाकः कर्मणामुदयस्तस्य यो विचयो गत्यादिरुपेणावश्यदुष्टफलदायित्वेन निर्धारणं विपाकविचयम् ।	।।अ.सा.पं. ११८टी।।
	✻ ध्यायेत्कर्मविपाकं च तं तं योगानुभावजम् । प्रकृत्यादिचतुर्भेदं शुभाशुभविभागतः ।।१२१।।	।।अ.सा.पं.।।
विपुलर्द्धिः	✻ विपुला विस्तीर्णा ऋद्धिः समस्तमनोभावविलोकनसमर्था शक्तिरुपा संपद् विपुलर्द्धिः विपुलमतिमनःपर्यवः ।	।।अ.सा.द्वि. १०३टी।।
विभावः	✻ विपरीत आत्मनो हिते विपक्षभूतो यो भावो जीवस्य रागादिपरिणामः स ।	।।अ.सा.द्वि. ९०टी।।
विभुः	✻ सर्वाकाशव्यापी ।	।।ल.वि. सिव-मयल व्या.।।
विमलत्वम्	✻ तपःसंयमशुभ्रभावनादिभि-र्विगतकर्ममलत्वम् ।	।।अ.सा.द्वि. ९५टी।।
विमलम्	✻ अतितीव्रमिथ्यात्वादिमलविकलम् ।	।।यो.बिं. ९९टी।।
	✻ ज्ञानावारककर्माणुसंपर्कविकलम् ।	।।ध.र. १टी।।
विमलश्रद्धा	✻ निष्कलङ्कधर्माभिलाषा ।	।।ध.र. १०४टी।।
विरक्तचेतस्	✻ विरक्तं यथास्थितविषयविपाकज्ञानादुदासीनतां गतं चेतो मनो यस्य स तथा ।	।।अ.सा.द्वि. ८२टी।।
विरतिः	✻ विरई इह पन्नत्ता जिणेहिं दुक्कम्ममम्ममहणेहिं । आसवदारनिरोहो सो पुण देसे य सव्वे य ।। ४१० ।।	।।हित.।।
विरतिमार्गम्	✻ सर्वसंवराध्वानम् ।	।।हित. २५०टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
विरागम्	* उद्वेगम् ।	।।हित. २५९टी।।
विवादः	* वाक्कलहः ।	।।उप.मा.(सि.) ७० टी।।
विवित्तया	* देहादिपार्थक्यभावना ।	।।उप.मा.(सि.) ३४३ टी।।
विवेकः	* कृत्याकृत्यादिपरिक्षाविचारः ।	।।अ.सा.प्र. ९२टी।।
	* तत्त्वातत्त्वादियथार्थविचारः ।	।।अ.सा.तृ. २७टी।।
	* सदसद्वस्तुविचाररुपः ।	।।अ.सा.च. १५२टी।।
	* कृत्याकृत्यादिविचारः ।	।।अ.सा.च. १६७टी।।
	* जीवपुद्गलस्वभावविभावादीनां भिन्नताज्ञानम् ।	।।अ.सा.स. ३८टी।।
	* सदसद्वस्तुपरिज्ञानम् ।	।।ध.र. २०टी।।
	* संसक्तान्नपानोपकरणशय्यादिविषयत्यागः ।	।।हित. १९०टी।।
	* तत्त्वसंवेदनम् ।	।।यो.बिं. २४९टी।।
	* सम्यगर्थविचारणम् ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
विवेकः-कायोत्पर्ग प्रायश्चित्तम्	* कज्जो अणेसणिज्जे, गहिए असणाईए परिच्चाओ । कीरइ काउसग्गो, दिट्ठे दुस्सुविणपमुहंमि ।।५१।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।
विवेकी	* विवेकस्तत्त्वातत्त्वविचारोऽस्ति यस्य स तथा ।	।।अ.सा.प्र. ८२टी।।
	* लब्धपरमार्थविमर्शः ।	।।यो.बिं. ४०३टी।।
विवेचकत्वम्	* विवेचयति वस्तुस्वरुपं यथास्थाने नियोजयतीति विवेचकः तद्भावस्तत्त्वम् ।	।।अ.सा.च. १६४टी।।
विशठा	* भावसारमकपटेन वेति ।	।।उप.मा.(सि.) ३९ टी।।
विशिष्टता-निषेधः	* विशिष्टता विशेषः, तेन निषेधः, यथा न सन्ति घटप्रमाणानि मुक्ताफलानि । अत्र घटप्रमाणताविशेषणवन्मुक्ताफलानि निषिध्यन्ते ।	।।अ.सा.च. ८६टी।।
विशिष्टमतिसङ्गतः	* मार्गानुसारिप्रौढप्रज्ञानुगतः ।	।।यो.बिं. १९३टी।।
विशुद्धः	* विशेषेण शुद्धःपापकर्ममलवर्जितः ।	।।अ.सा.प्र. ९२टी।।
विशेषः	* भावप्रभेदः ।	।।अ.सा.पं. ७१टी।।
विशेषग्राहिणः	* विशेषं वस्तुनः समस्वभावं धौव्यरुपं परित्यज्य उत्पादव्ययरुपविषमधर्मं गृह्णन्ति वस्तुत्वं कथयन्ति येऽशुद्धनैगमव्यवहारर्जुसूत्रशब्दसमभिरुढैवंभूता नयास्ते विशेषग्राहिणः ।	।।अ.सा.ष. ९४टी।।
विशेषज्ञः	* सारेतरवेदी ।	।।ध.र. २३टी।।
	* सारेतरादिवस्तुवेदी, न रागद्वेषमूढत्वपूर्वव्युद्ग्राहितत्ववशात् प्रतिपन्नकुग्रा- हैकतानमानस इति ।	।।ध.र. ६टी।।
	* वत्थूणं गुणदोसे लक्खेइ अपक्खवायभावेण । पाएण विसेसन्नू उत्तमधम्मारिहो तेण ।। २३ ।।	।।ध.र.।।
विश्रोतसिका	* दुष्टान्तर्जल्परुपा ।	।।उप.मा.(सि.) २९७ टी।।
विश्वस्ताः	* सर्वात्मनाप्यात्मनि धृताप्तत्वबुद्धयः ।	।।हित. ३५४टी।।
विषम्	* विष्णाति प्राणान् वियोजयतीति विषम् ।	।।अ.सा.प्र. १६टी।।
विषयकर्म	* विषयोऽग्निजलपर्वतादिस्तस्मिन्मोक्षार्थे पतनादिकरणं तद्विषयकर्म विषयक्रिया ।	।।अ.सा.प्र. ४६टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
विषयाः	✻ विषीदन्त्येतेषु सत्सु दुर्मेधसः संयमं प्रतीतीति विषयाः शब्दादयः ।	।।उप.मा.(सि.) ६० टी।।
विषयानुष्ठानम्	✻ आद्यं यदेव मुक्त्यर्थं क्रियते पतनाद्यपि । तदेव मुक्त्युपादेयलेशभावाच्छुभं मतम् ।।२१२ ।।	।।यो.बिं. ।।
विषादः	✻ दैन्यम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३२० टी।।
विषानुष्ठानम्	✻ विषं लब्ध्याद्यपेक्षात इदं सच्चित्तमारणात् । महतोऽल्पार्थनाज्ज्ञेयं लघुत्वापादनात्तथा ।। १५६ ।।	।।यो.बिं. ।।
	✻ विषं सद्यः प्राणापहारी क्ष्वेडः तद्वद्धर्मप्राणापहारि यदनुष्ठानं तदपि विषयमुच्यते ।	।।अ.सा.तृ. ५८टी।।
	✻ आहारोपधिपूजर्द्धिप्रभृत्याशंसया कृतम् । शीघ्रं सच्चित्तहन्तृत्वाद्विषानुष्ठान- मुच्ययते ।।५९।।	।।अ.सा.तृ.।।
विस्मितहृदयः	✻ हृदयं चित्तं रोमाञ्चोत्फुल्ललोचनता-मुखप्रसादादीनां बहिस्तत्कार्याणां दर्शनाद् यस्याऽसौ विस्मितहृदयः ।	।।उप.मा.(सि.) ६ टी।।
विस्रोतोगमनम्	✻ विमार्गप्रवृत्तम् ।	।।यो.बिं. ३९५टी।।
वीतरागः	✻ उपशान्तमोहादौ पूजाकारकः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
वीरः	✻ महावीर्यविराजनात्तपःकर्मविदारणेन कषायादिशत्रुजयात्केवलश्रीस्वयं- ग्रहणेन विक्रान्तो वीरः ।	।।यो. दृ. १टी।।
	✻ कर्मविदारणात् तपसा विराजनाद् वर्यवीर्ययुक्तत्वाच्च जगति यो वीरः ।	।।ध.र. १टी।।
	✻ विदारयति यत्कर्म तपसा च विराजते । तपोवीर्येण युक्तश्च तस्माद्वीर इति स्मृतः ।। १ ।।	।।ध.र. १टी।। ।।हित. १टी।।
वीर्यम्	✻ चेतस उत्साहः ।	।।अ.सा.च. ५३टी।।
	✻ वीर्यान्तरायकर्म्मक्षयक्षयोपशमप्रभवात्मशक्तिविशेषम् ।	।।ल.वि. अन्नत्थ सूत्रं व्या.।।
	✻ अनुष्ठानशक्तिः ।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
वृत्तयुक्तम्	✻ अणुव्रतमहाव्रतसमन्वितम् ।	।।यो.बिं. ३५८टी।।
वृत्तिबीजम्	✻ शारीरमानसचेष्टानिमित्तं तत्तत्कर्मरुपम् ।	।।यो.बि.४२३टी।।
वृत्तिसंक्षयः	✻ वृत्तिसंक्षयश्च मनोद्वारा विकल्परुपाणां शरीरद्वारा परिस्पन्दरुपानामऽन्य- संयोगात्मकवृत्तानामऽपुनर्भावेन निरोधः ।	।।यो.विं ३टी।।
	✻ अन्यसंयोगवृत्तीनां यो निरोधस्तथा तथा । अपुनर्भावरूपेण स तु तत्संक्षयो मतः ।। ३६५ ।।	
	✻ भावनादित्रयाभ्यासाद् वर्णितो वृत्तिसंक्षयः । स चात्मकर्मसंयोगयोग्यतापगमोऽर्थतः ।। ४०५ ।।	।।यो.बिं.।।
वृत्तिसंक्षेपणम्	✻ वृत्तिवर्त्तनं भिक्षा, तस्याः सङ्क्षेपणं परिमितग्रहणम् , दत्तिभिर्भिक्षाभिश्च । अत्रैव द्रव्यक्षेत्रकालभावाभिग्रहा अन्तर्भावनीयाः ।	।।हित. १८९टी।।
वृद्धानुगः	✻ परिणतमतिपुरुषच्छन्दोऽनुवर्ती ।	।।ध.र. ७टी।।
	✻ वुड्ढो परिणयबुद्धी पावायारे पवत्तई नेय । वुड्ढाणुगोवि एवं संसग्गिकया गुणा जेण ।। २४ ।।	।।ध.र.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
वेदः	* सद्भूतार्थागमः ।	।।यो.बिं. ५७टी।।
वेदकसम्यक्त्वम्	* वेयगसम्मत्तं पुण, एवं चिय पंचहा मुणेयव्वं । सम्मत्तचरिमपोग्गलवेयणकाले तयं होइ ।। ८७।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
वेदान्ती	* अद्वैतप्रतिपादकज्ञानकांडमात्रवेदप्रतिपादकः ।	।।अ.सा.ष. २०२टी।।
वेद्यसंवेद्यपदम्	* वेद्यं संवेद्यते यस्मिन्नपायादिनिबन्धनम् । तथाऽप्रवृत्तिबुद्ध्यापि, स्त्र्याद्यागमविशुद्धया ।। ७३ ।। * तत्पदं साध्ववस्थाना-द्भिन्नग्रन्थ्यादिलक्षणं । अन्वर्थयोगतस्तन्त्रे वेद्यसंवेद्यमुच्यते ।। ७४ ।।	।।यो. दृ.।।
वेद्यपदलिंगयुक्तजीवः	* अतुक्करिसं अत्तंमि, न धरइ लोगुत्तरंमि पक्खवहो । पच्छाणुतावनिरओ, साणुक्कोसो य लोयगुणो ।।२७।। इच्चाइणेगपवयणगुणविहिनिरओ (प) नमणतल्लिच्छो । वेज्जपयलिंगजुत्तो, विवरीओऽवेज्जपयजुत्तो ।।२८।।	।।संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.।।
वैकल्यम्	* उक्तानुक्तश्लीलाश्लीलदत्तादत्तकृताकृतशुच्यशुचिविभागविरहितम् ।	।।हित. ३६९टी।।
वैनयिकमिथ्यात्वम्	* आगमा लिङ्गिनो देवा, धर्म्माः सर्वे सदा समाः । इत्येषा कथ्यते बुद्धिः, पुंसां वैनयिकी जिनैः ।।८।।	।।संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.।।
वैमनस्यम्	* आत्मघातादिचिन्तमन् ।	।।उप.मा.(सि.) ३१९ टी।।
वैयावृत्यम्	* व्यापृतो व्यापारप्रवृत्तः प्रवचनोदितक्रियानुष्ठानपरस्तस्य भावः कर्म्म वा वैयावृत्यम् । * औषधसम्पादनादि ।	।।हित. १९०टी।। ।।उप.मा.(सि.) १५७ टी।।
वैराग्यभावना	* वैराग्यात् सुविदितजगत्स्वभावो विषयसंगरहितः सप्तभयवर्जित इहलोका-शाविप्रमुक्तो भवतीति वैराग्यभावना । * सविइयजगस्सहावो, निस्संगो निब्भओ निरासो य । वेरग्गभावियमणो, झाणंमि सुनिच्चलो होइ ।।३४।।	।।अ.सा.पं. १०२टी।। ।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
वैराग्यम्	* संसारौदासिन्यम् । * संसारवासत उद्विग्नत्वम् । * भवस्वरूपविज्ञानाद्द्वेषान्नैर्गुण्यदृष्टिजात् । तदिच्छोच्छेदरूपं द्राग् वैराग्यमुपजायते ।। ४२ ।।	।।अ.सा.प्र. ७६टी।। ।।अ.सा.स. ४२टी।। ।।अ.सा.द्वि.।।
वैशेषिकः	* कणादः ।	।।अ.सा.ष. २०२टी।।
व्यतिरेकम्	* व्यावृत्तिमुखमसंबन्धत्वेन यज्ज्ञातम् ।	।।अ.सा.द्वि. ६०टी।।
व्ययः	* उत्पादवदतीतभवनसंबन्धेन सर्वेषां विनाशित्वम् ।	।।अ.सा.पं. १२२टी।।
व्यवहारः	* योगमार्गोपयोगी हेयोपादेययोर्हानोपादानरूपः । * कारणस्यापि कार्यत्वोपचाररूपः । * कारणे कार्यत्वोपचारः । * गीतार्थचरितरूपः । * ज्ञानदर्शनचारित्रविषये प्रवर्तनात्मको वस्तुन उत्पादादिरुपः । * जनप्रसिद्धधर्मकृत्यप्रवृत्तिः ।	।।यो.बिं. २३९टी।। ।।यो.बिं. ३६९टी।। ।।यो.विं. ३टी।। ।।ध.र. ५२टी।। ।।अ.सा.द्वि. ७१टी।। ।।अ.सा.पं. १९टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* वर्तनाप्रकारः ।	।।अ.सा.ष. १८टी।।
	* बहिस्तत्वनिरुपकाभिप्रायः ।	।।उप.मा.(सि.) ५१२ टी।।
	* प्रवृत्तिरुपम् ।	।।हित. ४०४टी।।
व्यवहारविशारदः	* प्रवृत्तिनिवृत्तिरुपज्ञाने कुशलः ।	।।अ.सा.ष. १४१टी।।
व्यवहारस्तुतिः	* व्यवहार उपचारोऽन्यस्यान्यत्वेन कल्पना तद्रुपा या स्तुतिः प्रशंसा सा व्यवहारस्तुतिः स्यात् ।	।।अ.सा.ष. १२५टी।।
व्यसनानि	* विशेषेण अस्यन्ते क्षिप्यन्ते दुर्गतौ जन्तव एभिरिति व्यसनानि, मद्यमांस-मैथुनासेवनप्रभृतीनि ।	।।हित. ५६टी।।
व्याख्या-अङ्गानि	* (१) संहिता :- नमोऽस्त्वर्हद्भ्य इति शुद्धपदोच्चारः । (२) पदम् :- नमः, अस्तु, अर्हद्भ्यः । (३) पदार्थः :- नमः इति पूजार्थम्, पूजा च द्रव्यभावसङ्कोचः । तत्र करःशिरपादादिसंन्यासो द्रव्यसङ्कोचः, भावसङ्कोचस्तु विशुद्धस्य मनसो नियोग इति ।अस्तु इति भवतु, प्रार्थनार्थोऽस्येति । णं इति वाक्यालङ्कारे; प्राकृतशैल्या इति चेहोपन्यस्तः । अर्हद्भ्यः इति देवादिभ्योऽ-तिशयपूजामर्हन्ति अर्हन्तस्तेभ्यो, नमः शब्दयोगाच्चतुर्थी । (४) पदविग्रहः :- यानि समासभाञ्जि पदानि तेषामेव भवति । (५) चालना :- अधिकृतानुपपत्तिचोदना । यथा, अस्तु इति प्रार्थना न युज्यते तन्मात्रादिष्टासिद्धेः । (६) प्रत्यावस्थानम् :- नीतितस्तन्निरासः, यथा, युज्यते एव, इत्थमेवेष्टसिद्धेरिति ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
व्याख्यानम्	* सत्रार्थप्रपंचरुपत्वाद् व्याख्यानस्य ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
व्यापकः	* सर्वानुयायी ।	।।ल.वि. पुरिससिहाणं व्या.।।
व्याप्तिः	* सर्वतन्त्रानुगमः ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
व्यावृत्तच्छद्मानः	* छादयतीति छद्म घातिकर्म्माभिधीयते ज्ञानावरणादि, तद्बन्धयोग्य-तालक्षणश्च भवाधिकार इति,असत्यस्मिन् कर्म्मयोगाभावात् । व्यावृत्तं छद्म येषां ते व्यावृत्तच्छद्मानः ।	।।ल.वि. वियट्ट. व्या.।।
व्यासंगम्	* व्यामोहपरत्वमासक्तिमिति यावत् ।	।।अ.सा.तृ. २३टी।।
व्युच्छिन्नक्रियाप्रतिपा-तिशुक्लध्यानम्	* तस्सेव य सेलेसी-गयस्स सेलुव्व निप्पकंपस्स । वुच्छिन्नकिरियमप्पडि-वाई झाणं परमसुक्कं ।।८६।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
व्युत्सर्गः	* अनेषणीयादिषु त्यक्तेषु गमनागमन-सावद्यस्वप्नदर्शन नौसन्तरणो-च्चारप्रश्रवणेषु च विशिष्टप्रणिधानपूर्वकः कायावाङ्मनोव्यापारपरिहारः ।	।।हित. १९०टी।।
	* व्युत्सर्जनीयस्य परित्यागो व्युत्सर्गः, स बाह्यो आभ्यन्तरश्च । तत्र बाह्यो द्वादशादिभेदस्योपधेरतिरिक्तस्यानेषणीयस्य संसक्तस्य च अन्नपानादेस्त्यागः। आभ्यन्तरः कषायाणां मृत्युकाले शरीरस्य च परिहारः ।	।।हित. १९०टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
व्रत-सामायिकप्रतिमा	* बीयाणुव्वयधारी, सामाइयकडो हविज्ज तइयाए । होइ चउत्थी चउद्दसीअट्ठमाईसु दियहेसु ।।९५।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
व्रतातिचाराः	* मूलोत्तरगुणखण्डनलक्षणाः ।	।।उप.मा.(सि.) ४१३ टी।।
	श	
शंका-काङ्क्षे	* सव्वे देसे धम्मे, अत्थि नत्थित्ति संसओ संका । कंखा कुमयभिलासो, दयाइगुणलेसदंसणओ ।।३९।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
शक्तिः	* चित्तोत्साहः ।	।।उप.मा.(सि.) २९५ टी।।
शक्यम्	* सामर्थ्योचितम् ।	।।ध.र. ११८टी।।
शङ्का	* सर्वज्ञोपज्ञेषु जीवाजीवादिपदार्थेषु निबिडनिजज्ञानावरणोदयदोषादनव- बुध्यमानेषु संशयकरणं शङ्का । भगवदर्हत्प्रणीततत्त्वाऽप्रत्यरुपा शङ्का ।	।।हित. २३टी।।
शठः	* मायावी ।	।।ध.र. १४टी।।
	* मिथ्यालम्बनप्रधानाः ।	।।ध.र. ८६टी।।
शबलता	* लघुबह्वतिरचारता । (उत्तरगुणविषयतया लघवः प्रभूता अतिचारा यत्र चारित्रे तत्तथा तस्य भावः तत्ता)	।।उप.मा.(सि.) २५४ टी।।
शब्दब्रह्मविदः	* शब्दो वेदवचनं स एव ब्रह्म धर्मप्रतिपादकं तद् वेत्ति जानन्ति ये ते जैमिनीयाः ।	।।अ.सा.ष. २०२टी।।
शमः	* अन्तरवृत्तिदमनम् ।	।।अ.सा.प्र. ३९टी।।
	* शान्तिः क्षमा च ।	।।अ.सा.च. ५८टी।।
शमसौख्यम्	* अतिमन्दीभूतकषायविषदोषतया प्रशमशर्म ।	।।यो.बिं. ५४टी।।
शरणदाः	* शरणं भयार्त्तत्राणम्, तच्च संसारकान्तारगतानां अतिप्रबलरागादि पीडितानां दुःखपरम्परासंक्लेशविक्षोभतः समाश्वासनस्थानकल्पं, तत्त्वचिन्तारुपमध्यवसानं, विविदिषेत्यर्थः । तं ददातीति शरणदाः ।	।।ल.वि. सरणदयाणं व्या.।।
शरणम्	* भयार्त्तत्राणलक्षणम् ।	।।उप.मा.(सि.) ५१८ टी।।
शान्तः	* तथाविधेन्द्रियकषायविकारविकलः ।	।।यो.बिं. १८६टी।।
	* अन्तर्वृत्त्या कषायोदयरोधनतः ।	।।अ.सा.प्र. ३१टी।।
	* निःकषायतया क्षमासमुद्रः ।	।।अ.सा.पं. १५१टी।।
शान्तविक्षेपः	* शान्तः शान्तिं प्राप्तो विक्षेपो रागादिसंस्कारप्रेरणा व्यामोहो वा यस्य सः ।	।।अ.सा.पं. ७८टी।।
शासनम्	* शिष्यन्तेऽनेन जीवा इति शासनं द्वादशाङ्गम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३४१ टी।।
शास्त्रयोगः	* शास्त्रयोगस्त्विह ज्ञेयो, यथाशक्त्यप्रमादिनः । श्राद्धस्य तीव्रबोधेन, वचसाऽविकलस्तथा ।। ४ ।।	।।यो.दृ.।। ।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
शिक्षकः	* अभिनवदीक्षितः ।	।।उप.मा.(सि.) ३७८ टी।।
शिक्षकविधिः	* दीक्षाभिमुखस्याभिनवदीक्षितस्य वा सामाचारीग्रहणक्रमः ।	।।उप.मा.(सि.) ४१७ टी।।
शिवम्	* सकलोपप्लवकलाविकलं देवताविशेषम् ।	।।यो.बिं. १टी।।
	* सर्वोपद्रवरहितत्वात् शिवम् ।	।।ल.वि. सिव-मयल व्या.।।
शिवोपायस्पर्शी	* शिवो मोक्षस्तस्य ये उपायाः सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रगोचरा व्यवहारास्तान् स्पृशति अङ्गीकारपूर्वकं परिपालयति यः स तथा ।	।।अ.सा.द्वि. ५२टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
शिष्यः	※ विनेयः ।	।।ध.र. १२३टी।।
शीलम्	※ चित्तसमाधिः ।	।।यो.बिं. ३५९टी।।
	※ परद्रोहविरतिलक्षणम् ।	।।यो. दृ. ८८टी।।
	※ सदाचारपरता ।	।।ध.र. ११टी।।
	※ अव्रतत्यागः ।	।।हित. ४०टी।।
	※ अब्रह्मत्यागो मैथुनविवर्जनम् ।	।।हित. १७२टी।।
	※ अब्रह्मपरिहारः ।	।।हित. १७५टी।।
	※ इन्द्रियनिग्रहः सदाचारश्च ।	।।हित. ३७७टी।।
	※ समाधानम् ।	।।उप.मा.(सि.) ७४ टी।।
	※ मूलोत्तरगुणसमाधानम् ।	।।उप.मा.(सि.) १८८ टी।।
	※ विशिष्टं चेतःप्रणिधानम् ।	।।उप.मा.(सि.) २३४ टी।।
	※ शुद्धाचाराचरणरतशुद्धपरिणामो ब्रह्मचर्यं च ।	।।अ.सा.द्वि. ९०टी।।
शीलवान्	※ आययणं खु निसेवइ वज्जइ परगेहपविसणमकज्जे । निच्चमणुब्भडवेसो न भणइ सवियारवयणाइं ।। ३७ ।। परिहरइ बालकीलं साहइ कज्जाइँ महुरनीईए । इय छव्विहसीलजुओ विन्नेओ सीलवंतोत्थ ।। ३८ ।।	।।ध.र.।।
शीलविकलाः	※ पार्श्वस्थादयः ।	।।उप.मा.(सि.) २२७ टी।।
शुक्लः	※ शुक्ल नामाऽभिन्नवृत्तोऽमत्सरी कृतज्ञः सदारम्भी हितानुबन्ध इति ।	।।पंच सू.-च.सू.टी।।
शुक्लध्यानफलम्	※ ते अ विसेसेण सुहा-सुहासवओणुत्तरामरसुहं च । दुण्हं सुक्काण फलं, परिनिव्वाणं परिल्लाणं ।।९८।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
शुक्लपाक्षिकः	※ अपार्धपुद्गलावर्तान्तर्गतसंसारः ।	।।यो.बिं. ७२टी।।
शुक्ललेश्या	※ धम्मंमि होइ बुद्धी, पावं वज्जेइ सव्वकज्जेसु । आरंभेसु न रज्जइ, अपक्खवाई य सुक्काए ।।१९।।	।।संबोध.प्र.लेश्या अधि.।।
शुक्लाभिजात्यः	※ शुक्लप्रधानः प्रायश्छिन्नकर्मानुबन्धः ।	।।पंच सू.-च.सू.टी।।
शुक्लाहारः	※ शुद्धानुष्ठानसाध्यः शुद्धानुष्ठानहेतुः स्वरुपशुद्धश्च शुक्ल इति । योगिन एवम्भूतः शुक्लो विज्ञेयः । शुक्लाहारः सर्वसम्पत्कारी भिक्षेति विज्ञेयः। सम्पत्करी सर्वसम्पत्करणशीला दातृ-ग्रहीतरुभयलोकहिता ।	।।यो.श. ८१टी।।
शुद्धं (ज्ञानम्)	※ संशयविपर्यासानध्यवसायजिनवचनविरुद्धप्ररुपणादिदोषरहितम् ।	।।अ.सा.प्र. ३६टी।।
शुद्धः	※ सकलदोषरहितः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
शुद्धचरणरसिकः	※ निष्कलङ्कसंयमपालनोत्साहवान् ।	।।ध.र. ९३टी।।
शुद्धचेतस्	※ शुद्धं रागादिदोषमलाभावाद्विमलं चेतो मनो यस्य स ।	।।अ.सा.द्वि. ८५टी।।
शुद्धदेशना	※ क्षुद्रसत्त्वमृगयूथसंत्रासनसिंहनादः ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
शुद्धद्रव्यनयस्थितिः	※ शुद्धस्योत्पादव्ययत्यागिनो द्रव्यार्थिकनयस्य स्थितिः स्वरुपस्थानमिति यावत् ।	।।अ.सा.ष. ५७टी।।
शुद्धधर्मः	※ ज्ञानदर्शनचारित्ररुपः ।	।।पंच सू.- प्र.सू.टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* प्रतिपन्नजिनपतिमतः ।	।।ध.र. ४१टी।।
शुद्धप्ररुपकः	* यथावस्थितमाऽऽगमं व्याचक्षाणः ।	।।उप.मा.(सि.) ३४८ टी।।
शुद्धम्	* निर्वाणावन्ध्यबीजकल्पम् ।	।।यो.बिं. १८८टी।।
	* रागादिकलंकविरेहण प्रसन्नम् ।	।।अ.सा.तृ. ९५टी।।
शुद्धयोगमार्गः	* आगमान् निरवद्ययोगमार्गः ।	।।यो.श. ९५टी।।
शुद्धव्यवहारविलंघनं	* शुद्धः सर्वजनसंमतो न्याययुक्तियुक्तो व्यवहारो मोक्षादिसमग्रसुखसंपादको दानशीलाद्यात्मको लोकोत्तरः उत्पादव्ययध्रौव्यरुपो वास्तविकः, कृषिवाणिज्यादिलौकिकप्रवर्तनरुपश्च तस्य त्रिविधस्यापि सर्वस्य विलंघनं विशेषेणातिक्रमणं विलोपनमिति यावत् ।	।।अ.सा.च. ६१टी।।
शुद्धा क्रिया	* निदानाशंसापरापकर्षनिन्दादिदोषरहिता साधुश्राद्धसमग्रसामाचारीव्यवहारः ।	।।अ.सा.प्र. ३६टी।।
शुद्धिः	* विशेषाभिव्यक्तिरिति ।	।।यो.श. ९०टी।।
	* स्व-परयोः प्रायश्चित्तेन क्षालनम् ।	।।उप.मा.(सि.) ४१३ टी।।
शुद्धोञ्छम्	* निर्दोषभैक्षम् ।	।।ध.र. १२८टी।।
शुभः	* प्रशस्तः ।	।।यो. दृ. ३३टी।।
शुभभावप्रसरः	* विशुद्धध्यानप्रकर्षः ।	।।हित. २०३टी।।
शुभभावम्	* विशुद्धाध्यवसायः ।	।।हित. २०९टी।।
शुभभावांशयोगः	* मुक्त्यऽद्वेषेण मनाग्मुक्त्यऽनुरागेण वा शुभभावलेशसङ्गमः ।	।।यो.बिं. १५९टी।।
शुभम्	* आत्मनः सद्धर्ममंगलं सद्गत्यादिकं वा ।	।।अ.सा.तृ. ९१टी।।
शुश्रूषा	* श्रोतुमिच्छा, गेयरागिकिन्नरगेयशुश्रूषाधिका ।	।।यो.श. १४टी।।
	* श्रोतुमिच्छा ।	।।ल.वि. सरणदयाणं व्या.।।
शून्यमना	* मुकुलितचित्तचैतन्यः ।	।।हित. ३६९टी।।
शैक्ष्यः	* अचिरप्रव्रजितः शिक्षार्हः ।	।।हित. १९०टी।।
शैलेशी	* शीलं सर्वसंवररुपं तस्येशोऽधिपः शीलेशः, तस्येयमऽवस्था शैलशी ।	।।यो.बिं. ३६७टी।।
शैवाः	* शैव-पाशुपत-महाव्रत-कालप्रमुखभेदैश्चतुप्रकाराः ।	।।हित. ३१३टी।।
शोकः	* इष्टवियोगादिजो मनोविकारः ।	।।यो. दृ. ७९टी।।
	* स्वजनमरणादौ चित्तखेदः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१९ टी।।
शोक्यासम-श्राद्धः	* थद्धो छिद्दप्पेही पमायखलियाणि निच्चमुच्चरइ । सड्ढो सउक्किकप्पो साहुजणं तिणसमं गणइ ।। ४ ।।	।।हित ३०१टी।।
शोधनम्	* स्थिरत्वसंपादनेनाशुभविकल्पत्यागेन विमलताविधानम् ।	।।अ.सा.तृ. ९६टी।।
शौचम्	* शरीरवस्त्रद्रव्यव्यवहारशुद्धिरुपम् ।	।।यो.बिं. ११६टी।।
	* व्रतपावित्र्यम् ।	।।अ.सा.स. ४२टी।।
श्रद्धा	* आस्तिक्यम् ।	।।अ.सा.तृ. ८९टी।।
	* वाञ्छा ।	।।ध.र. ७८टी।।
	* कर्मक्षयोपक्षमसज्ज्ञानप्रभवः पटुरऽभिलाषः । न पुन-र्विषयप्रतिभासमात्रं बालस्य रत्नग्रहाभिलाषवत् ।	।।ध.र. ९०टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* विशुद्धागमबहुमानसारा ।	।।ध.र. १०३टी।।
	* धर्माभिलाषः ।	।।ध.र. १०५टी।।
	* गुरुग्रंथशुश्रूषायै क्षणे क्षणे प्रवर्द्धमाना हृदयानन्दाविष्कारिणी वासना ।	।।हित. १०३टी।।
	* संवेगलक्षणा ।	।।उप.मा.(सि.) १६७ टी।।
	* जिनवचनोक्तस्य करणेच्छा आस्तिक्यं च ,सा च मिथ्यात्वमोहनीयक्षयोपशमजा	
	जीवस्य धर्मरुचिपरिणामत्वात्, तथा इच्छायोगे साफल्यं ज्ञेयम् ।	।।अ.सा.तृ. ९१टी।।
	* जिनवचने परमास्तिक्यम् ।	।।अ.सा.पं. २०टी।।
	* सर्वज्ञोक्ते शुद्धास्तिक्यम् ।	।।अ.सा.स. ३८टी।।
	* निजोऽभिलाषः, मिथ्यात्वमोहनीयकर्म्मक्षयोपशमादिजन्यश्चेतसः प्रसाद इत्यर्थः ।	
	अयञ्च जीवादितत्त्वार्थानुसारी समारोपविघातकृत् कर्म्मफलसम्बन्धास्ति-	
	त्वादिसंप्रत्ययाकारः चित्तकालुष्यापनायी धर्म्मः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
	* शुद्धमार्ग्गरुचिः ।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
श्रद्धागुणः	* संयमाराधनलाम्पट्यपरिणामः ।	।।ध.र. ९३टी।।
श्रद्धाधनसमन्वितः	* श्रद्धानुष्ठानाभिलाषरुपधनसमन्वितः ।	।।यो.बिं. २२१टी।।
श्रमणाः	* श्रामयन्ति तपस्यन्ति परमपदायेति श्रमणाः निर्ग्रन्थास्तपस्विनः ।	।।हित. ११९टी।।
श्रवणम्	* श्रोत्रोपयोगः ।	।।ल.वि. सरणदयाणं व्या.।।
श्राद्धः	* सन्मार्गश्रद्धालुः ।	।।यो.बिं. २२७टी।।
	* तथाविधमोहापगमात्संप्रत्ययात्मिकादिश्रद्धावान् ।	।।यो. दृ. ४टी।।
	* श्रमणोपासकः ।	।।हित. १२३टी।।
	* तथाविधमोहापगमात् स्वसंप्रत्ययात्मिकादिश्रद्धावान् ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
	* विहिवायं नयवायं, आगमवायं खु चरियअणुवायं ।	
	नाऊण सुसीलाणं, जो कुणइ सयावि सो सड्ढो ।।९।।	।।संबोध.प्र.अविरत.दृष्टिः अधि.।।
श्रावकः	* संपत्तदंसणाई पइदियहं जइजणा सुणेइत्ति ।	
	सामायारिं परमं जो खलु तं सावयं बिंति ।। १ ।।	
	परलोगहियं सम्मं जो जिणवयणं सुणेइ उवउत्तो ।	
	अइतिव्वकम्मविगमा सुक्कोसो सावगो एत्थ ।। २ ।।	।।ध.र. ३१टी।।
	* श्रद्धालुतां श्राति शृणोति शासनं दानं वपेदाशु वृणोति दर्शनम् ।	
	कृन्तत्यपुण्यानि करोति संयमं तं श्रावकं प्राहुरमी विचक्षणाः ।।१।।	
	चिंतइ जइकज्जाइं न दिट्ठखलिओवि होइ निन्नेहो ।	
	एगंतवच्छलो जइजणस्स जणणीसमो सड्ढो ।।२।।	
	हियए ससिणेहो च्चिय मुणीण मंदायरो विणयकम्मे ।	
	भाइसमो साहूणं पराभवे होइ सुसहाओ ।। ३ ।।	
	मित्तसमाणो माणा ईसिं रुसइ अपुच्छिओ कज्जे ।	
	मन्नंतो अप्पाणं मुणीण सयणाउ अब्भहियं ।। ४ ।।	
	थद्धो छिद्दपेही पमायखलियाणि निच्चमुच्चरइ ।	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	सड्ढो सवत्तिकप्पो साहुजणं तणसमं गणइ ।। ५ ।।	
	गुरुभणियो सुत्तत्थो बिंबिज्जइ अवितहो मणे जस्स ।	
	सो आयंससमाणो सुसावओ वन्निओ समए ।।६।।	
	पवणेण पडागा इव भामिज्जइ जो जणेण मूढेण ।	
	अविणिच्छियगुरुवयणो सो होइ पडाइयातुल्लो ।।७।।	
	पडिवन्नमसग्गाहं न मुयइ गीयत्थसमणुसिट्ठोवि ।	
	थाणुसमाणो एसो अपओसी मुणिजणे णवरं ।।८।।	
	उम्मग्गदेसओ निन्हवोसि मूढोसि मंदधम्मोसि ।	
	इय संमंपि कहंतं खरंटए सो खरंटसमो ।। ९ ।।	।।ध.र. ३२टी।।
	* संपत्तदंसणाई, पइदियहं जइजणाओ निसुणेइ ।	
	सामायारिं परमं, जो खलु तं सावगं बिंति ।।१।।	।।संबोध.प्र.अविरत.दृष्टि.अधि.।।
	* अणुव्रताद्युपासकप्रतिमागतक्रियासाध्यः	
	साधुधर्म्माभिलाषातिशयरुप आत्मपरिणामः ।	।।ल.वि. धम्मदयाणं व्या.।।
	* शृण्वन्ति समाकर्णयन्ति सद्गुरुमुखारविन्दाद्	
	यतिश्रावकसामाचारीमिति श्रावकाः ।	।।हित. ११९टी।।
श्रीमत्सिद्धसेनदिवाकरः	* श्रीर्ज्ञानवैराग्यादिलक्ष्मीः सास्ति येषां स एव सिद्धिपथसेनासु	
	शिवसाधकमुनिगणेषु मार्गप्रकाशनगुणेषु दिवाकरः सूर्य इति ।	।।अ.सा.ष. ८८टी।।
श्रुतनिकषः	* आगमकषपट्टकः, बहुश्रुतत्वात् परीक्षास्थानमित्यर्थः ।	।।उप.मा.(सि.) १९१ टी।।
	* आगमसद्भावः	।।उप.मा.(सि.) ४१५ टी।।
श्रुतम्	* समयः ।	।।हित. ४०३टी।।
	* आगमम् ।	।।यो. दृ. ८८टी।।
	* पारगतागमम् ।	।।ध.र. ८१टी।।
	* सिद्धान्तम् ।	।।ध.र. ११२टी।।
		।।हित. ११६टी।।
	* सुव्वइ य निसामिज्जइ पारंपज्जेण जेण तेण सुयं ।	
	तं पि दुभेयं नेयं अंगपविट्ठं तदियरं च ।। ८२ ।।	।।हित।।
	* द्वादशाङ्गगणिपिटकम् ।	।।हित. १६७टी।।
	* अङ्गानङ्गरुपम् ।	।।हित. ३७७टी।।
	* प्रवचनं सामायिकादिचतुर्दशपूर्वपर्यन्तम् ।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
श्रुतवान्	* शब्दोल्लेखवान् ।	।।अ.सा.ष. ८५टी।।
श्रुतसारविशारदः	* सिद्धान्ततत्त्वाभिज्ञः ।	।।ध.र. ११५टी।।
श्रुता-ऽऽज्ञाव्यवहारौ	* आयारपकप्पाइं, सेसं सव्वं सुयं विणिद्दिट्ठं ।	
	देसंतरट्ठियाणं, गूढपयालोयणं आणा ।।६९।।	।।संबोध.प्र.आलो.अधि.।।

ष

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
षट्स्थानम्	* षण्णां वृद्धिस्थानानां हानिस्थानानां चानन्तभागासंख्येयभागसंख्येयभा	
	गसंख्येयगुणासंख्येयगुणानंतगुणलक्षणम् ।	।।ल.वि. लोगपज्जो. व्या.।।

स

संक्षोभः * विषादचिह्नोपदर्शन-दैवोपालम्भमनःशून्यता-नित्यकृत्यपरित्यागादिः । ।।हित. १२टी।।

संग्रहशीलः * तद्गुणानपेक्ष्य शिष्य-वस्त्र-पात्रा-द्यादानतत्परः,तथाविधस्य गुण-
वृद्धिहेतुवात् । ।।उप.मा.(सि) ११ टी. ।।

संघः * एगो साहू एगा य साहूणी, सावओ य सड्ढी वा ।
आणाजुत्तो संघो, सेसो पुण अट्ठिसंघाओ ।।२८८।।
निम्मलनाणपहाणो, दंसणजुत्तो चरित्तगुणवंतो ।
तित्थयराण य पुज्जो, वुच्चइ एयारिसो संघो ।।२८९।।
सव्वो वि नाणदंसणचरणगुणविभूसियाण समणाणं ।
समुदाओ होइ संघो गुणसंघाउत्ति काऊणं ।।२९०।।
इक्को वि नीइवाई, अवलंबंतो विसुद्धववहारं ।
सो होइ भावसंघो, जिणाण आणं अलंघंतो ।।२९१।। ।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।

संज्ञानचक्षुः * निर्मलविवेकलोचनम् । ।।यो.बिं. ३४१टी।।

संतानः * नानाकालीनकारणाऽनन्वितकार्यमात्रवर्तनाधर्मः उत्पादव्ययाभ्यां गुणपर्या-
यप्रवाह इति यावत् । ।।अ.सा.ष. ९५टी।।

संतुष्टः * अतिशयेन कृतार्थः । ।।अ.सा.पं. ८टी।।

संतोषः * आत्मरामतालक्षणा । ।।यो.बिं. ४१०टी।।
* निजलाभोदयानुमानसम्पद्यमानपुरुषार्थोपबृंहकवृत्तिमात्रजनितः स्वान्त-
धृतिपोषः सन्तोषः । ।।हित. १३टी।।
* चित्तस्य स्वास्थ्ये निवेशनम् । ।।अ.सा.च. १५टी।।

संन्यासः * निवृत्तिरुपरमः । ।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।

संबंधः * परस्परानुवृत्तिः चेष्टारुपः संयोगः । अवगाह्यावगाहलक्षणः । ।।ल.वि. आइगराणं व्या.।।

संमूर्च्छिमप्रवृत्तम् * संमूर्च्छन्ति यत्र तत्रोत्पद्यन्ते ये पतङ्गभृङ्गकीटादयस्तेषां यत्प्रवृत्तं
विमनस्कत्वेन प्रवर्तनं तद्वदिति । ।।अ.सा.तृ. ६४टी।।

संयमस्थानः * सामायिकादि । ।।यो.श. ९५टी।।

संयोगनिषेधः * संयोगो विवक्षितस्थाने संबन्धः, तेन निषेधो, यथा नास्ति गृहे देवदत्तः,
अत्र देवदत्तस्य गृहेण सह संयोगनिषेधः कृतः, न तु देवदत्तस्य गृहस्य वा । ।।अ.सा.च. ८६टी।।

संरंभ-समारंभ-आरंभाः * संरंभो संकप्पो, परितावकरो भवे समारंभो ।
आरंभो उद्दवओ सुद्धनयाणं तु सव्वेसिं ।।६१।। ।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
* संकप्पो संरंभो, परितावकरो भवे समारंभो ।
आरंभो उद्दवओ, सव्वनयाणं विसुद्धाणं ।।६।। ।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।

संलीनता * इन्द्रियनोइन्द्रियसंगुप्तता । तत्र रागद्वेषहेतुभ्यो मनोज्ञामनोज्ञशब्दादिभ्यः
संहृतव्यापाराणामिन्द्रियाणामात्मन्येव संयोजनमिन्द्रियसंलीनता । तथा
आर्तरौद्रध्यानपरिहारेण क्रोधादीनामुदयनिरोधः, उदयप्राप्तानां च वैफल्या-
पादनं नोइन्द्रियसंलीनता । ।।हित. १८९टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
संवरः	※ चारित्रपञ्चकादिरुपः सप्तपञ्चाशद्विधोऽभिनवकर्मप्रवेशनिरोधः ।	।।अ.सा.पं. १३०टी।।
संवासः	※ औचित्येन (अधिकगुण-तुल्यगुणप्राणि) तदुपजीवनादि निर्जराफलः ।	।।यो.श. ४४टी।।
संविग्नः	※ मोक्षाभिलाषी ।	।।उप. मा. (सि) ३७६।।
संविग्नपाक्षिकः	※ संविग्नपक्षे मोक्षाभिलाषिणि सुसाधुवर्गे सुन्दरा बुद्धि-विद्यते येषां ते संविग्नपाक्षिकाः ।	।।उप.मा.(सि.) ५१४ टी।।
संविज्ञपाक्षिकः	※ संविज्ञा मोक्षमार्गे समुद्यतविहारास्तेषां पक्षो गुणधर्मप्ररुपणं यस्यास्ति स संविज्ञपाक्षिकः ।	।।अ.सा.प्र. ६६टी।।
	※ कायेनाऽन्यत्र प्रवृत्तोऽपि दृढं मोक्षमार्गप्रतिबद्धचित्तस्तु संविज्ञपाक्षिक इति ।	।।उप.मा.(सि.) ५२५ टी।।
संविग्नाः	※ मोक्षाभिलाषिणः, गीतार्थाः ।	।।ध.र. ८०टी।।
संविज्ञपक्षरुचिः	※ संविज्ञा मोक्षभिलाषिणः सुसाधवः, तत्पक्षे तदनुष्ठाने रुचिरभिलाषो यस्या ऽसौ संविग्नपक्षरुचिरिति ।	।।उप.मा.(सि.) ५१३ टी।।
संविज्ञाः	※ मङ्क्षु मोक्षाभिलाषिणः ।	।।ध.र. १००टी।।
संवेगः	※ तथ्ये धर्मे ध्वस्तहिंसाप्रबन्धे, देवे रागद्वेषमोहादिमुक्ते । साधौ सर्वग्रन्थसंदर्भहीने, संवेगोऽसौ निश्चलो योऽनुरागः ।। २ ।।	।।यो.बिं. २९०टी।।
	※ मोक्षाभिलाषः ।	।।यो.विं ८टी।।
	※ श्रद्धाविशेषः ।	।।यो. दृ. २९टी।।
	※ मोक्षाभिलाषो देवगुरुधर्मेष्वास्तिक्यं च ।	।।अ.सा.तृ. ९०टी।।
	※ मोक्षाभिलाषः ।	।।अ.सा.पं. १३२टी।।
	※ धर्माद्यनुरागः । यदुक्तम्, तथ्ये धर्मे ध्वस्तहिंसाप्रबन्धे, देवे रागद्वेषमोहादिमुक्ते । साधौ सर्वग्रन्थसंदर्भहीने, संवेगोऽसो निश्चलो योऽनुरागः ।।१।।	।।ल.वि. पुक्खर. व्या.।।
संवेगगर्भम्	※ अन्तःप्रवेशितनिर्वाणाभिलाषम् ।	।।यो.बिं. १६०टी।।
संवेजनी कथा	※ सम्यग् वेज्यते भयं ग्राह्यते श्रोता यया सा संवेजनी कथा । नारकतिर्यगा-दिदुःखलक्षोपक्षेपणीं यां श्रुत्वा भव्यप्राणी चतुर्विधादपि संसारादुद्विजते मोक्षार्थं च घटत इति ।	।।हित. ४७२टी।।
संशुद्धानुष्ठानम्	※ उपादेयधियात्यन्तं, संज्ञाविष्कम्भणान्वितम् । फलाभिसन्धिरहितं, संशुद्धं ह्येतदीदृशम् ।। २५ ।।	।।यो. दृ.।। ।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
संशुद्धिः	※ स्वभावभूतमलक्षयः ।	।।यो.बिं. १७२टी।।
संसक्तः	※ परगुणदोषेषु सङ्गात् ।	।।उप. मा.(सि) ३५३ टी।।
	※ पासत्थाईएसु संविग्गेसुं च जत्थ मिलई उ । तहि तारिसओ होइ, पियधम्मो अहव इयरो य ।।१७।। सो संसक्तो दुविहो, देसे सव्वे य इत्थ नायव्वो । अहच्छंदो वि पंचम अणेगविहो होइ नायव्वो ।।१८।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
संसारः	※ संस्रणं पुनः पुन-र्भवान्तरेषु भ्रमणम् ।	।।अ.सा.पं. १३४टी।।
संसारपथाः	※ भवमार्गा गहस्थ-चरकादि-पार्श्वस्थादिरुपा इति ।	।।उप.मा.(सि.) ५२० टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
संसारवंचना	* संसारे भवे वंचना स्वल्पविषयसुखगृद्धानां नरकादियातनास्थानप्राप्त्या विप्रलम्भना ।	।।उप.मा.(सि.) १७० टी।।
संस्तवः	* परिचयः। स च एकावसथाऽवस्थान-स्निग्धालाप-भोजनवस्त्रादिदानलक्षणः ।	।।हित. २३टी।।
संस्थानविचयधर्मध्यानम्	* जिणदेसियाइ लक्खण-संठाणासणविहाणमाणाइं । उप्पायट्ठिइभंगाइपज्जवा जे अ दव्वाणं ।।५६।। पंचत्थिकायमइयं, लोयमणाइनिहणं जिणक्खायं । नामाइभेयभिण्णं, तिविहमहोलोगभेयाइ ।।५७।। खिइवलयदीवसायर-नरयविमाणभवणाइसंठाणं । वोमाइपइट्ठाणं, निययं लोगट्ठिइविहाणं ।।५८।। उवओगलक्खणमणाइ-निहणमत्थंतरं सरीराओ । जीवमरुविं कारिं, भोइं च सगस्स कम्मस्स ।।५९।। तस्स य सकम्मजणियं, जम्माइजलं कसायपायालं । वसणसयसावयमणं, मोहावत्तं महाभीमं ।।६०।। अन्नाणमारुएरिय-संजोगविओगवीइसंताणं । संसारसागरमणोरपारमसुहं विचिंतिज्जा ।।६१।। तस्स य संतरणसहं, सम्मद्दंसणसुबंधणमणग्घं । नाणमयकण्णधारं, चारित्तमयं महापोयं ।।६२।। संवरकयनिच्छिड्डं, तवपवणाविद्धजवणतरवेगं । वेरग्गमग्गपडियं, विसुत्तियावीइनिक्खोभं ।।६३।। आरोढुं मुणिवणिया, महग्घसीलंगरयणपडिपुण्णं । जह तं निव्वाणपुरं, सिग्घमविग्घेण पावंति ।।६४।। तत्थ य तिरयणविणिओगमइयमेगंतियं निराबाहं । साहावियं निरुवमं, जह सुक्खं अक्खयमुविंति ।।६५।। किं बहुणा सव्वं चिय, जीवाइपयत्थवित्थरोवेअं । सव्वनयसमूहमयं, झाएज्ज़ा समयसब्भावं ।।६६।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
	* संस्थानस्य लोकाकारस्य चिन्तनात् तस्मिन्ननादिपरिभ्रमणनिर्धारणात् संस्थानविचयम् ।	।।अ.सा.पं. ११८टी।।
	* उत्पादस्थितिभंगादिपर्यायैर्लक्षणैः पृथक् । भेदैर्नामादिभिर्लोकसंस्थानं चिन्तयेद् भृतम् ।।१२२।।	।।अ.सा.पं.।।
संहिता	* अस्खलितादिगुणोपेतसूत्रोच्चारणम् ।	।।ध.र. १टी।।
सकामनिर्जरा	* सह कामेन मोक्षाभिलाषपूर्वकोद्यमेन या निर्जरा कर्मपरिशाटना सकामनिर्जरा ।	।।अ.सा.तृ. ७२टी।।
सकृदावर्तनाः	* सकृदेकवारमावर्तन्त उत्कृष्टां स्थितिं बध्नन्ति ये ते सकृदावर्तनाः ।	।।यो.बिं. ३७०टी।। ।।यो.विं ३टी।।
सङ्क्लेशः	* चित्तविबाधा ।	।।उप.मा.(सि.) २८२ टी।।
सङ्क्षोभः	* चौरादेः त्रासः ।	।।उप.मा.(सि.) ३२० टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
सङ्घः	✻ श्रमण-श्रमणी-श्रावक-श्राविकारुपः ।	।।हित. ४टी।।
	✻ साधुसाध्वीश्रावकश्राविकारुपः ।	।।हित. १६७टी।।
सचित्तत्यागप्रतिमा	✻ एवंविहो वि नवरं, सच्चित्तं पि परिवज्जए सव्वं । सत्त य मासे नियमा, फासुयभोयणगतप्पडिमा ।।१०३।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
सच्चित्तमारणम्	✻ परिशुद्धान्तःकरणपरिणामविनाशनम् ।	।।यो.बिं. १५६टी।।
सच्छ्राद्धः	✻ प्राज्ञः ।	।।यो. दृ. १००टी।।
सण्णाणं सद्दंसणं -सच्चरणम्	✻ सण्णाणं वत्थुगओ बोहो, सद्दसणं तु तत्थ रुई । सच्चरणमऽणुट्ठाणं विहि पडिसेहाणुगं तत्थ य ।। ३ ।।	।।यो. श.।।
सत्	✻ संशुद्धम् ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
सत्कथः	✻ न दुश्चारिचर्याकर्णनकथनरुचिः ।	।।ध.र. ६टी।।
	✻ नासइ विवेगरणं असुहकहासंगकलुसियमणस्स । धम्मो विवेगसारोत्ति सक्कहो होज्ज धम्मत्थी ।। २० ।।	।।ध.र.।।
सत्कर्मस्थाः	✻ स्वसिद्धान्ताऽविरुद्धक्रियास्थिताः ।	।।यो.बिं. ४४टी।।
सत्कारः	✻ वाचा गुणोत्कीर्त्तनम् ।	।।उप.मा.(सि.) १६५ टी।।
	✻ प्रवरवस्त्राभरणादिभिरभ्यर्चनं सत्कारः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
सत्क्रियारागः	✻ सती प्रशस्या स्वरुपेण सुन्दराऽहिंसादिमयी सर्वज्ञप्रणीतविधिविशिष्टेति यावत् या क्रिया वन्दनावश्यकव्रतपालनादिका तस्यां रागः प्रीतिः ।	।।अ.सा.तृ. ७४टी।।
सत्क्षयोपशमः	✻ सानुबन्धमिथ्यात्वमोहादिमलप्रलयविशेषः ।	।।यो.बिं. ३५०टी।।
सत्त्वम्	✻ सत्प्रत्ययाभिधानकारित्वम् । -	।।ल.वि. पुरिस.पुण्ड. व्या.।।
सत्त्वलेशचलनम्	✻ सुकृतोत्साहलवभ्रंशः ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
सत्यम्	✻ यथार्थम् ।	।।अ.सा.च. १०२टी।।
	✻ सम्यक्शुभभावप्रवर्तकमितरनिवर्तकं च वचनं सत्यमसत्यं वा निश्चयतः सत्यम् ।	।।ल.वि.पुरिससीहाणं व्या.।।
सत्वाधिकाः	✻ क्रोधादिजयसामर्थ्यप्रतिष्ठिताः ।	।।उप.मा.(सि.) ७७ टी।।
सदनुष्ठानभावः	✻ तात्विकदेवपूजाद्याऽऽचारपरिणामः ।	।।यो.बिं. १५९टी।।
सदनुष्ठानम्	✻ फलाविसंवादिप्रयोजनम् ।	।।यो.बिं. २३१टी।।
	✻ आदरः करणे प्रीतिरविघ्नः संपदागमः । जिज्ञासा तज्ज्ञसेवा च सदनुष्ठानलक्षणम् ।।८५।।	।।अ.सा.तृ.।।
सदाचारः	✻ सर्वोपकार-प्रियवचना-ऽकृत्रिमोचितस्नेहादिका सज्जनचेष्टा ।	।।यो.बिं. ५४टी।।
सदाशयः	✻ सन् समीचीनो मोक्षाभिलाषात्मको य आशयोऽध्यवसायः कर्तुः सुपरिणामः ।	।।अ.सा.प्र. ४०टी।।
	✻ सत्सु विशद आशयो मोक्षप्रापणाभिप्रायरुपो यस्य स शुद्धपरिणामभृदिति यावत् ।	।।अ.सा.पं. ७८टी।।
	✻ सन्तः संयमपरिणामरुपत्वेन शुभा आशया अध्यवसायस्थानाभिधानाः ।	।।अ.सा.पं. १३१टी।।
सदुपदेशः	✻ यथार्थसद्भूतभावानामुपदेशः कथनम् ।	।।अ.सा.च. ६१टी।।
सद्धर्मः	✻ सम्यग्दर्शनादिरुपः ।	।।ध.र. २टी।।
सदबुद्ध्यासन्नभावः	✻ सम्यक्त्वाद्युत्तरोत्तरशुद्धगुणस्थानसमीपभावः ।	।।यो.बिं. ९९टी।।
सद्भावः	✻ सन् समीचीनो भाव आशयो यथास्थितवस्तुस्वरुपस्वीकारकपरिणाम इति यावत् ।	।।अ.सा.च. १५४टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
सद्भावना	* सत्यो जगज्जीवहितावहत्वात्समीचीना या भावना अनित्यादिका ।	।।अ.सा.पं. १३२टी।।
सद्भावम्	* आन्तरवितर्कम् ।	।।हित. २७९टी।।
सद्योगः	* सम्यक्त्वज्ञानचारित्रयोगः सद्योग उच्यते । एतद्योगाद्धि योगी स्यात् परमब्रह्मसाधकः ।। १ ।।	।।पंच सू.च.सू.टी।।
सन्तः	* कल्याणसम्पन्नाः विशिष्टपुण्यवन्तः ।	।।यो. दृ. २१९टी।।
सन्तानः	* प्रवाहः ।	।।अ.सा.च. १२३टी।।
सन्तापः	* अधिकतरः शोकः ।	।।उप.मा.(सि.) ३१९ टी।।
सन्नीतिः	* अन्वयव्यतिरेकशुद्धयुक्तिरुपा ।	।।यो.बिं. १टी।।
	* अविद्याकल्पितेष्टानिष्टत्वसंज्ञापरिहारेण शुभाशुभानां विषयाणां तुल्यता भावनम् ।	।।यो.विं. ३टी।।
सन्मानः	* स्तुत्यादिगुणोन्नतिकरणं सन्मानः, तथा मानसः प्रीतिविशेष इत्यन्ये ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
समः	* सर्वत्र तुल्यदृष्टिता समतेति यावत् ।	।।अ.सा.च. १५३टी।।
समग्रं ऐश्वर्यम्	* भक्तिनम्रतया त्रिदशपतिभिः शुभानुबन्धिमहाप्रातिहार्यकरणलक्षणम् ।	।।ल.वि. भगवंताणं व्या.।।
समग्रं यशः	* रागद्वेषपरीषहोपसर्गपराक्रमसमुत्थं त्रैलोक्यानन्दकार्याऽऽकालप्रतिष्ठम् ।	।।ल.वि. भगवंताणं व्या.।।
समग्रं रुपम्	* सकलसुरस्वप्रभावनिर्म्मिताङ्गुष्ठरुपाङ्गारनिदर्शनातिशयसंसिद्धम् ।	।।ल.वि. भगवंताणं व्या.।।
समग्रः प्रयत्नः	* परमवीर्यसमुत्थ एकरात्रिक्यादिमहाप्रतिमाभावहेतुः समुद्घातशैलेश्यवस्थाव्यङ्ग्यः ।	।।ल.वि. भगवंताणं व्या.।।
समग्रो धर्मः	* सम्यग्दर्शनादिरुपो दानशीलतपोभावनामयः साश्रवानाश्रवो महायोगात्मकः ।	।।ल.वि. भगवंताणं व्या.।।
समता	* सर्वत्र तुल्यपरिणतिः ।	।।अ.सा.पं. १७९टी।।
	* अविद्याकल्पितेषूच्चैरिष्टानिष्टेषु वस्तुषु । संज्ञानात्तद्व्युदासेन समता समतोच्यते ।। ३६४ ।।	।।यो.बिं.।।
	* सर्वेषु त्रसस्थावरादिभेदभिन्नेषु जीवादिषु सुखप्रियत्वादिना आत्मतुल्यरुपा परिणतिः ।	।।अ.सा.तृ. २८टी।।
	* प्रियाप्रियत्वयो-र्याऽर्थैर्व्यवहारस्य कल्पना । निश्चयात्तद्व्युदासेन स्तैमित्यं समतोच्यते ।।२९।।	।।अ.सा.तृ.।।
	* सर्वत्र निरागादिपरिणतिः ।	।।अ.सा.तृ. ४०टी।।
समन्तभद्रत्वम्	* कल्याणरुपत्वम् ।	।।यो.बिं. २१६टी।।
समन्तभद्राः	* सर्वतो निर्दोषाः ।	।।पंच सू.-पं.सू.टी।।
समयः	* धर्मस्थानमर्यादा ।	।।यो.विं १टी।।
	* सिद्धान्तः ।	।।ध.र. १०६टी।।
समयनीतिः	* योगशास्त्रप्रतिपादितपरिपाटिः ।	।।यो.विं ४टी।।
समयम्	* परमनिकृष्टं कालम् ।	।।उप.(सि.) २४ टी।।
समयविदः	* सिद्धान्ततत्वज्ञाः ।	।।हित. २०६टी।।
समर्थः	* निरपेक्षतया धर्म्ममनुतिष्ठन् न कुतोऽपि तदनभिज्ञाद् बिभेति ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
समवाय-निषेधः	* समवायः संहतिः तेन निषेधः, यथा नास्ति खरशिरसि विषाणम्, अत्र सहंतिमात्रा निरस्ता ।	।।अ.सा.च. ८६टी।।
समाधिः	* तेन तेन प्रकारेण क्रियाविष्टस्तत्तत्कर्मक्षपणाय प्रवृत्तो योगः समाधिरऽभिधीयते ।	।।यो.बिं. ४९६टी।।
	* ध्यानफलभूता ।	।।यो. दृ. ८८टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* ध्यानविशेषः ।	।।यो. दृ. १७८टी।।
	* ध्येये एकाग्रता ।	।।अ.सा.तृ. ११३टी।।
	* निश्चलैकाग्रताध्यानम् ।	।।अ.सा.स. ९टी।।
	* चित्तस्वास्थ्यम् ।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
समानधर्म्माः	* एकगुरुपदिष्टविशिष्टशुद्धसामाचारीनिरताः ।	।।हित. २८७टी।।
	* समानेन तुल्येन धर्मेणार्हतेन चरन्तीति समानधर्म्माणः, एकधर्म्माचार्योपदिष्ट-विशिष्टसामाचारीनिरता वा ।	।।हित. १३६टी।।
समाप्तश्रुतज्ञानी	* समाप्तं निष्ठां गतं श्रुतज्ञानं यस्य स समाप्तश्रुतज्ञानी ।	।।उप.मा.(सि.) ६ टी।।
समितिः	* प्रवीचाररुपा ।	।।ध.र. ११३टी।।
समेक्षी	* समं स्वात्मादितुल्यमीक्षते पश्यति यः स ।	।।अ.सा.पं. ४२टी।।
सम्परायवियोगः	* कोपादिकषायविरहः ।	।।यो.बिं ३७७टी।।
सम्प्रत्ययः	* सम्यक्श्रद्धानयुता प्रतीतिः ।	।।ल.वि. अरिहंत चेइ. व्या.।।
सम्प्रमुग्धम्	* सर्वतः प्रकर्षेण मुग्धं सन्निपातोपहतस्येव मोहमऽनध्यवसायरुपमाऽऽपन्नम् ।	।।यो.बिं. १५८टी।।
सम्मद्दिट्ठिस्स लिंगाई	* सुस्सूस धम्मराओ,गरुदेवाणं जहासमाहीए । वेयावच्चे णियमो, सम्मद्दिट्ठिस्स लिंगाइं ।। १४ ।।	।।यो. श.।।
सम्यक्	* अकलङ्कम् ।	।।ध.र. १२टी।।
	* गुरुपदिष्टविशिष्टविधिना ।	।।ध.र. ७१टी।।
	* पौर्वापर्यपर्यालोचनम् ।	।।ध.र. ९५टी।।
	* शुद्धपरिणामः ।	।।ध.र. १३८टी।।
	* मध्यस्थभावेन ।	।।ध.र. १४४टी।।
	* त्रिकरणशुद्ध्या ।	।।हित. ६४टी।।
	* अविपरीतेन विधिना ।	।।यो. दृ. ६५टी।।
	* भावरुपम् ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
सम्यक् परिपालना	* यथासूत्रं परिणतिगुणेन ।	।।यो.श. २८टी।।
सम्यक्तत्त्वपरिच्छिद्	* सम्यक् यथावस्थितं तत्त्वं जीवादिपदार्थसार्थरुपं परिच्छिनत्ति इयत्तावधारणसमर्थेन ज्ञानेन प्रमाणयति जानातीति यावत् ।	।।अ.सा.द्वि. ५२टी।।
सम्यक्त्वम्	* सव्वन्नुपणीएसुं तत्तेसु रुई हविज्ज सम्मत्तं । मिच्छत्तहेउविरहा सुहायपरिणामरुवं तं ।। १५ ।।	।।हित.।।
	* शुभात्मपरिणामरुपः ।	।।हित. २४टी।।
	* तत्वार्थश्रद्धानरुपम् ।	।।उप.मा.(सि.) १२४ टी।।
	* गुणवत्प्रमोदसाध्यम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३५१ टी।।
	* यथावस्थितवीतरागोक्तजीवादिसकलज्ञेयभावानां प्रमाणनयनिक्षेपद्रव्यक्षेत्रभावैः, यथैव हेयज्ञेयोपादेयतया ज्ञातं तथैव कर्तुं श्रद्धाकारकं सम्यक्त्वम् ।	।।अ.सा.द्वि. ५५टी।।
	* सम्यग्दृष्टिता ।	।।अ.सा.च. ५९टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* अरिहं देवो गुरुणो, सुसाहुणो जिणमयं मह पमाणं । इच्चाइसुहो भावो, सम्मत्तं बिंति जगगुरुणो ।।३४।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
	* निच्छयओ सम्मत्तं, नाणाइमयप्पसुध्दपरिणामो । भतिबहुमाणमाइ-लक्खणजुत्ते य ववहारे ।।८१।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
सम्यग्चारित्रम्	* अनुष्ठानं क्रियारुपं विधिप्रतिषेधानुगं आगामानुसारीत्यर्थः ।	।।यो.श. ३टी।।
सम्यग्ज्ञानम्	* वस्तुगतो वस्त्ववलम्बनो बोधः परिच्छेदः ।	।।यो.श. ३टी।।
सम्यग्दर्शनम्	* सम्यग्दर्शनं च प्रशमादिलिङ्ग आत्मपरिणामः ।	।।यो. दृ. १०टी।।
	* वस्तुनि रुचिः श्रद्धा ।	।।यो.श. ३टी।।
	* प्रशमसंवेगनिर्वेदाऽनुकम्पाऽऽस्तिक्याभिव्यक्तिलक्षणं तत्त्वार्थश्रद्धानं सम्यग्दर्शनम् ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
सम्यग्बुद्धिः	* परमगुरुवचनगर्भा ,अन्यथा तत्वचिन्तनायोगात् ।	।।यो.श. ६७टी।।
सम्यग्मार्गानुसारी	* शुद्धनिवृत्तिपथस्थितः ।	।।यो.बिं. ४०३टी।।
सयोगिनः	* मनोवाक्कायव्यापारवन्तः ।	।।ल.वि. अन्नत्थ सूत्रं व्या.।।
सरलाः	* मायामिथ्यात्वनिदानशल्यरहिताः ।	।।हित. ३७५टी।।
सरागधर्मः	* सह रागेण वर्तत इति सरागः, द्वेषोपलक्षणं चैतत् , स चाऽसौ धर्मश्च सरागधर्मोऽद्यतनः ।	।।उप.मा.(सि.) ३५ टी।।
सर्वज्ञाः	* सर्वं जानन्तीति सर्वज्ञाः ।	।।पंच सू.-प्र.सू.टी।।
सर्वथाऽदत्तादानविरमण-महाव्रतम्	* अवि दंतमित्तसोहणमदिन्नमन्नस्स जं न गिण्हंति । समतिणमणिणो मुणिणो तं हवइ महव्वयं तइयं ।। ४५५ ।।	।।हित.।।
सर्वथापरिग्रहविरमण-महाव्रतम्	* धणधन्नहिरन्नाइसु, सावयउवगरणवसहिपभिईसु । मुच्छाविछेयपरं, अपरिग्गहमि? वयंति विऊ ।। ४५७ ।।	।।हित.।।
सर्वथाप्राणातिपात-विरमण महाव्रतम्	* छव्विहजीवनिकायं, जावज्जीवं पि तिविहं तिविहेणं । मणवयतणूहिं रक्खइ जं तमिह महव्वयं पढमं ।। ४५३ ।।	।।हित.।।
सर्वथामृषावादविरमण-महाव्रतम्	* महुरमगव्वियमणलियमवाहयं कज्जसारमणवज्जं । जं जंपिज्जइ वयणं, तं बिंति महव्वयं बीयं ।। ४५४ ।।	।।हित.।।
सर्वथामैथुनविरमण-महाव्रतम्	* सुरनरतिरिनारीसुं, मणसा वि वियारवज्जणं जमिह । बंभणस्स वि भययं, भणंति बंभव्वयं तं तु ।। ४५६ ।।	।।हित.।।
सर्वविरतिः	* जं पुण पाणिवहाईण तिविहं तिविहेण सव्वसंवरणं । सा होइ सव्वविरई विरई भवभमणदुक्खाणं ।। ४५१ ।।	।।हित.।।
सर्वसत्त्वैवंभाववादिनः	* सर्वसत्त्वानां निखिलजीवानामेवंभावं विशिष्टप्रकारत्वं वदन्तीत्येवंशीला बौद्धविशेषाः सौगतभेदा वैभाषिकाः सम्भाव्यन्ते, तेषामेव सर्वास्तित्वाभ्युपगमात् । सामान्यगुणत्वेन साधारणा गुणाः परोपकारकरणादयो येषां ते तथा तद्भावस्तत्त्वं तेन न प्रधानतयाङ्गीक्रियन्ते, नास्तीह कश्चिन् (नरनारकादि) अभाजनः सत्त्वः इति वचनात् ।	।।ल.वि. पुरिसुत्तमाणं व्या.।।
सशूकः	* मनागपि पापभीरुः ।	।।उप.मा.(सि.) ५०८ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
सहजमलम्	* सहजं तु मलं विद्यात् कर्मसम्बन्धयोग्यताम् ।	
	आत्मनोऽनादिमत्वेऽपि, नायमेनां विना यतः ।। १६४ ।।	।।यो.बिं. ।।
सहजाल्पमलत्वम्	* स्वाभाविककर्मबन्धयोग्यतालक्षणमलतुच्छभावत्वम् ।	।।यो.बिं. १५३टी।।
सहिष्णुः	* निष्ठुरशरीरः ।	।।उप.मा.(सि.) ४०३ टी।।
सांशयिकं मिथ्यात्वम्	* सर्वज्ञेन विरागेण, जीवाजीवादिभाषितं ।	
	तथ्यं न वेति संकल्पैर्दृष्टिः सांशयिकी मता ।।७।।	।।संबोध.प्र.मिथ्या.अधि.।।
सांसिद्धिकमलम्	* कर्मबन्धयोग्यतालक्षणम् ।	।।यो.बिं. १९७टी।।
सांसिद्धिकम्	* आत्मसमकालोद्भवम् ।	।।यो.बिं. २७५टी।।
	* स्वभावभवम् ।	।।यो.बिं. ३१३टी।।
साकारम्	* विशेषग्रहणपरिणामवत् ।	।।ल.वि. सव्वन्नूणं. व्या.।।
साधर्म्मिकाः	* समानधर्म्माणो द्वादशविधसम्भोगवन्तश्च ।	।।हित. ११०टी।।
साधवः	* सम्यग्दर्शनादिभिःसिद्धिं साध्यन्तीति साधवीःमुनय इत्यर्थः ।	।।पंच सू.-प्र.सू.टी ।।
	* साधयन्ति ज्ञानादिभिर्मुक्तिपदमिति व्युत्पत्त्या साधवः ।	।।हित. १२३टी।।
	* गुरुदेवधर्म्मपरलोकास्तिक्यसदाचारवन्तः ।	।।हित. ३४८टी।।
	* साधयन्ति ज्ञानादिभि-र्मोक्षमिति साधवः ।	।।उप.मा.(सि.) १६६ टी।।
	* निर्वाणसाधकान् योगान् यस्मात् साधयतेऽनिशम् ।	
	समश्च सर्वभूतेषु तस्मात् साधुरुदाहृतः ।।१ ।।	।।ध.र. ७७टी।।
	* मोक्षसाधकः ।	।।उप.मा.(सि.) ४७० टी।।
	* साधयति ज्ञानादिभि-र्मोक्षमिति साधुः ।	।।अ.सा.तृ. ३८टी।।
	* मोक्षसाधनसाधको मुनिः ।	।।अ.सा.च. ५१टी।।
साधुधर्म्मः	* सामायिकादिगतविशुद्धक्रियाभिव्यङ्ग्यः सकलसत्त्वहिताशयामृतलक्षणः	
	स्वपरिणाम एव ।	।।ल.वि. धम्मदयाणं व्या.।।
साध्यः	* योगाभ्यासनिष्पाद्यो मोक्षः ।	।।यो.बिं. १टी।।
सामर्थ्ययोगः	* शास्त्रसन्दर्शितोपाय - स्तदतिक्रान्तगोचरः ।	
	शक्त्युद्रेकाद्विशेषेण, सामर्थयाख्योऽयमुत्तमः ।। ५ ।।	।।यो. दृ. ।।
		।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
सामान्यनिषेधः	* सामान्यं समानभाव तेन निषेधः, यथा नास्ति अन्यश्चन्द्रः, अत्र विद्यमा	
	नचन्द्रमसोऽन्यचन्द्रनिषेधः ।	।।अ.सा.च. ८६टी।।
सामायिकः	* मोक्षहेतुपरिणामः ।	।।यो.श. ९०टी।।
	* सावज्जेयरजोगाण, वज्जणासेवणोभयसरुवं ।	
	सिक्खावयाण पढमं, भन्नइ सामाइयं एयं ।। ४३५ ।।	।।हित. ।।
	* सावज्जजोगविरओ, तिगुत्तो छस्सु संजओ ।	
	उवउत्तो य जयमाणो, आया सामाइयं होइ ।।१०४।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
साम्प्रतम्	* युक्तमनुच्छृङ्खलं मर्यादावर्त्यविस्मृतं च ।	।।उप.(सि.) १२ टी।।
सारुपिकः	* के वि य सम्मत्तधरा, वित्तिविहाणेहिं दव्ववेसधरा ।	

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	सव्वत्थ वि बीयपए, वट्टंता चरणगुणहीणा ।।३२९।।	
	सिरतुंडंमि मुंडा. उब्भडवेसा विचित्तवत्थधरा ।	
	विज्ञंजणचुण्णाइ, कुव्वंता कुलममत्ताइ ।।३३०।।	
	सम्मं भासइ जीवाण पुच्छमाणाण जिणमयं ते वि ।	
	सारुविणो य पवयणमोसं दुट्ठं ति मन्नंता ।।३३१।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
सास्वादन सम्यक्त्वम्	✻ खइयाई सासायण सहियं, तचउव्विहं तु सम्मत्तं ।	
	तं सम्मत्तब्भंसे, मिच्छत्ता-ऽपत्तिरुवं तु ।।८६।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
सिंघानकः	✻ नासिकामलः ।	।।उप.मा.(सि.) ३०० टी।।
सिद्धः	✻ सजीव-निर्जीवपदार्थसार्थाकर्षणपादलेपाञ्जनतिलकगुटिकावैक्रियत्व-	
	प्रभृतयःसिद्धयः,ताभिः सिद्ध्यति स्म सिद्धः ।	।।हित. २५टी।।
सिद्धपुत्रः	✻ ससिहो सभज्जगो वि य, सिद्धपुत्तो सकूचिओ भणिओ ।	
	नो भिक्खइ सिप्पाइ-कम्म काऊण जीवेइ ।।३३३।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
सिद्धांतम्	✻ आर्षं न तु कामादि (काणादादि) शास्त्राणि ।	।।यो. दृ. २७टी।।
सिद्धाः	✻ सिद्ध्यन्ति स्म सिद्धाः परमतत्वरुपाः ।	।।पंच सू.- प्र.सू.टी।।
	✻ सितं = बद्धम्,ध्मातमेषामिति सिद्धाः कृतकृत्या इत्यर्थः ।	।।ल.वि. चतुर्विंशति व्या.।।
	✻ सितं ध्यातमेषामिति सिद्धाः, निर्दग्धानेकभवकर्मेन्धना इत्यर्थः ।	।।ल.वि. सिद्धाणं व्या.।।
सिद्धान्तपदानि	✻ आगमवाक्यानि ।	।।ध.र. ९५टी।।
सिद्धिः	✻ सिध्यन्ति निष्ठितार्था भवन्त्यस्यां प्राणिन इति सिद्धिः, लोकान्तक्षेत्रलक्षणा ।	।।ल.वि. सिव-मयल व्या.।।
सिद्धिगमनयोग्यत्वम्	✻ सिध्यन्ति= निष्ठितार्था भवन्ति जीवा अस्यामितिसिद्धिः सकलकर्म्मक्षयलक्षणा	
	जीवावस्थैव । तत्र गमनं तद्भावपरिणमनलक्षणं सिद्धिगमनं तस्य योग्यत्वं	
	नाम योक्ष्यते सामग्रीसम्भवे स्वसाध्येनेति योग्यं, तद्भावो योग्यत्वम् ।	।।ल.वि. लोगुत्तमाणं व्या.।।
सिद्धियोगः	✻ अतिचाररहिताधिकगुणे गुर्वादौ विनयवैयावृत्यबहुमानाद्यन्विता हीनगुणे	
	निर्गुणे वा दयादानव्यसनपतितदुःखापहारादिगुणप्रधाना मध्यमगुणे	
	चोपकारफलवत्यधिकृतधर्मस्थानस्याहिंसादेः प्राप्तिः सिद्धिः ।	।।यो.विं. १टी।।
	✻ सर्वं स्थानादि स्वस्मिन्नुपशमविशेषादिफलं जनयदेव	
	परार्थसाधकं स्वसन्निहितानां स्थानादियोगशुद्ध्यऽभाववतामऽपि-	
	तत्सिद्धिविधानद्वारा परगतस्वसदृशफलसंपादकं पुनः सिद्धि -र्भवति ।	।।यो.विं. ६टी।।
	✻ परार्थसाधकं त्वेतत् सिद्धिः शुद्धान्तरात्मनः ।	
	अचिन्त्यशक्तियोगेन चतुर्थो यम एव तु ।। २१८ ।।	।।यो. दृ.।।
सुकविः	✻ शोभनो धर्मप्रधानः कविः सूक्ष्मार्थसंदर्भकृत्पंडितः ।	।।अ.सा.स. ४७टी।।
सुकृतम्	✻ सदनुष्ठानम् ।	।।उप.मा.(सि.) २० टी।।
	✻ शोभनमात्महितरुपं कृतं धर्माराधनं सुखहेतु शुभकर्म वा ।	।।अ.सा.द्वि.८८टी।।
सुक्कपक्खिओ	✻ जस्स अवड्ढो पोग्गलपरियट्टो सेसयो अ संसारो ।	
	सो सुक्कपक्खिओ खलु, अहिगे पुण कण्हपक्खीओ ।। ७२ ।। (श्रावक प्रज्ञप्ति)	।।पंच सू.- तृ.सू.टी।।
सुखम्	✻ चेतसोऽनुकूलतया वेदनीय आह्लादरुपश्चित्तधर्मः ।	।।अ.सा.च. १११टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	* सातलक्षणं शर्म ।	।।अ.सा.ष. ६२टी।।
सुखशीलाः	* इहलोकप्रतिबद्धाः ।	।।ध.र. ८६टी।।
सुखासनः	* सुखं सुखरुपं ध्यानाविरोधि पद्मासनादिकमिति यावद् आसनमुपवेशन-प्रकारो यस्य सः ।	।।अ.सा.पं. ८०टी।।
सुगताः	* वैभाषिक-सौत्रान्तिक-योगाचार-माध्यामिकभेदाश्चतुष्प्रकाराः ।	।।हित. ३१३टी।।
सुगतिः	* सिद्धिरेव ।	।।ध.र. ११०टी।।
	* मोक्षलक्षणा ।	।।हित. १६टी।।
सुगुरुः	* अधिकगुणोपेतविधिज्ञमहापुरुषः ।	।।यो.श. ४२टी।।
	* संविग्नगीतार्थाचार्यः ।	।।ध.र. ९५टी।।
सुतीर्थः	* सुगुरुमूलः ।	।।ध.र. ५३टी।।
सुदाक्षिण्यम्	* यदिहलोकपरलोकोपकारिप्रयोजनं तस्मिन्नेव दाक्षिण्यवान्,न पुनः पापहेताविति ।	।।ध.र. १५टी।।
	* उवयरइ सुदक्खिन्नो परेसिमुज्झवावारो । तो होइ गब्भवक्कोऽणुवत्तणीओ य सव्वस्स ।। १५ ।।	।।ध.र. ।।
	* गम्भीरधीरचेतसो निर्मत्सरस्य च प्रकृत्यैव परकृत्याभियोगपरता ।	।।यो.बिं. १२६ टी।।
सुदीर्घदर्शी	* सुपर्यालोचितपरिणामसुन्दरकार्यकारी ।	।।ध.र. ६टी।।
सुधर्माणः	* श्रुत-चारित्रधर्मोपेताः ।	।।उप.मा.(सि.) १६७ टी।।
सुधिः	* सुष्ठु शोभनमात्महितं ध्यायति विचारयति यः स तथा ।	।।अ.सा.प्र. ७६टी।।
सुपक्षः	* शोभनपरिजनो धर्माविरोधिबन्धुपरिवारः ।	।।ध.र. ६टी।।
	* अणुकूल धम्मसीलो सुसमायारो य परियणो जस्स । एस सुपक्खो धम्मं निरंतरायं तरइ काउं ।।२१ ।।	।।ध.र.।।
सुपथः	* ज्ञानादे-र्मोक्षमार्गः ।	।।उप.मा.(सि.) २२९ टी।।
सुप्रशस्ततीर्थसेवा	* समुद्रादेरिव संसारस्यापि तरणार्थं सुखावतारो मार्गः तीर्थम् । तच्च संसारोत्तारे प्रातिकूल्येन गङ्गा-गया-प्रयाग-भवतीत्यत आह सुप्रशस्त इति । सुप्रशस्ततीर्थमपि द्विधा द्रव्यतो भावतश्च । तत्र द्रव्यतीर्थं यत्र भगवतामर्हतां जन्मदीक्षाज्ञानसमवसरणनिर्वाणादि भवति । भावतीर्थं चतुर्विधः श्रीश्रमणसङ्घः प्रथमगणधरो वा । एतयोः प्रशस्तयोर्द्रव्यभावतीर्थयोः सेवा पर्युपास्तिः सुप्रशस्ततीर्थसेवा ।	।।हित. २५टी।।
सुमतिः	* पारिणामिकीबुद्धिप्रधानः ।	।।ध.र. ७०टी।।
सुयतिः	* भावसाधुः ।	।।ध.र. ११५टी।।
सुयोगः	* शोभनो योगः, औचित्यादिविशेषरुपतया एकान्ततः सानुबन्धफलहेतुः चित्रभेदो गुरुविनयादिरुप इति ।	।।यो.श. १टी।।
सुयोगसंदर्शकः	* सुयोगस्य सम्यग् आसेवनोपदेशद्वारेण दर्शकःसन्दर्शकः ।	।।यो.श. १टी।।
सुरुपाः	* समचतुरस्रसंस्थानाः ।	।।हित. ६३टी।।
सुविनीतः	* स्वभ्यस्तविनयः ।	।।हित. २३१टी।।
सुविहिताः	* शोभनमुनयः ।	।।उप.मा.(सि.) ७७ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
सुशासनीयः	✻ सुखशिक्षणीयः ।	।।ध.र. २८टी।।
सुशिक्षितः	✻ शिक्षापारगामी ।	।।ध.र. २८टी।।
सुश्रावकः	✻ निरवज्जाहारेण, निज्जीवेणं परित्तमीसेणं । अत्ताणुसंधणपरा, सुसावगा एरिसा हुंति ।।७०।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
सुसंहननः	✻ तपः संयमानुष्ठानसामर्थ्योपेतः ।	।।ध.र. ९टी।।
सुसाधवः	✻ जीतव्यवहारिणः ।	।।ध.र. ८९टी।।
सुहृदः	✻ प्रियहितोपदेशदेशनपटवो वयस्याः ।	।।हित. २९०टी।।
सूक्ष्मक्रियानिवृत्ति-शुक्लध्यानम्	✻ निव्वाणगमणकाले, केवलिणो दरनिरुद्धजोगस्स । सुहुमकिरियानियट्टिं, तइयं तणुकायकिरियस्स ।।८५।।	।।संबोध.प्र.ध्यान अधि.।।
सूक्ष्मबोधः	✻ सम्यग्धेत्वादिभेदेन , लोके यस्तत्त्वनिर्णयः । वेद्यसंवेद्यपदतः , सूक्ष्मबोधः स उच्यते ।।६५।।	।।यो. दृ.।।
सूक्ष्मभावोहसंयुक्तम्	✻ बन्धमोक्षादिनिपुणभावपर्यालोचनयुतम् ।	।।यो.बिं. १८६टी।।
सूक्ष्मसंपरायं चारित्रम्	✻ लोभाणुं वेयंतो, जो खलु उवसामओ य खवओ वा । सो सुहुमसंपराओ, अहक्खाओ ण उ किंचि ।।२६१।।	
सूक्ष्म-स्थूलमृषावादः	✻ दुविहो य मुसावाओ, सुहूमो थूलो य तत्थ इह सुहुमो । परिहासाइप्पभवो, थूलो पुण तिव्वसंकेसा ।।१७।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
सूक्ष्माभोगसमन्वितम्	✻ उत्पादादिविषयसूक्ष्मोपयोगयुतम् ।	।।यो.बिं. ३६२टी।।
सूत्रबाह्यः	✻ जिनागमानुक्तः ।	।।ध.र. १०१टी।।
सूत्रम्	✻ सिद्धान्तम् ।	।।ध.र. ९९टी।।
	✻ आत्मवचनम्	।।हित. ९०टी।।
	✻ अङ्गप्रविष्टाङ्गबाह्यादिः ।	।।हित. १०४टी।।
	✻ जिनोक्ताचारांगाद्यंगम् ।	।।अ.सा.च. ६टी।।
	✻ शब्दसंदर्भरुपम् ।	।।ल.वि. प्रस्तावना।।
सूत्ररुचिः	✻ योऽङ्गोपाङ्गादिसूत्रगुणनेऽनुरक्तः स सूत्ररुचिः ।	।।अ.सा.च. ७टी।।
सूत्रविधिः	✻ आगमोक्तयुक्तिः ।	।।ध.र. १०८टी।।
सूत्रार्थयोः कौशलम्	✻ सूत्रं जिनागमः अर्थं तदनुयोगः। उभयोरपि कौशलं विभागज्ञानम् ।	।।हित. २५टी।।
सूत्रार्थविनिश्चयकृतागमः	✻ सूत्रार्थविनिश्चयेन श्रुतसारग्रहणेन कृतो विहितः सार्मथ्यादात्मन्याऽऽगमो भगवद्वचनं येनाऽसौ सूत्रार्थविनिश्चयकृतागमः ।	।।उप.मा.(सि.) ४३७ टी।।
सूत्रार्थागमः	✻ सूत्रार्थयो-र्लाभः ।	।।उप.मा.(सि.) १५७ टी।।
सेवना	✻ अभ्यासः ।	।।ल.वि. धम्मवर. व्या.।।
सौगताः	✻ सुगतशिष्या बौद्धाः ।	।।अ.सा.च. ८९टी।।
सौम्यः	✻ स्वभावेन सुन्दरस्वभावः ।	।।ध.र. ५टी।।
	✻ पयई सोमसहावो न पावकम्मे पवत्तई पायं । हवइ सुहसेवणिज्जो पसमनिमित्तं परेसिंपि ।।१०।।	।।ध.र.।।
	✻ मूर्तिमात्रेणैवाऽऽल्हादसम्पादकः ।	।।उप.मा.(सि.)११ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
	※ अभीषणाकृति - विश्वसनीयरुपः ।	।।ध.र. १०टी।।
	※ अक्रूराः ।	।।ध.र. ६टी।।
स्तब्धः	※ अनीचै-र्वृत्तिः, शरीरेऽपि दर्शितमानविकार इत्यर्थः ।	।।उप.मा.(सि.) २७ टी।।
	※ शरीरेऽपि दर्शितगर्वचिन्हः ।	।।उप.मा.(सि.) ३८१ टी।।
	※ गर्वेणाऽनम्रकायः ।	।।उप.मा.(सि.) ७४ टी।।
स्तवाः	※ भक्तामराद्याः ।	।।उप.मा.(सि.) २३० टी।।
स्तिमितोदधिसन्निभः	※ व्यावृत्तक्षोभसलिलनिधिनिभः ।	।।यो.बिं. ५०३टी।।
स्तुतयः	※ प्रणिपातदण्डकचतुर्विंशतिस्तवश्रुतस्तवसिद्धस्तुतिप्रभृतयः ।	।।हित. १६५टी।।
	※ याः कायोत्सर्गपर्यन्तेषु दीयन्ते ।	।।उप.मा.(सि.) २३० टी।।
स्तुतिवादः	※ अर्थवादः ।	।।हित. ३००टी।।
स्तोत्राणि	※ महार्थान्युदारबन्धानि सद्भूतगुणानुगतानि भक्तामरादीनि ।	।।हित. १६५टी।।
स्थविरः	※ वृद्धः,स श्रुत-पर्याय--वयोभेदात् त्रिविधः ।	।।हित. १९०टी।।
	※ थिरकरणा पुण थेरो , पवित्तिवावारिएसु कज्जेसु । जो जत्थ सीयइ जई, संतबलो तं थिरं कुणइ ।।१८९।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
स्थानवासी	※ सदैकत्र विहारो नित्यवासीत्यर्थः ।	।।उप.मा.(सि.) ३८७ टी।।
स्थापनाकुलानि	※ बृहत्प्रयोजनसाधकानि गुरो-र्गृहाणि ।	।।उप.मा.(सि.) ३६२ टी।।
स्थितप्रज्ञः	※ स्थिता स्वात्मनि स्थितिकरणशीला स्थितिस्थापिकेति यावत् प्रज्ञा बुद्धि-र्यस्य स तथा ।	।।अ.सा.पं. १४६टी।।
स्थितिः	※ स्वकीयस्वकीयद्रव्यार्थेन सर्वेषां द्रव्यानां ध्रौव्यत्वं नित्यत्वम् ।	।।अ.सा.पं. १२२टी।।
स्थितिमान्	※ अविचलितस्वभाववान् ।	।।यो.विं १टी।।
स्थिर-योगः	※ प्रवृत्तिवदेव सर्वत्रोपशमसारं स्थानादिपालनमेतस्य पाल्यमानस्य स्थानादेर्बाधकचिन्तारहितं स्थिरत्वं ज्ञेयम् । स्थिररुपं त्वऽभ्याससौष्ठवेन निर्बाधकमेव जायमानं तद्रहितमेवतज्जातीयत्वेन बाधकचिन्ताप्रतिघा-ताच्छुद्धिविशेषेण तदनुत्थानाच्च भवतीति ।	।।यो.विं ६टी।।
स्थिरता-सिद्धियोगौ	※ सत्क्षयोपशमोत्कर्षादतिचारादिचिन्तया । रहितं तु स्थिरं सिद्धिः परेषामर्थसाधकम् ।।८८।।	।।अ.सा.तृ.।।
स्थिरा दृष्टिः	※ स्थिरायां दर्शनं नित्यं , प्रत्याहारवदेव च । कृत्यमऽभ्रान्तमऽनघं सूक्ष्मबोधसमन्वितम् ।।१५४ ।।	।।यो. दृ. ।।
स्थुलप्राणातिपात-स्थैर्यम्	※ जावज्जीवं जीवं थूलं संकप्पियं निरवराहं । विरमणव्रतम् तिव्वकसाओ मणवयतणूहिं न हणे न य हणावे ।। ४१४ ।।	।। हित.।।
	※ ज्ञानद्धर्यनुत्सेकः, तदज्ञाऽनुपहसनम्, विवादपरित्याग, अज्ञबुद्धिभेदाकरणम्, प्रज्ञापनीये नियोगः । सेयं पात्रता नाम बहुमता गुणज्ञानां विग्रहवती शमश्रीः स्वाश्रयो भावसम्पदामिति ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
स्थैर्ययोगः	※ विपक्षचिन्तारहितं , यमपालनमेव यत् । तत्स्थैर्यमिह विज्ञेयं, तृतीयो यम एव हि ।। २१७ ।।	।।यो. दृ. ।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
स्नातको निर्ग्रंथः	* सुहझाणजलविसुद्धो, कम्ममलाविक्खया सिणाओत्ति । दविहो य से सजोगी, तहा अजोगी विणिदिट्ठो ।।२४९।।	।।संबोध.प्र.गुरु अधि.।।
स्फटिकम्	* अर्कनिशाकरसम्पर्कोदीर्यमाणवैश्वानरजलमऽश्मविशेषम् ।	।।यो.बिं. ४४९टी।।
	* सूर्यकान्तनामाऽश्मविशेषम् ।	।।यो.बिं. ४५१टी।।
स्मारणा	* विस्मृते क्वचित् कर्तव्ये 'भवतेदं न कृतमिति' स्मारणा ।	।।उप.मा.(सि.) १५५ टी।।
स्मृतिः	* अनुभूतार्थविषया ज्ञानवृत्तिः ।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
स्याद्वादः	* स्याच्छब्दलाञ्छितोऽनन्तगमपर्यायनयहेतुभङ्गिसङ्गतो जिनागमः ।	।।हित. ४०२टी।।
	* वस्तुनः स्यात् कथञ्चिन्नित्यत्वं स्यात् कथञ्चिदनित्यत्वमित्यादिरुपेण वादः कथनम् ।	।।अ.सा.च. ९८टी।।
स्याद्वादी	* स्यादित्यव्ययं वस्तुनो नित्यानित्याद्यनन्तधर्मात्मकत्वद्योतकं तेन वस्तु वदति प्ररुपयतीत्येवंशीलो यः स स्याद्वादी ।	।।अ.सा.द्वि. ५२टी।।
स्वच्छन्दः	* गुर्वाज्ञाविकलः ।	।।उप.मा.(सि.) ३८७ टी।।
स्वच्छन्दबुद्धिरचितम्	* स्वतन्त्रमतिचेष्टितम् ।	।।उप.मा.(सि.) २६ टी।।
स्वनिर्भासः	* स्वस्येवाऽऽत्मन इव निर्भास आकारो यस्येति स्वनिर्भासः ।	।।यो.बिं. ४४९टी।।
स्वप्नः	* निद्रागतमनोभ्रान्तिः ।	।।अ.सा.च. १०७टी।।
	* सुप्तस्य मानसिकज्ञानम् ।	।।अ.सा.ष. २८टी।।
	* निद्रोपरतचित्तव्यापाररुपम् ।	।।यो.श. ९४टी।।
स्वभावः	* स्वसत्तालक्षणः ।	।।यो.बिं. ४१३टी।।
	* स्वो भावः स्वभावः, आत्मीया सत्ता ।	।।ल.वि. लोगपईवाणं व्या.।।
स्वभावमात्रवादः	* कः कण्टकानां प्रकरोति तैक्ष्ण्यं , विचित्रभावं मृगपक्षिणां च । स्वभावतःसर्वमिदं प्रवृत्तं, न कामचारोऽस्ति कुतः प्रयत्नः ।।१।। इति लक्षणः ।	।।ल.वि. आइगराणं व्या.।।
स्वभावसंस्थितः	* सांसिद्धिकधर्मवान् ।	।।पंच सू.-पं.सू.टी।।
स्वयंमतयः	* स्वयमाऽऽत्मनः सम्बन्धिनी, न परा मति-र्बुद्धिः प्रवर्तिका कार्येषु येषां ते स्वयंमतयः ।	।।उप.मा.(सि.) ७४ टी।।
स्वयंसंबुद्धाः	* स्वयोग्यताप्राधान्यात् त्रैलोक्याधिपत्यकारणाचिन्त्यप्रभावतीर्थकरनामकर्म्मयोगे चापरोपदेशेन स्वयं आत्मनैव सम्यगवबोधिप्राप्त्या बुद्धा मिथ्यात्त्वनिद्रा-पगमसम्बोधने स्वयंसंबुद्धाः ।	।।ल.वि.सयं संबुद्धाणं व्या.।।
स्वहितकाङ्क्षिणः	* आत्मकल्याणचिंतकाः ।	।।यो.बिं. ४टी।।
स्वाध्यायः	* शोभनमऽध्ययनं स्वेनाऽऽत्मना वाऽध्यायः स्वध्यायः स्वाध्यायो वा ।	।।ध.र. ४३टी।।
स्वामित्वम्	* अस्खलिताज्ञैश्वर्यं प्रभुत्वम् ।	।।हित. ३५७टी।।

ह

हाठिकः	* स्वविकल्पप्रवृत्त्याऽऽगमनिरपेक्षत्वेन बलात्कारचारी ।	।।यो.बिं. २३९टी।।
हासखेड्डुः	* कौत्कुित्यकरणम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३१६ टी।।
हिंसकशास्त्राणि	* जीवोपमर्दगर्भार्थानि वेदादीनि ।	।।उप.मा.(सि.) ८२ टी।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
हिंसा	* प्राणानामाऽऽकुट्टि-प्रमाद-दर्प्प-कल्पप्रभृतिभिः कारणै- यज् जीवाद् वियोजनं सा हिंसा ।	।।हित. ५१टी।।
	* गृहाद्यारंभे जाता जीवविराधना ।	।।अ.सा.च. ४९टी।।
हितकामी	* हिताभिलाषी , स्वस्य परस्य चोपकारमिच्छन् ।	।।ध.र. ७३टी।।
हितकार्यम्	* भगवदागमश्रवण-जिनबिम्बावलोकनादि मोक्षकारणम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३२९ टी।।
हितचिन्तनम्	* हितस्य चिन्तनं कल्याणसुखवृद्धिनिस्तारप्राप्तादिभावनाकरणम् ।	।।अ.सा.द्वि. ७६टी।।
हितम्	* एकान्तिकात्यन्तिकसुखनिबन्धनं हितम्, तच्च परमपदमेव ।	।।हित. ६टी।।
	* मोक्षपथप्रस्थानम् ।	।।हित. १०टी।।
	* धर्म्मानुगतम् ।	।।हित. १३टी।।
	* पथ्यमात्मने ।	।।उप.मा.(सि.) २०७ टी।।
	* मोक्षः सत्वानुग्रहो वा ।	।।उप.मा.(सि.) ५३७ टी।।
	* अनुग्रहहेतुः, इह यो यं याथात्म्येन पश्यति, तदनुरुपं च चेष्टते भाव्यपायपरिहारसारं, स तस्मै तत्त्वतो हित इति ।	।।ल.वि. लोगहिआणं व्या.।।
हिता	* इहलोकपरलोकयोः पथ्या ।	।।ध.र. ७१टी।।
हितोपदेशः	* सर्वहितो धर्मो वस्तुस्वरुपव्याख्यानं तन्मयो य उपदेशः प्ररुपणा ।	।।अ.सा.च. १६२टी।।
हीयमानम्(अवधिज्ञानम्)	* असङ्ख्येयेषु द्वीपसमुद्रादिषु यदुत्पन्नं क्रमशः सङ्क्षिप्यमाणं प्रतिपतति; आ अङ्गुलासङ्ख्येयभागात् प्रतिपतत्येव वा परिच्छिन्नेन्धनोपादानसन्तत्यग्निशिखावत् ।	।।हित. ९१टी।।
हीलना	* जात्यादिभि-र्निन्दा ।	।।उप.मा.(सि.) १३६ टी।।

क्ष

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
क्षणः	* निमेषचतुष्कमानकालः ।	।।अ.सा.पं. १११टी।।
क्षणार्द्धः	* क्षणः पञ्चदशलेशलक्षणस्तस्यार्द्धं सार्द्धसप्तलेशरुपं, तन्मात्रेणातिजघन्यः कालः।	।।हित. २०३टी।।
क्षमा	* सत्येतरदोषश्रवणेन कार्यतत्त्वमविचार्यान्तर्बहिश्च कोपोदयाद्विक्रियामापाद्यमानस्यात्मनो निरोधनम् ।	।।यो.बिं. ५४टी।।
क्षयोपशमः	* अल्पबन्धानामल्परसानामल्पस्थितिकानां ध्वंसः क्षयस्तथा तेषामेव बहुबन्धानां बहुप्रदेशानां बहुस्थितिकानां च किञ्चित् प्रशम उपशमः, क्षयेण युक्त उपशमः क्षयोपशमः ।	।।हित. ९०टी।।
	* एकदेशक्षयलक्षणः ।	।।ल.वि. प्रणिधान सूत्रम्।।
क्षयोपशमसम्यक्त्वम्	* मिच्छत्तं जमुइण्णं, तं खीणं अणुइअं च उवसंतं । मीसीभावपरिणयं, वेइज्जंतं खओवसमं ।।१९।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
क्षायिकं सम्यक्त्वम्	* क्षयो मिथ्यात्वमोहनीयस्याऽनन्तानुबन्धिनां च क्रोधादीनां निर्मूलनाशः क्षयः प्रयोजनमस्येति क्षायिकम् ।	।।हित. १५टी।।
	* वेयगसम्मत्तं पुण, पुव्वोइअचरमपुग्गलावत्थं । खीणे दंसणमोहे, तिविहंमि वि खाइयं होइ ।।२१।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्थाः
क्षायिक-क्षायोपक्षमिक सम्यक्त्वम्	* खइयं खओवसमियं, उवसमियं वा हविज्ञ सत्तखए । खइयमुदिण्णस्स खए, अणुदिण्णुवसमं खओवसमं ।।८४।।	।।संबोध.प्र. सम्य. अधि.।।
क्षायोपशमिकं सम्यक्त्वम्	* मिथ्यात्वमोहनीयस्य अनन्तानुबन्धिनां च उदितानां यःकिल देशतः क्षयो निर्मूलनाशः, अनुदितानां चोपशमः, क्षयेण युक्त उपशमः क्षयोपशमः स प्रयोजनमस्येति क्षायोपशमिकम् । तच्च सत्कर्म्मवेदनाद् वेदकमप्युच्यते ।	।।हित. १५टी।।
क्षायोपशमिका धर्माः	* क्षयोपशमनिवृत्ताः क्षान्त्यादयः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
क्षिप्तं चित्तम्	* विषयरागादिषु मग्नम् ।	।।अ.सा.स. ३टी।।
	* विषयेषु कल्पितेषु च पुरःस्थितेषु च निवेशितं रजसा । सुखदुःखयुग्बहिर्मुखमाम्नातं क्षिप्तमिह चित्तम् ।।४।।	।।अ.सा.स.।।
क्षुद्रः	* खुद्दोत्ति अगंभीरो उत्ताणमई न साहए धम्मं । सपरोवयारसत्तो अक्खुद्दो तेण इह जोग्गो ।। ८ ।।	।।ध.र. १टी।।
	* क्रुरः, दरिद्रः, तुच्छः, लघु, अगंभीरः ।	।।ध.र. ८टी।।
	* तुच्छप्रकृतिः अल्पस्यार्थे बहुहानिकारकः ।	।।अ.सा.प्र. ३०टी।।
	* परपरिवादः परसम्पन्मत्सरित्वं परव्यसनोपनिपातसन्तोषश्चेति ।	।।हित. १३टी।।
क्षेत्रज्ञा	* संसारिणः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
क्षेत्रम्	* सस्योत्पत्तिभूमिः। तत् सेतु-केतु-तदुभयभेदात् त्रिविधम् । तत्र अरघट्टजलनिष्पाद्यसस्यं सेतुक्षेत्रम् । आकाशोदकान्निष्पाद्यसस्यं केतुक्षेत्रम्। उभयजलनिष्पाद्यसस्यमुभयम् ।	।।हित. ४२३टी।।
क्षेत्रविदः	* जीवाः ।	।।ल.वि. नमो. जिअ. व्या.।।
क्षेत्रातीतम्	* अतिक्रान्तद्विगव्यूतम् ।	।।उप.मा.(सि.) ३६२ टी।।
क्षोभः	* चेतसोऽस्वास्थ्यम् ।	।।हित. ३५४टी।।

ज्ञ

ज्ञाततत्त्वः	* विदितागमसद्भावः	।।ध.र. ९८टी।।
ज्ञानगर्भितवैराग्यम्	* ज्ञानगर्भं तु वैराग्यं सम्यक्तत्त्वपरिच्छदः । स्याद्वादिनः शिवोपायस्पर्शिनस्तत्त्वदर्शिनः ।। ५२ ।। मीमांसा मांसला यस्य स्वपरागमगोचरा । बुद्धिः स्यात्तस्य वैराग्यं ज्ञानगर्भमुदश्चति ।।५३।।	।।अ.सा.द्वि.।।
ज्ञानपाकम्	* ज्ञानस्य बोधस्य पाकः सूक्ष्मसूक्ष्मतरार्थग्रहणनैपुण्यं ज्ञानावरण-क्षयोपशमप्राचुर्यं क्रियासाध्ये स्वात्मनि च सोपयोगविधायिता शक्तिसमन्वितत्वं ज्ञाने भवनमिति यावत् ।	।।अ.सा.पं. २१टी।।
ज्ञानभावना	* ज्ञाने सति मनसो धृतिविशुद्धिः सूत्रार्थयोर्जगतोऽपि च सारं वेत्ति जीव इति नित्यं श्रुताभ्यासपरो ज्ञानभावनाभावितो भवति ।	।।अ.सा.पं. १०२टी।।
	नाणे निच्चब्भासो, कुणई मणोधारणं विसुद्धिं च । नाणगुणमुणियसारो, तो झाइ सुनिच्चलमईओ ।। ३१ ।।	।।संबोध प्र. ध्यान अधि.।।

शब्दाः	उपनिषद्	ग्रन्था:
ज्ञानम्	❊ बोधपरिणतिः ।	।।अ.सा.प्र. ३६टी।।
	❊ सर्वज्ञोक्तानुसारेण यथावस्थितजीवादिपदार्थसार्थस्वरुपावधारणावान् बोधः ।	।।अ.सा.द्वि. ३७टी।।
	❊ सामान्यविशेषात्मकवस्तुग्राहिबोधः ।	।।अ.सा.द्वि. ६३टी।।
	❊ वस्त्ववबोधरुपम् ।	।।यो.बिं. ३५८टी।।
	❊ अर्थसंवेदनरुपम् ।	।।यो.बिं. ४५१टी।।
	❊ आगामपूर्वकं तीर्थयात्राविधिविज्ञानवत् ।	।।यो. दृ. १२१टी।।
	❊ नज्जंति जेण तत्ता जीवाजीवाइणो जिणवरुत्ता । तं इह भन्नइ नाणं तस्स य भेया इमे पंच ।। ७८ ।।	।।हित.।।
	❊ वस्तुनो मूलत आरभ्य अन्तं यावद् यथावस्थितस्वरुपदर्शी बोधः ।	।।अ.सा.तृ. ८टी।।
	❊ यथावद्वस्तुवेदिस्याद्वादानुयायिबोधः ।	।।अ.सा.च. ५१टी।।
	❊ वस्तुपरिच्छेदप्रकाराः ।	।।अ.सा.च. ९७टी।।
	❊ सद्वस्तुस्वरुपावलंबनम् ।	।।अ.सा.ष. १४०टी।।
	❊ विषयग्राही, उपयोगविशेषः ।	।।ल.वि. सव्वन्नूणं. व्या.।।
ज्ञानयुक्तश्रावकः	❊ जं जं पच्चक्खाणं, देसे सव्वे य जे पकुव्वंति । भंगगुणेहिं समेहि, ते सड्ढा णाणगुणजुत्ता ।।६।।	।।संबोध.प्र.श्राव.प्र.अधि.।।
ज्ञानयोगः	❊ अर्थालम्बननिरालम्बनलक्षणं ज्ञानयोग एव ।	।।यो.विं. २टी।।
	❊ ज्ञानयोगस्तपःशुद्धमात्मरत्येकलक्षणम् । इन्द्रियार्थोन्मनीभावात्स मोक्षसुखसाधकः ।।५।।	।।अ.सा.पं.।।
ज्ञानयोगी	❊ यो ज्ञानेनात्मरतिरुपेण योगी मुक्तिव्यापारवान् ।	।।अ.सा.पं. ३८टी।।
	❊ आत्मरतिमुनिः ।	।।अ.सा.पं. ३९टी।।
ज्ञानविनय-दर्शनविनयः	❊ सो होइ नाणविणओ जं सम्मं नाणपुव्विया किरिया । दंसणविणओ पुण जिणवरुत्ततत्ताण सद्दहणं ।। २२० ।।	।।हित.।।
ज्ञानसद्भावः	❊ विषयग्राहकचैतन्यरुपः ।	।।यो.बिं. ४५७टी।।
ज्ञानी	❊ अवगतानुष्ठेयतत्त्वार्थः ।	।।यो. दृ. ३टी।।
	❊ अवगतानुष्ठेयतत्त्वः ।	।।ल.वि. नमुत्थुणं व्या.।।
	❊ स्वपरिणाममात्रस्य कर्ताऽहमस्मीति ज्ञाततत्त्वः ।	।।अ.सा.ष. १०९टी।।

स्तबक :- २

तत्वसंख्यामृतानि

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१ संख्या

१ **धर्मध्यानस्य प्राणं (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)**

अनित्यत्वाद्यनुप्रेक्षा[1] ध्यानस्योपरमेऽपि हि ।

भावयेन्नित्यमभ्रान्तः प्राणा ध्यानस्य ताः खलु ।। १५३ ।। — ।। अध्यात्मसारः ।।

२ **सम्यक्त्वस्य परम लक्षणं (चतुर्थ प्रबंध - सम्यक्त्वाधिकारः)**

अर्थोऽयमपरोऽनर्थ इति निर्धारणं हृदि ।

आस्तिक्यं परमं चिह्नं[1] सम्यक्त्वस्य जगु-र्जिना ।। ५७ ।। — ।। अध्यात्मसारः ।।

३ **केवलज्ञानम्**

केवलनाणं पुण सव्वदव्वपज्जायकालअक्खलियं ।

एगसरुवमणंतं[1] अप्पडिवाई निरावरणम् ।। ९८ ।। — ।। हितोपदेशः ।।

४ **जापस्य फलम्**

जपः सन्मन्त्रविषयः स चोक्तो देवतास्तवः ।

दृष्टः[1] पापापहारोऽस्माद्विषापहरणं यथा ।। ३८२ ।। — ।। योगबिन्दुः ।।

५ **सम्यक्त्वं (सम्यक्त्व अधिकारः)**

तं चेगविहं दुविहं, तिविहं चउ पंचहा तहा नेयं ।

तत्थेगविहं सम्मं, रुइमित्तं[1] संमयं तित्थे ।। ७९ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

६ **सुकृतानुमोदनायाः प्रधानं अङ्गं (प्रथम सूत्र टीका)**

तथा सुकृतस्य सति[1] विवेके नियतभाविनोऽखंडभावसिद्धेः परकृतानुमोदनरूपस्याऽऽसेवनं

सुकृतसेवनम् । महदेतत्कुशलाशयनिबन्धनमिति परिभावनीयम् । — ।। पंचसूत्रम् ।।

७ **प्रतिक्रमणस्य श्रेष्ठं फलम्**

निषिद्धासेवनादि यद्विषयोऽस्य प्रकीर्तितः ।

तदेतद्भावसंशुद्धेः[1], कारणं परमं मतम् ।। ४०१ ।। — ।। योगबिन्दुः ।।

२ संख्या

१ **आत्मशुद्ध्या हेतू (सप्तम प्रबंध-अनुभवाधिकारः)**

अध्यात्मभावनोज्ज्वलचेतोवृत्तोचितं हि नः कृत्यम्[1] ।

पूर्णक्रियाभिलाषश्चेति[2] द्वयमात्मशुद्धिकरम् ।। ३३ ।। — ।। अध्यात्मसारः ।।

२ **अवधिज्ञानम्**

अवही किल मज्जाया सा विज्जइ जम्मि तं अवहिनाणं ।

भवपच्चइयं[1] च खओवसमसमुत्थं[2] च तं पि दुहा ।। ८८ ।। — ।। हितोपदेशः ।।

३ **अतीन्द्रियपदार्थबोधे उपायौ (नमुत्थुणं)**

[1]आगमश्चोपपत्तिश्च[2] संपूर्णं द्रष्टिलक्षणम् ।

अतीन्द्रियाणामर्थानां सद्भावप्रतिपत्तये ।। १ ।। — ।। ललित विस्तरा ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

४ **आसन्नसिद्धेः लक्षणे**

आसन्नकालभवसिद्धियस्स, जीवस्स लक्खणं इणमो ।
विसयसुहेसु[1] न रज्जइ, सव्वत्थामेसु[2] उज्जमइ ॥ २८९ ॥ ॥ उपदेशमाला ॥

५ **सामायिकचारित्रं (गुरु अधिकारः)**

इत्तरियमावकहियं[1-2], दुविहं सामाइयं मुणेयव्वं ।
पढमंतिमतित्थि पढम, मझविदेहंमि अवकहियं ॥ २५४ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

६ **मनःपर्यवज्ञानम्**

[1]उजुविउलभेयओ[2] सो दुहा, विसेसो इमो उ विउलंमि ।
पढमाउ विसुद्धपरो, अप्पडिवाई य विउलमई ॥ ९५ ॥ ॥ हितोपदेशः ॥

७ **उपकारः**

उवयारो पुण दुविहो, दव्वे[1] भावे[2] य दिव्वनाणीहिं ।
सयमेव समायरिओ तह अन्नेसिं पि उवइट्ठो ॥ २४१ ॥ ॥ हितोपदेशः ॥

८ **मदिरा, मांसः (श्रावक व्रत अधिकारः)**

कट्ठ[1]–पिट्ठभवं[2] मज्जं मंसं जलथलखयरेहिं[1-3] तिहा ।
अहवा चम्मंरुहिरं[1-2] भेएहिं दुविहमामिस्सं ॥ ७२ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

९ **चौर्यत्यागस्य फले (श्रावक व्रत अधिकारः)**

खित्ते[1] खले अरण्णे, दिवा य राओ विसत्थयाए वा ।
अत्थो से न विणस्सइ, अचोरियाए फलं एयं ॥ ३३ ॥
गामागरनगराणं[2], दोणमुहमडंबपट्टणाणं च ।
सुइरं हवंति सामी, अचोरियाए फलं एवं ॥ ३४ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१० **ज्ञानगर्भितवैराग्यस्य स्वामिनौ (द्वितीय प्रबंध – वैराग्योद्भवाधिकारः)**

गीतार्थस्यैव[1] वैराग्यं ज्ञानगर्भं ततः स्थितम् ।
उपचारादगीतस्याप्यभीष्टं तस्य निश्रया[2] ॥ ७५ ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

११ **जीवस्य भेदौ (गुरु अधिकारः)**

जो य अहिंसाधम्मं, नाऊण य जिवभेयसंगहणं ।
चेयणजुत्तो[1] एगो, दुविहा संसारि[1] सिद्धा[2] य ॥ २८ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१२ **ममता नाशस्य कारणे (तृतीय प्रबंध ममताधिकारः)**

जिज्ञासा[1] च विवेकश्च[2] ममतानाशकावुभौ ।
अतस्ताभ्यां निगृहणीयादेनामध्यात्मवैरिणीम् ॥ २० ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

१३ **यथाख्यातचारित्रं (गुरु अधिकारः)**

तह अहखायचरित्तं, छाउम्मत्थियकेवलित्ते[1-2] य ।
चढणपडणस्स भयणा, पढमे बीए वि नो पडणं ॥ २६२ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१४ **श्रावकव्रतं (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)**

ते देससव्वओ[1-2] वि हु, तसाण जीवाणमेगपमुहं वा ।
ते वि हु सिक्खपमुहा, सव्वे णेगेण भेएहिं ॥ ५ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१५	**सम्यक्त्वं (सम्यक्त्व अधिकारः)** दुविहं दव्वे[1] भावे[2], निच्छय[1] ववहारओ[2] य अहवा वि । दव्वं अयाणमाणे, भावे पुण जाणमाणे य ॥ ८० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१६	**अदत्तादानम्** दुविहमदत्तदाणं [1]थूलं सुहुमं[2] च तत्थ सुहुममिणं । तरुच्छायाठाणाई थूलं निवनिग्गहाइकरं ॥ ४१८ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
१७	**जिनआज्ञा (देवाधिकारः)** दुविहा जिणिंदआणा, आयरणपरिहारएण बोधव्वा । सुकडाणं आयरणं[1], निसेहगाणं च परिहारो[2] ॥ २१४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१८	**परिग्रहः** दुविहो परिग्गहो वि हु, थूलो सुहुमो य तत्थ परदव्वे । मुच्छामित्तं[1] सुहुमो, थूलो[2] उ धणाइनवभेओ ॥ ४२३ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
१९	**मृषावादः (श्रावक व्रत अधिकारः)** दुविहो य मुसावाओ, सुहुमो[1] थूलो[2] य तत्थ इह सुहुमो । परिहासाइप्पभवो, थूलो पुण तिव्वसंकेसा ॥ १७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२०	**शुभानुबंधस्य उपायौ (सप्तम प्रबंध - अनुभवाधिकारः)** द्वयमिह शुभानुबन्ध शक्यारंभश्च[1] शुद्धपक्षश्च[2] । अहितो विपर्ययः पुनरित्यनुभवसंगतः पन्थाः ॥ ३४ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
२१	**सामर्थ्य योगस्य प्रकारौ** द्विधाऽयं धर्मसंन्यास[1]योगसंन्याससंज्ञितः[2] । क्षायोपशमिका धर्मा योगाः कायादिकर्म तु ॥ ९ ॥	॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥
२२	**गुरू (श्लोक १३३ टीका)** द्विविधो गुरुः,सामान्यगुरु[1]: परमगुरुश्च[2] । अत्र सामान्यगुरुनन्तरो धर्माचार्यादिः, परंपरः पूर्वपूर्वतर- पूर्वतमादिचिन्तया नेकविधो यावत् सुधर्मास्वाम्यादिः । परमगुरु - भगवांस्तीर्थकरः ।	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
२३	**प्रव्रज्यायाःप्राप्तिः (प्रथम सूत्र टीका)** निर्बीजस्यैव[1] क्रियामात्रस्य सा प्राप्रिरिति प्रतिपत्तव्यम् । [2]सबीजायां तु तस्यां न दीर्घदौर्गत्यम्, अत एतदर्थस्यैवमेव तत्त्वतो भाव इति स्थितम् ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
२४	**परिहारविशुद्धिचारित्रं (गुरु अधिकारः)** परिहारविसुद्धितइयं, दुविहं निव्विस्समाणयं[1] पढमं । बीयं निविट्ठकाइयमिह[2] नवमुणिगच्छसेवियं ॥ २५८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२५	**परिग्रहः (श्रावक व्रत अधिकारः)** बज्झब्भंतरभेएहिं[1-2], नायव्वो परिग्गहो दुविहभेओ । मिच्छत्तरागदोसाइ अब्भिंतरओ मुणेयव्वो ॥ ४९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
२६	**भोगोपभोगपरिमाणव्रतम्** भोगोपभोगपरिमाणकरणमित्तो गुणव्वयं बीयं । तं भोयणओ[1] तह कम्मओ[2] य दुविहं मुणेयव्वं ।। **४२७** ।।	।। हितोपदेशः ।।
२७	**मिथ्यात्वं (ध्यान अधिकारः)** मिच्छत्तं तत्थ दुहा-णाइसपज्जंतमणाइयमपज्जं[1-2] । भव्वाणमभव्वाणं - णेयं खु विपज्जयाईणं ।। **२** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२८	**अनुबंध-अहिंसायाः हेतू (चतुर्थ प्रबंध - सम्यकत्वाधिकारः)** मुग्धानामियमज्ञानात् सानुबंधा न कर्हिचित् । [1]ज्ञानोद्रेकाप्रमादाभ्यामस्या[2] यदनुबन्धनम् ।। **५२** ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
२९	**मैथुनक्रिया** मेहुन्नं पि हु दुविहं, थूलं सुहुमं च सुहुमामियमित्थ । इंदियविगारमित्तं[1] थूलं सव्वंगसंभोगो[2] ।। **४२०** ।।	।। हितोपदेशः ।।
३०	**व्रतारोपनार्हस्य जीवस्य योग्यतागुणौ (प्रथम प्रबंध - अध्यात्मस्वरूपाधिकारः)** यो बुद्धवा भवनैर्गुण्यं[1] धीरः स्याद्[2] व्रतपालने । स योग्यो भावभेदस्तु दुर्लक्ष्यो नोपयुज्यते ।। **४२**।।	।। अध्यात्मसारः ।।
३१	**पूजायां योग्यवस्त्रम् (देवाधिकारः)** वत्थं चउहा तयफल-[1]विगलपणिंदिइलोमसंभूयं[2] । अह तइयं च चउत्थं, जिणभत्तीए नु कायव्वं ।। **१३२** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३२	**ज्ञानगर्भितवैराग्यं (द्वितीय प्रबंध - वैराग्यविषयाधिकारः)** विषयेषु[1] गुणेषु[2] च द्विधा भुवि वैराग्यमिदं प्रवर्तते । अपरं प्रथमं प्रकीर्तितं परमध्यात्मबुधै-र्द्वितीयकम् ।। **८१** ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
३३	**मार्गः (श्लोक २० टीका)** स च (मार्गः) द्रव्यभावभेदाद् द्वेधा; द्रव्यमार्गो[1] ग्रामादेः, भावमार्गो[2] मुक्तिपुरस्य सम्यग्ज्ञान- दर्शन-चारित्ररूपः क्षायोपशमिकभावरूपो वा ।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
३४	**सूक्ष्मसंपरायचारित्रं (गुरु अधिकारः)** संकिट्ठमाण[1] सुविसुज्झमाणयं[2] दुविहसंपरायं च । सेणिगयस्स उ मुणिणो, हुज्जा हु कसायजुत्तस्स ।। **२६०** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३५	**छेदोपस्थापनीयचारित्रं (गुरु अधिकारः)** सइयार[1] निरइयारं[2], छेओवट्ठावणं भवे दुविहं । मज्झिमजीणाण समए, विदेहखित्तंमि तं नन्थि ।। **२५६** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३६	**भोगोपभोगः (श्रावक व्रत अधिकारः)** सइवेलं खलु भोगोऽसणपुप्फाईणमसइमुवभोगो । भोगुवभोगं दुविहा, [1]संकप्पारंभओ[2] अहवा ।। **६८** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
३७	**लेश्ये (लेश्या अधिकारः)**	
	सन्नाणं लेसाणं, भेओ वा अत्तवेयणा सण्णा । सा दुविहा जीवाणं, [1]सुद्धासुद्धा[2] य वीरियभवा ॥ १८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३८	**समाधिः (अरिहंत चेइयाणं)**	
	समाधानं समाधिः, सा च द्रव्यभावभेदाद् द्विविधाः तत्र द्रव्यसमाधिः[1]–यदुपयोगात् स्वास्थयं भवति, (येषां वाऽविरोध इति ।) भावसमाधिस्तु[2]–ज्ञानादिसमाधानमेव, तदुपयोगादेव परमस्वास्थ्ययोगादिति ।	॥ ललित विस्तरा ॥
३९	**धर्मक्रिया (देवाधिकारः)**	
	सावज्ञा[1] निरवज्ञा[2], किरिया अज्झप्पजोगओ हुंति । मिच्छत्तपराण पढमा, इयराणं होइ इयरा य ॥ ३२९ ॥ जलगलणदाणविणओवयारभेएहिं धम्मजुत्ताणं । आहारविहारनई–संतरणाइ पवत्ताणं ॥ ३३० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४०	**प्रव्रज्यापालनस्य फले (प्रथम सूत्र टीका)**	
	सिद्धिश्च[1] प्रधानं फलं प्रव्रज्यापरिपालनस्य । आनुषङ्गिकं तु सुदेवत्वादि[2] ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
४१	**श्रुतज्ञानम्**	
	सुव्वइ य निसामिज्जइ पारंपज्जेग जेण तेण सुयं । तं पि दुभेयं नेयं अंगपविट्ठं[1] तदियरं[2] च ॥ २ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
४२	**त्रसजीवानां भेदौ (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	सुहुमा सव्वत्थ ठीया, अहवा णो चम्मचक्खुणो गिज्झा । थूला तसावि दुविहा, चक्खुगिज्झा[1] अगिज्झा[2] य ॥ ४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४३	**कायोत्सर्गकरणे निमित्ते (अरिहंत चेइयाण)**	
	सोस्सग्गो दुविहो, चेट्ठाए[1] अभिभवे य[2] णायव्वो । भिक्खायरियाइ पढमो, उसग्गभिउजणे बीओ ॥ १ ॥	॥ ललित विस्तरा ॥

३ संख्या

१	**वृत्तिक्षययोगस्य फलानि**	
	अतोऽपि केवलज्ञानं,[1] शैलेशीसंपरिग्रहः[2] । मोक्षप्राप्तिरनाबाधा[3] सदानन्दविधायिनी ॥ ३६७ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
२	**धर्मश्रोतारः (श्लोक – ९ टीका)**	
	[1]अथवोत्सर्गप्रियमपवादप्रियं [2]पारिणामिकं[3] च पात्रं त्रिविधम् ।	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
३	**धर्माधिकारिणो लक्षणानि (प्रस्तावना)**	
	अर्थी[1] समर्थः[2] शास्त्रेणापर्युदस्तो[3] धर्मेऽधिक्रियते ।	॥ ललित विस्तरा ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
५	**तत्त्वप्राप्तेः उपायाः**	
	[1]आगमेनानुमानेन[2], योगाभ्यासरसेन[3] च ।	
	त्रिधा प्रकल्पयन्प्रज्ञां, लभते तत्त्वमुत्तमम् ॥ १०१ ॥	॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥
६	**निश्चयेन योगसिद्धेः उपायाः**	
	[1]आगमेनानुमानेन[2] [3]ध्यानाभ्यासरसेन च ।	
	त्रिधा प्रकल्पयन्प्रज्ञां लभते योगमुत्तमम् ॥ ४१२ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
७	**तत्त्वप्राप्तेः उपायाः (नमुत्थुणं)**	
	[1]आगमेनानुमानेन[2] ध्यानाभ्यासरसेन[3] च ।	
	त्रिधा प्रकल्पयन् प्रज्ञा लभते तत्त्वमुत्तमम् ॥ १ ॥	॥ ललित विस्तरा ॥
८	**बोधाः**	
	इन्द्रियार्थाश्रया[1] बुद्धि-र्ज्ञानं [2]त्वागमपूर्वकम् ।	
	[3]सदनुष्ठानवच्चैतदसंमोहोऽभिधीयते ॥ १२१ ॥	॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥
९	**अनादिसंसारस्य विशेषणानि (प्रथम सूत्रम्)**	
	इह खलु अणाइजीवे अणाइजीवस्स भवे, अणाइकम्मसंजोगनिव्वत्तिए दुक्खरुवे[1], दुक्खफले[2], दुक्खाणुबन्धे[3] ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
१०	**समतायोगस्य फलानि**	
	ऋद्ध्यप्रवर्तनं[1] चैव, सूक्ष्मकर्मक्षयस्तथा[2] ।	
	अपेक्षातन्तुविच्छेदः[3] फलमस्याः प्रचक्षते ॥ ३६५ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
११	**दुःखरुपसंसार नाशस्य कारणानि (प्रथम सूत्रम्)**	
	एअस्स णं वुच्छित्ती सुद्धधम्माओ[1], सुद्धधम्मसंपत्ती पावकम्मविगमाओ[2], पावकम्मविगमो तहा-भव्वत्ताइभावाओ[3] ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
१२	**श्रावकाः**	
	एए इगवीसगुणा सुयाणुसारेण किंचि वक्खाया ।	
	अरिहंति धम्मरमणं घेत्तुं एएहिं संपन्ना[1] ॥ २९ ॥	
	पायद्धगुणविहीणा एएसिं मज्झिमा[2] वरा नेया ।	
	एत्तो परेण हीणा[3] दारिद्दपाया मुणेयव्वा ॥ ३० ॥	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
१३	**चैत्यवंदनसूत्राधिकारिणो गुणाः (प्रस्तावना)**	
	एतद्बहुमानिनो[1], विधिपरा[2], उचितवृत्तयश्च[3] ।	॥ ललित विस्तरा ॥
१४	**अनादिभवेषु चारित्रधर्माऽयोग्यतायाः कारणाणि (तृतीय सूत्र टीका)**	
	एत्ते च दुःखबहुला[1] उत्कटासातावेदनीयाः, मोहान्धकारा[2]: तदुदयतीव्रतया अकुशलानुबन्धिनः[3] प्रकृत्याऽसच्चेष्टाहेतुत्वेन यत एवमतोऽयोग्याः शुद्धधर्मस्य चारित्रलक्षणस्य ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
१५	**व्रतपालने आवश्यकानि (द्वितीय सूत्रम्)**	
	एवं जहासत्तिए[1] उचिअविहाणेणं[2] अच्चंतभावसारं[3] पडिवज्जिज्जा ।	॥ पंचसूत्रम् ॥

क्रम	तत्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१६	**अध्यात्मयोगस्य लक्षणानि**	
	औचित्याद्[1] वृत्तयुक्तस्य वचनात्तत्त्वचिन्तनम्[2] ।	
	मैत्र्यादिसारमत्यन्तमध्यात्मं[3] तद्विदो विदुः ॥ ३५८ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
१७	**विघ्नानि**	
	[1]कण्टक[2]ज्वर[3]मोहैस्तु, समो विघ्नः प्रकीर्तितः ।	
	मोक्षमार्गप्रवृत्तानामऽत एवाऽपरैरपि ॥ ३७४ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
१८	**करणानि**	
	करणं परिणामोऽत्र सत्त्वानां तत्पुनस्त्रिधा ।	
	यथाप्रवृत्तमाख्यातम[1]ऽपूर्वमनिवृत्ति[2-3] च ॥ २६४ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
१९	**योगस्य भेदाः**	
	कर्तुमिच्छोः श्रुतार्थस्य ज्ञानिनोऽपि प्रमादतः ।	
	विकलो धर्मयोगो यः, स इच्छायोग[1] उच्यते ॥ ३ ॥	
	शास्त्रयोगस्त्विह ज्ञेयो[2], यथाशक्त्यप्रमादिनः ।	
	श्राद्धस्य तीव्रबोधेन, वचसाऽविकलस्तथा ॥ ४ ॥	
	शास्त्रसन्दर्शितोपाय-स्तदतिक्रान्तगोचरः ।	
	शक्त्युद्रेकाद्विशेषेण, सामर्थ्याख्ययोऽयमुत्तमः[3] ॥ ५ ॥	॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥
२०	**आर्त्तध्याने लेश्याः (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)**	
	कापोतनीलकृष्णानां[1-3] लेश्यानामत्र संभवः ।	
	अनतिक्लिष्टभावानां कर्मणां परिणामतः ॥ ८९ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
२१	**रौद्रध्याने लेश्याः (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)**	
	कापोतनीलकृष्णानां[1-3] लेश्यानामत्र संभवः ।	
	अतिक्लिष्टरूपाणां कर्मणां परिणामतः ॥ ९७ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
२२	**आर्तध्याने लेश्याः (ध्यान अधिकारः)**	
	कावोय[1]-नील[2] - काला[3] लेसाओ णासंकिलिट्ठाओ ।	
	अट्टज्झाणोवगयस्स, कम्मपरिणामजणियाओ ॥ १४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२३	**रौद्रध्याने लेश्याः (ध्यानअधिकारः)**	
	कावोयनीलकाला[1-3], लेसाओ तिव्व संकीलिट्ठाओ ।	
	रुद्दज्झाणोवगयस्स कम्मपरिणामजणियाओ ॥ २५ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२४	**सम्यक्त्वं (सम्यक्त्व अधिकारः)**	
	खइयं[1] खओवसमियं[2], उवसमियं[3] वा हविज्ज सत्तखए ।	
	खइयमुदिण्णस्स खए, अणुदिण्णुवसमं खओवसमं ॥ ८४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२५	**भूमि-क्षेत्रं, गृहं (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	खित्तं सेउ[1] केउ[2] उभयमयं[3] वत्थु तिविहमेवं तु ।	
	खाउ[1]च्छियं[2] च खाओच्छिय[3]भेयं तिविह मुणेयव्वं ॥ ६१ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
२६	**एषणासमितौ शुद्धयः (गुरु अधिकारः)** गासेसणा[1] य गहणेसणा[2] परिभोगेसणा[3] य जा । आहारोवहिसिज्जाए एए तिन्नि वि सोहए ।। **१४** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२७	**शुद्धयोगधर्मस्य गवेषणा** गोचरश्च[1] स्वरुपं[2] च फलं[3] च यदि युज्यते । अस्य योगस्ततोऽयं यन्मुख्यशब्दार्थयोगतः ।। **५** ।।	।। योगबिन्दुः ।।
२८	**कल्याणप्राप्ति उपायाः** चउसरणगमण[1]दुक्कडगरहा[2] सुक्कडाणुमोयणा[3] चेव । एस गणो अणवरयं कायव्वो कुसलहेउ त्ति ।। **५०** ।।	।। योगशतकम् ।।
२९	**चारित्रस्य अतिचाराः** चरणइयारो[1] दुविहो, मूलगुणे चेव उत्तरगुणे य । मूलगुणे छट्ठाणा, पढमो पुण नवविहो तत्थ ।। **३९५** ।। सेसुक्कोसो मज्झिम, जहन्नओ वा भवे चउद्धा । उत्तरगुणणेगविहो, [2]दंसणनाणेसु[3] अट्ठट्ठ ।। **३९६** ।।	।। उपदेशमाला ।।
३०	**चैत्यद्रव्यं (देवाधिकारः)** चेइयदव्वं तिविहं, पूयानिम्मल्लकप्पियं[1-3] तत्थ । आयाणमाईपूयादव्वं जिणदेहपरिभोगं ।। **१६** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३१	**चित्तं (ध्यान अधिकारः)** जं थिरमज्झवसाणं, तं झाणं जं चलं तयं चित्तं । तं हुज्ज भावणा[1] वा, अणुपेहा[2] वा अहव चिंता[3] ।। **२** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३२	**भवक्षयस्य उपायाः (चतुर्थ प्रबंध, मिथ्यात्वत्यागाधिकारः)** ज्ञानदर्शनचारित्राण्युपायास्तद्भवक्षये[1-3] । ऐतन्निषेधकं वाक्यं त्याज्यं मिथ्यात्ववृद्धिकृत् ।। **१४६** ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
३३	**अध्यात्मस्य आरोहस्थानानि** तत्त्वचिन्तनमध्यात्ममौचित्यादियुतस्य तु । उक्तं विचित्रमेतच्च तथाऽवस्थादिभेदतः ।। **३७९** ।। आदिकर्मकमाश्रित्य जपो ह्यध्यात्ममुच्यते । देवतानुग्रहाङ्गत्वादतोऽयमभिधीयते ।। **३८१** ।। स्वौचित्यालोचनं[1] सम्यक् ततो धर्मप्रवर्तनम्[2] । आत्मसंप्रेक्षणं[3] चैव तदेतद्परे जगुः ।। **३८९** ।।	।। योगबिन्दुः ।।
३४	**कर्मानुबंधापनयनकृद् दुष्कृतगर्हाया लक्षणानि (प्रथम सूत्र टीका)** तथा दुष्कृतेष्विह परभवकृतेषु गर्हा अकर्तव्यबुद्धिसारा[1] परसाक्षिको[2] तथानिवेदनाप्रतिपत्ति[3]– र्दुष्कृतगर्हा । अप्रतिहतेयं कर्मानुबन्धापनयने, इति कर्त्तव्या ।	।। पंचसूत्रम् ।।
३५	**परिपूर्णयोगसिद्धेः निमित्तानि** तथाऽऽत्मगुरुलिङ्गानि[1-3] प्रत्ययस्त्रिविधो मतः । सर्वत्र सदनुष्ठाने, योगमार्गे विशेषतः ।। **२३१** ।।	।। योगबिन्दुः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
३६	**आगमवचनस्य प्रकाराः (पुक्खरवरदीवड्ढे)** तथाऽर्थ[1]-ज्ञान[2]-शब्दरूपत्वादधिकृतवचनस्य[3] । तत्र, अर्थः = सामायिकपरिणामादिः, ज्ञानं = तद्गतैव प्रतीतिः, शब्दो = वाचकध्वनिः ।	।। ललित विस्तरा ।।
३७	**वैराग्यं (द्वितीयप्रबंध - वैराग्योद्भवाधिकारः)** तद्वैराग्यं स्मृतं दुःखमोहज्ञानान्वयात्[1-3] त्रिधा । तत्राद्यं विषयाप्राप्तेः संसारोद्वेगलक्षणम् ।। ३७ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
३८	**तीर्थंकरस्य धर्मसारथित्वे कारणानि (नमुत्थुणं)** तस्य स्वपरापेक्षया सम्यक्प्रवर्तन[1]-पालन[2]-दमनयोगत[3]ः सारथित्वम् ।	।। ललित विस्तरा ।।
३९	**तथाभव्यत्वपरिपाकस्य साधनानि (प्रथम सूत्रम्)** तस्स पुण विवागसाहणाणि चउसरणगमणं[1] दुक्कडगरिहा[2] सुकडाणसेवणं[3]	।। पंचसूत्रम् ।।
४०	**सम्यक्त्वं (सम्यक्त्व अधिकारः)** तिविहं कारगरोयगदीवगभेएहिं[1-3], साहुसेणिगाईणं । मिच्छादिट्ठीणं पुण, अभव्वाईणं पि तइयं तु ।। ८२ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
४१	**धर्मध्यानिनो लिंगानि (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)** तीव्रादिभेदभाजः स्यु-र्लेश्यास्तिस्त्र इहोत्तराः । लिंगान्यत्रागमश्रद्धा[1] विनय[2]ः सद्गुणस्तुति[3]ः ।। १५४ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
४२	**योगप्राप्तौ आवश्यक तत्त्वानि** त्रिधा शुद्धमनुष्ठानं[1] सच्छास्त्रपरतन्त्रता[2] । सम्यक्प्रत्ययवृत्तिश्च[3] तथात्रैव प्रचक्षते ।। २१० ।।	।। योगबिन्दुः ।।
४३	**भावसाधोः द्रव्यतो लिंगानि (गुरु अधिकारः)** दव्वओ तिविहा वुत्तो मृद्युवगरणोवएसपभिईहिं[1-3] । सुद्धववहारजणओ, लोयाणं पवयणमुहाणं ।। ७ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
४४	**तीर्थंकरस्य श्रेष्ठधर्मदमनत्वे हेतवः (नमुत्थुणं)** दान्तो ह्वेवं धर्म्मः कर्म्मवशितया[1] कृतोऽव्यभिचारी, अनिवर्तकभावेन नियुक्तः[2] स्वकार्ये, स्वाङ्गोपचयकारितयाऽऽनीतः[3] स्वात्मीभावं तत्प्रकर्षस्यात्मरूपत्वेन । टीकाः- कर्म्मवशितया=चारित्रमोहादि वश्यमबाधकत्वेन येषा ते तथा, तद्भावस्तत्ता, तया । अव्यभिचारी = अविसम्वादकः कृतो धर्म्मः । अनिवर्तकभावेन = आ फलप्राप्तेरनुपरमस्वभावेन निर्युक्तो =व्यापारितः, स्वकार्ये = कृत्स्नकर्म्मक्षयलक्षणे । स्वाङ्गोपचयकारितया = मनुजत्वार्यदेशोत्पन्नत्वादिनामधिकृतधर्म्मलाभहेतुनाम्, उपचयः=प्रकर्षः, तत्कारितया, नीतः =प्रापितः स्वात्मीभावं = निजस्वभावरुपम्, तत्प्रकर्षस्य = धर्म्मप्रकर्षस्य यथाख्यातचारित्रतया, आत्मरूपत्वेन = जीवस्वभावत्वेन ।	।। ललित विस्तरा ।।
४५	**चरमावर्तजीवस्य लक्षणानि** दुःखितेषु दयात्यन्त[1]-मद्वेषो[2] गुणवत्सु च । औचित्यात्सेवनं[3] चैव, सर्वत्रैवाविशेषतः ।। ३२ ।।	।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
४६	**अध्यात्मस्य स्थानानि**	
	देवादिवन्दनं[1] सम्यक्प्रतिक्रमणमेव[2] च ।	
	मैत्र्यादिचिन्तनं[3] चैतत्सत्त्वादिष्वपरे विदुः ॥ **३९७** ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
४७	**भावना योगस्य फलानि**	
	[1]निवृत्तिरशुभाभ्यासाच्छुभाभ्यासानुकूलता[2] ।	
	तथा सुचित्तवृद्धिश्च[3], भावनायाः फल मतम् ॥ **३६१** ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
४८	**देशविरति व्रतपालने आवश्यकानि (द्वितीय सूत्रम्)**	
	पडिवज्जिऊण पालणे जइज्जा, सयाऽऽणागाहगे[1] सिआ, सयाऽऽणाभावगे[2] सिआ, सयाऽऽणापरतंते[3] सिआ ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
४९	**श्रावकधर्मशुद्धौ आवश्यकानि (द्वितिय सूत्रम्)**	
	पडिवन्नधम्मगुणारिहं च वट्टिज्जा गिहिसमुचिएसु गिहिसमायरेसु परिसुद्धमणकिरिए[1] परिसुद्धव-इकिरिए[2] परिसुद्धकायकिरिए[3] ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
५०	**सम्यक्त्वस्य लिङ्गानि (सम्यकत्व अधिकारः)**	
	परमागमसुस्सूसा[1], अणुराओ धम्मसाहणे[2] परमो ।	
	जिणगुरुवेयावच्चे[3] नियमो सम्मत्तलिंगाइ ॥ **६२** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
५१	**अपुनर्बंधकजीवस्य लक्षणाणि**	
	पावं न तिव्वभावा[1] कुणइ, ण बहुमण्णई[2] भवं घोरं ।	
	उचियट्ठिइं[3] च सेवइ, सव्वत्थ वि अपुणबंधो त्ति ॥ **१३** ॥	॥ योगशतक ॥
५२	**हिंसाः (चतुर्थ प्रबंध - सम्यकत्वाधिकारः)**	
	पीडाकर्तृत्वतो[1] देहव्यापत्त्या[2] दुष्टभावत[3]ः ।	
	त्रिधा हिंसागमे प्रोक्ता न हीत्थमपहेतुका ॥ **४१** ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
५३	**जिन प्रतिमाः (देवाधिकारः)**	
	पुव्वधरकालविहिया, पडिमा दीसंति केसु वि पुरेसु ।	
	वतक्खा[1] खित्तक्खा[2], महक्खया[3] गंथदिट्ठा य ॥ **१८०** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
५४	**वैराग्योद्भवे हेतवः (द्वितीय प्रबंध - वैराग्योद्भवाधिकारः)**	
	भवहेतुषु तद्-द्वेषाद्[1] विषयेष्वप्रवृत्तित[2]ः ।	
	वैराग्यं स्यान्निराबाधं भवनैर्गुण्यदर्शनात्[3] ॥ **८** ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
५५	**अपुनर्बन्धक-सम्यग्दृष्टिजीवयोःसाध्यानि अंगानि**	
	भावणासुयपाढो[1] तित्थसवणमसतिं[2] तयत्थजाणम्मि ।	
	तत्तो य आयपेहणमतिनिउणं[3] दोसवेक्खाए ॥ **५२** ॥	॥ योगशतकम् ॥
५६	**स्थावर वस्तु, दुपदः (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	भूमि[1] गिहा[2] य तरुगण[3] तिविहं पुण थावरं मुणेयव्वं ।	
	चक्कारबद्ध[1]-माणुस्स[2] दुविहं पुण होइ दुपयं तु ॥ **५८** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
५७	**सम्यक्त्वस्य शुद्धयः (गुरु अधिकारः)** मण[1] वाया[2] कायाणं[3], सुद्धी सम्मत्तसोहनीव जत्थ । मणसुद्धी जिणजिणमयवज्जमसारं मुणइ लोयं ॥ ६५ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
५८	**जिनपूजाः (देवाधिकारः)** मणवयकायविसुद्धी[1-3], पूया तिविहा जिणेहिं णिद्दिट्ठा । पंचविहा वा अट्ठोव्यारसव्वोवयारा वा ॥ ४३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
५९	**धर्मध्यानध्यातुः लक्षणानि (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)** मनसश्चेन्द्रियाणां च जयाद्यो निर्विकारधी[1]: । धर्मध्यानस्य स ध्याता शान्तो[2] दान्त[3]: प्रकीर्तितः ॥ १४५ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
६०	**मनःकालुष्यकाले जापपरिहारस्य फलानि** [1]मिथ्याचारपरित्याग आश्वासात्तत्र[2] वर्तनम् । तच्छुद्धिकामता[3] चेति त्यागोऽत्यागोऽयमीदृशः ॥ ३८६ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
६१	**शुद्धतपसो अङ्गानि (षष्ठ प्रबंध - आत्मविनिश्चयाधिकारः)** यत्र रोधः[1] कषायाणां ब्रह्म[2] ध्यानं[3] जिनस्य च । ज्ञातव्यं तत्तपः शुद्धमवशिष्टं तु लंघनम् ॥ १५७ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
६२	**कायोत्सर्गे विवेक - विद्याप्राप्तौ बीजानि (अरिहंत चेइयाणं)** यथापरिणामेनैत्स्थापनेशगुणतत्त्वानि[1] वा स्थानवणार्थालम्बनानि[2] वा आत्मीयदोषप्रतिपक्षो[3] वा; एतद् विद्याजन्मबीजम् ।	॥ ललित विस्तरा ॥
६३	**अवंचकयोगानि** [1]योगक्रिया[2]फलाख्यं[3] य-च्छ्रूयतेऽवञ्चकत्रयम् । साधूनाश्रित्य परम-मिषुलक्ष्यक्रियोपमम् ॥ ३४ ॥	॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥
६४	**स्वौचित्यालोचनम्** योगेभ्यो[1] जनवादाच्च[2] लिङ्गेभ्योऽथ[3] यथागमम् । स्वौचित्यालोचनं प्राहुर्योगमार्गकृतश्रमाः ॥ ३९० ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
६५	**ध्यानयोगस्य फलानि** [1]वशिता चैव सर्वत्र भावस्तैमित्यमेव[2] च । अनुबन्धव्यवच्छेद[3] उदयार्कोऽस्येति तद्विदः ॥ ३६३ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
६६	**दुष्कृतनाशाय बोधदातारः (प्रथम सूत्रम्)** विआणिअं मए कल्लाणमित्त[1]-गुरु[2]-भगवंतवयणाओ[3] एवमेअंति रोइअं सद्धाए ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
६७	**मैत्र्यादिभावनाऽधिकृतजीवस्य लक्षणानि** [1]विवेकिनो विशेषेण भवत्येतद्यथागमम् । तथा गम्भीरचित्तस्य[2] सम्यग्मार्गानुसारिणः[3] ॥ ४०३ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
६८	**विशेषणकरणे कारणानि (अरिहंत चेइयाणं)** विशेषणोपादनसाफल्यम् उभयपदव्यभिचारे[1], एकपदव्यभिचारे[2], स्वरूपज्ञापने[3] च, शिष्टोक्तिषु तत्प्रयोगदर्शनात् । तत्रोभोयपदव्यभिचारे, यथा-नीलोत्पलमिति । तथैकपदव्यभिचारे, यथा -अब्द्रव्यं, पृथिवीद्रव्यमिति । तथा स्वरूपज्ञापने, यथा-परमाणुरऽप्रदेश इत्यादि ।	॥ ललित विस्तरा ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

६९ **शुद्धानुष्ठानस्य प्रकाराः**

[१]विषयात्मा[२]नुबन्धैस्तु[३] त्रिधा शुद्धमुदाहृतम् ।

अनुष्ठानं प्रधानत्वं ज्ञेयमस्य यथोत्तरम् ॥ **२११** ॥ ॥ योगबिन्दुः ॥

७० **क्रियाः (प्रथम प्रबंध - अध्यात्मस्वरूपाधिकारः)**

विषयात्मानुबन्धै[१-३] - र्हि त्रिधा शुद्धं यथोत्तरम् ।

ब्रुवते कर्म तत्राद्यं मुक्त्यर्थं पतनाद्यपि ॥ **४६** ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

७१ **सम्यग्दृष्टेः लिङ्गानि**

शुश्रूषा[१] [२]धर्मरागश्च [३]गुरुदेवादिपूजनम् ।

यथाशक्ति विनिर्दिष्टं लिङ्गमस्य महात्मभिः ॥ **२५३** ॥ ॥ योगबिन्दुः ॥

७२ **श्रुतज्ञानस्य सिद्धिः (पुक्खरवरदीवड्ढे)**

श्रुतं सिद्धं त्रिधा - तद्यथा, फलाव्यभिचार[१] - प्रतिष्ठितत्त्व[२] - [३]त्रिकोटिपरिशुद्धिभेदेन । तत्र न ह्यतो विधिप्रवृत्तः फलेन वञ्च्यते; व्याप्ताश्च सर्वे प्रवादा एतेन; विधिप्रतिषेधा-ऽनुष्ठान-पदार्थाविरोधेन च वर्ततेः। विधिप्रतिषेधयोः कषरूपयोः, अनुष्ठानस्य छेदरूपस्य, पदार्थस्य च तापविषय-स्याऽविरोधेन-पूर्वापराबाधया वर्तते । त्रिकोटिवाक्यानि, यथा-

(१) 'स्वग्गकेवलार्थिना तपोध्यानादि कर्तव्यम्, सर्वे जीवा न हन्तव्या' इति वचनात् ।

(२) 'समितिगुप्तिशुद्धा क्रिया असपत्नो योग' इति वचनात् ।

(३) 'उत्पादविगमध्रौव्ययुक्तं सत्, एकद्रव्यमनन्तपर्यायमर्थः' इति वचनादिति । ॥ ललित विस्तरा ॥

७३ **स्थविराः (श्लोक १९० टीका)**

श्रुतस्थविर[१]: समवायाङ्गं यावदध्येता, पर्यायस्थविरो[२] यस्य दीक्षितस्य विंशत्यादीनि वर्षाणि, वयःस्थविर[३]: सप्तत्यादिवर्षजीवितः । ॥ हितोपदेशः ॥

७४ **वीर्याचारस्य अतिचाराः (श्रावकव्रत अधिकारः)**

सम्ममकरणे बारस, तवाइयारा तिगं तु वीरियस्स ।

मणवयकाया[१-३] पावपवत्ता, वीरियतिगइयारा ॥ **१५१** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

७५ **पूजाः (देवाधिकारः)**

सयमाणयणे[१] पढमा, बीया आणावणेण[२] अन्नेहिं ।

तईया मणसा[३] संपाडणेण वरपुप्फमाईहिं ॥ **१९२** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

७६ **सामायिकस्य पर्यायाः (श्रावक व्रत अधिकारः)**

सामं[१] समं[२] च सम्मइगमिइ[३] सामाइयस्स एगट्ठा ।

तस्स सामाइयं होइ एयं केवलिभासियं ॥ **१०६** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

७७ **मोक्षमार्गः**

सावज्जजोगपरिवज्जणाए, सव्वुत्तमो जईधम्मो[१] ।

बिइओ सावगधम्मो[२], तईओ संविग्गपक्खपहो[३] ॥ **४१८** ॥ ॥ उपदेशमाला ॥

७८ **जिनचैत्ये गुणाः (श्रावकव्रत अधिकारः)**

साहुनिवासो[१] तित्थगर[२]-ठावणा आगमस्स[३] परिवुड्ढी ।

इक्किक्कं भावावइनित्थरणगुणं तु भव्वाणं ॥ **५९** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
७९	**सुप्रणिधानस्य फलानि (प्रथम सूत्र टीका)** सुप्रणिधानस्य फलसिद्धौ प्रधानाङ्गत्वात् । उक्तं च, प्रणिधानकृतं कर्म, मतं तीव्रविपाकवत्[1] सानुबन्धनियमाच्छुभांशाश्चैतदेव[3] तत् ।। १ ।।	।। पंचसूत्रम् ।।
८०	**पारमार्थिक हितानि** सुविसुद्धं सम्मत्तं[1] उत्तमगुणसंगहो[2] [3]विरइजुयलं । पायेण हियत्थीणं परमत्थहियाणि एयाणि ।। ९ ।।	।। हितोपदेशः ।।
८१	**सम्यग्दृष्टिजीवस्य लिङ्गानि** सुस्सूस[1] धम्मराओ[2], गुरु-देवाणं जहासमाहीए । वेयावच्चे णियमो[3], सम्मद्दिट्ठिस्स लिंगाइं ।। १४ ।।	।। योगशतक ।।
८२	**सम्यक्त्वस्य लिंगानि (श्लोक २८ टीका)** सूस्सूस[1] घम्मराओ[2] गुरुदेवाणं जहासमाहीए । वेयावच्चे[3] नियमो हवंति सम्मत्तलिंगाइं ।। १ ।।	।। हितोपदेशः ।।
८३	**संसारमार्गः** सेसा मिच्छद्दिट्ठी, [1]गिहिलिंग-कुलिंग[2]-दव्वलिंगेहिं[3] । जह तिन्नि उ मुक्खपहा, संसारपहा तहा तिण्णि ।। ४१९ ।।	।। उपदेशमाला ।।
८४	**ध्यानं (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)** स्थिरमध्यवसानं यत्तद्ध्यानं चित्तमस्थिरम् । भावना[1] चाप्यनुप्रेक्षा[2] चिन्ता[3] वा तत्त्रिधा मतम् ।। ८४ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
८५	**अधमाधमजीवस्य लक्षणानि (चतुर्थ प्रबंध-असदग्रहत्यागाधिकारः)** स्वार्थः प्रियो नो[1] गुणवाँस्तु, कश्चिन्मूढेषु[2] मैत्री न तु तत्त्ववित्सु । असद्ग्रहापादितविश्रमाणां[3] स्थितिः, किलासावधमाधमानाम् ।। १६८ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।

४ संख्या

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१	**ध्यानं (ध्यान अधिकारः)** अट्टं[1] रुद्दं[2] धम्मं[3], सुक्कं[4] झाणाइं तत्थ अंताइं । निव्वाणसाहणाइं, भवकारणमट्टरुद्दाइं ।। ५ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२	**अध्यात्मयोगस्य चतुष् फलैः अमृतानुष्ठानसिद्धिः** अतः पापक्षयः[1] सत्त्वं[2], शीलं[3] ज्ञानं[4] च शाश्वतम् । तथानुभवसंसिद्धममृतं ह्यऽद एव तु ।। ३५९ ।।	।। योगबिन्दुः ।।
३	**निदान करणे दोषाः (अरिहंत चेइयाणं)** अतत्त्वदर्शनमेतत्[1] (निदानं), महदपायसाधनम्[2] अविशेषज्ञता[3] हि, गर्हिता[4] प्रथग्जनानामपि सिद्धमेतत् ।	।। ललित विस्तरा ।।
४	**अनुष्ठानम् (देवाधिकारः)** अन्नं च जीणमयंमि, चउव्विहं वण्णिहं अणुट्ठाणं । पीइजुयं[1] भत्तिजुयं[2], वयणपहाणं[3] असंगं[4] च ।। २३५ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
५	**परमात्मानः अतिशयाः (प्रथम सूत्र टीका)** अपायापगमातिशयः[१], ज्ञानातिशयः[२], पूजातिशयः[३], वागतिशयश्च[४], यथोद्देशमेव च वेदितव्याः । अनेनैव क्रमेणैतेषां भावात् । तथाहि-वीतरागो भूत्वा सर्वज्ञो भवति, सर्वज्ञस्य च पूजातिशयसंभवः, तदनु धर्मदेशनेति ।	।। पंचसूत्रम् ।।
६	**आर्तध्यानं (ध्यान अधिकारः)** [१]अमणुण्णाणं सद्दाइ-विसयवत्थुण दोसमहलस्स । धणियं विओगचिंत्तण - मसंपओगाणुसरणं च ।। ६ ।। [२]तह सूलसीसरोगाइ - वेयणाए विओगपणिहाणं । तदसंपोगचिंतण, तप्पडियाराउलमणस्स ।। ७ ।। [३]इट्ठाणं विसपाईण, वेयणाए य रागरत्तस्स । अवियोगज्झवसाण, तह संजोगाभिलासो य ।। ८ ।। देविंदचक्कवाट्टित्तणाइ गुणरिद्धिपत्थणमईयं । अहमं[४] नियाणचिंतणमन्नाणांणुगयमुच्चतं ।। ९ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
७	**शुक्लध्यानस्य लिङ्गानि (ध्यान अधिकारः)** अवहा[१] ऽसंमोह[२]-विवेग[३]-विउसग्गा[४] तस्स हुंति लिंगाइं । लिंगिज्जइ जेहिं मुणी, सुक्कज्झाणोवगयचित्तो ।। १४ ।। चालिज्जइ[१] बीहेइ व धीरो न परीसहोवसग्गेहिं । सुहुमेसु[२] न संमुज्झइ, भावेसु न देवमायासु ।। १५ ।। देहविवित्तं[३] पिच्छइ अप्पाणं तह य सव्वसंजोए । देहोवहिवुस्सग्गं[४], निस्संगो सव्वहा कुणइ ।। १६ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
८	**अनर्थदंडम्** अवज्झाण[१]-पमायाचरिय[२]-हिंसदाणे[३] य पावउवएसे[४] । चउहा अणत्थदंडो, तत्थऽइयारा इमे पंच ।। ४३३ ।।	।। हितोपदेशः ।।
९	**स्वजनवर्गस्य औचित्यम् (द्वितीय सूत्रम्)** असंतावगे[१] परिवारस्स, गुणकरे[२] जहासत्तिं, अणुकंपापरे[३], निम्ममअे[४] भावेणं । एवं खु तप्पा- लणेवि धम्मो जह अन्नपालणेत्ति । सव्वे जीवा पुढो पुढो, ममत्तं बंधकारणं ।	।। पंचसूत्रम् ।।
१०	**तीर्थंकरस्य अभयदातृत्वे कारणानि** अस्य (भगवतः) गुणप्रकर्षरूपत्वाद[१]-ऽचिन्त्यशक्तियुक्तत्वात्[२] तथाभावेनावस्थितेः[३] सर्वथा परार्थकरणाद्[४] भगवदभ्य एव (अभयस्य) सिद्धिरिति ।	।। ललित विस्तरा ।।
११	**श्रावकाः (श्लोक ३२ टीका)** अहवा चउव्विहा सावगा पन्नत्ता । तं जहा - आयंसमाणे[१], पडागसमाणे[२], खाणुसमाणे[३], खरंटसमाणे[४] ।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
१२	**धर्मध्यानं (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)** [१]आज्ञा[२]पायविपाकानां[३] संस्थानस्य[४] च चिन्तनात् । धर्मध्यानोपयुक्तानां ध्यातव्यं स्याच्चतुर्विधम् ।। ११८ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१३ धर्मध्यानं (श्लोक ४८४ टीका)

आज्ञाविचय-अपायविचय-विपाकविचय-संस्थानविचयभेदाद् धर्मध्यानमपि चतुर्द्धा । तत्र, क्षीणाशेषरागद्वेषमोहस्य भगवतोऽर्हतः शङ्कादिरहितं द्वादशाङ्गागमरूपं वचनमाऽऽज्ञा[1] । तस्या विचयो गवेषणं गुणवत्वेन निर्दोषत्वेन उपादेयत्वेन चाऽर्थनिर्णयः । तथा[2], अपाया आश्रवविकथागौरवपरीषहासमितत्वागुप्तत्वादयः । तेषां विचयो नारकतिर्यग्नरामरजन्मसु विविधवेदनोत्पादकत्वम् । अशुभं (शुभं) च कर्म्म द्वयोः कोट्यो-वर्तते, तस्य पाको विपाकोऽनुभावो रस इत्यर्थः, तस्याऽनुचिन्तनम् । अशुभानां कर्मांशानामयं विपाकः शुभानां चाऽयमिति संसारभाजां जीवानां तदन्वेषणं विपाकविचय[3]ः । तथा धर्माधर्मौ गतिस्थित्यात्मकौ लोकाकाशप्रमाणौ । आकाशं तु लोकालोकव्यापकमवकाशदम् । लोकश्चोर्ध्वाधस्तिर्यग्रूपः । पुद्गलद्रव्यं सचित्ताचित्ताणुस्कन्धादिभेदादनेकप्रकारम् । जीवोऽपि शरीरादिभेदेनानेकाकारः, समुद्घातकाले च सकललोकाकारः । कालोऽपि यदि क्रियामात्रो द्रव्य-पर्यायस्तदा द्रव्याकार एव । यदा तु स्वतन्त्रं कालद्रव्यं तदैकः समयोऽर्द्धतृतीयद्वीपसमुद्राकृतिरित्येष संस्थानविचयः[4]।

ऐषामाज्ञाविचयादीनां सर्वज्ञोपज्ञतयाऽवितथत्वेनाऽनुचिन्तनं धर्मध्यानम् । ।। हितोपदेशः ।।

१४ तीर्थकराज्ञायाः उपमाः (द्वितीय सूत्रम्)

आणा हि मोहविसपरममंतो[1], जलं रोसाइजलणस्स[2],

कम्मवाहितिगिच्छासत्थं[3], कप्पपायवो[4] सिवफलस्स । ।। पंचसूत्रम् ।।

१५ धर्मध्यानस्य विषयाः (ध्यान अधिकारः)

[1]आणाविचयमवाए[2] [3]विवागसंठाणओ[4] वि नायव्वा ।

एए चत्तारि पया, झायव्वा धम्मझाणस्स ।। ४५ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१६ अंतराश्रवः (षष्ठ प्रबंध - आत्मविनिश्चयाधिकारः)

आत्मादत्ते तु यै - र्भवैः कर्मपुद्गलान् ।

मिथ्यात्वाविरती[1-2] योगाः[3] कषायास्तैन्तराश्रवाः[4] ।। १३२ ।। ।। अध्यात्मसारः ।।

१७ द्रव्यस्तवः (देवाधिकारः)

आभोगाणाभोग[1-2] भेओ दव्वत्थओ दुहा होइ ।

णिव्वित्ति[3] पवित्तीहिं[4], दुहा वि चउहा मुणेयव्वो ।। २०५ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१८ ध्यानम् (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)

आर्तं[1] रौद्रं[2] च धर्म्मं[3] च शुक्लं[4] चेति चतुर्विधम् ।

तत्स्याद् भेदाविह द्वौ द्वौ कारणं भवमोक्षयोः ।। ८६ ।। ।। अध्यात्मसारः ।।

१९ उपासकाः (पंचम प्रबंध - योगाधिकारः)

आर्तो[1] [2]जिज्ञासुरर्थार्थी[3] ज्ञानी[4] चेति चतुर्विधा ।

उपासकास्त्रयस्तत्र धन्या वस्तुविशेषतः ।। ७ ।। ।। अध्यात्मसारः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

२० आर्त्तध्यानं (श्लोक ४८४ टीका)

आर्त्तं चतुर्द्धाः, अमनोज्ञानां शब्दादिवस्तूनां सम्प्रयोगे तद्विप्रयोगाय स्मृतिसमन्वाहारः । कथं नु नाम ममैभि - र्वियोगः स्यादिति चिन्तनं प्रथमो भेदः[1] । तथा द्युते शीर्षादिवेदनाघातात् विप्रयोगप्राणिधानम् । कथं पुन-र्ममाऽनया आयत्यां सम्प्रयोगो न स्यादित्यनागताध्यवसायात् प्रतीकाराकुलत्वं च द्वितियः[2] । तथा इष्टानां शब्दादिविषयाणां सम्प्रयोगे तदविप्रयोगचिन्तनं । कथं ममैभि-र्मनोज्ञविषयादिभिरायत्यां सम्बन्धः स्यादिति योगाभिलाषश्च तृतीयः[3] । तथा देवेन्द्रचक्रवर्त्यादीनां स्वरूपादिगुणविभूतिप्रार्थनात्मकं । अहमनेन तपस्त्यागादिना देवेन्द्रश्चक्रवर्ती वा स्यामित्यधमं निदानचिन्तनं चतुर्थः ।[4]

।। हितोपदेशः ।।

२१ इर्यासमितौ शुद्धयः (गुरु अधिकारः)

आलंबणकालमग्गण[1-3] जयणाचउभेयओ[4] तहा इरिया ।
तत्थ तिहालंबणयं, दंसणनाणे य चरणे य ।। १० ।।
कालेण दिवसे वुत्ते मग्गे उप्पहवज्जि ।
जयणा दव्वे खित्ते, काले भावे तहा चउहा ।। ११ ।।

।। संबोध प्रकरणम् ।।

२२ आलोचनाया भेदाः (मिथ्यात्व अधिकारः)

आलोयणा वि दुविहा, कयवयकम्मा अकिच्चवयकम्मा
इक्किक्का वि य दुविहा[2], सद्धासत्तीविभेएहिं ।। ३५ ।।
नाएहिं अनाएहिं, दुविहा तिविहा[3] हवंति इक्किक्का ।
उक्किट्ठजहन्नमज्झिम - भेएहिं सावि चउरुवा[4] ।। ३६ ।।
आउट्टिपमायदप्प-कप्पभेएहिं सावि दुगभेया ।
उस्सग्गववाएहिं, सावि पुणो होइ चउरुवा[4] ।। ३७ ।।

।। संबोध प्रकरणम् ।।

२३ द्रव्यप्राणाः (षष्ठ प्रबंध - आत्मविनिश्चयाधिकारः)

इन्द्रियाणि[1] बलं[2] श्वासोच्छ्वासो[3] [4]ह्यायुस्तथापरम्[5] ।
द्रव्यप्राणाश्चतुर्भेदाः पर्यायाः पुदगलाश्रिताः ।। ५५ ।।

।। अध्यात्मसारः ।।

२४ यमाः

इहाऽहिंसादय पञ्च, सुप्रसिद्धा यमाः सताम् ।
अपरिग्रहपर्यन्तास्तथेच्छादिचतुर्विधाः[4] ।। २१[4] ।।

।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।

२५ ऋजुव्यवहार गुणः

उजुववहारो चउहा-जहत्थभणणं,[1] अवंचिगा[2] किरिया,
हुंतावायपगासण,[3] मेत्तीभावो[4] य सब्भावा ।। ४७ ।।

।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।

२६ अतीन्द्रयपदार्थज्ञानयोग्यतायां लक्षणानि

[1]एतत्प्रधानः सच्छ्राद्ध[2]:, [3]शीलवान् योगतत्परः[4]।
जानात्यतीन्द्रियानर्था- स्तथा चाह महामतिः ।। १०० ।।

।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
२७	**शुद्धधर्मप्राप्त्याः परिबलाः (प्रथम सूत्र टीका)** एतस्य भवस्य व्यवच्छित्तिः उच्छित्तिः शुद्धधर्माज् ज्ञानदर्शनचारित्ररुपात्, औचत्येन[१] सातत्य[२]–सत्कार[३]–विधिसेवितात्[४] ।	।। पंचसूत्रम् ।।
२८	**धर्मश्रोतारः (श्लोक ३५ टीका)** कश्चिद्धूर्तो विनयसारं वन्दनादिदानतः श्रृणोति परिज्ञानार्थी, न पुन–र्व्याख्यातरि बहुमानवान् भवति, कर्मगुरुत्वात्[१] । अन्यस्तु बहुमानवान् भवति न विनयं प्रयुङ्क्ते, शक्तिविकलत्वात्, स च ग्लानादिः[२] । अन्यस्तु प्रत्यासन्नकल्याणो द्वाभ्यां समेतः श्रृणोति[३] । कश्चिद्गुरुतरकर्मा द्वितयमैपि परिहरति श्रृणोति च, न च तस्मै गुरोरप्यागमानुसारिप्रवृत्तेः कथयितुं युक्तम्[४] ।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
२९	**निक्षेपाः (गुरु अधिकारः)** केवलनामेण[१] गुरु, ठवणगुरु[२] अक्खपडिमरुवेहिं । दव्वेण[३] लिंगधारी, भावे[४] संजलकसाएहिं ।। २ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३०	**सम्यक्त्वं (सम्यक्त्व अधिकारः)** खइयाई सासायण[४]–सहियं तच्चउव्विहं तु सम्मत्तं । तं सम्मत्तब्भंसे, मिच्छत्ता–पत्तिरुवं तु ।। ८६ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३१	**पुष्पपूजाः (देवाधिकारः)** गंथिय[१] वेढिम[२] पूरिम[३] संघाइम[४] पुप्फभेयओ चउहा । माला मउडं सेहर, पुप्फगेहाइ रयणाओ ।। १७१ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३२	**भाषाः (गुरु अधिकारः)** चउरो भासा सच्चा[१], मुसा[२] य सच्चामुसा[३] असच्चमुसा[४] । तत्थ न दो भासिज्जा, पढमचउत्थी य भासिज्जा ।। ५० ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३३	**श्रावकाः (श्लोक ३२ टीका)** चउव्विहा सावगा पन्नत्ता । तं जहा – अम्मापिइसमाणे[१], भाईसमाणे[२], मित्तसमाणे[३], सवत्तिसमाणे[४] ।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
३४	**कर्मबंध परिहाराय शरणं (प्रथम सूत्र टीका)** चतुर्णामऽर्हत्सिद्धसाधुकेवलिप्रज्ञप्तधर्माणां[१-४] शरणगमनं प्रधानशरणोपगम इत्यर्थः । महानऽयं प्रत्यपापपरिरक्षणोपाय ।	।। पंचसूत्रम् ।।
३५	**आगमवाचनाया अयोग्या जीवाः (श्लोक ३५ टीका)** चत्तारि अवायणिज्जा पन्नत्ता । तं जहा – अविणीए [१], विगयपडिबद्धे [२], अविओसियपाहुडे[३], पबलकोवमाई [४] ।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
३६	**बोधिनाशस्य कारणानि (देवाधिकारः)** चेइयदव्वविणासे[१], रिसिघाए[२] पवयणस्स[३] उड्डाहे । संजइचउत्थभंगे[४], मूलग्गी बोहिलाभस्स ।। १०५ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३७	**दुर्गतिगामिनो लक्षणानि** जस्स गुरुम्मि[१] परिभवो, साहूसु अणायरो[२] खमा[३] तुच्छा । धम्मे य अणहिलासो[४], अहिलासो दुग्गईए उ ।। २६२ ।।	।। उपदेशमाला ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
३८	**भावसाधुधर्मस्य भावनाः (द्वितीय सूत्रम्)** जायाए धम्मगुणपडिवत्तिसद्धाए भावेज्ञा एएसिं सरुवं पयइसुन्दरत्तं[1] अणुगामित्तं[2] परोवयारित्तं[3] परमत्थहेउत्तं[4] ।	।। पंचसूत्रम् ।।
३९	**अहिंसापालनस्य विकल्पाः (श्रावक व्रत अधिकारः)** [1]जीवा सुहुमा थूला, [2]संकप्पारंभओ य ते दुविहा । [3]सावराहनिरवराहा, [4]साविक्खा चेव निरविक्खा ।। २ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
४०	**धर्मध्यानस्य भावनाः (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)** ज्ञात्वा धर्म्यं ततो ध्यायेच्चतस्रस्तत्र भावनाः । ज्ञान[1]-दर्शन[2]-चारित्र[3]-वैराग्याख्या[4]: प्रकीर्तिताः ।। १०२ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
४१	**कृतव्रतकर्मगुणाः** तत्थायन्नणजाणणागिण्हणपडिसेवणेसु[1-4] उज्जुत्तो । कयवयकम्मो चउहा भावत्थो तस्सिमो होइ ।। ३४ ।।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
४२	**तीर्थंकरस्य श्रेष्ठधर्मसिद्धौ कारणानि (नमुत्थुणं)** तदुत्तमावाप्तिरुपस्य :- प्रधानक्षायिकधर्म्मावाप्तिः[1] = तीर्थंकरत्वात्, परार्थसम्पादनं[2]= सत्वार्थकरणशीलतया, हीनेऽपि प्रवृत्तिः[3], तथाभव्यत्वयोगश्च[4] = अत्युदारमेतदेतेषाम् ।	।। ललित विस्तरा ।।
४३	**तीर्थंकरस्य धर्मनायकत्वे हेतवः (नमुत्थुणं)** तद्वशीकरणभावत्[1], तदुत्तमावाप्तेः [2]तत्फलपरिभोगात्[3] तद्विघातानुपपत्तेः[4] ।	।। ललित विस्तरा ।।
४४	**तीर्थंकरस्य धर्मवशीकरणे हेतवः (नमुत्थुणं)** तद्वशीकरणभावस्य मूलेहेतोः विधिसमासादनं[1], निरतिचारपालनं[2], यथोचितदानं[3]=दत्तश्च यथा-भव्यम्, [4]तत्रोपेक्षाऽभावश्च=नामीषां दाने वचनापेक्षा ।	।। ललित विस्तरा ।।
४५	**जीवभेदाः (गुरु अधिकारः)** तस[1] थावरा[2] वि दुविहा, इत्थी[1] पुं[2] संढ[3] भेयओ तिविहा । नर[1] तिरि[2] नरय[3] सुरा[4] चउ, अहवा वि अवेअगा[4] चउरो ।। २९ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
४६	**अनर्थदंडानि (श्रावक व्रत अधिकारः)** तहवज्झाणायरियं[1], पावोवएसं[2] च हिंसदाणाइं[3] । चउत्थं पमायचरियं[4], अवज्झाणं अट्टरुद्देहिं ।। ९९ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
४७	**अप्रमत्तव्रतपालनाय भावनाः (द्वितीय सूत्रम्)** तहा दुरणुचरत्तं[1], भंगे दारुणत्तं[2], महामोहजणगत्तं[3], भूओ दुल्लहत्तंति[4] ।	।। पंचसूत्रम् ।।
४८	**धनस्य उचित विनियोगः (द्वितीय सूत्रम्)** तहा लाहोचिअदाणे[1] लाहोचिअभोगे[2] लाहोचिअपरिवारे[3] लाहोचिअनिहिकरे[4] सिआ ।	।। पंचसूत्रम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
४९	**मुनेः भाषाः (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)** तिगरणतिजोगजुत्तं, सव्वं[१] तदियरं[२] च लेसओ भणियं । सावज्जं[३] सानुबंधं, सावज्जं[४] निरणुबंधं च ।। ५३ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५०	**मिथ्यात्वं (गुरु अधिकारः)** दुविहं लोइयमिच्छं, देवगयं[१] गुरुगयं[२] मुणेयव्वं । लोउत्तरं पि दुविहं, देवगयं[३] गुरुगयं[४] होइ ।। ४४ ।। चउभेयं मिच्छत्तं, तिविहं तिविहेण जो विवज्जेइ । अकलंकं सम्मत्तं, होइ फुडं तस्स जीवस्स ।। ४५ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५१	**जिनपूजाः (देवाधिकारः)** दुविहा पूया [१]दव्वभावेहिं[२] अंगअग्गभावेहिं[१-३] । तिविहा तिविहा सा य चउहा णासांणासहिया[४] ।। ४२ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५२	**तीर्थंकरस्य श्रेष्ठधर्मफलपरिभोगे हेतवः (नमुत्थुणं)** धर्मफलपरिभोगस्य :- सकलसौन्दर्यं[१]=निरूपमं रूपादि भगवताम्, प्रातिहार्ययोगः[२]= नान्येषा- मेतत्, उदारर्द्ध्यनुभूतिः[३]= समग्रपुण्यसम्भारजेयम्, तदाधिपत्यभावश्च[४] = न देवानां स्वातंत्र्येण ।	।। ललित विस्तरा ।।
५३	**तीर्थंकरस्य धर्माभावविरहत्वे कारणानि (नमुत्थुणं)** धर्मविघातानुपपत्तिरूपस्य अवन्ध्यपुण्यबीजत्वं[१] एतेषां स्वाश्रयपुष्टमेतत्, अधिकानुपपत्ति[२], पापक्षयभाव[३]:, अहेतुकविघातासिद्धिश्च[४] ।	।। ललित विस्तरा ।।
५४	**श्रावकाः (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)** नामाइचउब्भेया, सड्ढा तह [१]नामठवणओ[२] सुगमा । इगवीसगुणसमेओ, दव्वे[३] स मओ जिणमयस्स[४] ।। २६ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५५	**गुणस्थानकप्राप्तिहेतुविधिगत अंगानि** नियसहावालोयण[१], जणवायावगम[२]-जोगसुद्धीहिं[३] । उचियत्तं णाऊणं, निमित्तओ[४] सइ पयट्टेज्जा ।। ३९ ।।	।। योगशतक ।।
५६	**रौद्रध्यानं (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)** निर्दयं वधबन्धादि[१] चिन्तनं निबिडक्रुधा । पिशुनासभ्यमिथ्यावाक्प्रणिधानं[२] च मायया ।। ९४ ।। चौर्यधी[३]-र्निरपेक्षस्य तीव्रक्रोधाकुलस्य च । सर्वाभिशंकाकलुषं[४] चित्तं च धनरक्षणे ।। ९५ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
५७	**धर्मध्यानगत भावनायाः फलानि (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)** [१]निश्चलत्वमसंम्मोहो[२] निर्जरा[३] पूर्वकर्मणाम् । संगाशंसाभयोच्छेदः[४] फलान्यासां यथाक्रमम् ।। १०३ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
५८	**प्रतिक्रमणस्य कारणानि (श्लोक ४०१ टीका)** [१]पडिसिद्धाणं करणे किच्चाणमऽकरणे[२] य पडिक्कमणं । [३]असद्दहरणे य तहा, विवरीयपरुवणाए[४] य ।। ४०१ ।।	।। योगबिन्दुः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

५९ प्रतिसेवनाः (श्लोक ४०३ टीका)

पडिसेवणा चउद्धा, आउट्टि[1]-पमाय[2]-दप्प[3]-कप्पे[4] य ।
न वि जाणइ अग्गीओ, पच्छित्तं चेव जं तत्थ ॥ ४०३ ॥ ॥ उपदेशमाला ॥

६० दानम्

पढमं अभयपयाणं[1] अणुकंपादाणमह[2] भवे बीयं ।
तइयं तु नाणदाणं[3] चउत्थयं भत्तिदाणं[4] तु ॥ ४३ ॥ ॥ हितोपदेशः ॥

६१ आगम सूत्रस्य अर्थाः (श्लोक - ९५ टीका)

पयवक्कमहावक्कयअइदंपज्जत्थ[1-4] एत्थ चत्तारि ।
सुयभावावगमंमी हंदि पगारा विनिद्दिट्ठा ॥ १ ॥
संपुन्नेहिं जायइ सुयभावस्सवगमो इयरहा उ ।
होइ विवज्जासोवि हु अणिट्ठफलओ य सो नियमा ॥ २ ॥ ॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥

६२ सम्यक्त्वस्य सद्दहणाः (गुरु अधिकारः)

परमत्थसथवो[1] खलु, सुमुणिय[2] परमत्थजइजणणिसेवा ।
वावण्ण[3] कुदिट्ठीण[4] य, वज्जण मिइ चउह सद्दहणं ॥ ६१ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

६३ पौद्गलिकसुखस्य दुःखरूपत्वे कारणानि (षष्ठ प्रबंध- आत्मविनिश्चयाधिकारः)

परिणामाच्च तापाच्च[2] संस्काराच्च[3] बुधै-र्मतम् ।
गुणवृत्तिविरोधाच्च[4] दुःखं पुण्यभवं सुखम् ॥ ६४ ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

६४ साधर्मिकाः (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)

पवयणलिंगेहिं[1-2] दुहा, चउहा ते [3]दव्वभावभेएहिं[4] ।
साहम्मिया विसेसा, भावजुया तम्मि विण्णेया ॥ ३८ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

६५ पूजाः (देवाधिकारः)

पुप्फामिसथुइपडिवत्तिभेएहिं[1-4] भासिया चउहा ।
जहसत्तीए कुज्जा पूया पूयप्पसब्भावा ॥ १९३ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

६६ धर्मध्यानाय भावनाः (ध्यान अधिकारः)

पुव्वकयब्भासो भावणाहिं झाणस्स जुग्गयमुवेइ ।
ताओ य नाणदंसणचरित्तवेरग्गजणियाओ[1-4] ॥ ३० ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

६७ देवपूजायाः प्रकाराः

[1]पुष्पैश्च बलिना[2] चैव वस्त्रैः[3] स्तोत्रैश्च[4] शोभनैः ।
देवानां पूजनं ज्ञेयं, शौचश्रद्धासमन्विम् ॥ ११६ ॥ ॥ योगबिन्दुः ॥

६८ पूर्वसेवाया भेदाः

पूर्वसेवा तु तन्त्रज्ञैर्गुरुदेवादिपूजनम्[1] ।
[2]सदाचारस्तपो[3] मुक्त्यद्वेषश्चेह[4] प्रकीर्तिता ॥ १०९ ॥ ॥ योगबिन्दुः ॥

६९ आर्त्तध्यानस्य लिंगानि (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)

प्रमत्तश्चेन्द्रियार्थेषु[1] गृद्धो[2] धर्मपराङ्गमुखः[3] ।
[4]जिनोक्तमपुरस्कुवन्नार्तध्याने प्रवर्तते ॥ ९२ ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

७० **भावसंवराः (षष्ठ प्रबंध-आत्मविनिश्चयाधिकारः)**

भावना[१]-धर्म[२]-[३]चारित्रपरिषहजयादया[४]ः ।

आश्रवोच्छेदिनो धर्मा आत्मनो भावसंवराः ॥ १३३ ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

७१ **मैत्र्यादिभावनानां विषयाः**

मैत्रीप्रमोदकारुण्यमाध्यस्थ्यपरिचिन्तनम् ।

सत्त्वगुणाधिकक्लिश्यमानाप्रज्ञाप्यगोचरम्[१-४] ॥ ४०२ ॥ ॥ योगबिन्दुः ॥

७२ **रौद्रध्यानम् (श्लोक ४८४ टीका)**

रौद्रमपि चतुर्द्धाः,

तत्र सत्त्वानां वधवेधबन्धनदहनाड्कनमारणादिहिंसानुबन्धि प्रणिधानं प्रथमं रौद्रम् ।[१]

तथा, पिशुनासभ्यासद्भूतघातादिवचनप्रणिधानात्मकं मृषानुबन्धि द्वितीयम् ।[२]

तथा, तीव्रक्रोधलोभाकुलस्य भूतोपमर्दनपरद्रव्यादिहरणात्मकं स्तेयानुबन्धि तृतीयम् ।[३]

तथा, शब्दादिविषयधनसंरक्षणसर्वाभिशङ्कनपरोपघाताद्यात्मकं विषयसंरक्षणाणुबन्धि चतुर्थम् ।[४] ॥ हितोपदेशः ॥

७३ **सुगुरुज्ञप्तौ उपायाः (गुरु अधिकारः)**

लक्खिज्जइ सो सुगुरु, सद्धाकरणोवएसलिंगेहिं[१-४] ।

अनिगूहंतो अप्पं, सव्वत्थ सुसीलसुचरित्तो ॥ ७ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

७४ **शुक्लध्यानिनो लिंगानि (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)**

लिङ्गं निर्मलयोगस्य शुक्लध्यानवतोऽवधः[१] ।

[२]असंमोहो विवेकश्च[३] व्युत्सर्गश्चाभिधीयते[४] ॥ १६६ ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

७५ **लौकिकविनयः**

लोइयलोउत्तरभेयओ दुहा, तत्थ लोइओ विणओ

लोओवयारभयअत्थकामरुवेहिं[१-४] चउभेओ ॥ २१५ ॥ ॥ हितोपदेशः ॥

७६ **समारंभत्यागे कारणानि (द्वितीय सूत्रम्)**

वज्जिज्जाऽणेगोवघायकारगं[१] गरहणिज्जं[२] बहुकिलेसं[३] आयइविराहगं[४] समारंभं । ॥ पंचसूत्रम् ॥

७७ **प्रवचनभक्तेः अङ्गानि (सप्तम प्रबंध - अनुभवाधिकारः)**

विधिकथनं[१] विधिरागो[२] विधिमार्गे[३] स्थापनं विधीच्छूनाम् ।

अविधिनिषेधश्चेति[४] प्रवचनभक्तिः प्रसिद्धा नः ॥ ३२ ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

७८ **विधिपूर्वकपूजायाः फलानि (देवाधिकारः)**

विहिकयसव्वुवयारा, पूया कयमंगला[१] य बोहिफला[२] ।

अन्नाणतमोहरणी[३] धरणी गुणसयसहस्साणं[४] ॥ २८७ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

७९ **औपशमिक-क्षायोपशमिक क्षायिक सम्यक्त्वस्य योग्या जीवाः (मिथ्यात्व अधिकारः)**

वेमाणिया[१] ये मणुया[२], रयणायइतिनिरआ[३] असंखयवासतिरिया[४] ।

तिविहा सम्मदिट्ठी, वेयगउवसामगा सेसा ॥ ४२ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

८० **शुद्धदेशनायाः योग्य-अपुनर्बंधकजीवस्य विशेषणानि**

व्यवस्थितश्चायं महापुरुषाणां[१] क्षीणप्रायकर्म्मणां[२] विशुद्धाशयानां[३] भवाबहुमानिनाम[४]पुनर्बंधका-

दीनामिति । ॥ ललित विस्तरा ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
८१	**सुपात्रस्य लक्षणानि** [1]व्रतस्था [2]लिङ्गिनः पात्रमपचास्तु[3] विशेषतः । स्वसिद्धान्ताऽविरोधेन[4] वर्तते ये सदैव हि ॥ १२२ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
८२	**आर्त्तध्यानं (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)** शब्दादीनामनिष्टानां विप्रयोगासंप्रयोगयो[1]ः । चिन्तनं वेदनायाश्च व्याकुलत्वमुपेयुष[2]ः ॥ ८७ ॥ इष्टानां[3] प्रणिधानं च संप्रयोगाविप्रयोगयोः । निदानचिन्तनं[4] पापमार्तमित्थं चतुर्विधम् ॥ ८८ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
८३	**सम्यक्त्वस्थिरतायाः परिबलाः (चतुर्थ प्रबंध सम्यक्त्वाधिकारः)** शमसंवेगनिर्वेदानुकंपाभिः[1-4] परिष्कृतम् । दधतामेतदच्छिन्नं सम्यक्त्वं स्थिरतां व्रजेत ॥ ५८ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
८४	**संवरस्य अंगानि (षष्ठ प्रबंध-आत्मविनिश्चयाधिकारः)** शास्त्रं[1] गुरोश्च[2] विनयं [3]क्रियामावश्यकानि[4] च । संवराङ्गतया प्राहु-र्व्यवहारविशारदाः ॥ १४१ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
८५	**शुक्लध्यानं (श्लोक ४८४ टीका)** शुक्लध्यानमपि चतुर्विधम्ः- पृथक्त्ववितर्कसविचारम्, सह विचारेण वर्तते इति सविचारम् । विचारोऽर्थव्यञ्जनयोगसङ्क्रमः । अर्थो द्रव्यं, व्यञ्जनं शब्दः । योगो मनःप्रभृति । ऐतद्भेदेन सविचारमर्थाद् व्यञ्जनं सङक्रामतीति प्रथमं शुक्लम्[1] । एकत्ववितर्कमविचारम्, एकत्वेनाऽभेदेन वितर्कोऽर्थरूपो व्यञ्जनरूपो वा यस्य तत्तथा, तदेवंविधं द्वितीयं शुक्लम्[2] । सूक्ष्मक्रियानिवृत्ति तृतीयं शुक्लम्[3] तच्च केवलिनो निर्वाणगमनकाले मनोवाग्योगद्वये निरुद्धे सत्यर्द्धनिरुद्ध-काययोगस्य भवति । काययोगस्तूच्छ्वासनिच्छ्वासादिलक्षणः सूक्ष्म ऐवाऽस्य विगज्ञेयः। व्यवच्छिन्नक्रियं तु चतुर्थ शुक्लम्[4] । तच्च शैलेशीगतस्य केवलिनः सर्वात्मनैऽव निरुद्धसकल-योगस्य शैलेशवन्निष्प्रकम्पस्य भवति ।	॥ हितोपदेशः ॥
८६	**रौद्रध्यानं (ध्यान अधिकारः)** [1]सत्तवहवेहबंधणडहणंकणमारणाइपणिहाणं । अइकोहग्गहघत्थं निग्घिणमणसोहमविवागं ॥ १९ ॥ [3]पिसुणासब्भाससब्भूयभूयघायाइवयणपणिहाणं । मायाविणोऽतिसंधणपरस्स, पच्छन्नपावस्स ॥ २० ॥ तह[3] तिव्वकोहलोहाउलस्स भूओवघायणमणज्जं । परदव्वहरणचित्तं, परलोगावायनिरविक्खं ॥ २१ ॥ सद्दाइविसयसाहणधणसंरक्खणपरायणमणिट्ठं[4] । सव्वाभिसंकणपरोवघायकलुसाउलं चित्तं ॥ २२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
८७	**तीव्रश्रद्धाया लक्षणानि** सद्धा तिव्वाभिलासो धम्मे पवरत्तणं इमं तीसे । विहिसेवा[1] अतित्ती[2] सुद्धदेसणा[3] खलियपरिसुद्धी[4] ॥ ९० ॥	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
८८	**संघः**	
	समणा[१] समणीओ[२] य सावया[३] साविया[४] तहा ।	
	ऐसो चउव्विहो संघो विग्घसंघविघायणो ॥ ११९ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
८९	**श्रमणोपासकाः (देवाधिकारः)**	
	समणोवासगभेया चउहा, विरया[१] य सव्वओ[२] विरया,	
	विरयाविरया,[३] सव्वओ विरयाविरया[४] इमे चउहा ॥ ३०५ ॥	
	मिच्छा केवलसम्मा, सम्माऽविरया य संजमाविरया ।	
	अकसिणसंजमविरया, विरयाविरया तहा कसिणा ॥ ३०६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
९०	**तीर्थंकरस्य धर्मस्य सम्यक्प्रवर्तने हेतवः (नमुत्थुणं)**	
	सम्यक्प्रवर्तनहेतवः, तथा [१]गाम्भीर्ययोगात्=गाम्भीर्यं चास्याचिन्त्यत्रिभुवनातिशायिकल्याणहेतु-शक्तिसंपन्नता, साधुसहकारिप्राप्तेः[२] =फलाव्यभिचारिचारुगुर्वादिसहकारिलाभात्, अनुबंध-प्रधानत्वात्[३], अतिचारभीरुत्वोपपत्तेः[४] ।	॥ ललित विस्तरा ॥
९१	**शुक्लध्यानं (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)**	
	सवितर्कं[१] सविचारं सपृथक्त्वं तदादिमम् ।	
	नानानयाश्रितं तत्र वितर्कः पूर्वगं श्रुतम् ॥ १५७ ॥	
	एकत्वेन[२] वितर्केण विचारेण च संयुतम् ।	
	निर्वातस्थप्रदीपाभं द्वितीयं त्वेकपर्ययम् ॥ १६० ॥	
	सूक्ष्मक्रियानिवृत्याख्यं[३] तृतीयं तु जिनस्य तत् ।	
	अर्द्धरुद्धाङ्गयोगस्य रुद्धयोगद्वयस्य च ॥ १६१ ॥	
	तुरीयं[४] च समुच्छिन्नक्रियमप्रतिपाति तत् ।	
	शैलवन्निःप्रकंपस्य शैलेश्यं विश्ववेदिनः ॥ १६२ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
९२	**सम्यक्त्वस्य लिङ्गानि (श्लोक २४ टीका)**	
	सव्वत्थ[१] उचियकर गुणाणुराओ[२] रई य जिणवयणे[३] ।	
	अगुणेसु य[४] मज्झत्थं सम्मद्दिट्ठिस्स लिंगाइं ॥ २ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
९३	**सामायिकस्य उपकरणानि (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	सामाइअं करिंतो पंचुवगरणाइसंजुओ सड्ढो ।	
	मुहपत्ती[१] रयहरणं[२], अक्खा[३] दंडाण[४] पुंच्छणगं ॥ १०३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
९४	**सामायिकस्य भेदाः (गुरु अधिकारः)**	
	सामाइयं चउद्धा, सुय[१] दंसण[२] देस[३] सव्व[४] भेएहिं ।	
	नाणभवे आगरिसा, एगभवं पप्प भणियव्वा ॥ ३० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
९५	**अदत्तादानं (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	सामी[१] जीवादत्तं[२], तित्थयरेणं[३] तहेव य गुरुहिं[४] ।	
	एवमदत्तसरुवं, परुवियं आगमधरेहिं ॥ २६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१६	**गुरु शुश्रुषा** सेवाए[१] कारणेण[२] य [३]संपायणभावओ[४] गुरुजणस्स । सुस्सूसणं कुणंतो गुरुसुस्सूसो हवइ चउहा ।। **४९** ।।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
१७	**देव ज्ञप्तौ उपायाः (देवाधिकारः)** सो देवो लक्खिज्जइ, दव्वेहिं[१] गुणेहिं[२] पज्जवेहिं[३] च । [४]मुद्दाइविभेएहिं, भवियजणबोहणट्ठाए ।। **१९** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
१८	**सुकृतअनुमोदनायाः सम्यक्करणे प्रणिधानानि (प्रथम सूत्रम्)** होउ मे एसा अणुमोअणा सम्मं विहिपुव्विआ[१], सम्मं सुद्धासया[२], सम्मं पडिवत्तिरुवा[३], सम्मं निरइआरा[४] ।	।। पंचसूत्रम् ।।

५ संख्या

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१	**सुशिष्यस्य गुणाः** अणुवत्तगा[१] विणीया[२], बहुक्खमा[३] निच्चभत्तिमंता[४] य । गुरुकुलवासी[५] अमुई, धन्ना सीसा इय सुसीला ।। **९६** ।।	।। उपदेशमाला ।।
२	**पूजायां अयोग्यं धनं (देवाधिकारः)** अण्णाय[१]-दुगंछोछ[२]-मूलहरा[३]-णज्ज[४]-वित्तिहरमलिणं[५] । दव्वाइ विवज्जणेहिं सुद्धं सत्तीइ धणमिट्ठं ।। **१३१** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३	**चैत्यवंदनस्य सम्यक्करणे नियमाः (प्रस्तावना)** अधिकृतसूत्रोक्तेनैव[१] विधिनोपयुक्तस्या[२]ऽऽशंसादोषरहितस्य[३] सम्यग्दृष्टे[४]-र्भक्तिमत[५] एव सम्यक्करणम् ।	।। ललित विस्तरा ।।
४	**योगस्य भेदाः** [१]अध्यात्मं [२]भावनाऽध्यानं[३] समता[४] वृत्तिसंक्षयः[५] । मोक्षेण योजनाद्योग एष श्रेष्ठो यथोत्तरम् ।। **३१** ।।	।। योगबिन्दुः ।।
५	**पौषधव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** अपडिलेहियं[१] अपमज्जियं[२] च सिज्जाइं[३] थंडिलाणि[४] तहा । सम्मं च अणणुपालण[५]मइयारा पोसहे पंच ।। **१३५** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
६	**स्थुल भोगोपभेगपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** अप्पक्कं[१]-दुप्पक्कं[२], सच्चित्तं[३] तह[४] सचित्तपडिबद्धं । तुच्छोसहिभक्खणयं[५], दोसा उवभोगपरिभोगे ।। **६७** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
७	**पौषधव्रतस्य अतिचाराः** अप्पडि[१]-दुप्पडिलेह[२]-ऽप्पमज्जसिज्जाइ[३] वज्जइ इत्थं । सम्मं च अणणुपालणमा[४]ऽऽहाराईसु[५] सव्वेसु ।। **४४१** ।।	।। हितोपदेशः ।।
८	**मिथ्यात्वं (श्लोक १५ टीका)** अभिग्गहियं[१] अणभिग्गहियं[२] तह अभिणिवेसियं[३] चेव । [४]संसइयमणाभोगं[५] मिच्छत्तं पंचहा होइ ।। **१** ।।	।। हितोपदेशः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
९	**मिथ्यात्वं (गुरु अधिकारः)** अभिग्गहियमणभिग्गहं[१-२] च तहाभिनिवेसियं[३] चेव । [४]संसइयमणाभोगं[५], मिच्छत्तं पंचहा एयं ॥ ४७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१०	**स्थुल मृषावादव्रतस्य विकल्पाः** अलियं पंचविगप्पं कन्ना[१]-गो[२]-भूमि[३]-नासहरणेसु[४] । कूडगसक्खिज्जंमि[५] य इह अइयारे इमे चयसु ॥ ४१६ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
११	**बाह्यतपप्राप्या गुणाः (श्लोक-१८९ टीका)** अस्माच्च षड्विधादपि (बाह्य-) तपसः :- सङ्गत्याग[१] - शरीरलाघव[२] - इन्द्रियविजय[३] - संयमरक्षा[४] - निर्जरागुणोदया[५]: ।	॥ हितोपदेशः ॥
१२	**सर्वथा मृषावादविरमण महाव्रतस्य भावनाः (गुरु अधिकारः)** अहस्ससच्चे[१] अणुवीइ भासए जो कोह[२] लोह[३] भयमेव[४] वज्जए । स दीहरायं[५] समुपेहिया सया मुणी हु मोसं परिवज्जए सिया ॥ २३५ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१३	**व्यवहाराः (आलोचना अधिकारः)** [१]आगमसुय[२] आणा[३] धारणा[४] य जीए[५] च पंच ववहारा । केवलमणोहिचउदसनवपुव्वाइ पढमोऽत्थ ॥ ६६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१४	**देशावकाशिक व्रतस्य अतिचाराः (श्रावकव्रत अधिकारः)** आणवणं[१] पेसवणं[२], सद्दाणुवाओ[३] य रुवअणुवाओ[४] । बहिपुग्गलपक्खेवो[५], दोसा देसावगासिस्स ॥ १२३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१५	**आलोचनायाः तिथयः, वाराः (मिथ्यात्व अधिकारः)** आलोयणातिहिओ, नंदा[१] भद्दा[२] जया[३] य पुण्णा[४] य । रवि[१]-ससि[२]-बुहे[३]-गुरु[४]-सुक्का[५], वारा करणाणि विट्ठिविणा ।	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१६	**सर्वथा मैथुनविरमण महाव्रतस्य भावनाः (गुरु अधिकारः)** आहारगुत्ते[१] अविभूसियप्पा[२] इत्थिं न[३] निज्झाइ न संथवेज्जा[४] । बुद्धे मुणी खुड्डकहं[५] न कुज्जा धम्माणुपेही संधए बंभचेरं ॥ २३७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१७	**सम्यक्त्वस्य अयोग्या जीवाः** इग[१]-बी[२]-ति[३]-चउर[४]-असण्णि[५]-पणिंदिजीवाणमेगमवि सम्मं । तब्भवियं न हविज्जइ, परभविअं पुव्वभणियाणं ॥ ४५ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१८	**समितयः (गुरु अधिकारः)** इरिया[१] भासा[२] एसण[३] गहण[४] परिट्ठवण[५] नामओ समिई । जयणाए चरणवित्ती, असुभनिवित्ती तिहा गुत्ती ॥ ९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१९	**सर्वथा प्राणातिपातविरमण महाव्रतस्य भावनाः (गुरु अधिकारः)** [४]इरियासमिए[१] सया जए[२] उवेह भुंजेह[३] व पाणभोयणं । आयाणनिक्खेवदुगुंच्छ[५]संजए समाहिए संजयए मणोवई ॥ २३४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
२०	**संलेखनाया अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** [1]इहपरलोयासंसा[2], जीवियसंसा[3] य मरणआसंसा[4] । तह कामभोगसंसा[5], अइयारा पंच संलिहणे ॥ १४१ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२१	**तत्त्वधर्मस्य योनयः (नमुत्थुणं)** उक्तं भगवद्गोपेन्द्रेण, 'निवृत्ताधिकारायां प्रकृतौ धृति[1]: ,श्रद्धा[2], सुखा[3], [4]विविदिषा, [5]विज्ञप्ति- रिति तत्त्वधर्मयोनयः, नानिवृत्ताधिकारायां भवन्तीनामपि तदरूपतायोगाद' इति ।	॥ ललित विस्तरा ॥
२२	**गुणस्थानकसंरक्षणाय उपायाः** उड्ढं अहिगगुणेहिं, तुल्लगुणेहिं च णिच्च संवासो[1] । तग्गुणठाणोचियकिरियपालणासइसमाउत्तो[2] ॥ ४४ ॥ उत्तरगुणबहुमाणो[3] सम्म भवरुवचिंतणं[4] चित्तं। अरईए अहिगयगुणे, तहा तहा जत्त[5]करणं तु ॥ ४५ ॥	॥ योगशतकम् ॥
२३	**संयमविराधकाः** एगागी[1] पासत्थो[2], सच्छंदो[3] ठाणवासि[4] ओसन्नो[5] । दुगमाई संजोगा, जह बहुया तह गुरु हुंति ॥ ३८६ ॥	॥ उपदेशमाला ॥
२४	**कायशुद्धौ आवश्यकानि (द्वितीय सूत्रम्)** एवं न हिंसिज्जा[1] भूआणि, न गिण्हिज्जा[2] अदत्तंगि, न निरिक्खिज्जा[3] परदारं, न कुज्जा[4] अणत्थदंडं, सुहकायजोगे[5] सिआ ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
२५	**अधिकारिणः चैत्यवंदनसूत्रदाने लाभाः (प्रस्तावना)** एवं हि कुर्वता आराधितं[1] वचनं, बहुमतो लोकनाथ[2]:, परित्यक्ता लोकसंज्ञा[3], अङ्गीकृतं लोकोत्तरयानं[4], समासेविता[5] धर्माचारितेति ।	॥ ललित विस्तरा ॥
२६	**अनर्थदंडविरमणव्रतस्य अतिचाराः** कंदप्पं[1] कुक्कुइयं[2] मोहरियं[3] संजुयाहिगरणं[4] च । उवभोगपरीभोगाइरेगयं[5] चेव वज्जिज्जा ॥ ४३४ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
२७	**सामायिकव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** काय[1]-मणो[2]-वयणाणं[3], दुप्पणिहाणं सइअकरणं[4] च । अणवट्ठियकरणं[5] चिय, सामाए पंच अइयारा ॥ ११८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२८	**समवायी कारणानि (नमुत्थुणं)** कालः[1] स्वभावो[2] नियतिः[3] पूर्वकृतं[4] पुरुषश्चेत्येवं[5] फलं कार्यं प्रति निमित्तानि ।	॥ ललित विस्तरा ॥
२९	**अनर्थदंडविरमणव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** कुक्कुइयं[1] मोहरियं[2], [3]भोगुवभोगाइरेगकंदप्पा[4] । जुत्ताहिगरणमेए[5], अइआरा णत्थदंडवए ॥ १०२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३०	**स्थुल परिग्रहपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः** खित्ताई[1]-हिरन्नाई[2]-धणाइ[3]-दुपयाइ[4]-कुप्पमाणकमे[5] । जोयण-पयाण-बंधण-कारण-भावेहिं नो कुणह ॥ ४२४ ॥	॥ हितोपदेशः ॥

क्रम	तत्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
३१	**संयम आराधकाः** गच्छगओ[१] अणुओगी[२], गुरुसेवी[३] अणियओ[४] गुणाउत्तो[५] । संजोएण पयाणं, संजमआराहगा भणिया ॥ ३८७ ॥	॥ उपदेशमाला ॥
३२	**चैत्यवंदनसूत्र विधौ तत्परजीवस्य लिङ्गानि (प्रस्तावना)** गुरुविनयः[१], सत्कालापेक्षा[२], उचितासनं[३], युक्तस्वरता[४], पाठोपयोग[५]: ।	॥ ललित विस्तरा ॥
३३	**स्थुल अदत्तादानविरमणव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** चोराणीयं[१] चोरप्पओगगं[२] कूडमाणतुलकरणं[३] च । रिउरज्जववहारो[४] सरिसजुई[५] तइयवयदोसा ॥ २८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३४	**स्थुल अदत्तादानविरमणव्रतस्य अतिचाराः** चोरोवणीयगहणं[१] तक्करजोगं[२] विरुद्धरज्जगमं[३] । कूडतुलकूडमाणं[४] तप्पडिरुवं[५] च अइयारा ॥ ४१९ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
३५	**अरिहंतस्य विशेषणानि (प्रथम सूत्रम्)** जावज्जीवं मे भगवंतो परमतिलोगनाहा[१] अणुत्तरपुन्नसंभारा[२] खीणरागदोसमोहा[३] अचिंतचिंतामणी[४] भवजलहिपोआ[५] एगंतसरणा अरहंता सरणं ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
३६	**सम्यक्त्वस्य भूषणानि** जिणपवयणे थिरत्तं[१] पभावणा[२] तह य वायपभिईहिं । सुपसत्थतित्थसेवा[३] सत्तत्थेसुं च कोसल्लं[४] ॥ २५ ॥ अच्चंतभत्तिराओ[५] पंचहिं वि इमेहिं भूसणवरेहिं । भूसिज्जइ सम्मत्तं विसेसओ भत्तिराएण ॥ २६ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
३७	**सम्यक्त्वस्य भूषणानि (सम्यक्त्व अधिकारः)** जिणसासणे[१] कुसलया, पभावणा[२] तित्थसेवणा[३] । थिरया[४] भत्ती[५] य गुणा, सम्मत्त दीवगा उत्तमा पंच ॥ ७२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३८	**जिनमंदिराशातनाः (देवाधिकारः)** जिनभवणंमि[१] अवण्णा, पूयाइ[२] अणायरो तहा भोगो[३] । दुप्पणिहाणं[४] अणुचियवित्ती[५] आसायणा पंच ॥ ८० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३९	**सर्वथा परिग्रहविरमण महाव्रतस्य भावनाः (गुरु अधिकारः)** जे सद्द[१] रुव[२] रस[३] गंध[४] मागए[५] फासे अ संपप्प मणुन्नपावए । गिहिं पओसं न करेज्ज पंडिए से होइ दंते विरए अकिंचणे ॥ २३८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४०	**स्थुल परिग्रहपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** जोएइ खेत्तवत्थूणि[१], रुप्पकणयाइ देइ सयणाण[२] । धणधन्नाइं परघरे बंधइ[३] जा नियमपज्जंतो ॥ ४७ ॥ दुपयाइं चउप्पयाइं, गब्भं गाहेइ[४] कुप्पसंखेवो । अप्पधणं बहुमुल्लं[५], करेइ पंचमवए दोसा ॥ ४८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
४१	**चैत्यवंदन सूत्रबहुमानिनो लिङ्गानि (प्रस्तावना)** तत्कथाप्रीति[१]: निंदाऽश्रवणम्[२], तदनुकंपा[३], चेतसो[४] न्यासः परा जिज्ञासा[५] ।	।। ललित विस्तरा ।।
४२	**दिशीपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** तिरियं[१] अहो[२] य उड्ढं[३], दिसिवयसंखा अइक्कमे तिण्णि । दिसिवयदोसा सइ-विम्हरणं[४] खित्तवुड्ढी[५] य ।। ५४ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
४३	**धर्म योनयः (श्लोक ३७ टीका)** धृतिः[१] श्रद्धा[२] सुखा[३] विविदिषा[४] विज्ञप्तिरिति[५] धर्मयोनयः ।	।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।
४४	**अविनीतशिष्यस्य लक्षणानि** थद्धो[१] निरुवयारी[२], अविणीओ[३] गव्विओ[४] निरवणामो[५] । साहुजणस्स गरहिओ, जणे वि वयणिज्जयं लहइ ।। २६ ।।	।। उपदेशमाला ।।
४५	**स्थुल मृषावादविरमणव्रतस्य भेदाः (श्रावक व्रत अधिकारः)** थूलमूसावायस्स य, विरई सा पंचहा समासेण । कण्णा[१]-गो[२]-भूमालिय[३]-नासहरण[४]-कूडसक्खिज्जे[५] ।। १८ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
४६	**तीर्थंकरस्य धर्मप्रवर्तकत्वे कारणानि (नमुत्थुणं)** धर्मप्रवर्तनेन कथं सारथित्वम् ? सम्यक्प्रवर्तनयोगेन[१], परिपाकाक्षेपणात्[२], प्रवर्तकज्ञानसिद्धेः[३] अर्थित्वगर्भप्रवृत्तिफलस्य ज्ञानस्य भावात्, प्रदशकाद्यन्यज्ञानेन प्रवृत्तेरयोगात्; [४]अपुनर्बन्ध-कत्वात्, प्रकृत्याभिमुख्योपपत्ते[५] = तथाभव्यत्वपरिपाकेन स्वभावभूतया प्रकृत्या धर्म्मं प्रति प्रसंशादिनानुकूलभावघटनात् ।	।। ललित विस्तरा ।।
४७	**भवाभिनंदीजीवस्य देशनाश्रावणे दोषाः (प्रस्तावना)** ध्रुवस्तावदतो बुद्धिभेद[१]:, तदनु सत्त्वलेशचलनं[२], कल्पितफलाभावापत्त्या दीनता[३], स्वभ्यस्त-महामोहवृद्धि[४]:, ततोऽधिकृतक्रियात्यागकारी[५] संत्रासः ।	।। ललित विस्तरा ।।
४८	**मनःशुद्धौ आवश्यकानि (द्वितीय सूत्रम्)** न चिंतिज्जा परपीडं[१] । न भाविज्जा[२] दीणयं । न गच्छिज्जा[३] हरिसं । न सेविज्जा[४] वितहाभिनिवेसं । उचिअमणवयत्तगे[५] सिआ ।	।। पंचसूत्रम् ।।
४९	**वचःशुद्धौ आवश्यकानि (द्वितीय सूत्रम्)** न भासिज्जा[१] अलिअं । न फरुसं[२] । न पेसुन्नं[३] नाणिबद्धं[४] । हिअमिअभासगे[५] सिआ ।	।। पंचसूत्रम् ।।
५०	**निर्ग्रन्थाः (गुरु अधिकारः)** पंच नियंठा भणिया, पुलाय[१] बउसा[२] कूसील[३] निग्गंथा[४] । होइ सिणाओ[५] य तहा, एक्केक्को सो भवे दुविहो ।। २४१ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५१	**यतयः (श्लोक १३५ टीका)** पञ्चविधा यतयः- पुलाकाः[१], बकुशाः[२], कुशीलाः[३], निर्ग्रन्थाः[४], स्नातकाश्च[५] ।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
५२	**ज्ञानानि** पढमं किर मइनाणं[१] बीयं [२]सुयमवहिनाणमह[३] तइयं । मणपज्जवं[४] चउत्थं पंचमं केवलं[५] नाणं ।। ७९ ।।	।। हितोपदेशः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
५३	**अनेकशास्त्रेषु विवेकस्य पर्यायाः (पुक्खरवरदीवड्ढे)** परमगर्भ[1] एष (विवेक) योगशास्त्राणाम् मोक्षाध्वदुर्गग्रहणम्[2], तमोग्रंथिभेदानन्दः[3], गृहान्धकारालोककल्पम्[4], भवोदधिद्वीपस्थानम्[5] ।	।। ललित विस्तरा ।।
५४	**सम्यग्दृष्टेः लक्षणानि** [1]परार्थरसिको [2]धीमान्मार्गगामी[3] महाशयः[4] । [5]गुणरागी तथेत्यादि सर्वं तुल्यं द्वयोरपि ।। २७२ ।।	।। योगबिन्दुः ।।
५५	**साधोः महाव्रतानि (गुरु अधिकारः)** पाणिवह[1] मुसावाए[2], अदत्तमेहुणपरिग्गहे[3-5] चेव । एयाइं हुंति पंच, उ महव्वयाइं जईणं तु ।। २३ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५६	**योगमार्गप्राप्त्याः कारणभूतानि स्थानानि (प्रथम सूत्र टीका)** पापप्रतिघातगुणबीजाधानसूत्रम्[1], साधुधर्मपरिभावनासूत्रम्[2], प्रव्रज्याग्रहणविधिसूत्रम्[3], प्रव्रज्यापरिपालनासूत्रम्[4], प्रव्रज्याफलसूत्रमिति[5] ।	।। पंचसूत्रम् ।।
५७	**अवंदनीयो गुरुः (गुरुअधिकारः)** पासत्थो[1] ओसन्नो[2], होइ कुसीलो[3] तहेव संसत्तो[4] । अहच्छंदो[5] वि य एए, अवंदणिज्जा जिणमयंमी ।। ८ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५८	**पौषधव्रतस्य पर्याययाः (श्रावक व्रत अधिकारः)** [1]पोसहमसुहनिरुंभणमपमाओ[2-3] अत्थजोगसंजुत्तो[4] । दव्वगुणट्ठाणगओ[5], एगट्ठा पोसहवयस्स ।। १३३ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५९	**परिणत बुद्धयाः विशेषणानि (नमुत्थुणं)** बोधपरिणितिः = सम्यग्ज्ञानस्थिरता[1], रहिता[2] कुतर्कयोगेन, संवृत्तरत्नाधारावाप्तिकल्पा[3], युक्ता मार्गानुसारितया[4], तन्त्रयुक्तिप्रधाना[5] ।	।। ललित विस्तरा ।।
६०	**जिनपूजा (देवाधिकारः)** भणिया पंचुवयारा, कुसुमक्खयगंधधूवदीवेहिं[1-5] । [1]भत्तिबहुमाणवन्न[2]- [3]जणणाणासायणविहीहिं[4] ।। ४४ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
६१	**क्षायिकसम्यक्त्वस्य अयोग्या जीवाः (मिथ्यात्व अधिकारः)** [1]भवण- [2]वण- [3]जोइऽसंखाउयसन्निपणिंदितिरियजीवाण[4] । [5]पंकाइनारयाणं, परतब्भवखाइयं णत्थि ।। ४ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
६२	**भावसाधोः लक्षणानि (गुरु अधिकारः)** भावेण सुद्धचरणो[1], सुदंसणो[2] तच्चमग्गकहणपरो[3] । मूलुत्तरगुणरयणेहिं[4] भूसिओ [5]संजओ साहू ।। ६ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
६३	**स्थुल मैथुनविरमणव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** भुंजइ इत्तरपरिग्गह[1]-मपरिग्गहियं[2] थियं चउत्थवए । कामे तिव्वहिलासो[3], अणंगकीला[4] परविवाहो[5] ।। ३७ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
६४	**प्रमादाः (श्लोक ११० टीका)** मज्जं[१] [२]विसयकसाया[३] निद्दा[४] विगहा[५] य पञ्चमी भणिया । एए पंच पमाया जीवं पाडेंति संसारे ॥ १ ॥	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
६५	**सामायिकव्रतस्य अतिचाराः** मणवयणकायदुप्पणिहाणं[१-३] इह जत्तओ विवज्जेइ । सइअकरणं[४] च अणवट्ठियस्स[५] तह करणयं च गिही ॥ ४३६ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
६६	**शास्त्रश्रवणविधौ आवश्यकानि (नमुत्थुणं)** मण्डलिनिषद्याऽक्षादौ प्रयत्नः[१], ज्येष्ठानुकर्मपालनम्[२], उचितासनक्रिया[३], सर्वथा विक्षेपसंत्यागः[४], उपयोगप्रधानतेति[५] श्रवणविधिः ।	॥ ललित विस्तरा ॥
६७	**गुरुवर्गः** [१]माता [२]पिता [३]कलाचार्य एतेषां [४]ज्ञातयस्तथा । [५]वृद्धा धर्मोपदेष्टारो, गुरुवर्गः सतां मतः ॥ ११० ॥	॥ योगबिन्दुः ॥
६८	**सम्यक्त्वस्य लक्षणानि** मिच्छाभिणिवेसोवसम[१] – परमपयराग[२] – भवविरागेहिं[३] । भूयाणुकंप[४] तत्तत्थिवायओ[५] मुणह सम्मत्तं ॥ २८ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
६९	**व्यवहारः (श्लोक ८० टीका)** यत उक्तं स्थानाङ्गे, पंचविहे ववहारे पन्नत्ते । तं जहा–आगमववहारे [१], सुयववहारे [२], आणाव–वहारे[३], धारणाववहारे [४], जीयववहारे [५] ।	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
७०	**सम्यक्त्वस्य लक्षणानि (सम्यक्त्व अधिकारः)** लक्खिज्जइ सम्मत्तं, हिययगयं जेहि ताइं पंचेव । उवसम[१] संवेगो[२] तह, निव्वेय[३]–णुकंप[४] अत्थिक्कं[५] ॥ ७३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
७१	**लोकोत्तरविनयः** लोउत्तरविणओ पुण पंचविगप्पो समासओ ताव । नाणंमि[१] देसणंमि[२] चरणंमि[३] तवम्मि[४] उवयारे[५] ॥ २१९ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
७२	**चैत्यवंदन सूत्राधिकृतजीवस्य उचितवृत्तौ लिङ्गानि (प्रस्तावना)** लोकप्रियत्वं[१], अगर्हिता क्रिया[२], व्यसने धैर्यं[३], शक्तितस्त्यागः[४], लब्धलक्ष्यत्वम्[५] ।	॥ ललित विस्तरा ॥
७३	**दिशीपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः** वज्जइ इच्छाइक्कममुड्ढाहोतिरियदिसिपमाणगयं[१-३] । तह चेव [४]खित्तवुड्ढि कहिंचि [५]सइअंतरद्धं च ॥ ४२६ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
७४	**स्थुल मैथुनविरमणव्रतस्य अतिचाराः** वज्जइ इत्तिरि[१] अपरिगहियागमणं[२] अणंगकीडं[३] च । परविवाहकरणं[४] कामे तिव्वाभिलासमिह[५] ॥ ४२२ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
७५	**देशावकाशिकव्रतस्य अतिचाराः** वज्जइ इह आणयणप्पओग[१] – पेसणप्पओगयं[२] चेव । सद्दाणुवाय[३] – रुवाणुवाय[४] – बहिपुग्गलक्खेव[५] ॥ ४३८ ॥	॥ हितोपदेशः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
७६	**पापमित्रत्यागे कारणानि (द्वितीय सूत्रम्)** वज्जिज्जा अधम्ममित्तजोगं, चिंतिज्जाभिणवपाविए गुणे[१], अणाइभवसंगऐ[२] अ अगुणे, उदग्गसहकारित्तं[३] अधम्ममित्ताणं, उभयलोगगरहिअत्तं[४], असुहजोगपरंपरं[५] च ।	।। पंचसूत्रम् ।।
७७	**स्थुल प्राणातिपातविरमणव्रतस्य अतिचाराः** वह[१]–बंध[२]–छविच्छेयं[३] अइभारं[४] भत्तपाणवुच्छेयं[५] । पाणिवहाओ विरओ, वज्जिज्ज इमे अईयारे ।। **४१५** ।।	।। हितोपदेशः ।।
७८	**स्थुल परिग्रहपरिमाणव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** वहबंधछविच्छेए[१-३], अइभारे[४] भत्तपाणरोहे[५] य । पढमाणुव्वयंमि य अइयारा पंच विण्णेया ।। **५** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
७९	**अनुष्ठानानि** [१]विषं [२]गरोऽननुष्ठानं[३] [४]तद्धेतुरऽमृतं[५] परम् । गुर्वादिपूजानुष्ठानमऽपेक्षादिविधानतः ।। **१५५** ।।	।। योगबिन्दुः ।।
८०	**अनुष्ठानानि (तृतीय प्रबंध - सदनुष्ठानाधिकारः)** [१]विषं [२]गराननुष्ठानं[३] तद्धेतुरमृतं[४] परम् । गुरुसेवाद्यनुष्ठानमिति पञ्चविधं जगुः ।। ५८ ।।	।। अध्यात्मसारः ।।
८१	**सम्यक्त्वस्य लिङ्गानि (सम्यकत्त्व अधिकारः)** विहिकरणं[१] गुणिराओ[२], अविहिच्चाओ[३] य पवयणुज्ञोओ[४] । अरिहंतसुगुरुसेवा[५], इमाइ सम्मत्तलिङ्गाइं ।। **३४** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
८२	**सम्यक्त्वं (सम्यक्त्व अधिकारः)** वेयगसम्मत्तं[५] पुण, एवं चिय पंचहा मुणेयव्वं । सम्मत्तचरिमपोग्गलवेयणकाले तयं होइ ।। ८७ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
८३	**पापकर्मविगमस्य कारणानि (प्रथम सूत्र टीका)** पापकर्म मिथ्यात्त्व–मोहनीयादि तस्य विगमो विशिष्टो गमः, अपुनर्बधकत्वेन पृथग्भाव इति यावत्, तस्मात् पापकर्मविगमात् । पापकर्मविगमो यथोदितः, तथाभव्यत्वादिभावात्[१] । आदिशब्दात् काल[२] नियति[३]–कर्म[४]–पुरुषकार[५] परिग्रहः ।	।। पंचसूत्रम् ।।
८४	**नियमाः (श्लोक ४१ टीका)** शौच[१]–संतोष[२]–तपः[३]– [४]स्वाध्यायेश्वरप्रणिधानानि[५] नियमाः । (योगसूत्रौ–२/३२)	।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।
८५	**सम्यक्त्वस्य दूषणाः** संका[१] कंख[२] विगिंछा[३] परतित्थिपसंस[४] संथवे[५] दोसे । दंसणदप्पणघणसमयपवयणपडीमे परिहरिज्जा ।। **२३** ।।	।। हितोपदेशः ।।
८६	**सम्यक्त्वस्य अतिचाराः (गुरु अधिकारः)** संका[१] कंखा[२] य तहा, वितिगिच्छा[३] अण्णतित्थियपसंसा[४] । परतित्थियाण[५] सेवण,–मइयारा पंच सम्मत्ते ।। **३८** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम | **तत्त्वसंख्यामृतानि** | **ग्रन्थाः**

८७ मांडली दोषाः (गुरु अधिकारः)

संजोयणा[१] पमाणे[२], इंगाल[३] धूमकारणे[४-५] चेव ।
उवगरणभत्तपाणे, सबाहिरब्भंतरा पढमा ॥ २७४ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

८८ अतिथिसंविभागव्रतस्य अतिचाराः

सचित्तनिक्खिवणयं[१], वज्जइ सचित्तपिहिणयं[२] चेव ।
कालाइक्कम[३]-परववएसं[४]-मच्छरियं[५] चेह ॥ ४४३ ॥ — ॥ हितोपदेशः ॥

८९ भोगोपभोगपरिमाणव्रते भोजनगता अतिचाराः

सच्चित्तं[१] पडिबद्धं[२] अपउल[३] - दुप्पउल[४] - तुच्छभक्खणयं[५] ।
भोयणओ अइयारा, वज्जेयव्वा इमे पंच ॥ ४२९ ॥ — ॥ हितोपदेशः ॥

९० अतिथिसंविभागव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)

सच्चित्ते[१] निक्खिवणं, सचित्तपिहणं[२] च अन्नववएसो[३] ।
मच्छरियं[४] तह काला[५]इक्कममिइ पंच अइयारा ॥ १३८ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

९१ भावश्रावक गुणाः

सज्झाए[१] करणंमि[२] य विणयम्मि[३] य निच्चमेव उज्जुत्तो ।
सव्वत्थणभिनिवेसो[४] वहइ रुइं[५] सुट्ठु जिणवयणे ॥ ४३ ॥ — ॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥

९२ सर्वथा अदत्तादानविरमण महाव्रतस्य भावनाः (गुरु अधिकारः)

सयमेव उग्गहजायणे[१] घडे मइमं निसंम सइ[२] भिक्खु उग्गहं ।
अणुन्नवीय भुंजिय[३] पाणभोयणं[४] जाइत्ता साहम्मीयाण[५] उग्गहं ॥ २३६ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

९३ कल्याणमार्गप्राप्तौ आवश्यकानि (प्रस्तावना)

सर्वथा निरुपणीयं प्रवचनगाम्भीर्यं[१]; विलोकनीया तंत्रान्तरस्थितिः[२], दर्शनीयं ततोऽस्याधिकत्वम्[३],
अपेक्षितव्यो व्याप्तीतरविभागः[४], यतितव्यमुत्तमनिदर्शनेष्विति[५] श्रेयोमार्ग्गः । — ॥ ललित विस्तरा ॥

९४ स्थुल मृषावादविरमणव्रतस्य अतिचाराः

सहसा[१] अब्भक्खाणं[२], रहसा य सदारमंतभेयं[३] च ।
मोसोवऐसणं[४] कूडलेहकरणं[५] च निच्चं पि ॥ ४१७ ॥ — ॥ हितोपदेशः ॥

९५ स्थुल मृषवादविरमणव्रतस्य अतिचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)

सहसा कलंकणं[१] रहसदूसणं[२] सदारमंतभेयं[३] च ।
तह कूडलेहकरणं[४], मुसोवएसो[५] मुसादोसा ॥ १९ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

९६ चारित्रम् (गुरु अधिकारः)

सामाइयं[१] छेओवट्ठावणं[२] च परिहारयविसुद्धं[३] ।
सुहुम[४] महक्खायरुवं[५], चय रित्तइ तेण चारित्तं ॥ २५३ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

९७ साधो-र्नाशकृद् दोषाः

सुट्ठुवि उज्जममाणं, पंचेव करेंति रित्तयं समणं ।
अप्पथुई[१] परनिंदा[२], [३]जिब्भोवत्था[४] कसाया[५] य ॥ ७१ ॥ — ॥ उपदेशमाला ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
९८	**भावश्रावकस्य गुणाः (श्लोक ४६ टीका)** सुत्तरुई[1] अत्थरुई[2] करणरुई[3] चेवऽणभिनिवेसरुइ[4] । गुणवंते पन्नमिया अणिट्ठिओच्छाहया[5] होइ ॥ १ ॥	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
९९	**चित्तम् (सप्तम प्रबंध - अनुभवाधिकारः)** सुविदितयोगैरिष्टं क्षिप्तं[1] मूढं[2] तथैव [3]विक्षिप्तम् । एकाग्रं[4] च निरुद्धं[5] चेतः पञ्चप्रकारमिति ॥ ३ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
१००	**सविधि प्रव्रजितस्य गुणाः (चतुर्थ सूत्रम्)** से समलेट्ठुकंचणे[1] समसत्तुमित्ते[2] निअत्तग्गहदुक्खे[3] पसमसुहसमेए[4] सम्मं[5] सिक्खमाइअइ ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
१०१	**स्नातक निर्ग्रंथस्य भेदाः (गुरु अधिकारः)** सो पुण पंचवियप्पो, अच्छविओ[1] असबलो[2] अकम्मंसो[3] । अपरिस्सावी[4] संसुद्धनाणदंसणधरो[5] अरिहा ॥ २५० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१०२	**स्थिरबुद्ध्या विशेषणानि (नमुत्थुणं)** स्थैर्यं ज्ञानद्धर्यनुत्सेक[1]ः, तदज्ञानुपहसनं[2], विवादपरित्याग[3]ः, अज्ञबुद्धिभेदाकरणं[4], प्रज्ञापनीये[5] नियोगः ।	॥ ललित विस्तरा ॥

६ संख्या

१	**बाह्य तपांसि (श्रावकव्रत अधिकारः)** [1]अणसणमूणोयरिया[2] वित्तीसंखेवणं[3] रसच्चाओ[4] । कायकिलेसो[5] संलीणया[6] य बज्झो तवो होइ ॥ १४९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२	**विपरीताचरणाया भेदाः** अणायरिअव्वं,[1] अणिच्छिअव्वं[2], पावं,[3] पावाणुबंधि,[4] सुहुमं[5], वा बायरं[6] वा ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
३	**अवधिज्ञानानि** [1]अणुगामिमणणुगामिं[2] च हीयमाणं[3] च वड्ढमाणं[4] च । अणवट्ठियं[5] अवट्ठिपमिह[6] छब्भेयं भवइ एयं ॥ ८९ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
४	**वेद्यपदयुक्तजीवस्य लक्षणानि** अत्तुक्करिसं[1] अत्तंसि, न धरइ लोगुत्तरंमि पक्खवहो[2] । [3]पच्छाणुतावनिरओ साणुक्कोसो[4] य लोगगुणो[5] ॥ २७ ॥ इच्चाइणेगपवयणगुणविहिनिरओ पनमणतल्लिच्छो[6] । वेज्जपयलिंगजुत्तो, विवरीओवेज्जपयजुत्तो ॥ २८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
५	**आत्मोकर्षरतस्य दोषपरंपराः** अत्तुक्करिसपहाणे नरंमि न विणीयया[1] समल्लियइ । थड्ढस्स य चावस्स व न होइ[2] गुणसंकमो कहवि ॥ ३६५ ॥ गुणपरिमलपरिहीणो कुसुमं व[3] नरो जणं न रंजेइ । जणरंजणाविहीणे न हुंति कमलाउ[4] विउलासो ॥ ३६६ ॥ कमलाविलासरहिओ पए पए पाउणेइ[5] अवमाणं । अवमाणपयं पत्तो पुरिसक्कारं[6] परिच्चयइ ॥ ३६७ ॥	॥ हितोपदेशः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

६ **सम्यक्त्वस्य स्थानानि (सम्यक्त्व अधिकारः)**

अत्थि जिओ[१] तह[२] णिच्चो, कत्ता[३] भुत्ता[४] य पुण्णपावाणं ।
अत्थि धुवं[५] निव्वाणं, तस्सोवाओ[६] य छ ट्ठाणा ।। ७८ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

७ **अल्पसंसारिणो लक्षणानि (देवाधिकारः)**

अरिहंतसिद्धचेइय-गुरुसुयधम्मे य साहुवग्गे य ।
आयरियउवज्झाए, सुपवयणे दर्शने चापि ।। ३०९ ।।
एएसु[१] भत्तिजुत्ता, पूयंता[२] अहारियं मणा अमणा ।
सामण्णमणुसरंता[३], परित्तसंसारिया भणिया ।। ३१० ।।
एयं पवयणवयणं[४], धारंता नियमणे महासत्ता[५] ।
अरिहपयट्ठे अट्ठसु, निक्खेवाईसु[६] भत्तिपरा ।। ३११ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

८ **आहार त्यागे कारणानि (श्लोक ४७७ टीका)**

अहवा न जिमिज्ज रोगे[१], मोहुदए[२] सयणमाइउवसग्गे[३] ।
पाणिदया[४] तवहेउं[५] अंते तणुमोयणत्थं[६] च ।। १ ।। — ।। हितोपदेशः ।।

९ **सदनुष्ठानस्य लक्षणानि (अरिहंत चेइयाणं)**

आदरः[१] करणे[२] प्रीतिरविघ्न[३] संपदागमः[४] ।
जिज्ञासा[५] तज्ज्ञसेवा[६] च, सदनुष्ठानलक्षणम् ।। १ ।। — ।। ललित विस्तरा ।।

१० **सदनुष्ठानस्य लक्षणानि**

आदरः[१] करणे[२] प्रीति-रविघ्नः[३] सम्पदागमः[४] ।
जिज्ञासा तज्ज्ञसेवा च, सदनुष्ठानलक्षणम् ।। १२३ ।। — ।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।

११ **साधोः आहारकरणे कारणानि (गुरु अधिकारः)**

आयंके उवसग्गे[१] तितिक्खया[२] बंभचेरगुत्तीसु[३] ।
पाणिदया[४] तवहेऊ[५] सरीरवुच्छेयणट्ठाए[६] ।। २७६ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१२ **शीलवतो लक्षणानि**

आययणं[१] खु निसेवइ वज्जइ परगेहपविसणमऽकज्जे[२] ।
निच्चमणुब्भडवेसो[३] न भणइ[४] सवियारवयणाइं ।। ३७ ।।
परिहरइ[५] बालकीलं साहइ कज्जाइँ महुरनीईए[६] ।
इय छव्विहसीलजुओ विन्नेओ सीलवंतोत्थ ।। ३८ ।। — ।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।

१३ **योग सिद्धेः लक्षणानि**

उत्साहान्निश्चयाद्धैर्यात्संतोषात्तत्त्वदर्शनात्[१-५] ।
[६]मुनेर्जनपदत्यागात्षड्भिर्योगः प्रसिध्यति ।। ४११ ।। — ।। योगबिन्दुः ।।

१४ **धर्माधिकृतजीवस्य लिङ्गानि**

[१]औचित्यारम्भिणोऽक्षुद्राः[२], [३]प्रेक्षावन्तः [४]शुभाशयाः ।
अवन्ध्यचेष्टाः[५] [६]कालज्ञा योगधर्माधिकारिणः ।। २४४ ।। — ।। योगबिन्दुः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१५ **भावश्रावकस्य लिङ्गानि**

कयवयकम्मो[१] तह सीलवं[२] च गुणवं[३] च उज्जुववहारी[४] ।

गुरुसुस्सूसो[५] पवयणकुसलो[६] खलु सावगो भावे ॥ **३३** ॥ ॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥

१६ **भावश्रावकस्य गुणाः (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)**

कयवयकम्मो[१] तह सीलवं[२] गुणवं[३] च उज्जुववहारी[४] ।

गुरुसुस्सूसो[५] पवयणकुसलो[६] खलु सावगो भावे ॥ **७३** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१७ **शुद्धानुष्ठानाय योग्यजीवस्य लक्षणानि**

[१]क्रोधाद्यबाधितः [२]शान्तः [३]उदात्तस्तु [४]महाशयः ।

शुभानुबन्धिपुण्याच्च[५] विशिष्टमतिसंगतः[६] ॥ **१९३** ॥ ॥ योगबिन्दुः ॥

१८ **आहारकरणे कारणानि (श्लोक ४७७ टीका)**

छुहवेयण[१] - वेयावच्चे[२] -संजम[३] - सुज्झाण[४] - वयरक्खट्ठा[५] ।

इरियं[६] च विसोहेउं, भुंजइ नो रुवरसहेउं ॥ **१** ॥ ॥ हितोपदेशः ॥

१९ **साधोः तपसो निष्फलत्वे कारणानि**

जोइस[१]-निमित्त[२]-अक्खर[३]-कोउय[४]-आएस[५]-भूइकम्मेहिं[६] ।

करणाणुमोयणेहि य, साहुस्स तवक्खओ होइ ॥ **११४** ॥ ॥ उपदेशमाला ॥

२० **योगस्य प्रकाराः**

[१]तात्त्विकोऽतात्त्विक[२]श्चायं [३]सानुबन्धस्तथापरः[४] ।

सास्रवोऽनास्रवश्चेति[५-६] संज्ञाभेदेन कीर्तितः ॥ **३२** ॥ ॥ योगबिन्दुः ॥

२१ **मिथ्यात्वस्य पदानि (चतुर्थ प्रबंध-मिथ्यात्वत्यागाधिकारः)**

नास्ति[१] नित्यो[२] न कर्ता[३] च न भोक्तात्मा[४] न निर्वृत्त[५]: ।

तदुपायश्च[६] नेत्याहुर्मिथ्यात्वस्य पदानि षट् ॥ **६०** ॥ ॥ अध्यात्मसारः ॥

२२ **जयणाः (सम्यक्त्व अधिकारः)**

परतित्थीणं तद्देवयाणं, तग्गहियचेइयाणं च ।

जं छव्विहवावारं, न कुणइ सा छव्विहा जयणा ॥ **७४** ॥

[१]वंदणनमंसणं[२] वा, [३]दाणाणुपयाणमेसिं[४] वज्जेइ ।

[५]आलावं संलावं[६], पुव्वमणालत्तगो न करे ॥ **७५** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२३ **अभ्यंतर तपांसि (श्रावकव्रत अधिकारः)**

पायच्छित्तं[१] विणओ[२], वेयावच्चं[३] तहेव[४] सज्झाओ ।

झाणं[५] उस्सग्गो[६] वि य, अब्भिंतरओ तवो होइ ॥ **१५०** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२४ **सम्यक्त्वस्य स्थानानि (सम्यक्त्व अधिकारः)**

भाविज्ज मूलभूयं[१], दुवारभूयं[२] पइट्ठं[३] निहिभूयं[४] ।

आहारं[५] भायणमिमं[६], सम्मत्तं चरणधम्मस्स ॥ **७७** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२५ **सम्यक्त्वस्य आगाराः (सम्यक्त्व अधिकारः)**

रायाभिओगो[१] य गणाभिओगो[२], बलाभिओगो [३]य सुराभिओगो[४] ।

कंतारवित्ती[५] गुरुनिग्गहो[६] य, छच्छिंडियाओ जिणसासणंमि ॥ **७६** ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम | तत्त्वसंख्यामृतानि | ग्रन्थाः

२६ श्रावकस्य विशेषणम् (गुरुअधिकारः)

लद्धट्ठा[1] गहियट्ठा[2], पुच्छियट्ठा[3] विणिच्छियट्ठा[4] य ।
अहिगयजीवाजीवा[5], अचालणिज्जा[6] पवयणाओ ॥ **२७** ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२७ चारित्रस्य लिङ्गानि

लिङ्गं [1]मार्गानुसार्येष श्राद्धः[2] प्रज्ञापनाप्रियः[3] ।
गुणरागी[4] [5]महासत्त्वः [6]सच्छक्त्याऽऽरम्भसंगतः ॥ **३५३** ॥ — ॥ योगबिन्दुः ॥

२८ परस्त्रीगमने विपाकाः (श्रावक व्रत अधिकारः)

वहबंधणउब्बंधण[1-3] नासिंदियछेयधणखयाइया[4-5] ।
परदाराओ बहुहा, कयत्थणाओ इह भवे वि ॥ **४४** ॥
परलोए सिंबलि तिक्ख-कंटगालिंगणाई[6] बहुरुवं ।
नरयंमि दुहं दुस्सहं, परदाररया लहंति नरा ॥ **४५** ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२९ धर्मध्यानस्य आलंबनानि (पंचम प्रबंध - ध्यानाधिकारः)

वाचना[1] चैव पृच्छा[2] च [3]परावृत्यनुचिन्तने[4] ।
क्रिया[5] चालंबनानीह सद्धर्मावश्यकानि[6] च ॥ **११४** ॥ — ॥ अध्यात्मसारः ॥

३० असद्ग्रहे गुणानां नाशः (चतुर्थ प्रबंधः असद्ग्रहत्यागाधिकारः)

विद्या[1] विवेको[2] विनयो[3] विशुद्धि[4]: [5]सिद्धांतवाल्लभ्यमुदारता[6] च ।
असदग्रहाद्यान्ति विनाशमेते गुणास्तृणानीव कणाद्दवाग्नेः ॥ **१६७** ॥ — ॥ अध्यात्मसारः ॥

३१ धर्मबीजाद् आरभ्य आमोक्षप्राप्ति अवस्थाः (नमुत्थुणं)

विधिनोप्ताद्यथा बीजादङ्कुराद्युदयः क्रमात् ।
फलसिद्धिस्तथा धर्म्मबीजादपि विदु-र्बुधाः ॥ **१** ॥
वपनं[1] धर्म्मबीजस्य सत्प्रशंसादि तद्गतम् ।
तच्चिन्ताद्यङ्कुरादि स्यात्फलसिद्धिस्तु निर्वृत्तिः[6] ॥ **२** ॥
चिंता[2]-सत्श्रुत्य[3]-ऽनुष्ठानं[4]-देवमानुषसम्पदः[5] ।
क्रमेणाऽङ्कुर-सत्काण्ड-नाल-पुष्पसमा मताः ॥ **३** ॥
फलं प्रधानमेवाहु-नानुषङ्गिकमित्यपि ।
पलालादिपरित्यागात् कृषौ धान्याप्तिवद् बुधाः ॥ **४** ॥
अत एव च मन्यन्ते तत्त्वभावितबुद्धयः ।
मोक्षमार्गक्रियामेकां पर्यन्तफलदायिनीम्[6] ॥ **५** ॥ — ॥ ललित विस्तरा ॥

३२ आसन्न सिद्धिजीवानां लक्षणानि (गुरु अधिकारः)

विहिकरणं[1] विहिराओ[2], अविहिच्चाओ[3] कए वि तम्मिच्छा[4] ।
अत्तुक्करिसं[5] कुज्ञा णेव सया पवयणे[6] दिट्ठी ॥ **३३९** ॥
आसन्नसिद्धियाणं जीयाणं, सयलअत्थिवाईणं ।
लक्खणमेयं विवरीयमभव्वजियदूरभव्वाणं ॥ **३४०** ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
३३	**साधोः आहारकरणे कारणानि (गुरु अधिकारः)** वेयणवेयावच्चं[१-२], इरिट्ठाए[३] य संजमट्ठाए[४] । तह पाणवत्तियाए[५], छट्ठं पुण धम्मचिंताए[६] ॥ **२७५** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३४	**अध्यात्मगुण वृद्ध्यै योग्यताः (प्रथम प्रबंध-अध्यात्मस्वरूपाधिकारः)** शान्तो[१] दान्तः[२] सदा गुप्तो[३] मोक्षार्थी[४] विश्ववत्सलः[५] । निर्दंभां यां क्रियां[६] कुर्यात्, साध्यात्मगुणवृद्धये ॥ **३९** ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
३५	**तंत्रव्याख्यायाः अङ्गानि (श्लोक १ टीका)** संहिता[१] च पदं[२] चैव, पदार्थः[३] पदविग्रहः[४] । चालना[५] प्रत्यवस्थानं,[६] व्याख्या तन्त्रस्य षड्विधा ॥ **१** ॥	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
३६	**सूत्रव्याख्यायाः अङ्गानि (नमुत्थुणं)** संहिता[१] च[२] पदं चैव, पदार्थः[३] पदविग्रहः[४] । चालना[५] प्रत्यवस्थानं[६], व्याख्या तन्त्रस्य षड्विधा ॥ **१** ॥	॥ ललित विस्तरा ॥
३७	**वशीकरणे उपायाः (श्लोक ७४ टीका)** सरुषि नतिः[१], स्तुतिवचनम्[२], तदभिमते प्रेम[३], तद्विषि द्वेषः[४] । दानमुपकारकीर्तनममन्त्रमूलं[५-६] वशीकरणम् ॥ **१** ॥	॥ उपदेशमाला ॥
३८	**कुलयोगीगतानि लक्षणानि** [१]सर्वत्राद्वेषिणश्चैते, गुरुदेवद्विजप्रियाः[२] । [३]दयालवो विनीताश्च[४], बोधवन्ता[५] जितेन्द्रियाः[६] ॥ **२११** ॥	॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥
३९	**प्रवचनकुशलस्य विषयाः** सुत्ते[१] अत्थे[२] य तहा, [३]उस्सग्गववाय[४] [५]भाववववहारे[६] । जो कुसलत्तं पत्तो, पवयणकुसलो तओ छद्धा ॥ **५२** ॥	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥

७ संख्या

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१	**जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)** इग[१] बि[२] ति[३] चउ[४] पंचिंदिय[५] रुवा पंचविह अणिंदिएहिं[६] छहा । अह भू[१]-जल[२]-ग्गि[३]- [४]वणानिल[५]-तस[६] सहियाकाय[७] ते सत्त ॥ **३०** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२	**भयाः (नमुत्थुणं)** इह भयं सप्तधा इह[१]- [२]परलोकाऽऽदाना[३]ऽकस्मादा[४]ऽऽजीव-मरणा[६]-ऽश्लाघाभेदेन[७] ।	॥ ललित विस्तरा ॥
३	**रौद्रध्यानिनो लिङ्गानि (पंचम प्रबंध-ध्यानाधिकारः)** उत्सन्नबहुदोषत्वं[१] नानामारणदोषता[२] । हिंसादिषु प्रवृत्तिश्च[३] कृत्वाघं स्मयमानता[४] ॥ **९८** ॥ [५]निर्दयत्वाननुशयौ[६] बहुमानः परापदि[७] । लिंगान्यत्रेत्यदो धीरैस्त्याज्यं नरकदुःखदम् ॥ **९९** ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
४	**भावसाधोः लिङ्गानि** एयस्स उ लिंगाइं सयला मग्गाणुसारिणी किरिया[१] । सद्धा पवरा[२] धम्मे पन्नवणिज्जत्तमुजुभावा[३] ॥ ७८ ॥ किरियासु अप्पमाओ[४] आरंभो सक्कणिज्जणुट्ठाणे[५] । गुरुओ गुणाणुराओ[६] गुरुआणाराहणं[७] परमं ॥ ७९ ॥	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
५	**भावश्रावकस्य लिङ्गानि (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)** एयस्स य लिंगाइं, सयला मग्गाणुसारिणी किरिया[१] । सद्धा[२] पवरा धम्मे, पण्णवणिज्जत्तमुजुभावा[३] ॥ ७८ ॥ किरियासु अप्पमाओ[४], आरंभो[५] सक्कणिज्जणुट्ठाणे[३] । गुरुओ गुणाणुराओ[६], गुरुआणाराहणं[७] परमं ॥ ७९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
६	**साधुधर्मयोग्यजीवस्य गुणाः (द्वितीय सूत्रम्)** एवं विसुज्झमाणे विसुज्झमाणे भावणाए[१] कम्मापगमेणं उवेइ एअस्स जोग्गयं । तहा संसारविरत्ते[२], संविग्गे[३] भवेइ, अममे[४], अपरोवतावी[५], विसुद्धे[६], विसुद्धमाणभावे[७] ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
७	**दानयोग्यानि क्षेत्रानि** चउवन्नो[४] संघो जिणागमो[१] जिणहरं[६] च जिणबिम्बं[७] । एएसु वित्तबीयं नियं कुटुंबीहिं वुत्तव्वं ॥ ११८ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
८	**साधोः अवग्रहाः (गुरु अधिकारः)** जहचिंतिय[१] सपरग्गह[२] सउग्गह[३] परुग्गहे[४] सइगुवहे[५] । सागारि[६] संथारुग्गह[७] अह संथर ओग्गहा सत्त ॥ २८१ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
९	**सूत्रव्याख्याया आवश्यकानि (प्रस्तावना)** जिज्ञासा[१], गुरुयोगो[२], विधिपरता[३], बोधपरिणतिः[४], स्थैर्यम्[५] । [६]उक्तक्रियाऽल्वभवता[७], व्याख्याङ्गानीति समयविदः ॥ १ ॥	॥ ललित विस्तरा ॥
१०	**क्रियाः (गुरु अधिकारः)** ठाण[१] निसीही[२] उच्चारमाई[३] तह सद्द[४] रुव[५] परकिरिया[६] । अन्नुन्नकिरियविसया[७], आयारे सत्त सत्तिक्का ॥ २८२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
११	**तीर्थंकरपरमात्मनो विशेषणानि (प्रथम सूत्रम्)** णमो वीअरागाणं[१] सव्वण्णूणं[२] देविंदपूइआणं[३] जहट्ठिअवत्थुवाईणं[४] तेलुक्कगुरुणं[५] अरुहंताणं[६] भगवंताणं[७] ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
१२	**आसन्नमरणकाल ज्ञप्त्यै उपायाः** णाणं चाऽऽगम[१]-देवय[२]-पइहा[३]-सुमिण[४]धराद[५]ऽदिट्ठिओ । णास-ऽच्छि[६]-तारगादंसणाओ कण्णग्गऽसवमणाओ[७] ॥ ९७ ॥	॥ योगशतकम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१३	**सम्यक् सुकृत अनुमोदनायाः फलानि (प्रथम सूत्रम्)** तहा आसगलिज्जंति[1] परिपोसिज्जंति[2] निम्मविज्जंति[3] सुहकम्माणुबंधा । साणुबंधं च सुहकम्मं पगिट्ठं पगिट्ठभावज्जिअं नियमफलयं सुपउत्ते विअ महागए सुहफले[4] सिआ, सुहपवत्तगे[5] सिआ, परमसुहसाहगे[6] सिआ । अओ अप्पडिबंधमेअं असुहभावनिरोहेणं सुहभावबीअंति[7] सुप्पणिहाणं सम्मं पढिअव्वं सम्मं सोअव्वं अणुप्पेहिअव्वंति ।	।। पंचसूत्रम् ।।
१४	**साधोः विशेषणानि (प्रथम सूत्रम्)** तहा पसंतगंभीरासया[1] सावज्जजोगविरया[2] पंचविहायारजाणगा[3] परोवयारनिरया[4] पउमाइनिदंसणा[5] झाणज्झयणसंगया[6] विसुज्झमाणभावा[7] साहू सरणं ।	।। पंचसूत्रम् ।।
१५	**सिद्धस्य विशेषणानि (प्रथम सूत्रम्)** तहा पहीणजरामरणा[1] अवेअकम्मकलंका[2] पणट्ठवाबाहा[3] केवलनाणदंसणा[4] सिद्धिपुरनिवासी[5] निरुवमसुहसंगया[6] सव्वहा कयकिच्चा[7] सिद्धा सरणं ।	।। पंचसूत्रम् ।।
१६	**केवलिप्रज्ञप्तधर्मस्य विशेषणानि (प्रथम सूत्रम्)** तहा सुरासुरमणुअपूइओ[1] मोहतिमिरंसुमाली[2] रागद्दोसविसपरममंतो[3] हेऊ[4] सयलकल्लाणाणं कम्मवणविहावसू[5] साहगो[6] सिद्धभावस्स केवलिपण्णत्तो[7] धम्मो जावज्जीवं मे भगवं सरणं ।	।। पंचसूत्रम् ।।
१७	**अवेद्यपदयुक्तजीवस्य दोषाः** दीणो[1] माई[2] मच्छरठाणी[3] किवणो[4] भवाहिनंदी[5] य । माणी[6] अहलारंभी[7], अवेज्जपयदुट्ठदोसजुओ ।। २६ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
१८	**व्यसनानि (श्लोक ११ टीका)** द्यूतं[1] च मांसं[2] च सुरा[3] च वेश्या[4] पापर्द्धि[5] चौर्यं[6] परदारसेवा[7] । एतानि सप्त व्यसनानि लोके पापाधिके पुंसि सदा भवन्ति ।। १ ।।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
१९	**सत्त्वशालिनो गुणाः (श्लोक २७ टीका)** परोपकारैकरति[1]-र्निरीहता[2] विनीतता[3] सत्यमैतुच्छचित्तता[5] । विद्याविनोदऽनुदिनं[6] न दीनता[7] गुणा इमे सत्त्ववतां भवन्ति ।। १ ।।	।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।
२०	**पूजायां शुद्धयः (देवाधिकारः)** पूयाए सत्तविहा सोही, बोहिजणाण कायव्वा । धणवत्थखेत्तमणवय[1-5]-कायापूओवगरणाणं[6-7] ।। १३० ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२१	**प्रायश्चित्तस्य फलानि (श्लोक-१९० टीका)** प्रमाददोषव्युदास[1] - भावप्रसाद[2] - नैःशल्य[3] - अनवस्थाव्यावृत्ति[4] - मर्यादाऽत्याग[5] - संयमदार्ढ्य[6] - ऽऽराधनादि[7] प्रायश्चित्तफलम् ।	।। हितोपदेशः ।।
२२	**श्री वीरशासने निह्णवाः (श्लोक ४०८ टीका)** बहुरय[1] पएस[2] अवत्त[3] समुच्छ[4] दुग[5] तिग[6] अबद्धिया[7] चेव । सत्तेए निन्हगा खलु तित्थम्मि उ वद्धमाणस्स ।। १ ।। बहुरय[1] जमाजिपभवा जीवपऐसा उ तीसगुत्ताउ[2] । अव्वत्ताऽऽसाढाओ[3] सामुच्छेयाऽऽसमित्ताओ[4] ।। २ ।। गंगाओ दोकिरिया[5] छलुगा तेरासियाण[6] उप्पत्ती ।	

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	थेरा य गोट्ठमाहिल पुट्ठमबद्धं[७] परुविति ॥ ३ ॥ चउदस[१] वासाणि तया जिणेण उप्पाडियस्स नाणस्स । तो बहुरयाण दिट्ठी सावत्थीए समुप्पन्ना ॥ ४ ॥ सोलसवासाणि[२] तया जिणेण उप्पाडियस्स नाणस्स । जीवपऐसियदिट्ठी उसमपुरम्मी समुप्पन्ना ॥ ५ ॥ चउदस[३] दो वाससया तइया सिद्धिं गयस्स वीरस्सं । अव्वत्तगाण दिट्ठी सेवइयाए समुप्पन्ना ॥ ६ ॥ वीसा[४] दो वाससया तइया सिद्धिं गयस्स वीरस्स । सामुच्छेइयदिट्ठी महिलपुरीऐ समुप्पन्ना ॥ ७ ॥ अट्ठावीसा[५] दो वाससया तइया सिद्धिं गयस्स वीरस्सं । दो किरियाणं दिट्ठी उल्लुगतीरे समुप्पन्ना ॥ ८ ॥ पंचसया[६] चुलसीया तइया सिद्धं गयस्स वीरस्स । पुरिमंततरंजियाए तेरासियदिट्ठी समुप्पन्ना ॥ ९ ॥ पंचसया[७] चुलसीया तइया सिद्धिं गयस्स वीरस्स । अबद्धियाण दिट्ठी दसपुरनयरे समुप्पन्ना ॥ १० ॥ ऐवं एए कहिया ओसप्पिणिए उ निह्नगा सत्त । वीरवरस्स पवयणे सेसाणं पवयणे नत्थि ॥ ८ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
२३	**भावसाधोः लिङ्गानि** मग्गाणुसारी[१] सद्धो[२], पण्णवणिज्जो[३] कियापरो[४] चेव । गुणरागी[५] सक्कारंभसंगओ[६] तह य चारित्ती[७] ॥ १५ ॥	॥ योगशतकम् ॥
२४	**पिंडैषणाः (गुरु अधिकारः)** संसट्ठमसंसट्ठा[१-२], उद्धड[३] तह अप्पलेविया[४] चेव । उग्गहिया[५] पग्गहिया[६], उज्झियधम्मा[७] य सत्तमिया ॥ २७७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२५	**विकथाः (श्लोक २० टीका)** सत्त विगहाओ पन्नत्ताओ, तं जहा-इत्थिकहा[१], भत्तकहा[२], देसकहा[३], रायकहा[४], मिउकालुणिया[५], दंसणभेयणी[६], चरित्तभेयणी[७] ।	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
२६	**भावगुरोः लक्षणानि (गुरु अधिकारः)** ससरीरे[१] वि निरीहा, बज्झब्भंतरपरिग्गहविमुक्का[२] । धम्मोवगरणमित्तं[३], धरंति चारित्तरक्खट्ठा ॥ ५ ॥ पंचेंदियदमणपरा[४], जिणुत्तसिद्धंतगहियपरमत्था[५] । पंचसमिया[६] तिगुत्ता[७], सरणं मह एरिसा गुरुणो ॥ ६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२७	**सम्यग्देवादिवंदनस्य लक्षणानि** [१]स्थानकालक्रमोपेतं शब्दार्थानुगतं[२] तथा । [३]अन्यासंमोहजनकं श्रद्धासंवेगसूचकम्[४] ॥ ३९८ ॥ [५]प्रोल्लसद्भावरोमाञ्चं वर्धमानशुभाशयम्[६] । [७]अवनामादिसंशुद्धमिष्टं देवादिवन्दनम् ॥ ३९९ ॥	॥ योगबिन्दुः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	८ संख्या	
१	**जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)** अंडय[१] रसय[२] जराउय[३] संसेइम[४] पोयया[५] समुच्छिमया[६] । उब्भिय[७] तहोववाइय[८] भेएणं अट्ठहा जीवा ।। ३१ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२	**प्रभावकाः (सम्यक्त्व अधिकारः)** अइसेसिड्ढि[१] धम्मकही[२] वाई[३] आयरिय[४] खवग[५] नेमित्ती[६] । विज्ञा[७] राया[८] गणसंमयो य तित्थं पभावंति ।। ७१ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३	**योगदृष्टौ गुणानां प्राप्तिः** अद्वेषो[१] जिज्ञासा[२] शुश्रूषा[३] श्रवण[४]-बोध[५]-मीमांसा:[६] । परिशुद्धा[७] प्रतिपत्तिः[८] प्रवृत्तिरष्टाङ्गिकी तत्त्वे ।। १४ ।।	।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।
४	**ब्रह्मचर्यपालने लाभाः (श्रावक व्रत अधिकारः)** आणाईसरियं[१] वा, इड्ढी[२] रज्जं[३] च कामभोगा[४] य । कित्ती[५] बलं[६] च सग्गो[७], आसन्ना सिद्धि[८] बंभाओ ।। ४२ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५	**प्रवचनमाताः** इरिया[१]-भासा[२]-एसण[३]-आयाणु[४]-स्सग्गनामधेयाओ[५] । समिईओ पंच मणवयणकायगुत्तितयं[६-८] ताउ ।। ४६६ ।।	।। हितोपदेशः ।।
६ -	**गोचरभूमयः (गुरु अधिकारः)** उज्जू[१] गंतुं[२] पच्चागई अ गोमुत्तीया[३] पयंगविही[४] । पेडा[५] य अद्धपेडा[६], अब्भिंतर[७] बाहिसंबुक्का[८] ।। २८० ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
७	**मिथ्यात्वं (मिथ्यात्व अधिकारः)** एगंतियं[१] संसइयं[२], वेणइयं[३] पुव्ववुग्गहं[४] चेव । विवरीयरुइं[५] निसग्गं[६]. संमोहं[७] मुढदिट्ठिभवं[८] ।। ४ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
८	**सम्यग् दुष्कृतगर्हायाः फलानि (प्रथम सूत्रम्)** एवमेअं सम्मं पढमाणस्स सुणमाणस्स अणुप्पेहमाणस्स सिढिलीभवंति[१] परिहायंति[२] खिज्जंति[३] असुहकम्माणुबंधा । निरणुबंधे[४] वाऽसुहकम्मे भग्गसामत्थे[५], सुहपरिणामेणं कडगबद्धे विअ विसे अप्पफले[६] सिआ, सुहावणिज्जे[७] सिआ, अपुणभावे[८] सिआ ।	।। पंचसूत्रम् ।।
९	**तीर्थंकरस्य प्रातिहार्याणि (देवाधिकारः)** कंकेल्लि[१] कुसुमवुट्ठी[२], दिव्वज्झुणी[३] चामरा[४]सणाइं[५] च । भावलय[६] भेरि[७] छत्तं[८], जयंति जिणपाडिहेराइं ।। २१ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
१०	**ज्ञानस्य आचाराः (श्रावक व्रत अधिकारः)** काले[१] विणए[२] बहुमाणे[३] उवहाणे[४] उ तहा अनिन्हवणे[५] । वंजणअत्थतदुहए[६-८], अट्ठविहो नाणमायारो ।। १४६ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
११	**जिनपूजाः (देवाधिकारः)** कुसुमक्खयगंधदीवधूवनेविज्जजलफलेहिं[१-८] पुणो । अट्ठविहकम्ममहणी, अट्ठुवयारा हवइ पूया ।। ४५ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१२ भाषासमितौ त्याज्यानि स्थानानि (गुरु अधिकारः)

कोहे[१] माणे[२] मायाए[३] लोहे[४] हासे[५] भए[६] तहा ।
मोहरिए[७] विगहासु[८] सव्वहा उवउत्तया ॥ १२ ॥
एयाइं अट्ठाणाइं परिवज्जित्तु संजए ।
असावज्जं मियं काले भासं भासिज्ज समिओ ॥ १३ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१३ भवाभिनंदीजीवस्य लक्षणानि

क्षुद्रो[१] [२]लाभरतिर्दीनो[३], मत्सरी[४] भयवान्[५] शठः[६] ।
अज्ञो[७] भवाभिनन्दी स्यान्निष्फलारम्भसङ्गतः[८] ॥ ७६ ॥ — ॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥

१४ भवाभिनंदीजीवस्य लक्षणानि

[१]क्षुद्रो [२]लाभरतिर्दीनो[३] [४]मत्सरी [५]भयवान् [६]शठः ।
अज्ञो[७] भवाभिनन्दी [८]स्यान्निष्फलारम्भसंगतः ॥ ८७ ॥ — ॥ योगबिन्दुः ॥

१५ भवाभिनंदीजीवस्य लक्षणानि (प्रथम प्रबंध अध्यात्मस्वरूपाधिकारः)

क्षुद्रो[१] लोभरति[२]-र्दीनो[३] मत्सरी[४] भयवान्[५] शठ[६]: ।
अज्ञो[७] भवाभिनन्दी स्यान् निष्फलारंभसंगत[८]: ॥ ३० ॥ — ॥ अध्यात्मसारः ॥

१६ योगदृष्टौ चित्तस्य दोषनाशः

खेदो[१]द्वेग[२]-[३]क्षेपोत्थान[४]-[५]भ्रान्त्य[६]न्यमुद्[७]रुगा[८]सङ्गैः ।
युक्तानि हि चित्तानि प्रपञ्चतो वर्जयेन्मतिमान् ॥ ३ ॥ — ॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥

१७ मदाः

जाइ[१]-कुल[२]-रुव[३]-बल[४]-सुय[५]-तव[६]-[७]लाभिस्सरिय[८]-अट्ठमयमत्तो ।
एयाइं चिय बंधइ, असुहाइं बहुं च संसारे ॥ ३२९ ॥ — ॥ उपदेशमाला ॥

१८ आत्मनिरीक्षणविधिगतानि अङ्गानि

तत्थाभिस्संगो खलु रागो, अप्पीइलक्खणो दोसो ।
अण्णाणं पुण मोहो, को पीडइ[१] मां दढमिमेसिं ? ॥ ५९ ॥
णाउण ततो तव्विसयतत्त[२]-परिणइ[३]-विवागदोसे[४] त्ति ।
चिंतेज्जाऽऽणाए दढं, पइरिक्के सम्ममुवउत्तो ॥ ६० ॥
गुरु-देवयापणाम[५] काउं पउमासणाइठाणेण[६] ।
दंसमसगाइ[७] काए, अगणेंतो तग्गयऽज्झप्पो[८] ॥ ६१ ॥ — ॥ योगशतकम् ॥

१९ पौषधव्रतस्य भेदाः (श्रावक व्रत अधिकारः)

[१]तत्थाहारसरीरा[२] बंभव्वावारभेयओ[३-४] चउहा ।
देसे[१] सव्वे[२] य तहा, अडभंगा पोसहे भणिया ॥ १२५ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२० दृष्टिगत बोधस्वरुपाः

तृणगोमयकाष्ठाग्नि[१-२] कणदीप[३] प्रभोपमा[४] ।
रत्नतारार्कतचन्द्राभा[५-८], सद्दृष्टे-र्दृष्टिरऽष्टधा ॥ १५ ॥ — ॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

२१ चारित्रस्य सद्भाव-अभावयोः रत्नत्रयस्य भंगाः (गुरु अधिकारः)

दंसणतिगहीण पढमा[१], बीया[२] दंसणतिगेण परिसुद्धा ।
तुरिया[४] चरणविहीणा, दंसणभयणा[३] हु तइयंमी ॥ ३४८ ॥
दव्वेण य भावेण य, चरण नेयं जहक्कमं तेसिं ।
अवरंमि दंसणगुणं नेयं भयणा हु नाणस्स ॥ ३४९ ॥
एवं अट्ठवियप्पा[८], परिहरियव्वा हु पढमभंगिल्ला ।
बीया निसेवियव्वा, निच्चं तुरिया वि सेविज्जा ॥ ३५० ॥
तेसिमभावे तइया, दुव्वुट्ठिनाएण संधिमभिगिज्झा ।
भइयव्वा अवरे वि हु, कारणमसज्ज सुद्धगुणा ॥ ३५१ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२२ दर्शनस्य आचाराः (श्रावकव्रत अधिकारः)

निस्संकिय[१] निक्कंखिय[२], निव्वितिगिच्छा[३] अमूढदिट्ठी[४] य ।
[५]उववूहथिरीकरणे[६], [७]वच्छलप्पभावणे[८] अट्ठ ॥ १४७ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२३ चारित्रस्य आचाराः (श्रावकव्रत अधिकारः)

पणिहाणजोगजुत्तो पंचहिं[५] समिईहिं तिहिं[३] गुत्तीहिं ।
चरणायारा तिन्हि वि, विवरीयाए अईयारा ॥ १४८ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२४ प्रभावकाः (श्लोक २५ टीका)

पावयणी[१] धम्मकही[२] वाई[३] नेमित्तिओ[४] तवस्सी[५] य ।
विज्जा[६] सिद्धो[७] य कई[८] अट्ठेव पभावगा भणिया ॥ १ ॥ — ॥ हितोपदेशः ॥

२५ प्रभावकाः (सम्यक्त्व अधिकारः)

पावयणी[१] धम्मकही[२], वाई[३] नेमित्तिओ[४] तव्वसी[५] य ।
विज्जा[६] सिद्धो[७] य कई[८], अट्ठेव पभावगा भणिया ॥ ६६ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२६ जातिस्मरणज्ञान प्राप्त्या उपायाः

[१]ब्रह्मचर्येण तपसा[२] सद्वेदाध्ययनेन[३] च ।
[४]विद्यामन्त्रविशेषेण सत्तीर्थासेवनेन[५] च ॥ ५७ ॥
पित्रोः सम्यगुपस्थानाद्[६] ग्लानभैषज्यदानतः[७] ।
[८]देवादिशोधनाच्चैव भवेज्जातिस्मरः पुमान् ॥ ५८ ॥ — ॥ योगबिन्दुः ॥

२७ जिनपूजाया गुणाः (देवाधिकारः)

भत्ती[१] बहुमाणो[२] वण्ण[३]-संजलण आसायणाइ[४] परिहारो ।
पडिणीयसंगवज्जण[५], सइ सामत्थे तयुज्झणणं[६] ॥ २६० ॥
विहिजुंजण[७], संठावण-मविहिच्चाओ विहीण पडिसेवा[८] ।
सद्धाए इय अडगुण-जुत्तो संपुण्णविहिजुत्तो ॥ २६१ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२८ साधुवाण्या लक्षणानि

महुरं[१] निउणं[२] थोवं[३], कज्जावडियं[४] [५]अगव्वियमतुच्छं[६] ।
पुव्विं मइसंकलियं[७], भणंति जं धम्मसंजुत्तं[८] ॥ ७९ ॥ — ॥ उपदेशमाला ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
२९	**योगस्य दृष्टयः**	
	मित्रा[१] तारा[२] बला[३] दीप्रा[४], स्थिरा[५] कान्ता[६] प्रभा[७] परा[८] ।	
	नामानि योगदृष्टीनां, लक्षणं च निबोधत ॥ **१३** ॥	॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥
३०	**योगस्य अङ्गानि (श्लोक १६ टीका)**	
	'यम[१]–नियमा[२]–ऽऽसन[३]–प्राणायाम[४]–प्रत्याहार[५]–धारणा[६]–ऽऽध्यान[७]–समाधयो[८]ऽष्टावङ्गानि''	
	(पा. योग ०२–२१)	॥ योगदृष्टि समुच्चयः ॥
३१	**आलोचनाशुद्धौ फलानि (आलोचना अधिकारः)**	
	लहुयाऽऽल्हाइजणणं[१-२], अप्पपरनिवत्ती[३] अज्जवं[४] सोही[५] ।	
	दुक्करकरणं[६] आणा[७], निस्सल्लत्तं[८] उ सोहिगुणा ॥ **२८** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३२	**लोभस्य पर्यायाः**	
	लोभो अइसंचयसीलया[१] य किलिट्ठत्तणं[२] अइममत्तं[३] ।	
	कप्पन्नमपरिभोगो[४], नट्ठविणट्ठे य आगल्लं[५] ॥ **३०७** ॥	
	मुच्छा[६] अइबहुधणलोभया[७] य तब्भावभावणा[८] य सया ।	
	बोलेंति महाघोरे, जरमरणमहासमुद्दम्मि ॥ **३०८** ॥	॥ उपदेशमाला ॥
३३	**प्रभावकाः (सम्यक्त्व अधिकारः)**	
	विहिभासओ[१] विहिकारओ[२] वि पवयणपभावणाकरणो[३] ।	
	थिरकरण[४] सुद्धकहगो[५], समयंमि[६] सव्वसमयन्नू ॥ **६९** ॥	
	पवयणपसंसकरणो[७], पवयणुड्डाहगोवओ[८]	
	पुव्वुत्तस्साभावे, अट्ठेव पभावगा एए ॥ **७०** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३४	**जिनवचनस्य सम्यक्श्रवणे आवश्यकगुणाः (चतुर्थ सूत्र टीका)**	
	शुश्रुषा[१], श्रवण[२], ग्रहण[३], धारणा[४], विज्ञाने[५]–हा[६]ऽपोह[७], तत्त्वाभिनिवेशा[८]ः प्रज्ञागुणा इत्येतद्युक्तः ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
३५	**तत्त्वबुद्ध्या गुणाः (नमुत्थुणं)**	
	[१]शुश्रूषा–[२]श्रवण–[३]ग्रहण–[४]धारणा–[५]विज्ञान–उहा[६]–ऽपोह[७]–तत्त्वाभिनिवेशा[८]ः प्रज्ञागुणाः ।	॥ ललित विस्तरा ॥
३६	**सुकृतानुमोदनायाः स्थानानि (प्रथम सूत्रम्)**	
	संविग्गो जहासत्तीए सेवेमि सुकडं । अणुमोऐमि सव्वेसिं अरहंताणं[१] अणुट्ठाणं । सव्वेसिं सिद्धानां[२] सिद्धभावं । सव्वेसिं आयरियाणं[३] आयारं । सव्वेसिं उव्ज्झायाणं[४] सुत्तप्पयाणं । सव्वेसिं साहूणं[५] साहुकिरिअं । सव्वेसिं सावगाणं[६] मुक्खसाहणजोगे ।ऐवं सव्वेसिं देवाणं[७]सव्वेसिं जीवाणं[८] होउकामाणं कल्लाणासयाणं मग्गसाहणजोगे ।	॥ पंचसूत्रम् ॥
३७	**श्रावकाः (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)**	
	सड्ढा दुविहा वुत्ता, सम्मजुया[१] देसविरइविरया[२] य ।	
	मूलगुणोत्तरगुणया ते दुविहा[३] देससव्वा[४] य ॥ **२** ॥	
	इक्किक्का वि य चउहा, नाणन्नाणेहिं[५] बालभद्देहिं[६] ।	
	अहवा दव्वाईहिं, देसे[७] सव्वे[८] य विण्णेया ॥ **३** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्था:

३८ स्तोत्रपाठे विधयः (नमुत्थुणं)

साधुः श्रावको वा यथोचितं पठन् पञ्चाङ्गप्रणिपातं करोति भूयश्च पादपुञ्छनादिनिषण्णो[१] यथाभावं स्थानवर्णार्थालम्बनगतचित्तं[२], सर्वसाराणि यथाभूतानि असाधारणगुणसङ्गतानि भगवतां दुष्टालङ्कारविरहेण प्रकृष्टशब्दानि[३], भाववृद्धये परयोगव्याघातवर्जनेन परिशुद्धामापादयन् योगवृद्धिम्[४] अन्येषां सद्विधानतः सर्वज्ञप्रणीतप्रवचनोन्नतिकराणि[५], भावसारं परिशुद्धगम्भीरेण धवनिना सुनिभृताङ्गः सम्यगनभिभवन् गुरुध्वनिं तत्प्रवेशात्[६], अगणयन् दंशमशकादीन् देहे[७], योगमुद्रया[८] रागादिविषपरममंत्ररूपाणि महास्तोत्राणि पठति । ।। ललित विस्तरा ।।

३९ देहान्तरसंक्रमणस्य निमित्तानि

सूल[१]-विस[२]-अहि[३]-विसूइय[४]-पाणिय[५]-सत्थ[६]-ऽग्गि[७]-संभमेहिं[८] च ।
देहंतरसंकमणं, करेइ जीवो मुहुत्तेणं ।। ४६८ ।। ।। उपदेशमाला ।।

९ संख्या

१ प्रणिधाने लाभाः (जयवीयराय)

अतिगम्भीरोदारमेतत् (प्रणिधानं) । अतो हि प्रशस्तभावलाभाद्विशिष्टक्षयोपशमादिभावतः[१] प्रधानधर्म्मकायादिलाभः[२] । तत्रास्य सकलोपाधिशुद्धिः[३], दीर्घकालनैरन्तर्यसत्कारासेवनेन[४] श्रद्धा[५]-वीर्य[६]-स्मृति[७]-समाधि[८]-प्रज्ञावृद्ध्या[९] । ।। ललित विस्तरा ।।

२ आलोचनादायकस्य लक्षणानि (मिथ्यात्व अधिकारः)

गीयत्थो[१] संविग्गो[२], अपक्खवाओ[३] अवज्जभीरु[४] य ।
मूलुत्तरगुणसुद्धो[५], मुणियपवयणरहस्सो[६] य ।। ९ ।।
जुग्गाजुग्गगवेसण[७]-बालतरुणाइवुड्ढसामत्थो ।
जो[८] कुसलो सव्वत्थे, आलोयणदायगो स मुणी ।। १० ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

३ जीवदयायाः फलानि (श्रावक व्रत अधिकारः)

जं आरुग्गमुदग्गमप्पडिहयं[१] आणेसरत्तं[२] फुडं,
रुवं[३] अप्पडिरुवमुज्जलतरा[४] कित्ती धणं[५] जुव्वणं[६] ।। ११ ।।
दीहं[७] आउमवंचणो परियणो[८] पुत्ता[९] विणीया सया,
तं सव्वं सचराचरंमि वि जए नूणं दयाए फलं ।। १२ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

४ औचित्यस्य विषयाः

तं पुण पिइ[१]-माइ[२]-सहोयरेसु[३] पणइणि[४]-अवच्च[५]-सयणेसु[६]
गुरुजण[७]-नायर[८]-परतित्थिएसु[९] पुरिसेण कायव्वम् ।। २७२ ।। ।। हितोपदेशः ।।

५ जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)

थावरपण[५] चउरतसा[४] नवविहा हुंति नारयनपुंसा[१] ।
सुरपुंथी[२] तिरिमणुया[२]-[३] तिवेया सहियाहवा नवहा ।। ३२ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

६ नियाणाः (श्रावक व्रत अधिकारः)

निव[१] सिट्ठि[२] इत्थि[३] पुरिसे[४] परपवियारे[५] य सपवियारे[६] य ।
अप्परय[७] सुर[८] दरिद्दे[९] हुज्जा नव नियाणाइं ।। १४३ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
७	**नियाणाः (गुरु अधिकारः)** निव[१] सिट्ठि[२] इत्थि[३] पुरिसे[४], परपवियारे[५] य सपवियारे य[६] । अप्परयसुर[७] दरिद्दे[८], सड्ढे[९] हुज्जा नव नियाणा ।। **२८२** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
८	**दुर्लभ वस्तूनि** पंचिंदियत्तणं[१] माणुसत्तणं[२], आरिए[३] जण[४] सुकुलं । साहुसमागम[५] सुणणा[६], [७]सद्दहणारोग[८] पव्वज्जा[९] ।। **४६५** ।।	।। उपदेशमाला ।।
९	**लोकविरुद्धकार्य त्यागकरणे कारणानि (द्वितीय सूत्रम्)** परिहरिज्जा सम्मं लोगविरुद्धे, करूणापरे[१] जणाणं, न खिंसाविज्जा[२] धम्मं, संकिलेसो खु एसा,[३] परमऽबोहिबीअमऽबोहिफलमऽप्पणोत्ति[४] । एवमाऽऽलाऐज्जा – न खलु इत्तो परो अणत्थो,[५] अंधत्तमेअं[६] संसाराडवीए, जणगमऽणिट्ठावायाणं[७], अइदारुणं[८] सरुवेणं, असुहाणुबंधमऽच्चत्थं[९]।	।। पंचसूत्रम् ।।
१०	**संसारस्य नाशकरणे हेतवः (नमुत्थुणं)** [१]प्रदीपगृहोदरकल्पोऽयं भवो, निवासः शारीरादिदुःखानां[२], न[३] युक्त इह विदुषः प्रमादः, यतोः ऽतिदुर्लभेयं मानुषावस्था[४], प्रधानं[५] परलोकसाधनं, परिणामकटवो विषयाः[६], विप्रयोगान्तानि[७] सत्सङ्गतानि, [८]पातभयातुरमविज्ञातपातमायुः[९] तदेवं व्यवस्थिते विध्यापनेऽस्य यतितव्यम् ।	।। ललित विस्तरा ।।
११	**बाह्यपरिग्रहः (श्रावक व्रत अधिकारः)** बज्झो नवविहो णेओ, धणधन्नक्खेत्तवत्थुरुप्पाइं[१-५] । सोवन्नकूवियपरिमाणदुपयचउप्पयमुहो[६-९] वुत्तो ।। **५०** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
१२	**रौद्रध्यानस्य लिङ्गानि (ध्यान अधिकारः)** लिंगाइ तस्स उस्सन्नबहुलनाणाविहामरणदोसा[१-४] । तेसिं चिय हिंसाइसु, बाहिरकरणोवउत्तस्स ।। **२६** ।। परवसणे[५] अभिनंदइ, निरविक्खो[६] निद्दओ[७] निरणुतावो[८] । हरिसिज्जइ[९] कयपावो, रुद्दज्झाणोयवयचित्तो ।। **२७** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
१३	**ब्रह्मचर्यस्य गुप्तयः (गुरु अधिकारः)** वसहि[१] कह[२] निसिज्जिं[३] दिय[४] कुडुंतर[५] पुव्वकीलिय[६] पणीय[७] । अइमायाहार[८] भूसण[९] नवगुत्ती बंभचेरस्स ।। **६८** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
१४	**ब्रह्मचर्यस्य गुप्तयः (श्लोक ४५६ टीका)** वसहिकहनिसिज्जिंदिय-कुडुंतरपुव्वकीलिऐ[१-६] पणीए[७] । [८]अइमायाहारविभूसणा[९] य नव बंभगुत्तीओ ।। **१** ।।	।। हितोपदेशः ।।
१५	**ब्रह्मचर्यस्य गुप्तयः (श्रावक व्रत अधिकारः)** वसहिकहनिसिज्जिंदियकुडुंतरपुव्वकीलियपणीए[१-७] । [८]अइमायाहरविभूसणाइ[९] नव बंभचेरगुत्तीओ ।। **४०** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
१६	**हिंसकवस्तुप्रदानं (श्रावक व्रत अधिकारः)** सत्थग्गिमुसलजंतग[१-४], तणकट्ठे[५]– मंतमूलभेसज्जे[६-९] । दिन्ने दवाविए वा, हिंसप्पयाणमणेगविहं ।। **१००** ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१७	**साधुयतनायाः स्थानानि** समिई[१]-कसाय[२]-गारव[३]-इंदिय[४]-मय[५]-बंभचेरगुत्तीसु[६] । सज्झाय[७]-विणय[८]-तव[९]-सत्तिओ य जयणा सुविहियाणं ॥ २९४ ॥	॥ उपदेशमाला ॥
१८	**संविग्नपाक्षिकस्य लक्षणानि (गुरु अधिकारः)** सम्मत्तरयणकलिया[१], गीयत्था[२] सव्वसत्थणयकुसला[३] । धम्मत्थियवेसधरा[४], अत्थिक्काभरणसव्वंगा[५] ॥ ३०२ ॥ पवयणमग्गसुदिट्ठी[६], दिट्ठीहि अत्तदोसपासणया[७] । सत्तिकयाणुट्ठाणा[८], संविग्गा[९] तइयपक्खधरा ॥ ३०३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१९	**लोकविरुद्ध कार्याणि (श्लोक ११ टीका)** सव्वस्स चेव निंदा[१], विसेसओ तह य गुणसमिद्धाणं । उजुधम्मकरणहसणं[२] रीढा[३] जणपूयणिज्जाणं ॥ १ ॥ बहुजणविरुद्धसंगो[४] देसादायारलंघणं[५] तह च । उव्वणभोगो[६] य तहा दाणाइविपयडमन्ने[७] उ ॥ २ ॥ साहुवसणंमि[८] तोसो सयसामत्थंमि[९] अपडियारो च । एमाइयाणि एत्थं लोगविरुद्धाणि नेयाणि ॥ ३ ॥	॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥
२०	**लोकविरुद्ध कार्याणि** सव्वस्स चेव निंदा[१], विसेसओ तह य गुणसमिद्धाणं । उजुधम्मकरणहसणं[२], रीढा[३] जणपूयणिज्जाणं ॥ ३४६ ॥ बहुजणविरुद्धसंगो[४], देसादायारलंघणं[५] चेव । उब्बणभोओ[६] य तहा, दाणाइ वि पयडमन्ने[७] उ ॥ ३४७ ॥ साहुवसणंमि[८] तोसो, सइ सामत्थंमि अपडियारो[९] य । एमाइयाइं इत्थ लोगविरुद्धाइं णेयाइं ॥ ३४८ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
२१	**आचार्यस्य तीर्थकरैः सह तुलना (गुरु अधिकारः)** हिंडइ[१] नो भिक्खाए, तित्थयरो तित्थभावसंपत्तो । तहि जाइ ण भिक्खट्ठा, सूरी वत्थासणाईणं ॥ १४८ ॥ जं समए[२] जावईयं, पवयणसारं लहेइ तं सव्वं । अरिहमिव तहावाई, सुद्धं निस्संसओ सव्वं ॥ १४९ ॥ जह[३] अरिहा ओसरणे, परिसाइ मज्झट्ठिओ पढमजामे । वक्खाणइ सो अण्णं, सूरी वि तहा न अन्नत्थ ॥ १५० ॥ जह[४] तित्थगरस्साणा, अलंघणिज्जा तहा य सूरीणं । न[५] य मंडलिए भुंजइ, तित्थयरो तहा य आयरिओ ॥ १५१ ॥ सव्वेसिं[६] पूयणिज्जो, तित्थयरो जह तहा आयरिओ । परिसहवग्गे[७] अभीओ, जिणुव्व सूरी वि धम्मकए ॥ १५२ ॥ चिंतइ[८] न लोगकज्जं, विकत्थणं कूणइ नेव संलावं । इक्को[९] चिट्ठइ धम्म-ज्झाणे निस्संगयारत्तो ॥ १५३ ॥ एवं तित्थयरसमं, नवहा सूरीण भासियं समए । तस्साणाए वट्ट-मुब्भावणमित्थ धम्मस्स ॥ १५४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१० संख्या

१ भक्तिपात्र स्थानानि (सम्यक्त्व अधिकारः)

अरिहंतसिद्धचेइयसुए[१-४] य धम्मे[५] य साहुवग्गे[६] य ।
[७]आयरियउवज्झाया[८] पवयणे[९] दंसणे[१०] दसगं ।। **६३** ।।
भत्ती पूया वण्णुज्जलणं वज्जणमवन्नवायस्स ।
आसायणपरिहारो, दंसणविणओ समासेण ।। **६४** ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२ तीर्थंकर योग्य जीवस्य आनिगोदाद् विशिष्टताः (नमुत्थुणं)

आकालमेते परार्थव्यसनिनः[१], उपसर्जनीकृतस्वार्थाः[२], उचितक्रियावन्तः[३], अदीनभावाः[४], सफला–रम्भिणः[५], अदढानुशयाः[६], कृतज्ञतापतयः[७], अनुपहतचित्ताः[८], देवगुरुबहुमानिनस्तथा[९], गम्भीरा–शया[१०] इति । ।। ललित विस्तरा ।।

३ वैयावृत्यस्य प्रकाराः (श्लोक १९० टीका)

आचार्य[१] – उपाध्याय[२] – स्थविर[३] – तपस्वि[४] – शैक्ष[५] – ग्लान[६] – साधर्मिक[७] – कुल[८] – गण[९] – सङ्घलक्षणभेदेन[१०] दशधा । ।। हितोपदेशः ।।

४ प्रायश्चितं (श्लोक १९० टीका)

आलोचनं[१] प्रतिक्रमणं[२] मिश्रं[३] विवेको[४] व्युत्सर्ग[५]: तप[६]: छेद[७]: मूलं[८] अनवस्थाप्यता[९] पाराञ्चितकमिति[१०] । ।। हितोपदेशः ।।

५ प्रायच्छित्तं (आलोचना अधिकारः)

आलोयण[१]–पडिक्कमणे[२], मीस[३]–विवेग[४] तहा विउस्सग्गे[५] ।
तव[६]–च्छेय[७]–मूल[८]–अणवट्ठिया[९] य पारंचियं[१०] चेव ।। **४८** ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

६ संज्ञाः (संज्ञा अधिकारः)

आहारभयपरिग्गह[१-३], मेहुण[४] तह कोह[५] माण[६] मायाए[७] ।
लोभे[८] लोगे[९] ओघे[१०], सन्नदसभेया सव्वजीवाणं ।। **१** ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

७ चौर्यस्य विपाकाः (श्रावक व्रत अधिकारः)

इह चेव खरारुहणं[१], गरहाधिक्कारमरणपज्जंतं[२-४] ।
दुक्खं तक्करपुरिसा, लहंति निरयं[५] परभवंमि ।। **३५** ।।
निरयाओ उवट्टा केवट्टा[६] टुंटमुंटबहिरंधा[७-१०] ।
चोरिक्कवसणनिहया, हुंति नरा भवसहस्सेसु ।। **३६** ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

८ आहारादौ साधोः उपघाताः (गुरु अधिकारः)

उग्गम[१] उप्पा[२] एसण[३], परिहर[४] परिसाड[५] तह य नाणतिगे[६-८] ।
संरक्खणा[९] चियत्ते[१०], उवघाया दस इमे हुंति ।। **२८४** ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

९ सत्यमृषाभाषाः (गुरु अधिकारः)

उप्पण्ण[१] विगय[२] मीसग[३] जीवाऽ[४] जीवे[५] अ उभयमिस्सा[६] य ।
मिस्साणंत[७] परित्ता[८] अद्धा[९] अद्धद्ध[१०] सच्चमुसा ।। **५४** ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१० प्रव्रज्याविधौ आवश्यकानि (तृतीय सूत्रम्)

ऐवमऽपरोवतावं[१] सव्वा सुगुरुसमीवे[२] पूइत्ता भगवंते[३] वीअरागे साहू[४] अ, तोसिऊण विहवोचिअं[५]
किवणाई, सुप्पउत्तावस्सए[६], सुविसुद्धा[७] निमित्ते, समहिवासिए[८], विसुज्झमाणो[९], महया पमोएणं[१०]
सम्मं, पव्वइज्जा लोअधम्मेहिंतो लोगुत्तरधम्मगमणेणं । ।। पंचसूत्रम् ।।

११ असत्यभाषाः (गुरु अधिकारः)

कोह[१] माण[२] माया[३] लोह[४] पेज्ज[५] तहेव दोसे[६] य ।
हास[७] भए[८] अक्खाइअ[९] उवघाए[१०] निस्सिया दसहा ।। ५३ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१२ कलहस्य कारणानि

कोहो[१] माणो[२] माया[३] लोभो[४] हासो[५] रई[६] य अरई[७] य ।
सोगो[८] भयं[९] दुगुंछा[१०], पच्चक्खकली इमे सव्वे ।। ३०० ।। ।। उपदेशमाला ।।

१३ चतुष्पदः (श्रावक व्रत अधिकारः)

गावो[१] महिसा[२] ओट्टिय[३], अय[४]-एलय[५] आस[६]-आसतरगा[७] च ।
घोडग[८]-गद्दह[९]-हत्थी[१०], चउप्पयं होइ पसुयाओ ।। ५९ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१४ मनुष्यभव प्राप्तौ दृष्टांताः (श्लोक ८ टीका)

चुल्लग[१] पासग[२] धन्ने[३] जूए[४] रमणे[५] य सुमिण[६] चक्के[७] य ।
- चम्म[८] जुगे[९] परमाणू[१०], दस दिट्ठंता मणुयलंभे ।। १ ।। ।। हितोपदेशः ।।

१५ दुःशील स्त्रियाः विपाकाः (श्रावक व्रत अधिकारः)

छिन्निंदिया[१] नपुंसा[२], दुरुव[३] दोहग्गिणो[४] भगंदरिणो[५] ।
रंड[६] कुरंडा[७] वंझा[८], निंदु[९] विसकन्ना[१०] दुस्सीला ।। ४६ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१६ धनस्य अनर्थाः

छेओ[१] भेओ[२] वसणं[३], आयास[४] किलेस[५] भय[६] विवाओ[७] य ।
मरणं[८] धम्मब्भंसो[९], अरई[१०] अत्थाउ सव्वाइं ।। ४९ ।। ।। उपदेशमाला ।।

१७ सत्यभाषाः (गुरु अधिकारः)

जणवय[१] सम्मय[२] ठवणा[३], नामे[४] रुवे[५] पडुच्च[६] ववहारे[७] ।
भावे[८] जोगे[९] ओवमसच्चे[१०] सच्चा भवे दसहा ।। ५२ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१८ जिनालयस्य जघन्याशातनाः (देवाधिकारः)

तंबोलपाणभोयणुवाणहथीभोगसुवणनिट्ठीवणं[१-७] ।
मुत्तुच्चारं[८-९] जूयं[१०], वज्जे जिणनाहचेइहरे ।। ८७ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१९ उपाध्यायस्य विशेषणानि (गुरु अधिकारः)

थिरसंघयणी[१] जाइ[२]-विसिट्ठकुलवं[३] जिइंदिओ[४] भद्दो[५] ।
नो[६] हीणअंगुवंगो, नीरोगी[७] वायणादक्खो[८] ।। १८७ ।।
गुरुदत्तपरममंतो[९], दिक्खोवट्ठावणापइट्ठासु ।
दक्खो[१०] लक्खगुणेहिं, संजुओ वायगो भणिओ ।। १८८ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम | **तत्त्वसंख्यामृतानि** | **ग्रन्थाः**

२० प्रतिसेवाः (श्लोक १०४ टीका)

दप्पं[१] प्पमायणाभोगा[२-३] आउरे[४] आवइसु[५] य ।
संकि[६] सहसाकारे[७-८] मए पओसे[९] य वीमंसा[१०] ।। १ ।। — ।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।

२१ सम्यक्त्वं (सम्यक्त्व अधिकारः)

निस्सग्गु[१]-वएसरुई[२], आणरुई[३] सुत्त[४] बीयरुइ[५] चेव ।
अभिगम[६] वित्थाररुई[७], किरिया[८] संखेव[९] धम्मरुई[१०] ।। १९ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२२ प्राणाः

पंचिदियाणि[१-५] मणवयणकायबलमा-ऽऽणपाणमा-ऽऽउं[६-१०] च ।
एए दसहा पाणा पन्नत्ता जिणवरिंदेहि ।। ५० ।। — ।। हितोपदेशः ।।

२३ ग्रहणैषणा दोषाः (श्लोक ४७७ टीका)

संकियमक्खियनिक्खित्त-पिहियसाहरियदायगुम्मीसे[१-७] ।
अपरिणय[८] लित्तं[९] छड्डिय[१०] एसणदोसा दस हवंति ।। १ ।। — ।। हितोपदेशः ।।

२४ ग्रहणैषणा दोषाः (गुरु अधिकारः)

संकियमक्खियनिक्खित्त[१-३]-पिहियसाहरियदायगुम्मीस्सं[४-७] ।
अपरिणयलित्तछड्डिय[८-१०], एसणदोसा दस हवंति ।। २७३ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२५ धर्ममित्रसेवनविधौ आवश्यकानि (द्वितिय सूत्रम्)

सेविज्ञ धम्ममित्ते विहाणेणं[१], अंधो[२] विवाणूकट्टए, वाहिए[३] विव विज्ञे, दरिद्दो[४] विव ईसरे, भीओ[५] विव महानायगे, न इओ सुन्दरतरमऽन्नंति बहुमाणजुत्ते[६] सिआ, आणाकंखी[७] आणापडिच्छगे[८] आणा अविराहगे[९] आणानिप्फायगेत्ति[१०] । — ।। पंचसूत्रम् ।।

११ संख्या

१ गुणश्रेणी (प्रथम प्रबंध - अध्यात्मस्वरूपाधिकारः)

अत ऐव जनः पृच्छोत्पन्नसंज्ञः पिपृच्छिषुः ।
साधूपार्श्वे जिगमिषु- र्धर्मं पृच्छन् क्रियास्थित[१]ः ।। ३२ ।।
प्रतिपित्सु सृजन् पूर्वं प्रतिपन्नश्च दर्शनम् ।
श्राद्धो[२] यतिश्च[३] त्रिविधाऽनन्तांशक्षपकस्तथा[४] ।। ३३ ।।
दृग्मोहक्षपको[५] मोहशमक[६]ः शान्तमोहक[७] ।
क्षपक[८]ः क्षीणमोहश्च[९] [१०]जिनोऽयोगी[११] च केवली ।। ३४ ।। — ।। अध्यात्मसारः ।।

२ सिद्धाः (सिद्धाणबुद्धाणं)

कम्मे[१] सिप्पे[२] य विज्ञा[३] य, मंते[४] जोगे[५] य आगमे[६] ।
अत्थ[७] - जत्ता[८] - अभिप्पाए[९] तवे[१०] कम्मक्खए[११] इय ।। १ ।। — ।। ललित विस्तरा ।।

३ आत्मनिरीक्षणस्य स्थानानि (द्वितीय सूत्रम्)

तहा तेसु तेसु समायारेसु सइसमणागए सिआ, अमुगे[१] अहं, अमुगकुले[२], अमुगसीसे[३], अमुगधम्मट्ठाणठिऐ[४], न मे तव्विराहणा[५], न मे तदारंभो[६], वुड्डी[७] ममेअस्स, एअमित्थसारं[८] एअमायभूअं[९], एअं हिअं[१०], असारमण्णं[११] सव्वं विसेसओ अविहिगहणेणं विवागदारुणं च त्ति। — ।। पंचसूत्रम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
४	**श्रावकस्य प्रतिमाः (श्रावक प्रतिमा अधिकारः)**	
	दंसण[१] वय[२] सामाइय[३], पोसह[४] पडिमा[५] अबंभ[६] सचित्ते[७] ।	
	आरंभ[८] पेस[९] उद्दिट्ठवज्जए[१०] समणभूए[११] य ॥ ८८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
५	**सम्यक्त्व स्थिरीकरणार्थं कर्तव्यानि**	
	दाणं[१] सीलं[२] च तवो[३] भावो[४] विणओ[५] परोवयारो[६] अ ।	
	उचियाचरणं[७] च तहा देसाइविरुद्धपरिहारो[८] ॥ ४० ॥	
	अत्तुक्करिस[९] – कयग्घत्त[१०] – अभिनिवेसाण[११] वज्जणं तह य ।	
	इय एसो गुणनिवहो सम्मत्तथिरत्तणं कूणइ ॥ ४१ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
६	**पापोदेशः (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	न्हाणुव्वट्टणवन्नग-विलेवणे[१-४] सद्दरुवरसगंधे[५-८] ।	
	वत्थासण[९-१०] आभरणे[११] पावुवएसमणेगविहं ॥ १०[१] ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
७	**दुष्कृत आचरणाः (प्रथम सूत्रम्)**	
	मणेण[१] वा वायाऐ[२] वा काएण[३] वा कयं[४] वा काराविअं[५] वा अणुमोइअं[६] वा रागेण[७] वा दोसेण[८] वा मोहेण[९] वा[१०] इत्थं वा जम्मे जम्मंतरेसु[११] वा, गरहिअमेअं दुक्कडमेअं उज्झियव्वमेअ ।	॥ पंचसूत्रम् ॥

१२ संख्या

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१	**अङ्गप्रविष्ट श्रुतानि (श्लोक ३ टीका)**	
	आचारं[१] सूत्रकृतं[२] स्थानं[३] समवायं[४] विवाहप्रज्ञप्ति[५]: ज्ञाताधर्म्मकथा[६] उपासकाध्ययनदशा[७]: अंतकृद्दशा[८]: अनुत्तरोपपातिकदशा[९]: प्रश्नव्याकरणं[१०] विपाकसूत्रं[११] द्रष्टिवाद[१२] इति ।	॥ हितोपदेशः ॥
२	**असत्य-अमृषाभाषाः (गुरु अधिकारः)**	
	आमंतणि[१] आणवणी[२] जायणि[३] तह पुच्छणी[४] य पन्नवणी[५] ।	
	पच्चक्खाणी[६] इच्छा[७]-णुलोमभासा अभिग्गहिया[८] ॥ ५५ ॥	
	अणभिग्गहणी[९] संसय[१०]-करणी वोगड[११] अवोकडा[१२] भासा ।	
	एया असच्चमोसा, बारसभेया पवित्तिधरा ॥ ५६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३	**धर्मध्यानाय द्वाराणि (ध्यान अधिकारः)**	
	झाणस्स भावणाओ[१], देसं[२] कालं[३] तहाऽऽसण[४] विसेसं ।	
	आलंबणं[५] कमं[६] झाइयव्वयं[७] जे य झायारो[८] ॥ २८ ॥	
	तत्तोऽणुप्पेहाओ[९], लेस्सा[१०] लिंगं[११] फलं[१२] च णाऊणं ।	
	धम्मं झाइज्ज मुणी, तक्कयजोगो तओ सुक्कं ॥ २९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४	**श्रावकस्य व्रतानि**	
	पंच य अणुव्वयाइं गुणव्वयाइं तु हुंति तिन्नेव ।	
	सिक्खावयाणि चउरो इय गिहिधम्मो इमे ते य ॥ ४१२ ॥	
	पाणिवह[१]-मुसावाऐ[२]-अदत्त[३]-मेहुण[४]-परिग्गहे[५] चेव ।	
	दिसि[६]-भोग[७]-दंड[८]-समइय[९]-देसे[१०] तह पोसह[११]-विभागे[१२] ॥ ४१३ ॥	॥ हितोपदेशः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
५	**जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)**	
	पुढवाइ[८] अड असण्णी[९], सण्णी[१०] दस ते ससिद्ध[११] इक्कारा ।	
	अपज्ञत्ता[६] पज्ञत्ता[६], बारसहा भूतसंघाया[१२] ।। ३३ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
६	**श्रावकस्य व्रतानि (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	पाणिवह[१] मुसावाए[२], अदत्त[३] मेहुण[४] परिग्गहे[५] विरओ ।	
	दिसि[६] भोग[७] दंड[८] समए[९], देसे[१०] तह पोसह[११] विभागे[१२] ।। १ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
७	**तपः**	
	बाहिर-अब्भिंतरभेयओ दुहा ते य दो वि पत्तेयं ।	
	छब्भेया इय एवं बारसभेयं सुएऽभिहियं ।। १८८ ।।	
	[१]अणसणमूणोयरिया[२] वित्तीसंखेवणं[३] रसच्चाओ[४] ।	
	कायकिलेसो[५] संलीणया[६] य बज्झो तवो होइ ।। १८९ ।।	
	पायच्छित्तं[७] विणओ[८] वेयावच्चं[९] तहेव सज्झाओ[१०] ।	
	झाणं[११] उस्सग्गो[१२] वि य अब्भितंरओ तवो होइ ।। १९० ।।	।। हितोपदेशः ।।
८	**तारादृष्टि गता गुणाः**	
	भवत्यस्यां तथाऽच्छिन्ना, [१]प्रीतिर्योगकथास्वऽलम् ।	
	शुद्धयोगेषु नियमाद्, बहुमानश्च[२] योगिषु ।। ४२ ।।	
	यथाशक्त्युपचारश्च[३], योगवृद्धिफलप्रदः ।	
	योगिनां नियमादेव, तदनुग्रहधीयुतः ।। ४३ ।।	
	लाभान्तरफलश्चास्य[४], श्रद्धायुक्तो हितोदयः ।	
	क्षुद्रोपद्रवहानिश्च[५], शिष्टसम्मतता[६] तथा ।। ४४ ।।	
	भयं[७] नातीव भवजं, कृत्यहानि[८]-र्न चोचिते ।	
	तथाऽनाभोगतोऽप्युच्चै-र्न चाप्यनुचितक्रिया[९] ।। ४५ ।।	
	कृत्येऽधिकेऽधिकगते[१०], जिज्ञासा लालसान्विता ।	
	तुल्ये निजे तु विकले, सन्त्रासो[११] द्वेषवर्जितः ।। ४६ ।।	
	दुःखरुपो भवः सर्व, उच्छेदोऽस्य कुतः कथम् ।	
	चित्रा सतां प्रवृत्तिश्च, साऽशेषा, ज्ञायते कथम् ।। ४७ ।।	
	नास्माकं महती प्रज्ञा,सुमहान् शास्त्रविस्तरः ।	
	शिष्टाःप्रमाणमिह[१२] तदित्यस्यां मन्यते सदा ।। ४८ ।।	।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।
९	**लोके दुर्लभवस्तूनि (श्लोक ८ टीका)**	
	माणुस्स[१]खित्त[२]जाई[३]कुल[४]रुवा[५]ऽऽरुग्गमा[६]ऽऽउयं बुद्धि[८] ।	
	सवणुग्गह[१०]सद्धा[११] संजमो[१२] य लोयम्मि दुलहाइं ।। २ ।।	।। हितोपदेशः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१०	**मानस्य पर्यायाः**	
	माणो [१]मयहंकारो[२], परपरिवाओ[३] य अत्तउक्करिसो[४] ।	
	परपरिभवो[५] वि य तहा, परस्स निंदा[६] असूया[७] य ॥ ३०३ ॥	
	हीला[८] निरोवयारित्तणं[९], निरोणामया[१०] अविणओ[११] य ।	
	परगुणपच्छायणया[१२], जीवं पाडति संसारे ॥ ३०४ ॥	॥ उपदेशमाला ॥
११	**साधोः प्रतिमाः (गुरु अधिकारः)**	
	मासाइसत्तंता, पढमाबियतइयसत्तराइदिणा ।	
	अहोराइ एगराई भिक्खुपडिमाण बारसगं ॥ २३२ ॥	
	पढमाए एगमासो, पवड्ढमाणीओ सत्तमी सत्त[१-७] ।	
	सत्तदिणट्ठमि[८] नवमी[९], दसमी[१०] अहराइ[११] इगराइ[१२] ॥ २३३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१२	**श्रावकस्य व्रतानि (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)**	
	मूलगुणा पण[५] थूलगपाणाइवायपमुहभेएहिं ।	
	सत्त य सिक्खाइवया[६-१२], उत्तरगुणिमे विणिद्दिट्ठा ॥ ४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१३	**दुष्कृतगर्हायाः सम्यक्करणे प्रणिधाणानि (प्रथम सूत्रम्)**	
	होउ मे एसा सम्मं गरिहा[१] । होउ मे अकरणनिअमो[२] । बहुमयं[३] ममेअंति । इच्छामि अणुसट्ठिं[४] अरहंताणं भगवंताणं गुरूणं कल्लाणमित्ताणंति । होउ मे एएहिं संजोगो[५] । होउ मे एसा सुपत्थणा[६]। होउ मे इत्थ बहुमाणो[७] । होउ मे इओ मुक्खबीअंति[८] । पत्तेसु एएसु अहं सेवारिहे[९] सिआ, आणारिहे[१०] सिआ, पडिवत्तिजुत्ते[११] सिआ, निरइआरपारगे[१२] सिआ ।	॥ पंचसूत्रम् ॥

१३ संख्या

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१	**क्रियास्थानानि (गुरु अधिकारः)**	
	अट्ठा[१] णट्ठा[२] हिंसा[३] कम्हा[४] दिट्ठी[५] अ मोस[६] दिन्ने[७] य ।	
	अज्झप्प[८] माण[९] मित्ते[१०], माया[११] लोभे[१२] रिया[१३] तेर ॥ २८५ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२	**काठीयाः (श्लोक ८ टीका)**	
	आलस्स[१] [२]मोहऽवन्ना[३] थंभा[४] कोहो[५] पमाय[६] किविणत्ता[७] ।	
	भय[८] सोगा[९] अन्नाणा[१०] वक्खेव[११] कूऊहला[१२] रमणा[१३] ॥ ३ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
३	**सम्यक् चैत्यवंदनकरणे आवश्यकानि (नमुत्थुणं)**	
	इह प्रणिपातदण्डकपूर्वकं चैत्यवन्दनम्, इति स एवादौ व्याख्यायते । तत्र चायं विधिः, – इह साधुः श्रावको वा चैत्यगृहादावेकान्तप्रयतः[१] परित्यक्तान्यकर्तव्यः प्रदीर्घतरतद्भावगमनेन[२] यथासम्भवं भुवनगुरोः सम्पादितपूजोपचारः[३] ततः सकलसत्त्वानपायिनीं भुवं निरीक्ष्य[४] परमगुरुप्रणीतेन विधिना प्रमृज्य च[५] क्षितिनिहितजानुकरतलः[६] प्रवर्द्धमानातितीव्रतरशुभ-परिमाणो[७] भक्त्यतिशयात्, मुदश्रुपरिपूर्णलोचनो[८] रोमाञ्चितवपुः[९] मिथ्यात्वजलनिलयाने-ककुग्राहनक्रचक्राकुले भवाब्धावनित्यत्वाच्चायुषोऽतिदुर्लभमिदं सकलकल्याणैककारणं च अधःकृतचिन्तामणिकल्पद्रुमोपमं भगवत्पादवन्दनं कथञ्चिदवाप्तम्, न चातः परं कृत्यमस्तीत्यनेनात्मानं कृतार्थमभिमन्यमानो[१०] भुवनगुरौ विनिवेशितनयनमानसोऽतिचारभीरुतया[११] सम्यगस्खलितादिगुणसम्पदुपेतं[१२] तदर्थानुस्मरणगर्भमेवं[१३] प्रणिपातदण्डकसूत्रं पठति ।	॥ ललित विस्तरा ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

४ **सम्यग् ग्रहण-आसेवनशिक्षाया आवश्यकानि (चतुर्थ सूत्रम्)**

गुरुकुलवासी[१] गुरुपडिबद्धे[२] विणीए[३] भूअत्थदरिसी[४], न इओ हिअतरंति[५] मन्नइ सुस्सूसाइगुणजुत्ते[६] तत्ताभिनिवेसा[७] विहिपरे। परममंतोत्ति[८] अहिज्जइ सुत्तं बद्धलक्खे[९] आसंसाविप्पमुक्के[१०] आययट्ठी[११] स तमवेइ[१२] सव्वहा। तओ सम्मं निउंजइ[१३]। एअं धीराण सासणं। ॥ पंचसूत्रम् ॥

५ **मोक्षस्य विशेषणानि (तृतिय सूत्रम्)**

जं न इमीऐ जम्मो[१], न जरा[२], न मरणं[३], न इट्ठविओगो[४], नाणिट्ठसंपओगो[५], न खुहा[६], न पिवासा[७], न अण्णो[८] कोइ दोसो, सव्वहा[९] अपरतंतं जीवावत्थाणं, असुभरागाइरहिअं[१०] संतं[११] शिवं[१२] अव्वाबाहंति[१३]। ॥ पंचसूत्रम् ॥

६ **आर्त्तध्यानस्य लक्षणानि (ध्यान अधिकारः)**

तस्सऽक्कंदण[१] – सोयण[२] – परिदेवण[३] – ताडणाइ[४] लिंगाइं।
इट्ठाणिट्ठविओगाविओगवियणानिमित्ताहं ॥ १५ ॥
निंदइ नियमकयाइं[५] पसंसइ[६] सविम्हिओ विभूईओ।
पत्थेइ[७] तासु रज्जइ[८], तयज्जणपरायणो[९] होइ ॥ १६ ॥
सद्दाइविसयगिद्धो[१०], सद्धम्मपरंमुहो[११] पमायवपरो[१२]।
जीणमयमणविक्खंतो[१३], वट्टइ अहंमि झाणंमी ॥ १७ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

७ **सम्यकत्वाधिकारिणो गुणाः**

दढधम्मरायरत्ता[१] कम्मेसु अनिंदिएसु[२] च पसत्ता।
वसणेसु असंखुद्धा[३] कुतितित्थिरिद्धीसु वि अमुद्धा[४] ॥ १२ ॥
अक्खुद्दा[५] य अकिविणा[६] अदूराराहा[७] अदीणवित्ती[८] य।
हियमियपियभासिल्ला[९] संतोसपरा[१०] अमाइल्ला[११] ॥ १३ ॥
धम्मपडिकूलकुलगणजणवयनिवजणयसयणअक्खोभा[१२]।
जणसम्मया[१३] य पुरिसा सम्मत्ताहिगारिणो हुंति ॥ १४ ॥ ॥ हितोपदेशः ॥

८ **गुरुवर्गपूजाया भेदाः**

पूजनं चास्य विज्ञेयं त्रिसंध्यं नमनक्रिया[१]।
तस्यानवसरेऽप्युच्चैश्चेतस्यारोपितस्य तु ॥ १११ ॥
अभ्युत्थानादियोगश्च[२] तदन्ते निभृतासनम्[३]।
नामग्रहश्च[४] नाऽस्थाने नाऽवर्णश्रवणं[५] क्वचित् ॥ ११२ ॥
साराणां च यथाशक्ति, वस्त्रादीनां[६] निवेदनम्।
परलोकक्रियाणां[७] च कारणं तेन सर्वदा ॥ ११३ ॥
त्यागश्च [८]तदनिष्टानां तदिष्टेषु[९] प्रवर्तनम्।
औचित्येन त्विदं ज्ञेयं प्राहुर्धर्माद्यपीडया ॥ ११४ ॥
तदासनाद्यऽभोगश्च[१०] तीर्थे तद्वित्तयोजनम्[११]।
तद्बिम्बन्यासंस्कार[१२] ऊर्ध्वदेहक्रिया[१३] परा ॥ ११५ ॥ ॥ योगबिन्दुः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

९ **मायायाः पर्यायाः**

माया कूडंग[1] पच्छन्नपावया[2] कूड[3] कवड[4] वंचणया[5] ।
सव्वत्थ असब्भावो[6], परनिक्खेवावहारो य[7] ॥ ३०५ ॥
छल[8] छोम[9] संवइयारो[10], गूढायारत्तणं[11] मई कुडिला[12], ।
वीसंभघायणं[13] पि य, भवकोडिसएसु विनडंति ॥ ३०६ ॥ ॥ उपदेशमाला ॥

१४ संख्या

१ **आलोचनादायकगुरोः गुणाः (आलोचना अधिकारः)**

अपरिस्सावी[1] धीरो[2], दढसंघयणी[3] निरासवो[4] हियओ[5] ।
पवयणसुत्तत्थोभयविण्णू[6] बुद्धो[7] गुरु भणिओ ॥ ४६ ॥
विहियप्पकयालोपलोयणो[8] सोहणट्ठगुणजुत्तो[9] ।
खंतो[10] दंतो[11] संतो[12], णासंसी[13] गाहणाकुसलो[14] ॥ ४७ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२ **धर्मविरुद्धकार्याणि**

आसवदारपवित्ती[1], अणायरो धम्मकम्मनिम्माणे[2] ।
मुणिजणविद्देसित्तं[3], चेइदव्वस्स परिभोगो[4] ॥ ३५२ ॥
जिणसासणोवहासो[5], लिंगिणिजणसंगसाहसिक्कं[6] च ।
कोलायरियपरुविय[7]-धम्मरई, विरइवच्चासो[8] ॥ ३५३ ॥
गुरुसामिधम्मिसुहिसयणजुवइवीसत्थवंचणारंभो[9] ।
पररिद्धिमच्छरित्वं[10], अच्चुब्भडलोगसंखोभो[11] ॥ ३५४ ॥
कयविक्कयाणि[12] निच्चं कुलजणवयअणुचियाण वत्थूणं ।
मणसो य निद्दयत्तं[13], खरकम्मे वावडत्तं[14] च ॥ ३५५ ॥ ॥ हितोपदेशः ॥

३ **क्रोधस्य पर्यायाः**

कोहो कलहो[1] खारो[2], अवरोप्परमच्छरो[3] अणुसओ[4] य ।
[5]चंडत्तणमणुवसमो[6], तामसभावो[8] य संतावो[9] ॥ ३०१ ॥
निच्छोडण[9] निब्भंच्छण[10], निरणुवत्तित्तणं[11] असंवासो[12] ।
कयनासो[13] य असम्मं[14], बंधइ घणचिक्कणं कम्मं ॥ ३०२ ॥ ॥ उपदेशमाला ॥

४ **असंप्राप्तकामाः, संप्राप्रकामाः (गुरु अधिकारः)**

तत्थेह असंपत्तो, इच्छा[1] चिंता[2] य सद्ध[3] संभरणं[4] ।
विक्कवय[5] लज्जनासो[6], पमाय[7] ओम्माय[8] तब्भावो[9] ॥ ६४ ॥
मरणं[10] च होइ दसमो, संपत्तं पिय समासओ वोच्छं ।
दिट्ठीए संपाओ[1], दिट्ठीसेवा[2] य संभासो[3] ॥ ६५ ॥
हसिय[4] ललिय[5] उवगूहिय[6], दंतनह[7] निवाय[8] चुंमण[9] चेव ।
आलिंगण[10] मादाणं[11], कर[12] सेवण[13] णंगकीडा[14] य ॥ ६६ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

५ **जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)**

ते अतणुजुत्त तेरस[13], इगदुतिचउसुहुमियरअपज्जत्ता ।
सण्णी असण्णी पणिंदि-पज्जत्ता ते वि चउदसहा[14] ॥ ३४ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

६ सुगुरोः गुणाः

पडिरुवो[१] तेयस्सी[२], जुगप्पहाणागमो[३] महुरवक्को[४] ।
गंभीरो[५] धिइमंतो[६], उवएसपरो[७] य आयरिओ ॥ ९ ॥
अपरिस्सावी[८] सोमो[९], संगहसीलो[१०] आभिग्गहमईओ[११] ।
अविकत्थणो[१२] अचवलो[१३] पसंतहियओ[१४] गुरु होइ ॥ १० ॥ — ॥ उपदेशमाला ॥

७ स्थविरकल्पिनः साधोः उपधयः (गुरु अधिकारः)

पत्तं[१] पत्ताबंधो[२] पायट्ठवणं[३] च पायकेसरिया[४] ।
पडलाइं[५] रयत्ताणं[६] च गुच्छओ[७] पायनिज्जोओ[८] ॥ १८ ॥
तिन्नेव य[९] पच्छागा[१०], रयहरणं[११] चेव मुहपत्ती[१२] ।
तत्तो मत्तो[१३] य खलु, चउदसमो चोलपट्टो[१४] य ॥ १९ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

८ अभ्यंतर ग्रंथी (श्लोक १२० टीका)

मिच्छत्तं[१] वेयतियं[३] हासाईछक्कगं[६] च नायव्वं ।
कोहाईण[४] चउक्कं चउदस आब्भिंतरा गंथा ॥ १ ॥ — ॥ हितोपदेशः ॥

९ अविरत सम्यग्दृष्टि श्रावकस्य नियमाः

सच्चित्तदव्वविगई[१-३]-वाणहतंबोलवत्थकुसुमेसु[४-७] ।
वाहणसयणविलेवण[८-१०]-बंभदिसिन्हाणभत्तेसु[११-१४] ॥ ११ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१० ज्ञानगर्भितवैराग्यस्य लक्षणानि (द्वितीय प्रबंध - वैराग्योद्भवाधिकारः)

सूक्ष्मेक्षिका[१] च माध्यस्थ्यं[२] सर्वत्र हितचिन्तनम्[३] ।
क्रियायामादरो[४] भूयान् धर्मे लोकस्य[५] योजनम् ॥ ७६ ॥
चेष्टा परस्य वृत्तान्ते मूकान्धबधिरोपमा[६-८] ।
उत्साहः[९] स्वगुणाभ्यासे दुःस्थस्येव धनार्जने ॥ ७७ ॥
मदनोन्मादवमनं[१०] मदसंमर्दमर्दनम्[११] ।
असूयातन्तुविच्छेदः[१२] समतामृतमज्जनम्[१३] ॥ ७८ ॥
स्वभावान्नैव चलनं[१४] चिदानन्दमयात् सदा ।
वैराग्यस्य तृतीयस्य स्मृतेयं लक्षणावली ॥ ७९ ॥ — ॥ अध्यात्मसारः ॥

११ निरुपक्रमकर्मानुबंधनाशाय उपायाः (नमुत्थुणं)

स्वीकर्तव्यः सिद्धांतः[१], सम्यक् सेवितव्यास्तदभिज्ञाः[२], भावनीयं मुण्डमालालुका ज्ञातं[३], त्यक्तव्या खल्वसदपेक्षा[४], भवितव्यमाज्ञाप्रधानेन[५], उपादेयं प्रणिधानं[६], पोषणीयं साधुसेवया धर्म्मशरीरं[७], रक्षणीयं प्रवचनमालिन्यम्[८], सर्वत्र विधिना प्रवर्तितव्यं[९], सूत्राद् ज्ञातव्य आत्मभावः[१०], प्रवृत्तावपेक्षितव्यानि निमित्तानि[११], यतितव्यमसपत्नयोगेषु[१२], लक्षयितव्या विस्रोतसिका[१३], प्रतिविधेयमनागतमस्याः भयशरणाद्युदाहरणेन[१४]; भवत्येवं सोपकर्मकर्म्मनाशः निरुपक्रम-कर्म्मानुबन्धव्यवच्छित्तिः । — ॥ ललित विस्तरा ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१५ संख्या

१ कर्मादानानि

इंगाली[१]-वण[२]-साडी[३]-भाडी[४]-फोडीसु[५] वज्जए कम्मं ।
वाणिज्जं चेव य दंत[६]लक्ख[७]रस[८]केस[९]विस[१०]विसयं ।। ४३१ ।।
एवं खु जंतपीलणकम्मं[११] निल्लंछणं[१२] च दवदाणं[१३] ।
सरदहतलाइसोसं[१४] असईपोसं[१५] च वज्जिजा ।। ४३२ ।। — ।। हितोपदेशः ।।

२ कर्मादानानि (श्रावक व्रत अधिकारः)

इंगाली[१] [२]वणसाडी[३], भाडी[४] फोडीसु[५] वज्जए कम्मं ।
वाणिज्जं चेव दंतलक्खरस[६-८] केस[९] वीस[१०] विसयं ।। ९६ ।।
एवं खु जंतपील्लणकम्मं[११] निल्लछणं[१२] च दवदाणं[१३] ।
सरदहलाइ सोसं[१४], असइपोसं[१५] च वज्जिज्ञा ।। ९७ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

३ सिद्धाः (सिद्धाणंबुद्धाणं)

तित्थसिद्ध[१], अतित्थसिद्ध[२], तित्थगरसिद्ध[३], अतित्थगरसिद्ध[४], सयंबुद्धसिद्धा[५], पत्तेयबुद्धसिद्ध[६], बुद्धबोहियसिद्ध[७], थिलिंगसिद्ध[८], पुरिसलिंगसिद्ध[९], नपुंसकलिंगसिद्ध[१०],सलिंगसिद्ध[११], अण्ण-लिंगसिद्ध[१२], गिहिलिंगसिद्ध[१३], एगसिद्ध[१४], अणेगसिद्ध[१५] इति । — ।। ललित विस्तरा ।।

४ सम्यक्प्रव्रज्यायाः फलानि (चतुर्थ सूत्रम्)

स एवं पण्णे[१] एवं भावे[२] एवं परिणामे[३] अप्पडिवाडिए वड्ढमाणे[४] तेउल्लेसाए दुवालसमासिएणं परिआएणं अइक्कमइ सव्वदेवतेउल्लेसं, एवमाह महामुणी । तओ सुक्के[५] सुक्काभिजाई[६] भवइ । पायं छिण्णकम्माणुबंधे[७] खवइ[८] लोगसण्णं । पडिसोअगामी[९] अणुसोअनिवित्ते[१०] सया सुहजोगे[११] एस जोगी विहाहिए । एस आराहगे[१२] सामण्णस्स, जहा गहिअपइण्णे सव्वोवहासुद्धे संधइ सुद्धगं[१३] भवं सम्मं अभवसाहगं[१४] भोगकिरिआ सुरुवाइकप्पं[१५] । तओ ता संपुण्णा पाउणइ अविगलहेउभावओ । असंकिलिट्ठसुहरुवाओ अपरोवताविणो सुंदरा अणुबंधेणं । — ।। पंचसूत्रम् ।।

१६ संख्या

१ उद्गम दोषाः (श्लोक ४७७ टीका)

[१]आहाकम्मुद्देसिय[२] पूईकम्मे[३] य मीसजाए[४] य ।
ठवणा[५] पाहुडियाए[६] पाओयर[७] कीय[८] पामिच्चे[९] ।। १ ।।
परियट्टिए[१०] अभिहडुब्भिन्ने[११-१२] मालोहडे[१३] य अच्छिज्जे[१४] ।
अणिसट्ठज्झोयरए[१५-१६] सोलय पिंडुग्गमे दोसा ।। २ ।। — ।। हितोपदेशः ।।

२ उद्गम दोषाः (गुरु अधिकारः)

आहाकम्मुद्देसिय[१-२] पूईकम्मे[३] य मीसजाए[४] य ।
ठवणापाहुडियाओ[५-६], पाउयरण[७] कीय[८] पामिच्चे[९] ।। २६९ ।।
परियट्टिये[१०] अभिहडुब्भिण्णे[११-१२] मालोहडे[१३] य अच्छिज्जे[१४] ।
अणिसिट्ठज्झोयरए[१५-१६], सोलस पिंडुग्गमे दोसा ।। २७० ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
३	**वचन भेदाः (गुरु अधिकारः)** कालतियं[३] वयणतियं[३] लिंगतियं[३] तह परोक्खपच्चक्खं[२] । उवणय[१२] विवज्जय[१३] अवभाव[१४] अवणय[१५] अज्झत्थसोलसमं[१६] ॥ ५७ ॥	।। संबोध प्रकरणम् ।।
४	**मृषावादकरणे दोषाः (श्रावक व्रत अधिकारः)** जं जं वच्चइ जाइं अप्पियवाई[१] तहिं तहिं होइ । न य सुणइ[२] सुहे सद्दे, सुणइ असोयव्वए[३] सद्दे ॥ २३ ॥ दुग्गंधो[४] पूइमुहो[५], अणिट्ठवयणो[६] अ फरुसवयणो[७] य । जडएलमूयमम्मण[८-११], अलियवयणजंपणे दोसा ॥ २४ ॥ इह लोए च्चिय जीवा, जीहाछेयं[१२] वहं[१३] च बंधं[१४] च । अयसं[१५] धणनासं[१६] वा, पावंति य अलियवयणाओ ॥ २५ ॥	।। संबोध प्रकरणम् ।।
५	**दुष्कृतगर्हाया विषयाः (प्रथम सूत्रम्)** जण्णं अरहंतेसु[१] वा सिद्धेसु[२] वा आयरिएसु[३] वा उवज्झाएसु[४] वा साहूसु[५] वा, साहुणीसु[६] वा, अन्नेसु[७] धम्मट्ठाणेसु माणणिज्जेसु पूअणिज्जेसु, तहा माईसु[८] वा, पिईसु[९] वा, बंधूसु[१०] वा, मित्तेसु[११] वा, उवयारीसु[१२] वा, ओहेण वा जीवेसु मग्गट्ठिएसु[१३], अमग्गट्ठिएसु[१४], मग्गसाहणेसु[१५], अमग्ग-साहणेसु[१६] जं किंचि वितहमायरिअं ।	।। पंचसूत्रम् ।।
६	**उत्पादना दोषाः (गुरु अधिकारः)** धाई[१] दूइ[२] निमित्ते[३], आजीवे[४] वणिमगे[५] तिगिच्छा[६] य । कोहे[७] माणे[८] माया[९], लोहे[१०] य हवंति दस एए ॥ २७१ ॥ पुव्विंपच्छासंथव[११] विज्जा[१२] मंते[१३] य चुण्णजोगे[१४-१५] य । उप्पायणाए दोसा सोलसमे मूलकम्मे[१६] य ॥ २७२ ॥	।। संबोध प्रकरणम् ।।
७	**उत्पादना दोषाः (श्लोक ४७७ टीका)** धाई[१] दूई[२] निमित्ते[३] आजीवे[४] वणीमगे[५] तिगिच्छा[६] य । कोहे[७] माणे[८] माया[९] लोभे[१०] य हवंति दस एए ॥ १ ॥ पुव्विंपच्छासंथव[११] [१२]विज्जामंते[१३] य[१४] चुन्नजोगे[१५] य । उप्पायणाइ दोसा सोलसमे मूलकम्मे[१६] य ॥ २ ॥	।। हितोपदेशः ।।
८	**वचन भेदाः (श्लोक २९ टीका)** लिंगतिगं[३] वयणतिगं[३], कालतिगं[३] तह परुक्ख[१] पच्चक्खं[१] । उवणयवयणचउक्कं[४], अज्झत्थे[१] चेव सोलसमे ॥ १ ॥	।। उपदेशमाला ।।
९	**आलोचनाया नक्षत्राणि (मिथ्यात्व अधिकारः)** हत्थुत्तर[३]-सवणतिगं[३], रोहिणी[२]-रेवइ[२]-पुणव्वसूणदुगं[२] । [१]अणुराहसमं भणिया, सोलस आलोयणारिक्खा ॥ ४ ॥	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१७ संख्या

१ **जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)**

अतणुजुया ते पण्णरस[१५] अंडजपमुहा[१६] पज्जत्तअपज्जत्ता ।
सोलस हवंति ते सिद्ध[१७]-संजुया सतरसपयारा ।। **३५** ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२ **भावश्रावकस्य लक्षणानि (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)**

इत्थिं[१]दिय[२]ऽत्थ[३]संसार[४], विसय[५]आरंभ[६]गेह[७]दंसणओ[८] ।
गड्डुरिगाइपवाहे[९] पुरस्सरं आगमवित्ती[१०] ।। **७५** ।।
दाणाइ[११] जहा सत्ती, पवत्तणं विहि[१२] अरत्तदुट्ठे[१३] य ।
मज्झत्थ[१४] मसंबद्धे[१५], परत्थकामोपभोगी[१६] य ।। **७६** ।।
वेसा[१७] इव गिहवासं पालइ, सत्तरस गुण निबद्धं तु ।
भावगय भावसावगलक्खणमेयं समासेण ।। **७७** ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

३ **श्रावकस्य भावगत लिङ्गानि**

इत्थिंदियत्थसंसारविसयआरंभगेहदंसणओ[१-८] ।
गड्डुरिगाइपवाहे[९] पुरस्सरं आगमपवित्ती[१०] ।। **५७** ।।
दाणाइ[११] जहसत्ती पवत्तणं[१२] विहिअरत्तदुट्ठे[१३] य ।
मज्झत्थमैसंबद्धे[१४-१५], परत्थकामोवभोगी[१६] य ।। **५८** ।।
वेसा[१७] इव गिहवासं, पालइ सत्तरसपयनिबद्धं तु ।
भावगय भावसावगलक्खणमेयं समासेण ।। **५९** ।। ।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।

४ **योगसिद्धेः लिङ्गानि**

किं चान्यद्योगतः स्थैर्यं[१] धैर्यं[२] श्रद्धा[३] च जायते ।
[४]मैत्री जनप्रियत्वं[५] च प्रातिभं[६] तत्त्वभासनम् ।। **५२** ।।
[७]विनिवृत्ताग्रहत्वं च तथा द्वन्द्वसहिष्णुता[८] ।
[९]तदभावश्च लाभश्च[१०] बाह्यानां कालसंगतः ।। **५३** ।।
[११]धृतिः क्षमा[१२] सदाचारो[१३] योगवृद्धिः[१४] शुभोदया ।
[१५]आदेयता गुरुत्वं[१६] च शमसौखयमनुत्तरम्[१७] ।। **५४** ।। ।। योगबिन्दुः ।।

५ **योगबीजानि**

जिनेषु कुशलं चित्तं[१], तन्नमस्कार[२] एव च ।
प्रणामादि च संशुद्धं, योगबीजमनुत्तमम् ।। **२३** ।।
[३]आचार्यादिष्वपि ह्येत-द्विशुद्धं भावयोगिषु ।
[४]वैयावृत्त्यं च विधिव-च्छुद्धाशयविशेषतः ।। **२६** ।।
भावोद्वेगश्च[५] सहजो, द्रव्याभिग्रहपालनम्[६] ।
तथा सिद्धान्तमाश्रित्य, विधिना लेखनादि[७] च ।। **२७** ।।
लेखना पूजना[८] दानं[९], श्रवणं[१०] वाचनोद्ग्रहः ।
प्रकाशनाथ[११] स्वाध्याय[१२]-श्चिन्तना[१३] भावनेति[१४] ।। **२८** ।।
बीजश्रुतौ च संवेगात् प्रतिपत्तिः[१५] स्थिराशया[१६] ।
तदुपादेयभावश्च[१७], परिशुद्धो महोदयः ।। **२९** ।। ।। योगदृष्टि समुच्चयः ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
६	**संयम भेदाः (गुरु अधिकारः)**	
	पंचमहव्वयधरणं[५], कसायचउ[४] पंचइंदियनिरोहो[५] ।	
	गुत्तितियं[३] इइ संजम सत्तरस भेया हवा बिंति ॥ **४६** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
७	**संयम भेदाः (गुरु अधिकारः)**	
	भूजलजलणानिलवण[१-५], बितिचउर[६-८] पणिंदि[९] अजीवे[१०] य ।	
	पेहु[११] प्पेह[१२] पमज्जण[१३] परिट्ठ[१४] मणतिय[१५-१७] असंजमं चयइ ॥ **४५** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
८	**जिनपूजा (देवाधिकारः)**	
	सत्तरसभेयभिण्णा, [१]न्हवणच्चणदेवदूसठवणं[२] वा ।	
	तह वासचुण्णरोहणं[३] पुप्फारोहणसुमल्लाणं[४] ॥ **४६** ॥	
	पणवण्णकुसुमवुट्ठी[५], [६]वग्घारियम्मल्लदामपुप्फगिहं[७] ।	
	कप्पूरपभिइगंध[८]-च्चणमाहरणाइ[९] विहियं जं ॥ **४७** ॥	
	इंदद्धयस्स[१०] सोहाकरणं चउसु वि दिसासु जहसत्ती ।	
	अडमंगलाण[११] भरणं, जिणपुरओ दाहिणे वा वि ॥ **४८** ॥	
	दीवाइअग्गिकम्मकरणं[१२] मंगलपईवसंजुत्तं[१३] ।	
	गीयं[१४] नट्टं[१५] वज्जं[१६], अट्ठाहियसयथुईकरणं[१७] ॥ **४९** ॥	
	एए सत्तरभेया, आगमभणिया य दव्वपूयाए ।	
	जिणपडिमाण चउक्कग दुगनिक्खेवस्सावि भावजुया ॥ **५०** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१८ संख्या

१	**अब्रह्मत्यागः (गुरु अधिकारः)**	
	अट्ठदसभेयबंभं[१८], मणवयकाएहिं करकारणअणुमईहिं ।	
	दिव्वोरालिय नव नव, तिकालमज्झत्थि नो इच्छे ॥ **६२** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२	**जिनानां दोषनाशः (देवाधिकारः)**	
	अन्नाण[१] कोह[२] मय[३] माण[४] लोह[५] माया[६] रइ[७] य अरई[८] य ।	
	[९]निद्दा[१०] सोय अलियवयण[११] चोरिया[१२] मच्छर[१३] भया[१४] य ॥ **१३** ॥	
	पाणिवह[१५]पेम[१६]कीलापसंग[१७] हासा[१८] य जस्स इइ दोसा ।	
	अट्ठारस वि पणट्ठा, नमामि देवाहिदेवं तं ॥ **१४** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३	**अब्रह्म सेवनं (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	दुविहं दिव्वमुरालं, करणकारणाणुमइतिभेयजुयं ।	
	मणवयणकायगुणियं, नवहाट्ठारसविहं[१८] मिलियं ॥ **३८** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४	**चौर्य दोषाः (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	भलणं[१] कुसलं[२] तज्जाय[३], रायभेया[४] ऽवलोयणं[५] ।	
	आमग्गदंसणं[६] सिज्जा[७], पयभंगो[८] तहा पुणो ॥ **३०** ॥	
	विस्सामण[९] पायपडणं[१०], चासणं[११] गोवणं[१२] तहा ।	
	महरज्जा[१३] तहपद्दा[१४], जला-ऽनिल-रज्जु-दाणं[१६-१८] च ॥ **३१** ॥	
	सव्वं वियाणइत्ता, जं किज्जइ तं अदत्तदाणं च ।	
	एया तेणपसुई, णेया अट्ठार तइयवए ॥ **३२** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
५	**चोरपल्लिरिव गच्छस्य दोषाः (गुरु अधिकारः)** वयछक्कं[६] [६]कायछक्कमकप्पो[१] गिहिभायणं[१] । पलियंक[१] निसिज्ञा[१] य, सिणाणं[१] सोभवज्ञणं[१] ॥ ४० ॥ एअट्ठारसदोसा, जत्थ निसेवंति साहुवेसधरा । धम्मधणहरणपरमं, तं पल्लिं जाण न हु गच्छं ॥ ४१ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१९ संख्या

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१	**मोहगर्भितवैराग्यस्य लक्षणानि (द्वितीयप्रबंध - वैराग्योद्भवाधिकारः)** कुशास्त्रार्थेषु दक्षत्वं[१] शास्त्रार्थेषु विपर्ययः[२] । स्वच्छन्दता[३] कुतर्कश्च[४] गुणवत्संस्तवोज्झणम्[५] ॥ ४८ ॥ आत्मोत्कर्षः[६] परद्रोह[७]ः कलहो[८] दंभजीवनम्[९] । आश्रवाच्छादनं[१०] शक्त्युल्लंघनेन[११] क्रियादरः ॥ ४९ ॥ [१२]गुणानुरागवैधुर्यमुपकारस्य विस्मृतिः[१३] । अनुबन्धाद्यचिन्ता[१४] च प्रणिधानस्य[१५] विच्युतिः ॥ ५० ॥ श्रद्धामृदुत्वमौद्धत्यमधैर्यमविवेकिता[१६-१९] । वैराग्यस्य द्वितीयस्य स्मृतेयं लक्षणावली ॥ ५१ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
२	**जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)** पुव्वुत्तनव दुगुणिया[१८], पज्ञापज्ञत्तभेय अट्ठदस । सिद्धजुया[१९] गुणवीसं, हवंति भेया हु जीवाणं ॥ ३६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३	**सदाचाराः** [१]लोकापवादभीरुत्वं, [२]दीनाभ्युद्धरणादरः । [३]कृतज्ञता [४]सुदाक्षिण्यं, सदाचारः प्रकीर्तितः ॥ १२६ ॥ सर्वत्र निन्दासंत्यागो[५], [६]वर्णवादश्च साधुषु । [७]आपद्यऽदैन्यमत्यन्तं तद्वत्संपदि नम्रता[८] ॥ १२७ ॥ प्रस्तावे [९]मितभाषित्वमविसंवादनं[१०] तथा । प्रतिपन्नक्रिया[११] चेति कुलधर्मानुपालनम्[१२] ॥ १२८ ॥ [१३]असद्व्ययपरित्यागः स्थाने चैतत्क्रिया[१४] सदा । प्रधानकार्ये निर्बन्धः[१५] प्रमादस्य विवर्जनम्[१६] ॥ १२९ ॥ लोकाचारानुवृत्तिश्च[१७] सर्वत्रौचित्यपालनम्[१८] । प्रवृत्तिर्गर्हिते नेति[१९], प्राणैः कण्ठगतैरपि ॥ १३० ॥	॥ योगबिन्दुः ॥

२१ संख्या

१ **अविरत सम्यग्दृष्टि श्रावकस्य गुणाः**

धम्मरयणस्स जुग्गो, अक्खुद्दो[१] रुववं[२] पयइसोमो[३] ।
लोगप्पिओ[४] अकूरो[५], भीरु[६] असढो[७] सूदक्खिण्णो[८] ।। ६ ।।
लज्जालुओ[९] दयालू[१०], मज्झत्थो[११] सोमदिट्ठी[१२] गुणरागी[१३] ।
सक्कहसुपक्खजुत्तो[१४-१५], सुदीहदंसी[१६] विसेसन्नू[१७] ।। ७ ।।
वुड्ढाणुगो[१८] विणीओ, कयन्नूओ[१९] परहियत्थकारी[२०] य ।
तह चेव लद्धलक्खो[२१], इगवीसगुणो हवइ सड्ढो ।। ८ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२ **धर्म योग्यताया गुणाः**

धम्मरयणस्स जुग्गो अक्खुद्दो[१] रुववं[२] पयइसोमो[३] ।
लोगप्पिओ[४] अकूरो[५] भीरु[६], असढो[७] सुदक्खिन्नो[८] ।। ५ ।।
लज्जालुओ[९] दयालू[१०] मज्झत्थो[११] सोमदिट्ठि[१२] गुणरागी[१३] ।
सक्कह[१४] सुपक्खजुत्तो[१५] सुदीहदरिसी[१६] विसेसन्नू[१७] ।। ६ ।।
वुड्ढाणुगो[१८] विणीओ कयन्नुओ[१९] परहियत्थकारी[२०] य ।
तह चेव लद्धलक्खो[२१] इगवीसगुणेहिं संपुन्नो ।। ७ ।। ।। धर्मरत्न प्रकरणम् ।।

३ **जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)**

पुढवाइदस अपज्जा, पज्जत्ता[२०] हुंति वीससंखाए ।
असरीरजुया[२१] इगवीसभेया हु हवंति जीवाणं ।। ३७ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

४ **प्रवचनश्रवणयोग्यतायां गुणाः**

संतो[१] दंतो[२] धीरो[३], असढज्जु[४] परहियत्थकारी[५] य ।
अविहिच्चाई[६] उदत्तो[७], अवंचणो[८] पापभीरु[९] य ।। २७ ।।
सद्धालूओ[१०] चियन्नू[११], पइण्णवाई[१२] अणिंदसुपरिक्खो[१३-१४] ।
अत्तगुणंमि[१५] सुलद्धलखो[१६] हु परमसमए ।। २८ ।।
मियभासी[१७] करुणिक्को[१८], सज्जणसेवी[१९] विवेयसुपइण्णो[२०] ।
गुरुवयणे दड्ढचित्तो[२१], जुग्गो पवयणसवणंमि ।। २९ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२२ संख्या

१ **गुरुबहुमानस्य वैशिष्ट्यानि (चतुर्थ सूत्रम्)**

गुरुं च बहु मन्नइ । जहोचिअं[१] असंगपडिवत्तीए[२] निसग्गपवित्तिभावेण[३] । एसा गुरुई[४] विअहिआ भावसारा[५] विसेसओ भगवंतबहुमाणेणं[६] । जो मं पडिमन्नइ से गुरुंति[७] तदाणा । अन्नहा[८] किरिआ अकिरिआ कुलडानारीकिरिआसमा[९] गरहिआ[१०] तत्तवेईणं अफलजोगओ[११] विसण्णतत्तीफलमित्थ[१२] नायं आवट्टे तप्फलं[१३] असुहाणुबंधे[१४] । आयओ[१५] गुरुबहुमाणो अवझकारणत्तेण । अओ परमगुरुसंजोगो[१६] । तओ सिद्धि[१७] असंसयं । एसेह सुहोदए[१८], पगिट्ठपयणुबंधे[१९] । भववाहितेगिच्छी[२०] । न इओ सुंदरं[२१] परं । उवमा[२२] इत्थ न विज्जइ । ।। पंचसूत्रम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

२ **अभक्ष्य वस्तूनि (श्लोक ४२८ टीका)**

पंचुंबरि[५] चउविगई[९] हिम[१०] विस[११] करगे[१२] य सव्वमट्टी[१३] य ।
राईभोयणगं[१४] चिय बहुबीय[१५] अणंत[१६] संधाणा[१७] ॥ १ ॥
घोलवडा[१८] वाइंगण[१९] अमुणियनामाइं पुप्फफलयाइं[२०] ।
तुच्छफलं[२१] चलियरसं[२२] वज्जह वज्झाणि बावीसं ॥ २ ॥ — ॥ हितोपदेशः ॥

३ **अभक्ष्य वस्तूनि (श्रावक व्रत अधिकारः)**

पंचुंबरि[५] चउविगई[९], हिम[१०] विस[११] करगे[१२] य सव्वमट्टी[१३] य ।
रयणीभोयणगं[१४] चिय बहुबीय[१५] मणंत[१६] संधाणं[१७] ॥ ७८ ॥
घोलवडा[१८] वायंगण[१९], अमुणियनामाणि[२०] पुप्फफलयाणि ।
तुच्छफलं[२१] चलियरसं[२२] वज्जह दव्वाणि बावीसं ॥ ७९ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२३ संख्या

१ **साधोः उपमाः (गुरु अधिकारः)**

उरग[१]गिरि[२]ज्वलन[३]सागर[४]गगन[५]तरुणसमश्च[६] यो भवति ।
भ्रमर[७] मृग[८] धर[९] जलरुह[१०] रवि[११] पवनसमो[१२] यतः श्रमण : ॥ २०२ ॥
विष[१३] तिनिश[१४] वायु[१५] वञ्जुल[१६] करवीरोत्पलसमेन[१८] श्रमणेन ।
[१९]भ्रमरोन्दुर[२०] नर[२१] [२२]कूर्कुटादर्शसमेन[२३] भवितव्यम् ॥ २०३ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२४ संख्या

१ **कामस्य भेदाः (गुरु अधिकारः)**

कामो चउवीसविहो, संपत्तो खलु तहा असंपत्तो ।
चउदसहा संपत्तो[१४], दसहा होज्ञा असंपत्तो[१०] ॥ ६३ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२ **धान्यानि (श्रावक व्रत अधिकारः)**

धन्नाइ चउव्वीसं, जव[१] गोहुम[२] सालि[३] वीहिया[४] सट्ठी[५] ।
कोद्दव अणुया[७] कंगू[८], [९]राल तिल[१०] मुग्ग[११] मासा[१२] य ॥ ५४ ॥
अयसि[१३] हरिमंथ[१४] तिउडय[१५], निप्फाव[१६] सिलिंद[१७] रायमासा[१८] य ।
इक्खू[१९] मसूर[२०] तुवरि[२१] कुलत्थ[२२] तह धन्नय[२३] कलाया[२४] ॥ ५५ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

३ **रत्नानि (श्रावक व्रत अधिकारः)**

रयणाइं चउवीसं, सुवन्न[१] तउ[२] तंब[३] सयय[४] लोहाइं[५] ।
सीसग[६] हिरण्ण[७] [८]पासाण[९] वयर–मणि[१०] मोत्तिय[११]प्पवालं[१२] ॥ ५६ ॥
संखो[१३] तिणिसा[१४]गुरु[१५]चंदणाणि[१६] वत्थमल्लाणि[१७] कट्ठाइ[१८] ।
नहचम्मदंतवाला[१९-२२], गंधा[२३] दव्वोसहाइं[२४] च ॥ ५७ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२५ संख्या

१ **उपाध्यायस्य गुणाः (१) (गुरु अधिकारः)**

इक्कारस अंगाइं[११], चइदस पुव्वाइं[१४] जो अहिज्ञे ।
अज्झावेइ परेसिं पणवीसगुणो उवज्झाओ ॥ १६७ ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
२	**उपाध्यायस्य गुणाः (२) (गुरु अधिकारः)** इक्कारसंगधारी[११], बारउवंगाणि[१२] जो अहिज्जेइ । तह चरण[१] करण[२] सत्तरी, धराइ धरइ पणवीसं ॥ **१६८** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३	**उपाध्यायस्य गुणाः (३) (गुरु अधिकारः)** नाणस्सासायण चउदसावि[१४] न करेइ न करावेइ परेसिं । इक्कारस सुवण्णगुणा[११], वक्खाणइ एवं पणवीसं ॥ **१६९** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४	**उपाध्यायस्य गुणाः (४-५) (गुरु अधिकारः)** तेरस किरिया[१३] ठाणाणि दव्वछक्कं[६] च कायछक्कं[६] च । चउदस गुणठाणाणि[१४], पडिमा सड्ढाण[११] इक्कार ॥ **१७०** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
५	**उपाध्यायस्य गुणाः (६-७) (गुरु अधिकारः)** पंचमहव्वयपणवीसभावणाओ[२५] धरिज्जइ सयावि । तह असुहभावणाओ[२५], पणवीसं चयइ चाएइ ॥ **१७१** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
६	**उपाध्यायस्य गुणाः (८-९) (गुरु अधिकारः)** अड[८] सत्तरभेयपुजा[१७], परुवई पण्णवीयभासाहि । चउहा[४] पडिवत्तीए, पूयाभेयावि[२१] इगवीसं ॥ **१७२** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
७	**उपाध्यायस्य गुणाः (१०) (गुरु अधिकारः)** इंदियत्थाण[२३] वीसं तिगसहियं सुह[१] असुह[२] रागदोसेहिं । नो गिण्हइ पणवीसं गुणा इमें वायगाणं च ॥ **१७३** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
८	**उपाध्यायस्य गुणाः (११) (गुरु अधिकारः)** इगवीसं खलु भेया, मिच्छत्तस्स य परुवणा तेसिं । चउविहसंघे[४] कीरइ, पणवीसं वायए निच्चं ॥ **१७४** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
९	**उपाध्यायस्य गुणाः (१२) (गुरु अधिकारः)** भूयग्गामा[१४] चउदस, अडभंगी मुणणधरणपालणया[८] । अंगग्गभावपूयाभेयतियं[३] होइ पणवीसं ॥ **१७५** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१०	**उपाध्यायस्य गुणाः (१३-१४) (गुरु अधिकारः)** तहणंत पुग्गलपरियट्टाणं अड[८] अड[८] नवनियाणाइं । तत्त[९] नव खित्तनवगं[९], नयसत्तगमेवं[७] पणवीसं ॥ **१७६** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
११	**उपाध्यायस्य गुणाः (१५) (गुरु अधिकारः)** निक्खेवा[४] अणुओगा[४], धम्मकहा[४] विकह[४] दाणधम्माइ[४] । चउरो पण कारणमेवं[५] गुणा हुंति पणवीसं ॥ **१७७** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१२	**उपाध्यायस्य गुणाः (१६) (गुरु अधिकारः)** नाण[५] ववहार[५] सम्मं[५], पवयण-अंगाणि[५] तह पमाया[५] य । पणपणगं पणवीसं परुवई वायगस्स गुणा ॥ **१७८** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

१३ **उपाध्यायस्य गुणाः (१७-१८) (गुरु अधिकारः)**

बारसवय[१२] रुइदसगं[१०], विहिवायतियं[३] च होइ पणवीसं ।

हिंसा[३] ऽहिंसाण[३] तिय उस्सगगदोसाण[१९] गुणवीसं ।। १७९ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१४ **उपाध्यायस्य गुणाः (१९-२०-२१) (गुरु अधिकारः)**

आयारपवयणमायामयठाणाणित्ति[८-८-८] अडतिगं सद्धा[१] ।

एवं पणवीसगुणा सड्ढाण गुणा य इगवीसं[२१] ।। १८० ।।

चउरो[४] वित्तिपवत्तणमिइ पणवीसं अतत्त[३]-तत्ततिगं[३] ।

गारव[३] सल्ल[३] छलेसा[६], दंडतिगं[३] कारणचउक्कं[४] ।। १८१ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१५ **उपाध्यायस्य गुणाः (२२-२३) (गुरु अधिकारः)**

अरिहंतज्झणठाणा[२०], वीसं आयारपणगं[५] पणवीसं ।

अरिहंतसिद्धगुणया, बारस[१२] अड[८] भत्तिपणगत्तं[५] ।। १८२ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१६ **उपाध्यायस्य गुणाः (२४-२५) (गुरु अधिकारः)**

सिद्धा[१५] पन्नरस भेया, दसतिग[१०] सहिया हवंति पणवीसं ।

आगर[१६] सोलसत्ति, नवहा संसारिणो जीवा[९] ।। १८३ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१७ **उपाध्यायस्य गुणाः (२६) (गुरु अधिकारः)**

असणाईणं[१०] दोसा, दसगं उप्पायणस्स सोलसगं ।

एवं पणवीसीओ, हवंति यह वायगगुणाणं ।। १८४ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

१८ **साधुत्वे अशुभा भावनाः (गुरु अधिकारः)**

कंदप्प[१] देवकिब्बिस[२], अभिओगा[३] आसुरी[४] य संमोहा[५] ।

एसा हु अप्पस्तथा, पंचविहा[२५] हुंति पणवीसा ।। २३९ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२६ संख्या

१ **धर्मजागरिकायाः स्थानानि (द्वितीय सूत्रम्)**

तहा जागरिज्ज धम्मजागरिआए, को मम कालो[१], किमेअस्स उचिअं[२], असारा विसया[३], निअमगामिणो[४], विरसावसाणा[५], भीसणो[६] मच्चू, सव्वाभावकारी[७], अविन्नायागमणो[८], अणिवारणिज्जो[९], पुणो पुणोणुबंधी[१०], धम्मो[११] एअस्स ओसहं, एगंतविसुद्धो[१२], महापुरिससेविओ[१३], सव्वहिअकारी[१४], निरइआरो[१५], परमाणंदहेउ[१६], नमो इमस्स धम्मस्स[१७] । नमो एअधम्म-पगासगाणं[१८] । नमो एअधम्मपालगाणं[१९] । नमो[२०] एअधम्मपरुवगाणं । नमो एअधम्मपवज्जगाणं[२१]। इच्छामि अहमिणं धम्मं पडिवज्जित्तए[२२] । सम्मं मण-वयण-कायजोगेहिं[२३] । होउ ममेअं कल्लाणं[२४] परमकल्लाणाणं जिणाणमऽणुभावओ । सुप्पणिहाणमेवं चिंतिज्जा पुणो पुणो । एअधम्मजुत्ता-णमऽववायकारी[२५] सिआ । पहाणं मोहच्छेअणमेअं[२६] । ।। पंचसूत्रम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

२ **सिद्धजीवस्य गुणाः (पंचम सूत्रम्)**

स एवमऽभिसिद्धे परमबंभे[१], मंगलालए[२], जम्मजरामरणरहिए,[३] पहीणासुहे[४], अणुबंधसत्तिवज्जिए[५], संपत्तनियसरुवे[६], अकिरिए,[७] सहावसंठिए,[८] अणंतनाणे[९], अणंतदंसण[१०] । से न सद्दे[११], न रुवे[१२], न गंधे[१३], न रसे[१४], न फासे[१५], अरूवीणी सत्ता[१६], अणित्थंत्थसंठाणा[१७], अणंतविरिआ[१८], कयकिच्चा[१९], सव्वाबाहविविज्जिआ[२०], सव्वहा निरविक्खा[२१], थिमिआ,[२२] पसंता[२३] । असंजोगिए[२४] एसाणंदे, अओ चेव परे मए[२५] । उवमा[२६] इत्थ न विज्जइ । ।। पंचसूत्रम् ।।

२७ संख्या

१ **साधोः गुणाः (१) (गुरु अधिकारः)**

छव्वय[६] छकायरक्खा[६], पंचिदिय[५] लोहनिग्गहो[१] खंती[१] ।
भावविसुद्धी[१] पडिलेहणाइकरणे विसुद्धि[१] य ।। १९९ ।।
संयमजोए[१] जुत्तो, अकुसलमणवयणकायसंरोहो[३] ।
सीयाइपीडसहणं[१], मरणं उवसग्गसहणं[१] च ।। २०० ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२ **साधोः गुणाः (२-३) (गुरु अधिकारः)**

[२५]पंचमहव्वयभावण-भाविल्लो दव्वभाव[२] भेएहिं ।
[२५]पणवीसमसुहभावण-मुज्झइ तह रागदोसेहिं[२] ।। २०४ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

३ **साधोः गुणाः (४) (गुरु अधिकारः)**

दस समणधम्म[१०] बंभ-व्वयगुत्ती[९] अट्ठसमयमायाओ[८] ।
धारेइ सगवीसं, निच्चमुज्जू य ववहारे ।। २०५ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

४ **साधोः गुणाः (५) (गुरु अधिकारः)**

सुहझाणदुगचउक्कगं[४] नाणाइतियं[३] मित्तीचउक्कं[४] च ।
इक्किक्कं चउभेयं[१६], इय सगवीसं सया धरइ ।। २०६ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

५ **साधोः गुणाः (६) (गुरु अधिकारः)**

[८]असुहज्झाणदुगस्स, चउक्कगं तह कसाय[१६] सोलसगं ।
नाणाइविराहणतिगं[३], इइ सगवीसं सया चयइ ।। २०७ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

६ **साधोः गुणाः (७) (गुरु अधिकारः)**

पिंडेसण[७] पाणेसण[७], सत्तिकासत्त[७] असुहछब्भासा[६] ।
धारेई चयइ निच्चं सगवीसगुणा मुणीणं च ।। २०८ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

७ **साधोः गुणाः (८) (गुरु अधिकारः)**

सच्चवयणाणं[१०] दसगं, संजमभेया[१७] हवंति सत्तरस ।
एवं सगवीसगुणा मुणीण मुखत्थिपवराण ।। २०९ ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

८ **साधोः गुणाः (९) (गुरु अधिकारः)**

बज्झब्भिंतरभेएण बारसभेओ तवो[१२] य कामो वि ।
चउदसविहो[१४] असंजम-निग्गहो[१] होइ सगवीसं ।। २१० ।। ।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
९	**साधोः गुणाः (१०) (गुरु अधिकारः)**	
	दसदोसा एसणस्स[१०], दोसा उप्पायणस्स[१६] सोलस वि ।	
	अगिद्धिभावजुत्तो[१], सगवीस गुणा इमे मुणिणो ॥ २११ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१०	**साधोः गुणाः (११) (गुरु अधिकारः)**	
	उग्गमदोसा[१६] सोलस, पण आसव[५] मंडलीए[५] मणसहिया[१] ।	
	एवं गुणसगवीसं, साहूणं भावसाहूणं ॥ २१२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
११	**साधोः गुणाः (१२-१३) (गुरु अधिकारः)**	
	पनरस सिक्खाठाणाणि[१५] भिक्खुपडिमाण[१२] बार सगवीसं ।	
	वसहिदोसपमायमयअडतिय[८-८-८] गारवतियं[३] च ॥ २१३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१२	**साधोः गुणाः (१४-१५) (गुरु अधिकारः)**	
	दसविणय[१०] पंचवरणाणि[५] बारसभेया असच्चमोसाए[१२] ।	
	अंगोवंगाभिग्गह[११-१२-४] एवं सगवीस साहुगुणा ॥ २१४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१३	**साधोः गुणाः (१६) (गुरु अधिकारः)**	
	सामायारी[१०] दसहा, इच्छाइ तहावस्सयाइदसगं[१०] च ।	
	सिक्खादुग[२] सज्झाओ[५] पणहा इय होइ सगवीसं ॥ २१५ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१४	**साधोः गुणाः (१७) (गुरु अधिकारः)**	
	सीलंगरहसहस्साणं, अट्ठारसगं[१८] नियाणनवगं[९] च ।	
	असुहाणमुज्झणयं सगवीसं हुंति साहुगुणा ॥ २१६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१५	**साधोः गुणाः (१८) (गुरु अधिकारः)**	
	अपसत्थलेसतियगं[३], अट्ठारसभेयबंभचरियं[१८] च ।	
	सल्लतियं[३] दंडतियं[३], सगवीसं हुंति साहुगुणा ॥ २१७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१६	**साधोः गुणाः (१९) (गुरु अधिकारः)**	
	पडिलेहण[८] गोयरीओ[८], दिट्ठीओ[८] अडतियेण चउवीसं ।	
	सुपसत्थलेसतियगं[३], सगवीसगुणा धरिज्ज सया ॥ २१८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१७	**साधोः गुणाः (२०) (गुरु अधिकारः)**	
	भावण[१२] सिज्जचउक्कं[४], सुहं धरेइ चइज्ज भयसत्त[७] ।	
	दुहसेज्ज[४] चउक्कं पुण, सगवीसगुणा मुणिवराणं ॥ २१९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१८	**साधोः गुणाः (२१-२२) (गुरु अधिकारः)**	
	दस पच्चक्खाण[१०] विगई-गारस[११] छावस्सया[६] सगवीसं ।	
	दिव्वाइ[४] चउ छुहाइ-बावीसं[२२] परिसहा धिइए[१] ॥ २२० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१९	**साधोः गुणाः (२३) (गुरु अधिकारः)**	
	जिण-थेरकप्प[२] दुविहा, आचेलुक्काइदस[१०] पण[५] चरित्तं ।	
	पायच्छित्तं[१०] दसहा, सगवीसगुणा मुणीणं च ॥ २२१ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
२०	**साधोः गुणाः (२४) (गुरु अधिकारः)** वीसमसमाहिठाणाणि[२०] चयइ तह सत्तगं विभंगस्स[७] । एवं सगवीगुणा, मुणिहिं मणसा न झायव्वा ।। २२२ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२१	**साधोः गुणाः (२५) (गुरु अधिकारः)** इगवीसं सबलाणं[२१], करण[१] मईहिं[१] असंवरचउक्कं[४] । एवं सगवीससगुणा, मुणीहिं मणसा न झायव्वा ।। २२३ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

२८ संख्या

१	**उभयलोकहितकारी गुणाः (श्लोक ४०९ टीका)** ता लोयजत्ताविवरंमुहेहिं, समुज्झियासेसकदग्गहेहिं । इमे गुणा लोगदुगे वि रम्मा, सयंमि देहम्मि निवेसियव्वा ।। १ ।। अपुव्वपुव्वागमनाणवंछा[१], गुरुसु[२] सुस्सूसणलंपडत्तं । परोवयारपउणासयत्तं[३], विमूढसंसग्गिविवज्जणं[४] च ।। २ ।। पगिट्ठधम्मपडिबद्धलोऐ[५] सुबंधुबुद्धी विमलासयत्तं[६] । राया वि अत्तुक्करिस्सचागो[७], अजुत्तनेवत्थअणिच्छणं[८] च ।। ३ ।। अहासभासित्तम[९]-ऽदीणवित्ती[१०], अणुत्तणत्तं[११] सुयसीलया[१२] य । गुणाहिऐसुं[१३] परमो पमोओ, संसारकिच्चेसु[१४] परा विरत्ति ।। ४ ।। सव्वेसु कज्जेसु[१५] अणूसुगत्तं, अखुद्दभावो[१६] य अनिद्दयत्तं[१७] । सज्झायसज्झाणतवोवहाण[१८]-आवस्सयाईसु समुज्जमित्तं ।। ५ ।। लोगस्स धम्मस्स य जं विरुद्धं तव्वज्जणंमी[१९] परमोऽणुबंधो । पइक्खणं दुक्कडनिंदणंमी रागो[२०] सुभट्ठाण-पसंसणे य ।। ६ ।। कामप्पिवासाइसमुत्थदोस- दुरन्तयालोयणलालसत्तं[२१] । पमायवायाहयजीवलोय[२२] - जायंतदुक्खोहविभवणं च ।। ७ ।। संतोससारत्तमलज्जिरत्तं[२३], विसिट्ठचिट्ठासुं[२४] विणीयया य । पियंवयत्तं[२५] नयसुंदरत्तं[२६], आगामिकालस्स[२७] पलोयणं च ।। ८ ।। कयं मए किं करणिज्जजायं किं नो कयं किं व कयं न सम्मं । किं वा पमत्तो न सरामि इन्हिं इच्चाइ किच्चाण[२८] विभावणं च ।। ९ ।।	।। हितोपदेशः ।।
२	**साधोः उपमाः (गुरु अधिकारः)** भू[१] जल[२] जलणा[३] निल[४] वण[५] मिय[६] रासह[७] साण[८] कुक्कुडा[९] व करा[१०] । दीवग[११] सुवण्ण[१२] मुत्ता[१३] हंस[१४] बय[१५] पोय[१६] सिरिफलया[१७] ।। २२४ ।। तह वंस[१८] संख[१९] तुंबय[२०] चंदण[२१] गुरु[२२] मेह[२३] चंदसारिच्छा । वसह[२५] गयंद[२६] मयंद[२७] दिणयरतेया[२८] सया मुणिणो ।। २२५ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

३२ संख्या

१	**कुशीलसाधोः लक्षणानि (गुरु अधिकारः)**	
	उदगपाणं[१] पुप्फफलं[२-३], अणेसणिज्जं[४] गिहत्थकिच्चाइं[५] ।	
	अजया[६] पडिसेवंति, जइवेसविडंबगा नवरं ॥ ३० ॥	
	जे घरसरणपसत्ता[७], छक्कायरिऊ[८] असंजया[९] अजया[१०] ।	
	नवरं मुत्तूण घरं, घरसंकमणं कयं तेहिं ॥ ३१ ॥	
	बायालमेसणाओ[११], न रक्खइ[१२] धाइसिज्जपिंडं[१३] च ।	
	आहारेइ[१४] अभिक्खं, विगईओ संनिहिं खायइ[१५] ॥ ३२ ॥	
	सूरप्पमाणभोई[१६], आहारेई [१७]अभिक्खमाहारं ।	
	न य मंडलिए भुंजइ[१८], न य भिक्खं हिंडए[१९] अलसो ॥ ३३ ॥	
	कीवो न कुणइ लोयं[२०], लज्जइ[२१] पडिमाइ जल्लमवणेइ[२२] ।	
	सोवाहणो[२३] य हिंडइ, बंधइ कडिपट्टयमकज्जे[२४] ॥ ३४ ॥	
	सोवइ[२५] य सव्वराइं, नीसट्ठमचेयणो न वा झरइ[२६] ।	
	न पमज्जंतो[२७] पविसइ, निसीइ[२८] आवस्सियं न करे ॥ ३५ ॥	
	सव्वं थोवं उवहिं न पेहए[२९] न य करेइ सज्झायं[३०] ।	
	निच्चमवज्झाणरणो[३१] न य पेहपमज्जणासीलो[३२] ॥ ३६ ॥	
	एयारिसा कुसीला, हिट्ठा पंचावि मुणिवराणं च ।	
	न य संगो कायव्वो, तेसिं धम्मट्ठिभव्वेहिं ॥ ३७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२	**कर्तव्यानि (सप्तम प्रबंध-अनुभवाधिकारः)**	
	निश्चित्यागमतत्त्वं[१] तस्मादुत्सृज्य लोकसंज्ञां[२] च ।	
	श्रद्धाविवेकसारं[३] यतितव्यं योगिना नित्यम् ॥ ३८ ॥	
	निन्द्यो[४] न कोपि लोकः पापिष्ठेष्वपि भवस्थितिश्चिन्त्या[५] ।	
	पूज्या[६] गुणगरिमाढ्या धार्यो रागो[७] गुणलवेऽपि ॥ ३९ ॥	
	ग्राह्यं[८] हितमपि बालादालापै-र्दुर्जनस्य न द्वेष्यम्[९] ।	
	त्यक्तव्या[१०] च पराशा पाशा[११] इव संगमा ज्ञेया ॥ ४० ॥	
	स्तुत्या स्मयो[१२] न कार्यः कोपोऽपि[१३] च निन्दया जनैः कृतया ।	
	सेव्या[१४] धमाचार्यास्तत्वे जिज्ञासनीयं[१५] च ॥ ४१ ॥	
	शौचं[१६] [१७]स्थैर्यमदंभो[१८] वैराग्यं[१९] चात्मनिग्रह[२०]: कार्यः ।	
	दृश्या[२१] भवगतदोषाश्चिन्त्यं[२२] देहादिवैरुप्यम् ॥ ४२ ॥	
	भक्ति[२३]-र्भागवति धार्या सेव्यो[२४] देशः सदा विविक्तश्च ।	
	स्थातव्यं[२५] सम्यक्त्वे विश्वास्यो[२६] न प्रमादरिपुः ॥ ४३ ॥	
	ध्येयात्मबोधनिष्ठा[२७] सर्वत्रैवागम[२८]: पुरस्कार्यः ।	
	त्यक्तव्या[२९]: कुविकल्पाः स्थेयं[३०] वृद्धानुवृत्या च ॥ ४ ॥	
	साक्षात्कार्यं[३१] तत्त्वं चिद्रूपानन्दमेदुरै-र्भाव्यम्[३२] ।	
	हितकारी ज्ञानवतामनुभववैद्यः प्रकारोऽयम् ॥ ४५ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

३ **अनंतकाय (श्रावक व्रत अधिकारः)**

सव्वाओ कंदजाई, सूरणकंदो[१] य वज्रकंदो[२] य ।
अल्लहलिद्दा[३] य तहा, अल्लं[४] तह अल्लकच्चूरो[५] ।। ९० ।।
सत्तावरी[६] विराली[७], कुंआरि[८] तह थोहरी[९] गलोइआ[१०] ।
लसणं[११] वंसकरिलला[१२], गज्जरं[१३] लूणो[१४] य तह लोढो[१५] ।। ९१ ।।
गिरिकण्णी[१६] किसलपत्ता[१७], खरंसूया[१८] थेग[१९] अल्लमुत्था[२०] य ।
तह लोणरुक्खच्छल्ली[२१], खिल्लुहडा[२२] अमयवल्ली[२३] य ।। ९२ ।।
मूला[२४] तह[२५] भूमिरुहा, विरुहा[२६] तह ढंकवत्थुल्लो[२७] ।
पढमो[२८] सूयरवल्लो, य तहा[२९] पल्लंको कोमलंबिलिया[३०] ।। ९३ ।।
आलू[३१] तह पिंडालू[३२], हवंति एए अणंतनामेणं ।
अण्णमणंतं नेयं, लक्खणजुत्तीइ समयाओ ।। ९४ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

४ **जीव भेदाः(गुरु अधिकारः)**

सुहुमियरभूजलग्गीवाउवणाणंतदस सपत्तेया ।
बितिचउअसण्णिसण्णी, अपज्जपज्जत्त बत्तीसं[३२] ।। ३८ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

३३ संख्या

१ **चरमावर्तवर्ति जीवस्य लिङ्गानि (मिथ्यात्व अधिकार)**

अह अट्ठमिच्छत्तं, दिट्ठिजुयं नामओ विणिद्दिट्ठं ।
तं पुण चरमावत्तंमि, हविज्ज मग्गाणुपरिवत्ती ।। १८ ।।
जीणधम्मं[१] बहु मन्नइ, भावायरियं णिसेवए[२] निययं ।
आसेवइ[३] यमनियमाइ, गिण्हइ[४] सुहजोयबीयं च ।। १९ ।।
न[५] धरेइ वयरदोसं, दव्वाइअभिग्गहाइ गिण्हइ[६] ।
नियपरसत्थसमग्गं[७], धारेइ मज्झत्थभावेण ।। २० ।।
तिविहअवंचकजोग[८] – किरियाफलमाइओसहाईहिं ।
दाणविणयाइजुत्तो, नाणगुणवुड्ढिकरणरओ[९] ।। २१ ।।
पुव्वाइसुयमाहिज्जइ[१०], गंथं वियारं कहेइ[११] बंधेइ ।
केवलमभव्वमिच्छो, पुव्वं न मुणेइ नो गंथं ।। २२ ।।
गुणिसंगजोग[१२]–सुकहाकहापरो[१३], उचियकिच्चतप्परो[१४] ।
किरियाइ[१५] अणुव्विग्गो जिग्गासा तच्चभावाणं[१६] ।। २३ ।।
धारियभवसंतासो[१७], भवपासो मन्नइ व पाससमो[१८] ।
सवणसमीहा[१९] सच्चा, उज्जुमइ[२०] धम्मनिरविग्घो[२१] ।। २४ ।।
भवपासमोयणत्थं[२२] सव्वं कट्ठं करेइ धणदाणं[२३] ।
गुरुभत्तिखंतिजुत्तो[२४-२५] अदोहभावेण झाणबीयधरो ।। २५ ।।
अत्तुक्करिसं[२७] अत्तंमि, न धरइ लोगुत्तरंमि पक्खवहो[२८] ।
पच्छाणुतावनिरओ[२९], साणुक्कोसो[३०] य लोयगुणो[३१] ।। २६ ।।
इच्चाइणेगपवयणगुणविहिनिरओ, पनमणतल्लिच्छो ।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

वेज्ञपयलिंगजुत्तो, विवरीओऽवेज्ञपयजुत्तो ॥ २७ ॥
इच्चाइच्चयणमइओ, निच्छयववहारपक्खवाओ[३३] य ।
चरिमावत्ते चरिमं, करणं करेइ सो दिट्ठी ॥ २९ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२ **चैत्यवंदनसिद्धौ कर्तव्यानि (जयवीयराय)**

एतत् (चैत्यवंदन) सिद्ध्यर्थं कर्तव्यानि :-

[१]यतितव्यमादिकर्म्मणि, परिहर्तव्योऽकल्याणमित्रयोगः[२], सेवितव्यानि कल्याणमित्राणि[३], न लङ्घनीयोचितस्थितिः[४], अपेक्षितव्यो लोकमार्ग्गः[५], माननीया गुरुसंहतिः[६] भवितव्यमेतत्तन्त्रेण[७], प्रवर्तितव्यं दानादौ[८], कर्तव्योदारपूजा भगवतां[९], निरुपणीयः साधुविशेषः[१०], श्रोतव्यं विधिना धर्मशास्त्रं[११], भावनीयं महायत्नेन[१२], प्रवर्त्तितव्यं विधानतः[१३], अवलम्बनीयं धैर्यं[१४], पर्यालोचनीया आयातिः[१५] अवलोकनीयो मृत्युः[१६], भवितव्यं परलोकप्रधानेन[१७], सेवितव्यो गुरुजनः[१८], कर्तव्यं योगपट्टदर्शनं[१९], स्थापनीयं तदरुपादि चेतसि[२०], निरुपयितव्या धारणा[२१], परिहर्तव्यो विक्षेपमार्ग्गः[२२], यतितव्यं योगसिद्धौ[२३], कारयितव्या भगवत्प्रतिमा[२४], लेखनीयं भुवनेश्वरवचनं[२५] कर्तव्यो मन्त्रजापः[२६], प्रतिपत्तव्यं चतुःशरणं[२७] गर्हितव्यं चतुःशरणं[२८], अनुमोदनीयं कुशलं[२९], पूजनीया मन्त्रदेवताः[३०], श्रोतव्यानि सच्चेष्टितानि[३१], भावनीयमौदार्य्यं[३२], वर्तितव्यमुत्तमज्ञातेन[३३] । ॥ ललित विस्तरा ॥

३ **श्रावकस्य कर्तव्यानि (अविरत सम्यग्द्रष्टिः)**

मन्नह[१] जिणाण माणं, मिच्छं[२] परिहरइ धरह सम्मत्तं[३] ।
छव्विह आवस्सयंमी, उज्जुत्तो[४] होइ पइदिवसं ॥ १६ ॥
पव्वेसु पोसहवयं[५], दाणं[६] सीलं[७] तवो[८] य भावो[९] य ।
सज्झाय[१०] नमुक्कारो[११], परोवयारो[१२] य जयणा[१३] य ॥ १७ ॥
जिणपूया[१४] जिणथुणणं[१५], गुरुथुइ[१६] साहम्मियाण[१७] वच्छल्लं ।
ववहारस्स[१८] य सुद्धि, रहजत्ता[१९] तित्थजत्ता[२०] य ॥ १८ ॥
उवसमविवेगसंवर[२१-२३] भासासमिइ[२४] छज्जीवकरुणा[२५] य ।
धम्मियजणसंसग्गो[२६], करणदमो[२७] चरणपरिणामो[२८] ॥ १९ ॥
संघोवरि[२९] बहुमाणो, पुत्थयलिहणं[३०] पभावणा[३१] तित्थे ।
जीणसासणंमि[३२] राओ, णिच्चं सुगुरुण[३३] विणयपरो ॥ २० ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

३४ संख्या

१ **ज्ञानयोगिनो लक्षणानि (पंचम प्रबंध - योगाधिकारः)**

अनुस्मरति[१] नातीतं नैव कांक्षत्यनागतम्[२] ।
शीतोष्णसुखदुःखेषु[३] समो मानापमानयो[४]: ॥ ४८ ॥
जितेन्द्रियो[५] जितक्रोधो[६] [७]मानमायानुपद्रुत[८]: ।
लोभसंस्पर्शरहितो[९] वेदखेदविवर्जित[१०]: ॥ ४९ ॥
संनिरुध्यात्मनात्मानं[११] स्थितः स्वकृतकर्मभित्[१२] ।
हठप्रयत्नोपरत[१३]: सहजाचारसेवनात् ॥ ५० ॥
लोकसंज्ञाविनिर्मुक्तो[१४] मिथ्याचारप्रपञ्चहृत्[१५] ।
उल्लसत्कंडकस्थानः[१६] परेण परमाश्रित[१७]: ॥ ५१ ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	[18]श्रद्धावानाज्ञया युक्त[19]: शस्त्रातीतो[20] ह्यशस्त्रवान्[21] । गतो[22] दृष्टेषु निर्वेदमनिह्नुतपराक्रम[23]: ॥ ५२ ॥ निक्षिप्तदंडो[24] ध्यानाग्निदग्धपापेन्धनव्रज[25]: । प्रतिश्रोतोऽनुगत्वेन[26] लोकोत्तरचारित्रभृत्[27] ॥ ५३ ॥ लब्धान्[28] कामान् बहिःकुर्वन्नकुर्वन् बहुरूपताम्[29] । स्फारीकुर्वन्[30] परं चक्षुरपरं च निमीलयन्[31] ॥ ५४ ॥ पश्यन्नन्तर्गतान्[32] भावान् पूर्णभावमुपागतः[33] । भुञ्जानोध्यात्मसाम्राज्यमवशिष्टं[34] न पश्यति ॥ ५५ ॥	॥ अध्यात्मसारः ॥
२	**अरिहंतस्य अतिशयाः (देवाधिकारः)** रयरोयसेयरहिओ[1], देहो धवलाइं[2] मंसरुहिराइं । आहारा नीहारा[3], अद्दिस्सा सुरहिणो[4] सासा ॥ २२ ॥ जम्माउ इमे चउरो, इक्कारस घाइकम्मखयपभवा । खित्ते[5] जोयणमित्ते, तिजयजणो माइ बहुओ वि ॥ २३ ॥ नियभासाए[6] नर-तिरि-सुराण धम्मावबोहया भासा । पुव्वुब्भवरोगा[7] उवसमंति नूया[8] न य हुंति वेराइं ॥ २४ ॥ दुब्भिक्ख[9] डमर[10] दुम्मारि[11] ईइ[12] अतिवुट्ठी[13] अणतिवुट्ठी[14] य । हुंति न बहुजियसुहकरो पसरइ भामंडलुज्जोओ[15] ॥ २५ ॥ सुररइया गुणवीसा, मणिमयसिंहासणं सपायपीढं[16] । छत्तत्तय[17] इंदद्धय[18] सियचामर[19] धम्मचक्काइं[20] ॥ २६ ॥ सह जगगुरुणा गयणं, ठियाइं पंच वि इमाइं विचरंति । पाउब्भवइ असोओ[21], चिट्ठइ जत्थ प्पहू तत्थ ॥ २७ ॥ चउमुहमुत्तिचउक्कं[22], मणिकंचणरुप्परइयसालतिगं[23] । नवकयणपंकयाइं[24], अहोमुहा[25] कंटया हुंति ॥ २८ ॥ निच्चमवट्ठियमित्ता[26], पहुणो चिट्ठंति केसरोमनहा । इंदियअत्था[27] पंचवि, मणोरमा हुंति तत्थ उऊ[28] ॥ २९ ॥ गंधोदयस्स[29] वुट्ठी, वुट्ठी[30] कुसुमाण पंचवण्णाणं । दिंति[31] पयाहिणाओ सउणा,[32] पवणो वि अणुकूलो ॥ ३० ॥ पणमंति[33] दुमा[34] वज्जंति, दुंदुहीओ गुहिरघोसाऊ । चउतिसमईसयाणं सव्वजीणिंदाण होइ इमं ॥ ३१ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
	३५ संख्या	
१	**द्रव्यश्रावकस्य गुणाः (श्रावकप्रतिमा अधिकारः)** नयसंपुण्णधणोहो[1], सिट्ठायारप्पसंसओ[2] सययं । नियकुलसीलेहिं[3] समं, सगुत्तवज्जं कयवीवाहो ॥ ३१ ॥	

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	पावाणुविक्खकारी[४], विसिट्ठजणवयसुकिच्चकारिल्लो[५] । कत्थ वि न अवण्णवाइ[६], विसेसगुरुजणाईणं ॥ ३२ ॥ नो अणतिगुत्तगेहो[७], सुसंगकारी[८] न गेहबहुदारो[९] । कयसुविहियमुणिसंगो[१०], अम्मापियराइभत्तिरओ[११] ॥ ३३ ॥ विद्दवट्ठाणच्चाइ[१२] निंदियवावारकरणनिव्वित्ती[१३] । लाहुच्चियवयकत्ता[१४], उब्भडवेसो[१५] न कइया वि ॥ ३४ ॥ सुस्सूसाइधीगुणजुत्तो[१६] जिणधम्ममसइ[१७] सुणमाणो । काले[१८] भोयणरुइओ, संतोसे[१९] दाणगुणजुत्तो[२०] ॥ ३५ ॥ साहियतिवग्गरयणो[२१], अणोण्णमवाहकालवत्थूहि । कयपडिवत्तिपवित्ति[२२], साहुअतिहिदीणपमुहाणं ॥ ३६ ॥ न य कुग्गहियचित्तो[२३] सुगुणो[२४] गुणपक्खवायतत्तिल्लो[२५] । तह देसकालचरियाइ[२६] चरमाणो बलाबलं जाणे ॥ ३७ ॥ णिच्चं सुदीहदंसी[२७], विसेसदक्खो[२८] कयन्नू[२९] सव्वत्थ । सदओ[३०] वुड्ढजणाणं, पूयाकड पेसपोसयउ[३१] ॥ ३८ ॥ जणवल्लहो[३२] सलज्जो[३३], सोमो[३४] य परोवयारनिरओ[३५] य । मग्गाणुसारिगुणगणसहिओ सहिओ कुडुंबेहि ॥ ३९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२	**श्रावकधर्मस्य गुणाः** वंदइ[१] उभओ कालं पि, चेइयाइं थय[२]-थुईपरमो । जिणवरपडिमाघरधूव[३]-पुप्फगंधच्चणुज्जुत्तो ॥ २२९ ॥ सुविणिच्छियएगमई[४], धम्मम्मि[५] अणण्णदेवओ य पुणो । न य कुसमएसु[६] रज्जइ, पुव्वावरवाहयत्थेसु ॥ २३० ॥ दट्ठूण[७] कुलिंगीणं तस - थावरभूयमद्दणं विविहं । धम्माओ न चालिज्जइ, देवेहिं सइंदएहिं पि ॥ २३१ ॥ वंदइ[८] पडिपुच्छइ, पज्जुवासेइ साहुणो सययमेव । पढइ[९] सुणेइ गुणेइ य, जणस्स धम्मं परिकहेइ ॥ २३२ ॥ दढसील[१०] - व्वय - नियमो, पोसह[११]-आवस्सएसु अक्खलिओ । महुमज्जमंसपंचविह[१२] - बहुविहफलेसु पडिक्कंतो ॥ २३३ ॥ नाहम्मकम्मजीवी[१३], पच्चक्खाणे अभिक्खमुज्जुत्तो[१४] । सव्वं[१५] परिमाणकडं, अवरज्झइ तं पि संकंतो[१६] ॥ २३४ ॥ निक्खमण[१७] नाण-निव्वाण - जम्मभूमीओ वंदइ जिणाणं । न[१८] य वसइ साहुजणविरहियंमि देसे बहुगुणे वि ॥ २३५ ॥ परतित्थियाण[१९] पणमण - उब्भावण - थुणण - भत्तिरागं च । सक्कारं सम्माणं, दाणं विणयं च वज्जेई ॥ २३६ ॥ पढमं[२०] जईण दोऊण, अप्पणा पणमिऊण पारेइ ।	

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

असई य सुविहियाणं, भुंजई य कयदिसालोओ ।। २३७ ।।
वसही[२१]-सयणा-ऽऽसण-भत्त-पाण-भेसज्ज-वत्थ-पायाई ।
जइ वि न पज्जत्तधणो, थोवा अवि थोवयं देइ ।। २३९ ।।
संवच्छर[२२] - चाउम्मासिएसु, अट्ठाहियासु य तिहीसु ।
सव्वायरेण लग्गइ, जिणवरपूया-तव-गुणेसु ।। २४० ।।
साहूण चेइयाण य, पडणीयं[२३] तह अवण्णवाइं[२४] च ।
जिणपवयणस्स[२५] अहियं, सव्वत्थामेण वारेइ ।। २४१ ।।
विरया[२६] पाणवहाओ, विरया निच्चं च अलियवयणाओ[२७] ।
विरया[२८] चोरिक्काओ, विरया परदारगमणाओ[२९] ।। २४२ ।।
विरया परिग्गहाओ[३०], अपरिमियाओ अणंततण्हाओ ।
बहुदोससंकुलाओ, नरयगईगमणपंथाओ ।। २४३ ।।
मुक्का[३१] दुज्जणमेत्ती, गहिया गुरुवयणसाहुपडिवत्ती[३२] ।
मुक्को[३३] परपरिवाओ, गहिओ जिणदेसिओ[३४] धम्मो ।। २४४ ।।
तवनियमसीलकलिया[३५], सुसावगा जे हवंति इह सगुणा ।
तेसिं न दुल्लहाइं, निव्वाणविमाणसोक्खाइं ।। २४५ ।। — ।। उपदेशमाला ।।

३ **अर्हद्देशनाया गुणाः (श्लोक २५७ टीका)**

संस्कारवत्व[१], औदात्य[२], उपकारपरीतत्व[३], मेघगंभीरघोषत्व[४], प्रतिनादविधायित्व[५], दक्षिणत्व[६], उपनीतरागत्व[७], महार्थत्व[८], अव्याहत्व[९], शिष्टत्व[१०], योच्छेदित्व[११], निराकृता-न्योत्तरत्व[१२], हृदयङ्गमत्व[१३], मिथः साकाङ्क्षत्व[१४], प्रस्तोवौचित्य[१५], तत्त्वनिष्ठत्व[१६], अप्रकीर्ण-प्रस्तृतत्व[१७], अस्वश्लाघानिन्दित्व[१८], अभिजात्य[१९], अतिस्निग्धमधुरत्व[२०], प्रशस्यत्व[२१], अमर्म्मवेधित्व[२२], औदार्य[२३], धर्म्मार्थप्रतिबद्धत्व[२४], कारककाललिङ्गाद्यविपर्यासित्व[२५], विभ्रमादिवियुक्तत्व[२६], चित्रकृत्व[२७], अद्रुतत्व[२८], अनतिविलम्बित्व[२९], अनेकजातिवैचित्र्य[३०], आरोपितविशेषत्व[३१], सर्व्वप्रधानत्व[३२], वर्णवादवाक्यविविक्तत्व[३३], अव्युच्छित्ति[३४], अखेदित्व[३५] । — ।। हितोपदेशः ।।

३६ संख्या

१ **आचार्यस्य गुणाः (१) (गुरु अधिकारः)**

पडिरुवाई[१४] चउदस, खंतिमाइयदसविहो[१०] धम्मो ।
बाररस य भावणाओ[१२], सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ।। ९० ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

२ **आचार्यस्य गुणाः (२) (गुरु अधिकारः)**

पंचिदियसंवरणो[५], तह नवविहबंभचेरगुत्तिधरो[९] ।
तह चत्तचउकसाओ[४], अट्ठारसगुणेहिं संजुत्तो ।। ९१ ।।
पंचमहव्वयजुत्तो[५], पंचविहायारपालणसमत्थो[५] ।
[५]पंचसमिइतिगुत्ति[३]-गुत्तो छत्तीसगुणकलिओ ।। ९२ ।। — ।। संबोध प्रकरणम् ।।

३ **आचार्यस्य गुणाः (३) (गुरु अधिकारः)**

विहिपडिवण्णचरित्तो[१], गीयत्थो[२] वच्छलो[३] सुसीलो[४] य ।
सेवियगुरुकुलवासो[५], अणुयत्तिपरो[६] गुरु भणिओ ।। ९३ ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	देसकुलजाईरुवी[७-१०], संघयणी[११] धिइजुओ[१२] अणासंसी[१३] । अविकत्थणो[१४] अमाइ[१५], थिरपरिवाडी[१६] गहियवक्को[१७] ॥ ९४ ॥ जियपरिसो[१८] जियनिद्दो[१९], मज्झत्थो[२०] देसकालभावन्नू[२१] । आसण्णलद्धपइभो[२२], नाणाविहदेसभासण्णू[२३] ॥ ९५ ॥ पंचविहे आयारे[२४] जुत्तो, सुत्तत्थतदुभयविहिन्नू[२५-२८] । आहरणहेउउवणयणिउणो[२९] गाहणाकुसलो[३०] ॥ ९५ ॥ ससमयपरसमयविऊ[३१], गंभीरो[३२] दित्तिमं[३३] सिवो[३४] सोमो[३५] । गुणसयकलिओ एसो, पवयणउवएसओ[३६] सुगुरु ॥ ९७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४	**आचार्यस्य गुणाः (४) (गुरु अधिकारः)**	
	अट्ठविहा[८] गणिसंपय, आयाराई-चउव्विहिक्किक्का[२४] । चउहा विणयपवित्ति, छत्तीसगुणा इमे गुरुणो ॥ ९८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
५	**आचार्यस्य गुणाः (५) (गुरु अधिकारः)**	
	सम्मत्तनाणचरणा, पत्तेयं अट्ठअट्ठभेइल्ला[२४] । बारस भेओ य तवो[१२], सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ॥ ९९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
६	**आचार्यस्य गुणाः (६) (गुरु अधिकारः)**	
	आयाराइ[८] अट्ठ उ तह चेव य दसविहो[१०] ठिइकप्पो । बारस तव[१२] छावस्सय[६], सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ॥ १०० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
७	**आचार्यस्य गुणाः (७) (गुरु अधिकारः)**	
	अट्ठदसपावट्ठाणेहिं[१८] पडिचत्तो बारभिक्खुपडिमधरो[१२] । छव्वयरक्खणधीरो[६], सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ॥ १०१ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
८	**आचार्यस्य गुणाः (८) (गुरु अधिकारः)**	
	दुगवीसपरिसहसहो[२२], चऊदसभूयगामरक्खणपरो[१४] य । छत्तीसं सूरिगुणा, एए भणिया जिणिंदेहिं ॥ १०२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
९	**आचार्यस्य गुणाः (९) (गुरु अधिकारः)**	
	चउक्कं सारणसिक्खाइ[४], दाणाइ[४] धम्म झाणमिक्किक्कं । चउभेयं[१६] बारभावण[१२] उवएस परो य छत्तीसं ॥ १०३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१०	**आचार्यस्य गुणाः (१०) (गुरु अधिकारः)**	
	चरण[५] वय[५] समिइ[५] आयार[५] सम्मत्त[५] सज्झाय[५] पंच ववहारा[५] । संवेगिक्कं[१] अलंकिय-देहो छत्तीस गुणकलिओ ॥ १०४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
११	**आचार्यस्य गुणाः (११) (गुरु अधिकारः)**	
	इंदिय[५] विसय[५] पमाया[५] ऽऽसव[५] निद्दा[५] दुट्ठभावणा[५] चत्तो । छज्जीवकायजयणा-निरओ[६] छत्तीसगुणकलिओ ॥ १०५ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१२	**आचार्यस्य गुणाः (१२) (गुरु अधिकारः)**	
	लेसा[६] वस्सय[६] दव्वाणि[६] वयण[६] दोसा[६] तहा य छब्भासा[६] । नाणगुणेण मुणेइ एवं छत्तीसगुणकलिओ ॥ १०६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
१३	**आचार्यस्य गुणाः (१३) (गुरु अधिकारः)** पिंडेसण[७] पाणेसण[७] भय[७] सुह सत्ताइ[७] अट्ठमयठाणा[८] । एवं छत्तीसगुणा, सूरिणं हुंति सव्वद्धा ॥ १०७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१४	**आचार्यस्य गुणाः (१४) (गुरु अधिकारः)** दंसणनाणचरित्ता–याराइयार अट्ठयं[२४] अट्ठ । गुरुगुणजुत्ता[८] चउबुद्धि–कलिओ[४] छत्तीसगुणजुत्तो ॥ १०८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१५	**आचार्यस्य गुणाः (१५) (गुरु अधिकारः)** अट्ठंगजोग[८] अडसिद्धी[८] अडदिट्ठी[८] अट्ठकम्म[८] विन्नाणो । दव्वाइचउअणुओग[४]–धरो गुणा हुंति छत्तीसं ॥ १०९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१६	**आचार्यस्य गुणाः (१६) (गुरु अधिकारः)** नवपावनियाणाणं[९] णिवारओ नवविहा[९] य बंभधरो । कयनवकप्पविहारो[९], नवतत्त[९] छत्तीसजुओ ॥ ११० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१७	**आचार्यस्य गुणाः (१७) (गुरु अधिकारः)** उवघाय[१०] असंवर[१०] संकिलेस–दसगं[१०] हासाइ[६] छक्क मुझित्ता । जिणसासणप्पवत्तो, छत्तीसगुणो हवइ सूरि ॥ १११ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१८	**आचार्यस्य गुणाः (१८) (गुरु अधिकारः)** सामायारी[१०] दसहा कहेइ दसगं समाहिठाणाणं[१०] । उज्झियकसायसोलस[१६], एवं छत्तीसगुणकलिओ ॥ ११२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
१९	**आचार्यस्य गुणाः (१९८) (गुरु अधिकारः)** चउरो समाहिठाणा[१६], इक्किक्को चउर सोहिअसणस्स[१०] । दसगे दसपडिसेवा[१०] वज्जिओ हुंति छत्तीसं ॥ ११३ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२०	**आचार्यस्य गुणाः (२०) (गुरु अधिकारः)** मुणिधम्म[१०] विणय[१०] वेयावच्चं[१०] दसगं सया परिव्वहइ । वज्जियछअकप्पो[६] एवं छत्तीसगुणजुत्तो ॥ ११४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२१	**आचार्यस्य गुणाः (२१) (गुरु अधिकारः)** रुइदसगं[१०] च दुसिक्खा[२], सदिट्ठिवायंग[१२] तह उवंगाणि[१२] । बारस बारस छत्तीस एवं सूरीण गुणसंखा ॥ ११५ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२२	**आचार्यस्य गुणाः (२२) (गुरु अधिकारः)** इक्कारस गिहिपडिमा[११], बारव्वय[१२] तेर किरियठाणाणि[१३] । जाणंतो वज्जंतो, छत्तीसगुणो य आयरिओ ॥ ११६ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
२३	**आचार्यस्य गुणाः (२३) (गुरु अधिकारः)** दसविहपायच्छित्तं[१०], उवओगा[१२] बार चउदउवगरणा[१४] । विहिणा पडिवज्जमाणो छत्तीसगुणो हवे सूरी ॥ ११७ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
२४	**आचार्यस्य गुणाः (२४) (गुरु अधिकारः)** भावण[१२] तव[१२] मुणिपडिमा[१२], बारस भेया भवंति तिगुणिज्ञा । एवं छत्तीसगुणो, गुरुबुद्धीए पणमियव्वो ।। ११८ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२५	**आचार्यस्य गुणाः (२५) (गुरु अधिकारः)** अंडाइअट्ठसुहमाणि[८] गुणठाणाणि[१४] तहेव चउदस य । पडिरुवाइ[१४] चऊदस, सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ।। ११९ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२६	**आचार्यस्य गुणाः (२६) (गुरु अधिकारः)** गारव[३] सल्लाण[३] तियं, पन्नरस सन्ना[१५] य जोय पन्नरस[१५] । एवं छत्तीसगुणा, आयरियो जो सया मुणइ ।। १२० ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२७	**आचार्यस्य गुणाः (२७) (गुरु अधिकारः)** सोलस उग्गमदोसा[१६], सोलस उप्पायणाइ[१६] जे दोसा । दव्वाभिग्गहचउक्कं[४], एवं छत्तीस सूरीगुणा ।। १२१ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२८	**आचार्यस्य गुणाः (२८) (गुरु अधिकारः)** सोलस वयणा[१६] संजम-सत्तरसभेया[१७] विराहणा[३] तिन्नि । एवं छत्तीस गुणालंकिअतणु होइ आयरिओ ।। १२२ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
२९	**आचार्यस्य गुणाः (२९) (गुरु अधिकारः)** अट्ठारसपुरिसंमि[१८] चरण उ जुग्गाण देइ नो चरणं । पावट्ठाणाणि[१८] अट्ठार वज्रणो होइ छत्तीसं ।। १२३ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३०	**आचार्यस्य गुणाः (३०) (गुरु अधिकारः)** अट्ठारसविहबंभं[१८] धरेइ, सीलंगरहसहस्साणं[१८] । अट्ठारसगं सवग्गं , सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ।। १२४ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३१	**आचार्यस्य गुणाः (३१) (गुरु अधिकारः)** गुणवीसं[१९] दोसाणं, काउस्सग्गस्स सत्तर मरणाणि । भासइ चयइ जहा णं, सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ।। १२५ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३२	**आचार्यस्य गुणाः (३२) (गुरु अधिकारः)** मिच्छत्तं[१] असमाहि-ट्ठाणा[२०] वीसं च मंडलीदोसा । पण दस एसणदोसा[१०], छत्तीसं हुंति सूरिगुणा ।। १२६ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३३	**आचार्यस्य गुणाः (३३) (गुरु अधिकारः)** इगवीसं तह सबला[२१], सिक्खासीलाण[१५] पंचदसठाणा । एवं छत्तीसगुणा, सूरीणं गुणगणड्ढाणं ।। १२७ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
३४	**आचार्यस्य गुणाः (३४) (गुरु अधिकारः)** मिच्छत्तं[१] वेयतियं[३], छक्कं हासाइ[६] कसायचउक्कं[४] च । चोद्दसब्भिंतरगंठी[१४], परीसहदुगवीस[२२] छत्तीसं ।। १२८ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
३५	**आचार्यस्य गुणाः (३५) (गुरु अधिकारः)**	
	मुणिगुणसत्तावीसं[२७], नवकोटिविसुद्धमसणमाईणं ।	
	एवं सूरिगुणाणं, छत्तीसं होइ निच्चमिणं ॥ **१२९** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३६	**आचार्यस्य गुणाः (३६) (गुरु अधिकारः)**	
	पडिलेहणपणवीसं[२५], छक्कायविराहणाणमुज्झवणं[६] ।	
	वेईयाइपणगं[५] सुद्ध छत्तीसयं गुरुणो ॥ **१३०** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३७	**आचार्यस्य गुणाः (३७) (गुरु अधिकारः)**	
	बत्तीसजोगसंगहगुणकलिओ[३२] चउप्पयारभावेहिं[४] ।	
	आयरणा संभासणा वासणा पयट्टणाहिं च ॥ **१३१** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३८	**आचार्यस्य गुणाः (३८) (गुरु अधिकारः)**	
	लद्धीणं अडवीसं[२८], अट्ठेव[८] पभावगाण पुरिसाणं ।	
	एवं छत्तीसगुणा, गुरुण सययं मुणेयव्वा ॥ **१३२** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३९	**आचार्यस्य गुणाः (३९) (गुरु अधिकारः)**	
	गुणतीसपावसुयस्स[२९], पसंगवज्जं च सत्त[७] सोहिगुणा ।	
	एवं छत्तीसगुणा, गुरुण सययं मुणेयव्वा ॥ **१३३** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४०	**आचार्यस्य गुणाः (४०) (गुरु अधिकारः)**	
	अब्भिंतररिउ[६] छक्कं तीसं ठाणाणि[३०] मोहणिज्जस्स ।	
	छत्तीसं सूरिगुणा, णायव्वा निउणबुद्धीहिं ॥ **१३४** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४१	**आचार्यस्य गुणाः (४१) (गुरु अधिकारः)**	
	इगतीसं सिद्धगुणा[३१], पणगं नाणाणमित्थ[५] छतीसं ।	
	सूरिगुणाणं एवं, धारेयव्वं सया हियए ॥ **१३५** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४२	**आचार्यस्य गुणाः (४२) (गुरु अधिकारः)**	
	दिव्वाइ उवसग्गा[४], चउरो सहए सया विसुद्धमणो ।	
	बत्तीस जीवभेया[३२], जाणइ एवं खु छत्तीसं ॥ **१३६** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४३	**आचार्यस्य गुणाः (४३) (गुरु अधिकारः)**	
	तह विगहाण[४] चउक्कं, बत्तीसं वंदणस्स दोसाओ[३२] ।	
	निच्चं चयइ सहावा, सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ॥ **१३७** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४४	**आचार्यस्य गुणाः (४४) (गुरु अधिकारः)**	
	आसायणतित्तीसं[३३], विरियायारस्स[३] तिगममगूहंतो ।	
	एवं सूरिगुणाणं, छत्तीसं वण्णियं सच्चं ॥ **१३८** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४५	**आचार्यस्य गुणाः (४५) (गुरु अधिकारः)**	
	पणवीसं भावणाइ[२५], भाविल्लो पंचमहव्वयाईणं ।	
	इक्कारसंगधारी[११], सूरिगुणा हुंति छत्तीसं ॥ **१३९** ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

४६ **आचार्यस्य गुणाः (४६) (गुरु अधिकारः)**

तह बारसंगधारी[१२], पइण्णदसयं[१०] छछेय[६] चउमूलं[४] ।
नंदी[१] अणुओगधरो[१], अरागदोसेहिं[२] छत्तीसं ॥ १४० ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

४७ **आचार्यस्य गुणाः (४७) (गुरु अधिकारः)**

नाणंमि दंसणंमिय, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि ।
करणकारणाणुमइभेएहिं हुंति पण्णरसं[१५] ॥ १४१ ॥
दसविहसामायारीकुसलो[१०] पणसमिय[५] पंचसज्झाओ[५] ।
अपमत्तेगगुणेहिं[१], कुणइ सया सूरि छत्तीसं ॥ १४२ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

४८ **आचार्यस्य गुणाः (४८) (गुरु अधिकारः)**

अट्ठ य पवयणमायाओ[८] सुहदुहसेज्झाण[८] अट्ठ तिविहसच्चं ।
छब्भासा[६] झाण[२] दुगं, सत्तविभंग[७] दुधम्म[२] छत्तीसं ॥ १४३ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

४९ **आचार्यस्य गुणाः (श्लोक ४९ टीका)**

संविग्गो[१] मज्झत्थो[२] संतो[३] मउओ[४] रिऊ[५] सुसंतुट्ठो[६] ।
गीयत्थो[७] कडजोगी[८] भावन्नू[९] लद्धिसंपन्नो[१०] ॥ १ ॥
देसणिओ[११] आदेओ[१२] मइमं[१३] विन्नाणिओ[१४] ।
निरुय[१५] वाई[१६] नेमित्ति[१७] ओयंसी[१८] उवयारी[१९] धारणाबलिओ[२०] ॥ २ ॥
बहुदिट्ठो[२१] नयनिउणो[२२] पियंवओ[२३] सुस्सरो[२४] तवे निरओ[२५] ।
सुसरीरो[२६] सुप्पइभो[२७] चाई[२८] आणंदओ[२९] चोक्खो[३०] ॥ ३ ॥
गंभीरो[३१] अणुयत्ति[३२] पडिवन्नयपालगो[३३] थिरो[३४] धीरो[३५]।
उचियन्नू[३६] सूरीणं छत्तीसगुणा सुयक्खाया ॥ ४ ॥ ॥ धर्मरत्न प्रकरणम् ॥

३७ संख्या

१ **निर्ग्रंथस्य प्ररूपणा (गुरु अधिकारः)**

पन्नवण[१] वेय[२] रागे[३] कप्प[४] चरित्त[५] पडिसेवणा[६] नाणे[७]
तित्थे[८] लिंग[९] सरीरे[१०] खित्ते[११] काल[१२] गइ[१३] ठिइ[१४] संजम[१५] निगासे[१६] ॥ २६४ ॥
[१७]जोगुवओग[१८] कसाए[१९] लेसा[२०] परिणाम[२१] बंधणे[२२] वेए[२३] ।
कम्मोदीरण[२४] उवसं[२५]-पजहण[२६] सण्णा[२७] य आहारे ॥ २६५ ॥
भव[२८] आगरिसे[२९] [३०]कालंतरे[३१] य समुघाय[३२] खित्त[३३] फुसणा[३४] य ।
भावे[३५] परिमाणं[३६] खलु अप्पाबहुयं[३७] नियंठाणं ॥ २६६ ॥ ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

३८ संख्या

१ **अभव्यजीवस्य अस्पृश्य भावाः (देवाधिकारः)**

जह अभवियजीवेहिं, न फासिया एवमाइया भावा ।
इंदत्तमनुत्तरसुर[१-२]-सिलायपुरिसनरनारयत्तं[३-४] च ॥ २९४ ॥
केवलिगणहरहत्थे[५], पव्वज्जा तित्थवच्छरं[६] दाणं ।
पवयणसुरीसुरत्तं[७], लोगंतियदेवसामित्तं[८] ॥ २९५ ॥
तायत्तीससुरत्तं[९], [१०]परमाहम्मियजुयलमणुयत्तं[११] ।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	संभिन्नसोय[१२] तह पुव्व धराहारयपुलायत्तं[१३-१५] ॥ २९६ ॥ मइनाणाइसुलद्धी[१६], सुपत्तदाणं[१७] समाहिमरणत्तं[१८] । चारणदुयमहुसप्पिय[१९-२१] खीरासवाखीणठाणं[२२-२३] वा ॥ २९७ ॥ तित्थयरतित्थपडिमा[२४]-तणुपरिभोगाइकारणे वि पुणो । पुढवाइयभावमपि, अभव्वजीवेहिं नो पत्तं ॥ २९८ ॥ चउदसरयणत्तेणवि[२५], पत्तं न पुणो विमाणसामित्तं[२६] । सम्मत्तनाणसंजम-तवाइ भावा न भावदुगे[२७-२८] ॥ २९९ ॥ अणुभवजुत्ता[२९] भत्ती, जिणाण साहम्मियाण[३०] वच्छल्लं । न य साहेइ अभव्वो, संविग्गत्तं[३१] च तप्पक्खं ॥ ३०० ॥ जिणजणयजणणी[३२-३३] जाया[३४], जिणभिक्खादायगा[३५] जुगपहाणा[३६] । आयरियपयाइदसगं[३७], परमत्थगुणड्डमप्पत्तं ॥ ३०१ ॥ अणुबंध हेउ सरुवा, तत्थ अहिंसा[३८] तिहा जिणुद्दिट्ठा । दव्वेण य भावेण य, दुहावि तेसिं न संपत्ता ॥ ३०२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
	४० संख्या	
१	**जिनमंदिरस्य मध्यम आशातनाः (देवाधिकारः)** मुत्त[१] पुरिसं[२] पाणं[३], पाणा[४] ऽसण[५] सयण[६] इत्थि[७] तंबोलं[८] । निट्ठीवणं[९] च जूयं[१०], [११]जूयाइपलोयणं विगहा[१२] ॥ २५२ ॥ पल्हत्थीकरणं[१३] पि हु, पायपसारण[१४] परोप्परविवाओ[१५] । परिहासो[१६] मच्छरिया[१७], सिंहासणमाइपरिभोगो[१८] ॥ २५३ ॥ केससरीरविभूसण[१९], छत्ता[२०] ऽसि[२१] किरीड[२२] चमरधरणं[२३] च । धरणं जुवइहिं[२४] सवियार हास[२५], खिड्डुप्पसंगा[२६] य ॥ २५४ ॥ अकयमुहकोस[२७] मलिणं-गवत्थ[२८] जिणपूयणापवित्तीए । मणसो अणेगयत्तं[२९], सचित्तदवियाण अविमुयणं[३०] ॥ २५५ ॥ अचित्तदविअविओसग्गो[३१] तहणेगसाडियत्तमवि[३२] । जिणदंसणे अणंजलि[३३], जिणंमि दिट्ठंमि य अपूया[३४] ॥ २५६ ॥ अहवा अणिट्ठकुसुमेहिं[३५] पूयणं तह अणायरपवित्ती[३६] । जीणपडिणीय[३७] अणिवारण, चेइयदव्वस्सुवेहणमो[३८] ॥ २५७ ॥ सइसामत्थि उवाणह[३९], पुव्वंचिय वंदणाइपढणं[४०] च । जीणभवणंमि ठियाणं, चालीसासायणा एआ ॥ २५८ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
	४४ संख्या	
१	**चारित्री प्राणान् रक्षयति (गुरु अधिकारः)** सन्नीणं दसपाणा, एगूणासण्णिचउतिदु एगिंदिए चउरो । चउयालीसं[४४] पाणा, रक्खंतो होइ चारित्ती ॥ ४४ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	४७ संख्या	
१	**मुनेः आहारगता दोषाः (गुरु अधिकार)** सोलस उग्गमदोसा[१६], सोलस उप्पायणाइ[१६] जे दोसा । दस एसणाइ[१०] दोसा, गासे पण[५] मिलिय सगयाला ।। २६८ ।।	।। संबोध प्रकरणम् ।।
	५५ संख्या	
१	**नृत्य मंडलीव गच्छस्य दोषाः (गुरु अधिकारः)**	

सीसोदराइफोडणभत्तिं[१] लोहहेउगिहिथुणणं[२] ।
जिणपडिमाकयविक्कय[३], उच्चाडणखुद्दकरणं[४] च ।। ५६ ।।
संनिहिमाहाकम्मं[५], जलफलकुसुमाइ[६] सव्वसच्चित्तं ।
निच्चं दुतिवारभोयण[७] विगइलवंगाइतंबोलं[८] ।। ५७ ।।
वत्थं[९] दुप्पडिलेहियमपमाणसन्नियं दुकूलाइं ।
सिज्जोवाणहवाहणआउहतंबाइपत्ताइं[१०] ।। ५८ ।।
पडिमारक्खणपूया[११], समहिमजिणथुणणसवणपमुहाइ[१२] ।
इहलोयतवकारावण[१३] लहुहत्थाइकरणमेवं[१४] ।। ५९ ।।
सिरतुंडे[१५] खुरमुंड, रयहरमुहपत्तिधारणं[१६] कज्जे ।
एगागित्तब्भमणं[१७], सच्छंदं चिट्ठियं[१८] गीयं ।। ६० ।।
चेइयमढाइवासं[१९], पूयारंभाइ[२०] निच्चवासित्तं[२१] ।
देवाइदव्वभोगं[२२], जिणहरसालाइकरणं[२३] च ।। ६१ ।।
न्हाणुव्वट्टणभूसं[२४], ववहारं[२५] गंधसंगहं[२९] कालं ।
गामकुलाइममत्तं[२७], थीनट्टं[२८] थीपसंगं[२९] च ।। ६२ ।।
नरयगइहेउजोइसनिमित्ततेगिच्छमंतजोगाइं[३०] ।
मिच्छत्तरायसेवं[३१], नीयाण[३२] वि पावसाहिज्जं ।। ६३ ।।
सुविहियसाहुपओसं[३३], तप्पासे धम्मकम्मपडिसेहं[३४] ।
सासणपभावणाए[३५], मच्छरलउडाइकलिकरणं ।। ६४ ।।
कुलनीइइड्डिभंग[३६]–प्पमुहाणेगप्पओससंदिसणं ।
सावाइभयदंसणमिमाइकज्जाइवट्टणयं[३७] ।। ६५ ।।
थीकरफासं[३८] बंभे[३९] संदेह, कलंतरेण[४०] धणदाणं ।
वट्टणं[४१] य सीसगहणे, नीयकुलस्साविं दव्वेणं ।। ६६ ।।
अविहिकयाणुट्ठाणे[४२], पभावणं दंसणं पवाहकए ।
अपवयणुत्ततवंमि[४३], परुवणुज्जवणविहिकरणं ।। ६७ ।।
मयकिच्चे[४४] जिणपूयापरुवणं मयधणाण[४५] जिणदाणे ।
गिहिपुरओ[४६] अंगाइपवयणकहणं धणट्ठाए ।। ६८ ।।
सव्वावज्जपवत्तण[४७], मुहुत्तदाणाइ सव्वलोयाणं ।
सालाइ[४८] गिहिघरे वा, खज्जगपागाइकरणाइ ।। ६९ ।।

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	जक्खाइगुत्तदेवयपूया,[४९] पूयावणाइ मिच्छत्तं ।	
	सम्मत्ताइनिसेहो[10] तेसिं मुल्लेण[५१] वा दाणं ॥ ७० ॥	
	नंदिबलिपीढकरणं,[५२] हीणायारण मयनियगुरुणं ।	
	वक्खाणस्स[५३] य मज्झे, महिला गायंति अप्पगुणा ॥ ७१ ॥	
	केवलथीणं पुरओ, वक्खाणं[५४] पुरिसअग्गओ अज्ञा[५५] ।	
	कुव्वंति जत्थ मेरा, नडपेडकसंनिहा जाण ॥ ७२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
	५६ संख्या	
१	**वैक्रियशरीरधारीजीव भेदाः (गुरु अधिकारः)**	
	तह नरयभवणवणजोइ कप्पगेविज्जणुत्तरुप्पण्णा ।	
	सत्तदसट्ठुयपणबारनवपण छप्पण्ण[५६] वेउव्वी ॥ ३९ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
	६४ संख्या	
१	**बाह्यपरिग्रहः (श्रावक व्रत अधिकारः)**	
	धन्नाइ चउव्वीसं[२४], धणरयणाइं वि हुति[२४] चउवीसं ।	
	दसहा[10] चउप्पयं, दुविहं[२] दुप्पयं कुप्पमेगं[१] ॥ ५१ ॥	
	वत्थुथावररुवं[३] तिविहं एवं हवंति चउसट्ठी ।	
	अहवा[१] गणिमं[२] धरिमं[३], मेयं तह[४] पारिछिज्जं च ॥ ५२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
	६७ संख्या	
१	**सम्यक्त्वस्य स्थानानि (सम्यक्त्व अधिकारः)**	
	चउसद्दहण[४] तिलिंग[३], दसविणय[10] तिसुद्धि[३] पंचगयदोसं[५] ।	
	अट्ठपभावण[८] भूसण[५], लक्खण[५] पंचविहसंजुत्तं ॥ ५९ ॥	
	छव्विहजयणा[६]-गार[६] छब्भावण[६] भावियं च छट्ठाणं[६] ।	
	इय सत्तसट्ठि दंसणभेयविसुद्धं तु सम्मत्तं ॥ ६० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
	७० संख्या	
१	**करणसित्तरी (श्लोक ८७५ टीका)**	
	पिंडविसोही[१५] समिई[५] भावण[२५] पडिमा[१२] उ इंदियनिरोहो[५] ।	
	पडिलेहण[१] गुत्तीओ[३] अभिग्गहा[४] चेव करणं तु ॥ २ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
२	**करणसित्तरी (गुरु अधिकारः)**	
	पिंडविसोही[१५] समिई[५], भावण[२५] पडिमा[१२] य इंदियनिरोहो[५] ।	
	पडिलेहण[१] गुत्तीओ[३], अभिग्गहा चेव करणं तु ॥ २३[१] ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
३	**चरणसित्तरी (गुरु अधिकारः)**	
	वय[५] समणधम्म[10] संजम[१७] वेयावच्चं[10] च बंभगुत्तीओ[९] ।	
	नाणाइतियं[३] तव[१२] कोह निग्गहाइ[४] चरणमेयं ॥ २३० ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥
४	**चरणसित्तरी (श्लोक ४७५ टीका)**	
	वय[५]-समणधम्म[10]-संजम[१७]-वेयावच्चं[10] च बंभगुत्तीओ ।	
	नाणाइतियं[३] तव[१२]-कोहनिग्गहाइ[४] चरणमेयम् ॥ १ ॥	॥ हितोपदेशः ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः

९५ संख्या

१ **विषयज्ञा गीतार्थाः (गुरु अधिकारः)**

तत्त्वं ज्ञानाङ्गधर्म्मेन्द्रियमद[६]विषयद्रव्यसम्भोगयोगाः[१-१०] ।
संज्ञादिग्संयमर्द्धि व्रत विह्वतिवचो भावनाश्चर्यलेश्या[११-२०] ॥
पर्याप्तिप्राण[२१-२२] योनिस्वरमरणसमुद्घातचर्यार्हदाद्याः[२३-२८] ।
दाना-वस्था-वधोऽर्थश्रुत-नयविनयाऽऽकार-गर्भ-क्षुदाद्याः[२९-३७] ॥ **३२३** ॥
वस्त्रस्त्रीशस्त्रमिथ्यामलतनयगुणध्यानषट्स्थानकामा[३८-४३]: ।
वैयावृत्त्योपसर्गास्तृण[२२-४६] चरणलिपिब्रह्मकर्माष्ट भाषाः[४७-५१] ॥
शय्यामानादिसामायिककरणनमस्कारकल्पौड्कलोकाः[५२-५९] ।
निर्ग्रन्थक्षेत्र-कल्पद्रुम-कण-गतयो[६०-६४] मुण्ड-भाव- प्रमादाः[६५-६७] ॥ **३२४** ॥
स्थाननुष्ठानमुद्रा-व्रत[६८-७१] जपविधयः[७२] सप्तभङ्गी[७३] प्रमाणम्[७४] ।
प्रायश्चित्त-प्रवृत्ति-प्रवचनपटुताऽऽवश्यकं[७५-७८] हेतुवर्गः[७९] ॥
प्रत्याख्यानौनुयोगाऽणिमपरमगुणा-मैत्री-निक्षेप-दीक्षाः[८०-८६] ।
धर्म्मः सम्यक्त्व-रत्नो-पनय-शम यम-ब्रह्म शिल्प प्रमेयाः[८७-९५] ॥ **३२५** ॥
इच्चाइणेगससमेयपरसमयरहस्सगुणनिहीभूया ।
सम्मत्तस्स पभावण पयडा भव्वाण कप्पदुमा ॥ **३२६** ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

१०८ संख्या

१ **जीवस्य परिणामाः (गुरु अधिकारः)**

संकप्पाइतिएणं, मणमाईहिं तहेव करणेहिं ।
कोहाइचउक्केणं, परिणामठुत्तरसयं[१०८] च ॥ **४८** ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

११६ संख्या

१ **जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)**

ते नरतिरिसंगहिया, हुंति हु अडवण्णसंखया[५८] सव्वे ।
पज्जत्तापज्जत्तेहिं सोलसुत्तरसयं[११६] तेहिं ॥ **४०** ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२४३ संख्या

१ **अहिंसाया भेदाः (गुरु अधिकारः)**

भू[१]जल[२]जलणा[३]निल[४]वण[५]बि[६] ति[७] चउ[८] पंचिदिएहिं[९] नव जीवा ।
मणवयणकायगुणिया[३], हवंति ते सत्तवीसंति[२७] ॥ **२४** ॥
एक्कासीइ[८१] य करण[१]-कारणाणुमईहिं[३] ताडिया होइ ।
सच्चिय तिकालगुणिया, दन्नि सया[२४३] हुंति तेयाला ॥ **२५** ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

२ **जिवहिंसाया भेदाः (श्रावक व्रत अधिकारः)**

भूजलजलणानिलवणबितिचउपंचिंदिएहिं नव जीवा[१] ।
मणवयणकायगुणिया, हवंति ते सत्तवीसत्ति[२७] ॥ **८** ॥
इक्कासीई[८१] ते करणकारणाणुमइताडिया होइ ।
तेच्चिय तिकालगुणिया, दुन्निसया[२४३] हुंति तेयाला ॥ **९** ॥ — ॥ संबोध प्रकरणम् ॥

क्रम	तत्त्वसंख्यामृतानि	ग्रन्थाः
	३३६ संख्या	
१	**मतिज्ञानस्य भेदाः** भेया दुन्नि य चउरो अट्ठावीसा य अट्ठसट्ठसयं । तिन्निसया छत्तीसा[३३६] मइनाणे हुंति नायव्वा ॥ ८१ ॥	॥ हितोपदेशः ॥
	३६३ संख्या	
१	**पाखण्डिनः (श्लोक ३४३ टीका)** अशीत्याधिकं शतं क्रियावादिनाम्[१८०], चतुरशीतिरक्रियावादिनाम्[८४], सप्तषष्टिरज्ञानिनाम्[६७], द्वात्रिंशद्वैनयिकानाम[३२]; एवं प्रकाराण्यमूनि त्रिषष्ट्यधिकानि त्रिण्यपि शतानि पाखण्डिनाम्[३६३]। उक्तं च, असियसयं किरियाणं अकिरियवाईण होइ चुलसीइ । अन्नाणि सत्तसट्ठी वेणइयाणं तु बत्तीसं ॥ ४/४/३४५ ॥ -इति स्थानाङ्गे ।	॥ हितोपदेशः ॥
	५८४ संख्या	
१	**जीव भेदाः (गुरु अधिकारः)** सण्णिदुगहीणबत्तीससंगयं तं सयं तु[१४६] छायालं । गतं भव्वाभव्वदूर-भव्वआसण्णभव्वं च ॥ ४१ ॥ संसारनिवासीणं, जीवाण सयं इमं छचत्तालं । चउगुणियं पणसययं[५८४], चुलसीइ जुयं हविज्ञ सया ॥ ४२ ॥	॥ संबोध प्रकरणम् ॥

स्तबक :- ३
सुभाषितानि

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
	अ कार आदि	
१	अकर्म्माण एव वीतरागा इति ।	।।हित.१८१ टी.।।
२	अकारणं चिरदिक्षितता, निरतिचारतैवेष्टसाधिकेति, सा य गाढमप्रमादिनो भवति ।	।।उप.मा.(सि) ४७८ टी.।।
३	अकारणं ज्ञातिसम्बन्ध: प्रीत्यप्रीत्यो-र्विनयस्यैव प्रायस्तन्निबन्धनत्वात् ।	।।हित.२२८ टी.।।
४	अकुलीनसंसर्गो हि कुलवनितानां मूलबीजमपवादपादपस्य ।	।।हित.२८७ टी.।।
५	अगण्यपुण्यानुबन्धित्वाद् धर्म्माचार्यार्थवादस्येति ।	।।हित.३०० टी.।।
६	अचर्यैव चर्या बोधिसत्वानाम्, लक्षवेधिनोऽवन्ध्यचेष्टा ह्येते ।	।।यो.श.२६ टी.।।
७	अचिन्तयचिन्तामणिकल्पं भावधर्मस्थानम् ।	।।यो.श.५० टी.।।
८	अज्ञश्चानुग्राह्यो गुरुजनस्येति ।	।।हित.४८ टी.।।
९	अतीन्द्रियफलेषु चाऽनुष्ठानेषु शास्त्रस्यैव प्रतीतिहेतुत्वात् ।	।।यो.बि.२३९ टी.।।
१०	अत्यन्तनिर्गुणस्य लिङ्गत्याग एव ज्यायानिति ।	।।उप.मा.(सि) ५२० टी.।।
११	अधर्म्मानुगतं हि प्रियमपि न प्रियम्, उत्तरत्रानर्थानुबन्धित्वात् ।	।।हित.१३ टी.।।
१२	अननुगुणयोगे हि परस्परमरक्तचित्तयो-र्दम्पत्यो-र्विडम्बनैव गृहवास: ।	।।हित.२९१ टी.।।
१३	अनाराधनायामेकान्तेन प्रवृत्तस्य न किञ्चिदिष्टमनिष्टं वा फलं मोक्षोन्मादादि । सदनुष्ठानं हि मोक्षफलमेव ।	।।पंच सूत्रं - च. सू. टी.।।
१४	अनार्जवं हि मूलबीजमर्धम्मद्रुमस्य ।	।।हित.१४ टी.।।
१५	अनार्हतमेतदेकान्ताश्रयणम् ।	।।पंच सूत्रं - प.सू. टी.।।
१६	अनाविष्कृतशक्तयस्तरस्विनोऽपि नियतमभिभवनीया भवेयु: ।	।।हित. ३३० टी.।।
१७	अनुपाय एवैष धर्मप्रतिपत्तौ परोपताप: ।	।।पंच सूत्रं - तृ.सू. टी.।।
१८	अनेकस्वरुपाभ्युपगमे ह्यऽपुनबन्धकस्य किमप्यऽनुष्ठानं कस्यामप्यवस्थायामऽवतरतीति ।	।।यो.बि.२५१ टी.।।
१९	अनेकान्तवादस्तत्त्ववाद:, सर्वकारणसामर्थ्योपादनात् ।	।।पंच सूत्रं - प.सू. टी.।।
२०	अन्यायोपात्तं हि पुष्कलमपि वित्तं सुक्षेत्रेषु घुणक्षतमिव बीजं न विशिष्टफलाय ।	।।हित.१५४ टी.।।
२१	अपरित्यक्तपौरुषे तु पुंसि प्रायो दैवमपि न नि:शङ्कमुपढौकते ।	।।हित.३६८ टी.।।
२२	अपरिपाचितमलस्रंसनकल्पं ह्यपाठं श्रवणम् ।	।।यो.श.५२ टी.।।
२३	अपुनर्बन्धकप्रभृतिकत्वाद्धर्माधिकारिणाम् ।	।।यो.बिं.१७७ टी.।।
२४	अप्रशान्तवृत्तावेवौत्सुक्यदोषावकाशात् ।	।।यो.बिं.२१४ टी.।।
२५	अप्राज्ञे हि प्रयास: शिलायां जलजारोपणमिव ।	।।हित.१०३ टी.।।
२६	अभिनिवेशस्य तत्त्वप्रतिप्रतिं प्रति शत्रुभूतत्वात्, युक्तेरपि वैतथ्येन प्रतिभासनात् ।	।।यो.श.८९ टी.।।
२७	अभिनिवेशो हि मिथ्यात्वप्रकारस्तद्वतां च कुतस्तत्वार्थश्रद्धानम् ।	।।हित.३९७ टी.।।
२८	अमन्त्रापमार्जनकल्पाफलं प्रत्यऽनागमा क्रिया ।	।।यो.श.७४ टी.।।
२९	अयुक्तलोभसंक्षोभितचित्तवृत्तयो निर्व्विवेका: कुर्वन्तु नाम विविधोपायन्, फलसम्पत्तिस्तु लाभोदयायात्तैव ।	।।हित.१३ टी.।।
३०	अयुक्त्या हि गता काकिण्यपि दुनोति; किं पुन: सर्वस्वम् ।	।।हित.३९८ टी.।।
३१	अरघट्टघटीनामिव प्राणिनां प्रायो नैकान्तिकी रिक्तता पूर्णता च ।	।।हित.२९५ टी.।।
३२	अर्थशून्यं हि वचनमुन्मत्तवचनान्नातिरिच्यते । स्वच्छन्दोल्लालितलोलरसस्य वदनस्य निरर्गलस्य च पुरगोपुरस्य किमन्तरम्?	।।हित.१३ टी.।।
३३	अलङ्कृता विभूषिता हि गृहिण्यो गृहमेधिनां श्रियमेधन्ते ।	।।हित.२८४ टी.।।

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
३४	अविधिना हि विधीयमानं सत्कर्म्मापि मन्दाग्ने: परमान्नभोजनमिव प्रत्युतानर्थाय जायते ।	।।हित.१६५ टी.।।
३५	अश्रद्धाने हि नरि कृपापाथोधरै-र्गुरुभि-र्बद्धपि ज्ञानजलमभिवृष्टमूषरक्षेत्र इव कं गुणमुत्पादयति?	।।हित.१०३ टी.।।
३६	असकृत् प्रवर्तितदानवर्ष: कदाचिदुपशान्तदानोपि महेभ इव नाभिभूयते नीचजनेन ।	।।हित.१३ टी.।।
३७	असंसक्तयोगाराधको भवति नि:सपत्न-श्रामण्यव्यापारकर्त्ता, सूत्रानुसारित्वात् ।	।।पंच सूत्रं - च.सू. टी.।।
३८	असाराणामपि बहूनां समुदय एव यतो जयवान् ।	।।हित.३०७ टी.।।
३९	अहिंसालक्षणाद् धर्म्मान्नान्य: प्रकृष्टतमो धर्म्म: ।	।।हित.५३ टी.।।
	आ कार आदि	
४०	आगमपरतन्त्रतैव लोकाचरितनिरपेक्षा परलोकाङ्गम्, तस्यां सत्यां शक्त्यनुरूपं यदेवानुष्ठीयते तदेव निर्जराकारी ।	।।उप.मा.(सि) ५२४ टी.।।
४१	आत्मादिप्रत्ययविकलस्तदऽन्यानुष्ठानवानपि योगी नैकान्तिकीं सिद्धिमाराधयितुं समर्थ: स्यात् ।	।।यो.बिं.२३६ टी.।।
४२	आभिप्रायिकी योगिनां धर्मदेशना, उपेयसाधनत्वेन उपायस्य तत्त्वात्।	।।यो.श.२६ टी.।।
४३	आशातनावर्जनपरिणामस्य सम्यक्त्वरूपत्वात् ।	।।उप.मा.(सि) ४०९ टी.।।
४४	आश्रवनिश्छिद्रत्वं यतेरुपदेश: । संवरच्छिद्रं हि गिरिशिखरात् पातालतलपात: ।	।।यो.श.३५ टी.।।
	इ कार आदि	
४५	इयं च भागवती सदाज्ञा सर्वैव अपुनर्बन्धकादिगम्या । आदिशब्दान्मार्गाभिमुखमार्गपतितादय: परिगृह्यन्ते । न संसाराभिनन्दिगम्या, तेषां ह्यतो विषयप्रतिभासमात्रं ज्ञानमुदेति न तद्धेयत्वादि-वेदकमिति ।	।।पंच सूत्रं - प्र.सू. टी.।।
	उ कार आदि	
४६	उत्तमपदस्थस्य तद्धर्माननुपालनमऽघोषणा विडम्बना, इति वृद्धा: ।	।।यो.श.३७ टी.।।
४७	उत्पत्तिमतां देहादीनामवश्यविनाशधर्मित्वात् ।	।।हित.२६२ टी.।।
४८	उत्पाद्य कृत्रिमान् दोषान् धनी सर्वत्र बाध्यते ।	।।हित.३१० टी.।।
४९	उदारहस्तन्यस्तानि हि वित्तान्यपरापरपात्रोपभोगेन मुच्यन्त एव पूर्वयातनात: ।	।।हित.२३७ टी.।।
५०	उदासीनायां च गृहीण्यां सीदन्त्येव गृहकृत्यानि ।	।।हित.२८५ टी.।।
५१	उदिते तु पदार्थप्रकाशनपरे दर्शनभास्करे प्रगट एव मोक्षमार्ग: ।	।।हित.१८ टी.।।
५२	उदिते हि जीवाजीवादिज्ञानभानुमति विलीयत एव मिथ्यात्त्वतम: ।	।।हित.२५९ टी.।।
५३	उपकृते ह्युपकरणं स्वस्य ऋणमोचनमेव, न पुन: सत्पुरुषता ।	।।हित.२६३ टी.।।
५४	उपायश्चोपेयसाधको नियमेन कारणं कार्याऽव्यभिचारीत्यर्थ: ।	।।पंच सूत्रं - च.सू. टी.।।
	ए कार आदि	
५५	एकान्ताऽनभिष्वङ्गानुष्ठानं क्रियमाणं श्रेय: । "तत्त्वाभिष्वङ्गस्यापि तत्त्वतोऽतत्त्वत्वाद् वस्त्रादि-शुद्धिविधावऽञ्जनकल्पत्वाद् धर्मरागादपि मुनिरऽमुनि:।" इत्यन्यैरऽप्यऽभिधानात् ।	।।यो.श. १८ टी.।।
५६	एतल्लिङ्ग एव बोध: परलोकपक्षपातो भगवद्बहुमानश्च भावनीयमेतत् ।	।।यो.श.७६ टी.।।
५७	एषाज्ञेह भगवत उभयनयगर्भा ।	।।पंच सूत्रं - प.सू. टी.।।
	औ कार आदि	
५८	औचित्याचरणमेव गुणवतामपि प्रसिद्धिनिबन्धनमिति ।	।।हित.२७१ टी.।।

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
	क कार आदि	
५९	कदभिनिवेशविसंस्थुले हि मनसि कुत: सरलाशयत्व – विनीतत्वादिसाध्यो गुणगण: ।	।।हित.३९६ टी.।।
६०	कदर्या हि भृत्यभर्तव्यात्मवञ्चनेनापि धनमेव सञ्चिनोति, न धर्म्मम् ।	।।हित.१३ टी.।।
६१	कर्मक्षयसाहाय्यकारित्वाद् रोगाणाम्, तदधिसहनस्य परिषहजयरूपत्वात् ।	।।उप.मा.(सि) ३४५ टी.।।
६२	कर्म्मपारतन्त्र्येण हि प्राणिनामेहिरेयाहिरा: क्रिया: सम्पद्येरन् ।	।।हित.२३३ टी.।।
६३	कषायवृद्धौ हि दु:खोत्कर्षवृद्धि:, कषायक्षये च सुखोत्कर्षोपनिषदिति ।	।।हित.५१९ टी.।।
६४	कारणस्यापि कथंचित्कार्यत्वादिति ।	।।यो.बि.३६८ टी.।।
६५	कार्यनिष्पतौ सर्वत्र कारणस्याकारणीभूततया रुढत्वात् ।	।।यो.बि.३३२ टी.।।
६६	कुदृष्टं कुश्रुतं कुज्ञातं कुत्स्यमित्यादि सन्तो न भाषन्ते प्रायेण क्वचित्,किन्तु निश्चितं (असंदिग्धं) सारवच्चैव (नापार्थकम्), किन्तु सत्त्वार्थकृत् (परार्थकरणशीलं) सदा भाषन्ते ।	।।यो.श.१४२ टी.।।
६७	कूटाभिमानरूपत्वादात्मोत्कर्षस्य । विनयस्य च मार्दवरूपत्वात् ।	।।हित.३६२ टी.।।
६८	कृतघ्नादन्यो जगति न जघन्य: । कृतज्ञाच्च नाऽपरोऽप्युत्तम: ।	।।हित.३८३ टी.।।
६९	किल वैषयिकसुखार्थिनापि सत्त्वेन धर्म एव यत्न: कार्यस्तस्मिन् सति तस्य प्रासङ्गिकत्वात् । न पुनस्तत् परमार्थत: सुखम्, विपर्यासाद् दु:खेऽपि सुखबुद्धिप्रवृत्ते – र्विपाकदारुणत्वाच्च ।	।।उप.मा.(सि) २८४ टी.।।
	ग कार आदि	
७०	गुणप्रकर्षविषयस्य बहुमानस्यैव फलदायकत्वात् ।	।।यो.बि.३०४ टी.।।
७१	गुणवद्गुरुयोगस्यैव गुणश्रेणिवृद्धिहेतुत्वात् ।	।।उप.मा.(सि) ४१२ टी.।।
७२	गुणशून्यस्य हि गर्जितं शरद्गर्जितमिव मुधैव ।	।।हित.३६३ टी.।।
७३	गुणाधिकस्य शरण्यत्वात्, गुणाधिकत्वेनैव ततो रक्षोपपत्ते:, रक्षा चेह तत्तत्स्वभावतया एवाभिध्यानत: क्लिष्टकर्मविगमेन शान्तिरिति ।	।।यो.श.५० टी.।।
७४	गुरुकर्मणां निमित्तशतैरप्यबोधदर्शनात् ।	।।उप.मा.(सि) २७ टी.।।
७५	गुरुजनापह्नवनं हि महतेऽनर्थाय, दिवाकीर्तिदत्तगगनगमनविद्याऽपलापकदकशूकरवत् ।	।।हित.१०५ टी.।।
७६	गुरुदेवधर्म्मकार्येषु पुन: सविशेषमेकचित्तैरेव भाव्यम् ।	।।हित.२९७ टी.।।
७७	गुरुबहुमानव्यतिरेकेण क्रियाप्यऽक्रिया प्रत्युपेक्षणादिरुपा ।	।।पंच सूत्रं – च.सू. टी.।।
७८	गुर्वायत्तत्वादागमानुयोगस्येति ।	।।हित.१४९ टी.।।
	च कार आदि	
७९	चरणोपबृंहितसम्यग्दर्शनस्याणीयसोपि विशिष्टफलहेतुत्वादिति ।	।।उप.मा.(सि) ८९ टी.।।
८०	चारित्री देवतापरिगृहीतो भवति, तस्योचितमऽन्यदऽपि देवता कथयत्येव ।	।।यो.श.९७ टी.।।
८१	चित्तानुरुपफलत्वात् सर्वव्यापाराणाम् ।	।।यो.बि. २०३ टी.।।
	ज कार आदि	
८२	जनवाल्लभ्यं तु सम्यक्त्वतरो – मूलबीजम् ।	।।हित.३४९ टी.।।
८३	जनानुरागप्रभवा हि सम्पद: ।	।।हित.३६६ टी.।।
८४	जल्लेसे मरइ जओ, तल्लेसेसुं तु उववाओ ।	।।यो.श.९८ टी.।।
	त कार आदि	
८५	त एवात्र सचेतना ये अनुपकृता: परमुपकुर्वन्ति ।	।।हित.२६३ टी.।।

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
८६	तत्तद्व्यापारोपार्जितकर्मणः प्रेत्यफलमऽदत्वाऽपि निवृत्त्यभावादिति ।	।।यो.बिं.३२३ टी.।।
८७	तत्त्वज्ञानपूर्विकत्वान् मुक्तेः, न चास्य योगं मुक्त्वा अपर उपायः ।	।।यो.श.१ टी.।।
८८	तत्त्वफलं सानुबन्धमत्र प्रधानं बुधानां परमार्थतः ।	।।पंच सूत्रं - तृ.सू. टी.।।
८९	तत्त्वसंवेदानुगतमनुष्ठानमुत्तरोत्तरदोषविगमावहमेव भवति न तु कदाचनाप्यन्यथारुपमिति ।	।।यो.बि.२१९ टी.।।
९०	तमांसीव सवितारि न प्रभवन्ति दुर्ज्जनवचांसि दातारि ।	।।हित.१३ टी.।।

द कार आदि

९१	दर्शनसाराणि हि प्रायः प्रेमाणि ।	।।हित.२८५ टी.।।
९२	दानशून्यो हि गुणवानपि न द्योतते ।	।।हित.४२ टी.।।
९३	दानाङ्कुशेन वशीकरोत्युदारः क्षणेन व्यालानिव क्षोणिपालान् ।	।।हित.१३ टी.।।
९४	दारिद्दसमो य परिभवो नत्थि ।	।।हित.३६७ टी.।।
९५	दास्यतुल्यं हि संसारित्वं कर्मपरतन्त्रत्वात्, प्रभुत्वसमा मुक्तता स्वतन्त्रत्वात् सा च हस्ततलप्राप्ता सद्धर्मानुष्ठायिनामित्याकूतम् ।	।।उप.मा.(सि) २८७ टी.।।
९६	'दिव्वो वि ताण संकइ, जाणं तेओ परिप्फुरइ' त्ति श्रुतेः ।	।।हित.३६८ टी.।।
९७	दीना हि वृत्ति-र्व्यक्तीकृता नियतमवकेशिन्येव व्यसनोपनिपातप्रतिकारे, पौरुषोष्मायितं तु न तथा ।	।।हित.१३ टी.।।
९८	दीर्घभवभ्रमणहेतुत्वाच्चैत्यवित्तोपभोगस्य ।	।।हित.३५२ टी.।।
९९	दुराराधो हि तीक्ष्णप्रकृतित्वाद् विरक्तपरिच्छदः क्रमेण भवत्यसहायः ।	।।हित.१३ टी.।।
१००	दुर्ल्लभा हि दुर्भिक्षे दातारो धाराधाराश्चेति ।।	।।हित.७५ टी.।।
१०१	दृष्टे हि दूरादपि दातरि प्रावृषेण्यपर्जन्य इव समुज्जीवति जनता ।	।।हित.१३ टी.।।
१०२	देशकालान्तरितोऽपि दाता पुरः स्फुरन्निव प्रतिभात्यविनश्वरेण यशःशरीरेण ।	।।हित.१३ टी.।।
१०३	देशस्य कालस्य तथा नृपस्य लोकस्य धर्म्मस्य विरुद्धं गुरुपदेशात् सुधियस्त्यजन्तस्त्यजन्ति सर्वव्यसनानि दूरम् ।	।।हित.३६० टी.।।
१०४	देहस्य शोधनं रसशोषणेन धातूनामपचयः, स च तपसैव भवति ।	
१०५	उपचितेषु हि देहधातुषु प्रायः प्रादुर्भवन्ति मान्मथा विकाराः ।	।।हित.१८६ टी.।।

ध कार आदि

१०६	धर्म एव सुगतिसुखहेतुत्वाद् धनम् ।	।।उप.मा.(सि) २६० टी.।।
१०७	धर्माधिकारिणोऽपि प्राणिनो गर्भाद्यवस्थास्वप्युत्तरकालाभिव्यज्यमानगुणसंदोहबीजभाजो वर्तन्ते ।	।।यो.बि.२४५ टी.।।
१०८	धर्माराधनमेव हितं सर्वसत्त्वानामिति ।	।।पंच सूत्रं - तृ.सू. टी.।।
१०९	धर्म्माधिष्ठितमनसो हि प्रायः कृपाकोमलमतय एव भवन्ति ।	।।हित.३५५ टी.।।
११०	धर्म्माविनाभूतत्वाच्छर्म्मणः ।	।।हित.३२१ टी.।।
१११	धृतिः श्रद्धा सुखा विविदिषा विज्ञप्तिरिति धर्मयोनयः ।	।।यो.श. ३७ टी.।।
११२	ध्यानजं तात्विकं सुखम्, अपरायत्तत्त्वात् कर्मवियोगमात्रजत्वादिति।	।।यो.श.१७३ टी.।।

न कार आदि

११३	न केवलं यो महतां विभाषते, श्रुणोति तस्मादपि यः स पापभाष्येव ।	।।हित.३०० टी.।।

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
११४	न खलु साधु-साध्वी-श्रावक-श्राविकारूपमुद्राचतुष्टयस्वीकारमन्तरेणापरोऽपि संसारोत्तारप्रकार इति ।	।।हित.४ टी.।।
११५	न खलु विनयादपरापि परपुरप्रवेशविद्या, तेन च सौमनस्यभाजो व्यञ्जयन्त्येव सर्वमन्तस्तत्त्वं गुर्वादिः ।	।।हित.२२७ टी.।।
११६	न खलु धर्म्मपोतमन्तरेणान्योऽपि भवाम्भःपतेः समुत्तरणोपायः ।	।।हित.३५८ टी.।।
११७	न खलु मरणादधिकं किमपि शत्रुरपि कर्तुमलम् ।	।।हित.३६९ टी.।।
११८	न खल्वऽकुशलारम्भतो हितम् ।	।।पंच सूत्रं - तृ.सू. टी.।।
११९	न खल्वाऽऽराधनातोऽन्यः सिद्धिपथ इति भावनीयम् ।	।।पंच सूत्रं - तृ.सू. टी.।।
१२०	न चाऽर्हद्धर्म्मसंयोजनमन्तरेणात्यन्तदुःप्रतिकारेषु पितृष्वन्योऽपि उपकृतिप्रकारः ।	।।हित.२७३ टी.।।
१२१	न चोत्तमाङ्गनमनादपरोऽपि कायिकविनयप्रतिपत्तेः कोऽपि प्रकारः ।	।।हित.१ टी.।।
१२२	न चाऽनिमित्तं कार्यमिति ।	।।पंच सूत्रं - प.सू. टी.।।
१२३	न ज्ञस्तदाऽऽरभते, यद्विनाशयति ।	।।पंच सूत्रं - च.सू. टी.।।
१२४	न पुनः कश्चिदत्र (संसारे) परमार्थो, वैषयिकसुखस्य दुःखरूपतया पामाकण्डूयनकल्पत्वान्म-हारतिविनोदद्वारेण विपर्यासात् तत्राविवेकीनां सुखबुद्धिप्रवृत्तेरिति ।	।।उप.मा.(सि) ४५१ टी.।।
१२५	न मौनीन्द्रवचनपरिणतेरऽन्यत् शुद्धिकारणमिति ।	।।यो.श.१६ टी.।।
१२६	न हि यथार्थफलभाजः अविसंवादिरुपत्वाल्लोक उपप्लवरुपतां लभन्ते,किं तु सत्यरुपतामेवेति ।।	।।यो.बिं. ४२ टी.।।
१२७	न हि सम्यग्ज्ञानाद्यभावे दूरं संसारविरक्तोऽपि यथाशास्त्रमेव प्रवृत्तिमऽवलम्बितुं क्षमः, किं तु घुणाक्षरवृत्त्यैव कदाचित्किंचिदेव ।	।।यो.बिं.२१३ टी.।।
१२८	न हि सुगुरोरऽविधिरिति विधिसिद्धावऽपि विधिग्रहणं प्राधान्यख्यापनार्थमऽ-दुष्टम् ।	।।यो.श.४२ टी.।।
१२९	न हि मुक्तिप्राप्तेरनासन्नः शास्त्रभक्तिमान् ।	।।यो.बिं.२३० टी.।।
१३०	न हि कारणवैचित्र्यमन्तरेण कार्यवैचित्र्यं लोकशास्त्रयोः क्वचित्केनापि प्रतिपन्नमस्ति ।	।।यो.बिं.२९१ टी.।।
१३१	न हि स्वभावशून्यत्वे वन्ध्यासूतादीनामिव काचिदाऽऽत्मवादिपरिणतिः कस्यचिदस्तीति ।	।।यो.बिं.४१३ टी.।।
१३२	न ह्यऽचित्रात्करणाच्चित्रकार्यप्रसूतिरिति ।	।।यो.बिं.४८६ टी.।।
१३३	न ह्यऽपटवोऽतिचारदोषज्ञाः ।	।।यो.श.४ टी.।।
१३४	न ह्यऽमहापुरुषा योगिनो भवन्ति । योगस्य भावैश्वर्यादेरऽमहापुरुषाभावतोऽस्य गुरुतरत्वोपपत्तेः ।	।।यो.श.४१ टी. ।।
१३५	नाज्ञाते श्रद्धा, अश्राद्धस्य वाऽनुष्ठानमिति । यदि जानात्युत्पन्नरुचिस्ततो दोषान्निवर्तते ।	।।यो.श.२ टी.।।
१३६	नाज्ञाविराधनतोऽन्योऽनर्थः । अर्थवत्तदाराधना इति ।	।।पंच सूत्रं - तृ.सू. टी.।।
१३७	निरन्तरमाऽऽर्त्तरौद्रध्यानानुबन्धित्वात् खरकर्म्माणाम् ।	।।हित.३५५ टी.।।
१३८	निरुपक्रमकर्मणः पापाशयकरस्यावश्यमेव वेदनीयभावरुपात् ।	।।यो.बिं.३७५ टी.।।
१३९	निर्गुणस्य लिङ्गं धारयतो जनमिथ्यात्वोत्पादहेतुत्वेन गाढतरानन्तसंसारावाप्तेस्तत्त्यागः श्रेयानिति ।	।।उप.मा.(सि) ५१० टी.।।
१४०	निश्चयनयः पुरुषकारप्रवृत्तौ तमेव कार्यहेतुतया प्रतिपद्यते न पुनः सदपि दैवं, दैवप्रवृत्तौ च दैवमेव न तु सन्तमपि पुरुषकारं, अन्यथाऽन्योन्यसापेक्षत्वेनानयोरसामर्थ्यं स्यात्, ''सापेक्षमसमर्थं'' इति वचनात् । तस्मिंश्च सत्यर्थक्रियाकारित्वविरहलक्षणमवस्तुत्वं बलादाढौकेत । तस्माद्यद्यदा प्रधानभावेन व्याप्रियते तदेव तदा कार्यहेतुरिति । व्यवहारनयस्तु पर्यायेण प्रतिपन्नप्रधानोपसर्जन-भावद्वयमप्येतत्तत्कार्यकरणक्षमं संपद्यत इति प्रतिजानीते ।	।।यो.बिं.३२० टी.।।
१४१	निश्चयसारत्वाद् योगस्य ।	।।यो.श.३ टी.।।
१४२	नैसर्गिकी हि प्रायोऽभिजातानां विनयप्रवृत्तिः ।	।।हित.२२६ टी.।।
१४३	नाऽकामी मण्डनप्रियः ।	।।हित.४५६ टी.।।

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्था:
१४४	नाऽविपर्यस्तोऽनुपाये प्रवर्तते । इयमेवाऽविपर्यस्तस्याऽविपर्यस्तता यदुतोपाये प्रवृत्तिरन्यथा तस्मिन्नेव विपर्यय: ।	।।पंच सूत्रं - च.सू. टी.।।
	प कार आदि	
१४५	परचेतोवृत्तीनां दुरन्वयत्वात् ।	।।उप.मा.(सि) २२ टी.।।
१४६	परमेष्ठिपदमात्रानुसारिणऽपि श्रावकशब्दवाच्या: । पूर्वोक्तव्रतप्रतिपत्तिपरास्तु सुश्रावका: इति विशेष: ।	।।हित.४४४ टी.।।
१४७	परिशुद्धचित्तरत्नं च सर्वत्रानाशंसया ।	।।यो.श.९६ टी.।।
१४८	परिशुद्धवचनपूर्वकत्वाद् वस्तुतत्त्वनिश्चयस्य । न हीहाऽनिश्चितव्यवहारतत्त्वा व्यवहारिणोऽपि किंचित्फलमऽवाप्नुवन्ति, किं त्वऽनर्थमेवेति ।	।।यो.बिं.२६ टी.
१४९	परिशुद्धोहापोहयोगस्य सम्यगनुष्ठानावन्ध्यकारणत्वात् ।	।।यो.बिं.२०८ टी.।।
१५०	पुरैव प्रगुणितदानयानपात्र: कदाचित् पतितोऽपि दैवादाऽऽपगापतौ निस्तारयत्याऽऽत्मानम् ।	।।हित.१३ टी.।।
१५१	परोपकृतिमन्थरमनसामपरोपकारिणां सर्वथैव मनुष्याधमत्वम् ।	।।हित.२३४ टी.।।
१५२	पापोपायरूपत्वादाश्रवप्रवृत्ते: ।	।।हित.३५२ टी.।।
१५३	पिशुनधर्म्मत्वात् परदोषोद्घोषणस्य ।	।।हित.२९६ टी.।।
१५४	पीडाप्रवृत्तेपि परे न पीडा कर्तव्येति ।	।।उप.मा.(सि) ४६२ टी.।।
१५५	पुण्यप्रतिबन्धहेतुत्वाद् धर्म्माचार्यावज्ञाया: ।	।।हित.३०० टी.।।
१५६	पूज्याश्च परमार्थत:सकलप्रणयिजनमन: सङ्कल्पतरव: श्रीमन्तो देव-गुरव एव ।	।।हित.१ टी.।।
१५७	प्रकृतिसुकुमारत्वात् स्मरव्यापारस्य ।	।।हित.२१८ टी.।।
१५८	प्रकृत्यैव हि प्राणिनां दु:खभीरुत्वात् सुखप्रियत्वाच्च ।	।।हित.५९ टी.।।
१५९	प्रतिपन्नतत्त्वानां गुणाधिकविषयैव प्रवृत्तिर्न्याय्या ।	।।पंच सूत्रं - प्र.सू. टी.।।
१६०	प्रतिपन्नसत्यव्रतस्य हि परपीडोपपादकं वचनमसत्यमेव ।	।।हित.४१७ टी.।।
१६१	प्रथमोभ्दव एवानिगृह्यमाणा रोगा: कालेनाचिकित्स्यतां प्रयान्ति ।	।।हित.५१५ टी.।।
१६२	प्रयुक्तो हि विधिवद् विनय: शनै: शनै-र्धुनोति कर्मबन्धनिबन्धनान् सम्परायान् ।	।।हित.२२५ टी.।।
१६३	प्रसन्नाश्च नृदेवा देवा इव किं नाभीष्टं सङ्घटयेयु: ।	।।हित.३३१ टी.।।
१६४	प्रायशो भावाद् भावप्रसूते: ।	।।यो.श.२९ टी.।।
१६५	प्रियप्रणयवचनं हि सञ्जीवनं समग्रापरापरप्रेमप्रकाराणां प्रस्तावे च प्रयुक्तं दानादिभ्योपि गौरवमारोपयति ।	।।हित.२८३ टी.।।
१६६	प्रोद्भूतं हि मारविकारं यो मुकुलयितुमीष्टे स एव तत्त्वतो विद्वानिति भाव: ।	।।हित.१७८ टी.।।
	फ कार आदि	
१६७	फलप्रधाना: समारम्भा इति ।	।।यो.श.९८ टी.।।
	ब कार आदि	
१६८	बहुदृश्वानो हि पितृप्रभृतय: सम्यगाराधिता: प्रकाशयन्त्येव कार्यरहस्यानि ।	।।हित.२७४ टी.।।
१६९	बहुस्वामिकं च वृन्दमवसीदत्येव ।	।।हित.३०० टी.।।
१७०	बाह्यदोषाभावेऽपि तत्त्वज्ञानविकलस्य पुंसोऽत एव कुराजसदृशस्य न परां गुणवृद्धिं प्राप्तुमुत्सहते, अज्ञानदोषोपघातादेव ।	।।यो.बिं.२१८ टी.।।
	भ कार आदि	
१७१	भवोच्छित्तिनिमित्तत्वाद् दानादिधर्माराधनस्य ।	।।हित.२१२ टी.।।
१७२	भावाभिग्रहस्य विशिष्टक्षयोपशमभावरुपस्याभिन्नग्रन्थेरऽसम्भव: ।	।।यो.बि. २७ टी.।।
१७३	भाविन इष्टादे: सूचकानि निमित्तानि ।	।।यो.श.४३ टी.।।

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
	म कार आदि	
१७४	मन:परिणामायत्तत्वात् कर्मबन्धस्य ।	।।हित.४७० टी.।।
१७५	मनसो वीतरागत्वमेव मनोभवाभिभवमूलबीजं, न पुन-र्दर्शनमुद्राङ्गीकार इति भाव: ।	।।हित.१८० टी.।।
१७६	मलिनै - र्हि कर्मभिरमलमपि कुलं कलयति कलङ्कपङ्किलताम् ।	।।हित.१२ टी.।।
१७७	महालाभत्वात् ज्ञानदानस्य ।	।।हित.१०४ टी.।।
१७८	मायावान् हि सकृद् दृष्टव्यलीकोप्याजन्म व्रजत्यविश्वासभाजनत्वम् ।	।।हित.१४ टी.।।
१७९	मार्गानुसार्याऽऽज्ञाविशुद्धानुष्ठानस्य सदऽनुबन्धत्वात् । (इदमऽपि कथम् ?) औचित्यप्रतिपत्तिपुरस्सरया सदाज्ञाराधनया तद्वृद्धि (सज्ज्ञानादीनाम्)-भावात् ।	।।यो.श.६ टी.।।
१८०	मिथ: कषायोदीरणं च निषिद्धमेव पूर्वर्षिभि: ।	।।हित.३७९ टी.।।
१८१	मुनीनामिव कुलवनितानामपि महते दोषाय दोषाप्रचार: ।	।।हित.२८५ टी.।।
	य कार आदि	
१८२	यथा सुवर्णघटो भिद्यमानोऽपि न सुवर्णानुबन्धं मुंचति, एवं शुभमऽनुष्ठानं तथाविधकषायोदयाद्भग्नमपि शुद्धफलमेवेति ।	।।यो.बिं.३५१ टी.।।
१८३	यथा करुणया क्रियमाणया शत्रुणामपि क्लिष्टपरिणामलक्षणोऽपराधो निवर्तते चण्डकौशिकसर्पस्येव भगवति सा सर्वपापानामकरणनिमित्तमिति ।	।।यो.बिं.४१८ टी.।।
१८४	यथा वाणिजक आय-व्ययतुलनया बहुलाभे प्रवर्तते तथा मुनिरपि प्रवर्तेतेत्यर्थः, केवलं प्रवर्तमानेन रागद्वेषपरिहारेण सम्यगात्मा रञ्जनीयः, न शाठ्याद् दृष्टालम्बनं विधेयम् ।	।।उप.मा.(सि) ३९१ टी.।।
१८५	यथाशक्ति भगवदाज्ञाकरणात् तत्कर्तु: (मुने:) गौतमादेरिव यतित्वसिद्धे इति ।	।।उप.मा.(सि) ३८३ टी.।।
१८६	यदुत्पत्तिमत्तदनित्यम् ।	।।यो.स.१९५ टी.।।
१८७	यद्यत्कार्यं तत्तत्कारणं विना न स्यात्, यथा घटः। कार्यं च फलविशेषः ।	।।यो.बिं.३०७ टी.।।
१८८	यद्यपि दैवादुत्तममैत्री नार्थं सम्पादयेत्, तथौप्यनर्थपरिहाराय जायत एवेति ।	।।हित.२९० टी.।।
१८९	यस्य भागवती सदाज्ञा प्रिया तस्य नियमत: संवेग इति ।	।।पंच सूत्रं - प्र.सू. टी.।।
१९०	यादृशं तद्गोक्ता स्त्रीरत्नगोचरं गौरवमवलम्बते, ततोऽनन्तगुणमसौ सम्यग्दृष्टिर्गुरुदेवादिपूजाविषयं बहुमानमाऽऽतिष्ठत इति ।	।।यो.बिं.२६० टी.।।
१९१	युक्तियुक्ताऽर्थाभ्युपगमे पुन-र्गुण एव ।	।।यो.बिं.२९७ टी.।।
१९२	यो योगत्रयं सम्यग् नियन्त्रयति तेन सर्वोप्याऽऽगमाथाऽनुष्ठितो भवतीति ।	।।उप.मा.(सि) ४८२ टी.।।
१९३	योगवञ्चनायां हि सर्वपुरुषार्थवञ्चना नियमात्संपद्यते ।	।।यो.बिं.४ टी.।।
	रा कार आदि	
१९४	राजद्वारे श्मशाने च यस्तिष्ठति स बान्धव: ।	।।हित.२९५ टी.।।
१९५	राजविरुद्धकारिणां हि कुत: परत्र हितेन धर्मेण इहलोकोपयोगिभिश्च द्रव्यादिभि: सह सम्बन्ध इति ।	।।हित.३३८ टी.।।
१९६	राज्ञा राजवर्गेण च सममर्थसम्बन्ध: सर्वथा त्याज्य एवेति ।	।।हित.३१० टी.।।
	ल कार आदि	
१९७	लब्धप्रसरा हि कुशीलकौलादयो विविधशास्त्रपरिमलितमनसं पुमांसमपि सत्पथात् प्रच्यावयन्ति ।	।।हित.२८५ टी.।।
१९८	लब्धसम्यक्त्वस्य प्राणिनो मिथ्यादृष्टित्वेऽपि न सामान्यमिथ्यादृष्टेरिव बन्धः, किं तु कश्चिदत्यन्तन्यूनस्तद्विशेष एवेति ।	।।यो.बिं.२६७ टी.।।
१९९	लोकोत्तराभिरामगुणग्राममन्तरेण नाभिमुखयितुं शक्यो भिन्नभिन्नरूचि-र्जन: ।	।।हित.३६६ टी.।।
२००	लोभमूलानि पापानि ।	।।हित.३५४ टी.।।
	व कार आदि	
२०१	वर्षाकल्पादि गुरोश्च सम्बन्धि सर्वं वन्द्यमेव भवति न भोग्यम् ।	।।उप.मा.(सि) ३७३ टी.।।
२०२	विनयपरिमलविकलो हि पुमान् सर्वत्र दुर्भग एव, किं पुन-र्गुरुकुले ।	।।हित.१०३ टी.।।

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
२०३	विनयाभिमानयो - स्तेजस्तिमिरयोरिवैकत्रानवस्थानात् ।	।।हित.३६५ टी.।।
२०४	विना हि कर्म्मनिर्मूलनं न खलु विमलकेवललाभस्तदन्तरेण च कथं यथावस्थितपदार्थप्रथनम् ?	।।हित.३ टी.।।
२०५	विना हि दयां निष्फलं सकलमेवान्यद् धर्मानुष्ठानम् ।	।।हित.४५ टी.।।
२०६	विना हि श्रद्धानं सहस्रशः परिशीलितसूत्रार्था अपि पर्यटन्त्येव भविनो भवकान्तारे ।	।।हित.९९ टी.।।
२०७	विना हि सम्यक्त्वं न हि जिनप्रवचनप्रभावनाङ्गभूतेषु जिनभवननिर्म्माणादिषु प्रवृत्तिसम्भवः ।	।।हित.१५४ टी.।।
२०८	विना हि जिनवचनामृतपानं कुतः कदभिनिवेशोपशमः ।	।।हित.४०१ टी.।।
२०९	वियोगवांश्च योगः ।	।।पंच सूत्रं - प.सू. टी.।।
२१०	विवक्षितसिद्धि-र्मिथ्याभिनिवेशादिपातशक्त्यऽनुवेधान्न निर्वाणावसानफलाय सम्पद्यते ।	।।यो.बिं.२३३ टी.।।
२११	विवेकस्य शमफलत्वादिति ।	।।यो.स.१७१ टी.।।
२१२	विषं विरक्ता स्त्री ।	।।यो.श.६७ टी.।।
२१३	व्यंसकवचनस्य महाऽनर्थहेतुत्वादिति ।	।।यो.बिं.२५ टी.।।
२१४	व्यवहारतो ज्ञानं चरणरहितं स्यान् न पुनश्चरणं ज्ञानविकलं हेत्वभावात् ।	।।उप.मा.(सि) ४२३ टी.।।
२१५	व्यवहारशुद्धिमन्तरेण गृहिधर्म्म इवाहारशुद्धिविनाभूतः सीदत्येव यतिधर्म्म इति ।	।।हित.४७८ टी.।।

श कार आदि

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
२१६	शतसहस्रलक्षम्भरित्वाद् भूभुजाम् ।	।।हित.३३६ टी.।।
२१७	शास्त्रसद्भावः शासनाद् दुःखत्राणायोच्यते, तच्च जैनमेव ।	।।यो.बि.२१३ टी.।।
२१८	शुद्धसमाचारा हि साधवः ।	।।यो.बि.४२ टी.।।
२१९	शुद्धिकारणानां स्वकार्याव्यभिचारात् ।	।।यो.बि. ४१ टी.।।
२२०	शुभभावः शुद्धपुरुषकारबलोद्भव एव, उपदेशस्तु सत एवाभिव्यक्तिहेतुस्तस्येति । अनैकान्तिकभावश्च पचनखननयोरुपदेशस्य च, क्वचिदभावेऽपि भावाद्भावेऽपि चाभावा-ज्जलशुभभावयोरिति ।	।।यो.बि.३४६ टी.।। -

स कार आदि

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
२२१	संमार्गे प्रवर्तितव्यम्, सन्मार्गस्खलनाद्धि महतामप्यवस्तुता सम्पद्यत इति ।	।।उप.मा.(सि) ४५७ टी.।।
२२२	सकलपुण्यारम्भपुण्याहमङ्गलरूपत्वात् प्राणिदयायाः ।	।।हित.५६ टी.।।
२२३	सकललब्धिनिमित्तसाकारोपयोगत्वेन ।	।।यो.श.६५ टी.।।
२२४	सङ्क्लिष्टचित्तविषं असंयमप्रवृत्तपुरुषं संसारमारेण मारयति, न वेषस्तं रक्षतीति ।	।।उप.मा.(सि) २० टी.।।
२२५	सतां आर्यापवादः सर्वज्ञपरिभवः पुन-र्जिव्हाच्छेदाधिको मतः	।।यो.स.११४।।
२२६	सति धर्मिणि धर्माश्चानन्ता इति नीतिमद्वचो ।	।।यो.बिं.४६४ टी.।।
२२७	सति ह्यहङ्कारे दूरस्थैव प्रायः प्राणिनां गुणश्रेणिः ।	।।हित.३६५ टी.।।
२२८	सति हि समुत्ताने माने कौतुस्कुती विनयप्रवृत्तिः ।	।।हित.२२४ टी.।।
२२९	सति हि विनयगुणे गौरवभाजः कलाः ।	।।हित.२२६ टी.।।
२३०	सदृशो हि भावः सदृशस्य हेतुर्भवति, यथा मृद् घटस्य ।	।।यो.बिं.२१६ टी.।।
२३१	सद्धर्म्मानुरागस्यैव समस्तशस्तसन्ततिहेतुत्वात् ।	।।हित.१४० टी.।।
२३२	समृद्धं हि राज्यमैन्द्रपदान्न परिहीयते ।	।।हित.३५ टी.।।
२३३	सम्भृतसुगुप्तरत्नकरण्डप्राप्तितुल्या हि भिक्षवः । प्रथमसद्धर्मस्थानावाप्तिः ।	।।यो.श.१८ टी.।।
२३४	सम्यक्त्वं तु मोक्षवृक्षस्य मूलबीजम् ।	।।हित.३४९ टी.।।
२३५	सम्यक्प्रवृत्तिं च वाञ्छता ज्ञाने यत्नो विधेयः, ज्ञानशून्यस्य हि प्रवृत्ति - र्महतेऽनर्थाय ।	।।उप.मा.(सि) ३९६ टी.।।
२३६	सम्यगाराधितो हि धर्म्मः सकलमपि संसृतिजालं लीलयैवोच्छिन्द्यात् ।	।।हित.१३९ टी.।।

क्रम	सुभाषितानि	ग्रन्थाः
२३७	सम्यगासेवितसर्वविरतयो हि विमुच्यन्त एव भवोद्भवदु:खेभ्य इति ।	।।हित.४५१ टी.।।
२३८	सम्यग्ज्ञानादिविकलेन न किञ्चिल्लिङ्गमात्रेण त्राणम् ।	।।उप.मा.(सि) ५२० टी.।।
२३९	सम्परायाश्चिरकालार्जितमपि यतीनां चरित्रवित्तं हरन्ति ।	।।हित.४९१ टी.।।
२४०	सर्वत्र कारणशुद्धिपूर्वकत्वात्कार्यशुद्धिरिति ।	।।यो.बिं.५११ टी.।।
२४१	सर्वत्र गुणप्रकर्षवान् स्तवार्हः ।	।।पंच सूत्रं - प्र.सू. टी.।।
२४२	सर्वत्रः तुल्यवृत्तिः परं मुक्तावस्थाबीजमेतत् ।	।।यो.श.९५ टी.।।
२४३	सर्वनयमयत्वाज्जिनमतस्येति ।	।।हित.१५१ टी.।।
२४४	सर्वपापप्रारम्भाणां जीववधमूलत्वात् ।	।।हित.५६ टी.।।
२४५	सर्वमपि यत् किञ्चिज्जिनशासने उपादेयत्वेनोक्तं तत् परमार्थहितमेव ।	।।हित.९ टी.।।
२४६	सर्वसत्वसाधारणा मैत्री चेत् कर्तुं न पार्यते, तत् किं प्रत्युत तन्निन्दा विधेया ?	।।हित.३४६ टी.।।
२४७	सर्वे गुणा गुणवत्पारतन्त्र्यसाध्या ।	।।उप.मा.(सि) ३८१ टी.।।
२५८	साधुधर्मस्य चित्रसमाधानसाध्यत्वात् ।	।।उप.मा.(सि) ३१८ टी.।।
२४९	सानुबन्धाशुभकर्मण: सम्यक् प्रव्रज्याऽयोगात् ।	।।पंच सूत्रं - च.सू. टी.।।
२५०	सामान्येन फलपर्यवसानत्वाच्छास्त्रस्य ।	।।यो.स.५ टी.।।
२५१	सामान्योपि क्षत्रियो वित्तार्थमभियुक्त: खड्गं दर्शयति ।	।।हित.३१० टी.।।
२५२	सामायिकस्यैव प्रधान्येन मोक्षाङ्गता ।	।।यो.श.९१ टी.।।
२५३	सिद्धिश्च प्रधानं फलं प्रव्रज्यापरिपालनस्य । आनुषङ्गिकं तु सुदेवत्वादि ।	।।पंच सूत्रं - प्र.सू. टी.।।
२५४	सुप्रयुक्तस्य दम्भस्य ब्रह्माप्यन्तं न गच्छति ।	।।हित.५०६ टी.।।
२५५	सुप्रसिद्धत्वं चाऽऽदौ साधुधर्मोपदेशस्याऽणुव्रतादिप्रदानकालविषयम्, अन्यथोक्त-विपर्यये दोषः ।	।।यो.श.२८ टी.।।
२५६	सुप्राणिधानस्य फलसिद्धौ प्रधानाङ्गत्वात् ।	।।पंच सूत्रं - प्र.सू. टी.।।
२५७	स्थानबहुमानेन तुल्यक्रियायामेवाऽऽज्ञाराधनविराधनाभ्यां कर्मक्षयादिविशेषात्।	।।यो.श.७४ टी.।।
२५८	स्वकार्यतात्पर्यपर्यवसितत्वात् प्रायश: पुंसाम् ।	।।हित.१३९ टी.।।
२५९	स्वगत एव योग्यताभेदः सर्वत्र कार्यभेदनिबन्धनं प्रतिपत्तव्यमिति ।	।।यो.बिं.२७९ टी.।।
२६०	स्वभावत एव निस्तरङ्गमहोदधिकल्पस्यात्मनो विकल्परुपाः परिस्पन्दरुपाश्च वृत्तयः सर्वा अन्यसंयोगनिमित्ता एव ।	।।यो.बिं.३६५ टी.।।
२६१	स्वभावसुकुमारश्च स्वाराध्यतया विपक्षपक्षीयैरपि समेत्य संसेव्यते एव ।	।।हित.१३ टी.।।
२६२	स्वश्लाघापरनिन्दयो-र्जनिमृत्योरिव परस्परानुगतत्वात् ।	।।हित.३७८ टी.।।
२६३	स्वसंवेद्यं सिद्धसुखमित्याप्तवादः ।	।।पंच सूत्रं - प.सू. टी.।।
२६४	स्वामिनो द्रोहमशुभमिति ।	।।हित.३३५ टी.।।

ह कार आदि

२६५	हेतुस्वरुपानुकारिण एव कार्यस्योपलम्भात् ।	।।यो.बिं.४६९ टी.।।

ज्ञा कार आदि

२६६	ज्ञाततत्त्वस्य ऋद्धि-रस-सातगौरवेषु प्रतिबंधाभावात्, तद्वत: परमार्थतो ज्ञानशून्यत्वात् ।	।।उप.मा.(सि) ३२२ टी.।।
२६७	ज्ञानाभ्युयोगस्य हि छद्मस्थै-र्यथावत् प्रथयितुमशक्यत्वात् ।	।।हित.७७ टी.।।

प.पू.आ. श्री विजय श्रेयांसप्रभसूरी

प्रकाशितपुस्तका

प्राकृत ग्रंथा:

१	श्री भुवनभानु केवली चरियं (संशोधितम्)	रचयिता - अज्ञात
२	श्री ज्ञानप्रकाश (संशोधितम्)	रचयिता - श्री जिनप्रभाचार्य

संस्कृत ग्रंथा:

३	नरवर्म चरित्रम् (संशोधितम्)	कर्ता - श्री विवेकसमुद्रोपाध्याय
४	कामदेव चरित्रम् (संशोधितम्)	कर्ता - आ.श्री मेरुतुंगसूरि
५	गुर्जर ग्रंथ सङ्ग्रहः (संशोधितम्)	- पूर्वाचार्यकृत (गुर्जरः)
६	भुवनभानुकेवली चरित्रम्	कर्ता - भवभावनाग्रन्थस्यः
७	हरिभद्र चरित्रम्	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
८	श्री दान प्रकाश (सभाषांतर)	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
९	श्री पञ्चाशत् पञ्चाशिका (पूर्वार्ध)(नवसर्जित)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
१०	श्री सप्तविंशत् सप्तविंशिका (नवसर्जित)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
११	पंचाशब्दष्टकानि (नवसर्जित)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
१२	सुभाषितसुरलता (नवसर्जित)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
१३	जयतिहुअणस्तोत्रम्	संपादक - प.पू.मुनि श्री धर्मतिलक वि.
१४	प्रश्नपद्धति	संपादक - प.पू.मुनि श्री धर्मतिलक वि.
१५	*अध्यात्म उपनिषद्*	संपादक - प.पू.मुनि श्री आत्मदर्शन वि.

गुर्जरग्रान्थाः

१६	आत्माने ओळखो	व्या.- पू.आ.श्रीमद्विजय रामचंद्रसूरिश्वरजी म.
१७	आत्मा	व्या.- पू.आ.श्रीमद्विजय रामचंद्रसूरिश्वरजी म.
१८	मुक्तिनो राजमार्ग	व्या.- पू.आ.श्रीमद्विजय रामचंद्रसूरिश्वरजी म.
१९	जैन कहो क्युं होवे जगत् गुरु	व्या.- पू.आ.श्रीमद्विजय रामचंद्रसूरिश्वरजी म.
२०	श्री जयानंद केवली	व्या.- पू.आ.श्रीमद्विजय रामचंद्रसूरिश्वरजी म.
२१	जय शत्रुंजय	लेखक - प.पू.आ.श्री वि. मुक्तिप्रभसूरिश्वरजी म.
२२	५० पूजाओ (नवसर्जन) (भाग-१)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
२३	५० पूजाओ (नवसर्जन) (भाग-२)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः

द्ध प्रवचनकार

रीश्वर महाराजानाम् संयमसुवर्णविसरे

स्तकानां नामावली

२४	प्रसंग गीतो पूजाओ (नवसर्जन)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
२५	हुं तो मांगु सम्यगदर्शन (प्रभु स्तवनो) (भाग-१)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
२६	हुं तो मांगु सम्यगदर्शन (प्रभु स्तवनो) (भाग-२)	रचयिता - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
२७	हितपाथेय (हितशिक्षासंग्रह) (भाग-१)	लेखक - प.पू.आ.श्री श्रेयांसप्रभसूरिश्वरजी म.
२८	हितपाथेय (हितशिक्षासंग्रह) (भाग-२)	लेखक - प.पू.आ.श्री श्रेयांसप्रभसूरिश्वरजी म.
२९	बाल रामायण	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३०	श्री ज्ञानविमल साहित्य संग्रह (स्तवन, थोय)	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३१	लईए श्री नवपद शरण	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३२	देववंदन माला	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३३	श्री ज्ञानपंचमी महापर्व	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३४	स्वाध्याय संजीवनी	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३५	पंच प्रतिक्रमण सूत्र (हिन्दी-अंग्रेजी)	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३६	जयानंद केवली चरित्र	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३७	चैत्री पूनम देववंदनमाला	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
३८	गुरुपर्वोत्सव विशेषांक	प्रकाशक - स्मृतिमंदिर प्रकाशन
३९	महापर्वना पडघम (हिन्दी)	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
४०	बाल रामायण (हिन्दी)	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
४१	सूरि रामनी ढळती सांज (अंग्रेजी)	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
४२	धोध धर्म देशनानो (अंग्रेजी)	संपादक - प.पू.पं.प्र.सम्यगदर्शन वि.गणिः
४३	आचारांग सूत्र मूळ (भाग १) (प्राकृत)	संपादक - पू.सा. श्री ज्ञानरसाश्रीजी म.
४४	आचारांग सूत्र मूळ (भाग २) (प्राकृत)	संपादक - पू.सा. श्री ज्ञानरसाश्रीजी म.
४५	स्तुतितरंगिणी (गुर्जरः)	संपादक - पू.सा. श्री ज्ञानरसाश्रीजी म.
४६-५७	श्रेयःपद्मपरागस्वाध्याय (भाग १ थी १२) सार्थसूत्रो	संपादक - पू.सा. श्री नम्रगिराश्रीजी म.

एकादश अध्यात्म ग्रंथ उपनिषदानि

योगविंशिका	मुत्तूण लोगसन्नं, उड्ढूण य साहुसमयसब्भावं ।	
	सम्मं पयट्टियव्वं, बुहेण मइनिउणबुद्धिए ॥१६॥	(श्री हरिभद्रसूरयः)
योगशतकम्	एएसिं णियणियभूमियाए उचियं जमेत्थणुट्ठाणं ।	
	आणामयसंयुक्तं तं सव्वं चेव योगो त्ति ॥२१॥	(श्री हरिभद्रसूरयः)
योगदृष्टि समुच्चयः	प्राणेभ्योपि गुरु-र्धर्म, सत्यामस्यामसंशयम् ।	
	प्राणांस्त्यजति धर्मार्थं, न धर्मं प्राणसङ्कटे ॥५८॥	(श्री हरिभद्रसूरयः)
योगबिंदुः	औचित्यारम्भिणोऽक्षुद्राः, प्रेक्षावन्तः शुभाशयाः ।	
	अवन्ध्यचेष्टाः कालज्ञा, योगधर्माधिकारिणः ॥२४४॥	(श्री हरिभद्रसूरयः)
पंचसूत्रम्	सया आणागाहगे सिआ, सया आणाभावगे सिआ,	
	सया आणापरतंते सिआ, आणा हि मोहविसपरममंतो,	
	जलं रोसाइजलणस्स कम्मवाहि-तिगिच्छासत्थं,	
	कप्पपायवो सिवफलस्स ॥२ सूत्रम् ॥	(श्री चिरंतनाचार्यः)
धर्मरत्न प्रकरणम्	गिहवासं पासं पिव मन्नंतो वसइ दुक्खिओ तंमि ।	
	चारित्रमोहणिज्जं निज्जिणिउं उज्जमं कुणइ ॥६॥	(श्री शान्तिसूरि महा.)
उपदेशमाला	जं जं समयं जीवो, आविसई जेण जेण भावेणं ।	
	सो तंमि तंमि समए, सुहासुहं बंधए कम्मं ॥२३॥	(श्री धर्मदासगणिः)
हितोपदेशः	उवयारपरो वि नरो जो न मुणइ सम्ममुचियमाचरिउं ।	
	सलहिज्जइ सो न जणे ता मुणिऊणं कुणइ उचियं ॥२७०॥	(श्री प्रभानन्दसूरि महा.)
अध्यात्मसारः	परिणामाच्च तापाच्च संस्काराच्च बुधै-र्मतम् ।	
	गुणवृत्तिविरोधाच्च दुःखं पुण्यभवं सुखम् ॥६४॥	(उपा.यशोविजय गणि.)
ललितविस्तरा	भवनिर्वेदद्वारेणार्थतो भगवद्बहुमानादेव	
	विशिष्टकर्म्मक्षयोपशमभावादभयादिधर्मसिद्धेः,	
	तद्व्यतिरिकेण नैःश्रेयसधर्म्मासम्भवाद्,	
	भगवंत एव तया तया सत्त्वकल्याणहेतवः ॥१॥	(श्री हरिभद्रसूरयः)
संबोध प्रकरणम्	त्थीसंगरुवपासण-पभिइसव्वं मुणीण पडिसिद्धं ।	
	अत्तहियसुविहियाण बंभं तणुभूसणं परमं ॥५८४॥	(श्री हरिभद्रसूरयः)

Printed By : ICONCEPT # 09324 979 888 • 09322 979 888